LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925)

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ՄՐԱՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԱԽԵՒԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՄԱՐՏ JEUDI 1 Mars 1934

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2433

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՈՆՑ ՁԻԳԵՐԸ ԵՒ ՄԵՐ ՁՐՃՈՒՈՑԸ

Փետրուար 23ին ամբողջ Թուրքիոյ մէջ հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ « Հայը Էվի »ներու երկրորդ տարեդարձը :

Տօնակատարութիւնը մասնաւորապէս չքեղ էր Էնկիւրիի մէջ : Կը մասնակցէին բոլոր գործավարները եւ երեսփոխանները : Նոյն ինքն վարչապետը ճառ մը խօսեցաւ, փառաբանելով « Հայը Էվի »ներու դերը :

Ֆանի մը տողեր այդ ճառէն՝ գաղափար մը տալու համար ամբողջադրուած նպատակի մասին.

— « Ընկերնե՛ր, ժողովրդական Տուները (Հալէ Էվի) գլխաւոր մէկ տարրն են նոր Թուրքիոյ կեանքին : Նոր սերունդը հոն կը հաւաքուի, եւ միայն այս տեսակ սերունդ մըն է որ կրնայ անկախութիւնը հիմնել իր միտքի եւ բազուկի ուժով : Ժողովրդական տուները զարգացումի հնոցներ են հանրապետական Թուրքիոյ համար, որ առաջադրած է գերազանցել հիմնուած բոլոր քաղաքակրթութիւնները : Մասնաւորաբար կ'ուզեմ շեշտել այն մեծ դերը զոր այդ տուները կոչուած են կատարելու ընկարագրի եւ բարոյականի գետնին վրայ : Իւրաքանչիւր հաւաքոյթ պէտք է ծառայէ հայրենակիցներու ընկարագիրը ամրացնելու, բարձրացնելու եւ գեղեցկացնելու : Բոլոր բարոյականութեանց եւ զգացումներուն գլուխը դնելու է թուրք հայրենակիցը, հայրենասիրութիւնը :

Ընկերնե՛ր, ամէն ատեն պէտք է հասկցնենք թէ Հալէ Էվիներուն գլխաւոր գործառոյթը պիտի ըլլայ հայրենասիրութիւնը : Արդի միջոցները որքան ալ յառաջդիմեն, երկիրը որքան ալ հարստանայ եւ աճի, պետութեան մը ապահովութեան ամէնէն հիմնական միջոցը՝ իր զաւակներուն հայրենասիրութիւնն է, անձնազոհութիւնը : Իրրեւ զէնք գործածուող միւս բոլոր բաները օտար ազդակներ են, որոնց երեսն անգամ կարելի չէ նայիլ, երբ ասդին կան հայրենասիրութիւնը եւ անձնազոհութիւնը :

Ընկերնե՛ր, բոլոր Հալէ Էվիներու մէջ հաւաքուողները քաղ լսեն խօսքս : Ինչպէս անցեալին մէջ, հիմա ալ եւ ապագային ալ, թուրք հայրենասիրութիւնն է գլխաւոր միջոցը որ կը պահպանէ այս երկրին սահմանները » :

« Հալէ Էվի »ները չարունակութիւնն են « Թիւրք օճաղի »ներուն, որոնք այնքան խորունկ դեր կատարեցին նոր Թուրքիոյ մէջ, տարածելու համար հայրենիքի եւ համաթրքութեան սէրը :

Հաստատուած՝ 1912ին, « Թրքական Օջախները » արագօրէն ծաւալեցան Իթթիհատի չունչին տակ :

Երբ քէմալապետութիւնը եկաւ, անոնք արդէն դարձեր էին անբաժան մէկ ազդակը Թրքական վերածնութեան : Ունէին 45—50 մասնաճիւղեր : Կեդրոնը վառարար չէնք մը հաստատեց Էնկիւրիի մէջ, մէկ միլիոն ոսկի ծախսելով : Իր տարեկան եկեւմուտքը հասած էր կէս միլիոն ոսկիի : Անդամները կ'անցնէին 100,000ը :

Մ. Քէմալ ըմբռնելով անոնց դերը, ուզեց աւելի զօնացնել զանոնք եւ իր անմիջական ազդեցութեան տակ առնել, իրրեւ կազմ եւ պատրաստ բանակ մը՝ իր գաղափարներուն տարածման համար :

Այս գործին մէջ ալ՝ իրեն օրինակ ծառայեց Մուսոլինին :

Եւ 1932ին լուծուեցան « Թրքական Օջախները » վերակոչուելով « Հալէ Էվի » (ժողովուրդի տուն) :

Սկզբնական վիճակին մէջ, այդ « օջախ »ները պիտի ծառայէին Թրքական մշակոյթին զարգացման : Երեւութապէս քաղաքական ձգտումները չունէր ձեռնարկը, սակայն ծրագրին կարգ մը տրամադրութիւնները յստակապէս համաթրքական հոտեր կը մատնէին :

Այնպէս որ, քանի մը տարի առաջ, Մ. Քէմալ որոշ փոփոխութիւններ կատարեց, որպէսզի համաձայն Մոսկուայի :

Նոր վիճակին մէջ ալ,— « Հալէ Էվի »— կազմակերպութիւնը կը պահէ միեւնոյն ձգտումները, բայց կոչուած է ամէն բանէ առաջ քէմալական սերունդ մը պատրաստելու :

Այսոր համար էր որ, բուն հիմնադիրներէն եւ անդամներէն շատեր բողոքեցին ձեւափոխութեան դէմ : Սակայն,— Խորհուրդ մարդկան, կամք Մուսթաֆայի :

Ուրեմն, « Հալէ Էվի »ները կը կազմեն Թուրք երիտասարդութեան վառարանը : Անոնց չնորհիւ կը կազմակերպուի եւ կը խմորուի սերունդ մը, որ պիտի դառնայ ամէնէն ամուր խարիսխը քէմալապետութեան, այսօրուան եւ վաղուան համար :

Համէթի ճառն ալ ուրիշ բան չպայծուցաններ :

Կրկին եւ կրկին փառաբանելով հայրենասիրութեան գաղափարը, Թուրքիոյ վարչապետը կ'ուզէ հաստատել թէ ամէն բանէ վեր, Թուրքիոյ վարչապետը կ'ուզէ հաստատել թէ ամէն բանէ առաջ քաղաքական առաջադրութիւններ ունին :

×

Եթէ հարցնենք, պիտի վերաւորուի՞ն մեր ազգասիրական զգացումները : Բայց, արդա՞ր է որ վերաւորուինք, որպէսզի կարենանք սթափիլ :

Կը հարցնենք ուրեմն,— կրնա՞ք նկարագրել մեր կերպարանքը, Թրքական յառաջդիմութեան այս մէկ պատկերին առջեւ :

Կրնա՞ք բաղդատել եւ չկարմրիլ, նայելով մեր չուրջը, դէպի տեղի մեր այսօրուան կեանքը...

Ո՛ր եւ է բաղդատութեան առեն, երբեք չենք մոռնար համեմատութիւնները :

Թուրքիան կազմակերպուած պետութիւն է, իսկ մենք՝ ցիր ու ցան եւ անտէր բազմութիւններ :

Հարցը չափուելու մասին չէ, այլ ճգտումի եւ ճիգի :

Անհրաժեշտը՝ ոգին է, ոչ թէ մանրամասնութիւնը :

Երբ ոգին կը պակսի, միլիոններ ալ ունենանք իրրեւ ժողովուրդ եւ հարստութիւն, անօգուտ է :

Արդ, ունի՞նք նոյն ոգին : Եւ եթէ ունինք, ո՞ւր է արդիւնքը :

Թող ամէն մէկը իրեն համար պատրաստէ պատասխանը, իսկ մենք փորձ մը կատարենք « լուսաբանելու » :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԱՏԱԽԱԶԸ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ

ՆՈՐ ՄԱԼՔԵՐ ԵՒ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նախաբարեկան խորհուրդը դիչերային նիստի մը մէջ որոշեց պաշտօնէ արձակել հանրապետութեան ընդհ. դատախազը, Պ. Փռէսսո (նախկին վարչապետ Պ. Շոթանի աղգականը), որ պատասխանատու կը համարուի Սթաւիսքիի դէմ բացուած դատերուն ձգձգման համար : Այս որոշումը տրուեցաւ վերջնիչ ատեանի նախագահին տեղեկագրին վրայ : Դատական նախարարը դահլիճին որոշումը անմիջապէս ներկայացուց հանրապետութեաննախագահին վաւերացման : Ինչպէս կը յիշուի, Տալատիէի դահլիճը փետրուար 3ին աւելի բարձր պաշտօնի մը կոչած էր Փռէսսոը, բայց նոր դահլիճը առկախ ձգեց այս փոփոխութիւնը եւ ընդհ. դատախազը մինչեւ հիմա կը չարունակէր իր պաշտօնը :

Պաշտօնանկութեան որոշումը տրուեցաւ շատ արագ, վերջնիչ Ատեանի նախագահին տեղեկագրին ընդունելութենէն երեք ժամ վերջ, ինչ որ մեծ սենսասիոն գործեց : Հանրային կարծիքը խորապէս գրգռուած էր Պ. Փռէսսոյի դէմ եւ այսկողմեան հոսանքները շարունակ անոր պաշտօնանկութիւնը կը պահանջէին : Կը վախցուէր թէ տեղեկագիրը այնքան ազդու չպիտի ըլլայ, դատաւոր Փռէնսի սպանութեան հետեւանքով : Եւ սակայն, հաստատուեցաւ թէ եղած փաստերը շատ զօրաւոր են :

Մի քանի տաեն, որոշուեցաւ հետապնդումներ կատարել Սթաւիսքիի երկու մտերիմներուն, Թիլպէտ Ռոմանիենսկի եւ Անոր Տէփատոնի դէմ, որոնց մասին ծանր ամբաստանութիւններ կան : Առաջինը, որ ձերբակալուած է, մեծապէսմար բաժնեթուղթեր ունէր Սթաւիսքիի հիմնած « Քէս Օ Թոմ »էն եւ իրական վարիչն էր այդ խարդախ ձեռնարկին : Սթաւիսքիի չէքերուն քսնութենէն երեւան եկաւ որ 8,000,000 ֆրանք ստացած է, իսկ երկրորդը՝ քսան միլիոն :

Քննիչ յանձնաժողովը հրատարակութեան տուաւ չէքերէն օգտուողներու առաջին ցանկը, որուն ամփոփումը տուեր էինք երէկ, բայց գոհ չէ ձեռքի տակ եղած փաստաթուղթերէն եւ պահանջեց իրեն յանձնել չէքերուն կտրօններն ու յուսանկարները, ինչպէս եւ ուրիշ թուղթեր :

Յանձնաժողովը գոհ չէ մնացած նաեւ Տիկին Սթաւիսքիի հարցաքննութենէն զոր կատարած է Ապահովութեան Տեսչութիւնը : Յանձնաժողովին անդամներէն Պ. Մանտէլ (այսկողմեան) առաջարկեց ազդարարել կառավարութեն թէ պիտի հրաժարի, եթէ լրիւ չյանձնուին բոլոր տեղեկութիւններն ու փաստերը :

Պայոնի Դրամատան տնօրէնին փաստաբանը պահանջեց դատի քաշել Տալատիէի դահլիճին զաղթային նախարարը, Պ. Տալիմիէ, որ յանձնարարական մը գրած էր Վարկի Դրամատան մուրհակներուն տեղաւորման համար :

Յանձնաժողովը հրատարակութեան տուաւ Տիկին Սթաւիսքիի վկայութիւնը, որմէ կ'երեւայ որ ամուսինը զանազան առիթներով ճաշի հրաւիրած էր նախկին առեւտրական նախարար Պ. Ժիւլիէն Տիւռանը եւ երմտական նախարար Պ. Ժոռժ Պոնկէն : Եղած հրատարակութիւններէն կ'երեւայ որ « Լա Խարար Պ. Ժոռժ Պոնկէն : Եղած հրատարակութիւններէն կ'երեւայ որ « Լա Վոլոնթէ »ի տնօրէնը 1933 փետրուարին ոստիկանութեան վերատեսուչ Պ. Քիափի ներկայացուցած է Սթաւիսքիին : Այս վերջինը զանգատած է թէ դատական ոստիկանութիւնը չատ կը նեղէ զինքը : Ոստիկանական զաղտնի տեղեկագիրներ կ'ըսէն թէ ամբաստանեալներէն կառավարութեան համար :

— « Ես Սթաւիսքին ճանչցայ Պ. Քիափի ճաշասեղանին վրայ : Այնտեղ Սթաւիսքի ինձմէ խնդրեց քուէ տալ ոստիկանութեան վերատեսուչին փեսային համար :

Այդ օրերուն տրուած է նաեւ Սթաւիսքիի կեղծ անցագիրը, որ մեր ժուած էր 1926ին :

Հարցաքննիչ դատաւորը սկսաւ հարցաքննել երմտական նախարարութեան բարձր պաշտօնատարներէն Կիպօն, որ 700,000 ֆրանք ստացած է Սթաւիսքիէն :

Ամբաստանեալը պատասխանեց թէ Սթաւիսքի իրեն յանձնարարած էր վճարել « Լա Վոլոնթէ »ի բոլոր ծախքերը, թուղթ, տպագրութիւն, խմբագրութիւն եւն. : Այս առթիւ առաջարկեց քննել նոյն թերթին տեւարկները : Ցետոյ պատմեց թէ երբ Սթաւիսքի ուրիշ ձեռնարկ մը հիմնեց, ինք այլեւս չզբաղեցաւ « Լա Վոլոնթէ »ի գործերով : Յոստովանեցաւ թէ իրապէս ստացած է չէքերը, 1932 Նոյեմբերին եւ գործածած է Նոյեմբերէն դեկտեմբեր, այսինքն Տալատիէի դահլիճին կազմութենէն երեք ամիս առաջ : Աւելցուց թէ մաս կազմած է Ժոռժ Պոնկէի նախարարութեան, թէ նախկին երմտական նախարարը իրմէ խնդրած է վկայութիւն չտալ « Ակրօփոսթալ »ի գործին մէջ, որովհետեւ իր եղբայրը դատախազ է այդ գործին մէջ :

Ուրիշ կարեւոր յայտնութիւն մը.— Փարիզի երեսփոխաններէն Պոնոո, որ բանտարկուած է Պայոնի մէջ, Սթաւիսքիի հետ Փէշթա գացած ատեն, յանձնարարական մը ստացած է արտաքին գործերու նախարարութենէն : Այս նախարարութեան ընդհ. քարտուղարը կը յայտարարէ թէ չէր կրնար չտալ այդ յանձնարարականը, նկատի առնելով Պոնոոի հանգամանքը...

Պայոնի հարցաքննիչ դատաւորը անհրաժեշտ գտած է վկայութեան կանչել երկրագործական նախարարը, Պ. Քէօյլ : Այս վերջինը պատասխանած է թէ ինք նախարար ըլլալով, միայն մասնաւոր հրամանագրով մը կրնայ վկայութիւն տալ : Հաւանական է որ հարցաքննիչ դատաւոր մը նշանակուի, բուն իսկ նախարարութեան մէջ առնելու համար իր վկայութիւնը :

Պրազիլիա պիտի կրնա՞յ ընդունիլ Ասորիները

Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ եռանդամ պատուիրակութիւն մը այս միջոցին քննութիւններ կը կատարէ Պրազիլիոյ մէջ, Իրաքի Ասորիներուն տեղաւորման համար :

Հեռագրի մը համաձայն, Պրազիլիոյ հողագործական նախարարը յայտարարած է թէ Պրազիլիա չպիտի կրնայ տեղաւորել 20,000 Ասորիները : Կառավարութիւնը յայտնած էր թէ պատրաստ է ամիսը 500 ասորի ընտանիք ընդունել Իրաքէն, պայմանաւ որ անոնք ապացուցանեն թէ ընդունակ են երկիր մշակելու եւ ճամբու ծախքը ստանձնէ Իրաքի կառավարութիւնը կամ Ազգերու Դաշնակցութիւնը : (Մարդ գլուխ 160 տոլար) :

Բայց եւ այնպէս, Պրազիլիա պատրաստ է ընդունիլ մաս մը Ասորիներ, փորձի համար :

Փետրուար 6ի դէպքերուն ետեւը

Խորհրդարանական երկրորդ յանձնաժողովն ալ փութոյ պնդութեամբ յառաջ կը տանի իր քննութիւնները : Ձախակողմեան թերթերը հիմակուընէ կ'եզրակացնեն թէ արքայականները եւ փաշականները շատոնց նախապատրաստուած էին արիւնալի ցոյցերուն համար : Ցանձնաժողովը կարգով կարդաց Փարիզի յունուար 9ի, 11ի, 12ի, 19ի, 20ի, 22ի, 26ի, 27ի դէպքերուն տեղեկագիրները, որպէսզի կարենայ ճշգրիտ եզրակացութեան մը յանգիլ փետրուար 6ի եւ 7ի խռովութեանց մասին : Այս տեղեկագիրներուն ընթերցումէն կը հետեւի թէ նախընթաց ութ ցոյցերը սարքուած էին « Ակսիոն Ֆրանսէզ »ի, Հայրենասէր երիտասարդներու, Հրեղէն խաչի եւ այլ ազգայնական կազմակերպութեանց կողմէ, թէ ցուցարարները ոստիկանութեան պաշտպանութիւնը վայելած էին, թէ իրենց նպատակն էր խուժել դէպի նախագահական պալատը, ներքին գործերու պաշտօնատունը եւ երեսփոխանական ժողով, թէ դատական ոստիկանութեան տեսուչ Պ. Կիշառի տեղեկագիրը բոլորովին կը հակասէ ուրիշ տեղեկագիրներու՝ յունուար 9 — 27ի դէպքերու մասին :

Այս առթիւ հաստատուեցաւ թէ բազմաթիւ օտարականներ եւ գաւառացիներ ալ մասնակցած են ցոյցերուն : Այսպէս, յունուար 9ի ցոյցերուն առթիւ ձերբակալուած են 132 հոգի, որոնց 8ը օտարներ են եւ 90ը Փարիզցիներ : Յունուար 11ի ցոյցին՝ 190 փարիզցիներ եւ 14 օտարականներ՝ 238ի վրայ, յունուար 23ին՝ 287 Փարիզցիներ եւ 17 օտարականներ 346ի վրայ · յունուար 27ին՝ 24 Փարիզցիներ՝ 28ի վրայ (ոչ մէկ օտարական) : Եւ վերջապէս յունուար 20ին՝ 219 Փարիզցիներ եւ 46 օտարականներ 317ի վրայ :

Ստուգումներ կատարելու համար, վկայութեան պիտի կանչուին բազմաթիւ պաշտօնատարներ՝ ոստիկանութեան վերատեսչութենէն : Պիտի լսուի նաեւ Պ. Լէոն Ցոտ, արբայականներուն կուռքը : Այսօր, հինգշաբթի, յանձնաժողովը պիտի զբաղի բուն փետրուար 6ի դէպքերով :

Պ. Գ. Կիւրպէնկեան Սուրիոյ մէջ

« Լը Ալարթ » թերթը կը գրէ փետրուար 19 թուականով.—

Առջի օր, Պէյրութէն անցած է յայտնի հայ միլիոնատէր Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեան, որ « Բարիւղի թագաւոր » անունով կը ճանչցուի : Անոր կ'ընկերանայիլ երկու անձնական բժիշկները եւ հետեւորդները : Կարգ մը բարձրաստիճան անձերու հետ տեսակցելէ վերջ, ան մասնաւոր շոգենաւով մը Դամասկոս եւ Հալէպ մեկնեցաւ, անկէ անցնելու համար Իրագ :

Պ. Կիւլպէնկեան Մուսուլի բարիւղէն հարիւրին հինգ բաժին ունի եւ Իրագ Քէրքուքիում ընկերութեան ամենամեծ եւ ազդեցիկ անդամներէն է : Կարեւոր բաժիններ ունի օտար ընկերութիւններու մէջ : Իճ առանձին պետութեան մը չափ հարստութիւն եւ գործ ունի :

Այս միլիոնատէրը բանի մը օր առաջ Պաղեստինի հիւրը էր : Երէք օր մնացած է Երուսաղէմի « Ինկ Տավիտ » պանդոկին մէջ : Պաղեստինեան մամուլը չէ կրցած լուր ունենալ, որովհետեւ անպաշտօն կը ճամբորդէ ան : Ստոյգ եւ լաւատեղեակ աղբիւրէ մը տեղեկացանք որ անոր այցելութիւնը պտոյտի համար չէ, մանաւանդ այս ամրոնայինն խիստ եղանակին : Կիւլպէնկեանի այցելութիւնը կապ ունի տնտեսական վերջին ծրագիրներու եւ հարիւղի գործերու հետ : Կը կարծուի որ Կիւլպէնկեանի Սուրիա ճամբորդութիւնը մարզպանութեան ծրագրած երկաթուղիի նոր գիծերու շինութեան խնդրին հետ ալ առնչութիւն ունի : Որովհետեւ Սուրիայէն Պարսկաստան շինուելիք երկաթուղագիծը հայ միլիոնատէրին համար խիստ շահաբեր է : Ամէն մարդ գիտէ որ Պարսկաստան Կիւլպէնկեան մարզպան Պ. տը Մարթէլի անձնական բարեկամն է :

Մէկ խօսքով, Հարիւղի թագաւորը մեր երկիրը եկած է յառաջիկայ գարնան սկսելիք տնտեսական ծրագիրներու շուրջ ճնութիւն կատարելու համար :

Թրակիոյ Մարզպանութիւնը

Երէկ գրած էինք թէ Թուրքիա որոշած է մարզպանութիւն մը հաստատել Թրակիոյ մէջ, ինչպէս ունի արեւելեան նահանգներուն համար :

Թուրք թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, նոր մարզպանութեան կեդրոնը կ'ըլլայ Էտիրնէ :

Մարտին, երբ Ազգ · Մեծ ժողովը գործունէութեան լծուի, կառավարութիւնը օրինագծով մը, այս մասին հարկ եղած վարկը պիտի ուզէ եւ խիստ հաւանաբար Ապրիլին պիտի սկսի գործել մարզպանութիւնը : Դեռ յայտնի չէ թէ այս կարեւոր պաշտօնին ո՛վ պիտի կոչուի : Որոշ է միայն թէ պիտի անուանուի արժանիքի տէր եւ փորձառու մարդ մը : Ասկէ զատ, իբր առաջին գործ, Էտիրնէի յատակագիծը պիտի շինուի եւ այս յատակագծին համաձայն այս պատմական քաղաքը պիտի բարեզարդուի : Թրակիայէն անցնող Պոլիս — Եւրոպա ճամբան պիտի շինուի ասֆալթով : Որոշուած է Թրակիոյ կուսակալութեանց մասնաւոր վարչութեանց միջեւ միութիւն մը հաստատել եւ այս կերպով վերաշինել Թրակիան յայն ծրագրով մը :

⁂ « Ձիւմհուրիյէթ » կ'ըսէ թէ հաւանաբար նոր մարզպանութեան կեդրոնը Պոլիսն ըլլայ : Թրակիոյ մէջ կան չորս կուսակալութիւններ, Պոլիս, Էտիրնէ, Թէքիրտաղ եւ Քըրքլար Էլի : Միջոց մը խորհուած էր բոլորը միացնելու : Հիմա որ մարզպանութիւն մը կը կազմուի, յայտնի չէ թէ ասոնք չորսն ալ նոյնութեամբ պիտիպահուի՞ն իբր կուսակալութիւն : Հաւանաբար գալ տարի ապ. Գ. մարզպանութիւն մը կազմուի, կեդրոն ունենալով Իզմիրը :

⁂ Եթէ Էտիրնէն կեդրոն ըլլայ Բ. Մարզպանութեան, Քըրքլար Էլի եւ Զաճաճխալէ ու Թէքիրտաղ պիտի կցուին անոր : Կը կարծուի թէ Պոլիս պիտի պահէ իր այսօրուան ձեւը :

Երէք Պուլկարներ Մոսկուա դրկուեցան օդանաւով

Ինչպէս կը յիշուի, երէք պուլկար համայնավարներ, Տիմիթրով, Փոփով եւ Թանէվ, որոնք ամբաստանուած էին Գերմանիոյ խորհրդարանին հրկիզման առթիւ, անպարտ արձակուած ըլլալով հանդերձ, բանտը կը մնային : Հանրային կարծիքը անընդունելի կը գտնէր այս արգելափակումը եւ նոյնիսկ « Թայմզ »ը բողոքեց խմբագրականով մը :

Երէք Պուլկարները Փետրուար 27ին բանտէն հանուելով, օդանաւ մը դրուեցան եւ ուղղակի Մոսկուա դրկուեցան, Հիթլերի հրամանով : Արգելափակումը արդարացնելու համար, գերմանական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ Պուլկարիա մերժեց իրեն հպատակ ընդունիլ զանոնք, եւ խորհրդային կառավարութիւնը դեռ նոր հպատակ արձակագրեց :

Երէք համայնավարները Մոսկուա հասնելով, ողջունուեցան իրրեւ հերոսներ : Անհամար բազմութիւն խռնուած էր կայարանը : Տիմիթրով ուզեց խօսիլ, բայց իր ձայնը խեղդուեցաւ ծափերու տեղատարափին մէջ : Բազմութիւնը ուշերու վրայ առած կը տանէր երէք ընկերները, որոնք ինքնաշարժներու մէջ դրուեցան եւ մասնաւոր պանդոկ մը առաջնորդուեցան : Տասնմէկ ամիս բանտը մնացած էին :

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՐԱՒ· ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս աշխարհացրիւ բոլոր մնացած հայ գաղութները, Արժանթինի մէջ ալ հայ գաղթականի տեղաւորման համահաւասար, ամենակենսական խնդիրներէն մէկը մանուկ սերունդի կրթական գործն է եղած:

Պուէնոս Այրէսի եւ արուարձաններու մէջ գոյութիւն ունեցող այս կամ այն վարժարաններու կեանքը յաճախ կախուած է զուտ տեղական պայմաններէն: Ասոնցմէ չատերը կան ու պիտի մնան գաղութի կամքէն անկախ պայմաններու մէջ, պահելով իրենց որոշ ազդեցութիւնը: Ուրիշներ ալ իրենք զիրենք հեռու պահելով, հիմակ ու հիմակ անկարելի պիտի ըլլայ ձեւափոխել, նոր ու վճռական ուղղութիւն մը տալ անոնց:

Հակառակ Ուսումնական Նորհուրդի կրկնակ աշխատանքներուն, անցեալ տարուան մէջ ոչ մէկ գրական գործ կարելի եղած է տեսնել: Ճիշդ է որ անոր անդամներէն չատերը, խմբովին կամ առանձնաբար պտտեցան ու այցելեցին կրթական հիմնարկութիւնները, բայց իրենց իսկ խոստովանութեամբ չնչին գործ մը հազիւ կրցած են տեսնել: Այսինքն ոչինչ: Ընայած որ այս անգամ անոր կ'անդամակցին համեմատաբար դպրոցական գործէն լաւ հասկցող եւ մեր սերունդի հայեցի դաստիարակութեան նախանձախնդիր անձեր:

Անկախ բոլոր պայմաններէն, կրթական գործի առաւելագոյն յաջողութիւնը կը պարտինք աշխատասէր ժողովուրդին: Ան է որ ամէնէն աւելի տոկունութեամբ է իր զաւկին դաստիարակութեան նախանձախնդրութեամբ: Ճաճախ չատ մը թիւրիմացութիւններու ծայ կուտայ: Ուրիշներ ալ՝ ազատ զգալով իրենք զիրենք, կ'ընեն ինչ որ իրենց խելքին կը փչէ: Այս պարագան յաճախ տեղի կուտայ երկպառակութեան, որ խորխորատ կը բնայ ուսուցչութեան, հոգեպարտ ճակատագրական մարմիններու միջեւ:

Մինչեւ այսօր ալ գոյութիւն չունին գոնէ միատեսակ դասագիրքեր կամ գոնէ նոյնատեսակ դասաւանդութիւններ, որոնց չնորհիւ կարելի ըլլար ստեղծել իրապէս համազգային դաստիարակութիւն մը:

Պուէնոս Այրէսի յիշեալ 15 ծաղկոցմանկապարտէզներու յիշատակելի առաւելութիւններէն մէկը այն է որ, երբեմնի թրքահպատ մանուկներէն չատերը ներկայիս կանոնաւոր հայերէն կը խօսին եւ աւելի հաճոյքով կը հետեւին դպրոցական դրադումներուն: Այս կազդուրիչ երեւոյթը բաւական է որ խթան մը ըլլայ ազգային մարմիններուն, օր առաջ կանոնաւորելու եւ կրթական կեանքի ընդհանուր մակարդակը բարձրացնելու: Այս տարրական պահանջ մըն է որչափ իրենց, նոյնքան ալ նոր սերունդին համար որ պիտի կազմէ վաղուան ժողովուրդը:

Արժանթինի գաղութը այսօր պատկառելի թիւ մը կը կազմէ եւ իր մեծ հոգերը ունի, բայց ուրախալի է որ ազգասէր տարրը սիրով լծուած է կրթական գործին:

Ինչպէս այլուր, հոս ալ տնտեսական տագնապին պատճառած նեղութիւնները զգալի են: Նկատելի է ընդհանուր նեղսրտութիւն մը, որու թոհ ու բոհին մէջ չատեր կը խուսափին ազգային կեանքէն: Ամէն օր լսելի են գանգատներ ու զժգոհութիւններ: Բայց եւ այնպէս ամաւերջի բոլոր դպրոցական հանդիսները ցոյց տուին թէ ժողովուրդը գոնէ այս մէկ պարագային չի խնայեր իր լուման: Ազգային կեանքի մեր այս գորշ օրերուն, յուսադրիչ պատկերներ են Լա Փլաթայի այս ափերուն վրայ թատած գաղութին ճիգերը: Եղած դպրոցներուն գոյութիւնն իսկ ճշմարիտ ապուհանք մը կրնայ ըլլալ ամէն Հայու որ հանրային մտահոգութիւն ունի:

ՍՄԲԱՏ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ԾԻԾԱՂ

Ոստիկանը·— Ինչք չունի՞ս, չես մտածեր քու առնդ, փողոցը ինկեր մնացեր ես:

— Պարոն ոստիկան, ամէն բան ունէի, բայց հինգերորդ զաւակը ամէն բան առաւ տարաւ:

×

— Բարեկամ, եթէ այս վիճակը եւս սղութիւնը տեւէ, անկարելի պիտի ըլլայ ապրիլ:

— Այո, կէս զար առաջ մեծ հայրս ալ այդպէս կ'ըսէր, բայց հարիւր տարի ապրեցաւ:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵՆՔ

Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐ. ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ooooo

Նախորդ երկու յօդուածներով ծանօթացանք Դաշնակցական գրականութեան տարածման անհրաժեշտութեան վրայ: Այժմ կանանք բացատրել գործին կազմակերպման հարցը:

Կեդր· մարմին մը կազմելէ յետոյ, կը մնայ ստեղծել կարեւոր դրամագլուխ մը, որով կարելի ըլլայ հրատարակութեան մէջ դնել թէ գիրքերը եւ թէ ապահովել հրապարակներ եւ պաշտում եւ ապա նորանոր հրատարակութիւններ ընել, դարձեալ տարածումը կազմակերպելով:

Դրամագլուխ·— Նախնական դրամագլուխը կարելի է ապահովել գիրքերով՝ «Դրօշակ»ի մատենաշարին բոլոր գիրքերը, իբրեւ վաճառելի ապրանք նոր գնահատման մը ենթարկելով, մեծաքանակի յատուկ զեղչով: Այս գիրքերը կը յանձնուին կեդր· մարմնոյն: Նոյնը կ'ընեն «Հայրենիք»ի խմբագրութիւնը, «Ցառաջ», «Ցուսաբեր», «Նոր Օր», «Հորիզոն», «Ազատ Ցօսք», «Արազ», «Ալիք» եւ ուրիշ թերթեր:

Բոլոր այն հաստատութիւնները որ նոր գնահատումով գիրք կը յանձնեն Դաշնակցութեան կեդր· հրատ· գրատան կեդր· մարմնոյն, փոխարէն կը ստանան նոյն արժէքով բաժնետոմսեր՝ փոխան դրամի:

Հրապարակ կը հանուի տասը հազար տոլար արժէքով տասը հազար բաժնետոմս, (մէկ, հինգ եւ տասը տոլարնոց) որոնք կը յանձնուին կեդր· մարմնոյն, միչտ Բիւրոյի հակակիռին տակ, սպառելու եւ դրամագլուխ հայթայթելու համար:

Բոլոր կեդր· Կոմիտէներու հակակշռին տակ, բոլոր շրջաններու մէջ, կը կազմուին կեդր· մասնաճիւղեր, որոնք կը զբաղին բաժնետոմսեր եւ գիրքեր տեղաւորելով եւ բոլոր կոմիտէները իրենք վստահելի մարմիններ կը դառնան տեղական մասնաճիւղեր: Ուրեմն, Դաշնակցութեան կեդր· Հրատ· Գրատան (Դ.Կ.Հ.Գ.) տրամադրութեան տակ կը մնան գիրքի պահեստը (կարեւոր կեդրոններու մէջ՝ ինչպէս Պոստըն, Փարիզ եւ Գահիրէ) եւ դրամական միջոցներ, բաժնետոմսերու սպառումով:

Բաժնետոմս մը կ'արժէ միայն մէկ բնաւ գժուար չէ: Դաշնակցութեան չարքերը զոհաբերութեան ընդունակ են, մանաւանդ որ, առեւտրական չահարեր եւ ապահով ձեռնարկի մը համար է տրուելիք դրամը:

Ժամնետոմս մը կ'արժէ միայն մէկ տոլար, ողորմելի գումար մը՝ զոր դիւրաւ կրնայ տալ ամենահամեստ ընկեր մը, իսկ աւելի բարեկիզ ընկերները՝ հաճոյքով կ'առնեն հինգ կամ տասը տոլարնոց բաժնետոմսեր, ապահովելու համար այսքան կենսական անհրաժեշտ եւ օգտակար ձեռնարկութեան մը դրամագլուխը:

Բաժնետոմսերու տեղաւորումը կուտայ երկու առաւելութիւն, նախ անմիջական դրամագլուխ մը, նոր հրատարակութիւններ ընելու, նոր դրոշներ քալելերելու, թարգմանական ընկերային գրականութիւն ստեղծելու եւ ապա, բաժնետոմս ունեցող ընկերները եւ համակիրները կրնան զեղչով մը գիրք գնել, ղրկելով իրենց բաժնետոմսը մօտակայ պահեստը իբրեւ դրամ եւ ի հաչիւ այդ տոմսին յանձնարարելու նոր գիրքեր: Ներկայ պայմաններու մէջ դժուար է դրամ փոխադրել մէկ երկրէն միւսը:

Ընդունք որ, Դ.Կ.Հ.Գ. կ'ունենայ կեդր· մարմին մը, եւ բազմաթիւ շրջանային կեդրոններ, մարմին (ուր որ կեդր· կոմիտէներ կան) եւ հարիւրաւոր մասնաճիւղեր (ուր որ կեդրոնական կոմիտէներ կան): Այս բոլորը վարչական տեսակէտով կրնան կապուիլ իրարու եւ ապա կարճ ժամանակի մէջ կրնան տեղաւորել տասը հազար բաժնետոմսերը, եթէ բաժնուի ըստ շրջաններու կարդուրեան: Մեր գնահատմամբ, Ռումանիոյ շրջանի ընկերները, դիւրաւ կրնան 6–700 հատ բաժնետոմս սպառել եւ դումարը չկրնալով փոխադրել արտասահման, կեդր· մարմնոյն հաշւոյն եւ անոր հրահանգով կարելի է տպագրել հոս գրքոյկներ (ժամանագին), այսինքն ընել նոր հրատարակութիւններ, բնականաբար միատեսակ տիպարի մը համաձայն եւ Դ.Կ.Հ.Գ. անունով եւ օրը օրին ղրկել հոն՝ ուր որ հրամայուի: Ասով գիրքերը կը դառնան մշտական կարեւոր պահեստներու մէջ, այն է «Շրջ· կեդր· մարմին»ներու քով եւ կեդր· մարմնոյն տրամադրութեան տակ:

Այսպիսի կուռ, առեւտրական ձեռնարկ մը, օրինաւոր կեդր· մարմինի դեկավարութեամբ եւ այսօր անյայտ անկիւններ ձգուած, բայց բազմիցս օգտակար հրատարակութիւնները գրուելու, տարածելու, դրամի վերածելու գործը, Դաշնակցութեան համար անխուսափելի անհրաժեշտութիւն մը դարձած է:

Այսօր միայն Պուքրէչի մէջ հարիւրէ աւելի ընկեր եւ համակիր երիտասարդներ կան, որոնք ուսումնասիրութիւններ եւ թարգմանական աչխարհը կը խնդրեն, յեղափոխութեանց կը յաջորդեն նորերը, ամբողջ Ամերիկան կը յեղչրջուի, Ֆրանսա եւ Աւստրիա կ'արիւնոտին, Ֆաչական, հիթլէրական եւ խորհրդային յետագիմութիւնները կը տեւեն, ընկերվարութիւնը կը ցնցուի, կը կատորակուի եւ կ'անձրկի, մինչ մենք տիրացու, տէրտէր եւ առաջնորդ կը խաղցնենք:

Թօթափենք մեղկութիւնը, ստեղծենք մեր կուսակցութեան պատիւ եւ օգուտ բերող կեդր· Հրատ· Գրատունը· դնենք գայն կարող, եռանդուն, դիտակից եռանդամ կեդր· մարմնի մը դեկավարութեան տակ եւ բոլորուինք անոր չուրջը, չարունակելով Դաշնակցութեան մատենաչարը:

Գ. ՔԷՍՏԱՆԵԱՆ

ԾԻԾԱՂ.

— Սիրելի աղջիկս, քու վիճակդ ի՞նչ պիտի ըլլայ, չորս երիտասարդներ քու ձեռքդ կը խնդրեն:

— Ինդրեմ, մայրիկ, ես երկու ձեռք ունիմ, որով միայն երկուքին կրնամ տալ որոնց համակրած եմ:

— Այդ ի՞նչ խօսք է, ըսել է երկուսի՞ն պիտի առնես:

— Ոչ, մայրիկ, մէկը պաչուռնա պչես, իսկ միւսը անպաչոն, հիմայ նորոյթը այս է:

— Երանի՛ թէ ես ալ ատանկ ընկերուհի մը ունենայի չատոյ բոլորովին այրի չէի մնար:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ ՄԸ

ՌՈՒՍԻԱ ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ինչ խօսք որ Անգլիա երբեք մարսած չէր Հիւնքեար Իսկէլէսիի դաշնադիրները որ փուչի պէս անհանգիստ կ'ընէր զինքը:

Ան լռելեայն կը նախապատրաստէ դէպքերը: Թուրքիոյ հետ առեւտրական դաշնագիրներով կը ջանար չուկաներ չահիլ· Պոլսոյ հրապարակը կ'ողողէր անգլիական ապրանքներով: 1838ին 150,000 ֆրանքի Սուլթանէն կը գնէր Ատէն քաղաքը, ու միանգամայն Սուլթանին վստահութիւնը չահելու համար զայն կը մղէր նոր պատերազմի մը Մէհմէտ Ալիի դէմ եւ իր աջակցութիւնը կը խոստանար Թուրքիոյ:

Այս չրջանին եգիպտական նորագոյժ պետութիւնը աւելի ֆրանսական համակրանքը կը վայելէր· բայց Ֆրանսացի մասնագէտներ տեղաւորուած էին երկրի վարչութեան մէջ: Մէհմէտ Ալի բարեկամ մըն էր Ֆրանսայի, մինչ Անգլիա ծուռ աչքով կը նայէր Եգիպտոսի՝ իբրեւ մնայուն սպառնալիք մը Հնդկաստանի ճամբուն վրայ, մանաւանդ այն օրէն երբ Մէհմէտ Ալի մաքսապաշտպան օրէնքներով արգիլեց անգլիական ապրանքներուն մուտքը Եգիպտոս եւ Սուրիայէ ներս: Անգլիա ամէն չահ ուներ որ Սուլթանի թեւարկութիւնը վերահաստատուի կրկին այդ երկիրներուն վրայ:

Դէպքերը վերջ ի վերջոյ իր փափաքին համաձայն ընթացք մը պիտի առնէին:

Բէօթահիոյ դաշնագիրը չէր գոհացուցած ոչ Սուլթանը, ոչ ալ Եգիպտոսի փաչան: Օսմանեան պետութիւնը կը չարունակէր Մէհմէտ Ալին նըկատել պարզ ապստամբ մը, զոր պէտք էր զսպել վերջ ի վերջոյ: Այս վերջինը չէր փափաքեր ամէն կերպ խզել Խալիֆայութեան հետ: Ան կը յաւակնէր Սուլթանը փրկել իր ապիկար խորհրդականներէն, որոնք կը յապաղեցնէին կայսրութեան վերածնունդը:

«Ես կը փափաքիմ մնալ Սուլթանին ծառայողը» ըսած էր ան 1833ին: «Այն օրը որ տղաս Իպրահիմը Պոլիս մտնէ, Սուլթանին ոտքը պիտի իյնայ եւ նեղսրտի պիտի խնդրէ»:

Սուլթան Մահմուտ նախ զգաց արդիական բանակ մը ստեղծելու կարիքը: Թուրքիա հրաւիրեց Փրուսիա ցի սպաներ իբրեւ զինուորական մարզիչներ, որոնց մէջ կը գտնուէր իբրեւ պետ Մոլթքէն· (1870–71ի պատերազմին հերոսը): Ասոնք չորս տարի մնացին պաչտօնի վրայ, բայց Մոլթքէ թեւահաստատ էր եղած բարենորոգումներու մասին:

«Բարենորոգումը կայացաւ մինակ արտաքինի, անունի եւ ծրագիրներու մէջ: Ջանացինք եւրոպական սիստեմով բանակ մը կազմել, ուր վերար կուն ռուսական էր, կանոնագիրը՝ ֆրանսական, հրացանները՝ պելճիական, գլխանոցները՝ թրքական, թամբերը՝ հունգարական, սուրերը՝ անգլիական, մարզիչները՝ ամէն ազգ· բանակ մը՝ կազմուած «թխմար»ճիներէ, ցմահ զինուորներէ, անորոչ ժամանակով ծառայող պահեստիներէ, եւ ուր նորաձեւ սպաներ կը կոչուէին պատասխանատու պաչտօններու»:

1833էն վերջ պատերազմի պատրաստակներ չէն պակսիր:

1834ին Սուլթանը կը գրգռէ Լիբանանը Մէհմէտ Ալիի դէմ: Նոյն տարին կը գրաւէ Ուրֆան, 1837ին կը պահանջէ փաչայէն դրամական հատուցում եւ բանակի կրճատում:

1838ին Լիբանանի նոր ըմբոստութիւն:

Նոյն տարին Թուրքիա Անգլիոյ հետ առեւտրական դաշինք կը կնքէ, ուր նախատեսուած էր ջնջել Մէհմէտ Ալիի տրուած եգիպտական մենաչնորհները:

Մէհմէտ Ալի կը մերժէ ճանչնալ այդ համաձայնութիւնը:

Արդէն եգիպտական եւ թրքական բանակները դէմ դիմաց են Եփրատի ափին:

1839 յունիսին Սուլթանը պատերազմ կը յայտարարէ իր ըմբոստ եւ դաւաճան հպատակին դէմ:

Կարճ տեւեց պատերազմը· երկու չարաթ եւ միակ ճակատամարտ մը:

Եփրատի ալ ափին վրայ, Հալէպէն հիւսիս, Նիսիպինի մօտ յունիս 24ին հանդիպած էին 2 բանակները, թրքական բանակը աւելի քան 100,000 զինուոր, զինուած նոր թնդանօթներով եւ դերման մարզիկներով, Մոլթքէի վերին հսկողութեան տակ:

Բախումը տեւեց երկու ժամ: Իսկ երեկի փաչայի զինուորական տաղանդը չարդուխչուր ըրաւ թրքական երիտասարդ բանակը, որ պատերազմի դաչտին վրայ թողուց 4000 մեռեալ, 12,000 գերի, 162 թնդանօթ եւ 25,000 հրացան:

Օսմանեան պետութիւնը կը մնար առանց բանակի: Երկու օր վերջ (1839 յունիս 30ին) կը մեռնէր Սուլթան Մահմուտ: Իսկ թրքական նաւատորմիղը Գափտան փաչայի դաւաղրութեամբ կ'անցնէր ամբողջութեամբ Մէհմէտ Ալիի կողմը: (14 յուլիս):

Թուրք պատմութեան ողբերգական օրերն էին· կը կարծուէր թէ վերջն է այլ եւս: Գահ կը բարձրանար 16 տարեկան անփորձ տղայ մը, Սուլթան Ապտիւլ Մէճիտ:

Ճիշդ այդ հոգեվարքի օրերուն, Եւրոպայի մէջ բորբոքեցան քաղաքական չահախնդրութիւնները ու միջազգային մրցակցութիւնները: Անդամ մըն ալ Թուրք ներքին տագնապը եւրոպական տագնապի մը ձեւը առաւ, որ մոլ մնաց պիտի չանգէր ընդհանուր պատերազմի մը:

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

(Շար·)

Անուն	Հիմնադր. թուական	աշակ. թուական	ուս. կազմ.	Ամսական պիւտճէն	
1. Կ. Ա. Արսլանեան վարժ.	1932	206	4	325	սեփ. չէնք
2. Գարաքասի Ազգ. վարժ.	1929	40	1	85	վրձ. չէնք
3. Ֆլօրէսթայի » »	1930	25	1	100	» »
4. Լանուսի Կիլիկ. »	1932	38	1	85	սեփ. չէնք
5. Պօքայի Ազգ. վարժ.	1930	60	1	180	վրձ. չէնք
6. Փինէրոյի Ազգ. վարժ.	1930	48	1	110	սեփ. չէնք
7. Խաչ. Ազգ. վարժ.	1929	46	2	100	» »
8. Խրիմեան Ազգ. վարժ.	1930	110	2	193	վրձ. չէնք
9. Մամիկոնեան Ազգ. վարժ.	1932	27	1	67	սեփ. չէնք
10. Ֆոլմպիոյ Ազգ. վարժ.	1932	39	1	98	» »
11. Մեսրոպեան Ազգ. վարժ.	19 3	50	1	90	» »
12. Ֆլ «Ալբտրուճի» Ազգ. վարժ.	1929	118	2	190	» »
13. Սահակեան Ազգ. վարժ.	1928	32	1	100	վրձ. չէնք
14. Մայր Սահակեան Ազգ. վարժ,	1930	40	1	110	» »
15. Հայկազեան Ազգ. վարժ.	1933	37	1	83	» «
		916	21	1916	

Խոստովանիմ թէ ինձի համար ալ անսպասելի երեւաց կրթական կեանքի այս թուական պատկերը: Որովհետեւ մէկջտեղ եղածհարահրոջին ու աղմուկին նայելով, Պուէնոս Այրէսը իր չուրջ 12 — 15000 աղգաբնակչու-թեամբ գոնէ քանի մը հազար կանոնաւոր աչակերտ պէտք է որ ունենար: Իր քանակին եւ որակին համեմատութեամբ, տխուր է պատկերը: Մանաւանդ որ յիչուած դպրոցներէն քանիները իրենց հիւանդկախ գոյութեամբ ու կիսակիրթ ուսուցչական կազմովը, չեն կրնար համապատասխանել իրական դպրոցի կոչումին:

Ուրիշ ցաւալի պարագայ մըն ալ դպրոցական ելեւմուտքի բացն է: Թէեւ եղածը մեծ բան մը չէ, բայց ամբողջ տարեչրջանին դպրոցական հոգաբարձութիւնները ու ուրիչ մարմինները ստիպուած են ծանրատաղնապներ անցընել, գոցելու համար դպրոցական պիւտճէի ողորմելի գումարը: Վիճակահանութիւններ, գանգան հանգանակութիւններ, հանդիսներուն եւ դպրոցական տօներուն կատարուած աճուրդները եւայլն, որոնք գագթական կեանքի անբաժան մասը կը կազմեն: Այս ուղղութեամբ անուրանալի են հանրային որոշ մարմիններու զոհողութիւնները ու միայն անոնց հետեւողական աչխատանքներն են որ, վերջ ի վերջոյ պիտի կրնան յաջողիլ վճռական դեր մը կատարել այս ճակատին վրայ:

Այնուամենայնիւ, հեռաւոր այս գաղութի կրթական գործի կանոնաւորութեան համար անհրաժեշտ է համբերատար եւ անաչառ աչխատանք մը:

Զանց առնելով դպրոցական չէնքերու չատ մը անչահաբերութիւնները որոնք ժամանակի ընթացքին այս կամ այն ձեւով կրնան բարելաւուիլ, առաջին առթիւ պէտք է կանոնաւորել պիւտճէի անրնականոն վիճակը: Վերջ ի վերջոյ անհնար է միչտ միեւնոյն տեղէն ու անձերէն այս կամ այն ձեւով դրամ քաչել: Աչակերտի խեղճուկ թոչակով, կրթասիրացի մը աղքատիկ անդամավճարներով կարելի չէ կանոնաւոր դպրոց մը պահել: Այս անճայրամարժիր տարաձութեան վրայ մուրացկանութեամբ չէ որ պիտի հաստատուին դպրոցական պիւտճէները:

Նոյնքան ցաւալի է ուսուցչական կազմին ընդհանուր կացութիւնը: Շատերը հակառակ իրենց բարի ցանկութեան ի վիճակի չեն պահանջուած արդիւնքը տալու: Ուսուցիչ կամ ուսուցչուհիներուն կը պակսին իրենց աչխատասիրութիւնը, ինչ որ յաճախ չատ մը թիւրիմացութիւններու ծայ կուտայ: Ուրիշներ ալ՝ ազատ զգալով իրենք զիրենք, կ'ընեն ինչ որ իրենց խելքին կը փչէ: Այս պարագան յաճախ տեղի կուտայ երկպառակութեան, որ խորխորատ կը բնայ ուսուցչութեան, հոգեպարտ ճակատագրական մարմիններու միջեւ:

Մինչեւ այսօր ալ գոյութիւն չունին գոնէ միատեսակ դասագիրքեր կամ գոնէ նոյնատեսակ դասաւանդութիւններ, որոնց չնորհիւ կարելի ըլլար ստեղծել իրապէս համազգային դաստիարակութիւն մը:

Պուէնոս Այրէսի յիշեալ 15 ծաղկոցմանկապարտէզներու յիշատակելի առաւելութիւններէն մէկը այն է որ, երբեմնի թրքահպատ մանուկներէն չատերը ներկայիս կանոնաւոր հայերէն կը խօսին եւ աւելի հաճոյքով կը հետեւին դպրոցական դրադումներուն: Այս կազդուրիչ երեւոյթը բաւական է որ խթան մը ըլլայ ազգային մարմիններուն, օր առաջ կանոնաւորելու եւ կրթական կեանքի ընդհանուր մակարդակը բարձրացնելու: Այս տարրական պահանջ մըն է որչափ իրենց, նոյնքան ալ նոր սերունդին համար որ պիտի կազմէ վաղուան ժողովուրդը:

Արժանթինի գաղութը այսօր պատկառելի թիւ մը կը կազմէ եւ իր մեծ հոգերը ունի, բայց ուրախալի է որ ազգասէր տարրը սիրով լծուած է կրթական գործին:

Ինչպէս այլուր, հոս ալ տնտեսական տագնապին պատճառած նեղութիւնները զգալի են: Նկատելի է ընդհանուր նեղսրտութիւն մը, որու թոհ ու բոհին մէջ չատեր կը խուսափին ազգային կեանքէն: Ամէն օր լսելի են գանգատներ ու զժգոհութիւններ: Բայց եւ այնպէս ամաւերջի բոլոր դպրոցական հանդիսները ցոյց տուին թէ ժողովուրդը գոնէ այս մէկ պարագային չի խնայեր իր լուման: Ազգային կեանքի մեր այս գորշ օրերուն, յուսադրիչ պատկերներ են Լա Փլաթայի այս ափերուն վրայ թատած գաղութին ճիգերը: Եղած դպրոցներուն գոյութիւնն իսկ ճշմարիտ ապուհանք մը կրնայ ըլլալ ամէն Հայու որ հանրային մտահոգութիւն ունի:

ՍՄԲԱՏ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ԾԻԾԱՂ

Ոստիկանը·— Ինչք չունի՞ս, չես մտածեր քու առնդ, փողոցը ինկեր մնացեր ես:

— Պարոն ոստիկան, ամէն բան ունէի, բայց հինգերորդ զաւակը ամէն բան առաւ տարաւ:

×

— Բարեկամ, եթէ այս վիճակը եւս սղութիւնը տեւէ, անկարելի պիտի ըլլայ ապրիլ:

— Այո, կէս զար առաջ մեծ հայրս ալ այդպէս կ'ըսէր, բայց հարիւր տարի ապրեցաւ:

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵՆՔ

Հ. Յ. Դ. ԿԵԴՐ. ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ooooo

Նախորդ երկու յօդուածներով ծանօթացանք Դաշնակցական գրականութեան տարածման անհրաժեշտութեան վրայ: Այժմ կանանք բացատրել գործին կազմակերպման հարցը:

Կեդր· մարմին մը կազմելէ յետոյ, կը մնայ ստեղծել կարեւոր դրամագլուխ մը, որով կարելի ըլլայ հրատարակութեան մէջ դնել թէ գիրքերը եւ թէ ապահովել հրապարակներ եւ պաշտում եւ ապա նորանոր հրատարակութիւններ ընել, դարձեալ տարածումը կազմակերպելով:

Դրամագլուխ·— Նախնական դրամագլուխը կարելի է ապահովել գիրքերով՝ «Դրօշակ»ի մատենաշարին բոլոր գիրքերը, իբրեւ վաճառելի ապրանք նոր գնահատման մը ենթարկելով, մեծաքանակի յատուկ զեղչով: Այս գիրքերը կը յանձնուին կեդր· մարմնոյն: Նոյնը կ'ընեն «Հայրենիք»ի խմբագրութիւնը, «Ցառաջ», «Ցուսաբեր», «Նոր Օր», «Հորիզոն», «Ազատ Ցօսք», «Արազ», «Ալիք» եւ ուրիշ թերթեր:

Բոլոր այն հաստատութիւնները որ նոր գնահատումով գիրք կը յանձնեն Դաշնակցութեան կեդր· հրատ· գրատան կեդր· մարմնոյն, փոխարէն կը ստանան նոյն արժէքով բաժնետոմսեր՝ փոխան դրամի:

Հրապարակ կը հանուի տասը հազար տոլար արժէքով տասը հազար բաժնետոմս, (մէկ, հինգ եւ տասը տոլարնոց) որոնք կը յանձնուին կեդր· մարմնոյն, միչտ Բիւրոյի հակակիռին տակ, սպառելու եւ դրամագլուխ հայթայթելու համար:

Բոլոր կեդր· Կոմիտէներու հակակշռին տակ, բոլոր շրջաններու մէջ, կը կազմուին կեդր· մասնաճիւղեր, որոնք կը զբաղին բաժնետոմսեր եւ գիրքեր տեղաւորելով եւ բոլոր կոմիտէները իրենք վստահելի մարմիններ կը դառնան տեղական մասնաճիւղեր: Ուրեմն, Դաշնակցութեան կեդր· Հրատ· Գրատան (Դ.Կ.Հ.Գ.) տրամադրութեան տակ կը մնան գիրքի պահեստը (կարեւոր կեդրոններու մէջ՝ ինչպէս Պոստըն, Փարիզ եւ Գահիրէ) եւ դրամական միջոցներ, բաժնետոմսերու սպառումով:

Բաժնետոմս մը կ'արժէ միայն մէկ տոլար, ողորմելի գումար մը՝ զոր դիւրաւ կրնայ տալ ամենահամեստ ընկեր մը, իսկ աւելի բարեկիզ ընկերները՝ հաճոյքով կ'առնեն հինգ կամ տասը տոլարնոց բաժնետոմսեր, ապահովելու համար այսքան կենսական անհրաժեշտ եւ օգտակար ձեռնարկութեան մը դրամագլուխը:

Բաժնետոմսերու տեղաւորումը կուտայ երկու առաւելութիւն, նախ անմիջական դրամագլուխ մը, նոր հրատարակութիւններ ընելու, նոր դրոշներ քալելերելու, թարգմանական ընկերային գրականութիւն ստեղծելու եւ ապա, բաժնետոմս ունեցող ընկերները եւ համակիրները կրնան զեղչով մը գիրք գնել, ղրկելով իրենց բաժնետոմսը մօտակայ պահեստը իբրեւ դրամ եւ ի հաչիւ այդ տոմսին յանձնարարելու նոր գիրքեր: Ներկայ պայմաններու մէջ դժուար է դրամ փոխադրել մէկ երկրէն միւսը:

Ընդունք որ, Դ.Կ.Հ.Գ. կ'ունենայ կեդր· մարմին մը, եւ բազմաթիւ շրջանային կեդրոններ, մարմին (ուր որ կեդր· կոմիտէներ կան) եւ հարիւրաւոր մասնաճիւղեր (ուր որ կեդրոնական կոմիտէներ կան): Այս բոլորը վարչական տեսակէտով կրնան կապուիլ իրարու եւ ապա կարճ ժամանակի մէջ կրնան տեղաւորել տասը հազար բաժնետոմսերը, եթէ բաժնուի ըստ շրջաններու կարդուրեան: Մեր գնահատմամբ, Ռումանիոյ շրջանի ընկերները, դիւրաւ կրնան 6–700 հատ բաժնետոմս սպառել եւ դումարը չկրնալով փոխադրել արտասահման, կեդր· մարմնոյն հաշւոյն եւ անոր հրահանգով կարելի է տպագրել հոս գրքոյկներ (ժամանագին), այսինքն ընել նոր հրատարակութիւններ, բնականաբար միատեսակ տիպարի մը համաձայն եւ Դ.Կ.Հ.Գ. անունով եւ օրը օրին ղրկել հոն՝ ուր որ հրամայուի: Ասով գիրքերը կը դառնան մշտական կարեւոր պահեստներու մէջ, այն է «Շրջ· կեդր· մարմին»ներու քով եւ կեդր· մարմնոյն տրամադրութեան տակ:

Այսպիսի կուռ, առեւտրական ձեռնարկ մը, օրինաւոր կեդր· մարմինի դեկավարութեամբ եւ այսօր անյայտ անկիւններ ձգուած, բայց բազմիցս օգտակար հրատարակութիւնները գրուելու, տարածելու, դրամի վերածելու գործը, Դաշնակցութեան համար անխուսափելի անհրաժեշտութիւն մը դարձած է:

Այսօր միայն Պուքրէչի մէջ հարիւրէ աւելի ընկեր եւ համակիր երիտասարդներ կան, որոնք ուսումնասիրութիւններ եւ թարգմանական աչխարհը կը խնդրեն, յեղափոխութեանց կը յաջորդեն նորերը, ամբողջ Ամերիկան կը յեղչրջուի, Ֆրանսա եւ Աւստրիա կ'արիւնոտին, Ֆաչական, հիթլէրական եւ խորհրդային յետագիմութիւնները կը տեւեն, ընկերվարութիւնը կը ցնցուի, կը կատորակուի եւ կ'անձրկի, մինչ մենք տիրացու, տէրտէր եւ առաջնորդ կը խաղցնենք:

Թօթափենք մեղկութիւնը, ստեղծենք մեր կուսակցութեան պատիւ եւ օգուտ բերող կեդր· Հրատ· Գրատունը· դնենք գայն կարող, եռանդուն, դիտակից եռանդամ կեդր· մարմնի մը դեկավարութեան տակ եւ բոլորուինք անոր չուրջը, չարունակելով Դաշնակցութեան մատենաչարը:

Գ. ՔԷՍՏԱՆԵԱՆ

ԾԻԾԱՂ.

— Սիրելի աղջիկս, քու վիճակդ ի՞նչ պիտի ըլլայ, չորս երիտասարդներ քու ձեռքդ կը խնդրեն:

— Ինդրեմ, մայրիկ, ես երկու ձեռք ունիմ, որով միայն երկուքին կրնամ տալ որոնց համակրած եմ:

— Այդ ի՞նչ խօսք է, ըսել է երկուսի՞ն պիտի առնես:

— Ոչ, մայրիկ, մէկը պաչուռնա պչես, իսկ միւսը անպաչոն, հիմայ նորոյթը այս է:

— Երանի՛ թէ ես ալ ատանկ ընկերուհի մը ունենայի չատոյ բոլորովին այրի չէի մնար:

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ ՄԸ

ՌՈՒՍԻԱ ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ինչ խօսք որ Անգլիա երբեք մարսած չէր Հիւնքեար Իսկէլէսիի դաշնադիրները որ փուչի պէս անհանգիստ կ'ընէր զինքը:

Ան լռելեայն կը նախապատրաստէ դէպքերը: Թուրքիոյ հետ առեւտրական դաշնագիրներով կը ջանար չուկաներ չահիլ· Պոլսոյ հրապարակը կ'ողողէր անգլիական ապրանքներով: 1838ին 150,000 ֆրանքի Սուլթանէն կը գնէր Ատէն քաղաքը, ու միանգամայն Սուլթանին վստահութիւնը չահելու համար զայն կը մղէր նոր պատերազմի մը Մէհմէտ Ալիի դէմ եւ իր աջակցութիւնը կը խոստանար Թուրքիոյ:

*Այս չրջանին եգիպտական նորագոյժ պետութիւնը աւելի ֆրանսական համակրանքը կը վայելէր· բայց Ֆրանսացի մասնագէտներ տեղաւորուած էին երկրի վարչութեան մէջ: Մէհմէտ Ալի բարեկամ մըն էր Ֆրանսայի, մինչ Անգլիա ծուռ աչ

ՆՅԱԿՈՅՈՒՄ ՎԱ ՊՈՑՍԻ ԺԱՎԱՆ

(ՊՎՎՓՎՍՊՈՒՆՈՒՅՊՓ ՊՈՒՈՊՊՈՒՄՅՊՓ)

ԱԼԼԱՆՍ, 24 փետր. (Ցուստ). — Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավոր Ժան Լուսյեն-Օրսելի մեկ ելույթի ժամանակ ձախակողմյան պատգամավորներից մեկը նրան հարցրել է, թե ինչու նա իր ամբողջ ուշադրությունը դարձրել է «Ֆիգարո» թերթի վրա, որ նրան հետապնդել է «Ֆիգարոյի» կողմից: Ժան Լուսյեն-Օրսելը պատասխանել է, որ «Ֆիգարոն» ամենից վտանգավորն է, որովհետև նա ներկայացնում է ֆրանսիական բուրժուազիայի ամենաանբարոյական մասը:

Ժան Լուսյեն-Օրսելը հիշեցրել է, որ «Ֆիգարոն» հրատարակել է 1918 թվականի նոյեմբերի 7-ին, այսինքն հաղթական հրճվանքի օրերին, Ռուսաստանի դեմ ուղղված ռազմական միջամտության ամենաբուռն շրջանում, մի հոդված, որի մեջ ասված էր, որ Ռուսաստանի հետ հաշտություն կնքելու համար անհրաժեշտ է, որ նրա տարածքի մի մասը զիջվի Գերմանիային:

Ժան Լուսյեն-Օրսելը հիշեցրել է նաև, որ «Ֆիգարոն» 1919 թվականի մարտին հրատարակել է Ռուսաստանի նկատմամբ ռազմական միջամտության ծրագիրը, որի համաձայն Ռուսաստանը պետք է բաժանվեր մի քանի մասերի, որոնցից մեկը պետք է անցներ Ռումինիային:

Ժան Լուսյեն-Օրսելը հիշեցրել է նաև, որ «Ֆիգարոն» 1919 թվականի հունիս

Շերակոյտն ալ վաւերացուց

Հակառակ ընկերվարականներու ընդդիմութեան, ծերակոյտն ալ իր առջի օրուան նիստին մէջ, 19ի դէմ 277 ձայնով հաստատեց այն օրինագիծը որուն համաձայն Տումէրկի դահլիճը բացառիկ լիազօրութիւններ կը ստանայ, ելեւմուտքի հաւասարակշռութեան համար: Ինչպէս գրած ենք, այս ելմտական դիկտատորութիւնը պիտի տեւէ մինչեւ յունիս 30: Պ. Տումէրկ այս առթիւ ալ վստահութեան խնդիր դրաւ, յայտարարելով թէ մերժուելու պարագային պիտի հրաժարի:

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ ԽՈՐՀՐԴԱՑԻՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ

Գրած էինք թէ՝ Պոլսոյ խորհրդային հիւպատոսարանին մէջ մեռած գտնուեր է ենկիւրի դեսպանատան բարտուղարներէն Վասիլ Մեչին:

Նոր հեռագրի մը համաձայն, բարտուղարը ոչ թէ անձնասպան եղած, այլ սպանուած է Զեկայիի կողմէ: Բարտուղարը կասկածի տակ էր երկար ատենէ ի վեր, իբրեւ թէ Խ. իշխանութեան թշնամիներուն միացած ըլլալով: Վերջերս Պոլիս կանչուեցաւ ստիպողաբար, բացատրութիւններ տալու համար Զեկայի լիազօրին առջեւ: Կը թուի թէ այդ հարցաքննութեան ատեն է որ սպանուեցաւ: Բարտուղարին դիակը գտնուեցաւ հիւպատոսարանի բաղնիքին մէջ եւ իրազեկները կը կարծեն թէ տեղն ու տեղը զարնուած է, մերժած ըլլալով Մոսկուա երթալ:

ՉԻՒՆ ՉՄԵՌ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

Շատ կարճ տեւեց գարնանային օդը՝ Փարիզի եւ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ: Օդը սաստիկ ցուրտ է եւ առջի օր ձիւն տեղաց թեթեւօրէն: Գաւառներու մէջ աւելի ծանր է կացութիւնը: Ձիւնի եւ փոթորիկի հետեւանքով ընդհատուած են օդանաւային հաղորդակցութիւնները Ֆրանսայի եւ կեդր. Եւրոպայի միջեւ: Տեղ – տեղ ձիւնը նստած է մինչեւ 10 սանթիմեթր բարձրութեամբ:

Ձիւն-ամեռ կը տիրէ նաեւ Անգլիոյ մէջ: Շատ մը ֆաղաքներ ձիւն մաքրել կուտան անգործներուն:

■■■■■■■■

LOTERIE NATIONALE

Է. ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած ենք, Ֆրանսայի Ազգային Պարգեւախաղին Է. շերտին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի, 27 փետրուար:

Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը շահած է **K.** շարէն **068.583** թիւը:

Հետեւեալ թիւերէն իւրաքանչիւրը շահած է մէկ միլիոն ֆրանք.—

Շարք **H**	**no. 020.078**
Շարք **K**	**no 079.967**
Շարք **X**	**no 039.075**
Շարք **T**	**no 041.326**
Շարք **X**	**no 025.728**
Շարք **X**	**no 084.602**
Շարք **K**	**no 051.587**
Շարք **J**	**no 098.579**
Շարք **A**	**no 052.733**
Շարք **M**	**no 063.300**
Շարք **L**	**no 034.683**
Շարք **C**	**no 095.537**
Շարք **K**	**no 008.954**
Շարք **E**	**no 015.300**
Շարք **Y**	**no 042.769**

Բոլոր շարքերուն մէջ (**20** հատ) **013.360** թիւը շահած է **500.000** ֆրանք: **7.438** վերջացող թիւերը շահած են **100.000** ֆրանք: (**200** հատ) **0.611** վերջացող թիւերը **50.000** ֆրանք: (**200** հատ) **019** վերջացող թիւերը շահած են **10.000** ֆրանք: (**2000** հատ) **7** վերջացող թիւերը շահած են **200** ֆրանք:

⁂ Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը շահած է նպարավաճառ մը, Տիկին Մէոի, որ կը բնակի Կառի ճահանգին մէջ: Երեք զաւակ ունի:

6. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Գ

ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱՆԻՒՊՈՒԱ-ԲՈՒԼՈՆՊԻ, ԱՒՏՈՒՎԻԼ-ՍԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ, ՊԱՆԵԷՕ-ՔՈՇԱՆԻ կոմիտէները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրեն իրենց չրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Սօսիէթէ Սավանթի **D** *սրահին մէջ* 8, rue **Danton, Métro: Odéon:** *կարեւոր զեկոյցներ:*

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ռոստոմ խումբը այս երեկոյ ժամը 8.30ին Ռոստոմ Գրադարանին մէջ:

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԻ Քրխտափոյ խումբի ժողովը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

կը դասախօսէ **Պ. ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ**

Նիւթ՝ **ԱՐԴԻ ԹՈՒՐՔԻԱՆ**

կը հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջէն* 61 rue Mr. le Prince, *Փարիզ* (6)*, տեղի կ'ունենայ «Շահան Շահնուրի գործը» դրոյցի շարունակութիւն: Պիտի խօսին՝ Ա. Ջամալեան, Ա. Խոնդկարեան եւ Հր. Զարդարեան: Մուտքը ազատ է:*

ԾԱՌԱՅԻ ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ
ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱՒ ԷՀԵՏԵՒԵԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8րդ շերտ թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պարագային, ԱՐԴԻՒՆԲԻՆ կէսը պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ՑԻՍՈՒՆ ՑԱՋՈՐԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ. էջի թերթօնին տակը, ԹԻՒՎ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԶՈՑՔ

կազմակերպուած՝ Իսթ-էնտ Մութիւալի

ՍԹԱՆՈՁԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

(իր իններորդ տարեդարձին առթիւ):

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը ՕԷն 12

Պ. ԳԱԼՐԱԿԻՕԶԵԱՆի չքեղ սրահին մէջ

45 rue de la Défense. Issy-les Moulineaux (Seine):

Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ՈՒ ՀԱՐՄԱՋԱՏ

ՕՄԱՐ ԽԱՅԵԱՄԸ

Ալրամ Զարըգի Թարգմանուած ըստ *807* քառեակներ

Գեղարուեստական շքեղ կոդք եւ ընտիր Թուղթի վրայ

Այս գիրքը ոչ կարելի է չունենալ եւ ոչ ալ ունենալէ յետոյ՝ ուրիշին փոխ տալ: Ճամբու ընկեր, կեանքի առաջնորդ, բարձի գիրք:

Դիմեցէք ուղղակի թարգմանչին (1, rue du Turin, Arnouville-les-Conesse (S. et O.). *եւ կամ ծանօթ տեղերը:*

ԳԻՆ 15 ՖՐԱՆՔ

Ծախու դերձակի խոհուբ

Ծախու է դերձակի խանութ մը իր բոլոր կազմածներով, երկու Սինկէր մեքենայ եւլն., մէկ սենեակ բնակարանի համար, բոլորը միասին տարեկան վարձք՝ 1400 *ֆրանք: Լաւ պատեհութիւն, ապահով գործ: Դիմել՝* Mme YESSAYAN F., 28bis Rue Nationale, Billancourt, Seine:

ՇԱՒԻԼՑԻՆԵՐՈՒՆ

oooo

Ի գիտութիւն Շաւիլի յարգոյ հասարակութեան կը ծանուցանենք թէ այսօր Հինգշաբթի կէս օրէ ետք ժամը 1ին Մանկապարտէզի դասատանդութիւնները պիտի սկսին, կարող վարժուհիի մը զեկավարութեամբ, Նորաշէն մատուռ-մանկապարտէզի սրահին մէջ (4, rue des 3 Champtiers)*: Կը հրաւիրենք մեր հայրենակիցները, որպէսզի իրենց զաւակները ղրկեն ամէն Հինգշաբթի:*

×

Կը յայտարարենք նաեւ թէ Ընկերակցութեանս տարեկան ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ այս Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին մանկապարտէզի սրահին մէջ: Օրակարգ.— Հրաժարական եւ հաշուետուութիւն վարչութեան, իր գործունէութեան շրջանին լրանալուն առթիւ, ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ԵԹԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՐ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

Raki ERIVAN

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն. Դիմել ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie,* K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie*

13

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԵԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ՔՈՒԻՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու հիւանդ եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ *2*էն *8*: կիրակի եւ տօն օրեր *9*էն մինչեւ կէսօր:

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Մէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ ուեւէ արական եւ իգական դատարան. ներու առջեւ, կոչուայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն՝ **Danton 52—75**

Ընտիր եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՍԱՔ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

(Dr. ès. Sciences)

5, rue Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. Հեռ. **Kléber** *78-21*

Դիմեցէք՝ ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդներու, յամուտանութեան եւ ամուսնալուծման, նահիւրալիզասիոնի, Ամերիկա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխառութեան, կալուածական գործողութիւններու եւլն. համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրեր ժամը 10—12:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Քէսեան Ադասի, հօր անուն՝ Մարտիրոս, Թրքահայաստանէն Թերմա քաղաք, դիւղ Էլիմատաղ կամ Թէլլի Բուղար: Մէկ տարի առաջ Փարիզ կը գտնուէր, հիմա լուր չկայ: Հօրը Հայաստանէն՝ Մարիամ Քէսեան կ'ուզէ իմանալ հասցէն: Տեղեկացնել Բիւզանդ Աճէմեանի միջոցաւ 4, rue Haxo, *Paris 20e*

— Պարսամ Վերունակ եւ Կիւլպէնկ Գալուստեան կը փնտռեն իրենց քեռին Յակիկ Ճամբզեան, որ 1921ին Կիլիկիայէն մեկնած է Ռումանիա՝ իր հասցէն գիտցողներէ կը խնդրուի իմացնել Gulbenk Kalousdian, 43, rue Maugiron, Vienne (Isère) France

— Կարնեցի Տիկ. Սիրանուշ Նիկողոսեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Կարնեցի Գրիգոր եւ Յակոբ Թումանեաններուը (ոսկերիչ), որոնք 1930ին կը գտնուէին Արմաւիր եւ 1931ին փոխադրուեցան Վլատիքաւկաս: Երկու տարիէ ի վեր լուր չունի իրենցմէ: Իրենց մասին տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. Նիկողոսեանի, 22, rue des Bois, *Paris (19e). Մտոյգ լուր տուողին վեցամսեայ ցառաջ նուէր*

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒԻՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Բայց, անոր դէմացած փառասիրութիւնը բաւարար չէր հաց պատրաստելու: Ոմորը չաղուելէ եւ հացի վճռակին վերածուելէ յետոյ, հարկ էր զանոնք եփել փուռերուն մէջ: Իսկ հարիւրաւոր անձերու հաց եփելու համար բաւարար թիւով փուռ չկար: Այսուհանդերձ, ասոր ալ ճարը գտան: Ասկէ առաջ գրած էինք թէ Ռուսերը կ'այրէին իրենց սպանեալները՝ փոխանակ պատերազմի դաշտին վրայ թաղելու: Անոնք, այս գործին յատուկ փուռեր ունէին ու մեռեալները անոնց մէջ կ'այրէին: Առաջին յարձակման վրայ՝ երբ սկսած էին նահանջել, այդ փուռերէն մէկ քանին թողած էին Բոբա: Փռապան էօմէր չավուշ, տեսնելով զանոնք, անմիջապէս քակած, հաց եփելու ձեւին վերածած, եւ սկսած էր հաց պատրաստել:

Փուռի խնդիրը եւս այս ձեւով լուծելէ վերջ, գործը այժմ կը մնար երեք պայտերով էշու մը: Ըսել կ'ուզենք թէ՝ ասոնցմէ զատ հարկ էր եփպատացորէն եւ աղօրիք: Իսկ այս երկուքէն նախ եփպատացորէնը պէտք էր գտնել: Ցետոյ պիտի մտածուէր աղօրիքի մասին: Առաջին մը աչ ու ձախ դիմելէ վերջ, չրջակայ դիւղերուն մէջ գտած էին բաւականաչափ եփպատացորէն: Անշուշտ, ոչ ոք կը մտածէր ցորենի մասին: Ցորենի ալիւրէ հաց ուզել կը նշանակէր՝ Բորայի ձմեռնանոցներուն փոխան՝ Պոլսոյ Բերա Փալաս պանդոկին մէջ դանուելու փափաք մը ունենալ: Որով, ամէն ոք գոհ էր որ կրցած էին եփպատացորէն հայթայթել:

Ուրեմն, կը մնար աղօրիքը: Այդ չրջանի էապետը իրենց եփպատացորէնները կ'աղային երկու քարերու մէջեւ ճզմելով: Եւ, այդ կերպով, կ'ունենային եփպատացորէնի ալիւր: Բայց, այդ միջոցը կիրարկել կարելի չէր հարիւրաւոր անձերու համար: Եւ եթէ փորձէին երկու քարերու մէջեւ եփպատացորէն աղալ՝ դինուորներուն հաց եփելու համար, հարկ պիտի ըլլար պատերազմը թողուլ եւ դինուորներուն եփպատացորէն աղալ տալ... Հետեւաբար, հարկ էր անմիջապէս աղօրիք մը գտնել: Իսկ գայն կարելի չէր գտնել: Անոր նման բան մը Ռուսերէն ալ աւար առնուած չէր՝ որ ի հարկին անկէ օգտուէին: Պատասխանատու պատուիրակը քիչ մը խորհելէ յետոյ՝ վերջապէս որոշած էր այդ մասին Մուրղուլ հարցնել: Թէեւ միւթէսարըֆը քաշուած ու մեկնած էր, բայց թերեւս պղինձի հանքերու աշխատանոցին մէջ կար գործիք մը, որ աղօրիքի դեր կատարէր ու թերեւս մէկը կարելի կ'ըլլար գտնել որ իրեն լուր տար:

Պատասխանատու պատուիրակը իր այս որոշումը տալէ վերջ, հեռախօսով փնտռած էր Մուրկուլը: Ան, Բորա գալէն ասդին, առաջին անգամն ըլլալով դուբլէն օգնութիւն կ'ուղէր: Մինչեւ այդ՝ առանձինն աքցած, փախստականները հաւաքած եւ յաջղած էր ըստ կարելւոյն կարգ կանոն հաստատել: Ու երբեք լուր չունէր իր ընկերներուն վիճակէն: Բիզա պէյ արդեօք Պորչքա՞ կը գտնուէր, թէ, հնազանդելով իրեն տրուած հրամանին, զոհուած էր հոն: Իսկ Շթանկէ պէյն ու իր գունդը ի՞նչ ըրած էին: Նահանջա՞ծ, թէ գերի ինկած էին Ռուսերուն: Այս բոլորի մասին բացարձակապէս տեղեկութիւն չունէր: Այդ պատճառաւ երբ հեռախօսը բացած եւ Մուրկուլի հետ խօսած էր, զարմացած էր՝ իր դէմը տեսնելով Բիզա պէյը: Արդարեւ, Բիզա պէյ, հասկնալով որ անկարելի էր Պորչքա մնալ, հեռացած ու Մուրկուլ եկած էր: Ու դեռ ոչէրն էր այդ քաղաքին: Բայց, շատ դժուարին կացութեան մը մատնուած էր: Պարզապէս՝ երկու լեռներու մի – ջեւ ճնշուած ու մնացած էր: Երջանկայքը ամբողջովին դրաւուած էր Ռուսերէն: Շթանկէ պէյ, Ռուսերու յարձակման միջոցին, փոխանակ Պորչքայի վրայով նահանջելու, ուրիշ ճամբայ մը գտած եւ, հետեւելով այդ ճամբուն, յաջողած էր քաշուիլ:

Բիզա պէյ, այս բոլորը պատասխանատու պատուիրակին հասկցնելու պահուն, անոր ձայնէն ու չեչտէն կը հասկնար թէ տխուր էր եւ ապրումած: Այդ բոլոր յոյսերը ցնդած էին: Մէկ հատիկ ուժ չկար իր ձեռքը: Բոլորը ցրուած էին: Հեռախօսով՝ կ'ըսէր պատասխանատու պատուիրակին:

— Երբ դէպի Մուրկուլ կը քաշ – ուէի, հանդիպեցայ չէթէներու: Զէք կրնար երեւակայել թէ ինչ թշուառ վիճակ մը կը պարզէին: Այս չէթէները, զոր կազմակերպած էինք թշնամիին դէմ կռուելու համար, երբ այդ վիճակին մէջ տեսայ, ուզեցի հրացանը գլխուս պարպել եւ անձնասպան ըլլալ: Ու այս որոշմանս վրայ դեռ հաստատ կը մնամ: Բայց, կ'ուզեմ գործիս գլուխը գտնուիլ, զանոնք կարգի դնել, կացութիւնը պարզել դերադասներուն եւ յետոյ մեռնիլ:

Պատասխանատու պատուիրակը, հեռախօսով խօսակցութեան միջոցին, տեղեկանալով Բիզա պէյի այս դէշ վիճակը, զայն մխիթարած, ու բացատրած էր թէ ինք ինչեր էր ըրած Բորայի մէջ: Բիզա պէյ երբ իմացած էր որ Բորայի մէջ 700–800 չէթէներ կը գտնուին եւ կարելի է անոնցմէ օգ – տուիլ, չափազանց գոհ էր եղած, ու, իր բացակայութեան կատարուած այդ գործերուն համար չնորհակալութիւն էր յայտնած: Եւ, ըսելէ յետոյ թէ ինք Բորա պիտի գայ, դինուորները պիտի քշնէ եւ միասին պիտի բերէ եփպատացորէն աղալիք գործիքներ, վերջ տրուած էր հեռախօսի խօսակցութեան:

Ռուսական յարձակումը կանգ առած ըլլալով, անդորրութիւն մը կը տիրէր: Կը կարծուէր թէ այս լուութիւնը տեւն մը պիտի չարունակուէր, որմէ հետեւ այլեւս լուռ էին այն թնդանօթները որոնք այդ յարձակման պատճառ էին եղած եւ միայն Ջորլինը խրտչեցնելու կը ծառայէին: Այդ միջոցին եթէ կարենային կարգի դնել այն չէթէները որոնք ցրուած էին, կարելի կ'ըլլար զանոնք օգտագործել: Առ այժմ, կարելի եղած չափով ապահովուած էր չէթէի մարդոց հանգիստը: Եւ եթէ զրաղէին նաեւ անոնց մարզանքովը, հրոսակային գործերը մասամբ կարգի տրուած կ'ըլլային:

Չէթէի անդամները կը համաձայն Շթանկէ պէյի յանձնարարութեանց: Այս մարզանքները կը տեւէին առաւօտուն մինչեւ գիշեր, ու նոյնց կը հսկէին չավուշները: Ուրիշ մն, ամբողջովին կարգի դրուած էին գործերը այն դինուորներուն, որոնք Բորա կը գտնուէին: Բիզա պէյ, տեսնելէ յետոյ այս բոլորը, Բորայէն վերադարձած եւ կրկին Մուրկուլ վերադարձած էր:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Metro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուածներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՕՐԻԲԱԹ 2 ՄԱՐՏ VENDREDI 2 Mars 1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2434

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱԺԱՆ _ ԲԱԺԱՆ ԵՒ ՇՈՒԱՐՈՒՆ

Ազատահռչման մէջ, ի՞նչ ունինք մենք, որ համապատասխանէ Թուրքիոյ « Հալք Էվի »ներուն։

Վատահ ենք թէ բոլորդ ալ գլուխ պիտի քերէք, պատասխանը գտնելու համար։

Ունինք բազմազան Միութիւններ, քաղաքական կուսակցութիւններէն մինչեւ երիտասարդական եւ բարեգործական հաստատութիւնները։ Ունինք խաղուափիկ « Ուսումնասիրաց »ներ եւ « Կրթասիրաց »ներ։ (Անուններն անգամ չկրցանք արդիացնել)։

Բայց այս բոլորը ունին իրենց յաւուրէ յաւուր ծրագիրներն ու առաջադրութիւնները։

Կուսակցութիւնները, այո՛, կը ծառայեն քաղաքական դասակարգութեան, իւրաքանչիւրը համաձայն իր հայեցողութեան եւ կարողութեան։

Երիտասարդական միութիւններն ալ, ընդհանրապէս, կը ձգտին սերունդ համրելու, համեստ սահմանի մը մէջ։

Օրինակ, Զ. Ո. Մ.ը ունի որոշ տեսակէտներ եւ համապատասխան գործունէութիւն։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծրագրին մէջ ալ կը գտնուին զեղեցիկ առաջադրութիւններ։

Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութիւնները մանրանկար վառարաններ են, տարրական դասընթացքէն ուսումնարան հասնելու համար։ (Քաղաքական խմաւորով)։

Կարճ կապելու համար, ըսենք թէ բոլոր միութիւններն ու կազմակերպութիւնները ալ կը ձգտին նոր բան մը տրվելեցնելու։

Եւ սակայն, ի՞նչքան տժգոյն է ընդհանուր պատկերը, բաղդատելով մեր համրանքին եւ բարոյական ու նիւթական կարողութեանց հետ։

« Հալք Էվի »ներու հանդէսին մէջ, Ըմպէթ փաշա ցնծութեամբ աւետեր է թէ 25 նոր Տուներ աւելցած են, « Ժողովուրդի Տուներ »ուն վրայ։

Դուք լսեցի՞ք որ, տարեդարձի մը կամ հանդէսի մը առթիւ, օրինակ Հ. Մ. Ը. Մ.ը աւետէր թէ 100 նոր անդամ կամ 200 արիներ աւելցած են իր ունեցածին վրայ, Փարիզի կամ ամբողջ Ֆրանսայի մէջ...

Ամէն տեղ ալ, եղածն է որ իրարու կը փոխանցենք տարուէ տարի, կը մաչեցնենք ու կը սպառենք, երանելի օրերէ մնացած հարստութեան մը պէս։

Տակաւին չենք խօսիր անվերջ պատակամոմներու մասին, որոնք անչծքի մը պէս կախուած են բոլոր Միութեանց գլխուն։

Բարակին բարակը փնտռելով, յաճին գիւղին երիտասարդ – ներն անգամ առանձին Միութիւններ կը կազմեն, իրենց Հայր. Միութեանց կողքին։ Եւ յաճախ երկուքի ալ կը բաժնուին...

×

Թուրքը, կազմակերպուած եւ կեդրոնացեալ պետութիւն ըլլալով հանդերձ, կարծես կը զգայ « Հալք Էվի »ներու, որպէսզի վառ պահեն եւ ամրապնդեն հայրենասիրութիւնը։

« Արդի միջոցները որքան ալ յառաջդիմեն, երկիրը որքան ալ հարթուանայ եւ աճի, պետութեան մը ապահովութեան ամէնէն հիմնական միջոցը իր զաւակներուն հայրենասիրութիւնն է, անոնց անձնազոհութիւնը »։ (Ըմպէթ փաշա)։

Մենք ալ ունինք մանրանկար հայրենիք մը, աշխարհի ամէնէն « արդիական » կազմակերպութեամբ։

Բայց ունինք նաեւ հայրենի հողէն զրկուած բազմութիւններ, ժողովուրդ մը՝ որ պիտի բաւէր առանձին պետութիւն կազմելու։

Արդ, եղած կազմակերպութիւնները ու թափուած աշխատանքները բաւակա՞ն են կանգուն պահելու այդ ժողովուրդը, սրտերը նուագելու անոր հայրենասիրութիւնը եւ դարձնելու ամուր եւ գործօն ազգակ մը՝ վաղուան համար։

Պատասխանը չատոնց տուած ենք։ Եւ տուած ենք ժխտական խմաւորով։

Մեր այսօրուան պայմաններուն մէջ, « Հալք Էվի »ներու դերը աքանչելապէս պիտի կրնար կատարել երիտասարդական համատարած կազմակերպութիւն մը, թէ՛ կրակը արծարծելու եւ թէ պարպուած դիրքերը զբաւելու համար։

Այդպիսի կազմակերպութիւն մը, անցնելով լսարանական սահմաններէն եւ մնալով ինքնավար, անկախ՝ բոլոր կուսակցութիւններէն, չուքերէն ու սիւդոսներէն, պիտի դառնար կենդանի ազգակ մը։ Տեսակ մը մշտավառ մորենի։

Ամէն անգամ որ այս խնդիրը կ'արծարծենք, միեւնոյն առեն կը հարցնենք թէ որ եւ է երիտասարդութիւն պէտք ունի՞ յորդորի, գոնելու համար իր ճամբան։

Գիտենք, նաեւ, որ « Հայմաթլոս » երիտասարդութիւնը ինքն ալ կ'ընդվզի, կը չարչրկուի, կ'ուզէ ծառայել իր եւ ժողովուրդի դատին։

Բայց, տակաւին քանի՞ տարի պիտի տեւեն որոնումներն ու որճռումները, երբ արդնթաց կը սահի կեանքը, երբ Թուրքն անդամ մկկի դրած է եղան սայլն ու « եավաչ եավաչ »ը...

Տարիներով իրարու հետ կը մրցէինք, արեւմուտքի լոյսը արեւելք փոխադրելու համար։

Հիմա որ լոյսը ցնցուղ առ ցնցուղ կը հոսի մեր գլխուն վերեւ, տասը տարիէ ի վեր, ինչո՞ւ խաւար է իջեր մեր աչքերուն։

Ինչո՞ւ իրարու կը նայինք անճրկած, կամ տարուբեր օրուան հովերէն։

Արթնացնել ժողովուրդը ինք, երբ ցամաքէ ցամաք նետուեցաւ, մէկ տարի անգամ չտեւեց իր չուարումը։

Ինչո՞ւ աւելի վեհերոտ պիտի ըլլան նորերը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

100ԻՆ 10 ՏՈՒԲՔԸ ՄԷԿՈՒՆ ԴՐՈՒԵՑԱՒ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԳԻՇԵՐԱՆՑ ՎԵՐՋԱՑՈՒՑ ԵԼՄՏԱՑՈՂՑԻՆ ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Երէսփ. ժողովը եւ Ներակոյտը գիշերը ցերեկին խառնելով, փետրուար 28ի գիշերը վերջացուցին ելմտացոյցին էուէարկութիւնը, ինչպէս առաջարկած էր կառավարութիւնը։ Այս տեղագիծ վիճաբանութեան ընթացքին, մէկուկէս դրուեցաւ օտար բանուոր բանեցնողներէն հարիւրին 10 տուրբ առնելու օրինագիծը։

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, Երէսփ. ժողովը անցեալ շաբթու առաջին ընթերցումով էուէարկած էր այս օրինագիծը (յօդ. 9.Բ.), սակայն ծերաքոյտը մերժեց երեքշաբթի օր։ Երէսփ. ժողովը պնդեց, երկրորդ ընթերցումէն առեն, յայտնելով թէ 33 միլիոն փրանք հասոյթ պիտի ստանան այս տուրբէն։ Ներակոյտը միջին ճամբայ մը գտնելու համար, չորեքշաբթի օր բարեփոխեց յօդուածը։ Այս փոփոխութեամբ, տուրբը կապ կ'ունենար միայն օտար բանուորներուն եւ ոչ թէ բոլոր օտարականներուն հետ։ Երեսփ. ժողովին ելմտացոյցէն, 208ի դէմ 378 ձագեց անոր ընթերցումը եւ դարձ ձգեց ներկայ ելմտացոյցէն, 208ի դէմ 378 ձայնով։

Ուրիշ, տուրբը վերջնապէս մերժուած չէ, այլ պիտի ընթերցուի յաւելիք։

ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ ՀԵՏԶՀԵՏԵ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԴԱՏԱՒՈՐ ՓՈՒԷՆՍԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔ Է ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՐ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դատաւոր Փուէնսի սպանութեան խնդիրը հետզհետէ կը պարզուի։ Այլեւս բոլորն ալ համոզուած են թէ սպանութիւնը հետեւանք է վարպետ դաւադրութեան մը, որովհետեւ դատաւորը շատ բան գիտէր Սթավիցքիի գաղտնիքներու մասին։

Պ. Լբֆուէ, վերաքննիչ Ատեանին Ա. նախագահը, առջի օր յանձնեց իր երկրորդ տեղեկագիրը, Սթավիցքիի դէմ բացուած դատերու 19 անգամ յետաձգման մասին։ Այս տեղեկագրէն կ'երեւայ թէ դատաւոր Փուէնս նոր վկայութիւններ պիտի տար անցեալ չորեքշաբթի, երբ իր յօշոտուած դիակը գտնուեցաւ։ Տիժոնի մէջ։ Միեւնոյն ատեն հաստատուեցաւ թէ անհետացած են շարք մը փաստաթուղթեր, որոնց լուսանկարները հանել կ'ուզէր դատաւորը, Ապահովութեան Տեսչութեան մասնագէտին միջոցաւ։ Կ'ենթադրուի թէ այս թուղթերը կը գտնուէին դատաւորին ձեռքի պայուսակին մէջ, երբ ծուղակը ինկաւ եւ սպանուեցաւ։ Հաւանաբար դաւադիրները նախապէս գողցած են թուղթերը, յետոյ սպանելով զոհը, տարած կապած են շոգեկառքի գծին վրայ։ (Կ'ըսուի թէ եօթը կառախումբեր անցած են դիակին վրայէն)։

Պ. Լբֆուէի տեղեկագիրը ծանր ամբաստանութիւններ կը պարունակէ ընդհ. դատախազ Փէսատի դէմ, որ պաշտօնանկ եղաւ, ինչպէս գրած էինք երէկ։

Մինչ այս մինչ այն, ոստիկանական բննութիւններէն երեւան եկաւ որ դիակին մօտ գտնուած դանակը ծախուեր է Փարիզի մէջ, փետր. 17ին։ Ծա – խողն ալ մէջտեղ ելած է եւ մօտաւորապէս կը յիշէ յանձնորդին կերպարանքը։ Այս նկարագրութիւնը շատ կը նմանի օրիորդի մը պատմութեան, որուն հետաձայն դատաւորը կը հետապնդուէր Փարիզէն իսկ։ Այդ օրիորդը, Թարիս, վիճակահանութեան տոմս կը ծախէ եղեր Կառտրը Լիոնի մէջ, երբ տեսեր է Պ. Փուէնսը զոր կը ճանչնար։ Քիչ յետոյ անծանօթ մը եկեր եւ իրեն հարցուցեր է թէ ո՞ւր գնաց Պ. Փուէնսը։ Ինք ուզեր է ճամբել, բայց ինչ յետոյ դիտեր է որ անծանօթը կը հետեւի դատաւորին։ Ռուս ճարտարագէտ մըն ալ, Սիմոնովիչ, որ միեւնոյն կառախումբը կը գտնուէր, կը պատմէ թէ Տիժոնի կայարանը իջած ատեն դիտեց որ անծանօթ մը աչքէ կ'ացընէ ուղեւորները։ Այս երեք վկաներն ալ — դանակավաճառը, Օր. Թարիս եւ ռուս ճարտարագէտը — 40 – 45 տարեկան կ'ենթադրեն անծանօթը, 1 մեթր 70 ս. հասակով եւ յաղթանդամ։

Մէկ խօսքով, բոլոր վկայութիւնները կը հաստատեն թէ խնդիրը կապ ունի խորհրդաւոր սպանութեան մը հետ։

Կարեւոր վկայութիւններ տուած է նաեւ սպանեալ դատաւորին տղան։ (Փուէնսի ընտանիքը հսկողութեան տակ է եւ նոյնիսկ սպառնալիքներ եղած են առեւանգելու անոր աղջիկը)։

Դատական նախարարը խորհրդարանական բննիչ յանձնաժողովին յանձնեց նոր զեկուցումները։

Կարգով հարցաքննութեան կը կանչուին

Պայոնի հարցաքննիչ դատաւորին կոչնագրով, յառաջիկայ շաբթու այդ խաղարի պիտի երթան Ալպէռ Տալիմիէ, նախկին գաղթային եւ աշխատանքի նախարարը, որ յանձնարարական մը գրած էր Վարկի Դրամատան մուրհակներուն տեղաւորման համար եւ աշխատանքի նախկին նախարար Ժիւլիէն Տիւան, որ դէմ դիմաց պիտի հանուի Տալիմիէի հետ։ Երկուքն ալ այժմէն կը յայտարարեն թէ որ եւ է անկանոնութիւն գործած չեն եւ թէ չէին ճանչնար Սթավիցքիին։ Պ. Տալիմիէ երկար նամակ մը ուղղելով մամուլին, կը պատմէ թէ ինք անձնական նամակ մը գրած է առանց յետին մտքի, բայց ուրիշներ նամակագլուխը եւ հասցէն ջնջելով, շրջաթերականի մը վերածեր են զայն։ Ցետոյ կը նկարագրէ իր նիւթական վիճակը, ըսելով թէ այնքան համեստ կ'ապրի որ 1932ին ստիպուեցաւ ձգել ութ սենեակնոց յարկաբաժին մը, ծախել կառասիները եւ երեք սենեակ վարձել, թէ ստիպուած էր մէկ ամիս խմբագրական եւ գանգան յօդուածներ գրել թերթի մը, ապրելու համար, թէ Սթավիցքիի գործունէութիւնը իմացած է միայն 1933 դեկտեմբերի վերջին օրերը հետայն։

Պայոն հրաւիրուած է նաեւ Տիկին Սթավիցքի, որ դէմ դիմաց պիտի հանուի «Անփիռ» թատրոնի տնօրէնին՝ Հայոթի հետ։ Պիտի հարցաքննուի նաեւ լեհ արուեստագիտուհին, Ռիթա Կէորկ, որ Վիէննայէն Փարիզ կը հասնի շաբաթ օր։ Այս աղջիկը գործակից կը համարուի Սթավիցքիի լրտեսական գործունէութեան։

Արդէն իսկ բանտարկուած եւ խիստ հարցաքննութեան ենթարկուած են Սթավիցքիի բարտուղարն ու գործակալը, Ռոմանիեցօ եւ Տէփատօն, որոնց առաջինը 8,000,000, իսկ երկրորդը 20 միլիոն ֆրանքի չէքեր ստացած են։

Երկուքն ալ անմեղ կը ձեւանան, յայտարարելով թէ Սթավիցքիի պաշտօնական գործակալներն էին եւ պարզապէս անոր հրամանները կը կատարէին։

Քննիչ յանձնաժողովը ստիպողաբար պահանջեց դատական նախարարէն՝ խուզարկութիւններ կատարել դրամատուներու եւ պաշտօնատուներու մէջ եւ իրեն յանձնել Սթավիցքիի 840 չէքերուն արմատները եւ ուրիշ փաստաթուղթեր։ Նախարարը խոստացաւ գոհացում տալ։

Զանազան տեղեկագիրներու ընթերցումէն կը հասկցուի թէ «Ափսիօն Ֆրանսէզ », արբայականներուն պաշտօնաթերթը, 150,000 ֆրանք ստացած է Սթավիցքիէն, դադրեցնելու համար պայքար մը, ոչնչացնելով անոր վերաբերեալ փաստաթուղթերը։ 1933 մարտ 29ին Փարիզի երեսփոխան Պոնոռ (բանտարկեալ) օդանաւային նախարար Պ. Փոյի ներկայացուցած է Սթավիցքիին, որ առաջարկեր է պայմանագիր մը ստորագրել 100 նոր ձեւի օդանաւեր գնելու համար։

⁂ Խորհրդակցութիւններ կը կատարուին, բոլոր դատերը Փարիզի մէջ կեդրոնացնելու համար, բանի որ դժուար է ամէն բան բննել Պայոնի մէջ։

ՔԻՉ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ՝ ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Սթավիցքիի գործին համար կազմուած խորհրդարանական յանձնաժողովը հինգերորդն է Գ. հանրապետութեան պատմութեան մէջ։ Առաջինը կազմուած է Փանամայի գայթակղութեան համար, որ շատ կը նմանի Սթավիցքիի գործին։ Անդամներուն թիւն էր 30։ (Այժմ 44 է)։ Յանձնաժողովը յուզմունքից նիստեր ունեցաւ եւ ծանր միջադէպեր ծագեցան։ այն աստիճան որ, 1892 նոյ. 21ին սկսած բննութիւնը վերջացաւ 1893 յուլիս 4ին։ Տեղեկագիրը երեք հաստափոր հատոր կը ներկայացնէր, բազմաթիւ յաւելուածներով։ Եզրակացութիւնները երեսփ. ժողովին կողմէ ընկատի առնուեցան 1898 մարտ 30ին։

Աւելի կարճ տեւեցին Տիկին Թէրէզ Իւմպէռի գործին բննութիւնը (1902), Շարթրէոյի միլիոնոներու խնդիրը (1904) եւ Ռոշէթի գործը (1910)։ 1930ին բննիչ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ դրամատէր Ուսթրիճի գործին համար եւ խրեցաւ լարիւրինթոսի մը մէջ, մինչեւ որ փակեցին։

15 տարեկան տղայ մը պիտի ապաննէր

ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ...

Ձորեքշաբթի օր 15 տարեկան պատանի մը ներկայանալով նախորդ ներքին նախարար Պ. Ֆրոյի բնակարանը, սանդուղներէն վեր կը խոյանայ։ Երկու դաշտնի ոստիկաններ անմիջապէս օձիքէն կը բռնեն եւ խոշոր դանակ մը կը գտնեն հագուստներուն տակէն։ Տղան հարցաքննուելով կը պատմէ թէ գրաւի եկած էր իր ընկերներուն հետ, նախարարը սպաննելու համար։ Մէկ գիշեր-վար դրուելէ յետոյ, յանձնուեցաւ ծնողքին։

Ինչպէս կ'երեւայ, լրագրական պայթարները աղդած են նաեւ դպրոցական պատանիներուն վրայ։ Տղան հակողութեան տակ պիտի պահուի։

Պուլկարիոյ թագաւորը Պերլինի մէջ

Պուլկարիոյ թագաւորը, որ Պրեսլէյէն Փարիզ եկած էր, Պերլին հասաւ չորեքշաբթի օր։ Քաղաքական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս անակնկալ այցելութեան։ Թագաւորը այցելեց նախագահ Հինտէնպուրկի եւ Ճաչի հրաւիրուեցաւ։ Ներկայ էր նաեւ Պ. Հիթլէր։

« Ինչպէս ապաննեցի Ռասփութինը »

Այս միջոցին հետաքրքրական դատ մը տեղի կ'ունենայ Լոնտոնի մէջ։

Իշխանուհի Եուսուփով, հռչակաւոր Ռասփութինի սպանիչին կինը, դատ բացած է շարժանկարի ընկերութեան մը դէմ, առարկելով թէ պատկերին մէջ ներկայացուած Նաթաշան, Ռասփութինի տարփուհին, շատ կը նմանի իրեն, եւ հետեւաբար կը վիրաւորէ իր պատիւը։ Ընկերութեան փաստաբանը հինգ ժամ հարցաքննեց իշխանուհին, համոզելու համար թէ Նաթաշան երեւակայական տիպար մըն է եւ կապ չունի իրեն հետ։ Այս առթիւ, հարցաքննուեցաւ իշխան Եուսուփովն ալ, որ պնդեց թէ ինքն էր որ սպաննեց Ռասփութինը, թէ նախապէս վիրաւորած էր գնդակով մը, եւ երբ ոտքի ելաւ, փորիչքէվիչ ալ երեք գնդակ պարպեց, բայց նորէն կը շնչէր եւ մահացուցած էր ինք ատոնք։

Դատախազին փաստաբանը յայտնեց թէ իշխանուհին նախապէս դիմած էր շարժանկարի ընկերութեան, խնդրելով չներկայացնել « Խենթ Վանականը », բայց պատասխանեցին թէ 1160 պայմանագիր ստորագրած են եւ իրր 40,000 անգլ. ոսկի պիտի կորսնցնեն, եթէ ընչեն պատկերը։

Լրտեսական գործ մը Հունգարիոյ մէջ

Լրտեսական լայն կազմակերպութիւն մը երեւան հանուեցաւ Փէչթայի մէջ։ Գործը սարքուած էր ի նպաստ հարեւան պետութեան մը եւ կը վախցուի որ մեծ համեմատութիւններ ստանայ։ Պաշտօնական դիկոյցը կ'ըսէ թէ ամէն պատակարգէ անձեր կը գտնուին ամբաստանեալներուն մէջ։ կ'ըսուի թէ 44 հոգի ձերբակալուած են, որոնց չորսը գնդապետ, մէկը հրամանատար եւ մ.չը լրագրող։

Մահօնլոյս կը մարժէ ընդունիլ գործազուրկներ

Փետրուար 28ին բուռն տեսարաններ պարզուեցան Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ։ Գաւառներէն քալելով Լոնտոն եկած գործազուրկները որոշեր էին պատուիրակութեան մը միջոցաւ երեսփ. ժողովին ներկայացնել իրենց դառնութիւնը։ Ժողովը մերժած էր ընդունիլ պատուիրակութիւնը, հետեւելով Պ. Մաքտոնալտի, որ կը թելադրէր տեսակցութիւնը կատարել իրենց չէջնանի եւ բեսփոխաններուն հետ։ Գործազուրկները ներկայացան, բայց երեսփ. ժողովի դահլիճին մէջ ընդունուեցան միայն 50 հոգի, եւ դուռը փակուեցաւ։ Վիճաբանութենէ մը յետոյ, աշխատաւորական երեսփոխան մը դիտել տուաւ թէ բազմաթիւ թշուառներ կը սպասեն դուրսը, անձրեւին եւ ցուրտին տակ, մինչ ուրիշ այցելուներ կ'ընդունուին։ Եւ պոռաց։

— « Դատակարգային անհանդուրժելի խտրութիւն մըն է այս։ Լաւ հագուած մարդիկը ներս կը մտնեն առանց դժուարութեան, մինչ գործազուրկները պէտք կը կազմեն եւ դուրսը կը մնան »։

Ատենապետը պատասխանեց թէ ոստիկանութիւնը իր պարտականութիւնը կը կատարէ եւ թէ խտրութիւն չէ դրուած։ Հարցապնդող երեսփոխանը զայրանալով, սկսաւ ծանր բառեր գործածել։ Ատենապետը կարգի հրաւիրեց, սպառնալով դուրս հանել, մինչ բազմաթիւ երեսփոխաններ « ի կ'րգ, ի կ'րգ » կ'աղաղակէին։

— Գեսի՞ն անցնին ձեր բոլոր « կարգերը », պոռաց աշխատաւորական եռեսփոխանը եւ դուրս ելաւ, հայհոյելով « երեսփ. ժողով » կոչուած խեղկատակութեան դէմ։

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

ԽՄԲ.— Ընկեր Ա. Ահարոնեան վերջերս ուսումնասիրութիւն մը հրատարակած էր «Հայրենիք» ամսագրին մէջ, թղթատելով հայ թէ օտար գիրեր: Ստորեւ հատուած մը՝ իր խորհրդածութիւններէն.—

Կ'ուզեմ, որ բարձրացող մեր բոլոր սերունդները ապերախտ ու անարդ մոռացումին ի պատս չդնեն իրենց մատաղ, գաղափարապաշտ հոգիները:

Կ'ուզեմ, որ իւրաքանչիւր հայ մանուկ հպիւռ աչք բացած աշխարհի չար ու բարւոյն՝ մայրական աղօթքի հետ իր հոգւոյ վրայ դրոշմէ այն ահեղ ճշմարտութիւնը, թէ չորս դարերով ցօղուած իր դրախտ հայրենիքը Թուրքն է աւերել ու ամայացրել:

Կ'ուզեմ, որ այս կարօտի ահագնութեան կսկիծը իր էութեան նուիրական խորքերում մխայ որպէս անմեռ կրակ:

Ահա ինչ նպատակով եմ գրում այս տողերը:

Դառնանք մեր հայրենիքի անզուգական հարստութիւններին եւ անբաւ բնական հարստութիւններին, որ հրամայել է այնքան օտարներին եւ որի վրայ այսօր Թուրքն է նստած:

«Հայաստան ահեղ ձմեռներ ունի,— ասում է Ժան Լօրան,— նա պատած է բարձր լեռներով, որոնք 5000 մեդրից անց են, ինչպէս Արարատ եւ քան մեծի մասին միջին հաշուով 2000 մեդր հասնող հարթավայր, որի վրայ փչում են կովկասից հասնող կամ Կասպեան ստեղների սառնաբեր հողմերը, որոնց չունչի տակ սառչում են հոսող ջրերն ու լճերը: Սառնամանիքը դիշերները դառնում է այնքան սաբառիելի, որ մի քանի ժամում կարող է մի բանակ փճացնել: Ապա կան ձիւնի փոթորիկներ, որոնց հետեւանքով ճամբաները դառնում են անանցանելի ու վտանգաւոր: Ճամբորդը կարող է մոլորիլ, կամ անդունդների կուլ գնալ, երբ ճամբաները եղերուած չեն սիւներով կամ ծառերով»:

Մեր աշխարհի բուք — բորանն է: Լեռնակուսակ ձիւների, կարաւանները կլանող մեր ձեռն հիւսերի, մեր ահարկու ճմեռների մասին չատ են գրել մեր պատմագիրները: Մեր ժողովրդական առասպելները, մեր բարբառը, մեր առակ եւ առացուածքները լի են մեր երկրի խստասիրտ ճմրան յուշերով: Հիւսիսային ժողովուրդներն պէսմեր բախերկը, մեր Թոնիրը, կրակը հիւսուած են մեր պարզկայ դիւերների, «լեղուն բերնին չորացնող» առնամանիքների հետ:

Տառապե՞լ է մեր ժողովուրդը մեր ճմեռների կատաղութիւնից. անկե՞լ է իր հայրենի բնութեան անգթութիւնը: Երբի՛ք: Նա այնպէս է յարմարուել իր ճմեռների խստասրտութեան, որ բուք — բորաններն իսկ դարձած են իր հոգին ու բարբառը գարգարող դեկորութիւններ: Հայոց աշխարհի ժողովրդական առեղծագործութեան մէջ չատ է երգուել ցուրտն ու ճմեռը:

Անշուշտ մեր երկնաբերձ մթին ու դաժան լեռների ճմեռներին ենք պարտական մեր ցեղի ուժեղ անհատականութիւնը, մեր գոհար բարձունքների պէս անընկճելի գաղափարականութիւնը, մանաւանդ կուռ այդ անդուլ պատրաստակամութիւնը, առանց կշռելու հնարաւոր հետեւանքները:

Հայոց աշխարհի ճմեռը փնտռեցէք իւրաքանչիւր Հայի խորունկ աչքերի տարօրինակ մոայլի մէջ, խոհական մի անգունդ, որ մրրկներ է ծածկում, փնտռեցէք նրա ճակատի կնճիռների, յօնքերի հանդոյցների մէջ:

Բնաւ պարտաւոր չէ, եթէ ասեմ, որ ուր եւ լինի Հայը, ինչ միջավայրում եւ յարաբերի օտար հորիզոնների տակ, նա իր աչքերի մէջ տանում է մանկան տեղ մեր ճիւնապատ, ահեղ լեռների հզօր, ընկճող հայեացքը: Շը — նորհիւ իր երկրի բնութեան, իւրաքանչիւր վտարանդի հայ աշխարհի մանրանկարն է, մի չարժուն հայրեն — նիք:

Հայ ժողովուրդը սիրել է իր հայրենի բնութիւնը անդամ նրա դաժան նութեան մէջ, վասնզի մեր ճմեռների խստութիւնը, ճիւների առատութիւնը տառնամանիքների տատակութիւնը նաեւ աղբիւր են երկրի անթաւ հարստութեան, մեր ջրերի, մեր աղբիւրների, մեր դետերի յորդաբուխ առատութեան եւ ճոխ, բազմազան բուսականութեան: Եւ յետոյ, մեր ճիւն — ճմեռներին ենք պարտական մեր երկրի եղանակների անխման ու զուարիկ կանոնաւորութիւնը, որոնք իրար յաջորդում են, կարօտով իրար փնտռող չորս քոյրերի պէս: Եւ չնորհիւ մեր եղանակների այս ապշեցուցիչ կարգին որ գուցէ ոչ մի այլ երկիր ունի, հայ ժողովուրդը դարձել է հողի անխման մշակ, վար ու ցանքի, դաշտ ու արտի, այգու ու պարտէզի մի անզուգական վարպետ ու սիրահար:

Ահեղաչունչ ճմեռներից յետոյ եւ մեր գարունները... Ո՞վ չի տեսել Հայաստանի արեւն ու գարունը, նա գարուն երբեք չի տեսել:

Զգիտեմ հայագէտ Լօրան չըլնի՞լ է մեր աշխարհը, տեսե՞լ է Այրարատեան աշխարհի, Մշոյ դաշտի, Վասպուրականի գարունը: Հաւանաբար ոչ, վասնզի մեր երկրի դեղեցկութիւնները նկարագրելու համար նա բաւականաւոր չէ մեր հին պատմագրերով:

Զմեռն անցնելուց յետոյ՝ «գարնանը, երբ բնութիւնն աւելի ողորմած էր դառնում, — ասում է Լօրան, — հայերը իրենց լեռներում, ու խոր — խոր ձորերում եւ իրենց լայնանիստ հարթութիւնների վրայ իրենց հաճելի կենցաղն էին վարում»: Եւ իրրեւ օրինակ, նա առած է բերում մի քանի քաղուածքներ մեր պատմագրերից.

«Ձմեռը քաղցրացաւ,— ասում է Թ. Աբծրունին,— հողագործները պատրաստում են իրենց գաշտային աշխատանքները. որսորդներն իրենց արշաւները, առեւտրականներն իրենց հեռաւոր ճամբորդութիւնը, հովիւներն սկսում են դուրս տանել իրենց հօտերը դէպի խոտաւատ ձորերը»:

«Եթէ դուք Տարօն գաք,— ասում է Ձենոբ,— կը տեսնէք հողն արգաւանդ, կլիման՝ անուշ, ջրերն՝ առատ, դաշտերը հարթ ու եղերուած անտառատ — պատ լեռներով: Ու հարուստ են մարգագետինները, եւ առատ մեղրը»:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԻՆՉԻ՞ ԿԸ ԾԱՌԱՅԷ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

»»»·«««

Ինչի՞ կը ծառայէ հիւանդութիւնը: *Կարելի՞ է արդեօք որ բանի մը ծառայէ հիւանդութիւնը, մանաւանդ նրան վնասակար, ամբողջութեան արգելիչ, ուժասպառութեան պատճառ հիւանդութիւնը կրնա՞յ օգտակարութիւն ունենալ:*

Բայց կ'երեւի թէ բանի մը կը ծառայէ, գոնէ որուան վկայութիւնները եւ վկայողներուն արժանիքը աչքի առջեւ ունենալով: Հէպէլ գրած է իր օրագրութեան մէջ. «Հիւանդագին վիճակները ճշմարիտին (տեւական — նին, յաւիտենականին) աւելի մօտ են քան առողջ ըսուածները»: Եւ Նովալիս կը յայտարարէ թէ «հիւանդութիւնները մեր խորհրդածութեան եւ մեր գործունէութեան ամէնէն հետաքրքրական նիւթը եւ հրապոյրն են»: Սա՛ հարցումն ալ մէջտեղ կը նետէ այնուհետեւ,— «հիւանդութիւնը չի՞ կրնար արդեօք բարձրացնել ոգիի մը (սէնթէզ, պատճառէն դէպի արդիւնք երթալու) միջոց մը ըլլալ»: Նիցչէ այսպէս կը բանաձեւէ.— «Գալով հիւանդութեան, չէ՞նք կրնար արդեօք փորձութիւ հարցնելու համար, թէ հիւանդութիւնը ամէն կերպով անհրաժեշտ չէ՞ մեզի»:

Այսպէս հիւանդութիւնը իր թերութիւններուն ապաքինութիւնները ունի: Փրօֆ. Զեմմաք — Սէյմնէկ իր «Հիւանդութիւն եւ Մարդկային բնութիւն» գրուածքին մէջ ցոյց կուտայ թէ ոչ մէկ բան աւելի ներքնապէս կը դօդէ իրարու հետ բնականքը եւ հետաւարար, ընկերութիւնը որքան տառապանքը եւ փոխադարձ օժանդակութիւնը հիւանդութեան օրերուն: Պատահականութեան դպացում, ինքնակրթութիւն, փոխադարձ ակնածանք, անձնուրացութիւն, զոհողութիւն եւ ընկերասիրութիւն կը զարգանան տառապանքներու չնորհիւ, փոխադարձ արդահատանքի ճամբուն վրայ»:

Բայց հիւանդութիւնը այս օգտակէն պատ խոհեմութիւն ալ կը սորվեցնէ: Հիւանդ եղողը կամայ ակամայ կը հարցնէ, թէ ինչո՞ւ հիւանդ եղած է, եւ այս «ինչո՞ւ» հարցումին մէջ արդէն կայ սկիզբը խոհեմութեան, որով կ'ուզէ ճանչնալ պատճառը եւ խորհիլ անոր վրայ: Հիւանդութեան դէմ կռուելու մղումը առաջին եւ ամէնէն զօրաւոր առիթն է բնութեան մէջ խուզարկելու իրերը, եւ առիլ արդէն զրուած կ'ըլլայ զիտութեան սկզբնակէտ:

Օգուտի եւ խոհեմութեան զարգացումը կամ յառաջացումը մշակոյթի յառաջացում կամ զարգացում կը նշանակէ, եւ արդարեւ այն Պեռութիւնը՝ որ ուզեց հիւանդութիւնը ջնջել, ախտահալմնները եւ հալմանդամները արմատախիլ ընել, քաղաքակրթօքէն աչինչ եղած է: Սպարտա, Քուշտանդնուպոլսոյ բոլոր երկիրներուն մէջ, ամէնէն յետամնացը եղաւ: Եթէ մարդկութիւնը Սպարտայի օրինակին հետեւած ըլլար ընտրողութեան մէջ, աչխարհ պիտի զրկուէր Սոկրատէ մը՝ որովհետեւ տգեղ էր, Նախլէոնէ մը՝ որովհետեւ զուլթը պզտիկ էր, Գիւվիէ մը՝ որովհետեւ ջրագլուխ (հիդրոսեփալ) էր, ինչպէս նաեւ Մենդէլ մը պէտի զրկուէր աչխարհ, եւ Մուհամմէտի ու Տոսթոյէվսքիի պէս լուսնոտներ պիտի մեռցուէին, դեռ դիեցիկ:

Հիւանդութիւնը ինչպէս ընդհանրութեան, նոյնպէս անհատներուն համար չատ բանի մէջ կրնայ օգտակար ըլլալ: Արդի գիտութիւնը սա տեսակէտին վրայ է, թէ մարդկային մարմինին մէջ ամէն անարժէք եւ պատեւոր նիւթ կը միտի հակազդելու ի նպաստ մեծագոյն արտադրութեան, սպառումէն աւելի արժէքի (փլիւս—վալիւ): Հիւանդ մարդը կ'ապրի բացառիկ վիճակի մը մէջ, տեւականօրէն լարուած ուշադրութեան մը մէջ, այս պատճառու աւելի արթուն, աւելի ուշիմ, աւելի սուր է ականջով, աւելի սրամիտ, ոգեւորուած է, եթէ կրնանք բսել այսպէս:

Բայց ալ աւելի չատ պարագաներու մէջ հիւանդութիւնը դեղ է: Աթիկ զուտ սրամիտ բացառութիւն մը չէ, այլ պարզ ճշմարտութիւն մը, որ ալ աւելի զօրաւոր է որքան պատկառելի հնութեամբ ճշմարտութիւն մըն էայն: Արդէն հին Յոյներուն ծանօթ է, թէ, օրինակ, լուսնոտները կրնան բուժուիլ, եթէ դիպուածով պարբերական տենդ ունենան: Միջին զարու մէջ բժիշկները մելամաղձոտութեան դէմ ամենալու զարմանը կը համարէին ճահճային տենդը, եւ այսօր Արծաթինի մէջ սովորական թանչքէ տառապող մարդիկը Թրէնթ Թէբրա բաժարներ կը դրկուին, ուր չարունակ ճահճային տենդը կը տիրէ: Երեք անգամ բռնուելէ վերջ հիւանդները վերջնականապէս կը բուժուին:

Նաեւ Թոքային բորբոքումը և կարմրախտը լաւ դեղեր են, մանաւանդ ուժէ ձգող հիւանդութիւններու դէմ: Գալերը չատուով կը բուժուի, երբ հիւանդը օձասպ ունենայ: Երբ 1924ին Շարլ — սիւս — Մառնի յիմարանոցին մէջ արիւնախտան թանչքի առաջին համաճարակ մը ծագեցաւ, երկու պատասպարեալներ, մին կատաղի, միւսը անդամալոյծ, բուժուած յատարուեցան, համաճարակին դիմադրելով:

Հարկ չկայ մինչեւ Արծանթին կամ յիմարանոց երթալ: Ամէն մարդ կրնայ դիտած ըլլալ թէ, ինչպէս յաճախ հիւանդկած մարդիկը, որոնք երկու շարաթը անդամ մը անհանդիստ են եւ գանգատանքներ ունին իրենց ապաղութեան մասին, մէկէն ի մէկ կը կաղդուրին՝ երբ «մեծ» հիւանդութեան մը ենթարկուին: Մասնաւորապէս ժանտատենդը բաւական մը կը նկատուի, որ ենթակաները միանգամ ընդ միշտ կ'ազատէ իրենց ցաւերէն, մէկի դէմ հազար չափով:

Այնչափ բացայայտ բաներ կան որ բժիշկ չեղողներն ալ կը գիտեն: Բայց բժիշկներուն միայն ծանօթ է սա իրողութիւնը, թէ ինչ ինչ հիւանդութիւններ ոչ թէ կը բուժեն ուրիշ հիւանդութիւնները, այլ բոլորովին կը խափանեն այլեւս անոնց կրկին մուտքը: Այսպէս արտի գանակի հիւանդութիւն ունեցողները երբեք չեն բռնուիր թոքախտէ, պնդերակութենէ:

Արդի բժշկութիւնը բնականաբար դործնականապէս եւս կ'արժեցնէ այս ծանօթութիւնը. Փրօֆ. Վակներ — Եաուրէկ իր մէջտեղ ունի ուղեղային սիֆիլիզը (փարալիզի ժէնէ — րալ) ճահճաւենդով բուժելու, եւ ասոր համար առացաւ Նոպէլեան մրցանակը:

ԱՅՆ ՕՐԸ...

ՍԱՄԱՏԱՆ, (Պարսկաստան) ·— «Ընկերնե՛ր ... սիրելի ընկերներ ... եա՛ ... ես կ'ուզեմ որ գայ, չուտ գայ այն օրը... ես կ'ուզեմ...»:

Աբցունքով կարդացի այս տողերը «Յառաջ»ի էջերից մէկում ...

Այն օրը...

Մինչեւ ե՞րբ, մինչեւ ե՞րբ մենք պիտի մաչենք մեր պարմանի կեանքն այս օտար հորիզոնների տակ· մինչեւ ե՞րբ մենք պիտի քաչենք մեծ «ախչն ու սպասենք այդ օրուան, որ պիտի գայ, սակայն ուչանում է...

Ա՛հ, տարագիր ընկեր, մեզանից ո՛վ չի սպասում այդ օրուան, ո՛վ չի ցանկանում տեսնել արշալոյսն իր լուսաճաճանչ արեւով: Թառամում է մեր կեանքը, մաչւում մեր հոգին· կեանքը մեզ համար երազ է թւում: Մենք ի՞նչպէս եւ որքա՞ն ապրենք պան — դուխտ, որը ու անհայրենիք, որքա՞ն ծծենք այն օդը, որ մեզ համար խորթ է եւ օտար...

Սակայն այս ի՞նչ ենք խօսում: Յուսահատութի՞ւն ու դասալքութի՞ւն: Մ'չ, հազար անգամ ոչ: Նրանք մեզ այդպէս չսովորեցրին· նրանք երբեք այդպիսի պատգամ չարձակեցին:

Ու քիչ հետ միասին՝ նրանք ամրապնդում են դէպի արշալոյսները դէպի փառապանծ հորիզոնները վառառանչ աչխարհն ... ու քայլ քայլ, մեզ մօտեցնում է այն օրուան, որին սպասում ենք մենք եւ որի համար ապրում ու պայքարում ...

Մենք սպասո՞ւմ ենք Այն Օրուան...

Ու պիտի գայ այդ օրը, պիտի ծագի այն արշալոյսը, որի համար այնքան արիւն հոսեց, պիտի բացուի մի Մայիս 28 մե՛ր պայքարով, մե՛ր բերնով...

Մօտ է այդ օրը, ընկե՛ր...:

ՀԱՅՈՐԴԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԱԽՏԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿՈՒՄ

ԱՅՍՊԷ՞Ս ԿԸ ՎԱՐԵՆ ԵՐԿԻՐԸ

Ս. Գալոյեան ընդարձակ պեկոյց մը կարդաց Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան Ցրդ Համագումարին մէջ (յունուար): Այդ պեկոյցը, ապա կայն, պարզապէս թուում մըն է բնակչային խորունկ վէրքերու,— զոր այնտեղ ուրիշ բան չէք կարդար, բայց մխայն դէպքեր գողութեան, դեղծութեան, խորդուխորէութեան, գինովութեան կաչառքի, ծեծի, բանտարկութեան Տեսակ մը պատկեր Հայաստանի բնակչային ախտաբանութեան:

Քրոնիկի մեր այս բաժնին մէջ կարելիութիւն կայ վերլուծելու այդ ախտաբանական երեւոյթները պատճառները, ոչ ալ անդ՝ մէկիկ մէկիկ թուելու Գալոյեանի նկարագրած դէպքերը:

Նախ չի համար յիշատակենք քանի մը դէպք, քաղելով Խորհ· Հայաստանէն (յունուար 17)·—

Լէնինականի պահեստապետը Ազրաբայի գիւղացիներէն 800 բուդի կաշառք կ'առնէ, եւ այս կաչառքի գիւղացիները կը փրկեն իրենց ցորենը, որ պիտի յանձնեն պետութեան: Այսպիսի դէպքեր չատ պատահած են:

Իւղի արդիւնաբերութեան կեդրոնացութիւնը «անօրինական» ճամբով կը վաստկ քանի մը տասնեակ փութ պանիր, եւ 2,123 քիլօ իւղ: Այսպիսի դէպքեր պատահած են Սահինեանի, Լէնինականի, Ղարաքիլիսայի, Բասարգեչարի եւ այլ շրջաններու մէջ:

Զեղծումը կատակերգական ձեւ կ'առնէ երբեմն: Վարդանդլուի խորհրդանտեսութեան վարիչները «գորո դուպատ ուիրեցեր» ձեւով կ'օգտուին պատաղչուած ապրանքներէն, օրինակ՝ մեղրէն: Եւ տեղեկագիր կուտան թէ... արջերը կերան: Քննութիւն կը կատարուի եւ կը պատժուին մեղրակերները, որ արջեր չէին:

Ագմաղանի հօտէն կը կորսուին 300 խոշոր ու մանր անասուններ: Անասնահներն կը յայտարարեն թէ Քիւրտերը յարձակեցան հօտին վրայ եւ գողցան: Ագմաղանի կոմունիստնե-

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ ՄԸ

ՌՈՒՍԻԱ ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐՈՒՆ ՎՐԱՑ

Ու դիմաւորաբար Անգլիա, որուն չահերը կը վտանգուէին Եգիպտոսի հզօրացումով, Թուրքիոյ ինքնակոչ պաշտպանի դերը առանձնեց:

Նիսիպլինի յաղթութենէն վերջ վախնալով որ Ռուսիա կրնայ Պոլիսը գրաւել Հինգքեար Իսկէլէսիի դաչնագրութեան համաձայն, Ջանաց ամապա — րանքով պետութեանց հաւաքական միջամտութեան ենթարկել Թուրք — եգիպտական տագնապը:

Պետութիւնները ընդունեցին· կա — մայ ակամայ նոյն իսկ Ռուսիան եւ Ֆրանսան որ իրրեւ Մէհմէտ Ալիի բարեկամ կը յուսար լայն իրաւունքներ ապահովել իր պաշտպանեալին:

Անգլիոյ նպատակը անչուչտ Մէհ — մէտ Ալին հարուածելով անուղղակի վնասել էր Ֆրանսայի, որուն հմայքը այդ օրերուն բարձր էր Արեւելքի մէջ: Թուրքիան պաշտպանելով կը յու — սար պատուար մը քաչել ռուսական վայրկեանին դէմ:

Եւ 1840ին Անգլիա կը խաղայ իր ամէնէն ճարպիկ խաղերէն մէկը: Լոնդոնի մէջ կը յաջողի դաշնի բանակցութիւններով տեղծել համաձայնութիւն մը Աւստրիոյ, Փրուսիոյ եւ Ռուսիոյ հետ, նպատակ ունենալով ստիպել Եգիպտոսի Սուլթանը, անոր ձեռքէն խլել Ասանան, Սուրիան, Արաբիան, Թրքական Նաւատորմը եւ վերադարձնել Թուրքիոյ:

1840 յուլիս 15ին յայտնուեցաւ այդ համաձայնութիւնը, Ֆրանսա դուրս ձգուած էր: Ֆրանսա յուզուեցաւ· ասիկա նկատուեցաւ դիւանագիտական վաթէրլօ մը: Պատերազմի պատրաստութիւններ տեսնուեցան: Ֆրանսա ամէն գնով կ'ուզէր պաչտպանել Մէհմէտ Ալին:

Անգլիա խօսքէն գործի անցնելով, իր նաւատորմը կը համախմբէր Աղեքսանդրիոյ առջեւ:

Մէհմէտ Ալի ուժին տակ տեսաւ· քաչեց իր բանակները Սուրիայէն եւ օսմ. նաւատորմիղը յանձնեց Թուրքիոյ (1840 նոյ·):

Ֆրանսայի մէջ թագաւորը, Լուի Ֆիլիփ համաձայն չեղաւ պատերազմի դալիճին ու գործի զլուխ կանչեց Կիզօն, որ կ'ըսէր·— «Պատերազմը եւ յեղափոխութիւնը իրրեւ սպղեցուքանան միջոց դաղրած են մեզի համար դոյութիւն ունենալէ»:

Որով Մէհմէտ Ալիի հետ Ֆրանսա ալ կը կրէր դիւանագիտական պարտութիւն մը:

Անգամ մը եւս անզունդին եղերքը հասնող Թուրքիան կը փրկուէր չնորհիւ եւրոպական չահամոլ խարդաւանանքներուն:

Թուրքիոյ դեկավար չրջանակներըկը մտածէին թէ պետութեան քաչքայումը կարելի է կանխել ներքին ճիգերով միայն, լուրջ բարեկարգութիւններու մասին խորհողները չէին պակսեր: Այդ հոսանքին գլուխը կը գտնուէր Րէչիտ փաչան, որ երկար տարի ապրած բլլալով Լոնտոն եւ Փարիզ, տոգորուած էր լուսամիտ գաղափարներով:

Ինքը եղաւ երիտասարդ Սուլթան Աբտիւլ Մէճիտի եպարքոսը եւ խորհրդականը, իր նախաձեռնութեամբ յայտարարուեցաւ 1839 նոյեմբերին Կիւլհանէի «Խաթթը Հիւմայուն» որ յայտնի է «Թանզիմաթ» անունով: Բարեկարգութիւններու ծրագիրը մըն էր ասիկա, որ կը խոստանար քրիստոնեաներու եւ իսլամներու հաւասարութիւնը ապահովել եւ վերակազմել պետութեան վարչական մեքենան:

Աւելորդ է ըսել թէ պարագաներու եւ արտաքին ուժերու ճնշումին տակ պարտադրուած այս բարենորոգումները մնացին մեռեալ տառ, որովհետեւ անոնք չէին համապատասխաներ ժողովուրդի սերող մտայնութեան:

Նոյն օրերուն զերեզման կը մտնէր նաեւ Հինգքեար Իսքէլէսիի դաչնագիրը:

1841 յուլիս 13ին Լոնտոնի մէջ կը տորագրուէր Ֆրանսայի նախաձեռնութեամբ նոր համաձայնութիւն մը, որ յայտնի է «Նեղուցներու համաձայնագիր» անունով:

Ասիկա անգամ մը եւս կը խոտտանայ զարգել օսմ· պետութեան ամրողջականութիւնը եւ կ'որոշէ թէ Նեղուցներու անցքը արգիլուած է ամէն տեսակ պատերազմական նաւերու առջեւ:

Հինգքեար Իսկէլէսին կը թագուէր Լոնտոնի մէջ· զբի հարուածով կը քանդուէր Ռուսիոյ մէկ զարու ճիգերուն արդիւնքը:

Իրապէս ռուսական նաւատորմը կը պատապարտուէր բանտարկուած մը — նալու Սեւ ծովուն մէջ ու Միջերկրականը կը մնար ազատ անոր հաւանական արշաւներէն:

«Նէնզ Ալպիոն»ը անգամ մըն ալ յաջղած էր Եւրոպան խաղցնել իր մտաներուն վրայ:

Մէհմէտ Ալիի վիպային կեանքը չի — ջեցաւ անփառունակ:

1841ի ձախողանքէն յետոյ իր մտային կարողութիւնները սկսան տկարանալ: 1848ին ան ինկած էր «մանկամտութեան եւ յիմարութեան» մէջ: Իր տղան նոյն տարին իրեն յաջորդեց, բայց վեց չարաթ իչխելէ յետոյ, մեռաւ անակնկալ կերպով:

Ցաջորդ տարին կը մեռնէր հայրը՝ բոլորովին մոռցուած:

Իրենցմէ վերջ կուգան կարգ մը Խեդիվներ Ապպաս Ա· (1848 — 1854), Մուհամմէտ Սաիտ (1854 — 1863), Իսմայիլ (1863 — 1879), որոնց օրով, չնորհիւ Ֆրանսական օժանդակութեան, երկիրը կը նուիրուի չինարար ձեռնարկներու:

Ցայտնի եգիպտաբաններ՝ Շամփոլիոն, Մասփէրօն կը քրքրեն Եգիպտոսի երեսուն դարու անցեալը բեւեռադիրները կը լուծուին:

Ֆերտինանտ Լէսէփս 1868ին կը վերջացնէ Սուէզի ջրանցքին աչխատանքները:

Խեդիվ Իսմայիլի եզմատական սխալները սակայն երկիրը առաջնորդեցին անկախութեան: Այն տատճան որ Բիսմարկեան հրաժարիլ տեղուն նպատ իր տղուն, Թէվֆիքի: Այս վերջինը իրեն գործակից ունէր մեծ Նուբար փաչան:

Բայց ապագային տարերք խմբած էին երկիրը Եւրոպացիներուն դէմ· 1882ին Ազեքսանդրիոյ մէջ տեղի կ'ունենար ջարդ մը:

Ասիկա պատրուակ ծառայեց անգլիական միջամտութեան: Իրենց նաւատորմիղը ռմբակոծեց Ազեքսանդրիան· Ջոկատներ հանեցին ցամաք եւ 1882 յուլիսէն սեպտեմբեր գրաւեցին Գահիրէն եւ Եգիպտոսի գլխաւոր քաղաքները:

«Իրրեւ ոչէր չէ որ կը մտնենք ե՛ — գիպտոս, այլ իրրեւ բարեկամ ու խորհրդական եղիպ տական կառավարութեան» բան էր կլատսթոնի:

Բայց հակառակ իրենց հաւատիքներուն, մինչեւ այսօր ալ Անգլիան նստած է հոն, իրրեւ իր սեփական տան մէջ:

Փ. ԱԱՆԱՍԵԱՆ

(Վերջ)

ՅՏՂԱՊՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻ ԴՈՒՔԱ ՀԱՅԿԱՆ

(ԴՎԱԺՎԱԴԱՏԱՅԻՆ ԴՈՒԿԱԴՈՒՅԶ)

Ա. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ա. Ա. Մարտիրոսյանը ծնվել է 1888 թվականին Ալեքսանդրապոլում (այժմ՝ Գյումրի) արհեստավոր ընտանիքում։ Նա ավարտել է Ալեքսանդրապոլի ռեալական դպրոցը։ Ուսումն ավարտելուց հետո աշխատել է որպես ատաղձագործ։ Ա. Մարտիրոսյանը մասնակցել է 1905–1907 թվականների հեղափոխական շարժմանը։ Նա եղել է Ալեքսանդրապոլի բանվորական կազմակերպության անդամ։ Ցարական կառավարությունը նրան մի քանի անգամ ձերբակալել է, ենթարկել տարբեր պատիժների։ Ա. Մարտիրոսյանը մասնակցել է նաև 1917 թվականի Փետրվարյան հեղափոխությանը։ Հեղափոխության հաղթանակից հետո նա ընտրվել է Ալեքսանդրապոլի խորհրդի անդամ։ Ա. Մարտիրոսյանը մահացել է 1920 թվականին։

Ա. Ա. Մարտիրոսյանի հուշերը գրի է առել նրա կինը՝ Ելիզավետա Ալեքսանդրի Մարտիրոսյանը։ Հուշերը հրատարակվում են հեղինակի թոռնուհու՝ Ռուզան Ալեքսանդրի Մարտիրոսյանի տրամադրած ձեռագրից։

ՀՈՒՇԵՐ

Ես ծնվել եմ 1888 թվականին Ալեքսանդրապոլում։ Հայրս՝ Ալեքսանդր Մարտիրոսյանը, ծնվել է Ղարսում, մայրս՝ Մարիամ Ալեքսանդրի Մարտիրոսյանը, Ալեքսանդրապոլում։ Հայրս ատաղձագործ էր։ Ունեցել ենք մի փոքրիկ արհեստանոց, որտեղ հայրս աշխատում էր։ Ես ունեցել եմ երեք քույր և երեք եղբայր։ Ես ամենամեծն եմ ընտանիքում։

Ես սկսել եմ սովորել Ալեքսանդրապոլի ռեալական դպրոցում։ Ավարտելուց հետո աշխատել եմ որպես ատաղձագործ։ Ես եղել եմ Ալեքսանդրապոլի բանվորական կազմակերպության անդամ։ Ցարական կառավարությունը ինձ մի քանի անգամ ձերբակալել է, ենթարկել տարբեր պատիժների։ Ես մասնակցել եմ նաև 1917 թվականի Փետրվարյան հեղափոխությանը։ Հեղափոխության հաղթանակից հետո ես ընտրվել եմ Ալեքսանդրապոլի խորհրդի անդամ։

Ես մահացել եմ 1920 թվականին։

Ես եղել եմ շատ աշխատասեր մարդ։ Ես միշտ ձգտել եմ օգնել ուրիշներին։ Ես սիրել եմ կարդալ գրքեր, հատկապես՝ պատմական։ Ես սիրել եմ նաև երաժշտություն լսել։ Ես նվագել եմ ջութակ։

Ես ունեցել եմ շատ ընկերներ։ Նրանցից ոմանք եղել են հեղափոխականներ։ Նրանք ինձ սովորեցրել են կարդալ և գրել։ Ես նրանցից սովորել եմ նաև հայերեն։

Ես սիրել եմ ճանապարհորդել։ Ես եղել եմ Թիֆլիսում, Բաքվում, Երևանում։ Ես սիրել եմ այդ քաղաքները։ Ես սիրել եմ նաև Սևանա լիճը։ Ես եղել եմ Սևանում երեք անգամ։

Ես ունեցել եմ երկու որդի՝ Գրիգորին և Սերգեյին։ Նրանք ևս դարձել են հեղափոխականներ։ Նրանք ևս մասնակցել են 1917 թվականի Փետրվարյան հեղափոխությանը։

Ես ապրել եմ կյանքի դժվար տարիներ։ Ես տեսել եմ շատ տառապանք և աղքատություն։ Ես ատել եմ ցարական կարգերը։ Ես երազել եմ ազատ և երջանիկ կյանքի մասին։

Ես հպարտ եմ, որ ապրել եմ այդ ժամանակաշրջանում։ Ես հպարտ եմ, որ մասնակցել եմ հեղափոխությանը։ Ես հպարտ եմ, որ տեսել եմ հեղափոխության հաղթանակը։

Ես ուրախ եմ, որ կյանքս անցել է ազնիվ և արդար։ Ես ուրախ եմ, որ ունեցել եմ լավ ընկերներ և ընտանիք։ Ես ուրախ եմ, որ կարողացել եմ օգնել ուրիշներին։

Ես գիտեմ, որ մահը անխուսափելի է։ Ես չեմ վախենում մահից։ Ես պատրաստ եմ մահանալ։ Ես գիտեմ, որ իմ գործը չի մեռնի։ Ես գիտեմ, որ ուրիշները կշարունակեն իմ գործը։

Ես ուզում եմ ասել իմ որդիներին՝ Գրիգորին և Սերգեյին, որ միշտ մնան հավատարիմ հեղափոխությանը։ Ես ուզում եմ ասել նրանց, որ միշտ պայքարեն ճշմարտության և արդարության համար։ Ես ուզում եմ ասել նրանց, որ միշտ օգնեն աղքատներին և տառապյալներին։

Ես ուզում եմ ասել իմ թոռնուհուն՝ Ռուզանին, որ միշտ սիրի կարդալ և գրել։ Ես ուզում եմ ասել նրան, որ միշտ ձգտի գիտելիքների։ Ես ուզում եմ ասել նրան, որ միշտ մնա ազնիվ և արդար։

Ես ուզում եմ ասել բոլորին, որ միշտ պայքարեն ազատության և երջանկության համար։ Ես ուզում եմ ասել բոլորին, որ միշտ հավատան իրենց ուժերին։ Ես ուզում եմ ասել բոլորին, որ միշտ մնան մարդ։

Ես հրաժեշտ եմ տալիս կյանքին։ Ես հրաժեշտ եմ տալիս ընկերներին և ընտանիքին։ Ես հրաժեշտ եմ տալիս հայրենիքին։ Ես հրաժեշտ եմ տալիս աշխարհին։

Ես հավատում եմ, որ մարդկությունը կգնա առաջ։ Ես հավատում եմ, որ մարդկությունը կհասնի ազատության և երջանկության։ Ես հավատում եմ, որ մարդկությունը կհաղթի չարին։

Ես հավատում եմ, որ կյանքը հաղթում է մահին։ Ես հավատում եմ, որ մարդու գործերը չեն մեռնում։ Ես հավատում եմ, որ մարդու հիշատակը հավերժ է։

Ես հավատում եմ, որ մարդկությունը կհիշի ինձ։ Ես հավատում եմ, որ մարդկությունը կհիշի բոլոր նրանց, ովքեր պայքարել են ազատության և երջանկության համար։ Ես հավատում եմ, որ մարդկությունը կհիշի բոլոր նրանց, ովքեր զոհվել են հեղափոխության համար

Ողոգման ծրագիրներ Իրաքի մէջ

Իրաքի կառավարութիւնը անտեսական ծրագիր մը կազմած է, որուն համաձայն կարգ մը կարեւոր ձեռնարկներ պիտի կատարուին, Տիգրիսի ջուրերը օգտագործելու եւ ընդարձակ հողամասեր մշակելի դարձնելու համար: Պիտի շինուին նաեւ երկու կամուրջներ՝ Պաղտատի մօտ: Ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ աւ. նուազն երեք միլիոն անգլ. ոսկի:

Պարսկաստան եւ Չինաստան

1300 տարի բաժնուած մնալէ յետոյ, Պարսկաստան եւ Չինաստան ուղղակի յարաբերութիւններ պիտի հաստատեն յառաջիկայ ապրիլին: Պարսկական հիւպատոսարան մը պիտի բացուի Շանհայի մէջ: Պատուիրակը կ'ըսէ թէ՝ Նէվահէնդի ճակատամարտը (641 թ.) վերջ տուաւ իսլամ – արաբ աշխարհակալութեան՝ Պարսկաստանի մէջ եւ իրենց դրացիներու հետ եղած քաղաքական յարաբերութեանց:

Դաւուրքեան պետութեանց ապագան

Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստուի թէ մարտի երկրորդ շաբթուն միաժամանակ Հոմ պիտի այցելեն Հունգարիոյ եւ Աւստրիոյ վարչապետները: Այս այցելութիւնը կասկած կը ներշնչէ թէ Մուսոլինի կ'ուզէ քաղաքական գինակցութիւն մը հաստատել Աւստրիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ, նոյնիսկ հապսպուրկեան միապետութիւնը վերահաստատելու գնով: Իտալացիները կը հերքեն այս ենթագրութիւնը. բայց կասկած չկայ թէ Մուսոլինի կարեւոր բանակցութիւններ պիտի կատարէ իր դրացիներուն հետ, գոնէ անտեսական գետնի վրայ: Ցայտնի է որ վերջերս Փէշթա գնաց Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան խորհրդականը, հարթելու համար կարգ մը թիւրիմացութիւններ: Միւս կողմէ, ուշագրաւ է որ Հունգարիա եւ Աւստրիա իրենց աչքերը դարձուցած են դէպի Հոմ, յուսախաբ ըլլալով Ռումանիայէն եւ Չեխոսլովաքիայէն:

Չախակողմեան թերթերը կ'ըսեն թէ Իտալիան է բուն պատասխանատուն Աւստրիոյ վերջին դէպքերուն (խորտակում ընկերվարութեան):

ՄԱՌՍԱՑԻՆ ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆ

Խորհրդարանը ելմտացոյցին քուէարկութենէն յետոյ, ընդունեց նաեւ օրինագիծ մը, որով լիազօրութիւն կը տրուի կառավարութեան, մաքսային քաղաքականութիւնը ուղածին պէս վարելու համար: (Միեւնոյն լիազօրութիւնը պահանջած է նախագահ Բուզվէլթ): Առեւտրական նախարարը այս առթիւ պայման դրաւ որ խորհրդարանը բացատրութիւն պահանջէ ոչ թէ մէկ, այլ չորս ամիսէն:

ՓՐՕՖ. ՓԻՆԱՌ ՄԵՌԱՒ

Փրօֆ. Փինաւռ, հռչակաւոր գիտնականը որ միեւնոյն ատեն երիցագոյն անդամն էր երեսփ. ժողովին, մեռաւ առջի օր, ուղեղային կաթուածի հետեւանքով: Գաւառէն Փարիզ եկած էր 1870ին, բժշկական համալսարանը մտնելու համար: Չետզհետէ յառաջ երթալով, դարձաւ ուսուցչապետ նոյն համալսարանին մէջ: Հիմնադիրն է մանկատածութեան, որ իրական օրհնութիւն մը դարձաւ: 1914ի պատերազմէն յետոյ իր թեկնածութիւնը դրաւ եւ Փարիզի հ.. րեսփոխան ընտրուեցաւ 1919ին եւ 1924ին: Իրրեւ երիցագոյն անդամ, երկու անգամ նախագահած է ժողովներուն:

« ԹԱՌՍԻ»ՆԵՐՈՐԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԸ

Ձիշդ ամիս մըն է որ չեն բանիր Փարիզի «թաքսի»ները: Զանազան գիւղումներ եղան, բայց շարժավարները գոհ չեն: Կառավարութիւնն ալ չուզեր ատելի յառաջ երթալ: Ժողովները եւ խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին: Այսօր պատուիրակութիւն մը պիտի ներկայանայ խաղաղապետութեան, առաջարկելով որ կայանի տուրքը գեղչուի 10 փրանիի: (Նախապէս 14 փրանիէր էր, գեղչուեցաւ 13.50ի): Հաւանական չէ որ ընդունուի նոր կրճատումը, ո.. րովհետեւ խոշոր բաց մը պիտի գոյանայ խաղաղապետութեան եւ ներկայացոյցին մէջ:

Ց. Փարիզ եւ արուարձաններ

Հ. Գ. ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԸ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ, ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ, ԱՌՆՈՒՎԻԼ-ՍԱՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ, ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ կոմիթէները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրեն իրենց չրջանի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Սօսիէթէ Սավանթի **D** սրահին մէջ 8, rue Danton, Métro: Odéon: *կարեւոր զեկոյցներ:*

ՏԷր եւ Տիկին Ա. Չէֆիմեան եւ իրենց զաւակները, ՏԷր եւ Տիկին Յ. Չէֆիմեան եւ իրենց որդին (Մարսէյլ), ՏԷր եւ Տիկին Յ. Վարդանեան, Այրի Տիկին Մ. Սաստէթեան (Փարիզ), Այրի Տիկին Ա. Մերտինեան, Այրի Տիկին Պ. Վասեղիեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Մ. Թիւթիւնեան եւ իր աղջիկները, ՏԷր եւ Տիկին Լ. Չիլինկիրեան եւ իրենց զաւակները, ՏԷր եւ Տիկին Ռ. Մահմուրեան եւ իրենց որդին, իրենց ազգականները եւ բարեկամները խորին ցաւով կը ցաւակցին իրենց մօր, մեծ մօր, զոքանչին, տալոջ՝

ՀԱՅՐ ՏԻԿԻՆ ԵԼԻՍԱԲԷԹ ՉէՓԻՄԵԱՆի (Ամասիացի)

դառնապէտ մահը որ տեղի ունեցաւ փետրուար 27ին, Իօմանի մէջ (Տրօմ), 61 տարեկան հասակին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ մարտ 1ին եւ մարմինը անփոփուեցաւ Իօմանի գերեզմանատան մէջ:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողը, այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին, Յելօրիա ճաշարանին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, Յելօրիա ճաշարանին մէջ 61 rue Mr. le Prince, Փարիզ (6), տեղի կ'ունենայ «Շահան Շահնուրի գործը» գրոյցի շարունակութիւն: Պիտի խօսին՝ Ա. Չամալեան, Ա. Խոնդկարեան եւ Հր. Զարդարեան: Մուտքը ազատ է:*

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՉՈՑՔ

կազմակերպուած՝ Իսթ. լէ. Մուլինոյի
ՍԹԱՆՈՁԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
(իր իններորդ տարեդարձին առթիւ):
Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն 12
Պ. ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆի չքեղ սրահին մէջ
45 rue de la Défense. Issy-les Moulineaux (Seine):
Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻՔԷՆ

Միայն 130 ֆրանք վճարելով անմիջապէս պիտի ստանաք ոչ միայն մեր հրատարակած *ՈՒՐ* հատորները. (*Ռ. Զարդարեան, Մելքոն Կիւրճեան, Գեղամ Տէր Կարապետեան, Գեղամ Բարսեղեան, Արփիար Արփիարեան, Գր. Զօհրապ, Տ. Զէօկիւրեան եւ Օհան Կաբո*) որոնց իրական արժէքն է 170 ֆրանք. այլ նաեւ՝

ԼԻՒՔՍԷՄՊՈՒՐԳԵԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ

մէկ տոմսակ, որուն արժէքն է 36 ֆրանս. ֆրանք: Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ՝

ՄԱՐՏ 26ին ԼԻՒՔՍԷՄՊՈՒՐԳԻ ՄԷՋ

Բացի *ԵՐԵՔ* մեծ պարգեւներէն, *4 միլիոն. մէկուկէս միլիոն* եւ *մէկ միլիոն պելճիական ֆրանք, կան նաեւ* 2500ի մօտ ուրիշ մեծ ու փոքր պարգեւներ: փութացէք այժմէն ո եւ է ձեւով *ՄԻՆՉԻ ՄԱՐՏ* 20:

130 *ՖՐԱՆՔ զրկել մեր հասցէին՝* **M. Barsamian**
121 Rue Marcadet. Paris (18)

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

« ՎԷՄ »ի

ԵՐՐՈՐԴ ԹԻՒԸ, ՀԵՏԷՒԵԼ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ.—

Ի Բերբերեան.— «Նոր Նախիջեւանի գաղութի անցեալն ու ներկան»: Յ. Ճ. Սիրունի.— «Մրիմեան գրագէտը»: Յ. Զաւրեան.— «Մայեաթ Նովա»: Մ. Պարսամեան.— « Վահան Թէքէեան»: Վ. Փափազեան.— « Հայկական բարեներոգութիւնները»: Ա. Խոնդկարեան.— «Օպզօղիքեան Հանրապետ. Հայաստանում »: « Մուրատի յուշատետրը »: Էմ. Մանուկեան.— « Ապամ »: ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ.— ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹ.— «Վարպետ Մինաս»: Զ. Մխրզայեան: «Թէ ինչո՞ւ մխացանք խթթիհատին հետ— Աչեան: ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ: ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ: Վռամ. եպ. Մանկունի: «Գէորգ Դ. եւ իր ժամանակը »:

Բաժանորդագրութեան պայմանները

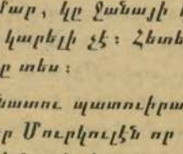
Ամերիկա, Մեծն Բրիտանիա, Եգիպտոս եւ Իտալիա	69 ֆր.
Ֆրանսա եւ այլ երկիրներ	50 ֆր.
Ռումանիա, Պուլկարիա, Ցուսլաստան, Սիւրիա եւ Պարսկաստան	40 ֆր.

Բաժանորդագրուիլ կարելի է՝
L. Kevonian, 17 Rue Damesme, Paris, 13e
Բաժանորդագրութիւնը՝ կանխիկ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *գործաւորուհիներ եւ անթրթրիրնէօրներ քրէփ տը չինէ եւ քրէփ տը ժորժէթէ չրմիպլէներ եւ ռոպեր կարելու համար ներկայանալ նորաձեւ նմոյշներուն: Դիմել՝ ՏԱՐՕՆԵԱՆի,* 2, Rue St. Philippe, Métro: Réaumur-Sebastopol:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բէսեան Ադամ, հօր անուն՝ Մարտիրոս, Թրքահայաստանէն Թերմա քաղաք, գիւղ Էլիմտաղ կամ Թէլլի Բուզար: Մէկ տարի առաջ Փարիզ կը գտնուէր. հիմա լուր չկայ: Բոլորը Հայաստանէն՝ Մարթամ Բէսեան կ'ուզէ իմանալ հասցէն: Տեղեկացնել Բիւզանդ Աճէմեանի միջոցաւ 4, rue Haxo, Paris (20):

L'Idéal Construction
11, rue de Haies, Paris (20).
Métro: Buzenva
Հաստատուն շինութիւն, անմիջ. յանձնում:
2 փիէս, մուտք եւ W. C. 10900
3 » » » » 14000
4 » » » » 18000
Կանխիկ, ապառիկ. քաթալիկր ձրի:
Դիմել ամէն օր եւ կիրակի 9.12 եւ 14.19:

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՉԷՐԵԱՆԻ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական բնտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյզզոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, սլարաֆանդէմներու եւլն. Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. Bicêtre. *Metro: Porte d'Italie.*

Հայերու ժողովրդավարը
Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն՝ **Danton 52—75**
Ազնիւ եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.
Ex. Interne des Hôpitaux de Paris
Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française
Assistant Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ
Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ Somyl-ով: Գործն եւ պրիճ. ատամնաշար՝ շատ թեթեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ձին ատամնաշարեր: երախաներու ատամներու շտկում:
կ'ընդունի 9 - 12 *եւ* 2 - 7 Հեռախօս Inv. 27-95
28 Avenue d'Orléans
Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԹՈԹԻՀԱՑԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՑՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Մէկ մասը այն ջոկատներուն, որոնք Բիզա պէյլ ճակատին կը պատկանէին, կը գտնուէին Աճարայի կողմերը: Քեամիլ պէյ եւս, որ, պատերազմի սկզբնաւորութենէն ի վեր մեծ օգտուներ մատուցած էր իր չէթէովը, չատ յոգնած վիճակ մը ունէր: Քեամիլ պէյ, միջոց ու առիթ չունենալով իր ջոկատը փոխելու, ինք եւ իր մարդիկը ամէնէն աւելի յոգնած էին: Այդ պատճառաւ, Քեամիլի չէթէն եւս սկսած էր ընկրկիլ, ան եւս Բորա պիտի գար եւ առեն մը հանգիստ ընելէ վերջ, կրկին, վերակազմուած չէթէներուն հետ, ուրիչ վայրեր պիտի ուղարկուէր:

Շնորհիւ այն անդորրութեան, որ կը տիրէր ճակատին վրայ, բաւական գումարի այս գործերը կանոնաւորաբար ի գործ դրուած, եւ զինուորները ուղարկուած էին առաջին գիծերը: Նոր չէթէներուն պարտականութիւնն էր սահմանային վաշտերուն օգնել: Պատասխանատու պատուիրակը, Բորա գալէ վերջ, տասը, տասնհինգ օր – ուան ընթացքին այս բոլոր գործերը լրացուցած էր, իսկ Բորայի մէջ մնացած էր միայն մէկ չէթէ, որ կը գտնուէր Մաքսուտ անուն անձի մը հրամանին ներքեւ: Ասոր հետ Բորա կը մնար պատասխանատու պատուիրակը: Հասկցուած չէր թէ Մաքսուտ ինչ նպատակով հոն մնացած էր: Ամէն պարագայի տակ, ան գոհ չէր իր վիճակէն: Բաներ մը կ'ուզէր թէեւ, բայց չէր յայտներ իր ցանկացածը: Մաքսուտ եւս այն չէթէճիներէն կը թուէր, որոնք կարգի չեն մտներ եւ չեն հնազանդիր: Որովհետեւ, ան չէր հպատակեր այն հրամաններուն, զորս պատասխանատու պատուիրակը կուտար՝ կարգ կանոնը պահպանելու համար: Բայց, որովհետեւ իր անհնազանդութիւնը եւս կը ծածկէր, պատասխանատու պատուիրակը կը բաւականանար բարկանալով:

Եւ սակայն, այս բոլորը պատասխանատու պատուիրակին հանդէպ սաստիկ ոխ ու զայրոյթ ծնցուցած էին: Մաքսուտ կ'ուզէր անպայման մէջտեղէն վերցնել պատասխանատու պատուիրակը: Իր այդ նպատակը իրականացնելու համար, կազմակերպած էր դաւադրութիւն մը՝ իր չէթէին մէկ քանի անդամներուն հետ: Զայն պիտի սպաննէր դիւերը, սեւ – եակին մէջ, պահած պահուն:

Բայց, մէկը եկած ու կացութիւնը պարզած էր պատասխանատու պատուիրակին ըսելով.

— Պէյ էֆէնտի, Մաքսուտ գէշ նը– պատակ ունի: Այդ չէթէին մարդիկը այսօր վաղը պիտի սպաննեն ձեզ: Ձեր դլխուն ճարը նայեցէք:

Պատասխանատու պատուիրակը չատ վախցած էր, այս լուրը առնելով: Եւ իրաւունք ալ ունէր: Որովհետեւ, ոչ մէկ ուժ ունէր՝ ինքզինքը ամբողջ չէթէի մը դէմ պաշտպանելու համար: Մաքսուտի չէթէէն զատ, մնացեալ բոլոր ուժերը հեռացած ըլլալով, պատասխանատու պատուիրակը չուտացած էր: Այդ կացութեան մէջ յիշած էր Բիզա պէյը: Ան գեթ եւս Մուրկուլ կը գտնուէր: Եթէ հեռախօսով տեղեկացնէր, թերեւս կրնար զինքը պաշտպանել: Թէեւ Բորա կը գտնուէր, պաշ – չավուշ Իօմէր էֆէնտիի հրամանին ներքեւ, կարգապահ ջոկատ մը, բայց անիկա անզօր էր զինքը պաշտպանելու Մաքսուտի չէթէին դէմ: Պատասխանատու պատուիրակը, հեռախօսը բանալով, Բիզա պէյի բացատրած էր այն վտանգը որուն ենթակայ էր: Բայց, Բիզա պէյ պատասխանած էր.

— Մէկ հատիկ մարդ չեմ կրնար ղրկել քեզի: Որով, ինձմէ որ եւ է օգնութիւն մի սպասեր: Եթէ կարելի ըլլար բան մը ընել՝ քեզ առնձին չձգելու համար, կը ջանայի կատարել: Բայց, կարելի չէ: Հետեւաբար, դէխուդ ճարը տես:

Պատասխանատու պատուիրակը հասկնալով որ Մուրկուլէն որ եւ է օժանդակութիւն պիտի չգայ, բոլորովին վախցած էր: Որովհետեւ, այլեւս առնձին կը մնար: Իր քով կանչելով Իօմէր էֆէնտին, ըսաւ անոր.

— Այս գիշերուընէ սկսեալ՝ չատ զգոյշ եւ ուշադիր պիտի չարժիք: Մաքսուտի չէթէէն որ եւ է մէկը եւ կամ ինքը անձամբ դէպի իմ սենեակս ուղղուած պարագային, փողը պիտի հնչեցնէք եւ ինծի լուր տաք:

Կարգապահական ջոկատի զինուորները էն մէկը փողահար էր: Ան էր որ զինուորները պահակութեան կը հրաւիրէր: Պատասխանատու պատուիրակը, այդ հրամանէն վերջ, հանել տաւաւ Բորայի ինքնաշարժին լապտերը եւ զայն առաւ իրեններուն՝ դնելովանկիւնը: Առանք՝ պատասխանատու պատուիրակին փոխադարձ յարձակման մը ենթակայ էին: Ան պատերազմի սկզբնաւորութենէն ի վեր նկատած էր որ Ռուսերը, մեր յարձակումներուն արգելք ըլլալու համար, մեզմէ առաջ կը չարժէին. որով, ինք ալ, առանց ըսպասելու իր վրայ կատարուելիք յարձակման, որոշած էր գանոնք հպատակեցնել: Այս պատրաստութիւնն էրն վերջ, իր սենեակը առանձնացած էր: Այժմ, ան կը նայէր իր ժամացոյցին գոր ձեռքին մէջ կը կրէր, ու կը սպասէր այն ժամուն երբ Մաքսուտի չէթէն պիտի առանձնէր պահակութիւնը: Գիշերային պահակութիւնը երբեմն կը վիճակէր նաեւ Մաքսուտի չէթէին մարդոց: Որոշուած ժամէն մէկ ժամ առաջ ելած էր նաեւ պատասխանատու պատուիրակը, վառած էր լապտերը ու դուրս էր ելած իր սենեակէն:

Ան հիմա կը քալէր իր չուրջը զննելով եւ, ամենափոքր չշուկի մը պատգային իր հրացանը այն կողմը ուղղելով: Ինքնաշարժի լուսարձակը չատ լաւ կը լուսաւորէր այն ճամբան, ուրկէ կ'ընթանար. որով, կը չատանային առանց ունենալու յանկարծական չարձակման մը վախը: Պատասխանատու պատուիրակը առեն մը քալելէ վերջ, հասած էր հոն ուր կը պահակէր Մաքսուտ: Քիչ մը կանգ առած ու ականջ տուած էր, ու չուտով հասկցած էր որ ամէն ոք կը քնանայ: Բոլորը ուժգնօրէն խռկալով կը քնանային: Այն բազմաթան ճայները որոնք դուրս կուգային անոնց քիթերէն, հաւաքուելով՝ խռկոցի ահաւոր « օրքէսթր » մը կը կազմէին: Պատասխանատու պատուիրակը Բորայի սառերկրկեայ սրահներուն մէջ սարքուած այս երաժշտահանդէսին քիչ մը ունկնդրելէ վերջ, վճռապէս համոզուած էր որ Մաքսուտն ու իր մարդիկը չանձնացած են քունի, եւ՝ մտած էր ներս:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

«ԾԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ

ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱԾ ԷՀԵՏԵՒԵԱԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8րդ շարք թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պայմագիրն, ԱՐԴԻՒՆՔԻՆ ԿԷՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ աճուն ար..

1· ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կը գրուի, փետրուար 6էն մինչեւ վիճակահանութեան օրը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

2· ԿԸ ՆՈՐԵՑԵՆ իրենց բաժանորդագրութիւնը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

3· Ինչպէս եւ այն ՏԱՐԵԿԱՆ եւ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ բաժանորդներուն որոնք մասնակցեցան « ԾԱՌԱՋ »ի առաջին վիճակախաղին, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ (եռամսեայ բաժանորդներէն կ'օգտուին աճուն որ նոր ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ մը կը վճարեն):

Բաշխումը պիտի ըլլայ հետեւեալ համեմատութեամբ·—

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	50%
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	30%
ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	20%

Իսկ Յրդ շեթրէն գնած եօթ հետեւեալ տոմսերը, ԱՑՆ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐ ԱՄԷՆ ՕՐ ՁԵՌՔԷ ԿԸ ԳՆՆԷՆ:

9րդ շարք թիւ	*28,474*	*շարք*	**Y.**
- - -	*54,726*	-	**X.**
- - -	*81,172*	-	**R.**

Այս թիւերն ալ շահած պարագային, ԱՐԴԻՒՆՔԻՆ ԿԷՍԸ պիտի քաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ՅԻՍՈՒՆ ՑՈՒՑԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ. էջի քերքօնին տակը, թիւով եւ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԴ

ԵՐԿԱՐ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԻՐ ԹԷՒԹԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕԹԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 3 ՄԱՐՏ SAMEDI 3 Mars 1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2435

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲՈՒՆ ԱՂԲԻՒՐԸ ՏԱՍՆՈՑՆ Է

Քանի մը թուանշաններ՝ սեղանի վրայ, կը մղեն մեզ գլուխ դլխի պրոյց մը փորձել Փարիզի գաղութին հետ։

Հարցը՝ Աղքատախնամի մասին է։

1890ին հաստատուած այս ընկերութիւնը տեսած է փայլուն օրեր, իսկ այժմ կը տառապի... գործադրկութենէ։ Այսինքն, հարիւ կրնայ կատարել իր պարտականութեանց նուազագոյն չափը։

Պատճառը, անշուշտ, տնտեսական տագնապն է։ Սովորական բանաձեւը, որ չբմեղանք ասելի պատրուակ է դարձեր, չատ-չատերուն համար։

Ինչպէս ամէն տեղ, այս Ընկերութեան եկամուտն ալ կապուած է պատահական աղբիւրներու,— անդամավճար, պնակ մը՝ ժամուն դուռը, պարբերական նուէրներ եւ հանդէսներ։

Այս բոլորը հազիւ կը բաւեն տարեկան 60 — 70 հազար ֆր. արտադրելու։ Աւելի ճիշդ, այդքան դումարի մը սահմանին մէջ գործ տեսնելու։

Այս տեսակէտէն, չափազանց խօսուն է 1934ի տարեկան հաշուեկշիռը։

Անդամավճարներէ գոյացած է՝ 24,750 ֆրանք։

Որ եւ է դումար չէ նշանակուած յունուար, փետրուար, մարտ եւ օգոստոս ամիսներուն։ Ապրիլին գոյացած է՝ 2885 ֆրանք, մայիսեմբերին՝ 385, իսկ դեկտեմբերին... 90 ֆրանք։ Ամէնէն արդիւնաւոր ամիսները եղած են յունիսը (6974) եւ յուլիսը (5415)։

Տարեկան պարահանդէսին զուտ հասոյթը եղած է 14,988 ֆր. (ուրիշ տարիներ 50–100,000ի կը հասնէր)։ Ժամուն դրան պնակէն՝ 10, 262, նուէրներէ՝ 16,183· կտրօն եւայլն 2531։ Նախորդ չորեքշաբթի 10,522 ֆրանք մնացած ըլլալով, ընդհ· մուտքը եղած է 79,238 ֆրանք։

Քննելով ելքի բաժինը, կը տեսնենք որ իւրաքանչիւր ամիս Աղքատախնամը պէտք ունի 4 — 5000 ֆրանքի, որպէսզի կարենայ հասնիլ անմիջական պահանջներուն։

Այս առթիւ յիշեցնե՞նք թէ՝ սովորական աղքատներէն եւ հիւանդներէն զատ, Աղքատախնամին դուռը ալ կ'առնեն գործազուրկները։ Ասոնք աւելի չատ են քան միւսները։

×

Ի՞նչ կը հետեւի այս տեղեկութիւններէն եւ թուանշաններէն։

Փարիզի Աղքատախնամն ալ, ինչպէս ուրիշ հաստատութիւններ, դատապարտուած է ինքն իր մէջ ցամքելու, եթէ ան մը հոանդուն մարդիկ անկարելին չփորձեն։

Բարեբախտաբար, չեն պակսիր այդ «զինուորեալ»ները։ Քանէ քար զարնուելով, անոնք յաջողած են եւ կը յաջողին ծայրը ծայրին բերել եւ դումար մըն ալ փոխանցել յաջորդին։ (1933ի հաշուեկշիռը պատրաստ դումար կը ցուցնէ 5440 ֆրանք)։

Այս առթիւ, մեզի կը հաղորդեն թէ նոր ուժեր աւելցած են Աղքատախնամի վարչութեան վրայ, միեւնոյն եռանդով չարունակելու համար այս փրկարար գործը։

Միեւնոյն ատեն ստուգեցինք որ ,վարչութիւնը աւելի քան երբեք համոզուած է թէ եկամուտի ամէնէն ապահով աղբիւրները կը կազմեն ժողովրդական տասնոցները։

Արդարեւ, տարիներով տասնոցն է եղած ամէնէն հոսուն աղբիւրը՝ բազմաթիւ հանրային հաստատութեանց։

Գլխաւորապէս տասնոցներն են որ հարիւր տարի պահեցին Պոլսոյ ազգ· հիւանդանոցը, եւ մինչեւ այսօր ալ կը կազմեն անոր տեւական եկամուտը։

Բացառիկ նուէրներ միշտ ալ կրնաք ստանալ։ Ինչպէս եւ կտակներ կամ արժեթուղթեր։

Եւ սակայն, ամէնէն վստահելի արժեթուղթը այն է որ կը տրուի բուն ժողովուրդին ձեռքով։

Ճիշդ ատոր համար ալ, անհրաժեշտ է կազմակերպել անդամավճարի դրութիւնը, բազմապատկել անդամներու թիւը։ Կարճ խօսքով, ժողովրդականացնել ձեռնարկը։

Առնուազն քսան հազար ժողովուրդ ունինք Փարիզի մէջ, կեդրոնէն մինչեւ գիւղերն ու արուարձանները։

Ցնո՞ր է հազար անդամ ապահել այս բազմութեան մէջ, Փարիզի Աղքատախնամին համար, 2 — 5 ֆրանք ամսավճարով։

Շա՞տ են Աղքատախնամի նման կազմակերպութիւնները։

Բայց չէ՞ որ իւրաքանչիւր անհատ կը կապուի, կ'օգնէ իր նախասիրած նպատակին։

Իրականին մէջ, հաշիւ չունին մեր «աղքատասէր »ները, ո՛ր եւ է գաղութի մէջ։

Եթէ գործնական ձեւ մը գտնուի միայն այս տարբը կազմակերպելու, զայն ամբողջ կապելու, Աղքատախնամը ի՞նչ պատճառ կրնայ ունենալ տրտնջալու։

Այն ատեն, առանց դժուարութեան ամասկան տասը հազար ֆրանք պիտի մտնէր իր դանձանակը։ Ուրիշ խօսքով, կարելի պիտի ըլլար աւելի բազմաթիւ անճարներ հոգալ, փոխանակ ակամայ տեղի տալու անախորժութեանց, որոնք յաճախադէպ են, դժբախտաբար։ (Իմացանք թէ վերջերս ծեծեր են Աղքատախնամին երիտասարդ քարտուղարը)։

Արդ, ի՞նչ մեղք ունին անոնք որ Աղքատախնամը վարելու պատասխանատուութենն ստանձներ են, երբ հազարաւոր «աղքատասէր »ներ կը խուսափին իրենց պարտականութենէն։

Պոլիսը, իր այս վիճակին մէջ, ոչ միայն հիւանդանոց, այլ եւ խնամատարութիւն, դպրոց եւ եկեղեցի կը պահէ, միեւնոյն ատեն պատսպարելով Անատոլուի բեկորները։

Ամօթ չէ՞ որ Փարիզը անճրկի սահմանափակ պէտքի մը առջեւ, նոյն իսկ հարիւր մնայուն անդամ գլանալով իր Աղքատախնամին...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՏԱՐՆԵՐՈՒՆ

— oo —

Փարիզի վերջին դէպքերէն ի վեր, տեղական թերթերը չարունակ ուշադրութիւն կը հրաւիրեն օտարականներու վրայ, թէ տնտեսական եւ թէ քաղաքական պատճառներով։

« Ամէն »ը երէկ խոշոր տառերով եւ առաջին էջին վրայ հրատարակած էր հետեւեալ գրութիւնը ·

— « Ցունուար 9էն 28 Փարիզի մէջ պատահած դէպքերու մասին ոստիկանութեան վերատեսչութեան կողմէ ներքին գործերու նախարարութեան ուղղուած տեղեկագրէ մը երեւան կուգայ որ ձերբակալուեր են 1322 հոգի, որոնց 97ը օտարականներ են։ Գոնէ ասոնք են այն թիւերը որոնք հաղորդուած են խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովին։

Կայ կէտ մը որու մասին բոլորն ալ համաձայն են,— Այս 97 օտարականները որ եւ է կապ չունէին Սթաւիցքիի գործին եւ այն ցոյցերուն մէջ որոնց տեղի տուած կրնայ ըլլալ այդ խնդիրը։ Այդ օտարականները կը խառնուէին իրենց չվերաբերող գործերու։ Ֆրանսական հիւրընկալութիւնը վայելելու իրաւունքը իրենց իրաւունք չի տար խառնուիլ ֆրանսական գործերու։

Ոստիկանութիւնը միշտ իրաւունք ունի խստութեամբ վարուելու այս կարգի ցուցարարներու հանդէպ, ինչ ֆաղաքական գոյն ալ ունենան եւ ո՛ր երկրէն ալ եկած ըլլան։ Ո եւ է օտարական որ կը ձերբակալուի հրապարակային ցոյցի մը ատեն, պէտք է արտաքսուի անմիջապէս»։

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ՉԷՔԵՐԸ ԳՏՆՈՒԵՑԱՆ

Նորանոր յայտնութեանց կը սպասուի

Հինգշաբթի կէս գիշերին ներքին գործերու նախարարութիւնը զեկոյց մը հաղորդեց, որ կը ծանուցանէ թէ վերջապէս գտնուած են Սթաւիցքիի ստո – րագրած չէքերուն արմատները, որոնք կը փնտռուէին երկար ատենէ ի վեր։

Համաձայն այդ զեկոյցին, հինգշաբթի իրիկուն ժամը 6·30ին գաղտնի ոստիկան Պոնի լուր կուտայ Ապահովութեան Տեսչութեան թէ իմացած է չէքերուն տեղը եւ կը բացատրէ թէ ինչպէս կարելի է ստանալ զանոնք։ Այս լուրը ստանալէ անմիջապէս վերջ,ներքին գործերու նախարարը կը խորհրդակցի դատական նախարարին հետ, որ անմիջապէս պաշտօնատուն կը հրաւիրէ հանրաքուէութեան դատախազը եւ հարցաքննիչ դատաւորը։ Այս երկու դատաւորները անմիջապէս գաղտնի ոստիկան Պոնիի եւ ուրիշի մը հետ կ'երթան նշանակուած տեղը, ուր պիտի յանձնուէին չէքերուն արմատները։ Ժամադրութիւնը տրուած էր Պոնիի բնակարանին մէջ, ժամը 9·30ին։ Գործողութիւնը կատարուեցաւ կատարեալ յաջողութեամբ։ Չէքերուն արմատները յանձնուեցան աւանդապահին կողմէ որ յայտնեց թէ զանոնք ստացած է Սթաւիցքիի բարեւոզարհոմանիենոյէն։ Փաստաթուղթերը անմիջապէս կնքուեցան,դատական պաշտօնատուն փոխադրուելու համար։ Մինչ ներքին գործերու նախարարութիւնը այս գեկոյցը կը հաղորդէր մամուլին, դատաւորները Պոնիի բնակարանին մէջ հարցաքննութեան ենթարկեցին յանձնողը։ Ներքին նախարարը այս առթիւ կը յայտնէ թէ չէքերուն արմատները, որոնք պահուած էին Տիկին Սթաւիցքիի կողմէ, բազմաթիւ ձեւերէ անցած էին, որպէսզի փախցուին արդարութեան խուզարկութիւններէն։ Վերջին աւանդապահին անունը յայտնի է միայն քննութիւնը կատարող դատաւորներուն եւ առ այժմ գաղտնի կը պահուի ։

Ուրիշ կարեւոր դէպք մըն ալ պատահեցաւ միեւնոյն օրը։ Ինչպէս գրած էինք, խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը ստիպողաբար պահանջած էր 886 չէքերուն արմատները եւ լուսանկարները։Դատական նախարարը պատասխանած էր թէ միայն Քոէտի Լիոնէի մէջ գանձուած չէքերուն լուսանկարները հանուած են այդ հաստատութեան կողմէ, բայց ոչ անոնք որ գանձուած են «Քոէտի Էնտուսթրիէլ է Քոմէռսիալ » դրամատունէն։ Նախարարը կը խոստանար անմիջապէս հանել տալ նաեւ ասոնց լուսանկարները։

Արդ· քննիչ յանձնաժողովին անդամներէն Պ· Մանետէլ հեռախօսին գլուխը անցնելով, տեղեկութիւններ ուզած էր այս վերջին դրամատունէն։ Ստօրէներ պատասխանեց թէ 215 չէք վճարած են եւ լուսանկարներն ալ հանած, գրատուէն առաջ։ Ցանձնաժողովը անմիջապէս իր մօտ երաւիրեց դրամատան տնօրէները, որ պատմեց թէ իրենք ժամանակին տեղեկութիւն տուած են ներքին գործերու նախարարութեան, թէ Սթաւիցքի հաշուընթաց բացած էր 1931 յունուար 18ին, «Քոնֆիանս » դրամատան կողմէ հաշուած չէքով մը, թէ անհրաժեշտ զգուշութիւնները ձեռք առած էին հաշիւ բացած ատեն։ Սթաւիցքի նախ իր ինքնութիւնը հաստատած է շոգեկառքի բաժանորդագրութեան տոմսով մը· յետոյ դրամատունը կասկածելով, ուրիշ փաստաթուղթեր պահանջած է եւ պատուիրած է պաշտօնեաներուն որ երբեք իր ձգած դրամէն աւելի վարկ չբանան։ Ասոր վրայ 1932 յունուար 22ին, Սթաւիցքի ինքնութեան թուղթ մը բերած է, Սերժ Ալեքսանդր անունով։ Բայց արդէն դրամատունը իր կարծիքը կազմած ըլլալով, ամէն հաշիւ փակած է 1932 յունուարի վերջը։

Դրամատան տնօրէնը այս բացատրութիւններէն յետոյ քննիչ յանձնաժողովին յանձնեց չէքերուն բոլոր լուսանկարները։

Հարցաքննութիւններ եւ խուզարկութիւններ

— oo —

Ոստիկանութիւնը նոր խուզարկութիւններ կատարեց «Լա Վոլոնթէ » թերթին խմբագրատան մէջ եւ գտաւ չէքի տետրակ մը որ կը պատկանի եղ – մոսական նախարարութեան պաշտօնեաներէն Կիպու – Ռիպոյի։ Ինչպէս յայտնի է, այս վերջինը 700,000 ֆրանկ ստացած է Սթաւիցքիէն, եւ կ'ըսէ թէ պաշտօն ստացած էր թերթին ծախքերը հոգալու։ Բռնուեցան նաեւ հաշուետարները, որոնց մէկ մասը միայն գրաւուած էին առաջին խուզարկութեան ատեն։

Խուզարկութիւն կատարուեցաւ նաեւ Քոէտի Անվէրսուա դրամատան մէջ։ Հինգ ժամ պրպտումներ կատարելէ յետոյ, ոստիկանները դուրս եկան փաստաթուղթերու կապոցով մը։ Իրենց փնտռածն էր յիսուն չէք, 10 միլիոն ֆրանկ արժողութեամբ, բոլորն ալ Սթաւիցքիի անունով։

*** Քննիչ յանձնաժողովին յանձնուած թուղթերուն մէջ կը գտնուին Սթաւիցքիի շնորհաւորական հեռագիրները՝ 29 երեսփոխաններու որոնք ընտրուած էին 1932ին։

Ո՛Ր ԵՒ ԵՐԿու ԱՒտոկաները

Թերթերը կը չարունակեն ծանր մեղադրանքներ ուղղել Հանրապետութեան պաշտօնական դատախազին, Պ· Փէյսառի դէմ (նախկին վարչապետ Շոթանի քեռայրը), երբեւ պատասխանատու Սթաւիցքիի դէմ բացուած դատերուն ձգձգման։ Այս առթիւ, լայնօրէն կ'օգտագործեն վերաքննիչ ատեանի Ա· նախագահ Պ· Լըքուվէի երկրորդ տեղեկագիրը, որ ամբողջովին կազմուած է սպանեալ դատաւոր Փռէնսի յայտարարութեանց վրայ։ Այն երկու փաստաթուղթերը զոր պաշտօնապէս լուսանկարել պիտի տար Պ· Փռէնս, երկու նամակներն են, գրուած՝ Փռէյսառի կողմէ։ Այդ նամակներով, հանրապետութեան դատախազը կը յանձնարարէ Փռէնսի՝ չհետապնդել Սթաւիցքին։

Քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, Լըքուվէի առաջին տեղեկագիրը նպաստաւոր էր Փռէյսառի, որ յանգաւոր կը հանէր Փռէնսը եւ կարգ մը վերադրումներ կ'ընէր։ Այս վերջինը երբ իմացաւ այդ վերադրումները, սաստիկ բարկանալով դնաց Լըքուվէի եւ պատմեց ամէն բան։ Ըսաւ թէ քանի քանի անդամներ հանրապետութեան դատախազին ուշադրութիւնը հրաւիրած է Սթաւիցքիի գործերու մասին, բայց ամէն անգամ ալ Փռէյսառ ըսած է իրեն։

— Այդ մասին ծանօթագրութիւն մը ձգէ ինծի եւ բան մի՛ ըսեր ո եւ է մէկուն։

Այս առթիւ, կը հաստատուի որ պաշտօնական դատախազը դարակը նետած է երկու գաղտնի ոստիկաններու տեղեկագիրները, առանց որ եւ է գործողութիւն կատարելու։

Փետրուար 15ին սպանեալ դատաւորը երկու նամակներ կը գտնէ Փռէսառէն, որ կը պատուիրէր չզբաղիլ Սթաւիցքիի գործով։ Փռէնս միշտ վրան կը պահէր այս երկու նամակները, դրամապանակին մէջ դնելով։ Հաւանած էր Վերաքննիչ Ատեանի նախագահին յանձնելու զանոնք, նախապէս լուսանկարելէ յետոյ։ Այս գործողութիւնը պիտի կատարուէր ճիշդ այն օրը երբ Տիժոն կանչուեցաւ եւ սպանուեցաւ։ Երկու նամակներէն մէկը գրուած էր 1930ին, միւսը՝ 1931ին։ Երկուքին մէջ ալ դատախազը կը յայտնէր թէ ինք անձամբ պիտի քննէ Սթաւիցքիի խնդիրը։ Այն օրը որ Տիժոն պիտի երթար, Փռէնս տունը մոռցած էր դրամապանակը, եւ աճապարանքով ետ դարձաւ, առնելու համար։ Անշուշտ իր փնտռած դրամը չէր, այլ երկու նամակները։ Արդ, երբ դիակը երեւան եկաւ, ոչ դրամապանակը, ոչ ալ երկու նամակները գտնուեցան։ Այս յայտնութեանց վրայ էր որ, Վերաքննիչ Ատեանի նախագահը երկրորդ տեղեկագիր մը կազմեց, ծանրօրէն ամբաստանելով ընդհ· դատախազը։ Այդ գիտցերն իսկ նախարարական խորհուրդը պաշտօնէ արձակեց Փռէյսառը։

«ՃԱՆԹԱԺ Ի ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

ԶՈՐՍ ՌՈՒՄԲ ԵՒ ՆԱՄԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԻ ՄԸ ՊՏՅՈՒՍԱԿԻՆ ՄԷՋ

Պոլսոյ թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ պատմութիւնը·—

Փետրուար 24ին, Սիրէնէն — Շեշլի թրամվէյին մէջ մոռցուած է խորհրդաւոր պայուսակ մը որուն մէջէն գտնուած են չորս ռումբեր։ Ոստիկանութիւնը ճնշուածքի տակ առնուած է։

Պայուսակին մէջ գտնուած է նաեւ պահարանը բացուած նամակ մը։ Նամակին տէրը եւ շահակիցները հրաւիրուած են ոստ· տեսչութեան։

Նամակը ուղղուած է հայ վաճառականի մը, որ թուրք թերթերուն մէջ կը յիշուի զանազան անուններով,— Կիւլպաղեան, Թիւրպաեան կամ Եավրու – եան։ Ամէնէն աւելի կը յիշուի վերջին անունը։

Անատոլուի գործակալութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակած է այս մասին·—

Իրաւասու պաշտօնատուններէ առնուած տեղեկութեանց համաձայն, պօմպայի դէպքը երկու հոգիի իրարու հանդէպ ունեցած ատելութեան հետեւանքը ըլլալով, անոնց մէկուն միւսին դէմ կազմակերպած ստորին մէկ եղեռնագործութիւն է։ Դէպքին հեղինակը ձերբակալուած է։ Դէպքին մէջ ընդհ· սպանողութեան եւ անդորրութեան վերաբերեալ ոչ մէկ կէտ կայ եւ խնդիրը ոստիկանական սովորական դէպք մըն է։

Ռումբերուն բնութեան հետեւանքով հասկցուած է որ մէկ հանին բանի մը չէին ծառայեր, բայց անոնց մէջ գործածելիներ ալ կային։ Ռումբերը ընդհանուր պատերազմի միջոցին գործածուած անգլիական *հաւկիթ – ռումբ* կոչուած պօմպաներ էին, որոնց 2ին վրայ կը գտնուէին անգլիական պատրոյգ։ Միւս երկուքը անգործածելի էին։ Ռումբերուն հետ գտնուած է տետրակ մը որուն մէջէն հլած է նամակը։ Տետրակին մէջ կան կարգ մը իմաստալից եւ անիմաստ գրուածքներ ։

Պահարանին վրայ եավրուեան էֆ· անուն վաճառականի մը հասցէն գտնուած է, կ'ըսէ *ձիմհիւրիյէթ* եւ յիշեալը փնտռուելով գտնուած է։ Եավրուեան էֆ·ի տան եւ գրասենեակին մէջ կատարուած խուզարկութեան հետեւանքով ձեվատ ստորագրութեամբ սպառնագիր մըն ալ գտնուած է։ Եավրուեան էֆ· յայտնած է թէ ոչ մէկ կապ ունի ռումբերուն հետ։ Հարցուած է թէ ո՛վ էր այս ձեվատը եւ անոր քնքնութեան մասին տեղեկութիւն ուզուած է։ Հաստատուած է որ ձեվատ էֆ·ի սպառնագրին գիրը եւ պայուսակին մէջէն գտնուած նամակին գիրը միեւնոյնն են։ ձեվատ եւ անոր երկու ընկերները տարուած են ոստիկանատուն։ Բացորոշ կերպով հասկցուած է որ այս գործը կազմակերպած էր ձեվատ, պարզապէս կասկածելի ցոյց տալու համար Եավրուեանը։ Այս վերջինը Ղալաթիոյ մէջ վաճառականութեամբ կը զբաղի եւ ասկէ բաւական ժամանակ առաջ ձեվատ անուն Թուրքի մը հետ ծխախոտի գործ կ'ընէ։ Եավրուեան եւ ձեվատ բաւական ատեն միասին կ'աշխատին, բայց ի վերջոյ կը բաժնուին։

Այս բաժանման հետեւանքով ձեվատ պահանջէ կ'ունենայ Եավրուեանէն։ ձեվատ դրամը կը պահանջէ եւ Եավրուեան չի վճարեր։ ձեվատ էֆ· երբ կը տեսնէ որ վէճը այդ կերպով ալ չի լուծուիր, գործը սպառնալիքի կը փոխէ եւ ֆանիցս սպառնագիր կը ղրկէ իր նախկին ընկերոջ։ Եւ երբ կը տեսնէ որ Եավրուեան ականջ չի կախերայս սպառնագիրներուն, այս անգամ կը սկսի նոր ծրագիրներ խորհիլ։ Ռումբի խնդիրը մէկն էր այս ծրագիրներէն։

Նամակին բովանդակութիւնը·— « Սիրելիս,

« Ձեր ուզած պօմպաներէն 4ը կրցայ հայթայթել։ Այս օրերս պիտի ղրկեմ նաեւ միւս պօմպաները զոր կը յուսամ ձեռք ձգել։ Ապահով եմ որ այս միջոցներով պիտի կրնամ գլուխ հանել ձեր ձեռնարկը զոր նախապէս չկրցաք գլուխ հանել։ Յաջողութիւն կը մաղթեմ ձեզի»։

Նամակը Սամսոնէն տրուած է նամակատուն, վրան Սամսոնի նամակատան կնիքը կայ եւ սրբուած է։

Պատռնագիրը·— Եթէ պնդես, հետեւանքը գէշ պիտի ըլլայ, ամբողջ գոյութիւնդ եւ ընտանիքդ փնացնելու միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՈՐՈՇ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՎԱՔՈՒՄՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

1.— ԻՆՉ ԳՈՒՄԱՐՆԵՐ ՊԵՏՔ ԵՆ ՀԱՎԱՔՎԵՆ...

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության հրավերով Հայաստան ժամանած ամերիկահայ մեծահարուստ Ջորջ Մարկոսյանը հյուրընկալվել է Հանրապետության նախագահ Հովհաննես Քաջազնունու պատվին տրված ընդունելության։

Ընդունելության ընթացքում Ջ. Մարկոսյանը ներկայացրել է Հանրապետության նախագահին։

Ներկայացումից հետո Հանրապետության նախագահ Հովհաննես Քաջազնունին ասել է հետևյալը.

— Ուրախ եմ, որ ձեզ ողջունում եմ Հայաստանի Հանրապետության նախագահի պաշտոնում։ Ես ինձ համարում եմ ոչ միայն Հայաստանի Հանրապետության, այլև ամբողջ հայության նախագահը։ Ես ուզում եմ, որ ձեր ներկայությունը Հայաստանում ոչ միայն ձեզ համար հաճելի լինի, այլև մեզ համար

ՅՏԳԱՆՈՑՈՒՄ ՎԱ ՂՈՑՍԿ ԺՈՂՈ

(ԳՎՎԺՍՆՍՆՈՒԺ ՂՈՒՈՂՈՒՈՅԳ)

ՈՒՈՂՈՒՈՒ ՅՈՒՈՂՈՒՈՒ ՈՒՈՂՈՒՈՒ ՈՒՈՂՈՒՈՒ

Առա՞ջ կ'երթան թէ ետ

Պ. Խոըն, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան ներկայացուցիչը, Փարիզ հասաւ Հռոմէն եւ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ: Այս տեսակցութիւնը մեծ յուսախաբութիւն պատճառած է Փարիզի մէջ, քանի որ Պ. Խոըն չէ կրցած փոխել Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հիմնական տեսակէտները: Անգլիոյ ներկայացուցիչը դեռ կը յուսայ թէ կարելի պիտի ըլլայ համաձայնութեան դեռին մը գտնել: Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, Գերմանիոյ բանակին թիւը պիտի բարձրանայ 250 — 300 հազարի: Մեւնոյն ատեն Գերմանիա պաշտպանողական զէնքեր պիտի ստանայ: Այս փոփոխութիւնը պիտի կատարուի 6 — 8 տարիէն: Այդ ժամանակաշրջանին միւս երկիրները պիտի պահեն իրենց ներկայ ուժերը: Գերմանիա կ'ընդունի միջազգային հակակշիռը, պայմանաւ որ միւս երկիրներն ալ են — թարկուին անոր: Միւս կողմէ, Գերմանիա կը մերժէ երկու տարի սպասել, իր օդանաւային ուժը կազմակերպելու համար: Կը մերժէ նաեւ որ եւ է յանձնառութիւն ստանձնել, նորէն Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելու համար:

Թուրքիոյ տրամատական քաղաքականութիւնը

Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը վերաբացուեցաւ մարտ 1ին: Այս առթիւ, ջերմ փառաբանութիւններ եղան Ֆրանքեւթուրք բարեկամութեան մասին, Փարիզի Ֆրանքեւթուրք խորհրդարանական խմբակցութեան կազմութեան առթիւ: Ժողովին նախագահը կարդաց Պ. Խոիոյի մէկ հեռագիրը որ ջերմապէս ծափահարուեցաւ: Երեսփոխան մը այս առթիւ պատմեց թէ Թուրքիոյ ազգային չարժման ատեն, Պ. Պոիան Ֆրանսական խորհրդարանին մէջ յայտարարած էր թէ Ֆրանսա չի կրնար « աւազակներ » համարել Թուրք հայրենասէրները որոնք կը ճգնին փրկել իրենց հայրենիքը: Ուրիշներ ալ փառաբանեցին Պ. Խոիօն:

Հազարամեայ արարողութիւն մը

Մարտ 1ին Մանչուրիոյ նորահաստատ պետութեան կայսր հռչակուեցաւ Փու Եի: Արարողութիւնը կատարուեցաւ համաձայն հազարամեայ ծէսի մը: Կայսրը մեհեանէն խորանը բարձրացաւ եւ աղօթեց, որպէսզի աստուածներու հոգին մտնէ իր մէջ: Իրեն ներկայացուցին խունկ, յամրկաքարէ յուռութք մը եւ տեղական կերպաս մը: Կայսրը կրակ վառեց, որպէսզի անոր ծուխերը աստուածներուն տանին իր աղօթքը: Բուն թագադրութիւնը տեւեց 15 վայրկեան: Երբ պալատ վերադարձաւ, վարչապետը իրեն յանձնեց նոր կնիք մը, որով կայսրը կնքեց իր թագաւորութեան առաջին հրովարտակը: Թագադրութեան արարողութիւնը անթելով հաղորդուեցաւ ամէն կողմ:

Գ. Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ, Իսի - լէ - Մուլինոյի, Անիէրի - Պուա - Քոլոմպի, Առնուվիլ - Սարսէլի, Ալֆորվիլի, Պանեղօ - Քաշանի կոմիտէները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրեն իրենց չրջանի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Սօսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ 8, rue Danton, Métro: Odéon: կարեւոր զեկոյցներ:

Գաւառ

ՏԷՍԻՆի Ռոստոմ խումբի ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին Հ. Ց. Դ. Տան երկրորդ յարկը:

ՍԷՆ ՔԷթիէնի «Կոիշ» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԻ Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Կազմակերպուած՝ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՇՈՖԷՕՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ԿՈՂՄԷ եւ մասնակցութեամբ՝ ՏԵՂԻՈՑՍ ԼԱՒԱԳՈՐՑ ՈՒԺԵՐՈՒ

11 Մարտ կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին

Société Savantsի սրահին մէջ, **8 rue Danton.**

Հայերէն լեզուով կը ներկայացուի՝ Ն. ՊԻՆԼԵԱՆի լաւագործանկէն

«ԱՇՁԸ ՊԱՇԸ ԹՕՍՈՒՆ ԱՂԱ» (գաւեշտ)՝

Գիները 15. 10 եւ 7.50 ֆրանք:

Այրի Տիկին Ն· Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Հրաչ Սարգիսեան, Օր· Արփիէ Սարգիսեան, Տէր եւ Տիկին Բարբար Պասմաճեան եւ որդի, Մարտիրոսեան, Մաթոսեան, Թէրլէմէզեան, Լեբթողեան, Աշճեան, Աբգարեան, Մահրամա — ճեան ընտանիքները կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, մեծ հօր եւ ազգականի՝

ՆՇԱՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի *(Ուսուցիչ)*

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի, երեկոյ՝ յետ երկարատեւ հիւանդութեան, 67 տարեկանին, Լարիպուազիէր հիւանդանոցին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ կիրակի 4 մարտ, կէսօրէ վերջ ժամը 2·15ին, փանթէոնի գերեզմանատունը:

Կը խնդրուի հաւաքուիլ գերեզմանատան մուտքը որոշեալ ժամուն:

ՅԱՆՁՆԱԺ·— Մուսացումի պարագային ներկայս իբր մահազդ նկատել:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ
ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱՒ ԷՀԵՏԵՒԵԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8rդ շ|ars թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պարագային, ԱՐԴԻԻՆՐԻՆ ԿԷՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ անոնց որ·—

1· ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կը գրուին, փետրուար 6էն մինչեւ վիճակահանութեան օրը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

2· ԿԸ ՆՈՐԵՑԵՆ իրենց բաժանորդագրութիւնը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

3· Ինչպէս եւ այն ՏԱՐԵԿԱՆ եւ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ բաժանորդները որոնք մասնակցեցան « ՅԱՌԱՋ »ի առաջին վիճակախաղին, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ: (Եռամսեայ բաժանորդներէն կ'օգտուին անոնք որ նոր ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ մը կը վճարեն):

Բաշխումը պիտի ըլլայ հետեւեալ համեմատութեամբ·—

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	50%
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	30%
ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	20%

Իսկ 9րդ շերտէն գնած եռէ հետեւեալ տոմսերը, ԱՑՆ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐ ԱՄԷՆ ՕՐ ՁԵՌՔԷ ԿԸ ԳՆԵՆ:

9rդ շ|ars թիւ	*28,474*	*շարք*	**Y.**
- - -	*54,726*	-	**X.**
- - -	*81,172*	-	**R.**

Այս թիւերն ալ շահած պարագային, ԱՐԴԻԻՆՐԻՆ ԿԷՍԸ պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ՅԻՍՈՒՆ ՑԱՋՈՐԴԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ· էջի թերթօնին տակը, ԹԻՒՈՎ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այսօր Շաբաթ իրիկուն, ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ 61 rue Mr. le Prince, Փարիզ (6), տեղի կ'ունենայ «Շահան Շահնուրի գործը» զրոյցի շարունակութիւն Պիտի խօսին՝ Ա. Ջամալեան, Ա. Խոնդկարեան եւ Հր. Զարդարեան: Մուտքը ազատ է:*

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Կազմակերպուած՝ Իսի - լէ - Մուլինոյի

ՍԹԱՆՈՁԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

(իր իններորդ տարեդարձին առիթով):

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8էն 12

Պ. ԳԱՐԱԿԵՕԶԵԱՆի չքեղ սրահին մէջ

45 rue de la Défense. Issy-les Moulineaux (Seine):

Բանախօսութիւն եւ գեղարուեստական բաժին:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան Փարիզի ս'Իթալիի մասնաճիւղի վարչութեան Օժանդակ Տիկնանց Միութեան թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ 10 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 13, Rue de Curie, Պ.ՑՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Միրայժար մասնակցութեամբ ԿԻՆՏՈՑԻ կը նուագէ թառխատ ԱԲԳՈՐ կը պարէն ԴՈՂՍԱՉԵԱՆ քոյրեր: Տեղի կ'ունենայ պարգեւաբաշխութիւն:

Մուտքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆր.:

ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ *որ տեղի պիտի ունենար ՄԱՐՏ 24ին ՁԵՏԱՁՈՒՄԻՆ է ՄԱՐՏ 10ին, ՇԱԲԱԹ գիշեր:*

Դիմակաւոր եւ անդիմակ պարահանդէս

ԼԻՈՆԻ ՀԱՅ ԱՐԻ ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Օրլօժի սրահին մէջ, 143, Cours Lafayette

կը մասնակցի Լիոնի պարի ախոյեանը· Գեղեցիկ ժամանց, ընտիր ճաշ: Մուտք՝ 3 ֆրանք:

ՊԱՐԳԵԻ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ամենավերջին պարերը, շատ դիւրուսոյցմէնոտով, իբ մասնաւոր պարասրահին մէջ կամ այցելու: Ժամադրութեու համար գրել՝

88, Bld. de Port - Royal, PARIS (5e)

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1880ԻՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ԱՄԷՆ ԵՐԿՐԻ ԹԷՅԵՐՈՒ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄ
կապոյտ եւ դեղին ծրարներու մէջ
surprise նուէրներ կը գտնուին:

Դիմել.—
COMPTOIR DES
THÉS YAVROU
23, Rue Sénac — MARSEILLE Tél. COLBERT 25 - 27

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրաւիններ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լաւարաններով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.· Դիմել՝ **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie.

Մ. ՀՐԱՉԵԱՆ

11, Rue FLEGIER. MARSEILLE Tél. Nat. 31 - 59

Ներածում եւ արտածում ամէն տեսակ նպարեղէններու, Վուլկարական ք·շքավաճ, Պոլսական եւ Յունական ամէն տեսակ գոնսերվաներ, ձիթապտուղ, Իղմիրի չամիչ, տերեւ, ձերմակ պանիր, քաշէր եւ համեմներ:

Raki ERIVAN. p. r.

Ներկայացուցիչ **NIEL** *ձերմակ պանիրի ընկերութեան:*

Ծախու դերձակի խոհուբ

Ծախու է գերձակի խանութ մը իր բոլոր կազմածներով, երկու Սինկըր մեքենայ եւլլն, մէկ սենեակ բնակարանի համար, բոլորը միասին տարեկան վարձք՝ 1400 ֆրանք: Լաւ պատեհութիւն, ապահով գործ: Դիմել՝ Mme YESSAYAN F., 28bis Rue Nationale, Billancourt, Seine:

ԵՓՐԱՏ նուագախումբ

Եթէ կ'ուզէք ձեր հանդէսները հաճելի դարձնել, դիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբին որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան երգահանները, մասնաւորապէս քանկօ Արժանիին:

Նուագախումբը ունի իր մասնաւոր տարազը:

Խնայեցէք տեղի չտալու համար, ձեր կազմակերպած հանդէսի թուականէն 15 օր առաջ դիմել՝ անձամբ կամ զրաւոր, ԵՓՐԱՏ նուագախումբի դեկավար՝ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, rue du Pourtour, Clamart, Seine.

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

Շ.Ա.Վ.Իլի Մատուռ-Մանկապարտէզի Ընկերակցութեան վարչութիւնը ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին մանկապարտէզի սրահին մէջ, Օրակարգ.— Հրաժարական եւ հաշուետուութիւն վարչութեան, իր զօրծունէութեան շրջանին լրանալուն առթիւ, ընտրութիւն նոր վարչութեան:

ՄԱՐՍԷՅԻ Լէզկէոնական Միութեան ժողովը վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Պար տիւ Կլօպի մէջ (Պուլվար Տիւկօսթէյ)· Օրակարգ.— Քարթ ս'Իտանթիթէ, Քարթ տիւ Քօմպաթանն եւ զանազան խնդիրներ: Անպայման ներկայ գտնուիլ:

ԼԻՈՆի Մեծ Նոր-Գիւղի Հայր Միութեան վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը, կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, Բիւ Վօլթէրի եւ Բիւ Մազինոյի անկիւնի սրճարանին ներքնասրահը, (Մուտքը՝ Բիւ Վոլթէրէն)· Օրակարգ.— 1931ի հաշուետուութիւն եւ ընթացիկ խնդիրներ: Կարեւոր խնդիրներու շուրջ խորհրդակցութիւն:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (68)

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԻԹԹԻՀԱԴՍԿԱՆի ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Մտած պահուն, լուսաբաճկը մտած ու միայն ձեռքի լապտերը բաց թողած էր: Որովհետեւ, չէր ուզեր որ քնացողները արթննան լուսաբաճկին լոյսէն: Շուրջը քննած մի լոյսին, տեսած էր որ Մաքսուտ ու իր ընկերները հագուստներով պառկած էին: Ասիկա դէշ նշան մըն էր: Զէթէի անդամները, որոնք ամէն գիշեր հանուելէ յետոյ անկողին կը մտնէին, ին — չո՞ւ, արդեօք, այդ գիշեր հագուստներով պառկած էին:

Հարկ չկար երկար բարակ մտածելու այս մասին: Զէթէն յարմար նկատած էր այդ գիշեր պատրաստ վիճակի մէջ գտնուիլ: Որովհետեւ, այդ գիշեր պիտի սպաննուէր պատասխանատու պատուիրակը, ու, այդ ոճիրէն վերջ, Մաքսուտի չէթէն խոյս պիտի տար Քորայէն: Զէթէականները առջի գիշերները ուրնէ քունի յանձնուած էին ու կը հանդստանային: Այն պահուն երբ փոդը զիրենք պիտի հրաւիրէր հսկելու, իրենցմէ ոմանք պիտի սպաննէին պատասխանատու պատուիրակը: Ցետոյ, բոլորը մէկ, հաւաքելով իրենց դոյքերը, չտապով պիտի փախէին: Եւ, մինչեւ ցայգալոյս, անոնք անցած պիտի ըլլային լերան լանջերը: Պատասխանատու պատուիրակը, տեսնելով որ չէթէի մարդիկը անհրաժեշտ պատրաստութիւնները տեսած են՝ զինքը սպաննելու համար, իր մէջ անգամ մը եւս չեչտուած էր՝ Մաքսուտի հանդէպ զգացած ոխն ու գարշանքը: Այդ պատճառաւ ալ, անմիջապէս յարձակած էր Մաքսուտին վրայ եւ սկսած էր զայն անխնայ հարուածել: Այդ պահուն, ան վերստին վառած էր լուսարձակը, զրած էր զայն գետնի, իսկ անոր լոյսը կ'ողողէր Մաքսուտի դէմքը: Մաքսուտ, իր դէմքին ու կուրծքին իջնող հարուածներուն ազդեցութեանը տակ, գրեթէ ինքնակորոյս վիճակի մը մէջ բացած էր իր աչքերը: Մէկ կողմէ տեղացող բը — ռունցքները, իսկ միւս կողմէ լուսարձակին ակնախիտ լոյսը զայն դրած էին ինքնապաշտպանութեան անկարող վիճակի մը մէջ: Մնաց որ՝ պաշտպանուելու հնարաւորութիւն ալ չկար: Որովհետեւ, պատուիրակը ուժեղ բազուկներու տէր մէկն էր: Մաքսուտ, բոլոր տկար մարդոց նման, սկսած էր պոռալ·

— Օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն, զիս կը մեռցնեն, ընկերնե՛ր: Ա՛խ, ա՛խ···

Եւ սակայն, ճիշդ այդ պահուն, լուսած էր փողին ձայնը: Կարգապահութեան ջոկատին փողը հսկելու կը հրաւիրէր Մաքսուտի չէթէն: Փողահարը իր փողը հնչեցուցած էր ճիշդ ատենին, ըստ այն հրահանգին, զոր նախապէս իրեն տուած էր պատասխանատու պատուիրակը: Իսկ վերջինը կ'ըսէր Մաքսուտի·

— Հը՛, էէրաթա՛, զիս մեռցնե՞լ կ'ուզես, կը դաւադրե՞ս: Քու գլխադասիդ դէմ ոճիրնե՞ր կը նկատես:

Եւ, բռունցքի հարուածներով, Մաքսուտը կը քաշքշէր դէպի դուրս:

Այդ պահուն հոն հաւաքուած էին նաեւ չէթէին անդամները: Պատասխանատու պատուիրակը Մաքսուտը յանձնելով կարգապահական ջոկատի զինուորներէն մէկուն, բոլոր զինուորները չարք ըրած էր: Ցետոյ, Մաքսուտը բերած էր անոր մարդոց առջեւ, կապած էր անոր ձեռքերն ու ոտքերը, եւ, իրրեւ ոճիր նկատող, չէթեմ քանի բիրի հարուածի պատիժ մը սահմանած էր անոր: Ու Մաքսուտ լաւ մը ծեծուած էր: Այս բոլորը տեղի ունեցած էին մութին մէջ՝ առանց սպասելու լուսնալուն:

Այս դատին մէջ, պատասխանատու պատուիրակը թէ՛ դատախազի, թէ՛ դատաւորի, թէ ընդհ· դատախազի եւ թէ գործադիր պաշտօնեայի պարտականութիւնը կատարած էր:

Մաքսուտն ու իր չէթէն Տրապիզոնի բանտէն արձակուած եւ ճակատ ուզարկուած ոճրագործներ էին: Այդ գիշերուան ծեծէն վերջ, այլեւս սխալ կ'ըլլար անկէ որ եւ է բարիք սպասել: Որովհետեւ, անոր մէջ, անտարակոյս, աւելի զօրացած էր պատուիրակէն վրէժ լուծելու զգացումը: Հետեւաբար, յաջորդ օրը զայն յանձնած էին քանի մը ոստիկան զինուորներու եւ, զինքն ու իրենները կրկին վերադարձուցած էին Տրապիզոնի բանտը թէեւ Մաքսուտ ներողութիւն խնդրած էր պատուիրակէն եւ խոստացած էր այլեւս որ եւ է յանցանք չգործել, բայց ոչ ոք վստահած էր անոր այս յայտարարութեանը: Այս ձեւով, մէկ մասը այն ոճրագործներէն որոնք Տրապիզոնի բանտէն բերուած էին, կրկին կը վերադարձուէին հոն՝ հասկացուած ըլլալով որ իրենցմէ որ եւ է օգուտ սպասել կարելի չէ:

Մաքսուտի դէպքէն վերջ, Քորայի ուշագրաւ իրադարձութիւններէն մէկն էր այն պարագան որ Քեամիլ պէյի չէթէն պիտի գար Քորա, հոն պիտի մնար չուրջ երկու շաբաթ, եւ, իր կազմը լրացնելով, կրկին ճակատ պիտի մեկնէր: Այս ջոկատը, պատերազմի սկզբնաւորութենէն ի վեր անընդհատ կը պատերազմէր, եւ, ամէն անգամ որ պատեհ առիթ մը գտնէր, իր կազմը լրացնելով կրկին պատերազմի կը մասնակցէր՝ փոքրիկ հանգիստ մը վերջ: Քաջ, մտացի եւ անձնազոհ պատերու հրամանին տակ կռուող չէթէներու օգտակարութեանը ի նպաստ դեղեցիկ օրինակ մըն էր Քեամիլ պէյի չէթէն: Իրմէ յետոյ չէթէ մը կազմած եւ Քորա եկած էր նաեւ իր եղբայրը: Այս ջոկատը բաւական ուժեղ էր: Թիւով՝ ջոկատ մը աւելի եւ գունդ մը պակաս: Եւ սակայն, Բիւզ պէյ բնաւ գոհ չէր այս նոր գունդէն: Այդ դժգոհութեան պատճառը անծանօթ էր: Բիւզ պէյ, հակառակ Քեամիլ պէյի մասին սնուցած իր սիրոյն ու գնահատանքին, անոր եղբօրը հանդէպ լաւ տրամադրուած չէր: Ամէն անգամ որ այսպէս, նոր չէթէներ զինուած կ'ուղարկէին, Տրապիզոնի կուսակալութիւնը չէր թերանար իր աեւտարեր հեռագիրները տեղացնել Բիւզ պէյի: Իսկ այս անգամ Մուրկուլ ուղարկուած հեռագրով մը կը տեղեկացնէր թէ Պոլսէն ճամբայ էր եղած վէշխէլ պէյի չէթէն:

Այս չէթէն, որ կազմուած էր կամաւորներէ, հագուած եւ զինուած էր Պոլսոյ մէջ, ու ճամբայ էր բնկած Պոլսէն եկած էր Սեբաստիա, անկէ Տրապիզոն, իսկ Տրապիզոնէն պիտի երթար Բիւզ պէյի ճակատը: Վէշխէլ պէյ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէր իր չէթէին: Իր զինուորները, օրերով ու շաբաթներով քալելէ վերջ, վերջապէս Սեբաստիա եկած էին:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ՈՐԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՄԱՐՏ DIMANCHE 4 Mars 1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2436

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՉԱՐԴՈՒԵՑԱՆՔ...

Գեաերով հոսած արեան չափ ալ մելան է հոսած, աշխարհի բոլոր լեզուներով, ապացուցանելու համար հայ ջինջ սարսափներուն հիմնական պատճառները:

Եւ մեր ոտքը գեռնէն կտրած է, « հայասէր »ներու դիրքերուն եւ ճառերուն ազդեցութեան տակ:

Աչխարհի կերպարանքը մեր զգացումներուն եւ անյատակ դիւրահաւանութեան վրայ չափելով, տարիներ ու տարիներ հատացե՞ր ենք, թէ Եւրոպան այն է ինչ որ մեզի պատմեր են:

Դժբախտաբար այսօր ալ կը թաւալինք միեւնոյն կախարդանքի չրջանակին մէջ:

Այսօր Եւրոպան իր ամբողջ կերպարանքով — մերկապարանո՞ց — վտռած է մեր առջեւ, եւ ամէն միջոց ունինք « աչօք բացօք» տեսնելու եւ դատելու անոր սեւն ու ճերմակը:

Եւ սակայն, տակաւին տիրական են հին համայքներն ու աւանդութիւնները: Եւ մենք աւելի շատ մակերեսն է որ կը տեսնենք:

Տակաւին չենք սորված զանազանել կեղծն ու անկեղծը, երեւոյթն ու իրականը:

Ու կը հաւատանք թէ՝ բանաստեղծներն ու փիլիսոփաները, բարի քրիստոնեաներն ու մատենագիրներն են որ կը վարեն հանրային կարծիքը, այս լուսաչնչուղ պողոտաներուն վրայ:

Հազար ցնցում եւ փորձառութիւն՝ հազիւ քսանըչորս ժամ բանալ կուտան մեր աչքերը: Այն ալ՝ երբ շատ ուշ է արդէն:

×

Նոր փաստե՞ր կ'ուզէիք, ճանչնալու համար բուն Եւրոպան,— այն որ կը տիրապետէ ու կը գործէ, կը պարտադրէ եւ ուզուածքին կուտայ, չահատաններ կ'որոգայ եւ պատերազմներ կը սարքէ:

Ահա ձեզի թերթ մը, « Լ'Իփոթէք », որ կը հրատարակուի այս քաղաքին մէջ, երկու տարիէ ի վեր, իբրեւ կիսամսեայ օրկանը Անշարժ Կալուածներու Դաշնակցութեան:

Կիսամսեան ամենայն լրջութեամբ կը գրէ իր 1934 փետրուարի թիւին մէջ, « Պատմութեան պզտիկ դաս մը » խորագրին տակ եւ ճիշդ քսանըմէկ տող չարադրութեամբ.

— « Շատեր կը յիշեն, անշուշտ, Թուրքիոյ Հայերուն հռչակաւոր ջարդերը, որոնք նախապատերազմեան շրջանին այնքան մեկնած հռսեցուցին, անիրագեկ եւ ինչ մըն ալ անտեղի զգայնութեան մը ալիքներուն մէջ:

Ի՞նչ ըրած էին Հայերը:

Պարզապէս վաշխառութիւն գործած էին այնքան լայն համեմատութեամբ որ, խեղճ թուրք բնակչութիւնները յանկարծ զրկուած էին իրենց տուներէն, իրենց հողերէն, իրենց գոյքերէն:

Եւ գոհերը, ամէն բանէ զրկուած— երբ հարկ էր ձգել իրենց նախահայրերուն հողը, այն հայրենիքը որ օտար փոխատուներու ձեռքն անցած էր — ըմբոստացան, ջարդեցին աւարառուները: Անիրա՞ւ էին:

Ահա դաս մը»:

Զգուշութի՞ւն»:

Անչուշտ առաջին անբարոյականութիւնը չէ այս, 1894ի ջարդերէն մինչեւ 1915ի Արհաւիրքը եւ Կիլիկիոյ ու Փոքր Ասիոյ Ջարդերը (1920–1922):

Ամբողջ հատորներ գրուած ու տպուած են այսպիսի ցնդաբանութիւններով, եւ պիտի տպուին դեռ, քանի կը հոսի Թրքական ոսկին:

1921ին ալ, հռչակաւոր Քլօտ Ֆառէռը ճիշդ այսպէս կը բացատրէր հայջինջ սարսափները, դաւառական պարբերականի մը մէջ:

Մեր մէջ անգամ, պատկառելի թիւ մը կը կազմեն անոնք որ տակաւին որոշ գաղափար չունին հայջինջ սարսափներու ծագման եւ չարժառիթներու մասին:

Այս չէր մեր ըսելիքը:

Թարգմանելով Ֆրանսերէնն թերթին չնական եւ քամնելի զառանցանքը, կ'ուզէինք ըսել թէ՝ չատ երկար տեւեցին մեր մխիթարութիւնները:

«Լ'Իփոթէք»ի լրբութիւնն ալ կուգայ ըսել թէ՝ չատոնց ան ցած է ժամանակը՝ նախապատերազմեան պատրանքներով օրօրուելու:

Իր տեսակին մէջ առաջինը չըլլալով հանդերձ, նոր ազդարարութիւն մըն է այդ անորակելի սրիկայութիւնը:

Ան կ'ապացուցանէ թէ՝ աչխարհասասան ջարդերն անգամ բան չեն խօսիր մարդոց, մինչեւ անգամ կը դառնան «ռէքլամ»ի եւ «չանթաժ»ի նիւթ, կամ սոսրին զուարճալիք, երբ դուն տէրը չես քու ճակատագրիդ:

Անչուշտ չես կրնար աչխարհի բերանը փակել, այս անծայրածիր տարածութեան վրայ երբ կառավարութիւններն անգամ կը լռցան զարմանազան գայթակղութեանց մէջ:

Բայց, ո՞ր գեհենիկ թշնամանքը կրցեր է արատաւորել ժողովուրդ մը, երբ ան գիտէ յարգել ինքզինքը եւ յարգել տալ ուրիշներուն:

Ունի՞նք այդ ինքնաճանաչումը, իբրեւ վերջին մնացորդը հալածական ժողովուրդի մը:

Եւ եթէ ունինք, հապա ի՞նչ պատկեր է այս, գաղութէ գաղութ...

«Լ'Իփոթէք»ները եթէ հայերէն գիտնային, չը՞պիտի ըսէին, չարախինդ քրքիջով մը.

— Այս վերջին մնացորդն ալ ինք պիտի ուտէ իր գլուխը:

Իսկապէս, ի՞նչ պատկեր է այս, տասը տարի յետոյ: Այնքան վերազումներէ եւ ողբակէզներէ յետոյ:

Պատմութիւնը չի փոխուիր, ուրիշներու ցնդաբանութիւններով: Բայց մենք ա՞յն ենք մեր իսկական պատմութեան եւ անոր պատգամներուն:

Շ.

Վ ԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՒԱԴԻՐՆԵՐԸ ԳՈՐԾԻ ՍԿՍԱՆ...

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐ ՄԸ ՄԱՇԱՓՈՐՁԻ Կ'ԵՆԹԱՐԿՈՒԻ ԱՔԷՆՔԻ ՄԷՋ

ԹԷ ՄԱՐԴԱՍՊԱՆԸ ԵՒ ԹԷ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԸ ՏԱՆՕԹ ԵՆ

Երէկ հասած « Նոր Օր »էն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները (27 փետրուար)։—

Ազգ. կեդր. վարչութեան կողմէ, « Մօնտիալ »ի մէջ կազմակերպուած սգահանդէս — ցոյցի ընթացքին ժողովուրդին մէջ նետուած գրգռութեան սերմերը սկսան արդիւնք տալ:

Ֆիֆսի մեր ընկերներէն Գրիգոր Պետրոսեան, 31 տարեկան, ամուսնացած, կազմակերպուած մահափորձի ենթարկուեցաւ կիրակի (25 փետրուար), կէսօրուան ժամը 1·30ին, կռնակէն երեք փամփուշտ ստանալով: Ընկերը ա-ռաջնորդուեցաւ, ուր նախնական խնամք ստացաւ բժիշկներու կողմէ: Վիճակը յուսահատական է, շատ արիւն կորսնցուցած ըլլալով:

Մահափորձը հետեւեալ պարագաներու տակ տեղի ունեցած է:

Կիրակի կէսօրին, լուսաւնկարիչ կալէասի տունը գաղտնի ժողով կը գումարուի, հետեւեալներու մասնակցութեամբ,— Պ.Պ. Պետրոս Յովնանեան, Աբրամ Կէօճենեան, Սահակ Պօհէմեան, Թագուր Եադիանէճեան, Կարապետ Զաւուշ (ոճրագործը) եւ ուրիշներ:

Ժողովէն յետոյ, որու ընթացքին մահափորձին ծրագիրը կը պատրաստուի, բոլոր ժողովականները տունէն մեկնելով, կ'երթան լուսանկարիչ կալէասի խանութին առջեւ, ուր կը հանդիպին ընկ. Գարեգին Մարգարեանին:

Կարապետ Զաւուշ, բոլորին ներկայութեան կ'ըսէ ընկ. Մարգարեանին:

— Դուն ինծի Ատանայէն կը ճանչնաս, ես գիտեմ թէ ինչ ձեւով պիտի խօսիմ ձեզի հետ,— եւ հայհոյութիւններու տարափ մը կը տեղացնէ:

Միջանկեալ ըսենք որ վերջին շաբթուն ընկեր Մարգարեանի ուրիշ սպառնալիքներ ալ եղած են:

Կարապետ Զաւուշ խումբէն բաժնուելով, «Էկսպրեսի» վահանին խանութին անկիւնը կ'երթայ, ուր կը հանդիպի ընկ. Գրիգոր Պետրոսեանին, որուն սպառնական խօսքեր կ'ընէ, հայհոյելով ծնողքին, կնոջ եւայլն:

Ընկ. Գրիգոր Պետրոսեան կռիւէ խուսափելու համար պատասխան չի տար եւ կը հեռանայ այդ վայրէն: Այն պահուն, երբ ընկ. Պետրոսեան կռնակը դարձուցած կը մեկնէր, կարապետ Զաւուշ ատրճանակով կը կրակէ եւ երեք փամփուշտով ծանրապէս կը վիրաւորէ Պետրոսեանը, որ արիւնլուայ գետին կ'իյնայ:

Այդ միջոցին, խանութը գտնուող Արմենակ Տէր Ղուկասեան անմիջապէս կը նետուի ոճրագործին վրայ եւ կը յաջողի ոտիերուն տակ առնել զայն, միաձգամայն աշխատելով զինաթափ ընել: Ոճրագործը կը փորձէ կրակել Արմենակին վրայ, բայց նպատակէն վրիպելով, փամփուշտներէն մին կը հանդիպի Գուրունեան անունով մէկու մը ոտքին:

Այս միջոցին առաջնորդութեամբ Սիլիկ Արամի եւ Արապօղլուի (երկուքն ալ հինչակեան), դանակներով զինուած խումբ մը մարդիկ, որոնց մէջ նաեւ կալէասի տունը գումարուած ժողովին մասնակցողները, կը յարձակին Արմենակին վրայ եւ կը յաջողին փախցնել Կարապետ Զաւուշը, զոր կ'առաջնորդեն հինչակեան Աւետիսին տունը: Քիչ յետոյ, համայնավար Առաքել Նաճարեանի օթօն կ'երթայ եւ ոճրագործը եւ ուրիշ չորս մեղսակիցներ առնելով կ'անհետացնէ: Ականատեսներ կ'ըսեն թէ օթօն նախապէս պատրաստուած էր այս գործին համար:

Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է շօֆէօր Առաքել Նաճարեանը եւ *մանաւ* Ռուբէնը, որոնք կը խոստովանին թէ Կարապետ Զաւուշը եւ մեղսակիցները Գօֆինիա տարած են: Տուած են նաեւ մեղսակիցներուն անուանները:

Բազմաթիւ յոյն և հայ վկաներ ոստիկանութեան ներկայացնելով յայտնած են թէ մահափորձը ծրագրուած էր այն ժողովին մէջ, որ գումարուած է Պ. կալէասի տունը:

Ոճիրին կազմակերպուած ըլլալը կը հաստատուի նաեւ այն իրողութեամբ, որ Արամ կէօճենեան վերջին օրերուն միշտ Ֆիֆս կը գտնուէր, իր հետ ունենալով Կարապետ Զաւուշը: Այս պարագան վկաներով հաստատուած է:

Ոստիկանութեան կեդրոնը անմիջապէս հրահանգ տուած է բոլոր մասնաճիւղերուն, ոճրագործը եւ մեղսակիցները ձերբակալելու համար:

*** 1924ին, Կարապետ Զաւուշ Փիրէայի մէջ սպանած է Ափիոնցի երիտասարդ մը եւ դատապարտուած բանտարկութեան:

*** Աթէնքի յունաբէն թերթերն ալ պատմելով դէպքը, Կարապետ Զաւուշը կը կոչեն « ծանօթ համայնավար եւ ոճրագործ »: Իսկ Արամ կէօճենեան հրատարակիչն է «Սեւան»ի (համայնավար):

Այս առթիւ «Նոր Օր» դիտել կուտայ.—

« Նոր Օր »ի 6 փետրուար թիւին մէջ, այսինքն ճիշդ հսաւ օր առաջ գրած էինք հետեւեալը Կարապետ Զաւուշի մասին.

« Ֆիֆսի մէջ վարչութեան անունով կը գործէ հռչակաւոր Կարապետ Զաւուշը, որ երեք օրէ ի վեր աջ ու ձախ սպառնալիքներ կ'ընէ, փողոցներու մէջ պոռալով թէ «Ֆիքիս արեան հոտ կուգայ »:

Կարապետ Զաւուշ այդ օրերուն, ատրճանակ ի ձեռին ձերբակալուած եւ երկու օր բանտարկուելէ յետոյ ազատ ձգուած է: Հակառակ մեր հրապարակային թելադրանքներուն, դժբախտաբար վարչութիւնը միջոցներ ձեռք չառաւ իր անունով գործողՉաւուշը սանձելու »:

Զինադադա՞ր թէ զինաշրջան

Արտաքին նախարար Պ. Պարթու միջազգային կացութեան մասին զեկոյց մը տուաւ երեսփ. ժողովի արտաքին գործերու յանձնաժողովին առջեւ: Անդրադառնալով մասին խօսելով, ըսաւ թէ երեք մեծ պետութիւնները համաձայն են այդ երկրի անկախութեան պահպանման համար: Միեւնոյն ատեն բոլորն ալ հակառակ են Հապսպուրգներու Տան վերահաստատման:

Նախարարը խօսեցաւ նաեւ զինադադարի մասին, չեշտելով թէ Ֆրանսա անխախտ կը պահէ իր սկզբունքները:

Մինչ բանակցութիւնները կը շարունակուին զինադադարի համար, Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը չորս կարեւոր ծրագիրներ կազմած է, նոր սպառազինութեանց համար:

Ա. ԱԶԱՐՈՆԵԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Բժշկական վերջին տեղեկագիրներ - րու համաձայն, ընկ. Ա. Ահարոնեանի վիճակը կայուն է: Կը զգայ, կը լսէ, բայց չի կրնար խօսիլ: Այ կողմը ամբողջովին անդամալոյծ է, թէեւ յոյս կայ որ բարւոքի, ժամանակի ընթացքին: Խնամատար մարմինը կը խորհի հիւանդանոցէն փոխադրել Սէն Ժիւլիէն:

Այս առթիւ պիտի թելադրէինք խընամատար մարմնին, դիմել Ահարոնեանի յոբելեանի Գրական Յանձնին եւ կանխավճար մը ստանալ, դարմանման բացառիկ ծախքերուն համար:

*** Ուղղակի կամ « Ցառաջ »ի միջոցաւ ցաւակցութիւն յայտնելով, արագ ապաքինում կը մաղթեն Պ. Զ. խմբագրատեան, Զօր. Կորկանեան՝ յանուն Հայ Սպայից Միութեան (Փարիզ), փետրուար 18ի տօնակատարութեան մասնակցողները՝ Լիոնէն, Պոռտոյի Հ. Ց. Դ. « Մուրատ » խումբը, Լիոնի Զ. Ո. Մ. մասնաճիւղը, Սէնթ Մարկրիթի (Մարսէյլ) Հ. Ց. Դ. Համազասպ ենթակոմիտէին ընկերները եւայլն:

Պ. ՏԻՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Ցաւով կը լսենք թէ Պ. Տիրան Տէր Ներսէսեան, յանկարծական մահուամբ մեռած է երէկ գիշեր իր բնակարանին մէջ:

Հանգուցեալը իր եղբօր Պ. Հրաչեայ Տէր Ներսէսեանի հետ տէրն էր Մասիս տպարանին եւ դեռ երիտասարդ, 42 տարեկանին կը կնքէ իր մահկանացուն: Եղած է Պոլիս, Հանր. Պարտէի վարչութեան պաշտօնեաներէն եւ զինադադարէն յետոյ անցած Պէյրութ, ուրկէ Փարիզ գալով ընկերացած է իր եղբօր՝ տպարանական գործին: Ամուսնացած էր եւ կը թողու այրի մը:

Մեր ցաւակցութիւնները իր պարագաներուն:

ՏԻԿԻՆ ՍԹԱՎԻՃՔԻ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԵՑԻ

ԻՐԲԵՒ ՄԵՂՍԱԿԻՑ ԽԱՐԴԱԽՈՒՔԱՆ ԵՒ ԳՈՂՈՒԹԵԱՆ

ԲՈՆՈՒԱԾ ԶԷՓԵՐՈՒ ԱՐՄԱՏՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ 1200Ի ԿԸ ՀԱՍՆԻ

Երէկ պատմած էինք թէ ինչպէս ձեռք անցան Սթավիցքիի չէֆերուն արմատները:

Այս յայտնութենէն անմիջապէս վերջը, Տիկին Սթավիցքիի հարցաքննութեան կանչուեցաւ, քանի որ երկար ատենէ ի վեր պահած եւ յետոյ ուրիշին յանձնած էր այդ արմատները: Տիկինը ուրացաւ, բայց փաստերը շատ զօրաւոր ըլլալով, անմիջապէս բանը փոխադրուեցաւ, իբրեւ մեղսակից խարդախութեան եւ իբրեւ գողօնապահ:

Բռնուած չէֆերուն թիւը կը հաշուեն 1000 — 1200: Անոնց տիրանալէ յետոյ, հարցաքննիչ դատաւորը գիշերը լուսցուց, կարգի դնելու համար: Գումարը կը հասնի երկու հարիւր միլիոն ֆրանկի: Բոլոր չէֆերն ալ Սթավիցքիի ձեռքով գրուած են բազմաթիւ ծանօթ անձերու, որոնց մէջ կան ոչ միայն պետական մարդիկ, երեսփոխաններ, ծերակուտականներ եւ լրագրողներ, այլեւ ծանօթ գործարանատէրեր: Արմատներուն մէկ մասը փրցուած է: Այս թուղթերը երեւան հանուելէ անմիջապէս վերջը, Սէնի ընդհ. դատախազութեան մեբեճագիրները սկսան օրինակել, իսկ դատական մասնագէտները անոնց լուսանկարներն առին:

Ինչպէս գրած էինք, Պ. Տալատիէի կողմէ պաշտօնանկ եղած գաղտնի ոստիկան մը, Պոնին էր որ իր տանը մէջ ժամադրութիւն տալով, գրաւել տուաւ չէֆերուն արմատները: Գործողութիւնը այնքան ալ դիւրին չեղաւ: Ընդհ. դատախազը եւ հարցաքննիչ դատաւորը Պոնիի տունը գացին գաղտնի ոստիկաններու հետ, բայց սպասեցին ուրիշ սենեակի մը մէջ: Ան որ պիտի յանձնէր չէֆերուն արմատները, իրենց հետ առած էր ընկեր մը: երկու անծանօթները երբ խօսակցութեան ձայներ լսեցին յարակից սենեակէն, դեղնեցան եւ ուզեցին դուրս ելլել, բայց ոստիկանները դիրք բռնած էին սանդուղներուն վրայ: Պոնի նախ ապահովութեան հաւաստիքներ տուաւ, յետոյ յայտնեց թէ որոնք են յարակից սենեակը սպասողները: կարճ դիմադրութենէ մը յետոյ, աւանդապահը հաւանեցաւ յանձնել արմատները, խոստում առնելով թէ իր անունը գաղտնի պիտի պահուի:

Զրոյց կը շրջի թէ՝ այս խորհրդաւոր մարդը այն կուիմարտիկն է որ իրբեւ ուղեկից եւ թիկնապահ կը ծառայէր Սթավիցքիի եւ որուն անունով անցագիր առած էր խաչագողը:

Ինչպէս կ'երեւայ, չէֆերուն արմատները Տիկին Սթավիցքիի ձով մնացած են երկար ատեն, յետոյ ձեռէ ձեռ անցնելով, հասեր են այս խորհրդաւոր մարդուն:

Նոր պատմութեան մը համաձայն, իր ձերբակալութենէն քիչ առաջ Լոնտոն գացած է Փիլպէռ Ռոմանիեցը, Սթավիցքիի բարեկամը, եւ չէֆերուն արմատները բերած է Լոնտոնէն, ուր պահուած են եղեր:

Տիկին Սթավիցքի Պայոն հրաւիրուած էր այս շաբթու, հարցաքննութեան համար, բայց ինքզինքը գտաւ Փըթիթ Ռոքէթի բանտին մէջ: Փոխադրութեան ատեն, լուսանկարիչները հազիւ յաջողեցան կերպարանքը հանել, որովհետեւ դէմքը ծածկած էր սեւ ֆօղերով:

Պայոն հրաւիրուած էր նաեւ առեւտրական նախարարութեան բարձր պաշտօնատարներէն Քոնսթանթէն, բայց, Սէնի հարցաքննիչ դատաւորը վար դրաւ: Ինք անձամբ պիտի հարցաքննէ, արդիւնքը հաղորդելով Պայոնի հարցաքննիչ դատաւորին:

Զրոյցի մը համաձայն, Տիկին Սթավիցքի վերջերս սպառնալիքներ ստացած է թէ երկու զաւակները պիտի առեւանգուին « Լինտպէրկի տղուն պէս», եթէ գաղտնիքները յայտնէ:

Վկայութիւններ Քննիչ Յանձնաժողովին մէջ

Խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը շարք մը վկայութիւններ լսեց առջի օր: Ապահովութեան տեսուչը, որ Պ. Տալատիէի կողմէ նշանակուած էր, յայտնեց թէ շատ բան չի գիտեր, ինչ պաշտօնի անցած ըլլալով: Ոստիկանապետ Քաշօ, որ ժամանակին տեղեկագիրներ տուած է Սթավիցքիի մասին, պատմեց խաչագողին կեանքը՝ 1926էն մինչեւ մահը: Երբ հարցուցին թէ ինչո՛ւ ընթացք չեն տուած իր տեղեկագիրներուն, պատասխանեց թէ դատական իշխանութեան գործը կը ջլատուէր բաղաքական անձերու կողմէ եղած դիմումներով: Անուններ չտուաւ, բայց շեշտեց թէ ընդհ. դատախազութիւնը խեղդած է իր յայտնութիւնները: Վերջին պահուն յիշեց նախկին նախարարներ ժոռժ Պոնէի եւ Փոլ Պոնճուռի անունները:

Մինչ այս մինչ այն, թերթերը ամէն օր նամակներ կը հրատարակեն ամբաստանուած անձերու կողմէ, որոնք այժմէն կը բողոքեն եղած վերագրումներուն դէմ: « Ափսիօն Ֆրանսէզ »ի խմբագրութիւնն ալ կը հերքէ թէ 150,000 ֆրանք ստացած է Սթավիցքիէն, իրբեւ լռութեան գին:

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՅԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

— 90 —

9.

Տաքե· Մոսկվայում հրատարակվող նոր հանդեսի մասին (Նոր արեւելք, Մոսկվա, 1927, թիվ 3)։ Հանդեսի խմբագրական կազմի մեջ մտնում են Ա. Ֆինկելշտեյնը, Ա. Ռոզենբերգը, Ա. Ռոմանովիչը, Ա. Ռոզենֆելդը, Ա. Ռոզենբերգ

ԱՐՇԱԿ ՏՈՒՐՅԱՆ

(ՄԱՀԱԿԱՆԱՑԱԾ ՀՈՂ ՈՒՄԲ)

— oo —

Ծանր ֆեյերվերի եղա- ծոյ հիմնատ ծեգո հիմնատ ծեգո- ատեղ չէ հող ու ջուր, ու ա- ծաք, ատեղ ու ծեգո ա- ծոյ, ծոյ ու ծեգո ա- ծոյ ծեգո ատեղ ու ծեգո ա- ծոյ ծեգո ատեղ ու ծեգո ա- ծոյ ծեգո ատեղ

Բուզվեյք լիազորութիւն կը պահանջէ

ՄԱՔՍԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Նախագահ Բուզվեյք մարտ 2ին նոր պատգամագիր մը յանձնեց խորհրդարանին, երեք տարուան լիազօրութիւն պահանջելով մաքսային քաղաքականութեան համար: Պատգամագիրը կը խնդրէ արտօնութիւն տալ առեւտրական համաձայնութիւններ կնքելու եւ փոխոխելու մաքսային սակացոյցները, որպէսզի կարելի ըլլայ աւելցնել ամերիկեան արտադրութիւնները: Այս առթիւ կը բացատրէ թէ միջազգային վաճառականութիւնը նուազած է արտակարգ արագութեամբ, « իսկ ամերիկեան արտաքին առեւտուրը չատ աւելի ինկած է քան միւս երկիրներու առեւտուրը: Օրինակ, 1933ին մեր արտածումները կը կազմեն 1929ի արտածումներուն հարիւրին 52ը՝ քանակով եւ հարիւրին 32ը՝ արժէքով: Այս անկումին հետեւանքով, բանուորները կը մնան առանց աշխատանքի, մեքենաները չեն բանիր, չոգենաւերը անշարժութեան դատապարտուած են, յուսահատութեան եւ անօթութեան մատնելով հողագործներն ու բանուորական ընտանիքները: Ասկէ զատ, միւս կառավարութիւնները չարունակ կ'աւելցնեն իրենց միջազգային առեւտուրը, փոխադարձ համաձայնութիւններ կնքելով »:

Պատգամագիրը կը խնդրէ արագ չարժիլ եւ անհրաժեշտ լիազօրութիւնները տալ գործադիր իշխանութեան, այլապէս անկարելի է որ եւ է բարւոքում: «Միւս առեւտրական երկիրներու մեծ մասին մէջ կառավարութիւնը նոր դէն ունի այն լիազօրութիւնները զորս կը խնդրեմ: Այս նոր օրինագիծը ամբողջական մասն է անտեսական վերակազմութեան ծրագրին »:

Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, Ֆրանսայի խորհրդարանն ալ միեւնոյն լիազօրութիւնները տուաւ Տումէրկի գահլիճին, թէ ելեւմուտքը հաւասարակշռելու եւ թէ արտածումները աւելցնելու համար:

«Գաֆէ»ներէն պիտի վերնայի վարձապահ

Պոլսոյ բաղաքապետութիւնը երկար ատենէ ի վեր կը խորհի վերցնել թուրք տուներու վանդակները, ինչպէս եղած է Էնկիւրիի եւ կարգ մը ուրիշ քաղաքներու մէջ:

Ներկայիս, Պոլսոյ տուներուն մէկ քառորդը դեռ կը պահէ վանդակը: Իսկ նոր տուներուն վրայ արգիլուած է վանդակ դնել: Քաղաքապետութիւնը ծրագրած է օրինական տրամադրութիւն մը ատելցնել քաղաքապետական կանոնագիրին վրայ եւ յունիսէն սկսեալ վերցնել վանդակները:

Պոլսոյ նոր յատակագիծին համաձայն, հին թաղ մը իր վիճակով եւ վանդակներով նոյնութեամբ պիտի պահուի, իբրեւ տեսակ մը բանգարան ծառայելու համար: Օտար զբօսաշրջիկները այդ թաղը պիտի այցելեն, գաղափար կազմելու համար հին Պոլսոյ մասին: Տակաւին յայտնի չէ թէ ո՞ր թաղը պիտի ընտրուի ասոր համար:

Միւս կողմէ, բացի այս թաղէն, միւս բոլոր թաղերու մէջ փայտաշէն տուն չպիտի մնայ:

ԹՈՒՔԱՅԻ ԴԷՄ նոր շինուկ մը սկսած են փորձել Պուէնոս Այրէսի մէջ: Արդիւնքը մեծ յոյսեր կը ներշնչէ:

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը բողոքագիր մը ուղղեց Մոսկուա, գանգատելով թէ խորհրդային գինուորներ կրակ բացած են ռուսական օդանաւերու վրայ:

ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆՆ...

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ

ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱՄ ԷՀԵՏԵԻԵԱԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8րդ շերտ թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պարագային, ԱՐԴԻՒՆՔԻՆ ԿԷՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ անոնց որ՝—

1· ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կը գրուին, փետրուար 6էն մինչեւ վիճակահանութեան օրը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

2· ԿԸ ՆՈՐԵՑԵՆ իրենց բաժանորդագրութիւնը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

3· Ինչպէս եւ այն ՏԱՐԵԿԱՆ եւ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ բաժանորդներուն որոնք մասնակցեցան « ՅԱՌԱՋ »ի առաջին վիճակախաղին, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ : (Եռամսեայ բաժանորդներէն կ'օգտուին անոնք որ նոր ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ մը կը վճարեն):

Բաշխումը պիտի ըլլայ հետեւեալ համեմատութեամբ՝—

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	50%
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	30%
ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	20%

Իսկ 3րդ շերտէն գնած երէք հետեւեալ տոմսերը, ԱՑՆ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐ ԱՄԷՆ ՕՐ ՁԵՌՔԷ ԿԸ ԳՆԵՆ:

9րդ շերտ թիւ	*28,474*	*շարք*	**Y.**
- - -	*54,726*	-	**X.**
- - -	*81,172*	-	**R.**

Այս թիւերը ալ շահած պարագային, ԱՐԴԻՒՆՔԻՆ ԿԷՍԸ պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վաչառութեան կը ներկայացնեն ՑԻՍԱԻՆ ՑԱՋՈՐԴԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ· էջի թերթօնին տակը, ԹԻՒՈՎ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

«ՎԷՄ»ի

ԵՐՐՈՐԴ ԹԻՒԸ, ՀԵՏԵԻԵԱԼ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ.—

Ն Թերթերեան·— «*Նոր Նախիջեւանի գաղութի անցեալն ու ներկան*»: Ց· Ճ· Սիրունի·— «*Մրմնջման գրագէտը*»: Ց· Զաւրեան·— «*Մայեաթ Նովա*»: Մ· Պարսամեան·— « *Վահան Թէքէեան*»: Վ· Փափազեան·— « *Հայկական բարեներոգումները*»: Ա· Խոնդկարեան·— «*Օպպօղիցիան Հանրապետ. Հայաստանում* »: « *Մուրատի յուշատետրը* »: Էմ· Մաւուկեան·— « *Արամ* »: ՀԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐ·— ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՑԹ·— «*Վարպետ Մինաս*»: Զ· *Մխրզայեան*: «*Թէ ինչո՞ւ միացանք Խրիմհատին հետ*»— Աջեան: ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ: ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ: *Վռամ· եպ· Մանկունի*: «*Գէորգ Դ· եւ իր ժամանակը* »:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Աբշակ Քրիս Ֆէնէրճեան, տիկին Արուսեակ Խազխազեան, Գ· Պարոյր Խազխազեան եւ օր· Արփինէ Խազխազեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝ *ՏԻԿ· ՄԱՏԼԷՆ ՔՐԻՍ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆի* դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ալբի ՏԻԿԻՆ մարիամ Լուսիկեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝

ՄԱՏԹԻԱ ԼՈՒՍԻԿԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ:

Ց.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՓԱՐԻԶԻ, ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ, ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ԿՈԼՈՆԳ, ՍԱՆՈՒԱԼ-ՍՈՐՍԷԼԻ, ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ, ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի նամրեէները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրեն իրենց չրջանի բոլոր ընկերները այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Սօսիէթէ Սավանթի **D** *սրահին մէջ* 8, rue Danton, Métro: Odéon: *կարեւոր զեկոյցներ:*

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՑ Կ· ԽՄԱՋի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ· ժողովը այսօր կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3·30ին, Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամուհիներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ

ՉԱՓ. ՈՐԲ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

22 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ, ՍԱԼ ԿԱՎՈՑԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ Պ. ՔՐԱՖԹ ՊՈՆԱՐ

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅԻ, ՍՊԱՍՈՒՀԻՒ, ԾԱՌԱՅԻ, ԳՈՐԾԱՒՈՐԻ եւլլն. պէտք ունեցողներուն կը յանձնարարուի դիմել Փարիզի Աղքատախնամ Ընկերութեան, 15, Rue Jean Goujon. Paris.

ԵՐԲՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻ Կ՛ԻՐԱՒՔ, ՄԻ ՄՈՌՈՒԱԾ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՆԱԿ,

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ԿԱՎՈՑԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

45—47, rue de la Boétie, Métro: Miromesnil

ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՑ, 17 ՄԱՐՏ 19 4, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Սիրայօժար մասնակցութեամբ

Lucien Quattrocchi (*violon-solo Օփէրայի Նուագախումբին եւ ԼԱՄՈՒՐՕ սէնֆօնիք նուագահանդէսներու*), Henri Tomasi (*երգահան եւ զեկավար Փարիզի Սէնֆօնիք նուագահանդէսներու*) *եւ Գ. Մ. ԱԼԻՄՇԱԼԻ:*

Յայտագիր.— Ա. մաս՝ Դասական երաժշտութիւն: Բ. մաս՝ Ազգ. երաժշտութիւն: Գ. մաս՝ Հայ աշխարհիկ եւ կրօնական երաժշտութիւն: (Այս վերջինը ընկերակցութեամբ նուագախումբի եւ երգեհոնի):

Տոմսերը՝ 25, 20, 15, 10, 7, 5 *եւ* 3 *ֆրանք:*

Դիմել՝ կավոյի սրահը, Շրան-Յամուէլ գրատունը եւ ներթիս իմբա գրատունը:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան Փարիզի ա՛իմալիի մասնաճիւղի Վարչութեան Օժանդակ Տիկնայ ց Միութեան Թէյասեղանը տեղի կ՛ունենայ 10 Մարտ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 13, Rue de Curie, Պ.ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ: Գեղարուեստական ձոխ բաժին: Սիրայօժար մասնակցութեամբ ԿԻՆՏՈՑԻ կը նուագէ Թառիստ ԱՐԳՈՒՐ կը պարէն ԳԱՋԱԶԵԱՆ քոյրերը: Տեղի կ՛ունենայ պարգեւարաչխութիւն:

Ծախքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆր:

ՄԱՅՐԱՆՈՑ

Villa ANNETTE

6, rue de l'Atlas, 6

(Buttes Chaumont)ի պարտէզին 25 մէթր հեռու)

Tél. NORD 46-65

Վիրաբուժական գործողութեանց եւ ծննդաբերութեանց ընդարձակ սրահներ՝ արդիական ամէն յարմարութիւններով, լուսաւոր, օդասուն, գեղեցիկ տեսարաններ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ

Մէթրօ՝ Belleville et Simon Bolivar, *Հանրակառք՝ թիւ 5, 26,*

Օթօպուս՝ N. BF. BN.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ձիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՑՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Գատուոյ մէտալյ Ֆրանս. Ա.ողջապահ. Նախարարութենէն

85, Rue Julien Lacroix, Paris (20e)

Métro BELLEVILLE կամ COURONNE Tél. MENIL. 45—43

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50էն 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն Համադրութեամբ) Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Հոն կը կատարուին՝ Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շօշանկարում (radiographie), գեր-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակէնեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ Տիաթերմիայի բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մոլորային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothorax գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելագոյն անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քիմիական Ցելադրական եւ ֆիզիոթեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններուդիմաց:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութենէն, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Ատամնաբուժարանը կը ղեկավարուի Փարիզի Համալսարանէն շրջանաւարտ ատամնաբոյժի մը կողմէ: Ամենալայն պայմաններ ակնաներու խնամքի եւ ոսկի կազմածներու գործոն եւլլն.) շնորհեցնան դիմաց:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԵԹԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՐ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

Raki ERIVAN

ԱՐՏՕՆԱՑԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ԾՐԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H· Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit· Nice (A· M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie **13**

ԲԱՑՕՒՐԵԱՆ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆԶԷՐԵԱՆԻ

ՍՐԱՀԱՆԱՅԻՆ ԳԵՐԶԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական ըմպելի կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ:

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԱԾԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԷՏԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՆԱՆԳԻՏ ՈՍԿԻ ԿՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՐՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ *2էն 8:* կիրակի եւ տօն օրեր *2էն մինչեւ* կէսօր:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կարող դերձակուհի Տիկին ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, **12 rue Saint Sulpice.** *Փարիզ. Մէթրօ՝* **Odeon.** *կը կարէ ամենավերջին նորաձեւութիւն թուալով* Manteau, Robe de Soir, Robe de Mariage եւ Robe d'Après midi:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՔ ԿՐԻԶԻ ՊԱՏՃԱՌԱԿ

Կարող գիտցողներու դիւրութեան համար, եթէ կը փափաքին, կերպասը կը կարէ իրենց վրայ յարմար գնով: Կ'ընդունի կիրակի եւ շաբթուայ բոլոր օրերը: Գիշերները եւս կարելի է: Կը ղրկենք վերջին նորաձեւութեան թուալներ օտար երկիրներ բնակուղներուն:

Etude de Me **BERNARD WAHÉ**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարան. ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման ներաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Հայերու ժողովրդավարը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Odéon եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն՝ Danton 52—75

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *գործաւորուհիներ եւ աղջիկներ քրէպ տը շինէ եւ քրէպ տը ժորժէթէ չրմիգիներ եւ ոսպիկ կարելու համար: Ներկայանալ նորաձեւ նմոյշներով: Դիմել՝* ՏԱՐՕՆԵՆի, 2, Rue St. Philippe, Métro: Réaumur-Sebastopol:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ Somyleով: Քուրոն եւ պրիճ. ատամնաշարք՝ շատ նեղեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ճիշ ատամնաշարեր: Երեխաներու ատամներու շտկում:

Կ'ընդունի 9 - 12 եւ 2 - 7 Հեռախօս Inv. 27 - 95

28 Avenue d'Orléans

Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

ՊԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ane. Etab. Melhuc & Cie

Ճոխ մթերք

1 rue de Rivole Métro: St. Paul

11 Ave. de Clichy Métro: Place Clichy

Փափաքողներուն՝ նմոյշները կը ղրկուին ձրի:

ԳՈՒՐՇԱԿՈՒՀԻ Տիկ. ՄԱՐԻԱ ՋԻՆԻ Դիմել ամէն օր (Կիրակին մէջտը) ժ. 3-7 բացի Շբ.է: 62, rue de Rochefoucauld· բանկին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ: Մէթրօ՝ Pigalle:

L'Idéal Construction

11, rue de Haies, Paris (20).

Métro: Buzenva

Հաստատուն շինութիւն, անմիջ. յանձնում.

2 փիէս, մուտք	եւ W. C.		10800
3 »	»	»	14000
4 »	»	»	18000

Կանխիկ, ապառիկ. քաջալերիչ ձրի:

Դիմել ամէն օր եւ կիրակի 9-12 եւ 14-19

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

(ԵՐԹԵԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍՐԲԱԶԱՐԹ
6
ՄԱՐՏ
MARDI
6 Mars
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2437

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԷՊԻ ՄԻԱՀԵԾԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՄ

Աչխարհը ղղրդագին փոփոխութիւններ կրեց Մեծ Պատերազմէն եւ ռուսական յեղափոխութենէն յետոյ։

Ամբողջ կառավարութիւններ կործանեցան, կարգուսարքեր փլան եւ ժողովուրդներ ազատագրուեցան։ Բայց, կարելի չեղաւ ոչ կազութիւնը պայծառացնել, եւ ոչ ալ խափանել նոր խմորումները։

Ժողովուրդներ կան զերի կամ իրաւազուրկ։ Բազմութիւններ կան արմատախիլ։ Մէլիոններ կը տքան զինեալ ուժի կամ դրամագլուխի բռնութեան տակ։ Եւ անհամար բազմութիւններ որ անօթութենէ կը տառապին տարիներէ ի վեր, որ չեն գիտեր թէ ուտելիք պիտի գտնեն իրիկունը...

Միւս կողմէ, հակառակ լեռնակուտակ ուխտերու եւ դաշինքներու, պետութիւնները աւելի չատ զբաղած են դանակ սրելու, քան զէնքերը վար դնելու։

Ահա երկու տարի է որ կատարեալ խեղկատակութեան մը վերածուած է զինաթափութեան ձեռնարկը։

Ու վերջապէս, իւրաքանչիւր երկիր ինքն իր մէջ ունի ներքին պալարներ, վարչական, ընկերային եւ տնտեսական տագնապներ, որոնք չատախտ փոթորիկներու կը յանգին։

Անճանաչելի դարձած է աշխարհը, պատերազմէն քանի տարի վերջը։

Անճանաչելի կը դառնայ, հետզհետէ, իւրաքանչիւր երկիր, բաղդատելով երէկուան հետ։

Կրնա՞յ երեւակայել այսքան արագ եւ աննախընթաց կերպարանափոխութիւն՝ մանաւանդ այս մեծ երկիրներու մէջ։

Պատահաբար մէջտեղ նետուած նշանախօսք մը, «սրբազան եւ ասիրութիւն», խորապէս զրգռեց ախորժակները եւ սաստկացուց փոխադարձ անվստահութիւնը։ Այն ատիճան որ, այսօր իւրաքանչիւր երկիր տեսակ մը միջնարերդի վերածուեր է, եւ քաղաքական եւ տնտեսական տեսակէտով։

Եւ կը թուի թէ՝ բոլոր երկիրներն ալ հետզհետէ կը վարժուին հրամանատարներ դնելու իրենց գլխուն վերեւ, «առաջնորդ»ներ եւ «լիազօրներ» փնտռելու։

Զանգուածներու անունով հրապարակ իջաւ խորհրդային յեղափոխութիւնը։ Եւ սակայն, ոչ մէկ տեղ անհատն ու խմբակը այնքան տիրապետ նստած չէին որ եւ է պալատի մէջ, որքան Լէնինն ու Ստալինը։

Թագաւորին անունը մոռցուած է Հռոմի մէջ, բայց իսկական միապետ մըն է որ կը կառավարէ Իտալիան։

Նոյն ուժգնութեամբ կը հնչեն երկու անունները, երկու հանգոնեայ կարգուսարքերու մէջ,— Ստալինն եւ Մուսոլինի։

Եւ միապետ մըն է, զարմանալ, որ իր ափերին մէջ առաւ Գերմանիոյ Հակատագիրը։ Աւելի ուժեղ քան Պիզմարքն ու Վիլհելմ Բ.ը։

Պերկ եւ զաժան կեդրոնացում, ամենալայն իրաւասութիւն՝ միահեծան վարելու պետութեան ղեկը,— ահա ինչ որ կը տեսնենք երեք երկիրներուն մէջ ալ։

Օրինակը վարակեց ուրիշ երկիրներ ալ, համաձայն իւրաքանչիւր ժողովուրդի հոգեբանութեան եւ միջավայրի պահանջներուն։

Պատրուա՞կն էր որ պիտի պակսէր։

Ճիշդ մէկ տարի է որ, Մ. Նահանգներու նախագահը երկիր կը կառավարէ աննախընթաց լիազօրութիւններով։ Նոր Համբան բացուեցաւ տնտեսական գետնի վրայ, բայց արդէն կը չօշափէ քաղաքական ճակատն ալ։

Ֆարխուլ Ալասրիան, իր դրացիներու ճնշումին տակ, վերին վայրէ չդիմեց պատերազմէն ի վեր հաստատուած կարգուսարքը, եւ կը ձգտի դէպի միահեծան կեդրոնացում։

Տոլֆուսն ալ, կապկելով Հիթլէրը, բոլոր բանուորական կազմակերպութիւնները կ'ուզէ ձուլել մէկ Միութեան մէջ։ Եւ օրինակելով Մուսոլինին, արդէն իսկ ձեռնարկած է «պալիլա»ներ կազմակերպելու 14–18 տարեկան պատանիներէ (մեր արիները կամ Յ. Միութեան «պիոներ»ները)։

Այստեղ իսկ, Ֆրանսայի մէջ, յատկապէս աչքի կը զարնէ կեդրոնաձիգ ուղղութեան, զօրաւոր թաթի եւ լիազօր իշխանութեան ձգտումը։

Անշուշտ Ֆրանսան Ալասրիա չէ։ Ոչ ալ նմանութիւններ կան Իտալիոյ կամ Գերմանիոյ հետ։

Բայց, Սթավիցքիի դայթակղութեան յայտնութենէն եւ փետր. 6ի արիւնալի խռովութիւններէն ի վեր, խորհրդարանական իրաւասութեանց խնդիրն է որ ժխարին մէջ դրուած է։

Պ. Տումէրկ լիազօրութիւն ստացաւ, վարելու համար երկրին ելմտական եւ մաքսային քաղաքականութիւնը։

Խորհրդարանը այս իրաւասութիւնը չնորհեց կարճ ժամանակի մը համար,— մինչեւ յունիս 30։

Եւ սակայն, այս արտօնութիւնն իսկ ժամանակի նշան է։

Աղէն իսկ ջանքեր կը թափուին, որպէսզի արտակարգ յանձնաժողով մը կազմուի, սահմանադրութիւնը վերաքննելու համար։ Իսկ վերաքննութիւնը պիտի կատարուի կառավարութեան իրաւասութիւնները զօրացնելու առաջադրութեամբ։

Ուշադրաւ չէ՞ որ, Պ. Տումէրկ երկուքը մէկ հրաժարելու սպառնալիքներ կ'ընէ, իր դահլիճին այս կամ այն որոշումը պարտադրելու համար։

Աւելորդ պիտի ըլլար նիւթը խճողել ուրիշ օրինակներով։

Հարցը այն է որ, ամէն տեղ ալ հետզհետէ աչքի կը զարնէ խորհրդարանական դրութեան անանկութիւնը։

Ժողովուրդները դժգոհ են որ խորհրդարանները չեն կրնար լուծում տալ օրուան հարցերուն։ Կառավարութիւններն ալ, իրենց կարգին, տեսնելով խախտումը իրենց հեղինակութեան, կը շահագործեն այդ անվստահութիւնը, հաստատելու համար միահեծան եւ կեդրոնաձիգ իշխանութիւն։

Փոթորիկի ապդանչաններ չե՞ն այս խմորումները։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱԹԷՆՔԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻ ՄԱՍԻՆ

ՈՒՐԻՇՆԵՐ ԱԼ ՊԻՏԻ ՍՊԱՆՆՈՒԻԷԻՆ

«Նոր Օր»ի փետրուար 28 թիւէն կը քաղենք հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները՝ ընկեր Գրիգոր Պետրոսեանի դէմ կազմակերպուած մահափորձի մասին։ Ինչպէս կ'երեւայ, խնդիրը կապ ունի գաղտնի ծրագրի մը հետ, եւ ուրիշ երկու ընկերներ ալ վիրաւորուած են։—

— Ոստիկանական բնութենէն եւ տրուած բազմաթիւ վկայութիւններէն հաստատուած է որ մահափորձը կանխապատրաստուած էր այն ժողովին մէջ, որ գումարուած է լուսաձկարիչ Պ. Կալէասի տունը, մասնակցութեամբ Պ. Պ. Պետրոս Յովհաննեսեանի, Թագուր Եաղհանէեանեանի, Արամ Կէօքճեանի, Սահակ Պօհէմեանի, կարապետ Զավուշի եւ ուրիշներու։ Առաջին հինգերու մասին անմիջապէս ձերբակալութեան հրամանագիր հանուած է իբրեւ մահափորձին մեղսակիցներ։ Հաստատուած է որ յիշեալ ժողովին մէջ, միաձայնութեամբ որոշուած է մահափորձի ենթարկել ընկերներ Գրիգոր Պետրոսեան, Գարեգին Մարգարեան եւ ուրիշներ։ Երբ խնդիրը եղած է մահափորձը կատարելու պարագային հարուածելիք անձերու մասին, կարապետ Զավուշ առաջ նետուելով յայտնած է թէ կը ստանձնէ այդ գործը գլուխ հանել յաջողութեամբ։ Զավուշին հետեւած ժէպքին վրայ, Արամ Կէօքճեան ոտքի ելլելով կ'ըսէ.

— Զավուշ, մի վախնար, մենք կեցած ենք ետեւդ։

Զավուշ բոլորին շնորհաւորութեան արժանանալէ յետոյ, գրպանէն կը հանէ պրաունինգ ատրճանակ մը եւ ցնծալէ յետոյ, դարձեալ գրպանը կը դնէ։ Ժողովը կը ցրուի եւ հիչ յետոյ տեղի կ'ունենայ մահափորձը։

Ժողովէն առաջ սակայն, Արամ Կէօքճեան եւ միւս մեղսակիցները միջոցներ ձեռք կ'առնեն Զավուշի փախուստը ապահովելու համար։ Համայնավար շօֆէօր Նանարեանի օթօն կը պատրաստեն եւ մահափորձէն անմիջապէս յետոյ, Զավուշը մեղսակիցներով միասին օթօ նստեցնելով կը դրկեն Հին Գօխինիա, կարծելով որ ոստիկանութիւնը շփոթութեան կը մատնեն այս կերպով։

Ի՞ՆՉՊԻՍ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ ՄԱՀԱՓՈՐՁԸ

Ականատեսներու վկայութեան համաձայն, Պ. Կալէասի բնակարանին մէջ գումարուած ժողովի պահուն, խումբ մը դաւադիրներ հետախուզական աշխատանքներ կը կատարեն։ Կարապետ Զավուշ ժողովէն մեկնելէ յետոյ, իր բայլերուն կը հետեւին խումբ մը զինեալ դաւադիրներ, որոնք՝ ընկեր Գրիգոր Պետրոսեանի վիրաւորուելէն յետոյ, դաշոյնները մերկացուցած օգնութեան կը հասնին Զավուշին եւ զայն կը փախցնեն։ Ականատեսները կը վկայեն թէ Արամ Կէօքճեան եւ մեղսակիցները օրեր առաջ տեսակցութիւններ ունեցած են դաւադիրներուն հետ։

Մահափորձէն յետոյ, բոլոր դաւադիրները կ'անյայտանան։ Մաս մը Ֆալիքօ, խումբ մը Հին Գօխինիա եւ ուրիշներ Աթէնք կը փախին։ Ֆիւսի մէջ ոչ ոք չի մնար։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԳՈՒՄԱՐ ՄԸ

Կարապետ Զավուշ յետին թշուառութեան մատնուած Աթէնք եկած է։ Բոլորովին անգործ էր եւ ապրուստի միջոց չունէր։ Այսպէս ըլլալով մէկտեղ, օրը իրիկուն կ'ըներ Ֆիւսի սրճարաններուն մէջ, մեծ գումարներ վատնելով։ Ականատեսներ կ'ըսեն թէ Արամ Կէօքճեան ֆանի մը անգամ դրամ տուած է Զավուշին։ Առաջին վճարումը եղած է «Մօնտիալ»ի ցոյցին առաջ։ Մեզի կը տեղեկացնեն թէ Արամ Կէօքճեան ներկայացած է վարչութեան գանձապետ Պ. Գարեգին Պզտիկեանին եւ ըսած թէ վարչութեան անդամները հաւանութիւն տուած են որ երկու հազար տրախմի յանձնուի իրեն։ Պ. Գ. Պզտիկեան խոստացած է երկու հազարը տուած է։ Ցետագային վարչութեան նիստին մէջ խնդիր կ'ըլլայ այս երկու հազարի մասին եւ երեւան կ'ելլէ որ Արամ Կէօքճեան խնդրած է գանձապետը։ Այս իրողութեան վրայ, վարչութեան անդամները որոշած են իրենց գրպանէն վճարել երկու հազարը։

Ի՞ՆՉ ՈՐՈՇՈՒՄ ՏՐՈՒԱԾ Է ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Կը հաստատուի թէ Պ. Կալէասի բնակարանը գումարուած ժողովին մէջ որոշուած է նաեւ սպաննել ընկ. Գարեգին Մարգարեանը, որուն «մօրուսաւոր այծ» կեղծանունը տրուած է։

Ընկ. Գ. Մարգարեանին հաշիւը մաքրելէ յետոյ է որ պիտի սպաննէին Պետրոսեանը եւ ուրիշներ։ Ասիկա ստուգուած է հետեւեալ իրողութեամբ։—

Մահափորձին գիշերը (կիրակի), Հնչակեան Աւետիսին տան կողմերը (ասիկա այն տունն է՝ ուր առաջնորդուեցաւ Կարապետ Զավուշ, մահափորձէն յետոյ) «բասէք» դրած երկու դաւադիրներ, որոնց անունները առ այժմ գաղտնի կը պահուին, իրարու հետ խօսակցած պահուն, մին կ'ըսէ. «Սխալ եղաւ, նախ մօրուսաւորը պիտի մաքրէինք»։

Այս խօսակցութիւնը լսող անցորդներ տեղեկացուցած են ոստիկանութեան։

ՉԵԿԱՑԻՆ ՄԱՏԸ

Տրուած տեղեկութիւններէն կը հետեւցուի թէ Չեկայի ղեկավարութեամբ, դաւադրական մեծ կազմակերպութիւն մը ստեղծուած է, որուն գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար, գործիք դարձած են խումբ մը ազգայիններ։ Չեկային եւ դաւադիրներուն միջեւ կապը կը պահէր Կէօքճեան որ իր աշխատութեան փոխարէն Չեկայէն կը ստանար կարեւոր գումարներ։ Կ'ըսուի թէ Դուրեանի հոգեհանգստեան օրը, որ տեղի ունեցաւ «Մօնտիալ»ի ցոյցին յաջորդող կիրակին, Աթէնքի եկեղեցիին մէջ, Արամ Կէօքճեան կէս ժամ տեսակցութիւն ունեցած է վարչութեան ատենապետ Պ. Գալփաքեանին հետ։ Ա. Կէօքճեան տեսակցութիւններ ունեցած է նաեւ ուրիշ պատասխանատու ազգայիններու հետ, անոնց հաղորդելով Չեկայի հրահանգները, Դաշնակցութեան դէմ մղուած պայքարի մասին։ Բնականաբար, Ա. Կէօքճեան դաւադրութեան ծրագիրը գաղտնի պահած է Պ. Գալփաքեանէն եւ միւս ազգայիններէն, որոնք չպիտի ուզէին ուղղակի կամ անուղղակի դեր ունենալ կազմակերպուած դաւին մէջ։ Ոչ մէկ տարակոյս թէ դաւադրութիւնը կազմակերպուած է Չեկայի կողմէ եւ անոր գումարներով։

ԵՐԿՈՒ ՀՈԴԻ ԵՒՍ ԿԸ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԻ

Փետրուար 25ի մահափորձէն յետոյ, գիշերուան ժամը 11ին ֆանի մը «անծանօթներ» երկարի կտորներով կը յարձակին ընկերներ Յովհաննէս Վարդանեանի վրայ, նետելով առաջինի գլուխը եւ դանակով վիրաւորելով երկրորդին վիզը։ Ոհաննէս Վարդանեան վայրկենապէս գետին փլուցուցած «մեռա՛յ» կը մրմնջէ, երկրորդը, որ բաւական արիւն կորսնցուցած էր կը նուաղի։

Օտարներ օգնութեան հասնելով, վիրաւորները իրենց տուները կ'առաջնորդեն։ Ընկեր Յովհաննէս Վարդանեանի կեանքը վտանգի տակ է։

Տարակոյս չկայ թէ այս անգամ գիշերային յարձակման հեղինակները կը գտնուին նոյն խմբակցութեան մէջ, որ «Մօնտիալ»ի ցոյցէն յետոյ աշխուժութիւն ցոյց տալով, կազմակերպեց կիրակիի մահափորձը։

Սթավիցքիի չէքերը ինչի յանձնաժողովին առջեւ

ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սէնի հարցաքննիչ դատաւորներէն երկուքը գիշերը ցերեկին խառնելով, վերջացուցին Սթավիցքիի 1200 չէքերուն արմատներու քննութիւնը եւ դասաւորումը զոր սկսած էին հինգշաբթի գիշեր։ Պակաս են միայն ինը արմատներ որոնց համար կ'ըսուի թէ ամէնէն մեծ գումարները կը ներկայացնէին եւ քաշուած էին չատ կարեւոր անձերու վրայ։ Բոլոր արմատները լուսանկարներով պիտի յանձնուի Քննիչ Յանձնաժողովին, այսօր իսկ։ Տիրող կարծիքը այն է թէ դղրդագին յայտնութիւններ պիտի ըլլան եւ կարեւոր անձեր պիտի ձերբակալուին։

Հարցաքննիչ դատաւորները մանրամասնօրէն աչքէ անցուցին իւրաքանչիւր արմատ, նշանակուած գումարները, թուականները եւ անունները։ Ձանազրեցին։ Իսկ ուրիշ դատաւոր մը աշխատեցաւ իւրաքանչիւր արմատ առանձին յարմարցնել համապատասխան չէքին, եւ առուգածը զրկեց ոստիկանութեան մասնագէտին, որպէսզի լուսանկարէ։ Այս վերջինը կը զատէ իրարու կցուած չէքերուն արմատները, որպէսզի կարենայ լուսանկարել երկու կողմէն ալ։

Ինչպէս ըսինք, դղրդագին յայտնութեանց կը սպասուի այսօր — վաղը։

Շարաթ օր ձերբակալուեցաւ փաստաբան Կիպու-Ռիպօ, որ երկարատեւ նախարարութեան պաշտօնատարներէն էր եւ 720,000 ֆրանք ստացած է Սթավիցքիէն։ Միւնոյն առեն խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ իր մերձաւորներէն Անռէ Միկոյի, այլ անուամբ Շալանքուռի բնակարանը եւ 25 չէքի արմատներ, ինչպէս եւ ուրիշ կարեւոր թուղթեր բռնուեցան։ Խուզարկուեցաւ նաեւ Տիկին Սթավիցքիի փաստաբաններէն Պ. Կոլիէի տունը։

Պայոնի հարցաքննիչ դատաւորն ալ իր կարգին յառաջ կը տանի քննութիւնները։ Կ'ըսուի թէ տակաւին մէկ ամիս գործ ունի։ Շաբաթ օր հարցաքննուեցան պայոնի դրամատան բարձր պաշտօնատարներէն Տի — կուան, 60 տարեկան։ Մարդը ուրախ զուարթ գնաց դատարան, ճամբան կատակելով լուսանկարիչներուն հետ։ Պայուսակին մէջ ունէր կարեւոր փաստաթուղթեր, որոնք պիտի ծառայէին արդարացնելու ինքզինքը։ Բայց հաղիւ 15 վայրկեան հարցաքննուելէ յետոյ, յանցապարտ հռչակուեցաւ եւ առժամապէս ազատ ձգուեցաւ։

Սթավիցքիի չէքերէն մէկուն արմատին վրայ նշանակուած է «ի հրաման Բէօյլի երկրագործական դրասենեակին»։ Գումարը՝ 100,000 ֆրանք։ Պ. Բէօյլի խնդրանքով լուսաբանել հարցը, յայտարարելով թէ ինք երկրագործական նախարար չէր այդ չէքը քաշուած առեն։

Վիշնեայէն Փարիզ գալով, հարցաքննուեցաւ նաեւ Ռիթա Կէորկ, հունգարացի դերասանուհի մը։ Օրերուդը յայտարարեց թէ միայն մէկ անգամ հանդիպած է Սթավիցքիի եւ անոր վաստաբանին, երեսփոխան Պոնուռ, եւ բան չի գիտեր անոր գործերու մասին։ Դերասանուհին Վիշնեա վերադարձաւ, որով

(Մնացեալ հետեւակի էջ 4, սիւն 4)

Պ. ՏԻՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տէր Ներսէսեան ընտանիքը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ ողբացեալ Պ. Տիրան Տ. Ներսէսեանի յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, երեքշաբթի ժամը 10ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցին։ Մարմինը պիտի ամփոփուի Փանթէնի գերեզմանատան մէջ։

Մասնաւոր մահագդ զրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՀԱՊԱՏԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԻՄ ՎԱ ՊՀՑՎԱԾՔԸ

— ՕՕ —

Ա.

Հրանշանագիտության մասին ամենահին տեղեկությունները մեզ հասել են Ասորեստանի և Բաբելոնի պատմությունից: Ասորեստանի թագավորների պալատների պեղումների ժամանակ հայտնաբերված քանդակներում պատկերված են թագավորներ, որոնք կրում են գլխարկներ՝ զարդարված եղջյուրներով: Ասորեստանի թագավորների գլխարկների վրա եղջյուրների քանակը տարբեր է եղել՝ կախված թագավորի տիտղոսից: Ասորեստանի թագավորների գլխարկների վրա եղջյուրների քանակը տարբեր է եղել՝ կախված թագավորի տիտղոսից: Ասորեստանի թագավորների գլխարկների վրա եղջյուրների քանակը տարբեր է եղել՝ կախված թագավորի տիտղոսից:

ՊԱՍՓԱՀԱՅՈՒՄԻՆ ԿԻ ՊՂԱՏԱՀԱՐՎԱԾ ԲՈՒՆԱՎՈՐ ՀՈՓԿՍՈՎՈՑ ՎԱՀԱՆԸՆԹԱՑՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՍՆԱՄՅԱԿԸ

— oo —

Նկարագրում է Ղարաբաղի ապստամբության ճնշումը, Ղարաբաղի հայ ազգաբնակչության ահռելի կորուստները, ինչպես նաև ապստամբության ղեկավարների դավաճանական գործունեությունը։

Ապստամբության ղեկավարներից մեկը՝ Ղարաբաղի նախկին ռազմական նահանգապետ Ալեքսանդր Խատիսյանը, ապստամբության ճնշումից հետո, ինչպես հայտնի է, ապաստանել է Պարսկաստանում գտնվող Ջուլֆա քաղաքում։ Այնտեղ նա հրատարակել է «Ղարաբաղի ապստամբությունը» անունով մի գրքույկ, որի մեջ նա փորձում է ապստամբության ղեկավարների դավաճանական գործունեությունը ներկայացնել որպես հերոսական մի գործունեություն։ Խատիսյանը գրքույկում ամենայն լրջությամբ պնդում է, որ ապստամբությունը ճնշելու համար թուրքերը ստիպված են եղել 30 հազար զորք ուղարկել։ Ինչ վերաբերում է ապստամբության ղեկավարների դավաճանական գործունեությանը, Խատիսյանը գրքույկում ամենայն լրջությամբ պնդում է, որ ապստամբության ղեկավարները ոչ միայն դավաճանական գործունեություն չեն ծավալել, այլ ընդհակառակը, ամեն կերպ ջանացել են ապստամբությունը ճնշելուց խուսափել։

Ղարաբաղի

ջուրը կ'իյնայ միջազգային լրտեսութեան խնդիրը:

Պայմանի ընդհ. դատախազը Փարիզ գալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ դատական նախարարին հետ: Իր համոզումը այն է թէ դատաւոր Փրէնս ոչ թէ անձնասպան եղած, այլ սպաննուած է: Այս առթիւ դատական նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ.

— « Ամենամեծ կորովով կը շարունակենք մեր հետաքննդումները՝ Սթաւիսկիի գործին մէջ: Միեւնոյն ատեն անհրաժեշտ է որ երեւան հանենք դժբախտ Փրէնսի սպանիչները: Այստեղ գաղտնիք մը կայ որ պէտք է լուսաբանուի: Ամենատարրական արդարութիւնը կը պահանջէ որ գաղտնիքը պարզուի: Որ եւ է ջանք չպիտի խնայենք մեր նպատակին հասնելու համար: Երկիրը ճակատ դարձած է չարագործներու հրոսախումբի մը որ կանգ չառներ որ եւ է բանի առջեւ, իր չահատակութիւնները կատարելու համար: Անհրաժեշտ է որ այդ հրոսախումբը երեւան հանուի եւ պատժուի »:

Ինչպէս կը յիշուի, ներքին գործերու նախարարութիւնն ալ խոստովանած էր Մաքինոյի մը դոյութիւնը:

Մինչեւ հիմա բանտարկուած են, Պայոնի մէջ,— Թիսիէ (դրամատան տնօրէնը), Տիւպուի (« Լա Վոյոթէ »ի տնօրէնը), Տարիուս (հրատարակիչ մը), Կառա (քաղաքապետը), Հայոթ (Ամիփիս թատրոնին տնօրէնը), Քոհէն (գոհարեղէններու մասնագէտը), Կէպէն («Լա Քոնֆիանս» ընկերութեան տնօրէնը), Պոնոռ (երեսփոխան Փարիզի):

Իսկ Փարիզի մէջ բանտարկուած են,— Սթաւիսկիի քարտուղարն ու դռնապակլը՝ Թոմանիենօ եւ Տէփատսոն, Տիկին Սթաւիսկի, Կիպու-Նիպօ: Շանպէլիի մէջ՝ Վուա եւ Փիկալիօ, որոնք դէպի Թաքստոց առաջնորդեցին Սթաւիսկին: Ճանցապարտ հրչակուած եւ առժամապէս ազատ ձգուած են,— լրագրող Քամիլ Էմոռ, փաստաբան Տէպրոս, Տիկուան, Քոնսթանթէն (եմմտական նախարարութենէն), գաղտնի ոստիկան Պայեար եւ Փէռօնէ:

Օդանաւորդ Քոսթի արկածը

Հռչակաւոր օդանաւորդ Քոսթ չաբաթ օր Պուժէի կայարանէն ճամբայ ելած էր դէպի Քոփէնհակ: Մեկնելէ առաջ, խոստացած էր հեռախօսով հաղորդել իր ժամանումը: Բաւական ատեն լուր առնուած չըլլալով, իր բարեկամները լուրջ մտահոգութեան մատնուած էին: Երէկ Տիկին Քոսթ հեռագիր մը ստացաւ, որ կ'ըսէ թէ օդանաւորդը իջած է Վեսթֆալիոյ Միւնսթէր քաղաքը (Գերմանիա):

Թախիներու գործադուլը վերջացաւ

« Թաքսի »ներու չարժավարները չաբաթ օր վերսկսան բանիլ, 31 օրուան գործադուլէ մը յետոյ: Աչխատաւորական թերթերը ուրախութեամբ կը յայտարարեն թէ գաղը չահուած է: Զանազան դիլիժանսներէ գատ, աչխատանքի նախաբարութիւնը յանձն առած է անմիջապէս օրինագիծ մը ներկայացնել խորհրդարանին, որպէսզի չարժավարներն ալ (չոֆէօր) ընդունուին իբրեւ վարձու աչխատաւորներ, վայելելով ընկերային ապահովագրութեան բարիքները:

Աւստրիոյ Ընկերվարականներուն դաչը

— oo —

ԴԷՊԻ ՖԱՇՇԱԿԱՆՈՒԹԻԻՆ

Այս չաբթու Վիէննայի եղեռնագաւո ատեանին առջեւ պիտի դատուին քսանէ աւելի ընկերվարական առաջնորդներ, որոնց մէջ կը գտնուին հանրապետութեան առաջին նախագահը՝ Քարլ Սայց եւ առաջին վարչապետը՝ Տոքթ. Ռէննէր: (Այս վերջինն էր որ ստորագրեց հաչտութեան դաչնագիրը եւ հիմնեց աչխատաւորական դրամատունը): Անոնց մէկ մասը ամբաստանուած է իբրեւ դաւաճան, ուրիշներ, իբրեւ պատասխանատու վերջին խռովութեանց եւ ընկերվարականներու տպատագինութեան: Շաբաթ օր բոլորն ալ ոստիկանական կեդրոնէն փոխադրուեցան կեդրոնական բանտը, մասնաւոր կառքերով որոնց իւրաքանչիւրին մէջ երկու ոստիկան կը գտնուէր: Անէն մէկը բանտարկուած է առանձին խցիկի մը մէջ:

Ամբողջ երկրին մէջ խուզարկութիւնները կը չարունակուին, զէնքեր գտնելու համար: Զերբակալուեցաւ Վիէննայի կեդրոնական գերեզմանատան տնօրէնը, որ զէնք եւ ռազմանիւթ պահած էր դամբաններուն մէջ: Միեւնոյն ատեն արմատական միջոցներ ձեռք առնուած են, նահանգային ժողովները լուծելու եւ գործադիր եւ օրէնսդիր իչխանութիւնը վստահելի նահանգապետներու ձեռքը կեդրոնացնելու համար (ինչպէս ըրաւ Հիթլէր): Միեւնոյն ատեն, յանձնարարուեցաւ ընկերային բարօրութեան նախարարին՝ 14 — 18 տարեկան պատանիներու կազմակերպութիւններ հիմնել, իտալական «պալիլաչներու հիման վրայ: Ասոնք հայրենասիրական կրթութիւն պիտի ստանան, համաձայն մասնաւոր ծրագրի մը: Ցատուկ դպրոց մը բացուած է, առաջնորդներ պատրաստելու համար: Այս ձեռնարկին նպատակն է քաղաքական նոր սերունդ մը պատրաստել, ճիշդ Իտալիոյ պէս: Վերջապէս, նախարարական խորհուրդը որոչեց բանուորական մեծ միութիւն մը կազմել, մէջն առնելով ճարտարագործութիւնը, հանքագործութիւնը, արհեստները, վաճառականութիւնը, հաղորդակցութեան միջոցները եւ ազատ ասպարէզները: Միութիւնը պիտի բաժնուի երկու մասի,— բանուորներ եւ պաչտօնեաներ: Քրիստոնեայ ընկերվարականներու բանուորական միութիւնը առ այժմ պիտի մնայ, յառաջիկային կեդրոնական միութեան մէջ լուծուելու պայմանով: Բուն ընկերվարականներու բանուորական միութիւնները, որոնք մինչեւ վերջերս 700,000 անդամ կը հաչուէին, լուծուած են արդէն, կուսակցութեան հետ մէկտեղ: Ցայտնի չէ թէ ինչպէս պիտի բաժնուին ընկերվարական միութեանց պատկանող դրամները, որոնց մէկ մասը արտասահման փոխադրուած է, վերջին խռովութեանց առեն:

Փարիզ եւ արուարձանները

ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի մէջոյ խումբի ժողովը վաղը, Հոկտեմբերի երեկոյ ժամը 8.30ին Ա. կումբին սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ...

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽՄԱՂԸ
ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

— . —

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱՒ ԷՀԵՏԵՒԱԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8րդ շաբաթ	04,738	շարք **R.**
- - -	53,171	- **U.**
- - -	75,619	- **V.**

Շահելու պայմագայիթ, ԱՐԴԻԻՆԻՆ ԿԻՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ անունց որ.—

1· ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կը գրուիթ, փետրուար 6էն միչեւ վիճակահանութեան օրը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

2· ԿԸ ՆՈՐԵՑԵՆ իրենց բաժանորդագրութիւնը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

3· Ինչպէս եւ այլ ՏԱՐԵԿԱՆ եւ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ բաժանորդներուն որոնք մասնակցեցան « ՅԱՌԱՋ »ի առաչին վիճակախաղին, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ: (Նոամսեայ բաժանորդներէն կ'օգտուին անոնք որ նոր ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ մը կը վճարեն):

Բաչխումը պիտի ըլլայ հետեւեալ համեմատութեամբ.—

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	50%
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	30%
ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	20%

Իսկ 9րդ շերտէն գնած եռմ հետեւեալ տոմսերը, ԱՑՆ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐ ԱՄԷՆ ՕՐ ՁԵՌՔԷ ԿԸ ԳՆԵՆ:

9րդ շերտ թիւ	28,474	շարք **Y.**
- - -	54,726	- **X.**
- - -	81,172	- **R.**

Այս թիւերն ալ շահած պարագային, ԱՐԴԻԻՆԻՆ ԿՒՍԸ պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ՑԻՍՈՒՆ ՑԱՋՈՐԴԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօններէն ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ· էջի թերթօնին տակը, ԹԻՒՈՎ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 16Ի ԱՌՔԻՒ

կազմակերպուած՝ ՔԱՇԱՆԻ ԱՐԴԻԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն միչ եւ 7

Պուրկ-լա-Րէյն, Place Condorcet, Salle de Banque մէջ

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2:50 ֆր.

Porte d'Orléansէն առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Place Condorcet Bourg-la-Reine:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այս Հինգչաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաչարանին վերնայարկը

կը դասախօսէ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Նիւթ՝ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կը հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՇՕՖԷՕՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

եւ մասնակցութեամբ՝ ՏԵՂԻՈՑՍ ԼԱԻԱԳՈՑՆ ՈՒԺԵՐՈՒ

11 մարտ կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին

Société Savantsի սրահին մէջ, **8 rue Danton.**

Հայերէն լեզուով կը ներկայացուի՝ Ն. ՊԻՆԱԶԵԱՆի խաղացանկէն

«ԱՇՋԸ ՊԱՇԸ ԹՕՍՈՒՆ ԱՂԱ» (զաւեշտ)

Գիները 15, 10 եւ 7.50 ֆրանք:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան Փարիզի տիրմանի մասնաճիւղի վարչութեան Օժանդակ Տիկնանց Միութեան թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 13, **Rue Pierre Curie**, Պ.ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Սիրայօժար մասնակցութեամբ ԿԻՆՏՈՑԻ կը նուագէ Թաոիտ ԱՐԳԱՐ կը պարեն ԴԱՋԱՉԵԱՆ քոյրեր: Տեղի կ'ունենայ պարզեւաբաչխութիւն:

Ծախքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆր.:

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԱՌԱՋԱԴԱՍ ԱՂՋԻԿԱՐԱՆԸ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

Raki ERIVAN

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՕՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.· Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie*

Հայերու ժամադրավայրը

ձաչարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Լաւագոյն ճաչը 12 ֆրանքով Հեռաձայն Danton: 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Եւրոպայի ամենամեծ գրասենը

Գրասենի ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur - le - Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél. Danton 88 — 65

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւլն. ամէն տեսակ գրքեր

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աչխարհի բոլոր կողմերէն ճասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ՄԻՍԱՔ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

(Dr. ès. Sciences)

5, ru Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. Հեռ. Kléber *78-21*

Դիմեցէք՝ ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդներու, ամուսնալուծութեան եւ ամուսնալուծման, նահանգապետին, Արեքիա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխադրութեան, կալուածական գործողութիւններու եւլն.ի համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրեր ժամը 10—12:

ԵՓՐԱՏ նուագախումբ

*Եթէ կ'ուզէք ձեր հանդէսները հաճելի դարձնել, դիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբին որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան *հզանակներ, մասնաւորապէս թանկ Արժանիին:*

Նուագախումբը ունի իր մասնաւոր տարազը:

*Հաչաձեւումի տեղի չտալու համար, ձեր կազմակերպած հանդէսի *թուականէն 15 օր առաջ դիմել՝ անձամբ կամ գրաւոր, ԵՓՐԱՏ նուագախումբի գեկավար՝ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, rue du Pourtour, Clamart, Seine.*

ՀԱՑ ՍԿԱՒԻՏ

Սկաուտական վերին Մարմինս Հ· Մ· Ը· Մ·ի կեդր· վարչութեան Թոյլտուութեամբ որոշած է վերիրատարակութեան տալ միութեանս պաշտօնաթերթ՝ «ՀԱՑ ՍԿԱՒԻՏ»ը կիսամսեայ:

Առաջին թիւը լոյս կը տեսնէ Ապրիլ 1ին:

Յ. Գ.— Թղթակցութիւն, յօդուած դրկել միայն ետեւեալ հասցէին.— Scouts Armeniens. 39, rue Maubeuge. Paris 9e

(Կնիք)

L'Idéal Construction

11, rue de Haies, Paris(20).

Métro: Buzenval

Հաստատուն շինութիւն, անմիջ. յանձնում

2 փիէս, մուտք եւ W. C. 10900

3 » » » » 14000

4 » » » » 18000

Կանխիկ, ապառիկ. քաղաքիկր ծրի:

Դիմել ամէն օր եւ կիրակի 9-12 եւ 14-18

ՊԱՏ ԹՈՒՂԹ

1, rue de Rivoli Métro St Paul

11, Av de Clichy Métro Place de Clichy

Ծոմ մթերք

Le Gérant: H. STEPHAN

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Այն պահուն, երբ Բիլա պէյլի հեռագրած էր այս չէթէի մասին, վերջինը Սեբաստիա կը գտնուէր: Եւ սակայն, այդ ճամբորդութեան երկար ատեն ընդհատման պատճառ եղած էր դէպք մը, որ ծնունդ առած էր Սեբաստիոյ մէջ: Ինդիրը սա էր.— այն պահուն, երբ Վէյսէլ պէյ մեկնումի հրամանն էր տուած իր վնտուրնեբուն, անոնցմէ ոմանք չէին հնազանդած: Եւ վերջապէս, անհնազանդներու պարագլուխներէն մին, հրացանի մը փամփուշտով դիտապաստ ընկած էր գետին եւ հասկցած էր թէ ինչ կը նչանակէ վնտուրական հրամանին չհնազանդիլ: Ասոր վրայ, գունդին մեկնումը արգիլուած էր: Որովհետեւ, Սեբաստիոյ սպայակոյտը դէպքը տեղեկագրած էր Պոլիս եւ որոշած էր չարժիլ, Պոլսէն տրուելիք հրամանին համաձայն:

Քիչ յետոյ հասած էր վերին հրամանատարութեան հրամանը, որով կը գնահատուէր Վէյսէլ պէյի բռնած ընթացքը: Այս կերպով փակուած էր դէպքը ու Վէյսէլ պէյի չէթէն օր մը երեւցած էր Բիլա պէյի ճակատը: Գունդը, հակառակ անոր որ ճամբորդութիւնը երկար էր տեւած ու ճամբան բաւական նեղութեան էր ենթարկուած, իր կարգ ու սարքէն ոչինչ կորնչուցած էր: Եւ սակայն, մինչ Բիլա պէյ կը խորհէր թէ ինչ ձեւով կարելի էր օգտուիլ այս նոր ուժէն, Կովկասի հրամանատարութեան մէկ հրահանգը Վէյսէլ պէյի գունդին կը թելադրէր երթալ Եուսուֆէլի, եւ հոն միանալ Շեմանկէ եւ Պէհաէտտին Շաքիր պէյերուն: Հետեւաբար, Վէյսէլ պէյի գունդը, որմէ կարելի էր մեծապէս օգտուիլ Բիլա պէյի ճակատին վրայ, մեկնած էր Եուսուֆէլի՝ տրուած հրամանին համաձայն:

Բիլա պէյի բանակետը դարձեր էր կարաւանի վայր մը՝ այն չէթէներուն, վաչտերուն եւ զօրաբանակին համար, որոնք Կովկասի ճակատը կը մեկնէին: Բիլա պէյ, տեսնելով այս ուժերուն գաղտնի ու մեկնումը, կը համոզուէր թէ անոնցմէ կարելի էր օգտուիլ, եւ կը ճգնէր իր տեղը մնալ՝ հաղար դժուարութիւններով:

Ինչպէս գրած էինք սկիզբը, ամբողջ Թէչքիլաթը մախսուսէն եւ անոր կազմակերպած ուժերը ուրիչ բան չէին, բայց եթէ՝ զանազան հոսանքներուն ցոյց տուած ուղղութեանց համաձայն այլ զանազաններուն առած քայլերը: Այդ հոսանքներուն ակերն էին Պոլսոյ Իթթիհատ եւ Թէրաքքիի ընդհանուր կեդրոնին, պատերազմական նախարարութեան եւ ընդհ. հրամանատարի փոխանորդ Էնվէր փաչայի միջեւ գոյութիւն ունեցող ընդդիմութիւնները: Երբեմն բոլորովին անուէր կը մնային այն ուժերը, որոնք կը պատկանէին Թէչքիլաթը Մախսուսէի, Որովհետեւ, կային առեններ, երբ Իթթիհատ Թէրաքքիի ղեկավարները բնաւ նկատի չէին ուզեր առնել ընդդիմադիր կարգ մը հրամանատարներ: Ատեն մը դէպքերը այնպիսի ձեւ մը ստացած էին որ՝ վէհիպ փաչա մտադրած էր բանտարկել Պէհաէտտին Շաքիր պէյը: Ճակատին վրայ երեւան եկած այս հակամարտութիւնները ուրիչ բան չէին բայց եթէ արձագանգը այն վէճին որ գոյութիւն ունէր եւ կը տատկանար Պոլսոյ Իթթիհատին եւ Էնվէր փաչայի միջեւ: Էնվէր փաչայի դէմ ուղղուած մէկ տեղ ըրած էր Օսմանեան կայսրութեան բոլոր ուժերը իր չուրջ հաւաքելու դաղափարը: Այն բոլոր ատիճանները կ'օգտագործէր՝ իր այդ նպատակը իրականացնելու համար: Պատերազմի չրջան ըլլալուն՝ գրեթէ ամէն ինչ բանակին ձեռքն էր: Եւ ուրուհետեւ երկրին տնտեսական բոլոր աղբիւրներուն եւս ձեռք զարկած էր զինուորականութիւնը, հանրութեան տրամադրութիւնը ամբողջովին հակառակ էր անոր:

Եւ սակայն, այս կացութեան առջեւ անզօր նստած չէր նաեւ Իթթիհատ եւ Թէրաքքին, եւ, որպէսզի արգիլը ըլլայ Էնվէր փաչային, կը ջանար երկրին ներքին կազմակերպութիւնը զօրացնել: Այս խնդիրն մէջ, նկատի առնելիք գլխաւոր պարագան աղքատ դասակարգին պարենաւորումն էր: Օրինակ, Պոլսոյ ու երկրին զանազան վայրերուն մէջ, աղքատներուն ամսական հաց կը բաչխուէր: Եւ սակայն, որովհետեւ Էնվէր փաչա միշտ կը ցանկար իրեն կապել հանրութիւնը, Իթթիհատ Թէրաքքիի այդ ձեռնարկները իր նախանձը կը գրգռէին: Կ'ուզէր որ ժողովուրդը բոլորովին նողկար Իթթիհատ եւ Թէրաքքիէն, բոլոր ուժերը իր ձեռքին մէջ կեդրոնանան, եւ, յետոյ, յաղողի անարգել իրականացնել իր այն գաղափարները, որոնք որքան մեծ, նոյնքան երեւակայական էին: Օր օրի աւելի ցայտուն կը դառնար թէ՝ Էնվէր փաչա այդպիսի յոյսեր կը սնուցանէ: Օրինակ, օր մը, երբ Պէչիքթաչէն կ'անցնէր, կը հանդիպի հանրային խոհանոցը, կը քննէ աղքատներուն բաչխուած կերակուրը եւ կ'ըսէ·

— Օ՛, միա՞ չկա՞յ այս ապուրին մէջ, մե՛ղք, մե՛ղք, մե՛ղք... յանձնարարեմ որ վաղուընէ սկսեալ միա՛ս ալ դնեն:

Յետոյ, նստելով իր ինքնաչարժը, կը սուրայ Պոլսոյ փողոցներէն:

Անչուշտ, ոչ յաջորդ եւ ոչ ալ միւս օրը միս կ'աւելցուէր ապուրին: Որովհետեւ միս չկար: Էնվէր փաչա դիմեց այլ: Իր նպատակն էր նուաստացնել ամէն տեսիլով, Իթթիհատը: Եւ, նոր նպատակէն առաջնորդուած, ոչ միայն միս չէր աւելցուցած, այլեւ քանի մը օր վերջ այդ խեղճ ապուրալ դադրեցուցած էր: Եւ ուզած էր այդ կերպով, հարուած մը տալ Իթթիհատին: Էնվէր փաչա կը ձգտէր միայն Պոլսոյ, այլ եւ՝ մօտակայ վիլայեթներու իր պատասխանատու պատասխանատուներն ու իր ներկայացուցիչները եւս իր ուզած ձեւով քշել: Պատերազմական նախարարի եւ վերին հրամանատարի փոխանորդի իր հանգամանքով ի գործ կը դնէր խելագարութիւններ, ու չէր կրնար հասկնալ թէ հանրութիւնը օրգան կը դառնար հանդիպումներուն որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան հզանակներ, մասնաւորապէս թանկ Արժանիին:

Նուագախումբը ունի իր մասնաւոր տարազը:

Հաչաձեւումի տեղի չտալու համար, ձեր կազմակերպած հանդէսի թուականէն 15 օր առաջ դիմել՝ անձամբ կամ գրաւոր, ԵՓՐԱՏ նուագախումբի գեկավար՝ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, rue du Pourtour, Clamart, Seine.

ՀԱՑ ՍԿԱՒԻՏ

Սկաուտական վերին Մարմինս Հ· Մ· Ը· Մ·ի կեդր· վարչութեան Թոյլտուութեամբ որոշած է վերիրատարակութեան տալ միութեանս պաշտօնաթերթ՝ «ՀԱՑ ՍԿԱՒԻՏ»ը կիսամսեայ:

Առաջին թիւը լոյս կը տեսնէ Ապրիլ 1ին:

Յ. Գ.— Թղթակցութիւն, յօդուած դրկել միայն ետեւեալ հասցէին.— Scouts Armeniens. 39, rue Maubeuge. Paris 9e

(Կնիք)

L'Idéal Construction

11, rue de Haies, Paris(20).

Métro: Buzenval

Հաստատուն շինութիւն, անմիջ. յանձնում

2 փիէս, մուտք եւ W. C. 10900

3 » » » » 14000

4 » » » » 18000

Կանխիկ, ապառիկ. քաղաքիկր ծրի:

Դիմել ամէն օր եւ կիրակի 9-12 եւ 14-18

ՊԱՏ ԹՈՒՂԹ

1, rue de Rivoli Métro St Paul

11, Av de Clichy Métro Place de Clichy

Ծոմ մթերք

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :=: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՀԱՒԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՄԱՐՏ MERCREDI 7 Mars 1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2438

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋԸ

Պարզելով զանազան երկիրներու կեդրոնացման ձգտումները, անոնց հակումը դէպի միահեծան իշխանութիւն, ուզեցինք հաստատել թէ անվերջ խոտորումներ եւ հոլովոյթներ կը կատարուին մեր շուրջը, մեր գլխուն վերեւ, մեր աչքերուն առջեւ:

Ծիծաղելի պիտի ըլլար ո՛ր եւ է դեր վերագրել մեզի՝ այս վերիվայրումներու ընթացքին: Եւ նոյնքան մանկական՝ բաղդատութիւն մը փորձել այս կամ այն ուղղութեամբ:

Բոլոր վերլուծումներու եւ լուսաբանութեանց առեն, մենք ունինք միայն մէկ հիմնական մտահոգութիւն,— յիշեցնել թէ համատարած անհանգստութիւն մը վարակած է աշխարհը, թէ միշտ ալ հաւանական են փոթորկաձայն անակնկալներ:

Ուրեմն, անհրաժեշտ է միշտ սուր պահել մեր աչքերն ու ականջները: Տարբական պահանջ է սթափիլ, ամփոփուիլ, գործել:

Ուրիշներու համար, կարգուսարքի, ընկերային յառաջխա – ղացման կամ յետաչքուութեան խնդիր է միահեծան կեդրոնացում մը:

Մեզի համար, ուժերու կեդրոնացումը կը նշանակէ վերակազմութիւն եւ ինքնապաշտպանութիւն:

Երէկ, Թրքական եաթաղանին տակ, ունէինք այդ հոգը,— ինքնապաշտպանութիւն

Յարդի վախ չունինք այսօր: Բայց, Յարդը միայն ֆիզիքական ոչնչացո՞ւմն է: (Այդ վտանգէն ալ ազատ չենք, տեղ-տեղ):

Արդ, մինչ ահարկու պետութիւններ կ'ամփոփուին իրենք իրենց մէջ, կը բազմապատկեն իրենց ինքնապաշտպանութեան միջոցները, կատարեալ Յարդ մըն է որ կը սպասնայ արտաքսմանի հանրայնին կեանքին: Ամէն ոխմարութիւն կամ խայտառակութիւն կը փորձուի, որպէսզի քար քարի վրայ չմնայ:

Երէկ՝ Թրքական սարսափը իրարու կը մօտեցնէր մեզ: Թէեւ լեզուները լայն – լայն կը բացուէին, երբ յարաբերական ազատութիւն մը վայելէինք:

Այսօր, հիւբընկալ երկիրներու ընծայած ազատութիւնները կը ծառայեն ոչ թէ մօտենալու, այլ հեռանալու: Ոչ թէ ամուր ճակատ մը կազմելու, այլ ճեղքերը խորացնելու:

Մենք այսօր կորնչուցած ենք մեր հաւասարակշռութիւնը, չնորհիւ արտաքսմանի սոսկաթափ ազատութեան: Ոչ ոք պատասխանատու կը զգայ ինքզինքը, իր արարքին համար, եւ ոչ ալ կապուած՝ որ եւ է յանձնառութեամբ:

Ինչ որ ուրիշները, հզօր երկիրներ «սրբազան եսասիրութիւն» կը կոչեն, մեզի համար ունի միայն տատանման իմաստ,— ե՛ս: (Անհատ կամ կազմակերպութիւն):

Ուրիշներու «սրբազան եսասիրութիւնը» կը ձգտի առաւելագոյն բարիքները ապահովել իրենց երկրին, իրենց ժողովուրդին: Ամրապնդել եւ զարգացնել սեփական գոյութիւնը, պաշտպանել հայրենի ժառանգութիւնը, հողն մինչեւ մշակոյթը, ֆիզիքական պաշտպանութենէն մինչեւ անտեսութիւնը:

Մեր մէջ, այդ բանաձեւը կը նշանակէ եղածը խախտել, ճեղքեր բանալ, խրամատներ ստեղծել: Մէկ խօսքով, ամէն ինչ վերիվայր չրջել:

Կը սխալի՞նք: Բարեհաճեցէք աչքէ անցընել զաղութներու ներկայ պատկերը: Որ եւ է զաղութի ներքին կեանքը:

Արեւելեան «կիւլէչ»ի մը բռնուած են ամէն տեղ, մոռնալով ուրիշ ո՛ր եւ է հոգ:

Եւ որովհետեւ չունինք որ եւ է հասցէ, իրաւասու կեդրոն մը՝ որ կարենար եթէ ոչ իր կամքը պարտադրել, գոնէ լուսաւոր հետք մը բանալ, անիշխանութիւնն ու կազմալուծումը դլուխ առած կ'երթան:

Նոյն իսկ բացայայտ վտանգներ, ակներեւ փորձանքներ եւ աչխարհի մոռյլ հեռանկարը ո՛ր եւ է բան չեն խօսիր մեր մտքին:

Անպատճառ ազէտ մը պէտք է պատահի, որպէսզի սթափինք: Այն ալ՝ կարճ առենի մը համար: Փոթորիկը անցնելէ յետոյ, ո՞ւ հոգ մնացեալը:

Մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ, քանի՞ անգամ պատահեր է որ, պատրաստ եղած ըլլանք որ եւ է անակնկալի հանդէպ:

Բարեմիտներ կ'ըսեն թէ պետութիւն ունինք այսօր եւ ան կը հոգայ:

Խեղճերը կը մոռնան որ՝ Երեւանը նոյն իսկ ինքն իրեն չի բաւեր, սովորական ժամանակի մէջ:

Ան, Երեւանը, այսօր աւելի քան երբեք աչքերն ուղղած է դէպի արտաքսման, կարո՞ղ կը քաչէ անոր աջակցութեան:

Իսկ արտաքսմանը ի՞նչպէս կրնայ արդիւնաւոր, չօչափելի օգնութիւն հասցնել, երբ մատնուած է համատարած անիշխանութեան, ջղաձգութեան եւ անտանելութեան:

Եւ արտաքսմանը ո՞րքան ատեն կրնայ կանգուն մնալ, առանց հիմնական վերակազմութեան եւ ուժերու կեդրոնացման... Կազմալուծումը կը դարմանուի՞ կախարդական բանաձեւեր – րով, որոնց գլխաւորն է ներգաղթը: (Նոյն իսկ այս խնդիրը վերջնահատման կը կարօտի այսօր):

Երբ կ'ըսենք վերակազմութիւն եւ ուժերու կեդրոնացում, ծանրագոյն մտահոգութիւնն է որ կը յայտնենք ե՛ւ զաղութներու ե՛ւ հայրենիքին համար:

Իսկ այդ մտահոգութիւնը կը բխի օրուան կացութենէն, քաղաքական թէ տնտեսական:

Այն եռանդը որ վայրենի խուժանավարութեամբ մը կը վատնուի դեկտ. 24ի դէպքը ազգային ազէտ, նոյն իսկ միջազգային դատի մը վերածելու համար, այդ եռանդին կէսը պիտի բաւէր հիմը դնելու համար զաղութներու վերակազմութեան եւ ինքնապաշտպանութեան:

Բայց, ո՞րն է այն քաչը որ պիտի ազատակէր,— կը բաւէ՛...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՏԱՒՈՐ ՄԸՆ ԱԼ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ

ՓՈՐՁԵՑ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ ԸԼԼԱԼ, ԵՐԲ ԻՄԱՑԱՒ ԼՈՒՐԸ ԿՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԻ ԹԷ ՍՊԱՆԵԱԼ ԴԱՏԱՒՈՐ ՓՈՒԼՆՈՒ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ Է

Օր նոր, պատմութիւն նոր:

Սէնի ընդհ. դատախազի օգնական Հիւբլօ առջի օր պաշտօնանկ եղաւ նախագահական հրամանագրով, իբրեւ պատասխանատու Սթաւիցքիի դէմ բացուած դատերուն ձգձգման: Վերջին խուզարկութիւններու ընթացքին նամակ մը գտնուած էր, որով այս դատաւորը «սիրելի Պարոն եւ մեծ բարեկամ» Սթաւիցքիին կը խնդրէր բարեխօսել, որպէսզի պաշտօնի բարձրացում ստանայ: Նամակը կը վերջանար « հաւատարիմ երախտագիտութեան եւ լիակատար անձնուիրութեան » հաւատիքներով:

Դատաւորը անմիջապէս հարցաքննութեան ենթարկելով, խոստովանեցաւ թէ ինքն է զրած նամակը: Ցանկարծ եղերական տեսարան մը պարզուեցաւ: Դատաւորը ինքնիրմէն ելլելով, յայտարարեց.

— Եթէ դատական նախարարը պաշտօնանկ ընէ զիս, մեռել մը պաշտօնանկ երած պիտի ըլլայ: Եւ ձեռքը դրպանը տանելով, տուփ մը հանեց, բերանը դնելու համար: Դատաւորները յաջողեցան տուփը ձեռքէն առնել եւ հանդարտեցնել. մինչ ամբաստանեալը կը մոլտար.

— Այս տուփը ձեռքէս կ'առնէք, բայց ես ուրիշներ ալ ունիմ տուփը:

Հանդարտելէ յետոյ, իր իսկ հաւանութեամբ, պաշտօնանկ դատաւորը փոխադրուեցաւ ապաքինարան մը, քանի մը օրուան համար: Պ. Հիւբլօ նախադրուեցաւ ապաքինարան մը, քանի մը օրուան համար: Պ. Հիւբլօ նամակ մը գրելով դատական նախարարին, կը յայտնէր թէ տանթիմ չէ ատացած Սթաւիցքիին, ոչ ալ որ եւ է ծառայութիւն մատուցած է անոր: Ինք օգնական դատախազ եղած է պատժական Բ. տաեւանին առջեւ, 1926էն ի վեր, բայց երբեմն կր մասնակցէր 13րդ տաեւանին: Այդ պատահական մասնակցութեան առեն, քննուած բոլոր դատերն ալ կը վերաբերէին Սթաւիցքիի:

⁂ Տօքթ. Քօն – Ապրէսթ, Փարիզի Թունդպիտական բնալուծարանին տնօրէնը, առաջին առթիւ քննելով սպանեալ դատաւոր Փուչոի փորոքիքը, թունդ նաւորման հետք չէր գտած: Այս անգամ դիտնականը մանրադիտական քննութեան մը կատարեց եւ հաստատեց որ Թունաւորուած է եթերի, ալքոլի, քոքայինի կամ քլորոֆորմի բաղադրութիւններով: Կը նշանակէ թէ մարդասպանները միակ նպատակն է վերահաստատել բարգաւաճումը եւ նպաստել ընկերային բարենորոգման: Այս առթիւ, անհրաժեշտ համարեց կրճատել աշխատանքի ժամերը: Ձիշդ չափը չըսաւ, բայց կը կարծուի թէ կանգ պիտի առնէ չորս թական 36 ժամուան վրայ (ուրիշներ կ'առաջարկեն 40, երրորդ դաս մըն ալ՝ 30 ժամ): «Պէտք է յիշենք թէ մեր հրապարակին վրայ սպառողներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը կազմեն Ամերիկացիներու այն հարիւրին 90ը որ աչխատավարձով կ'ապրին, եւ ոչ թէ մնացեալ տասը որ առեւտրական չահերուն կ'ապրին: Մեր ժողովուրդին մեծագոյն մասը թչուառութեան մատնուած է, եւ մարդասիրական նկատումները պէտք է գերադասել առեւտրական չահերուն նկատումներէն: Միլիոնաւոր մարդիկ անզործ են տակաւին եւ մեծապէս խախտած է գնելու կարողութիւնը: Պէտք է անմիջապէս զործի ձեռնարկենք, աչխատավարձը աւելցնելու եւ աչխատանքի ժամերը կրճատելու համար»:

Նորհն Տնտեսական Խորհրդաժողով

Մարտ 4ին Ամերիկայէն ճամբայ կ'ելլէ նախագահ Րուզվէլթի մէկ լիազօրը, Զայլտ: Պիտի հանդիպի Լոնտոն, Փարիզ, Պերլին եւ Հռոմ: Կ'ըսուի թէ իր գլխաւոր պաշտօնը պիտի ըլլայ ուսումնասիրել պայմանները, տնտեսական նոր խորհրդաժողով մը հրաւիրելու համար: Պիտի խորհրդակցի նաեւ օրուան հարցերու մասին,— զինաթափութիւն, պատերազմական պարտքեր եւն.:

Րուզվէլթ կ'ուզէ ևրկարձատել աշխատանքի ժամերը

Նախագահ Րուզվէլթ չարունակելով իր անտեսական վերակազմութեան քաղաքականութիւնը, նոր ծրագիրներ կազմած է: Մարտ 5ին անթելով ճառ մը խօսեցաւ 400 դործի մարդոց առջեւ, որոնք 600 ճարտարագործական խմբակցութիւններ կը ներկայացնեն: Յայտարարեց թէ իր ծրագիրը ոչ համայնավարութեան հետ կապ ունի, ոչ ալ Ֆաչականութեան եւ դիկտատուրայի: Իր միակ նպատակն է վերահաստատել բարգաւաճումը եւ նպաստել ընկերային բարենորոգման: Այս առթիւ, անհրաժեշտ համարեց կրճատել աշխատանքի ժամերը: Ձիշդ չափը չըսաւ, բայց կը կարծուի թէ կանգ պիտի առնէ չորս թական 36 ժամուան վրայ (ուրիշներ կ'առաջարկեն 40, երրորդ դաս մըն ալ՝ 30 ժամ): «Պէտք է յիշենք թէ մեր հրապարակին վրայ սպառողներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը կազմեն Ամերիկացիներու այն հարիւրին 90ը որ աչխատավարձով կ'ապրին, եւ ոչ թէ մնացեալ տասը որ առեւտրական չահերուն կ'ապրին: Մեր ժողովուրդին մեծագոյն մասը թչուառութեան մատնուած է, եւ մարդասիրական նկատումները պէտք է գերադասել առեւտրական չահերուն նկատումներէն: Միլիոնաւոր մարդիկ անզործ են տակաւին եւ մեծապէս խախտած է գնելու կարողութիւնը: Պէտք է անմիջապէս զործի ձեռնարկենք, աչխատավարձը աւելցնելու եւ աչխատանքի ժամերը կրճատելու համար»:

Նորհն Տնտեսական Խորհրդաժողով

Մարտ 4ին Ամերիկայէն ճամբայ կ'ելլէ նախագահ Րուզվէլթի մէկ լիազօրը, Զայլտ: Պիտի հանդիպի Լոնտոն, Փարիզ, Պերլին եւ Հռոմ: Կ'ըսուի թէ իր գլխաւոր պաշտօնը պիտի ըլլայ ուսումնասիրել պայմանները, տնտեսական նոր խորհրդաժողով մը հրաւիրելու համար: Պիտի խորհրդակցի նաեւ օրուան հարցերու մասին,— զինաթափութիւն, պատերազմական պարտքեր եւն.:

Րուզվէլթ կ'ուզէ ևրկարձատել աշխատանքի ժամերը

Նախագահ Րուզվէլթ չարունակելով իր անտեսական վերակազմութեան քաղաքականութիւնը, նոր ծրագիրներ կազմած է: Մարտ 5ին անթելով ճառ մը խօսեցաւ 400 դործի մարդոց առջեւ, որոնք 600 ճարտարագործական խմբակցութիւններ կը ներկայացնեն: Յայտարարեց թէ իր ծրագիրը ոչ համայնավարութեան հետ կապ ունի, ոչ ալ Ֆաչականութեան եւ դիկտատուրայի: Իր միակ նպատակն է վերահաստատել բարգաւաճումը եւ նպաստել ընկերային բարենորոգման: Այս առթիւ, անհրաժեշտ համարեց կրճատել աշխատանքի ժամերը: Ձիշդ չափը չըսաւ, բայց կը կարծուի թէ կանգ պիտի առնէ չորս թական 36 ժամուան վրայ (ուրիշներ կ'առաջարկեն 40, երրորդ դաս մըն ալ՝ 30 ժամ): «Պէտք է յիշենք թէ մեր հրապարակին վրայ սպառողներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը կազմեն Ամերիկացիներու այն հարիւրին 90ը որ աչխատավարձով կ'ապրին, եւ ոչ թէ մնացեալ տասը որ առեւտրական չահերուն կ'ապրին: Մեր ժողովուրդին մեծագոյն մասը թչուառութեան մատնուած է, եւ մարդասիրական նկատումները պէտք է գերադասել առեւտրական չահերուն նկատումներէն: Միլիոնաւոր մարդիկ անզործ են տակաւին եւ մեծապէս խախտած է գնելու կարողութիւնը: Պէտք է անմիջապէս զործի ձեռնարկենք, աչխատավարձը աւելցնելու եւ աչխատանքի ժամերը կրճատելու համար»:

Րուզվէլթ կ'ուզէ ևրկարձատել աշխատանքի ժամերը

Նախագահ Րուզվէլթ չարունակելով իր անտեսական վերակազմութեան քաղաքականութիւնը, նոր ծրագիրներ կազմած է: Մարտ 5ին անթելով ճառ մը խօսեցաւ 400 դործի մարդոց առջեւ, որոնք 600 ճարտարագործական խմբակցութիւններ կը ներկայացնեն: Յայտարարեց թէ իր ծրագիրը ոչ համայնավարութեան հետ կապ ունի, ոչ ալ Ֆաչականութեան եւ դիկտատուրայի: Իր միակ նպատակն է վերահաստատել բարգաւաճումը եւ նպաստել ընկերային բարենորոգման: Այս առթիւ, անհրաժեշտ համարեց կրճատել աշխատանքի ժամերը: Ձիշդ չափը չըսաւ, բայց կը կարծուի թէ կանգ պիտի առնէ չորս թական 36 ժամուան վրայ (ուրիշներ կ'առաջարկեն 40, երրորդ դաս մըն ալ՝ 30 ժամ): «Պէտք է յիշենք թէ մեր հրապարակին վրայ սպառողներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը կազմեն Ամերիկացիներու այն հարիւրին 90ը որ աչխատավարձով կ'ապրին, եւ ոչ թէ մնացեալ տասը որ առեւտրական չահերուն կ'ապրին: Մեր ժողովուրդին մեծագոյն մասը թչուառութեան մատնուած է, եւ մարդասիրական նկատումները պէտք է գերադասել առեւտրական չահերուն նկատումներէն: Միլիոնաւոր մարդիկ անզործ են տակաւին եւ մեծապէս խախտած է գնելու կարողութիւնը: Պէտք է անմիջապէս զործի ձեռնարկենք, աչխատավարձը աւելցնելու եւ աչխատանքի ժամերը կրճատելու համար»:

Ռուզվէլթ կ'ուզէ ևրկարձատել աշխատանքի ժամերը

Նախագահ Րուզվէլթ չարունակելով իր անտեսական վերակազմութեան քաղաքականութիւնը, նոր ծրագիրներ կազմած է: Մարտ 5ին անթելով ճառ մը խօսեցաւ 400 դործի մարդոց առջեւ, որոնք 600 ճարտարագործական խմբակցութիւններ կը ներկայացնեն: Յայտարարեց թէ իր ծրագիրը ոչ համայնավարութեան հետ կապ ունի, ոչ ալ Ֆաչականութեան եւ դիկտատուրայի: Իր միակ նպատակն է վերահաստատել բարգաւաճումը եւ նպաստել ընկերային բարենորոգման: Այս առթիւ, անհրաժեշտ համարեց կրճատել աշխատանքի ժամերը: Ձիշդ չափը չըսաւ, բայց կը կարծուի թէ կանգ պիտի առնէ չորս թական 36 ժամուան վրայ (ուրիշներ կ'առաջարկեն 40, երրորդ դաս մըն ալ՝ 30 ժամ): «Պէտք է յիշենք թէ մեր հրապարակին վրայ սպառողներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը կազմեն Ամերիկացիներու այն հարիւրին 90ը որ աչխատավարձով կ'ապրին, եւ ոչ թէ մնացեալ տասը որ առեւտրական չահերուն կ'ապրին: Մեր ժողովուրդին մեծագոյն մասը թչուառութեան մատնուած է, եւ մարդասիրական նկատումները պէտք է գերադասել առեւտրական չահերուն նկատումներէն: Միլիոնաւոր մարդիկ անզործ են տակաւին եւ մեծապէս խախտած է գնելու կարողութիւնը: Պէտք է անմիջապէս զործի ձեռնարկենք, աչխատավարձը աւելցնելու եւ աչխատանքի ժամերը կրճատելու համար»:

Ռուզվէլթ կ'ուզէ ևրկարձատել աշխատանքի ժամերը

Նախագահ Րուզվէլթ չարունակելով իր անտեսական վերակազմութեան քաղաքականութիւնը, նոր ծրագիրներ կազմած է: Մարտ 5ին անթելով ճառ մը խօսեցաւ 400 դործի մարդոց առջեւ, որոնք 600 ճարտարագործական խմբակցութիւններ կը ներկայացնեն: Յայտարարեց թէ իր ծրագիրը ոչ համայնավարութեան հետ կապ ունի, ոչ ալ Ֆաչականութեան եւ դիկտատուրայի: Իր միակ նպատակն է վերահաստատել բարգաւաճումը եւ նպաստել ընկերային բարենորոգման: Այս առթիւ, անհրաժեշտ համարեց կրճատել աշխատանքի ժամերը: Ձիշդ չափը չըսաւ, բայց կը կարծուի թէ կանգ պիտի առնէ չորս թական 36 ժամուան վրայ (ուրիշներ կ'առաջարկեն 40, երրորդ դաս մըն ալ՝ 30 ժամ): «Պէտք է յիշենք թէ մեր հրապարակին վրայ սպառողներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը կազմեն Ամերիկացիներու այն հարիւրին 90ը որ աչխատավարձով կ'ապրին, եւ ոչ թէ մնացեալ տասը որ առեւտրական չահերուն կ'ապրին: Մեր ժողովուրդին մեծագոյն մասը թչուառութեան մատնուած է, եւ մարդասիրական նկատումները պէտք է գերադասել առեւտրական չահերուն նկատումներէն: Միլիոնաւոր մարդիկ անզործ են տակաւին եւ մեծապէս խախտած է գնելու կարողութիւնը: Պէտք է անմիջապէս զործի ձեռնարկենք, աչխատավարձը աւելցնելու եւ աչխատանքի ժամերը կրճատելու համար»:

Հուզվէլթ կ'ուզէ ևրկարձատել աշխատանքի ժամերը

Նախագահ Րուզվէլթ չարունակելով իր անտեսական վերակազմութեան քաղաքականութիւնը, նոր ծրագիրներ կազմած է: Մարտ 5ին անթելով ճառ մը խօսեցաւ 400 դործի մարդոց առջեւ, որոնք 600 ճարտարագործական խմբակցութիւններ կը ներկայացնեն: Յայտարարեց թէ իր ծրագիրը ոչ համայնավարութեան հետ կապ ունի, ոչ ալ Ֆաչականութեան եւ դիկտատուրայի: Իր միակ նպատակն է վերահաստատել բարգաւաճումը եւ նպաստել ընկերային բարենորոգման: Այս առթիւ, անհրաժեշտ համարեց կրճատել աշխատանքի ժամերը: Ձիշդ չափը չըսաւ, բայց կը կարծուի թէ կանգ պիտի առնէ չորս թական 36 ժամուան վրայ (ուրիշներ կ'առաջարկեն 40, երրորդ դաս մըն ալ՝ 30 ժամ): «Պէտք է յիշենք թէ մեր հրապարակին վրայ սպառողներու ջախջախիչ մեծամասնութիւնը կը կազմեն Ամերիկացիներու այն հարիւրին 90ը որ աչխատավարձով կ'ապրին, եւ ոչ թէ մնացեալ տասը որ առեւտրական չահերուն կ'ապրին: Մեր ժողովուրդին մեծագոյն մասը թչուառութեան մատնուած է, եւ մարդասիրական նկատումները պէտք է գերադասել առեւտրական չահերուն նկատումներէն: Միլիոնաւոր մարդիկ անզործ են տակաւին եւ մեծապէս խախտած է գնելու կարողութիւնը: Պէտք է անմիջապէս զործի ձեռնարկենք, աչխատավարձը աւելցնելու եւ աչխատանքի ժամերը կրճատելու համար»:

Իխանուհի Եուսուիով չահեցաւ դատ

Մեր ընթերցողները ծանօթ են այն դատին զոր իշխանուհի Եուսուիով բացած է Լոնտոնի մէջ, անգլ. շարժանկարի ընկերութեան մը դէմ, իր պատիւը անարգուած համարելով: (Մանրամասնութիւնները կարդալ Դ. էջ):

Դատը վերջացաւ առջի օր: Շարժանկարի ընկերութիւնը դատապարտուեցաւ 25,000 անգլ. ոսկի հատուցում վճարելու, ինչպէս եւ տուժելու դատական ծախքերը, որոնց գումարը կը հասնի 20,000 անգլ. ոսկիի: Միեւնոյն ատեն ընկերութիւնը յանձն կ'առնէ այլեւս ներկայ ձեւով չներկայացնել շարժանկարը: Դատարանը միայն 24 ժամ միջոց տուաւ ընկերութեան, վերաբննութեան դիմելու համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԹԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

—o—

Ըստ երեւութին պարտ աշխարհ ջանիմ կը թափէ վերջապէս խաղաղութեան դարաշրջան մը թեւակոխելու համար, որովհետեւ ընդհանուր պատերազմի ատերը չէ դարմանուած դեռ եւ մարդիկ հանգիստի պէտք ունին:

Բայց ներքնապէս ո՛չ մէկ ժողովուրդ գոհ է իր ներկայ վիճակէն: Ո՛չ միայն դաշնագրերու պարտադրանքի եւ անիրաւութեանց ներքին անհանգստութիւնը կայ չաղթողին և պարտեալին միջեւ, այլեւ մանաւանդ, գրեթէ ամէն երկրի մէջ տիրող տնտեսական տագնապն է որ դժգոհանքի մեծագոյն պատճառը կը հանդիսանայ, սրելով փոխադարձ հակամարտութիւնները եւ կիրքեր...

Յետպատերազմեան վարիչները չյաջողեցան լաւագոյն երէ մը գտնել. չյաջողեցան կնճռոտ հարցերը արդարօրէն լուծել, որոշ յայտարարի մը վերածել: Զանգուածները այլեւս չեն հանար պետրոնիոսներու խօսքերով թէ«կեսարը ձեզի համար պատրաստեր է հաց եւ գինի»:

— Մարդ միայն հացով չապրիր...: Ընդհանուր պատերազմը առնուազն կէս դար առաջ նետեց ամբողջ մարդկութիւնը ազգային եւ ընկերային իր ըմբռնումներուն մէջ եւ դժուար է հաւատալ թէ ան ինքզինքը պիտի գտնէ անդորր կեանքի մը մէջ, առանց ապահէն ունենալու նոր գաղափար մը, որ միանգամայն գոհացուցիչ կարգ ու սարք ստեղծէ լայն խաւերուն:

Մինչ այդ՝ սպասենք եւ հաւատանք գոնէ վերջին հաւաստումներուն թէ՝ պատերազմ չի կրնար ըլլալ այլեւս Եւրոպայի մէջ, որքան ատեն որ խնդրոյ առարկայ պետութեանց գլուխը կեցած են նախկին պատերազմիկներ: Օրինակ՝ Հիթլէր, Մուսոլինի եւն., որոնք ճանչցած են պատերազմի դառնութիւնները եւ անշուշտ նոյնը չեն կամենար նոր սերունդին, եթէ միայն բաղաքականութեան մէջ կարելի ըլլար զգացումներով շարժիլ...:

ՍԼԱՔ

Պարսից Շահը Սուրիա կ'երթայ

Ընկերի մեկնած է Միրզա Մուսա խան Շահի, Ընկերի պարսկական դեսպանատան խորհրդակցանը, որ առենք մը ի վեր կը գտնուէր իր հայրենիքը: Պէյրութի մէջ, «Աերաբ»ի խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցած է անոր հետ եւ հարցուցած.

— Շահը ե՞րբ պիտի ճամբորդէ դէպի Իրազ եւ Թուրքիա:

— Փէհլէվի Շահը յառաջիկայ ամսուան ընթացքին պաշտօնական այցելութիւն պիտի տայ Իրագի թագաւորին եւ շարաթ մը մնալէ վերջ հոն, պիտի գայ Հալէպ: Կը կարծեմ թէ Պէյրութ եւ Դամասկոս այցելելով երեք օր մնալէ վերջ, կ'անցնի Թուրքիա:

— Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ յարաբերութիւնները ինչպէ՞ս են:

— Շատ սերտ են եւ մտերմական, սահմանային խնդիրները բարեկամաբար լուծուած են:

— Սուրիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ շինուելիք երկաթուղագծի մասին ի՞նչ գիտէք.

— Ես անձամբ պաշտօնական կապ մը չունիմ այդ խնդրին հետ, սակայն գիտեմ որ Պարսկաստանի պաշտօնական շրջանակները շատ կը հետաքրքրուին այդ ծրագրով:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆՈՐ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐը

Պէյրութ հասած է Թուրքիոյ Հանրային Շինութենից տնօրէն Եասիր պէյ, ընկերակցութեամբ պատուիրակութեան մը:

Այս պատուիրակութիւնը բանակցութիւններ պիտի վարէ մարզպանութեան հետ՝ նոր երկաթուղագծերու շինութեան շուրջ: Տեղական թերթերու համաձայն, բանակցութեանց նիւթը պիտի ըլլայ, նախ՝ այժմ գոյութիւն ունեցող երկաթուղագծերու միացումը եւ երկրորդ Սուրիա – Պարսկաստան երկաթուղագծին շինութիւնը, որ պիտի անցնի թրքական սահմանէն:

Մարզպան Պ. տը Մարքէլ, պաշտօնապէս սկսած է բանակցութեան Սուրիա — Մուսուլ — Պարսկաստան երկաթուղագծի ծրագրին շուրջ: Փարիզի թրքական դեսպանին հետ երկարատեւ տեսակցութիւններ ունեցած է մարզպանը այս խնդրին շուրջ: Թուրք պատուիրակութիւնը գացած է վերջացնելու բանակցութիւնները:

ՊՈԼՍՈՑ ՌՈՒՄԲԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Գրած Էինք թէ Թիւնէլ – Շիշլի (Պոլիս) հանրակառքին մէջ գտնուած է պայուսակ մը, չորս ռումբերով եւ հայ վաճառականի մը ուղղուած նամակով: Նոր տեղեկութեանց համաձայն, դատաքրութեան ենթարկուած վաճառականին անունն է Թիւլէքեան, եւ ոչ թէ Նավրուեան:

Պայուսակին մէջ դրուած էին ոչ միայն չորս ռումբեր, այլեւ երեք գիրեր և հայերէն վէպ մը: Այս յայտնութեան վրայ, անմիջապէս խուզարկութեան կ'ենթարկուի Յարութիւն Թիւլէքեանի տունը եւ կը գտնուի ձէվատ ստորագրութեամբ նամակ մը, որ կ'ըսէր.

— « Թիւլէքեան էֆէնտի, եթէ իմ ուզած դրամս 12 ժամուան մէջ չտրուի, յետոյ պիտի գոյամ: Անդարմանելի աղէտի մը պիտի հանդիպիք »:

Նամակներու ընթերցումէն յետոյ, Պ. Թիւլէքեան հետեւեալ բացատրութիւնները կուտայ.

— « Ծխախոտի վաճառական Պաթրացի Իպրահիմ պէյ նախկին գործի ընկերս է: Անոր հետ ութը տարի առաջ ընկերութիւն մը կազմեցինք: ձէվատ էֆ. ալ իբրեւ բարտուղար կ'աշխատէր: Երկու տարի առաջ, ընկերութիւնը լուծեցինք եւ հաշուեյարդարի ենթարկեցինք: Իպրահիմ պէյէն 3000 ոսկի առնելիքս մնաց, եւ նոյնիսկ ասոր համար մուրհակ մը առի անկէ: Ընկերութեան լուծումէն յետոյ, ձէվատ էֆ. Իպրահիմ պէյի մօտ մնաց:

Հակառակ բազմաթիւ դիմումներուս, Իպրահիմ պէյ չվճարեց իր պարտքը: Միւս կողմէ, ձէվատ էֆ. դրամ կ'ուզէր ինձմէ, պնդելով թէ առնելիք ունի ընկերութենէն: Եւ որովհետեւ դրամ չտուի, սկսան սպառնալ ինծի: Հաւանական է որ ռումբի գործը անոնք սարքած ըլլան ինծի դէմ»:

Ի՞նչպէս ծախու առին ռումբերը

Իսկ վաճառական Իպրահիմ էֆէնտի հետեւեալ խոստովանութիւնն ըրած է.

— « Ընկերութեան առեն, Պ. Թիւլէքեան մեծ վնաս հասցուց ինծի, 70,000 ոսկիս հալեցնելով: Երբ ինձմէ բաժնուեցաւ եւ ուրիշ ընկերութեան մը մէջ մտաւ, ասիկա ալ գէշ ազդեց գործիս վրայ: Իրականին մէջ ես առնելիք ունէի, մինչդեռ ան դրամ կ'ուզէր ինձմէ: Ձափազանց կ'ազդուէի ասոր համար: Ստիպուեցանք ձէվատի հետ սարքել ռումբի այս գործը, որպէսզի

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՒՆԱՅԻՆ ՀԱՆԴԵՍԻ ՀԱՄԱՐ

— 00 —

Ա.

Ամառվա վերջին օրերն էին, երբ Ստեփանակերտ քաղաքի մի քանի թերթերում հայտնվեց հետևյալ հայտարարությունը.

«Ղարաբաղի ինքնավար մարզի Ստեփանակերտ քաղաքում հոկտեմբերի 28-ին կբացվի հայկական գունային ֆիլմերի առաջին միջազգային փառատոնը։ Փառատոնի նպատակն է ցուցադրել հայկական գունային ֆիլմերի լավագույն նմուշները, ինչպես նաև ծանոթացնել հանդիսատեսին հայկական կինոարվեստի նվաճումներին։ Փառատոնի մասնակցելու համար ներկայացվել են 18 ֆիլմեր։ Փառատոնի ժյուրիի նախագահ է նշանավոր կինոռեժիսոր Ռուբեն Մամուլյանը։ Փառատոնի ժյուրիի կազմում են նաև կինոռեժիսորներ Ալեքսանդր Ղազարյանը, Ռոբերտ Ստեփանյանը, կինոօպերատոր Ալբերտ Ավետիսյանը, կինոդերասանուհի Վարդուհի Պետրոսյանը, կինոքննադատ Ռաֆայել Մելիքյանը, կինոդրամատուրգ Գրիգոր Ասատրյանը, կինոռեժիսոր Ռոբերտ Ղազարյանը, կինոդերասան Արտավազդ Պետրոսյանը։

Փառատոնի բացման օրը՝ հոկտեմբերի 28-ին, ժամը 18-ին մարզային կենտրոնական կինոթատրոնում տեղի կունենա ներկայացված ֆիլմերի հանդիսավոր ցուցադրությունը։ Հոկտեմբերի 29-ին, 30-ին և 31-ին ֆիլմերը կցուցադրվեն Ստեփանակերտի կինոթատրոնների ընդարձակ դահլիճներում։ Նոյեմբերի 1-ին՝ ժամը 10-ին, կկայանա փառատոնի ժյուրիի նիստը, որի ընթացքում կորոշվեն փառատոնի մրցանակակիրները։ Նոյեմբերի 1-ին՝ ժամը 15-ին, կկայանա փառատոնի մրցանակակիրների պարգևատրման հանդիսավոր արարողությունը։ Նոյեմբերի 2-ին՝ ժամը 12-ին, Ստեփանակերտի կինոթատրոններից մեկում կկազմակերպվի հանդիպում հանդիսատեսի հետ։

Ֆիլմերի ցուցադրությունների մուտքը ազատ է։

Ստեփանակերտի քաղաքային գործադիր կոմիտեի նախագահ Ա. Ղազարյան»։

Հայտարարությունը կարդալուց հետո ես որոշեցի գնալ Ստեփանակերտ։ Ինձ համար միանգամայն անսպասելի էր, որ հայկական կինոարվեստի նվաճումներին ծանոթանալու համար հանդիսատեսը հավաքվելու է Ստեփանակերտում։ Ես չգիտեի, թե ինչ ֆիլմեր են ներկայացվելու փառատոնին, ինչ ռեժիսորներ են մասնակցելու դրան, ինչ դերասաններ են հանդես գալու ֆիլմերում։ Ես չգիտեի, թե ինչ ֆիլմեր են ստեղծվել հայկական կինոարվեստում վերջին տարիներին։ Ես չգիտեի, թե ինչ ֆիլմեր են ստեղծվել հայկական կինոարվեստում ընդհանրապես։ Ես ոչինչ չգիտեի։ Ես ոչինչ չգիտեի, որովհետև ես կինոարվեստի մասնագետ չեմ։ Ես կինոարվեստի մասնագետ չեմ, որովհետև ես գրականության մասնագետ եմ։ Ես գրականության մասնագետ եմ, որովհետև ես գրականագետ եմ։ Ես գրականագետ եմ, որովհետև ես գրականության պատմաբան եմ։ Ես գրականության պատմաբան եմ, որովհետև ես գրականության պատմության դասախոս եմ։ Ես գրականության պատմության դասախոս եմ, որովհետև ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրան եմ ավարտել։ Ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրան եմ ավարտել, որովհետև ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ եմ հանձնել։ Ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ եմ հանձնել, որովհետև ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ հանձնելու համար ինձ անհրաժեշտ գրականությունը կարդացել եմ։ Ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ հանձնելու համար ինձ անհրաժեշտ գրականությունը կարդացել եմ, որովհետև ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ հանձնելու համար ինձ անհրաժեշտ գրականությունը կարդալու անհրաժեշտություն եմ զգացել։ Ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ հանձնելու համար ինձ անհրաժեշտ գրականությունը կարդալու անհրաժեշտություն եմ զգացել, որովհետև ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ հանձնելու համար ինձ անհրաժեշտ գրականությունը կարդալու անհրաժեշտությունը ինքս եմ զգացել։ Ես գրականության պատմության դասախոսության ասպիրանտուրայի ընդունելության քննությունները հաջողությամբ հանձնելու համար ինձ անհրաժեշտ գրականությունը կարդալու անհրաժեշտությունը ինքս եմ զգացել, որովհետև

Թեև մեր ընկ. Մկրտչյանը չէր սպասում, որ իր ելույթը այդքան մեծ հետաքրքրություն կառաջացնի, սակայն նրա ելույթից հետո ընկ. Ծատուրյանը, որ ելույթ էր ունենալու հաջորդ օրը, ստիպված եղավ ելույթի ժամանակ ներկայացնել մի շարք հարցեր, որոնք ուղղակի կապ չունեին նրա ելույթի հետ։

Ընկ. Ծատուրյանը ելույթ ունեցավ ոչ թե որպես ընկերության նախագահ, այլ որպես ընկերության անդամ։ Նա ելույթ ունեցավ որպես ընկերության անդամ, որպես մի մարդ, որ ամեն օր հանդիպում է ընկերության գործունեության մեջ եղած թերությունների, որպես մի մարդ, որ ամեն օր հանդիպում է ընկերության գործունեության մեջ եղած թերությունների, որպես մի մարդ, որ ամեն օր հանդիպում է ընկերության գործունեության մեջ եղած թերությունների։

Ընկ. Ծատուրյանը ելույթ ունեցավ ոչ թե որպես ընկերության նախագահ, այլ որպես ընկերության անդամ։ Նա ելույթ ունեցավ որպես ընկերության անդամ

քէ՛ մեր վրէժը լուծենք, եւ քէ Թիւլէֆեանը մատնենք այնպիսի դիրքի մը որ չկարենայ վնասել մեր շահերուն:

Ձէվատը գրեց հարկ եղած նամակները: Ես ալ, Րիզէի Մափավրի գիւղէն Մէհմէտի միջոցաւ հայբայթեցի անհրաժեշտ ռումբերը եւ հանրակառքի մէջ դնել տուի: Ռումբերը պայուսակով հանրակառք դնելու մէջ բացարձակապէս դաւի որևէ նպատակ չկար: Գործը պարզապէս Թիւլէֆեանի դէմ սարքուած էր: Ես այս գործը առանձինն ըրած չեմ, այլ զիս այդ գործին դրդողն եղաւ գրագիրս Ձէվատ, որ ոխ ունի Թիւլէֆեանի դէմ»:

Ձէվատի խոստովանութիւնը.— « Ընկերութեան շրջանին շատ աշխատեցայ: Հակառակ բազմաթիւ դիմումներուս, Թիւլէֆեան չուզեց իրաւունքս տալ: Յուսահատ, իպրահիմ պէյի հետ այս դաւը սարքեցինք Թիւլէֆեանի դէմ եւ ռումբերը հանրակառքի մէջ դնել տուինք »:

Ռումբերը հայթայթողն ալ Թուրք մըն է, Մէհմէտ, որ կը պատմէ.

— « Սարըեար, խմէլէ պաղոտան, թիւ 107 տան մէջ բնակող մէկ ընկերոջմէն՝ Րիզէցի Հաճըզ Մէհմէտ Բաղըպէն գնեցի այդ ռումբերը: Դէպիին օրուան առտուն, անոր հետ տեսնուեցայ եւ չորս ռումբ ուզեցի: Սակարկեցինք եւ վերջապէս հաւանեցաւ 30 ոսկիի փոխարէն տալու: Այդ օրը կէսօրուան մօտերը առի ռումբերը եւ իպրահիմ պէյին տուի: Ճետոյ շուկայէն հին պայուսակ մը եւ գիրքերը գնեցի: Իրիկուան կողմը, հետիոտն մինչեւ Թիւնէլ եկայ: Շիշլի – Թիւնէլ հանրակառքը նստայ եւ երբ Շիշլիի մօտեցանք, պայուսակը որպէս թէ մոռնալով թողուցի եւ վար իջայ »:

Այս յայտնութեան վրայ կը ձերբակալուի Րիզէցի Հաճըզ Մէհմէտ Բաղըպ եւ կը խուզարկուի Սարըեարի անոր տունը:

Տան մէջ կը գտնուին 110 ռումբի փամփուշտներ: Մէհմէտ Բաղըպ, որուն ընթացքը հինէն ի վեր կասկածելի կը նկատուէր ոստիկանական տեսչութեան կողմէ, կը պատասխանէ թէ այդ չորս ռումբերը եւ 110 փամփուշտները ընդհանրապետութեան մնացած են, եւ զինադադարէն ի վեր տունը պահուած կը մնան: Գալով ծախելուն, ընկերը իրեն ըսած էր թէ այդ չորս ռումբերը պիտի գործածէ խոզ սպանելու եւ այս պատճառով է որ հաւաքած էր:

Այս խոստովանութիւններէն յետոյ, չորս թուրք ամբաստանեալները ամէն բան ուրացան հաշտարար դատարանին առջեւ, բայց դատաւորը զանոնք ամբաստանեց հանրային անդորրութիւնը խանգարելու յանցանքով եւ բոլորն ալ բանտարկուեցան: Դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ մօտ օրէն:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԱՆԻՒՔԻ ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ*

եւ հովանաւորութեամբ՝ *ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*

25 Մարտ Կիրակի կէս օրէ վերջ

Նկատի ունենալ այդ թուականը՝

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

84, Rue Chappe, Salon Chappeի *մէջ*

կը խօսին ընկերներ՝ **Պ. ՀԻՍԵԱՆ** եւ **Հ. ՍԷՐԷՆԿԻԼԵԱՆ**

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ *ՊԱՆԷՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ ԱՐԵՒԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ*

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 7

Ներկայ կ'ըլլան ընկերներ՝

ԽԱՏԻՍԵԱՆ, ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ, ԲԱԼԱՅԵԱՆ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ:

Պուրկ-լա-Րէյն, Place Condorcet, Salle de Banque*ի մէջ*

Մուտքերու մասնակցութեան համար 2.50 *ֆր.*

Porte d'Orléansէն առնել 88 *թիւ հանրակառքը եւ իջնել* Place Condorcet Bourg-la-Reine:

Ջ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Թլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

կը դասախօսէ **Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ**

Նիւթ՝ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կը հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ եւ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ **ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**

17 *ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ*

Salon Floride*ի մէջ* **7, rue Venture**

*Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի՝ Opéra Comique*էն *Օր.* **Mireille Belgrano,** *Փարիզի վարիչէթէն հռչակաւոր կատակերգակ* **Honoré Gabin:** *Եւրոպական պարեր՝ դեկավարութեամբ Պ. ՋԱՐՆԷ ՋԱՎՈՒՇԵԱՆի եւ* **M. Richard***ի եւ մասնակցութեամբ հռչակաւոր ՌՕՅԱԼ ՃՈՃԱՔ:*

Դիւակաւորներու տողանցք. գեղեցիկ տարազ կրողներուն արժէքաւոր նուէրներ: *ՄՈՒՏՔ 6 ՖՐԱՆԿ:*

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան Փորթ ա'Իթալիի մասնաճիւղի Վարչութեան Օժանդակ Տիկնաց ց Միութեան Թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 13, **Rue Pierre Curie,** *Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Սիրայօժար մասնակցութեամբ ԿԻՆՏՈՑԻ կը նուագէ Թահիա ԱՐԳՈՒՐ: Տեղի պիտի ունենան կովկասեան պարեր: Տեղի կ'ունենայ պարգեւաբաշխութիւն:*

Մուտքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆր.:

ՆԱՀՑԱՏԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑՂԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻՔԷՆ

Միայն 130 ֆրանք վճարելով անմիջապէս պիտի ստանաք ոչ միայն մեր հրատարակած *ՈՒԹ Ը* հատորները, (*Ռ. Զարդարեան, Մելքոն Կիւրճեան, Գեղամ Տէր Կարապետեան, Գեղամ Բարսեղեան, Արփիար Արփիարեան, Գր. Զօհրապ, Տ. Չէօկիւրեան* եւ *Օհան Կարօ*) որոնց իրական արժէքն է 170 ֆրանք. այլ նաեւ՝

ԼԻԻՔՍԷՄՊԻՐԿԵԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ

մէկ տոմսակ, որուն արժէքն է 36 ֆրանս. ֆրանք: Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ՝

ՄԱՐՏ 26ԻՆ ԼԻԻՔՍԷՄՊԻՐԿԻ ՄԷՋ

Բացի *ԵՐԵՔ* մեծ պարգեւներէն, *4 միլիոն. մէկուկէս միլիոն* եւ *մէկ միլիոն պելճիական ֆրանք*, կան նաեւ 2500ի մօտ ուրիշ մեծ ու փոքր պարգեւներ: փութացէք այժմէն ո եւ է ձեւով *ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ* 20:

130 ՖՐԱՆԿ ղրկել մեր հասցէին՝ **M. Barsamian**
121 Rue Marcadet. Paris (18)

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՄԱՒԱՐԲԵՐԴԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 14 Շաբաթ երեկոյ

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՉԷՐԵԱՆԻ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԳԵՐԱՋԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ:

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1880ԻՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՄԷՋ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ԱՄԷՆ ԵՐԿՐԻ ԹԷՅԵՐՈՒ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄ
կապոյտ եւ դեղին ֆրարներու մէջ
surprise նուէրներ կը գտնուին:

ԴԻՄԵԼ.—
COMPTOIR DES
THÉS YAVROU
23, Rue Sénac — MARSEILLE Tél. COLBERT 25 - 27

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie* **13**

Մ. ՀՐԱՉԵԱՆ

11, Rue FLEGIER. MARSEILLE. Tél. Nat. 31-59

ԹԷՅ ՀՐԱՉ

Ներածում եւ արտածում ամէն տեսակ նպարեղէններու, Վուլկաական քաշքաշավալ, Պոլսական եւ Յունական ամէն տեսակ գանգրվածներ, ձիթապտուղ, Իզմիրի չամիչ, տերեւ, ճերմակ պանիր, քաշէր եւ համեմներ:

Raki ERIVAN. p. r.

Ներկայացուցիչ **NIEL** *ճերմակ պանիրի ընկերութեան:*

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ԱՐՏԱԻԱՋԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆԻ

Դրամ կը ճարէ խանութի գրաւի վրայ (Nantissement), առն գրաւի վրայ (Hypothèque de 1er et 2me rang) առեւտրական մուրհակներ գեղչել տալով եւյն., խիստ նպաստաւոր պայմաններով:

կը ստանձնէ ամէն կարգի դատական գործեր, առեւտրական, քաղաքային, պատժական եւ մանաւանդ արկածի վերաբերեալ:

կը կատարէ պաշտօնական թուղթերու թարգմանութիւն եւ վաւերացում, կը խմբագրէ ամէն կարգի նամակ եւ խնդրագիր:

Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

Կ'ընդունի առաւօտները ժամը 10էն 12, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ կէսօրէ յետոյ ժամը 3էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

Առժամեայ հասցէ՝

179, Rue de Vaugirard - Paris (15)

Քահ թեւի վրայ առաջին սանդուխ, երկրորդ յարկ, ձախ:

Métro *եւ* **Nord - Sud - Pasteur**

ՊԱՐԳԵՒ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ամենավերջին պարերը, շատ դիւրուսոյցմէթոտով, իր մասնաւոր պարասրահին մէջ կամ այցելու: Ժամադրուելու համար գրել՝

88, Bld. de Port - Royal, PARIS (5e)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Ց. *Փարիզ եւ արուարձաններ*

ԻՄ Ի-ԼԻ-ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Մչօ խումբի ժողովը այսօր Շաբաթշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մօր: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԻՄ Ի ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Շաւարեան Կոմիտէի դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

Գաւառ

ՏԻՄԻՆԻ Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Հրխատափոր, Ռոստոմ եւ Շաւարեան խումբերու ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական ժողովասեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԻՈՆԻ Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 14 rue François Garcin *ընկ. Քէնտիրեանի ճաշարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— 288 փր.: կարգադրեցինք:
ՎԻՆՅ, Գործ.— 235:
ԼԱ ՍԷՅՆ ՍԻՒՐ ՄԷՐ, Ս. Կ.— 35:
ՓԱՐԻԶ, Լ. Ե.— 70:
ՊՕՊԻՆԵԻ, Ս. Ա.— 70:
ՏԷՍԻՆ, Գործ.— 400: Կարգադրեցինք:
ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— 855:
ՇԱՍ, Պ. Ա.— 25:
ՎԻՆՅ, Ե. Պ.— 50:
ԼԻՆԺ, Ա. Փ.— 50:
ՆԻՍ, Օ. Պ.— 140:
ՆԱՆԹ, Գ. Ս.— 70:
ՇԱՍ, Ս. Թ.— 50:
ԱՆՏԻՈՔ, Տէք. Ս. Մ.— 10 սուրիա կան ոսկի:

ՕՐ. ՅԱՍՄԻԿ ԿԷՕՆՃԵԱՆ
եւ
ԸՆԿ. ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Ամուսնացած
Կնքահայրութեամբ Տէր եւ Տիկին Մաթոսեանի:

Վիէննա (Իզէր) 3, մարտ 1934

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԵՐՋԻԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ.— *Նպատակ ունենալով Հայրենակցական Միութիւն մը կազմել, իբրեւ առժամեայ մարմին Փարիզի եւ շրջանի բոլոր երգչախումբերը կը հրաւիրենք այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին ներկայանալ Պ. կիրակոս Ցարութիւնեանի տունը՝ խորհրդակցելու համար:*

Հասցէ.— 16, rue Victor-Hugo, 16 Gentilly (Seine). Métro: Porte d'Italie.

Ի դիմաց Առժամեայ Նախաձեռնակ մարմին:

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱՋՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՄԻՆ)

ԻՆՁՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱԻ 1915Ի ԴԱԻԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (70)

Մինչդեռ, Էնվէր փաշայի մտքին մէջ այնքան ամուր խարսխած էր Օսմանեան կայսրութեան սահմաններէն ներս զինուորական բռնապետութիւն մը հաստատելու գաղափարը որ՝ իր աչքերը պարզապէս կուրցուցած էին այդ գաղափարէն դուրս մնացած պէտքերուն, մտածումներուն եւ զգացումներուն հանդէպ, եւ կամ իր տեսողութիւնը շլացած էր իր երեւակայած չողչողուն հեռանկարներէն:

Այն ինչ որ կ'երեւակայէր՝ իբրեւ չողչողուն ապագայ, պարզապէս մանկական մտածումներ էին, եւ արդիւնք կարգ մը ցնորքներու: Օսմանեան կայսրութիւնը ամրողջութիւնն էր մեծ հոգերու: Ոչ ճարպայ ունէր, ոչ չափակոք, ոչ ալ իր կրթական գործը կատարեալ էր: Ներքին քաղաքական նուիթիւնը խառնաշփոթ էր: Եւրոպական պետութիւններէն չառեր աչք անկը էին իր երկրին որ կ'երկարէր մինչեւ Պաղտատ: Արաբները, Հայերը, Յոյները կ'եռեփէին: Այս բոլոր թէրիները լրացնելու եւ վտանգները կանխելու համար մինչ հարկ էր երկրէն ներս գերազոյն ճիգ ի գործ դնել, Էնվէր փաշա կ'երեւակայէր Օսմանեան կայսրութեան սահմաններէն դուրս բնակող Թուրք եւ իսլամ տարրերը եւս միացնելով ստեղծել մեծ կայսրութիւն մը եւ անոր գլուխը անցնել: Այս մտածումները տղայական չէին՝ ինչ էին, ուրեմն:

Ընդհ. պատերազմի միջոցին, էնվէր փաշայի եւ Իթթիհատի միջեւ սաստկացող վէճը իր աղետագութիւնը կ'ունենար երկիրը չահագրգռող բոլոր գործերուն եւ ձեռնարկներուն մէջ: Այդ անդրադարձումը կը զգացուէր, անշուշտ, եւ Թէշքիլաթը Մախսուսէի մէջ: Մինչ մէկ կողմէ Իթթիհատը կը ջանար ամէն կերպով իր ազդեցութիւնը տարածել Թէշքիլաթին վրայ, միւս կողմէ Էնվէր փաշա ալ կը կանգնէր անոր: Եւ որովհետեւ կ'ուզուէր իբրու հակակշռել Թէշքիլաթը Մախսուսէի համար ցնել Թէշքիլաթը Մախսուսէի համար ի գործ դրուած ճիգերը եւ կազմակերպուած չէթէներն ու ջոկատները, բնականաբար կարելի չէր ըլլար ձեռք ձգել ակնկալուած օգուտները: Այս ճակատին անհրաժեշտ ուժ մը կը ղրկուէր ուրիշ ճակատ մը, և, չարժելով չէթէներու պահուրտն անձնական մըտածումներուն համաձայն, ապար դիւն աշխատանք մը կը տարուէր:

Այս էր, ահա, պատճառը, որ, մէկ մասը այն ուժերէն որոնք Բիզա պէյի ճակատը կուգային՝ հոն կը մնային, ուրիշ մաս մը ուրիշ ուղղութեամբ մը կը մեկնէր, եւ, Թէշքիլաթը Մախսուսէն կը զրկուէր միակ ու միակ կեդրոնական պարեր Տեղի կ'ունենայ պարգեւաբաշխութիւն:

Մուտքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆր.:

Կովկասի ճակատը, որ, պարսիկ եւ Թուրք սահմաններէն սկսելով կ'երկարէր մինչեւ Սեւ ծովու եզերքը՝ Բիզա պէյի բանակեալը, մեր՝ պատերազմի մասնակցութենէն ասդին հետեւեալ կացութիւնը կը պարզէր, ըստ Թէշքիլաթը Մախսուսէի չարժումներուն.—

Պայազիտի մեր չէթէները ձերբակալած էին երեք Թուրքեր՝ Սաֆէր, Ապպաս եւ Էքպէր անուններով: Սոնք՝ Իգտիրէն կուգային: Համաձայն իրենց յայտարարութեանց, փախած էին՝ Իգտիրէն կուգային: Համաձայն սէին, Իգտիրի մէջ կը պատրաստէ յարձակողական չարժում մը, այդ բանակին պատկանող հայ կամաւոր — ները բնակչութեան եւ զուլումի ծրագիր մը ունէին, զոր ի գործ պիտի դնէին սահմանը անցնելէ վերջ: Սաֆէր, Ապպաս եւ Էքպէր, տեղեկանալով այս բոլորին, յայտնած էին փախչիլ, եւ, ուղղուած էին դէպի Պայազիտ՝ մեզ տեղեակ պահելու համար Հայերու մտադրութիւններէն:

ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Այս երեքը, երբ Պայազիտ բերուեցան, ըսին.

— « *Եթէ ռուս բանակը Քրքական հողերը մտնէ, Հայերը պիտի մօրթեն Թուրք այրերը, ինչպէս իրենք ան — ձամբ քսին մեղի: Մենք եւս Թուրք բլլալով՝ փախանք և հոս եկանք։ կ'ուզենք օգնել Թուրքերուն: Մեղի զէնք տուէք: Պիտի երթանք կռուինք անոնց դէմ: Եթէ կ'ուզէք՝ կրկին Իգտիր կ'երթանք, տեղին վրայ կ'ուսումնասիրենք անոնց չարժումները եւ ձեզի լուր կը բերենք:*

Թէեւ նախապէս կասկած ներշնչած էին այս երեք բարեկամները, ու հանգամանքներ կատարուած էր որ անոնք ռուսական լրտեսներ են, այսուհանդերձ, կատարուած հարցաքննութեանց իբրեւ հետեւանք, հասկցուած էր որ Սաֆէր, Ապպաս եւ Էքպէր Թուրքեր էին ու Թուրքերու կողմնակից: Հետեւաբար անոնց զէնք եւ ձի տրուած էր:

Անոնց Պայազիտ գալէն երեք օր վերջ, հայ յեղափոխականներու պատերէն Սուրէնի ընկերը՝ Ճակոբ՝ վանէն, Պայազիտ եկած էր: Այս Հայերուն չարժումները շատ կասկածելի էին: Անոնք չարունակաբար կը շրջապտյէին մեր սահմաններուն մերձ վայրերու մէջ: Նոյնիսկ, գաղտնօրէն անցնելով սահմանը, չփման մէջ կը մտնէին Ռուսահայերուն հետ, եւ ծրագիրներ կը մշակէին եւ յետոյ կրկին կը վերադառնային Թուրքիա, ինչպէս կը լսուէր: Կարելի չէր ըլլար ճշդել թէ որքան ճիշդ էին այս լուրերը: Կասկած կը հրաւիրէր նաեւ Ճակոբին՝ Պայազիտ ժամանումէն: Հակառակ ասոր՝ անոր հանդէպ որ եւ է մեղադրանք ձեռք չէր առնուեր:

Ճակոբի մասին ամէնէն առաջ իմացուեցաւ որ ինքը Սուրէնի հետ Պոլիս եկած է: Ան Պոլսոյ մէջ ունեցած է յարաբերութիւններ նաեւ Թուրք պետական չէթէապետներուն որոնք Պայազիտ կը գտնուէին, եւ ըստ էր:

— *Ես այս մարդը Երեւանի մէջ ճանչցայ: Հոն հայ յեղափոխականներու Սուրէնի հետ էր: Անոր ընկերն էր: Կ'ըսէին թէ ամէն օր հայ յեղափոխականներուն հետ էր: Այս մարդը ինչպէս կրնար հոս գալ այժմ:*

Էքպէրին ուղած տեղեկութիւնները Սուրէնի հետ էր որ Ճակոբ, Պայազիտ կատարեալ եւ Ռուսերէն մէջ ընդունելէ յետոյ, Թուրքիա վերադարձած ուղիղ Վան գացած ու անկէ եկած է Պարսկաստան սահմանին մէջ՝ Պայազիտ: Թերեւս կրկին սահմանը անցնելով Ռուսերուն միանալու որմանդիր էր:

Պարզուելէ յետոյ, որ Ճակոբ չէմ մէջ է այս Հայերուն հետ որոնք քէքէյին դուրս կ'ապրէին, չէթէի պետերը խնդիրը տեղեկացուցած էին անհրաժեշտ մէջոցները ձեռնառնել Ճակոբին դէմ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.296

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՄԱՐՏ JEUDI 8 Mars 1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2439

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՍԱՆՋԱԿՈՏՈՐ ԽՈՒԺԱՆԸ

— oo —

Քիչ անգին պիտի կարդաք նամակ մը, զոր Ցունաստանի վարչապետին ուղղած է վեղարաւոր թշուառական մը, Կարապետ եպիսկ. Մազլումեան:

Նամակը մխիթնոյն առեն լոյս տեսած է Աթէնքի յունարէն թերթերուն մէջ:

Կարապետ եպիսկ. կը խօսի յանուն «Ցունաստանի հայ զաղութին», որ իբրեւ թէ «պարտականութիւն տուած է իրեն, իբրեւ Հայ Եկեղեցւոյ Պետ, ուշադրութիւն հրաւիրելու մի քանի եղելութեանց վրայ»:

Նոյնութեամբ արտատպած ենք այդ «եղելութիւնները», ատոր յաջորդելով քանի մը նախադասութիւններ, որոնք ամբողջովին ետ կը հանեն ձեռնարկին անպարտկելի սեւութիւնը:

Ի՞նչ կը պատմէ Աթէնքի հոգեւոր հովիւը, խօսքն ուղղելով Ցունաստանի վարչապետին.

1. «Հայերու մէջ կայ «Դաշնակ» կոչուած կուսակցութիւն մը, որուն պաշտօնական օրկանն է «Նոր Օր» օրաթերթը: Այդ կազմակերպութիւնը ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐ ԳՈՐԾԱԾ է Սուրիոյ, Ցունաստանի եւ ամիս մը առաջ՝ Ամերիկայի մէջ»:

2. Երախտապարտ պիտի ըլլայինք ձեզի հանդէպ, եթէ ԱՆՆՆԱՑ ՋԱԽՋԱԽԵՒ յիշեալ ահաբեկչական կազմակերպութիւնը, որ հետզհետէ ասպնջական երկիրը չարմար գետին մը կը նկատէ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐ ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ»:

3. Կը յուսանք թէ ձեր ասպնջականութիւնը չարաչար գործողները պիտի հասկնան իրենց արարքին ծանրութիւնը, ինչպէս հասկցան Սուրիոյ եւ Պուլկարիոյ ճիւղերը, որոնք անվնաս լուծուեցան»:

Ուրեմն, հինգ «արի»ներէն մէկին ալ ասպարէզ իջած է, «զգեստելու» համար Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը:

Բուն «արի»ները, այս քրէական ձեռնարկին հեղինակներն ու գործիքները կը մնան մութին մէջ, եւ յառաջ քշած են այս ոտկտ վերաբերումը, որ կատարեալ պատուհաս մը դարձած է, 1922էն ի վեր:

Արդարեւ, Մազլումեան եպիսկոպոս մը միայն կրնար ատանձնել այնքան անպատիւ եւ ոճրապարտ «պարտականութիւն» մը, յանուն դաւադիր խմբակի մը:

Եւ այս՝ ճիշդ այն պահուն երբ երեք Դաշնակցականներ վիրաւորուած են, փետր. 25ին, նախանձեռնութեամբ այդ նոյն դիմակաւոր եւ փախստական խմբակին:

Եւ այս՝ իբրեւ պատասխան այն «բաց նամակ»ին, որով Աթէնքի Դաշնակցական օրկանը լրջութեան հրաւէր մը կ'ուղղէր Ազգ. Վարչութեան:

Ուրեմն, զաղութները դեռ ազատելիք չունին գոյնզգոյն հրձիգներու դաւերէն:

Անոնք, վեղարաւոր թէ աշխարհական դաւադիրները, մինչեւ այսօր երդում – պատառ կ'ըլլային Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին անունով, իբրեւ պատգամ կ'ընդունէին անոր ամէն մէկ խօսքը:

Ի՞նչ կ'ըսէր կաթողիկոսական վերջին կոնդակը (12 Նոյեմբեր 1933, թիւ 1341).

— «Պատուիրեմք ամենայն առաջնորդաց եւ հոգեւոր պաշտօնէից պատասխանեան վիճակաց Մերոց եւ յորդորեմք զերեսփոխանական ժողովս, գկեդրոնական եւ գփաստական վարչութիւնս հեռու մնալ կուսակցական եւ քաղաքական պայքարաց»:

Իսկ ի՞նչ կ'ընէ ոմն կարապետ եպիսկոպոս, յանուն ամբողջ զաղութի մը որ իր հեռացումը պահանջած է տարիներով.— վեզարը գլխուն, Առաջնորդարանի նամակաթուղթն ու կնիքը ձեռքը, ոստիկանական տեղեկագիր մը կը գրէ Ցունաստանի վարչապետին, խնդրելով «ԱՆՆՆԱՑ ՋԱԽՋԱԽԵԼ» Դաշնակցութիւնը: Չէ՞ որ այդպէս եղած է Սուրիոյ եւ Պուլկարիոյ մէջ: (Ի ծնէ ստախօս, Մազլումեան այստեղ ալ կը խարէ յունական կառավարութիւնը, ինչպէս կը սակ երկու միլիոն? բնակիչ պարգեւելով Հայաստանի եւ ուրիշ «մասալ»ներ պատմելով):

Ուրեմն, հայրապետական կոնդակն ալ արժէք չունի զաւակներուն համար:

Անոնք այդ կոնդակներուն օգնութեան կը դիմեն, ամէն անգամ որ նեղը մնան: Մնացեալ բոլոր պարագաներուն մէջ, կոնդակը ծիծաղ միայն կը շարժէ:

Գէորգ արք. ինչ չէ՞ր որ գրեց, իր «Պարզ Քարոզներ»ուն մէջ.

— «Մեր եկեղեցւոյ հոգեւոր պետերը հեռու պէտք է մնան քաղաքային կամ ազգային որ եւ է գործէ»:

Գրեց, բայց ճիշդ հակառակ ճամբան բռնեց, ընդառաջ երթալով սանձակոտոր խուժանի մը:

Աւելի լրջութիւն սպասել Մազլումեանէն՝ պիտի նմանէր քարէն կաթ հանելու:

×

Մենք դիմամբ չմտանք Կարապետ եպիսկ.ի «ժուռնալ»ին մանրամասնութեանց մէջ, որոնք անճարակ մարդանքներ են, ծածկելու համար բուն դաւը:

Այսօրուան համար, կը բաւէ ուշադրութեան յանձնել մի – այն երեւոյթը:

Այսպէս, ուրեմն, Դաշնակցութեան հակառակորդները պիտի շարունակեն իրենց խուժանային արշաւը, բոլոր ճակատներուն վրայ եւ ամէնէն ազատ, գրգռիչ եւ անբարոյական միջոցներով:

Այնոնք պիտի չարունակեն անդադար իւղ լեցնել կրակին վրայ, չարժման մէջ դնել ամէն տեսակ խառնակիչներ, օգտագործել վեզարն ու բանկալը, պղտորել տեղական իշխանութեանց միտքը, ի հարկին մահափորձեր ալ կատարել, պարագային համաձայն վարձելով զանազան կարապետներ, եպիսկոպոս կամ «չաուշ»,— որպէսզի Դաշնակցութիւնը ... կործանի:

Ապրի՛ սանձակոտոր խուժանը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՋԼՈՒՄԵԱՆ ԵՊՍԿ.Ի ՆՈՐ «ԺՈՒՌՆԱԼ»Ը

ԻԲՐԵՒ ՊԱՏՐԱԳԱՐՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ, ԿԸ ԽՆԴՐԷ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՎԱՐՉԱՊԵՏԷՆ՝ «ԱՆԽՆԱՅ ՋԱԽՋԱԽԵԼ» ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՄՐ.— Ընթերցողները կարդացին Աթէնքի մէջ կատարուած արհնագի յարձակումները՝ երեք Դաշնակցականներու վրայ, դեկավարութեամբ կարմիր խմբակի մը որ զաղանի ժողով գումարած եւ մահափորձ սարքած էր:

Աթէնքի վերջին թղթակիրէն կ'իմանանք նոր եւ նոյնքան ծանրակշիռ իրողութիւն մը:

Կարապետ եպիսկ. Մազլումեան, հին Ցունաստանի ինքնակոչ առաջնորդը, վարչապետ Պ. Ցալոարիսի ուղղած է նամակ մը, որ հրատարակուած է Ա – թէնքի «Քաթիմէրինի» եւ «Նէոս Կոզմոս» թերթերուն մէջ: Կարդացէք եւ դատեցէք.—

Վսեմափայլ Տէր,

— «Ցունաստանի հայ գաղութը, որ այնքան ջերմ ասպնջականութիւն գտաւ ձեր ազնիւ հողին վրայ, պարտականութիւն տուած է ինձ, իբրեւ հայ եկեղեցւոյ Պետ, ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրելու մի քանի եղելութեանց վրայ որոնք մեր գաղութին խաղաղութիւնը եւ հանդարտութիւնը խանգարելու բնոյթ ունին:

Հայերու մէջ կայ «Դաշնակ» կոչուած յեղափոխական կուսակցութիւն մը, որուն պաշտօնական օրկանն է «Նոր Օր» օրաթերթը: ԱՅԴ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐ ԳՈՐԾԱԾ է Սուրիոյ, Ցունաստանի եւ ամիս մը առաջ Ամերիկայի մէջ յանձին Ղեւոնդ եպիսկ. Դուրեանի, որ եկեղեցական արարողութեան պահուն սպանուեցաւ:

Նոյն այդ կազմակերպութեան Ցունաստանի ներկայացուցիչները, հակառակ որ ներկայիս ամբաստանութեան տակ կը գտնուին այդ ոճիրներուն համար, կը շարունակեն միշտ սպառնալ մեր գաղութին դեկավարներուն:

Առանց ուզելու ձեր բարի տրամադրութիւնները չարաչար գործածել, պիտի խնդրէինք ձեզմէ որ թոյլ տաք համաձոտ կերպով ձեզ ներկայացնել այդ կոմիտէին ոճրային գործունէութիւնը:

Ամբողջ աշխարհի մէջ ցրուած Հայերը ցնորուած են իրենց իրական հայրենիքին, Հայաստանին որ մաս կը կազմէ սովիէթական մեծ հանրապետութեան, եւ սովիէթական պաշտպանութիւնը կը նկատէ գերագոյն պայման մը փոքրիկ Հայաստանի գոյութեան համար, որ առանց սովիէթական պաշտպանութեան կրնայ հիմնապէս կործանիլ 24 ժամուան մէջ, իր սարսափելի թշնամիներուն կողմէ:

Հայ ժողովուրդը հայրենասիրական ազնիւ զգացումներով տոգորուած է եւ օրհնապահ վերաբերմունք ցոյց կուտայ իր հայրենիքին հանդէպ, առանց ոէժիմը խնդիր յարուցանելու:

Ցեղափոխական կուսակցութիւնը չընդունիր այս տրամաբանական կարծիքը, այլ ընդհակառակն ցնորական ծրագիրներ կը մշակէ եւ կը կարծէ թէ կարող է Հայաստանի ոէժիմը եւ հողային գոյավիճակը բարեփոխել, հակառակ որ երկրէն դուրս կը գտնուի:

Հայաստան 2 միլիոն բնակչութիւն ունի, եւ պարտադրաբար իր բախտը կապած է սովիէթական Ռուսիոյ հետ որ 180 միլիոն բնակչութիւն կը համրէ:

Ցեղափոխական կուսակցութիւնը ազատ է իր անտրամաբանական կարծիքները եւ տեսակէտները ունենալ եւ զանոնք պարզելու եւ պաշտպանելու միջոցը կը կարծենք թէ մամուլը եւ խօսքն է եւ ոչ թէ զաղտնական ոճիրները, զորս նախընտրած է իր տեսակէտները պարտադրելու համար:

Զաղտնական ոճիրին կը յաջորդէ զրպարտութիւնը, որովհետեւ յիշեալ յեղափոխական կազմակերպութիւնը հրապարակաւ կ'ամբաստանէ մեր գաղութին դեկավարները եւ իրենց հակառակորդ զաղտնական դէմքերը, թէ համայնավարներ են, որպէսզի կառավարութեան եւ յոյն ժողովուրդին աչքը ցոյց տան թէ իբր թէ իրենք համայնավարութեան դէմ կը պայքարին, յուսալով որ այդ ձեւով յունական պաշտօնական շրջանակներու համակրանքը կը շահին:

Վսեմափայլ Տէր, մենք համայնավարներ չե՛նք:

Այլ պարզապէս, որովհետեւ յուսահատած ենք թուրքերէն ջարդուելէ, եւ յուսահատելով երկրիս զօրաւորներու խաղերէն, որոնք միշտ խոստացած եւ երբեք իրականացուցած չեն Հայաստանի անկախութեան երազը — դուք ցոյներդ ալ չանաչ յուսախաբուած էք ձեր զօրաւոր պաշտպաններու լքումէն — յուսահատելով կ'ըսենք զօրաւորներու խաղերէն. համակրանքով կը դիտենք Հայաստանի մը գոյութիւնը, նոյնիսկ Սովիէթներու պաշտպանութեան տակ, յուսալով որ լաւագոյն օրեր կուգան:

Այս տեղեկութիւնները ձեզ պարզելով, ձեզմէ կը խնդրենք խօսքի եւ գաղափարի ազատութիւնը ապահովել եւ բարի ըլլաք պէտք եղած թելադրանքներն ընել այդ կոմիտէի շէֆերուն, որպէսզի այս ձեւով վերջ տրուի իրենց գրգռութիւններուն եւ սպառնալիքներուն որոնք լրջօրէն կը վտանգեն գաղութի խաղաղութիւնը, ցաւալի միջադէպերու տեղի տալով:

Մենք բոլոր օրինապահ Հայերս, կատարելապէս գիտակից հեղլէն ասպնջականութեան հանդէպ մեր ունեցած պարտականութիւններուն, երախտապարտ պիտի ըլլայինք ձեզի հանդէպ եթէ ԱՆՆՆԱՑ ՋԱԽՋԱԽԵՒ ՅԻՇԵԱԼ ԱՀԲԵԿԶԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ, որ հեղլէն ասպնջական երկիրը չարմար գետին մը կը նկատէ զաղտնական ոճիրներ գործելու համար:

Կը յուսանք որ ձեր ասպնջականութիւնը չարաչար գործածողները պիտի հասկնան իրենց արարքին ծանրութիւնը, ինչպէս հասկցան Սուրիոյ եւ Պուլկարիոյ ճիւղերը, որոնք անվնաս լուծուեցան»:

×

«Նոր Օր» հրատարակելով այս անօրակելի նամակը, դիտել կուտայ, կարճ յայտարարութեամբ մը (3 մարտ).

—«Ազգ. կեդր. վարչութեան ուղղած էինք քաց նամակ մը եւ անոր ուշադրութեան յանձնելով գաղութին փոթորկոտ վիճակը, համերաշխութեան, խաղաղութեան առաջարկ մը ներկայացուցած էինք:

Օր մը յետոյ, իբրեւ պատասխան մեր խնդրանքին, գաղութին եւ ազգային իշխանութեան անունով, Մազլումեան եպիսկոպոս հեղլէն մամուլին մէջ հրատարակած է ամօթալի նամակ մը: Աննախընթաց է հայ պատմութեան մէջ որ առաջնորդ մը, օտար մամուլին մէջ, ոճրագործ անուանէ իր ժողովուրդին կարեւոր մէկ մասը եւ այդ գաղութին մէջ տասնեւմէկ տարիներէ ի վեր հրատարակուած միակ հայ օրաթերթը:

Վստահ ենք թէ ո եւ է հայ որ կարդայ այդ նամակը, պիտի չուզէ հաւատալ իր աչքերուն: Առաջնորդը այդ նամակով մեր անձին չի կրնար վնասել: Այս երկրին մէջ արդարութիւն կայ, ո՛չ Զէկան եւ ո՛չ ալ Փանկալոսի իշխանու – թիւնն է որ կը տիրապետէ: Բայց անդարմանելի եւ սարսափելի հարուած մըն է որ տուաւ հայ գաղութի վարկին:

Մենք կը զգանք որ Առաջնորդը պարզ գործիք մըն է աներեւոյթ ուժին ձեռքը: Եւ Զէկան սրտատրոփ կը սպասէ որ մենք, հեղլէն մամուլին մէջ նոյն ոճով պատասխանենք Առաջնորդին, որ եւ է կերպով փոխադարձենք իրեն:

Այդ հանդիսէն պիտի զրկենք զիրենք: Պիտի շարունակենք պահել մեր պարկեշտութիւնը եւ գիտակցութիւնը, զատորոշելու համար հայ ժողովուրդին շահերը: Ոչ մէկ միջոցի պիտի դիմենք, չափելու համար Առաջնորդին հոգիի եւ մտքի պզտիկութեան հետ»:

Փետրուար 25ի դէպքին ճնշումը

Աթէնքի ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իր ճնշումները, երեւան հանելու համար փետրուար 25ի դէպքին բարոյական կազմակերպիչները: Բոլորն ալ անհետացած կամ պահուած են: Վերջին լուրերու համաձայն, ոճրագործ կարապետ Զավուշի հետքը գտնուած է: Ձերբակալուած երեք մեղսակիցներէն մէկը խոստովանած է թէ մահափորձը կանխաւ սարքուած էր, բայց ինք որեւէ մասնակցութիւն չունի: Ձերբակալուած է նաեւ Պ. Պետրոս Ցովնանեան, որ մասնակցած է մահափորձէն առաջ կատարուած գաղտնի ժողովին:

«Նոր Օր» այս տեղեկութիւնները հրատարակելով, կ'աւելցնէ թէ Բարեգործականի մասնաճիւղը վերջերս դրամ տուած է Կարապետ Զավուշի: Կ'ենթադրուի թէ ոճրագործը այս դրամով գնած է այն ատրճանակը, որով վիրաւորեց բրիգ. Գրիգոր Պետրոսեանը:

—·—

Տիկին Սթավիցքիի յայտնութիւնները Քննիչ Յանձնաժողովին առջեւ

ԽԱՉԱԳՈՂԻՆ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԸ ԿԸ ՄԵՐԺԻ ԽՕՍԻ

Առջի օր խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը լսեց Տիկին Սթավիցքին: Երկար եւ նեղացուցիչ հարցումներ եղան, զաղտնիքներ երեւան հանելու համար: Տիկինը պատմեց ինչ որ գիտէր եւ յիշեց չատ մը երեւելիներու անուններ: Այսպէս, ըսաւ թէ իր ամուսինը ճաշած է երմտական նախարար Պ. Ժոան Պոնէի հետ, 1932ին, Սթրէզայի տնտեսական խորհրդաժողովին մէջ:

— Իրրեւ Պոնէի հիւր թէ մխիթնոյն սեղանին վրայ:

— Մխիթնոյն սեղանին վրայ, պատասխանեց տիկինը եւ հարցապնդողները կարճ կապեցին: Սթավիցքի ճաշած է նաեւ Տիւռանիի հետ, որ հաւանաբար առեւտրական նախկին նախարար ժիւլիէն Տիւռանն է եւ որ Պայոն կանչուած է, հարցաքննելու համար: «Վստահ եմ որ անունը Տիւռան էր, ըսաւ տիկինը, բայց ժիւլիէն ըլլալը չեմ յիշեր»: Գալով Սթավիցքիի եւ Քիսիի բարեկամութեան, ամուսինը անգամ մը պատմեր է թէ այցելութեան հրաւիրուած է ոստիկանութեան վերատեսուչին կողմէ եւ վերադարձին չատ ուրախ էր: Ինք միայն մէկ անգամ տեսած է Քիսիը: Օր մը Օփերայի հրապարակին վրայ կը ճաշէին Տիւպառիի հետ, երբ Քիսի ներս մտաւ, քանի մը սիրարիր խօսքեր ուղղեց «Լա Վոլոնթէ»ի տնօրէնին եւ բարեւելով գնաց նստաւ իր սեղանը: Տիկ.ը հերքեց թէ Քիսիի հետ միեւնոյն օթեակին մէջ գտնուած է թատերական ներկայացման մը առթիւ: Միայն խոստովանեցաւ թէ Տիւպառի անգամ Օփերայի չքեղ ներկայացման մը առմամբը ստանալով Քիսիին, տուած էր իրեն: Ցետոյ յիշեց հետեւեալ անձերը, որոնք յարաբերութիւն ունէին իր ամուսնին հետ,— երեսփոխան Կաթոն Պոնու, Թիսիէ՝ Պայոնի Վարկի Դրամատան տնօրէնը, «Լիպէրթէ»ի նախկին տնօրէնը որուն 50,000 ֆրանք տուած է ինք անձամբ (տիկինը), ամուսնին հրամանով, Տիւպառի, «Օ դ'Էքութ» չաբաթաթերթին տնօրէն Փօլ Լէվի, «Պէք է Օնկլ» չաբաթաթերթին հրատարակիչ Տարիուս (բոլորն ալ բանտարկուած), ինչպէս եւ դատաւոր Հիւրլօ, որ երկուշաբթի օր անձնասպանութիւն փորձեց, երբ իմացաւ իր պաշտօնանկութիւնը:

Տիկին Սթավիցքի յայտնեց թէ մարդ չի ճանչնար երմտական նախարար Բոնէթենէն եւ ոստիկանական վերատեսչութենէն, թէ իր ամուսինը կապ ունէր վիչենա հաստատուած երկու իրաւագէտներու հետ, թէ չի ճանչնար նախկին երեսփոխան Խոմօն Պուայէն: (Այս վերջինը ամբաստանուած է իբրեւ գործակից: Զէքի արմատները կը հաստատեն թէ 1,059,500 ֆրանք ստացած է Սթավիցքիէն):

Քննիչները հարցուցին թէ ինչ կարծիք ունի իր ամուսնին մահուան պ ...

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ՆՈՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

— oo —

Ա. ՋԱՍՈՒԼԵՑԻ

Ինչպե՞ս է ստեղծվել հայկական սովետական պատմագրությունը։ Ի՞նչ ուղիներով է նա զարգացել։ Ի՞նչ հաջողություններ ունի նա իր հետևում։ Ի՞նչ խնդիրներ են դրված նրա առջև։ Ահա այն հարցերը, որոնց պատասխանը տալիս է ընկ. Ջասուլեցին իր ներկայացրած զեկուցման մեջ։

Ընկ. Ջասուլեցին նախ և առաջ ցույց է տալիս, որ հայկական սովետական պատմագրությունը ծնվել և զարգացել է մեծ դժվարությունների միջով։ Նա ծնվել է մեծ հեղափոխության հաղթանակից հետո, երբ հին, ցարական պատմագրությունը ամբողջովին սնանկացել էր։ Հին պատմագրությունը ծառայում էր ցարական ռեակցիոն քաղաքականությանը, ծառայում էր ազգային ճնշման, ազգային ատելության սերմանման գործին։ Հին պատմագրությունը ոչ միայն չէր ուսումնասիրում ժողովրդական զանգվածների կյանքը, նրանց պայքարը, այլև ամենայն ջանքերով աշխատում էր ծածկել, աղավաղել այդ պայքարը։ Հին պատմագրությունը ոչ միայն չէր ուսումնասիրում ժողովրդական զանգվածների կյանքը, նրանց պայքարը, այլև ամենայն ջանքերով աշխատում էր ծածկել, աղավաղել այդ պայքարը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

ՀՏԱՇՖԱՀՈՒԹՅԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

— oo —

— Ես ու իմ ծանոթ Հենրիխը, ինչպես ասում էի, ընկերներ էինք։ Մանուկ հասակից միասին էինք մեծացել, միասին էինք սովորել։ Ես ավարտեցի գիմնազիան, նա՝ ռեալական։ Ես ընդունվեցի համալսարան, նա՝ տեխնոլոգիական ինստիտուտ։ Ես ուսանող էի, նա՝ ուսանող։ Ես ուսանող էի, նա՝ ուսանող։ Ես ուսանող էի, նա՝ ուսանող

ճառներու մասին. անձնասպան եղած է թէ սպաննուած:

— Երբ առաջին անգամ Շամոնիէն վերադարձայ, դիակը տեսնելէ յետոյ, կարծեցի թէ անձնասպան եղած է: Բայց յետոյ այնքան բաներ լսեցի որ... չեմ գիտեր...

Այս յայտարարութենէն առաջ, տիկինը ըսած էր թէ երբ ամուսինը հրաժեշտ առաւ, յայտնեց որ պիտի փորձէ փախչիլ:

Հարցաքննութենէն յետոյ, տիկինը բացատրութիւններ տուաւ չէքերու վրայ նշանակուած համառօտագիրութեանց մասին եւ նորէն բանտ առաջնորդուեցաւ:

Ցետոյ առեան կանչուեցաւ Ռոմանիենց, Սթավիցքիի քարտուղարն ու մտերիմը, որ բացարձակապէս մերժեց պատասխանել եղած հարցումներուն: Բոլոր փորձերը անօգուտ անցան: Մերժեց նոյնիսկ բացատրութիւն տալ չէքերու ծածկագիր համառօտագրութեանց մասին, յայտարարելով թէ միայն հարցաքնիչ դատաւորին առջեւ կը խօսի: Իր գործակիցը, Տէլմառօն, պատասխանեց բոլոր հարցումներուն, բայց խեղճը շատ բան չէր գիտեր: Թէեւ 1929էն ի վեր Սթավիցքիի քով կը ծառայէր, բայց հազիւ չէքերուն ստորագրութիւնը կրցաւ կարդալ:

Ցանձնաժողովը երկկ ալ չարունակեց հարցաքննութիւնները, հետզհետէ պրպտելով չէքերուն արմատները: Նոր ձերբակալութիւններ անխուսափելի են:

*** Ձախակողմեան թերթերը կ'ըսեն թէ 300,000 ֆրանքի չէք մը յատկացուած էր նախարար Թառարիէօյի, երբ կը գտնուէր « Լա Լիկէոթէ »ի խմբագրութեան մէջ: Կ'ըսուի թէ երկու միլիոն ֆրանք ալ արմատական — ընկերվարական կուսակցութիւնը ստացած է, « Փրուսթ — Վալուա » անունով: (Այս վերջինը կուսակցութեան կեդրոնի փողոցին անունն է):

Միեւնոյն առեն հարցաքննութիւնները կը չարունակուին Պայոնի մէջ: Հարցաքննիչ դատաւորը 20 նոր հրամանագիրներ հանեց, քննութեան համար: Այդ հրամանագիրներէն մէկով կը պահանջէ բռնել և խուզարկել դերասանուհի Ռիթա Կէօրկի պայուսակները, քակել « Անիիս » թատրոնին կնիքները եւ խուզարկութիւն կատարել եւայլն:

Դատաւոր Փռէնսի սպանութեան խնդիրը

Նոր եւ աւելի լուրջ հետքեր գտնուած են, դատաւոր Փռէնսի սպանութեան մասին, բայց առ այժմ գաղտնի կը պահուին: Գիտական քննութիւնը Թունաւորման հետքեր երեւան հանած ըլլալով, որոշուեցաւ նոր դիակներ թաղել մը կատարել: Գործողութեան պիտի մասնակցին 7 մասնագէտ բժիշկներ:

«Փետրուար 6ի» յանձնաժողովը

Փետրուար 6ի դէպքերուն քննիչ յանձնաժողովն ալ կը շարունակէ իր աշխատանքները: Բազմաթիւ վկաներ երեւան հանուած են: Առջի օր հարցաքննուեցան Ազգահպանութեան նախկին տեսուչ Պ. Թոմէ եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատարներ:

ՇԱԲԱԹԸ 36 ԺԱՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Զօր. Ճօնսըն, նախագահ Բուզվէլթի տնտեսական վերակազմութեան ծրագրին լիազօրը, կոչ մը ուղղելով, յանձնարարեց շաբաթական աշխատանքը վեցածել 36 ժամուան, իսկ վճարումները բարձրացնել հարիւրին 10 համեմատութեամբ: Դործատէրները բողոքեցին, յայտնելով թէ չեն կրնար նոր գործողութիւններ ընել:

ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ ՄԸ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Կիրակի օր շոգեկառքի ծանր արկած-մը պատահեցաւ Մոսկուայէն հիւսիս մղոն հեռու: 19 հոգի մեռան եւ 52 հոգի վիրաւորուեցան, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրին: Կ'ըսուի թէ կորուստները շատ աւելի ծանր են, բայց գաղտնի կը պահուին:

ՇՈԳԵՆԱՒ ՄԸ ՋԱՐԴՈՒՓՇՈՒՐ ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՄԷՋ

Իտալական « Սանթոնի » շոգենաւը, որ Պոլսէն ճամբայ ելած էր դէպի Ռուսնաթացա, ճամբան շփոթելով ժայռերու զարնուեցաւ եւ երկու կտոր եղաւ: 16 նաւաստիներ մակոյկ մը նստան, բայց նաւակը շրջելով, ծովը ինկան: 12ը մեռան ցուրտէն եւ անօթութենէն: Ջորսը հիւանդանոց փոխադրուեցան յուսահատական վիճակի մէջ: Միւս 11էն լուր չկայ:

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները

Ձ. Դ.

ՁԱՒՐԵԱՆ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Շավիլի «Աղուութեան» խումբի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին (Շավիլ)՝ ներկայանալ անդամատերով:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅի Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյժամը 8.30ին Ակումբին մէջ:

Գաւառ

ՏԻՄԻՆի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Քրիսաֆոր, Ռոսառմ եւ Զաւարեան խումբերու ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական ժողովասեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԼԻՈՆի կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 14 rue François Garcin ընկ. Քէնսիրեանի ճաշարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

84, Rue Chappe, Salon Chappeի մէջ

կը խօսին ընկերներ՝ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ եւ Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՇԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ ՊԱՆԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ԱՐՏԻԻԼԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 7

Ներկայ կ'ըլլան ընկերներ՝

ԽԱՏԻՍԵԱՆ, ԳԻԻԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ, ԲԱԼԱՅԵԱՆ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ:

Պուրկ-լա-Րէյն, Place Condorcet, Salle de Banquetի մէջ

Մասնակցութեան համար 2.50 ֆր.

Porte d'Orléansէն առնել 88 թիւ հանրակառքը եւ իջնել Place Condorcet Bourg-la-Reine:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

Մահուան 15ամեակին առթիւ

ԱՆԻԷՔԹ ՊՈՒՇ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ

եւ հովանաւորութեամբ՝ ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

25 Մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի 13ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ ՍԱՐՍԷԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ - ԿՈՒՍԷՆՎԻԼԻ «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

Առնուվիլ, Salle Callémantի մէջ (կայարանին դիմաց)

կը ներկայացուի՝ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

կը խօսի՝ ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

կը դասախօսէ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Նիւթ՝ Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Կը հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ եւ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

10 ՄԱՐՏ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Salon Florideի մէջ **7, rue Venture**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Opéra Comiqueէն Օր. Mireille Belgrano, Փարիզի Վարիէթէէն հռչակաւոր կատակերգակ Honoré Gabin: Եւրոպական պարեր՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՋԱՐԵՀ ՋԱՎՈՒՇԵԱՆի եւ M. Richardի եւ մասնակցութեամբ հռչակաւոր ՌՕՑԱԼ ՃԱԶԻ:

Դիսակաւորներու տողանցք. գեղեցիկ տարազ կրողներուն արժէքաւոր նուէրներ: ՄՈՒՏՔ 6 ՖՐԱՆՔ:

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան Փորթ տ'Իթալիի մասնաճիւղի վարչութեան Օժանդակ Տիկնաց Միութեան թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 13, Rue Pierre Curie, Պ.ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Սիրայօժար մասնակցութեամբ ԿԻՆՏՈՑԻ կը նուագէ Թաթիա ԱՐԳԱՐ: Տեղի պիտի ունենան կովկասեան պարեր: Տեղի կ'ունենայ պարգեւաբաշխութիւն:

Մուտքը մասնակցութեան համար 3 ֆր.:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՄԱՀԱՅԱՐԲԵՐԴՑԻԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 14 Շաբաթ երեկոյ:

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ԶԻՆԿԻԼԻՐՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ

Կը ներկայացուի՝ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

երգ, նուագ, արուեստանուէրիւն: Մուտքը՝ ազատ է:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԵՓԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ

ԽՄԵՑԷՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ

ՄԵՐԺԵՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԸ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր

Société PEUREUX

12, Boulevard des Vignes, 12 MARSEILLE Tél. Colbert 58—10

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné Lyon (Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit, Nice (A. M.)

ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վ իրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԶԻԼՏԷԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel կամ Maubert-Mutualité

ՅԱՄԱՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՐՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 9 - 12 եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան ճանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել 13

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի 13 rue Pierre Curie, K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (Մէն Լազար կայարանին մօտ) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հիշտարար դատարան. ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ապրի տիկին Ն. Սարգիսեան, ֆէը եւ տիկին Հրաչ Սարգիսեան, Օր. Արփինէ Սարգիսեան, ֆէը եւ տիկ. Բարթամ Պասմաճեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝

ՆՇԱՆ ՍԱՒԳԻՍԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական Միութեան գասախօսութիւնը այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 20.30ին Pavillon Arménien — Cité Universitaireի մէջ, 41 Bld. Jourdan, կը խօսի՝ Սահակ վրդ. Տէր Մովսէսեան: Նիւթ ունենալով՝ «Հայոց պատմութեան նորագոյն շրջանի գլխաւոր դէպքերը»: Մուտքը ազատ է:

ՍԵԲԱՍՏԻՈՅ Այգ Երիտասարդաց Միութեան ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ 61, Mr. le Prince, կը խօսի՝ Տքթ. Ա. Պօղոսեան առողջապահութեան մասին: Մուտքը՝ ազատ է:

ԵՐՋԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ.— Նպատակ ունենալով Հայրենակցական Միութիւն մը կազմել, իբրեւ առժամեայ մարմին Փարիզի եւ շրջանի բոլոր երգչկացիները կը հրաւիրենք այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին ներկայանալ Պ. կիրակոս Ցարութիւնեանի տունը՝ խորհրդակցելու համար:

Հասցէ.— 16, rue Victor-Hugo, Gentilly (Seine). Métro: Porte d'Italie.

Ի դիմաց Առժամեայ Նախանակ Մարմին:

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (71)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԿԱՆի ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆի ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

ԵՒ սակայն, կառավարութիւնը չէր ձերբակալեր զայն: Որովհետեւ, ան իր ձեռքը պաշտօնական արտօնաթուղթերը ունէր, եւ, հետեւաբար, չար – մար չէր նկատուէր օրնդէ դուրս ելլել եւ զայն բանտարկել: Այսուհանդերձ, չէքէներու պատերը համաձայն չէին որ ան ամէնուն տեսողութեանը առջեւ փախչէ ու մեկնէր եւ տեղ մը վերջ իրենց գլխուն փորձանք դառնար: Որով վճռած էին իրենց կողմէ կարգադրութիւն մը ընել: Այդ պարտականութիւնը տանձնած էր Հազդընն: Անկէ վերջ, այլեւս, անտոյդ մնացած էր թէ ինչ էր եղած Ցակորը: Ինչ որ ստոյգ էր, սա էր թէ՝ ան յաջողած չէր ռուսական սահմանն անցնել եւ հայ յեղափոխականներուն միանալ:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՑԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

Այս դէպքէն քանի մը օր վերջ, ըսկսած էր ռուսական յարձակումը: Սահմանային վաշտերը նահանջած էին: Ռուսական բանակին մէջ կը գտնուէին բազմաթիւ հայ դիւղորներ: Անկարելի ըլլալով պայպիսը պահել, անկէ բաժնուած էին նաեւ անոնք որ կը պատկանէին Թէչքիլաթը Մախսուսէի կը նեղին, եւ այդ վայրին պաշտպանութեան գործը յանձնած էր անոնց: Այս ուժը երեք ժամ դիմադրած էր Թշնամի յարձակումներուն՝ Զալտրանի հովիտին ուղղութեամբ: Աչիրէթի գունդին հրամանատար չէր Իպրահիմի որդին Գըղըլտիզ գալով տեղեկացուցած էր թէ Տիատինի մէջ ուժգին ճակատամարտ մը մղուած էր ու Ռուսերը հարուած էին: Այդ միջոցին, Գըղըլտիզ կը գտնուէր 40 հոգինոց չէթէ մը: Սոսնձ բոլորը կը պատկանէին Պայպուրտէն հետացող չէթէներուն: Տեղեկանալով որ ռուս բանակը ուրուած է, իրենց հետ առած էին նաեւ 50 աշխարհական հեծեալներ, եւ անմիջապէս սուրացած էին Զալտրանի ուղղութեամբ: Զալտրանի չրջակայքը կուիւ տանող մեր թնդանօթներուն հրամանատարը ճակատէն մաս մը յանձնած էր նաեւ այս 90 հոգիներուն, որոնք Թէչքիլաթը Մախսուսէի կը պատկանէին, եւ այդ վայրին պաշտպանութեան գործը յանձնած էր անոնց: Այս ուժը երեք ժամ դիմադրած էր Թշնամի յարձակումներուն՝ Զալտրանի բարձունքներուն վրայ: Զէթէին մարդիկն ու պետերը արտակարգ քաջութիւն երեւան բերած էին: Հակառակ անոր որ յարձակող Ռուսերը 5000 հոգի էին, այս 90 հոգին իրենց տեղէն չէին չարժած եւ յաջողած էին յարձակումները ետ մղել: Շնորհիւ այդ ընդդիմութեան էր որ՝ ռուս ուժերը աւրուած եւ ետ դարձուած էին: Ռուսերուն տուած զոհերուն թիւն էր իբր 700 մեռեալ եւ 300 վիրաւոր: Բախումէն վերջ, մեր չէթէն ետ քաշուած էր միայն երկու վիրաւորներով:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԲՆԱԶՆՋՄԱՆ ԿԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

oooo

Այդ միջոցին, Գըղըլտիզ մտած էին այն Ռուսահայերը որոնք կը չարժէին ռուսական բանակին հետ, եւ բազմաթիւ Թուրքեր ջարդած էին: Հայերու բնաջնջական քաղաքականութիւնը սկսած էր այն տեղէն, երբ Ռուսերը մտած էին Թրքական հողը: Զալտրանի գաղթականներուն վրայ Ռուսերուն դիմադրելէ վերջ, Արտիւ քաշուած էին Թէչքիլաթը Մախսուսէի չէթէներն, ուր յաջողած էին ձերբակալել հայ գեղագործ մը: Այդ Հայուն տուն կատարուած խուզարկութեան չը նորհիւ, բազմաթիւ փաստաթուղթեր ձեռք անցուած էին: Այդ փաստաթուղթերը ցոյց կուտային թէ՝ Հայերը Ռուսերուն հետ ինչ ձեւով պիտի տանին չարժումը եւ իրենց բնաջնջման քաղաքականութիւնը ինչպէս ի գործ պիտի դնեն:

Զէթէն, Ռուսերու յառաջխաղացման վրայ, Արտիւ չմնալով, դէպի կարին քաշուած էր, բանակէն տրուած հրամանին համաձայն: Կարնոյ Թէչքիլաթը Մախսուսէի նախազահութիւնը, Արտահանի յարձակումէն յետոյ, Արդուէն տեղաւորուած էր: Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր պէյ հոն կը գտնուէր: Ընդհ. պատերազմին մեր մասնակցութեան չորրորդ ամսուան ընթացքին, այսինքն՝ 1915 փետրուարին, Կովկասի ճակատին Թէչքիլաթը Մախսուսէի գործունէութիւնը այլեւս կը կայանար ռուսական ուժերուն հետ բախելու եւ անոնց յարձակումները կասեցնելուն մէջ:

ԲԱԽՈՒՄՆԵՐ

»»»·«««

Ռուսերուն չարունակական յարձակումները բնականաբար կը մտահոգէին չրջակայ բնակչութիւնը: Որովհետեւ, որ եւ է կասկած չկար այն մասին թէ՝ Ռուսերը եթէ վերագրաւէին այն հողերը զորս մենք գրաւած էինք, մէկ հատիկ Թուրք կամ խլամ ողջ պիտի չձգէին: Փետրուարի սկիզբը, առաւելապէս Տավագկերտ քաղաքն էր որ ենթակայ էր այդ վտանգին: Ցանուն այդ քաղաքի բնակչութեան, Թէչքիլաթը Մախսուսէին դրկուած հեռագրի մը մէջ կ'ըսուէր:

— « Հարկ չկայ բացատրելու թէ Տավագկերտը ինչ մեծ կարեւորութիւն ստացած է ներկայիս: Այս չրջանին պաշտպանութեան ու թշնամի գրաւման դէմ պահպանութիւնը թողուած է միմիայն Թէչքիլաթը Մախսուսէին մարդոց: Թէեւ Սիւլէյման էֆէնտին փոքրիկ ջոկատով մը կը պաշտպանէ Նուրսիթ – Քարնավաս չրջանները, ուր ինք կը գտնուի, եւ վերին աստիճանի անձնազոհութիւն ցոյց կուտայ, բայց, թշնամին, այդ չրջանը չափազանց թեթեւ գտնելով, անընդհատ իր յարձակման ենթակայ կը դարձնէ զայն: Հետեւաբար այդ վայրին մէջ դիմադրութիւնը անկարելի դարձած է: Ուրեմն, կամ բանակներդ այս կողմերը, եւ կամ բանակ կանչուի դէնք դրկեցէք, որպէսզի մեր պատիւն ու հոգին պաշտպանենք թշնամիին դէմ: Ասիկա կը խնդրենք եւ յանուն հայրենիքի փրկութեան եւ դիմաց անմեղ ժողովուրդին»:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխտերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
9
ՄԱՐՏ
VENDREDI
9 sraM
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année - № 2440

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՓ ԽՕՍՔ

ՎԵՂԱՐԸ ՇՈՒՔ ԷՐ, ԴԱՐՁԱԻ ՓՈՒՇ

Աթէնքի բրածոյ առաջնորդին գարչելի ձեռնարկը աւելորդ անդամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ՝ դեռ երկա՛ր պիտի կրենք միջնադարեան կղերապետութեան մը չարիքները:

Արդարեւ, առաջնորդին ի՞նչ գործն էր երթալ ճառ խօսիլ թատրոնի մէջ սարքուած միթինկի մը:

Այդ միթինկին հրաւիրեր էին նաեւ Աթէնքի մետրապոլիտը, բայց ան մերժեց մասնակցիլ, փափկութեամբ հասկցնելով թէ իրենց տեղը եկեղեցին է:

Ագահանդէ՞ս պիտի կատարէր,— թող ուզածին չափ սարքէր բոլոր եկեղեցիներուն մէջ:

Կ'ուզէր բողոքե՞լ Նիւ Եորքի դէպքին դէմ,— նորէն եկեղեցին պիտի ըլլար իր տեղը, ոչ թէ թատրոնը:

Մանաւանդ որ, իրեն համար գաղտնիք չէր ոչ միթինկին կազմակերպիչներուն նենգամտութիւնը, ոչ ալ այդ առթիւ հրատարակուած թռուցիկներուն դիւային ոգին:

Երբ ափ մը իժեր աշխարհի բոլոր լուտանքները տակէ տակ չարելով, սուտ – իրաւ իրար խառնելով, պատկերներ եւ դիակներ չահագործելով կը փորձեն տրամադրութիւն ստեղծել «Դաշնակցութիւն կոչուած հրէշածին կազմակերպութեան» դէմ, երբ շարքերուն հրաւէրները կ'ուղղեն հեռանալ «ձիւաղներու այդ կուսակցութենէն», «բորենիներու այդ խմբակցութենէն», եւ կը պահանջեն «զրկել Դաշնակ չէֆերը Հայերու յաւուրմէ բոլոր իրաւունքներէն»,— ի՞նչ պիտի ըլլար ո եւ է եպիսկոպոսի պարտականութիւնը:

Ապարէ՞զ կարծել Հ. Ը. Դաշնակցութեան, «ժուռնա՞լ» գրել կառավարութեան, իբրեւ ոճրագործ ներկայացնելով ամբողջ կուսակցութիւն մը, անոր «անխնայ ջախջախո՞ւմը» պահանջել, եւ գաղութին կէսը միւս կէսին դէ՞մ հանել, թէ զգաստութեան հրաւիրել երկու կողմերն ալ:

Կարապետ եպիսկ. Մազլումեան Հին Ճուննասուանի ազգապե՞տն է թէ «խալիֆա»ն:

Իրրեւ «Հայ եկեղեցւոյ պետ», ինչպէս կը կոչէ ինքզինքը, ո՞ր հրովարտակով կամ կոնդակով իրաւասութիւն ստացաւ զեկոյց դրելու Ճունասուանի վարչապետին, այնքան ստորին եւ գրգռիչ խուժանավարութեամբ մը:

Տարիներ առաջ, հռչակաւոր Ազարէկովը իր սեւ ցանկին մէջ կը յիշէր նաեւ Աթէնքի հոգեւոր հովիւը:

Մազլումեան բորբոքեցաւ եւ հերքեց որ եւ է մեղսակցութիւն:

Ուրեմն, սուտ կը խօսէր Զեկայի գործակալը, համաձայն իր յայտարարութեան:

Իսկ այս մէ՞կը: Ճունասուանի վարչապետ Պ. Յալտարիսին ուղղուած եւ յունարէն թերթերու մէջ հրատարակուած այս նամակը ի՞նչ կ'ապացուցանէ:

Ի՞նչ զազափար կրնար կազմել յունական կառավարութիւնը, կարդալով «Հայ Եկեղեցւոյ Պետ»ին գրութիւնը, որ կը յայտարարէ թէ «Դաշնակ կոչուած կուսակցութիւն մը ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՃԻՐՆԵՐ ԴՈՐԾԱԾ է», հետեւաբար, «երախտապարտ պիտի ըլլայինք ձեզի հանդէպ, եթէ ԱՆՆԱՑ ՋԱԽՋԱԽՔ յիշեալ ահաբեկչական կազմակերպութիւնը»:

Ոստովանեցէք որ Թուրքիոյ Հայոց ամէնէն Թրքամէտ պատրիարքն իսկ այսքան յառաջ գացած չէր, ունենալով հանդերձ լայն իրաւասութիւններ եւ իր ձեռքն ալ՝ Թրքական տապարը:

×

Ի՞նչ խօսք որ կարապետները իրենց մօրուքին տակէն պիտի խնդան այս հարցումներուն վրայ:

Անոնք չատ լաւ գիտեն թէ ի՛նչ կ'ընեն, եւ այսպէս ալ պիտի չարունակեն, քանի իրենց ափին մէջ է որ եւ է առաջնորդարանի կնիքը եւ քանի կը վայելեն յայտնի կամ գաղտնի հովանաւորութիւնները:

Մենք աշխարհականներս ենք — Դաշնակցականներն ալ միասին — որ կը ստեղծենք այսպիսի տիպարներ, Ղեւոնդ կամ Կարապետ, տալով անոնց հանդամանքներ որոնց արժանի չեն եւ յանձնելով իրաւասութիւններ որոնք կը համեմատին իրենց կոչումին հետ:

Եթէ գաղութները սորված ըլլային տիրաբար վարել իրենց ճակատագիրը, մենք ինչո՞ւ պիտի ունենայինք մօրուսաւոր եւ վերարակիր փորձանքներ:

Անպատճառ դէշ մարդ ըլլալուն համար չէ որ հոգեւոր հովիւը կը դառնայ պատուհաս:

Լաւեր ալ կան, որոնք այլապէս մտահոգութիւն կը պատճառեն, պարզապէս անոր համար որ իրենց խարխափէն, իրենց բնական չրջանակէն հանած եւ մեր գլխուն վրայ նատեցուցած ենք իրրեւ իշխանաւոր:

Ղեւոնդ արք.ը բացառական տիպար ըլլալով հանդերձ, Մազլումեան չէր: (Այս բրածոյին պատմութիւնները կը սկսին Պանորմա – Պալըքէսիրէն):

Եւ սակայն, ոտքը դեռնէն կտրեցաւ եւ իր հաւասարակշռութիւնը կորսնցուց, երբ սանձը թող տուին, չոյելով եւ չշնչելով, — «Դո՛ւն, դո՛ւն միայն, մաաա՛ղ քեզ»...

Նոյն պատմութիւնն է որ կը կրկնուի Աթէնքի մէջ, աւելի պարզ տեսնի մը վրայ: Եւ պիտի կրկնուի ամէն տեղ, քանի որ կարմիր Երեւանն անդամ բուրլան է բռնած ի պահու վեղարին, եւ ջոջնեբու ձայնը չատ հեռուներէն կուգայ:

Մենք մեր ձեռքով ստեղծեցինք փորձանքը,— կղերապետութիւն.

Պիտի ունենա՞նք բաւական սրատեսութիւն, եթէ ոչ հիմնովին դարմանելու, գոնէ սահմանափակելու անոր չարիքները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 6Ի ԴԷՊՔԻՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. ՔԻԱՓ ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԾԱՆՐ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Պ. ՖԲՈՑԻ ԴԷՄ

Փետրուար 6ի խռովութեանց Քննիչ յանձնաժողովը չորեքշաբթի օր լսեց ոստիկանութեան նախորդ վերատեսուչը, Պ. Քիափ, որ ծանր ամբաստանութիւններ ուղղեց այդ շրջանի ներքին նախարար Պ. Ֆրոյի դէմ:

Նախկին վերատեսուչը պատմեց թէ 1934 յունուար 1ին կացութիւնը միայն երեւութապէս խաղաղ էր Փարիզի մէջ: Նախարարական հինգ յաջորդական տագնապները ծանրացուցած էին տնտեսական տագնապին եւ արտաքին վտանգներու պատճառած սրտնեղութիւնը: Շօթանի դահլիճը որոշ մեղմացում յառաջ բերաւ, բայց հանրութեան լաւ տրամադրութիւնները վեր ի վայր շրջացուեցան Սթաւիցքիի գործին յայտնութեանց հետեւանքով: Ծայրայեղ աջ կողմեան խմբակցութիւնները մղեցին ժողովուրդը համախմբուիլ երեսփոխանոցին առջեւ, իբրեւ պատասխան այն ցոյցերուն որ կատարուեցան ընդդէմ պարտիերու խնդրին կարգադրութեան եւ հարկատուներու դաշնակցութեան ցոյցերուն: Ոստիկանութեան սովորական ուժերը բաւական էին զանոնք զսպելու եւ իրապէս խորհրդարանին ժողովներու ազատութիւնը միշտ ալ ապահոված է: Բայց, երբ յաղթով ցոյցերը կը բազմապատկուէին: ես չեմ ստորագնահատած անոնց կարեւորութիւնը: Օրը օրին գիտէի ծայրայեղ աջակողմեան խմբակցութեանց ուժը, եւ ոստիկանութիւնը ի վիճակի էր արգիլելու անոնց ըպատակներուն իրագործումը: Մնաց որ, անոնք աւելի շատ իրենց բողոքները լսելի ընել կ'ուզէին, քան դէպի երեսփոխ. ժողով խուժել: Իմ ձեռք առած միջոցներս վաւերացուեցան վարչապետին կողմէ: Անոնց ըպատակն էր ապահովել երեսփ. ժողովը, առանց աւելորդ բռնութեանց դիմելու: Յունուար 22ին, ծայրայեղ ձախակողմէն Աշխատաւորի Դաշնակցութիւնը և պետական պաշտօնեաներու միութիւնը ասպարէզ կ'իջնէին, իրենց հետեւէն հաշելով Աշխատաւորի Դաշնակցութեան միացեալ թեւը (կարմիր): Սակայն, Աշխատաւորի Դաշնակցութիւնը հաւաստիքներ ստացած էր իր պահանջներու մասին, եւ միւս դաշնակցութիւնն էր որ շարժման գլուխն անցաւ, աղաղակելով.— «դէպի կառավարի՛չ Քիափ»: Այս առթիւ ծագած խռովութիւնները կարելի չէ բաղդատել Սաֆֆո – վանձէրթքի դէպքին կամ ուրիշ մայրաքաղաքներու ցոյցերուն հետ: Ոչ կրակ բացուեցաւ, ոչ մահացու վիրաւորներ ունեցանք, որովհետեւ ոստիկանութիւնը կը զգուշանար ծանրացնել ցոյցերուն կարեւորութիւնը եւ կատաբել պայծառատեսութիւն կը ցուցնէր: Փարիզի ժողովուրդը, հետզհետէ աւելի ջղագրգռուած, տրամադիր էր ինքնաբեր ցոյցեր կատարելու, ինչպէս եղաւ յունուար 24ին, Պ. Շոթանի հրաժարման նախընթաց օրը: Հրաժարման լուրէն առաջ, բազմութիւնը խռնուած էր պողոտաներուն վրայ, պատասխանելով « Ամսիօն Ֆրանսէզ »ի կոչերուն որոնց միացան երիտասարդ Հայրենասէրներու Միութիւնները: Ոստիկանութեան գործը մասնաւորապէս տուժած էր այդ օրը: Իրիկուան դէմ, համայնավարական տարրերը Սալ Վակրանէլի էր այդ օրը: Իրիկուան դէմ, համայնավարական տարրերը Սալ Վակրանէլի դուրս ելլելով, խառնուեցան ցոյցերուն: Եթէ ոստիկանութիւնը չպահէր իր պաղարիւնը, ծանր դէպքեր պիտի պատահէին, բայց ոչ կրակ բացուեցաւ, ոչ ալ արիւնալի վիրաւորումներ պատահեցան: Ոստիկանութիւնը իմ ղեկավարութեամբ ապահովեց բարեկարգութիւնը, առանց նկատի առնելու կուսակցութիւնները: Իմ զսպողական միջոցներուս մէջ ունէի նոր մեթոտ մը,— ցուցաբերութիւնը 1 գիշեր պահուելէ յետոյ ազատ կ'արձակուէին միայն այն ատեն եթէ որ եւ է յանցանք չէր գտնուած: Պատուիրած էինք բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարել, ինչ որ դիւրին գործ չէր: Գալով ձերբակալութեանց կամ կանխարգել անշարժացման, այդ կարգապահական միջոցին հայրութիւնը ինծի կը պատկանի: Եւ շատ օգտակար եղաւ:

Պ. Քիափ հասնելով փետրուարի դէպքերուն եւ Պ. Տալատիէի հետ կատարուած խորհրդակցութեանց, պատմեց իր պաշտօնակատարութեան պարագաները: Հարցուցին թէ ճի՞շդ է որ հեռախօսով ազդարարած է Պ. Տալատիէի.— « Այս իրիկուն փողոց կ'իջնեմ »:

Քիափ.— Ոչ, ես մերժեցի Մարոք երթալ, գիտնալով հանդերձ որ աւելի բարձր պաշտօնի մը կը կոչուէի: Ըսի թէ ներկայ պարագաներուն մէջ չեմ կրնար ձգել պաշտօնս: Երբ ոմանք կ'աղաղակեն. «մահ Քիափի», Քիափ չի կրնար հրաժարիլ: Ըսի թէ իմ պատիւս Փարիզ կը պահէ զիս:— «Ձեր պատիւը խնդրոյ առարկայ չէ», ըսաւ վարչապետը:— «Ես եմ միակ դատաւորը իմ պատիւիս, կը խնդրեմ չպնդիլ »: Վարչապետը պնդեց: Այն ատեն պատասխանեցի.

— « Ի զուր կը պնդէք. ի՛նչ որ ալ ըլլայ ինծի առաջարկուած պաշտօնը, չեմ ուզեր հեռանալ Փարիզէն: Շատ լաւ կը հասկնամ թէ կ'ուզէք զիս էշել ոստիկանութեան վերատեսչութենէն որուն մեր կեանքին եօթը տարիները նուիրած ենք Տիկին Քիափ եւ ես: Ես հարուստ էի երբ հոս եկայ, եւ դուրս պիտի ելլեմ աղբատ: Փողոց պիտի իյնամ, թերեւս դժբախտ պիտի ըլլամ, բայց միշտ պիտի մնամ պարկեշտ »: Այստեղ վերջացաւ մեր խօսակցութիւնը: Եթէ ըսած ըլլայի՝ « այս իրիկուն փողոց կ'իջնեմ », կ'երաշխաւորեմ թէ իսկապէս իջած պիտի ըլլայի:

Այնուհետեւ բազմաթիւ հարցումներ ուղղուեցան, եւ ի վերջոյ Պ. Քիափ պատմեց թէ Պ. Ֆրօ, ներքին գործերու նախարարը անձնական պատակներ կը հետապնդէր եւ կ'ուզէր մասնաւոր պահակախումբեր կազմել ձախակողմեան եւ կասկածելի տարրերէ, թէ իմ փութաց Պ. Տալատիէի ուշադրութիւնը հրաւիրել այդ մասին եւն.: (Պ. Ֆրօ զեկոյցով մը վճռապէս հերքեց այս պատմութիւնը, «ոստիկանական ՀէՖեաք » կոչելով. բայց Պ. Քիափ իմ ալ զեկոյց մը հաղորդելով մամուլին, յայտարարեց թէ ամբողջութեամբ կը պահէ իր մեղադրանքները):

Միեւնոյն նիստին մէջ լսուեցաւ նաեւ Պ. Շոթան, նախկին վարչապետը, որ մեծ ճոխութիւններ չյայտնեց:

Պ. Քիափի յայտարարութեանց վրայ, աջակողմեան մամուլը կը թելադրէ գերագոյն ատեանին յանձնել Ֆրօն, իսկ համայնավար « Իւմանիթէ »ն խոշոր գիրերով կը պահանջէ բանտարկել Քիափն ու Թուտիէօն:

Քննիչ յանձնաժողովը որոշեց դէմ դիմաց հանել Տալատիէն, Ֆրօն եւ Քիափը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲԱՆՈՒԿ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐ

oooo

Դեռ ամբողջովին չեն պարզուած Սթաւիցքիի գարմանալագան բաջազործութեանց գաղտնիքները:

Բայց, օրէ օր կը բակուի կծիկ մը որ գաղտնիք էր միայն... մեր « սիվիլիզէ»ներուն համար.

— Եւրոպա՛ն, Եւրոպա՛ն, անոնց թերթե՛րը, անոնց մեծ մարդիկը...

Ամբողջ գործին մէջ, բարեկանգնի խամաճիկներու պէս, կ'երեւան փաստաթուղթեր եւ լրագրողներ:

Սթաւիցքի չէբեր քաշած է աջ ու ձախ, բայց մանաւանդ անոնց որ կա՛մ խմբագիր են կամ փաստաբան: Առաջին շարքը՝ ճուռղելու կամ... լռելու համար: Երկրորդ շարքը՝ «գործ եփելու » համար:

Մանաւանդ որ, այսօրուան խմբագիրը կամփաստաբանը վաղը կը դառնայ երեսփոխան, բաղաբապետ, դատաւոր, նոյնիսկ նախարար: Ան ուրացողը՝ խորհրդական:

Եւ ի՛նչքան համեստ են գումարները:— 200,000, 700,000, 800,000: երկու միլիոն:

Ամէնէն խեղճը՝ 50,000...

Սթաւիցքին մեռաւ, իր սարքած գործն ալ՝ միասին:

Բայց, նորէն բաղէնի խմբագիրն ու փաստաբանն են որ կ'օգտուին, խնդիրները արծարծելու կամ կլորցնելու համար:

Այսպէս, բազմաթիւ թերթերու համար նոր դրամագլուխ մը դարձաւ գայթակղութեանց մերկացումը:

Իւրաքանչիւրը այս անյատակ եւ անսպառ գործին կը հետեւի ոչ միայն համաձայն իր հայեցողութեան, այլեւ ... ի հաշիւ նոր չէբերու:

Միւս կողմէ, այնքան շատ են ամբաստանեալները որ, ամերիկեան ատեանդ մը սկսած է, փաստաբան վարձելու համար:

Կրնայի՞ք երեւակայել աւելի բանուկ արհեստ, համատարած գործակցութեան այս շրջանին:

ՎԱՀԷ

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒԻՆ

Սթաւիցքիի գործին քննիչ յանձնաժողովն ալ, իր կարգին լսեց Ազահովութեան նախորդ տեսուչը, Պ. Թամէ, որ մանաւանդ խօսեցաւ կատարուած խուզարկութեանց մասին: Յայտնեց թէ կարգ մը գործեր կախում ունէին ներքին նախարարութենէն:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, ձախակողմեան ներկայացուցիչները պահանջեցին մամուլին հաղորդել թիւ 415, 326 էջերն լուսանկարը, բայց ժողովը մերժեց: Այս էջերն քննութենէն կը հետեւի թէ Սթաւիցքի 1933 փետրուարին 300,000 ֆրանք առած է « Լա Լիպէրթէ » թերթին նախորդ տնօրէնին, Պ. Թատիէօլի համար (նախարար):

⁂ *Աշխատանքի նախարար Պ. Մառքէ (անջատուած ընկերվարական) դեկոյցով կը յայտնէ թէ գտնուած են երկու օտար դերասանուհիներու, Ռիթա Կէորկի եւ Մառիան Քուիֆէլի թղթածրարները, որոնք անհետացած էին:*

Նկատելով որ այս երկու օտարազգիները աշխատանքի արտօնագիր ստացած են կողմնակի միջոցներով, նախարարը ծանր յանդիմանութիւն մը ուղղեց օտար աշխատաւորներու բաժնի վարիչին, եւ տեղափոխեց բոլոր պաշտօնեաները:

⁂ *Ոստիկանութիւնը խիստ քննութիւններ կը կատարէ, երեւան հանելու համար Սթաւիցքիի պահած զոհարեղէնները:*

Տիկին Սթաւիցքի կրկին պիտի հարցաքննուի չաբաթ օր, Փարիզի հարցաքննիչ տեսանին առջեւ:

Պայտնի հարցաքննիչ դատաւորին պահանջման վրայ, վար դրուեցան դերասանուհի Ռիթա Կէորկի եօթը պայուսակները: Դերասանուհին հարցաքննութենէն յետոյ Վիչինա վերադարձած ըլլալով, բանալիները պահանջուեցան:

⁂ *Պայտնի մէջ կատարուած քննութիւններէն կը հետեւի թէ կարեւոր փաստաթուղթեր կը գտուին Նիսի կողմերը, զաղտնի զրամատան մը մէջ: Հետաքրքիր ուղղուեցաւ որպէսզի խուզարկութիւն կատարուի:*

Այսօր պիտի հարցաքննուին երկու նախկին նախարարներ, Տալիմիէ եւ Թիւլիէն Տիւռան, որոնց դէմ ծանր փաստեր կը գտնուին:

⁂ *Սպանեալ դատաւոր Փէնսի երկրորդ դիաքննութիւնը պիտի կատարուի Փարիզի մէջ:*

Պաշարման վիճակ Սպանիոյ մէջ

Կացութիւնը ծանրացած ըլլալով, սպանիական կառավարութիւնը որոշեց « վտանգի չրջան » հռչակել 30 օրուան համար, համաձայն նոր սահմանադրութեան: Այս կարգադրութեամբ, կառավարութիւնը պիտի կրնայ ձերբակալութիւններ կատարել եւ չեղեալ հռչակել կարգ մը ազատութիւններ, յանուն երկրի ապահովութեան:

ՊԷՏՔ Է ԿԱՌԵԼ ՎԵՆԻԶԷԼՈՍԸ...

Աթէնքի ոստիկանական նախորդ տնօրէն Եանի Փօլիխրօնուլօս, որ մարտճի դէպքերուն պատճառաւ բանտարկուած կը մնայ, իր չաբաթաթերթին մէջ յօդուած մը հրատարակած է, սա վերնագրով. « Առանց արիւնահեղութեան, երկիրը չպիտի կրնայ ազատիլ կրետացի Խասիոթիէնէն »:

Յօդուածին մէջտեղը կայ կարմիր պատկեր մը, որ կը ներկայացնէ Վենիզէլօսը կախաղանի վրայ: Յօդուածագիրը, չատ դէշ հայհոյելէ յետոյ նախկին վարչապետին, կը յանձնարարէ մաքրել անոր հաշիւը...

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՒՑ՝ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ.— Թրքական կառավարութիւնը պաշտօնի կոչեց շուէտացի մասնագէտ մը, թէյի եւ սուրճի մշակութիւն փորձելու համար Սեւ Ծովու ափերուն վրայ:

ՀԻԹԼԷՐԻ ԳԻՐՔԸ, « Իմ Պայբարս », որ փրանսերէնի թարգմանուած էր առանց արտօնութեան, գրաւուեցաւ Փարիզի ոստիկանութեան կողմէ, եղած բողոքին վրայ:

« ՄԻՕՐԻՆԱԿ ԳՆՈՎ » վաճառատուններն պիտի փակուին, համաձայն խորհրդարանի որոշման: Երեք ամիս պայմանաժամ տրուած է, որպէսզի սովորական խանութներու վերածուին:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

— 00 —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

— 00 —

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

— 00 —

ՊԱՓՈՒՐԸ ԵՒ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ ԲՈՒՍՈՒՓԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՒԱԾ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

— ՀԱՏՈՒԱԾ —

— Հապա՞ ինչ կ՚ըսէք ձեր մասին։ — կ՚ըսէ։

Ես կ՚ըսեմ թէ ձեր մասին ալ պիտի գրեն, ինչպէս որ գրած են ուրիշ շատերու մասին։ Ես ձեր մասին ոչինչ գիտեմ։ Ձեր անունն անգամ առաջին անգամ կ՚ըլլայ որ կը լսեմ։

— Ուրեմն ինչո՞ւ կ՚ուզէք գրել ձեր մասին, եթէ ոչինչ գիտէք։

— Ինչո՞ւ կ՚ուզէք գրել ձեր մասին, եթէ ոչինչ գիտէք։ — կը կրկնէ։

Ես Մխիթար Սեբաստացին եմ։ Ես ալ ինչպէս ուրիշ շատեր, ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի գիրքերս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին բաներն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի գործերս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին բաներն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի մարդերս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին մարդերն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի գաղափարներս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին գաղափարներն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի ուրախութիւններս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին ուրախութիւններն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի տխրութիւններս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին տխրութիւններն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի ցաւերս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին ցաւերն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի մահերս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին մահերն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի կեանքերս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին կեանքերն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի մեռելներս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին մեռելներն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի ապրողներս, որոնք ինծի համար ամենէն թանկագին ապրողներն են աշխարհի վրայ։ Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի ես, որ ինծի համար ամենէն թանկագին ես եղած եմ աշխարհի վրայ։

— Ես ալ ինչպէս ամէն մարդ, ունիմ իմ սիրելի ես, որ ինծի համար ամենէն թանկագին ես եղած եմ

Ը. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ.

ՋԱՒՕՐԵԱՆ Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Շաւիւլի «Ազգութեան» խումբի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին (Շավիլ)։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅի Ջաւարեան Կոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։

Գաւառ

ՏԻՈՒՆի Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Խոստոմ եւ Ջաւարեան խումբերու ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական ժողովատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԼԻՈՆի Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 14 rue François Garcin ընկ. Քէնտիրեանի ճաշարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՌՕՄԱՆի «Անդրանիկ» խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը, Շաբաթ երեկոյ սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ...

„ՅԱՌԱՋ"Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ
ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ"Ի ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱՑ ԷՀԵՏԵՒԱԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8րդ շաբs թիւ	*04,738*	*շարf* **R.**
- - -	*53,171*	- **U.**
- - -	*75,619*	- **V.**

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

Մահուան 15ամեակին առթիւ

ԱՆԻԷՐ ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲի*

եւ հովանաւորութեամբ՝ *ՎԻՇԱՊ ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷի*

25 Մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ

Նկատի ունենալ այդ թուականը։

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ Կ. ԽԱՉԻՓԱՐԻՋԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ
կը solի «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՕՐ»ը

Salle Géographieի ՄԷՋ ԱՊՐԻԼ 9ԻՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԿԱՆԽԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

oooo

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԻՆ

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՈՎ

ՅԱՆԿ ԹԻՒ 16

ՊԱԼԱՆՔՈՒՒ, Նազարէք։

ՏԻԷՕԼՔՖի, Փամպուճեան։

ՄԱՔՈՆ, Արմենակ Տօլտուրեան։

ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆ, Հաւրի խաչատուր – եան։

ՖԼԱՎԻԱԿ, Սահակեան։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Հայկազուն Գուլումճեան։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Պօղոսեան։

ՍԷՎՐԱՆ, Խոյեան Քհնյ.։

ՓԱՐԻԶ, Տ. Գէորգեան։

ՓԱՐԻԶ (20), Մեսրոպ Կիւրեղեան։

ԼԱ ՇԱՍ ՌՕՄԱՆ, Աբրահամ Եարա – լեան։

ՓՈՆ Տ'ՕՊՐՆԱ, Նիկողոս Կէօզկէօզ – եան։

ՓԱՐԻԶ (2), Մաճուկ Ուճեան։

ՓԱՐԻԶ (16), Օր. Եղիազարեանց։

ՓԱՐԻԶ (16), Հ. Բ. Ը. Միութիւն։

ՓԱՐԻԶ (19), Հրայր Զարդարեան։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Քհնյ. Ատետեան։

ԱԼՊԻ, Իսպիրեան։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑՈՂ

ՓԱՐԻԶ (16), Հ. Խ. — 140։

ՌՕՄԱՆ, Ե. Չ. — 200։

ՄՕՆԹՐԷՕԼ, ՍՈՒ ՊՈՒԱ, — 70։

ՎԻԷՆ, Խ. Երամեան. — 100։

ՔԱՎԱՑԵՈՆ, Մաճուկեան. — 20։

ՄԱՐՍԷՅԼ, Մ. Ապ. — 140։

ՓԱՐԻԶ (15), Տ. Բ. — 40։

ՍԷՆ ՔԼԷՆ ՏԸ ԼԱ ԹՈՒՐ, Գ. Ս. — 35։

ՄՕՆԹՐԷՕԼ, ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Ա. Աստ. — 70 ֆրանք։

ՇԱՒՈՒ քրէմըրի—ճաշարան—նպարավ. Պուվ. Մոնփարնասի գրեթէ անկիւնը։ Լաւ գործատեղի, ռուս. փուռ «ռուսկ. քուլիչ»ի համար։ Շահաւոր պայմ. մանրամ. ֆէռ, Suffren 12-56։

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ *Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ* եւ մասնակցութեամբ *ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ եւ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ*

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

84, Rue Chape, Salon ՊՕՆ ԹԷՒԱԹԸՐԸԻ ՄԷՋ

կը նախագահէ՝ ընկերուհի **Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ**

կը խօսին ընկերներ՝ **Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ** եւ **Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին։ երգ., արտասանութիւն եւ նուագ։

Իր մասնակցութիւնը կը բերէ *Ջ. Ո. Մ. ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ* նուագախումբը։

Մուտքը ազատ է։

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕԻ ՎԱՃԱՌԱՆ ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ* եւ մասնակցութեամբ՝ *ԱՒՏՕ ԽՈՒՄԲԻՆ* եւ տեղւոյն *Հ.Յ.Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ*

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Պար վէնսէնի սրահին մէջ, *20* շրմէն տը լա Մատրակ

երգ., արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր։ *Մուտքը ազատ է։*

ԸՆԿԵՐԱՀԱՍԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ *ՊԱՆԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ ԱՐՇԻԻ ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ*

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 7

Ներկայ կ'ըլլան ընկերներ՝

ԽԱՏԻՍԵԱՆ, ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ, ԲԱԼԱՑԵԱՆ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ։

Պուրկ-լա-Րէյն, Place Condorcet, Salle de Banquetի *մէջ*

Մուտքերու մասնակցութեան համար 2.50 ֆր.։

Porte d'Orléansէն առնել 88 *թիւ* հանրակառքը եւ իջնել Place Condorcet Bourg-la-Reine։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»ի 13րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ *ՄԱՐՍԷՅԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ - ԿՈՒՍԷՆՎԻԼԻ «ՎԱՐԴԱՆ» ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*

Այս կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

Առնուվիլ, Salle Callémantի մէջ *(կայարանին դիմաց)*

կը ներկայացուի՝ **ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ**

կը խօսի՝ ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ եւ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ **ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Salon Floridel *մէջ* **7, rue Venture**

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցի՝ Opéra Comiqueէն Օր. **Mireille Belgrano,** *Փարիզի Վարիէթէէն հռչակաւոր կատակերգակ* **Honoré Gabin:** *Եւրոպական պարեր՝ դիւկավարութեամբ Պ. ՋԱՐԵՀ ՋԱՎՈՒՇԵԱՆի եւ* **M. Richard***ի եւ մասնակցութեամբ հռչակաւոր ՌՕՑԱԼ ՃԱՋի։*

Դիմակաւորներու տողանցք. գեղեցիկ տարազ կրողներուն արժէքաւոր նուէրներ։ *ՄՈՒՏՔ 6 ՖՐԱՆՔ։*

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան Փորթ ա'Իթալիի մասնաճիւղի Վարչութեան Օժանդակ Տիկնանց Միութեան Թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 13, **Rue Pierre Curie**, *Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Սիրայօժար մասնակցութեամբ ԿԻՆՏՈՑի։ Կը նուագէ Թառիստ ԱՐԳՈՒՐ։ Տեղի պիտի ունենան Կովկասեան պարեր։ Տեղի կ'ունենայ պարգեւաբաշխութիւն։*

Մուտքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆր.։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԱԼՖՈՐՎիլի ԶԻՆԿԻԼԻՐՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին Հայ Ակումբին մէջ

Կը ներկայացուի՝ ԲՈՒԲԵԿԵՆԴԱՆի ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

երգ, նուագ, արտասանութիւն։ *Մուտքը՝ ազատ է։*

ՀԱՆԴԷՍ

Ի պատիւ Ֆրանսայի Արեւելեան Լեզուներու վարժարանի փրոֆէսէօրներու

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, 26, rue Troyon. Sèvres.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՇՕՖԷՕՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

եւ մասնակցութեամբ՝ ՏԵՂԻՈՑՍ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՈՒԺԵՐՈՒ

11 Մարտ կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին

Sociétés Savantes*ի սրահին մէջ,* **8 rue Danton.**

Հայերէն լեզուով կը ներկայացուի՝ Ն. ՊԻՆԼԵԱՆի խաղացանկէն

«ԱՇՁԸ ՊԱՇԸ ՔՕՍԻՆ ԱՂԱ» (զաւեշտ)։

Գիները 15, 10 եւ 7.50 ֆրանք։

ԵԹԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՐ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

Raki ERIVAN

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆի եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. —

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.։ Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie*

ԲԱՑՕՒՄՔ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՉԷՐԵԱՆի
ԵՐԴԻՒԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար։ Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant **Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ** ***chir. dent. D.E.D.F.***

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակնոյ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ Somyl-ով։ Քուրսն եւ պրիճ. ատամնաշար՝ շատ թեթեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ձին ատամնաշարեր։ երեխաներու ատամներու շտկում։

կ'ընդունի 9 - 12 եւ 2 - 7 Հեռախօս Inv. 27-95

28 Avenue d'Orléans

Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

ՄԻՍԱՔ ՂԱԶԱՐԵԱՆ
(Dr. ès. Sciences)

5, rue Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. Հեռ. **Kléber** *78-21*

Դիմեցէք ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդ։ ներու, ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, նաթիւրալիզասիոնի, Ամերիկա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխառութեան, կալուածական գործողութիւններու եւլլ.ի համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրեր ժամը 10—12։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՇԱՒԻԼԻի Եկեղեցական Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը մեծամասնութիւն չգոյանալուն համար յետաձգուած էր վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին նոր մանկապարտէզի սրահին մէջ։ Ներկաները մեծաժանութիւն պիտի համարուին։ Օրակարգ.— Հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան։

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ ԱԳ երիտասարդաց Միութեան ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ 61, Mr. le Prince։ Կը խօսի՝ Տքթ. Ա. Պօղոսեան առողջապահութեան մասին։ Մուտքը՝ ազատ է։

ԵՐՋԱՆԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ.— Նպատակ ունենալով Հայրենակցական Միութիւն մը կազմել, իբրեւ առաջնայ մարմին Փարիզի եւ շրջանի բոլոր երջանկացիները կը հրաւիրենք այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին ներկայանալ Պ. Կիրակոս Յարութիւնեանի տունը՝ խորհրդակցելու համար։

Հասցէ.— 16, rue Victor-Hugo, 16 Gentilly (Seine). Métro: Porte d'Italie.

Իդիմաց Աւժամեայ Նախածննդեան Մարմին։

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուի Օրտուցի Նշան Յովհաննէսեան, 27 տարեկան, հոգի անուն կարապետ, որ 1ուկէս տարի առաջ կը գտնուէր Շաս (Իզէր)։ Իր հասցէն բաղդատել իր եղբօր՝ Յովհաննէս Յովհաննէսեանի, 30, rue Léoforos Vasileou Yorghiou Salonique, Grèce.

ԻՆԶՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (72)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ„

(ԻԹԹԻՀԱՏԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Տավազկերտի բնակչութիւնը, որ չափազանց մտահոգ էր ռուսական յարձակումէն եւ եռւսուֆէլլէն վերեւի հեռագիրն էր ղրկած, կ'ուսկըզբէ, նաեւ, թէ հեռագրատան մէջ պատասխանի կը սպասեն։

Մինչդեռ, այդ միջոցին ճակատի կացութիւնը չատ խառնաշփոթ ըլլալով, ինչպէս նաեւ ռուսական ուժերուն չարունակական յառաջխաղացութեան պատճառաւ, բացարձակապէս անկարելի էր որ եւ է կողմ օգնական ուժ ղրկել։ Դէպի փետրուարի 10ը, կարին անդամ վտանգի տակ էր։ Որովհետեւ, բանակատը փոխադրուած էր Հասան – Գալէ։ Ասոր պատճառը այն էր, որ զինուորական չարժման մէկ մասը տեղի կ'ունենար Նարմանի, իսկ միւս մասը՝ Ծանծաղի կողմերը։

Կարնոյ կուսակալը, այս կացութիւնը տեղեկագրելով Արդուինի Թէշքիլաթը Մախսուսէին, կ'ըսէր.

« Թշնամին ինչալահ Կարին պիտի չղայ։ Թշնամիին ուժերը կասեցնելու համար, Մալիյ պէյի (էնվէր փաշայի հօրեղբօր՝ Մալիյ փաշայի) զօրաբանակը չորս օր առաջ Տիգրանակերտէն դէպի Կարին մեկնած է։ Իսկ երկու կառաբեալ զօրաբանակները փետրուարի 7 — 8ին մեկնած են Պոլսէն։

Թշնամիին յարձակողական չարժումը խմաստ չունի։ Բանակին կացութիւնը չափազանց պիտի փոխուի չնորհիւ այն զօրաբանակին, որ 12 օր վերջ Կարին պիտի գտնուի։ Մտահոգութեան պատճառ չկայ »։

« Իսկ Թալէաթ պէյի (վարչապետ Թալէաթ փաշայի) կողմէ կը հաղորդուի թէ՝ փետրուարին Պուլկարները պիտի գրաւեն Մակեդոնիան, եւ Վարշաւիոյ պաշարումը պիտի սկսի։ Մենք անհուշտ, վերջին աստիճան պիտի աշխատինք»։

Մօտ ապագան ցոյց տուած էր թէ որքան անհիմն էին այն յոյսերը, զորս կարնոյ կուսակալը կը յայտնէր Արդուինի Թէշքիլաթը Մախսուսէին ղրկած իր հեռագրին մէջ։ Այս նամակէն կը պարզուէր որ այդ չրջանին կը հետապնդուէր հանդարտեցուցիչ քաղաքականութիւն մը։ Ներքին նախարարը կը հանդարտեցնէր կարնոյ կուսակալը, Կարնոյ կուսակալը՝ Թէշքիլաթը Մախսուսէի պետը, իսկ այս վերջինը՝ իր սաորդասները։

Եւ սակայն, Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր պէյ, կարնոյ կուսակալին յիշեալ հեռագիրը ստանալէ վերջ, Արդուին թողած էր իր ընկերներէն Քեամիլ պէյը, ու ինք, փետրուարի 9ի առաւօն, դէպի Կարին մեկնած էր։

Իր նպատակն էր Կարնոյ կացութեան անձամբ տեղեկանալ։ Այն օրը, երբ Պէհա պէյ դէպի Կարին կը մեկնէր, Արդուինի ճակատը բաւական անդորր էր, չէթէները չայողած էին թշնամիին եւս առնել քանի մը խրամներ ու կացութիւնը քիչ մը բարելաւուած էր։

Այդ միջոցին Շաքիր պէյ ստացած էր հեռագիր մը, որով Բիլա պէյ իրեն կը տեղեկացնէր թէ՝ պատասխանատու պատուիրակը վերակազմած ըլլալով չէթէները, կ'ուզէն յարձակում գործել Զիֆթէ Քէօփրիւի վրայ։ Եւ սակայն, Բիլա պէյ, այս գործին ըսկսելէ առաջ, Շաքիրէ պէյի կարծիքը կ'ուզէր այդ մասին։ Ի պատասխան ատոր, Շաքիր պէյ կ'իմացնէր թէ՝ թշնամիին կրնայ Պաթումէն՝ ուժ ըստանալ, որով յարմար չէ, առ այժմ, յարձակում գործել։

Դէպի Պաթում յարձակում գործելու կանկուճիւնը Բիլա պէյի մէջ ծնունդ էր առած՝ իր նեղ կացութենէն։ Որովհետեւ, մեւ ծովու ռուսական ուժերը այդ կողմերու մեր չէթէները նահանջելու ստիպած, մեր սահմանը անցած եւ Պոփէն գրաւած էին։ Այս ձեւով՝ Պոփէ – Պօրչքա ճամբան ամբողջովին փակուած եւ Ռուսերուն ձեռքն էր անցած։ Հարկ էր բանալ այս ճամբան։ Եւ սակայն, Բիլա պէյ չուզելով ինքնագլուխ յարձակման ըսկսիլ, կը փափաքէր որ Շաքիր պէյ եւս իր գունդով մասնակցի։ Իսկ Շաքիր պէյ հիւանդ էր եւ անկարող անոր գործակցելու։ Այդ պատճառաւ՝ Բիլա պէյ չատ ալդուած էր։

Թէեւ Բիլա պէյ կը պատրաստուէր Ռուսերուն վրայ յարձակում գործելու, բայց, իրականին մէջ, իր դիրքը այնքան տկար էր որ անկարող էր ռազմական յարձակումը կատեցնելու։

Արդուինի ճակատը եւս դժուարին կացութեան մը մատնուած էր։ Փետրուար 9ին ու 10ին դժուարաբեր կռիւներ եղած էր կասեցնել թշնամիին յարձակումը, որ Արդուինի կը սպառնար։

Ռուսական զօրքի այն ջոկատները, որոնք Բիլա պէյի չրջանի մէջ կը դրծէին, յարձակած էին Պաչքէօյի եւ Զաքի վրայ։

Ռուսերուն նահանջը այնքան չատ կարծական էր եղած, որ, իրենց փախուստի միջոցին հնարաւորութիւն չէին ունեցած իրենց մեռեալներն իսկ վերցնելու։ Ռուս մեռեալները, որոնք բախումի ընթացքին կռուի դաշտն էին մնացած, քննուած էին, ու իրենց վրայ մի միայն եզիպտացորենի հաց գտնուած էր։ Ասիկա փաստ մըն էր թէ Ռուսերը աննդեղէնի տագնապ ունէին Կովկասի ճակատին վրայ։

Ռուսերը, այդ բախումներու միջոցին, լեռներու բարձունքէն վար կը գլորէին 250 քիլօ ծանրութեամբ քարեր, որպէսզի կասեցնեն մեր չէթէներուն չարժումները։

Բայց, այդ քարերը ոչ միայն որ եւ է վնաս չէին պատճառեր մեր զինուորներուն, այլ, իրենց իյնալէն յետոյ մեր իրեւ պատսպար ծառայած ու զինուորական չարժումները դիւրացուցած էին։ Ռուսերը չէին գիտեր որ, այդ քարերը գլորելով, մեզի ծառայութիւն կը մատուցանէին։

Բիլա պէյի ճակտին այս չարժումները բաւական բարեբաստ էին կացութիւնը։ Մինչեւ Շաքիկ պէյի գալը, կարելի պիտի ըլլայ Մուրկուլ մնալ։ Կը մնար, այժմ, Սալբիւլի բարձունքի գրաւումը։ Եթէ այդ բարձունքն ալ գրաւուէր, պիտի բացուէր Պորչքա-Մոփէ ճամբան։ Նկատի ունենալով այն պարագան որ Ռուսերը կարող մը վայրերու մէջ թշնամիի արձակեր, կը հասկցուէր որ՝ Պաթումի իրենց ուժերը եւս քաշուած էին։ Շաքիկ պէյ հրամանագիր ուղարկած էր այն ջոկատներուն որ բռնած այդ չայոդութիւնները ազատ հոված էին, ու չանձնարարած էր նաեւ գրաւուած վայրերը ապահովել եւ նոյ չչատանալ։ Ան կը ցանկար որ կրկին ձեռք չձանուէին նոր գրաւուած այդ վայրերը՝ մինչեւ որ ինք իր գունդը հասնին։

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ՏԻՐՈՒԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԿԱԹԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՇԱԲԱԹ
10
ՄԱՐՏ
SAMEDI
10 Mars
1934

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2441

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԵՒՈՒՅԹ ԽՕՀՈՒՄ

ԵՐԻԿ ՋԱՐԴ, ԱՅՍՕՐ "ՊԼՅԱՆՆԱՄԷ"

Աւետիս մը ի վեր, Պոլսոյ թերթերը ամէն օր երկտող լուր մը կ'ունին, Անատոլուէն Պոլիս հասած բեկորներու մասին:

Նոր չէ այս տեղափոխութիւնը: Բայց, մինչ նախապէս հինգ-վեց ամսուով կուգային, այժմ սկսած են գաղթել խումբ-խումբ:

Եւ կը գաղթեն առանց լսելու պաշտօնական չրջանակներէ եկած յորդորները:

Պոլիսը արդէն չուարման մատնուած է, այս թշուառներուն տեղաւորման եւ պարենաւորման համար:

Ինչո՞ւ այս խմբական տեղափոխութիւնը, տարիներով ամէն հալածանքի, զրկանքի եւ թշուառութեան տակալէ յետոյ:

Պատասխանը փնտռեցէք քիչ անդին հրատարակուած լուրին մէջ, որ ազօտ, չոր ու ցամաք պատկերն է նորագոյն ողբերգութեան:

Երէկ, պատառ մը հացի համար, այս «բայա»ները կը մնային եղգիատ, կեսարիա կամ այլուր: Անոնք հինգով – տասով ցրուած էին թրքական գիւղերու մէջ եւ իրրեւ ճորտ կը ծառայէին Թուրքերու քով:

Քանի մը տարի առաջ, «բարեխնամ» կառավարութիւնը բռնհաճեցաւ արտօնել որ հոգեւոր հովիւ մը պտտի գիւղ գիւղ, տարիներով առկախ մնացած մկրտութիւններ կատարելու եւ երկու գլուխ Աւետարան կարդալու համար:

Ինչպէս կ'երեւայ, քէմալապետութիւնը այդ խեղճուկրակ, բուսական գոյութիւնն ալ չատ տեսած է, եւ կը ստիպէ որ հեռանան: «Պէյաննամէ»ներ ստորագրել կուտայ եւ կը քշէ:

Երէկ՝ ջարդն էր ասոնց բաժինը:

Այսօր «արդիացած» ըլլալով, չեն ուզեր ազմուկ հանել, եւ Պոլսոյ ճամբան կը ցուցնեն: Անշուշտ կողոպտելով ամէն ինչ, քուրջի կտոր մը ձգելով ամէն մէկուն ձեռքը եւ պատառ մը հաց, որ մինչեւ իրիկուն ալ չի բաւեր:

Կարզացէք, նորէն, «Վերջին ժամ»ը, եւ իւրաքանչիւր տողէն կրնաք դուք ձեզի պատկերացնել ամբողջ անցուդարձը:

Մանաւանդ որ, առաջինը չէ այս: Ոչ ալ վերջինը պիտի ըլլայ:

Կրնա՞ք երաշխաւորել թէ Թուրքիոյ Հայերուն վերջին մնացորդին վերջին կայանը պիտի մնայ Պոլիսը...

Թուրքը որ եւ է ծրագիր կազմած առեն, միայն այսօրուանը չի մտածեր:

Ան կը նախատեսէ տարիները: Ու թէեւ յաճախ կը դործէ «եավաչ – եավաչ», բայց միշտ հետեւողական է: Իւրաքանչիւր քայլ կ'առնէ իրրեւ լրացուցիչ մասը կանխորոշ եւ երկարատեւ ծրագրի մը:

Աւելի հեռուները չերթալու համար, աչքի առջեւ բերէք Ապտիւլ Համիտով սկսած, Իթթիհատով զարգացած եւ Քէմալականութեամբ նրբացած քաղաքականութիւնը:

Սերունդները իրարու յաջորդեցին, բայց որդիներն ու թոռները գերազանցեցին պապերը, անխախտ պահելով ոգին եւ պարագաներուն համեմատ փոխելով գործելու – բնաջնջելու եղանակը:

×

Որ եւ է օգուտ ունի՞ թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնել նոր աքսորի մասին:

Հարցնելն իսկ աւելորդ է:

Էնկիւրիին պիտի կատարէ ինչ որ յարմար կը դատէ:

Անշուշտ այս խարխլած բեկորները չնորհակա՞լ են որ Պոլիս կը փոխադրուին, փոխանակ աւելի ներսերը քշուելու եւ քանդըշոտ ժամէն կոտորուելու:

Թուրքիոյ «բարեխնամ» կառավարութեան այս «արդիական» կարգադրութենէն յետոյ, կը մնայ որ Երեւանի «բարեխնամ»ն ալ կարգադրութենէն յետոյ, կը մնայ որ Երեւանի «բարեխնամ»ն ալ մնացեալը կատարէ,— այսինքն ներս առնէ հալածականները:

Ունի՞նք դասակարգ մը որ ըլլար աւելի «պրոլետար», քան այս «բայա»ները, որոնց քիչ – չատ սիրուն կիներն ու աղջիկներն իսկ աւարի տրուած են:

Եւ ահա ինքնին կը ցցուի չարաբաստիկ հարցականը,— գոնէ այս գործին մէջ որ եւ է դեր չե՞ն կրնար կատարել «ընկերք» Քէմալիի հետ հաստատուած բարեկամութիւնն ու զինակցութիւնը, որոնց ղղրդացին պանծացումը տեսանք անցեալ հոկտեմբերին, Թրքական Հանրապետութեան տասնամեակին առիթիւ եւ որոնք պըղտկան Վորոշիլովներու, Գարախաններու եւ ամբողջ շքախումբի մը այցելութեամբ:

Թո՛ղ Դաշնակները չարունակեն իրենց «աւանտուրա»ները: Ահա լաւագոյն պատեհութիւնը՝ «կործանիչ կրակ» տեղալու անոնց գլխուն: Թանկագին առիթ մը՝ տէր կանգնելու հալածականներուն եւ ապացուցանելու թէ կարող են փրկարար դերի կատարել:

Գաղութէ գաղութ, կոմկուսի հովանաւորութեամբ կամ դրծօն մասնակցութեամբ սարքուած հազար միթինկ, հայերէն, ֆրանսերէն կամ արաբերէն լեզուներով տպուած մէկ միլիոն սառնաթեւ թռուցիկ չեն կրնար մէկ մազ չարժել Դաշնակցութեան գլուխին:

Իսկ այսպիսի գործ մը,— Անատոլուի բեկորներուն պաշտպանութիւնը եւ նման գործեր կրնան իսկապէս ծանր հարուածներ տալ նոյն Դաշնակցութեան:

1921էն ի վեր որ տիրարար կ'իշխեն, Երեւանցիները ո՛ր եւ է առեն մտածե՞ր են այսպիսի հոգերու մասին:

Անոնց «անկաշառ բարեկամները» որ եւ է առեն այսպիսի գործ պահանջե՞ր են հայկական «բարեխնամ»էն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՇՆՈՐՀ-ՆԵՐԸ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ
ՊՈԼԻՍ ԿԱՊԱՍՏԱՆԻՆ ԱՆՕԹԻ – ԾԱՐԱՒ

Այս չաբթու Թուրքիայէն հասած օտար ճամբորդէ մը կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Քէմալական կառավարութիւնը տնտեսական այնպիսի պայմաններ ստեղծած է որ ժողովուրդը և մանաւանդ փոքրամասնութիւնները դատապարտուած են անօթի մեռնելու: «Թուրքիան Թուրքերուն» նշանախօսքը յամառօրէն կը գործադրուի, եւ եթէ անակնկալ մը չպատահի, իր տրամաբանական վախճանին հասած պիտի ըլլայ նախատեսուած ժամանակէն շատ յառաջ:

Վերջերս վերսկսաւ Անատոլուի հայ բեկորներուն ահռոսը, անընկատգրելի պայմաններու մէջ: Միայնեզոզկատի շրջանէն հարիւրաւորներ հասած են Պոլիս, բոլորովին մերկ եւ անօթի: Պետութիւնը ամէն բան գրաւած է, Ռումանիայէն եկած թուրք գաղթականներուն տալով: Դեղեցիկ աղջիկներն ու կիները վար դնելով եւ միայն 24 ժամ միջոց տալով, միւսները իջած են: Հինգ – տասը զրշ. ունեցողներն անգամ կողոպտուած են, ինչ տուրիներու պատրուակով եւ վրայ տալով իրենց բոլոր ինչէրը: Ցետոյ ետ առած են անձնագիրները (նուիփուս), տալով իրենց բոլոր ինչէրը: Ցետոյ ետ առած են անձնագիրները (նուիփուս), ինչ որ կը նշանակէ հպատակութենէ զրկել, ձիշդ արտասահմանի Հայերուն կամ Հրեաներուն պէս, որոնք հաւատալով երիթեւեկի կանոնագրին, մէկ – մէկ «պէյաննամէ» լեցուցեր եւ էնկիւրի զրկեր էին...

Էնկիւրիի Հայերու ահռոսը աւելի վարպետօրէն կը կատարուի: Ջորսական կամ հինգական ընտանիք միայն մէկ անգամէն կ'ուղարկեն, որպէսզի աչքի չզարնէ: Ձեւն ալ այս է.— կալուածները գրաւելու համար, մարդը նախ ոսկիով տիկանատուն կը հրաւիրեն եւ նախապէս պատրաստուած «պէյաննամէ» մը ստորագրել կուտան բահանային ներկայութեան: Այս վերջինն ալ կը ստորագրել կուտան բահանային ներկայութեան: Այս վերջինն ալ կը ստորագրէ իբրեւ վկայ: Այդ յայտարարութեամբ, ստորագրեալը կը յայտնէ թէ կալուածը պետութենէն նուէր ստացած էր, իսկ այժմ իր յօժար կամքով դարձեալ պետութեան կը վերադարձնէ, քանի որ պետութիւնը պէտք ունի...

Բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ Անատոլուի խորերը մնացած 20,000 Հայերը պիտի մաքրուին հետզհետէ, ամէն բանէ զրկուելով եւ Պոլիս իջուելով: Իսկ թէ այնուհետեւ ի՛նչ պիտի ըլլան, դժուար է նախատեսել:

ՄԲՄ.— ճամբորդը մեզի տեղեկութիւններ հաղորդեց աւելի ծանրակշիռ ծրագրի մը մասին — ժողովուրդներու փոխանակութիւն — բայց առայժմ զանց կ'առնենք մանրամասնութիւնները:

ԻՐԱՐՈՒ ԵՏԵՒԷ Կ'ԻՋՆԱՆ ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐԸ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ ՄԸ ԵՒ ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

403 ՆՈՐ ՁԻՔԵՐ ԱԼ ԳՏՆՈՒԵՑԱՆ

Իրարու ետեւէ կ'իյնան Սթավիցքիի գործակիցները, մեղսակիցներն ու... նպաստընկալները:

Աւչի օր, իրրեւ խարդախ ձերբակալուեցաւ Ֆէրտինան Տէպրոս, երբեմն անօրէն Օրլէանի քաղաքապետական վարչի դրամատան եւ բարեկամը Սթավիցքիի, որ անցեալ չաբթու հարցաքննուած եւ առժամապէս ազատ արձակուած էր: Յամբաստանուի թէ անձամբ հրապարակ հանած է Պայոնի վարչի դրամատան առաջին մուրհակները:

Ձերբակալուեցաւ նաեւ Ասոի Վուա, որ Սթավիցքիին ընկերացած էր Դէպի Թաքստոց: Կ'ամբաստանուի իրրեւ մեղսակից դողութեան եւ իրրեւ դողնապահ: Արդէն 45 օր բանտարկուած էր, իրրեւ Սթավիցքին փախցնող:

Մինչեւյն օրը անձնասպանութեան փորձ մը կատարեց ամբաստանեալներէն Ռիպոյի փաստաբանը, Պ. Հիւպէռ: Փաստաբանը առտուան ժամը 10·30ին ինքզինքը Սէն գետը նետեց Սոլֆէրինոյի կամուրջէն, բայց նաւավարներ օգնութեան հասնելով փրկեցին:

Անցեալ օր հարցաքննիչ դատաւորը խուզարկութիւն կատարել տուած էր փաստաբան Հիւպէռի պաշտօնակից Փէնկանոյի բնակարանին մէջ, Սթավիցքիի վերաբերեալ փաստաթղթեր դտնելու համար: Հիւպէռ ներկայ էր հարցաքննութեան, երբ դատաւորը որոշեց խուզարկութիւն կատարել: Կ'ըսուի թէ իր մասին ալ կասկածներ կային, եւ Սթավիցքիի փաստաթուղթերուն լուսանկարները պահանջուած էին: Այս պարագային ազդուելով, ինքզինքը գետը նետած է: Այժմ կը գտնուի հիւանդանոցի մը մէջ:

Վերջապէս, չորեքշաբթի օր լուսանկար մը դտնուեցաւ, որ կը ներկայացնէ Սթավիցքին, քովն ալ՝ Փարիզի ընդհ. դատախազի օգնականներէն Պ. Ֆոնթէյն եւ ոմն կարիունքէլ, որ պղտոր գործերու մէջ բռնուած է Մեծ Պատերազմի օրերուն: Օգնական դատախազը հարցաքննուելով, պատասխանեց թէ «Լա Վոլոնթէ»ի խմբագրութիւնը հայկերոյթ մը սարքած էր ի պատիւ տնօրէն Տիւպառիի, եւ բոլոր հիւրերը լուսանկարուեցան: Այս բացատրութիւնը անբաւական համարուելով, քննութիւնները կը չարունակուին: Այս լուսանկարը դտնուած էր փաստաբան Փէնկանոյի բնակարանին մէջ:

⁂ Ամմատական ընկերվարական կուսակցութիւնը իր չարքերէն վտարեց Պայոնի քաղաքապետ կառան եւ Փարիզի երեսփոխաններէն Պոնոորը, որոնք բանտարկուած են դայթակղութեանց յայտնութենէն ի վեր:

⁂ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարելով կարգ մը դրամատուներու մէջ, գտաւ 403 չէքեր, զորս Սթավիցքի քաշած է իր միւս կեղծանունով՝ Պուաթէլ: Չէքերէն վեցը բռնուեցան ամերիկեան «Թրավէլըրս» դրամատան մէջ, որ վերջերս... հերքում մը հրատարակած էր, երեքը՝ անգլիական «Լոյտս» դրամատան մէջ, իսկ մնացեալները՝ ֆրանսական դրամատուններու մէջ: Զորս հարիւր երեք չէքերուն ընդհ. դումարը կը հասնի քանի մը տասնեակ միլիոն ֆրանքի, սկսելով 1000 —— 3000 ֆրանքէն մինչեւ մէկ միլիոն: Բոլորը մէկ յանձնուեցան հարցաքննիչ դատաւորին, որ օրինական քննութիւնները կատարելէ յետոյ պիտի ղրկէ ճանձնաժողովին:

Այս վերջինը կը չարունակէ քննել նախապէս բռնուած չէքերուն արմատները: Թերթերը կ'ըսեն թէ Սթավիցքի 50,000 ֆրանքի գումար մը վճարած է «Փըթի – Ժուռնալ»ի վարիչ Պ. Շոշայի, թիւ 813,160 չէքով:

ԶԱՐՄԱՆԱԶԱՆ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Քննիչ յանձնաժողովը առջի օր լսեց Ապահովութեան նախորդ վերատեսուչը, Պ. Թոմէ, որմէ կը հետեւի թէ ոստիկանութիւնը թոյլ չարժած է, թէ Անշուշտ «կանխայայտ շնորհակալութեամբ եւ խորին յարգանքով»:

Նորէն խմբագրին դիմեցի, լուսաբանութիւն մը կորզելու համար:

Փորձի մը սրբագրութեան մէջ թաղուած, խմբագիրը պատասխանեց, ուսերը թօթուելով.

— Մինչեւ հիմա տեղ տուած ենք թէ՛ կեդրոնին եւ թէ մասնաժողովներու զեկոյցներուն, համաձայն իրենց կարեւորութեան: Ամէնէն քուռն պայքարներու ընթացքին ալ, չենք շեղած այս ուղղութենէն: Քանի որ կեդրոնը յայտնած դատեր է այլեւս չդրկել իր զեկոյցները, կը նշանակէ թէ նպաստընկալ հաւատարիմները կը բաւեն իրեն: Հետեւաբար եւ բնականաբար...

— Բայց ինչո՞ւ բացատրութիւն չէք պահանջեր: Չէ՞ որ Բարեգործականը շարունակ իր անխտրականութենէն կը ճառէ:

— Այդ ալ թող Բարեգործականի բարեկամները մտածեն:

Ընթերցող, դուն կրնա՞ս լուծել այս հանելուկը:

ՎԱՐԴԳԷՍ

ՅԱՌԱՋԻ ՆՈՐ ԹԵՐԹՈՆՆԵՐԸ

Մօտերս կը լրանայ «ԹԷՆՈՒԻԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԻ»Ն:

Անմիջապէս յետոյ պիտի սկսինք հրատարակել ՇԱՏ ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆ ՄԸ՝ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ, չորրորդ էջին համար:

Իսկ երրորդ էջին մէջ՝ ակաճատեսի մը խստմնելի յուշերը՝ ՏԷՐ ԶՕՐԻ ՍԱՐՍԱՓՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ:

1931ին Քուվէյնի կողմէ պատրաստուած ամբաստանագիրը չկար Ապահովութեան Տեսչութեան թղթածրարին մէջ: Լսուեցաւ նաեւ զաղտնի ոստիկան Պոնին, որ պաշտօնանկ եղած էր Տիկին Սթավիցքիի հարցաքննութենէն անմիջապէս յետոյ: (Այս այն գործակալն է որ անցեալ չաբթու երեւան հանեց Սթավիցքիի չէքերուն արմատները): Ոստիկանը պատմեց թէ երբ կը ձերբակալէր «Ամիկո» թատրոնին տնօրէնը, Պ. Հայոթ, զրպանին մէջ գտաւ մակլաւրը «Ամիկո» թատրոնին տնօրէնը, Պ. Հայոթ, զրպանին մէջ գտաւ մակլաւրով գրուած եւ քսուելով աւրուած անունները,— բոլորն ալ քաղաքականութեան գէմքեր: Ցետոյ ըսաւ թէ Տիկին Սթավիցքի կը վախնար Պ. Քիափէն: «Հարցաքննութեան տանեղրութիւնը կազմեցի իր առջեւ: Երբ կարգը եկաւ Պ. Քիափիի անունին, ըսաւ թէ կը վախնայ այդ մարդէն եւ թէ չպիտի տար բացատրութիւնը, եթէ այդ անունը մնայ: Ես ալ մասնաւոր ծանօթագրէի տանեղրութիւնը, եթէ այդ անունը մնայ: Ես ալ մասնաւոր ծանօթագրէի տանեղրութիւնը, ըսելով.— «Բայց ի՞նչ բանէ կը վախնաք: Նախադրութիւն մը աւելցուցի, ըսելով.— «Բայց ի՞նչ բանէ կը վախնաք: Նախադրութիւն մը աւելցուցի, ըսելով.— «Բայց ի՞նչ բանէ կը վախնաք: Նախադրութիւն մը աւելի կարեւոր է քան ոստիկանական վերատեսուչ մը»: Այս կէտը լուսաբանելու համար, կը խնդրեմ պիտի ղիմաց հանել Տիկին Սթավիցքիի հետ»:

Փետրուար 6ի դէպքին ճշմարտութիւնը

Ո՞ՐՔԱՆ ԵՆ ՄԱՐԴԿԱՑԻՆ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

Փետրուար 6ի դէպքին խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովն ալ յառաջ կը տանի իր քննութիւնները: Երէկ լսեց նախկին վարչապետ Տալատիէն եւ անոր ներքին նախարարը, Ֆրօ: Իսկ հինդշաբթի օր մասնաւորապէս կարդաց զանազան տեղեկագիրներ: Վիճաբանութեանց ընթացքին անդամներէն մէկը հարցուց թէ ճի՞շդ է որ արքայական մը 500,000 ֆրանք տուած է ազակողմեան կազմակերպութեան մը: Որոշուեցաւ քննել այս խնդիրը:

Պ. Շարլ Լըկոան, ծանօթ փաստաբանը, նամակ մը գրելով, կը պահանջէր ձերբակալել եւ Վերակոյտին առջեւ (Գերագոյն ատեան) դատել ներքին դործերու նախորդ նախարարը, որ փորձած է մասնաւոր պահակներ կազմակերպել, ինչպէս յայտարարեց Պ. Քիափ: Փաստաբանին կարծիքով, փետրուար 6ի սպանդը կազմակերպուած էր կանխորոշ ծրագրով մը, հետեւաբար Պ. Ֆրօ եւ իր մեղսակիցները պէտք է ստանան ծանրագոյն պատիժը, իրրեւ խռովարարներ: Ազգակողմեան մամուլը կը ծափահարէ այս առաջարկը:

Պաշտօնական տեղեկագրէն կ'երեւայ թէ դէպքին օրը ցուցարարներէն մեռած են 17 հոգի, վիրաւորուած՝ 627: Ոստիկանական ուժերէն վիրաւորուած են 969 հոգի. բանակէն,— մեռած՝ մէկ հոգի, վիրաւորուած՝ 695 հոգի: Վիրաւորուած են նաեւ 120 ձիեր, ածելիներով, քարերով եւայլն, բայց ոչ դնդակով:

Ծանձնաժողովը մասնաւորապէս կ'ուզէ ճշդել թէ օրինական ազդարարութիւնը ուղղուա՞ծ էր ցուցարարներուն, երբ կրակ բացուեցաւ Քոնքորտի եւ Շան պ'էլիզէի հրապարակներուն վրայ:

Անգլիա պիտի աւելցնէ իր օդանաւային ուժը

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին հինդշաբթի օրուան նիստին մէջ, օդանաւային նախարարութեան խորհրդականը չատ կարեւոր յայտարարութիւն մը ըրաւ: Բայտնեց թէ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար մինչեւ վերջը ատորադաս ատիճանի մը վրայ դտնուիլ: «Մենք պէտք է հաւասարութիւն վայելենք օդանաւային ուժերու մասին, ինչ ձեւով որ ըլլայ: Մինչդեռ բոլոր ազգերը զինաթափութեան մասին կը խօսին, բացի Անգլիայէն բոլորն ալ մեծապէս կ'աւելցնեն իրենց օդանաւային ուժերը: Եթէ միւս ազգերը մեր մակարդակին չպիտի իջնեն, այն առեն մեր ազգային եւ կայսերական ապահովութիւնը կը պահանջէ որ մենք սկսինք օդանաւ շինել եւ անոնց ատիճանին հասնիլ: Ասոր համար պէտք ունինք միայն 135,000 ատերլինի»:

Անգլիոյ յառաջիկայ ելմտացոյցը կը հասնի 696,224,000 ատերլինի, որուն 39,600,000ը յատկացուած է բանակին, (յաւելում՝ 1,650,000 ոսկի): Օդանաւային ելմտացոյցին գումարն է 17,561,000, իսկ ծովայինը՝ 56,550,000 ոսկի: Նոր ծրագրով, բանակին թիւը պիտի բարձրանայ 149,500 զինուորի:

Այս առթիւ նախկին նախարար Ջըրչիլ մատնանշելով Գերմանիոյ սպառազինութիւնները, պահանջեց որ Անգլիան ալ սպառազինուի արագօրէն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ

— 00 —

##

Հայ յուդինիչները եւ պրոլետարը

»»»«««

— Լեռնո՛ւ, — ասում է Հռիփսիմեն, — ես քո ձեռքերը, քո ոտքերը, քո գլուխը եմ ուզում, որ ինձ համար աշխատես։ Ես քեզ կ՚ուզեմ, որ ինձ համար ապրես։ Ես քեզ կ՚ուզեմ, որ ինձ համար ուրախանաս, ինձ համար տխրես, ինձ համար ծիծաղես, ինձ համար լացես։ Ես քեզ կ՚ուզեմ, որ ինձ համար ամուսնանաս, ինձ համար ամուսնալուծվես, ինձ համար նորից ամուսնանաս։ Ես քեզ կ՚ուզեմ, որ ինձ համար ապրես, ինձ համար մեռնես

6. Փարիզ եւ արուարձանները

Հ. Դ

ՋԱՒՕՐԵԱՆ Կամիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Շաւիւլի «Արդուէեան» խումբի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին սովորական հաւաքատեղին (Շաւիլ)։ Ներկայանալ անդամատեառով։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի Զաւարեան Կամիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյժամը 8.30ին Ակումբին մէջ։

Գաւառ

ՏԻՈՒՆԻ Կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Քրիստափոր, Ռոստոմ եւ Զաւարեան խումբերու ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սովորական ժողովատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՌՕՄԱՆԻ «Անդրանիկ» խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատեառով։

ԱՆՏՕՒՕՐ ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ կեդին եւ կշիռք խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Դուբեան Գրադարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ

Դպրոցասէր Տիկնանց Միութեան Փորթ ա'Իթալիի մասնաճիւղի Վարչութեան Օժանդակ Տիկնանց Միութեան թէյասեղանը տեղի կ'ունենայ Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 13, Rue Pierre Curie, Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի սրահին մէջ։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Սիրայօժար մասնակցութեամբ ԿԻՆՏՈՑԻ կը նուագէ Թառիստ ԱՐՔՈՐ։ Տեղի պիտի ունենան կովկասեան պարեր։ Տեղի կ'ունենայ պարզեւաբաշխութիւն։

Մուտքը 3 ֆր.։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԱԼՖՈՐՎԻԼի ԶԻՆԿԻԼԻՔՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Հայ Ակումբին մէջ
կը ներկայացուի՝ ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ
երգ. նուագ. արուեստանուէիրներ։ *Մուտքը՝ ազատ է։*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9.30էն մինչեւ լոյս
Brasserie Colbertի սրահներուն մէջ
կը ներկայացուի «ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ»էն տեսարան մը
կ'երգէ Օր. *Ի. ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ* (փարիզէն)
Զրուցասանութիւն, ձրի քոնիյեան եւլյն.։
Նուագախումբ՝ դեկավարութեամբ Armand Guyի
Մուտք՝ այրերու 15 ֆրանք, կիներու՝ 12 ֆրանք։

ԿԱՆԽԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

oooo

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԻՆ
ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՎ ԻՐԱՒՈՒՆՔՈՎ

ՅԱՆՈՒԱՐ ԹԻՒ 17

Անիէն, Արամ Ամիրխանեան։
ԱՐԼ, Եդուարդ Պետիկեան։
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Աղասիկ Պէրպէրեան։
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Մասիս Այճեան։
ՆԷՎԻՐ, Զաքրեան։
ՕՇ, Ռօզ Յարութիւնեան։
ԱՐՔԷՕՅԼ, ԵՒՖԷՆիեան։
ՎԻԷՆ, Մարկոս Նաճարեան։
ՖՕՆԹԸՆԷՑ ՍԻՒՐ ՊՈՒԱ, Աւետիս Գալֆեան։
ՀԵՐԻՒՈՒՐ, Մուրատեան։
ԺԱՆԹԻՑԵԻ, Խաչատուր Պալեան։
ՇԱՎԻԼ, Մ. Մանուշակեան։
ՖԼԱՄԱՌ, Սարգիս Գզիրեան։
ՓԱՐԻԶ (8), Փրոֆ. Աղաճանեան։
ՄԻՐԱՄՈՆ, Ռ. Սարեան։
ՓԱՐԻԶ (16), Հմայեակ Խոսրովեան։
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Մկրտիչ Տէմիրճեան։
ՓԱՐԻԶ (3), Լեւոն Պապօճեան։
ՓԱՐԻԶ (19), Արշակ Արզուեան։
ԻՍԻ, Սարգիս Գորգիկեան։
ԱՆՏԻՈՒ, Տօքթ. Ս. Մատթէոսեան։
ՓԱՐԻԶ (19), Գարլօ Ագեան։
ՇԱՍ, Ս. Թորոսեան։
ՄՕՐԻՍԹԻԼ, Վահան Պօղոս։
ՆԱՆԹ, Գ. Ստամպուլեան։
ՆԻՍ, Խ. Պանտէզեան։
ԼԻԻԺ, Ա. Բուջիճեան։
ՇԱՍ, Պօղոս Ապրագեան։
ԱՆԻԷՒ, Համբարձում Գարճեան։
ՌՈՒԷՑԻ, Հրանտ Մկրտիչեան։
ՊՕՊԻՆԵԻ, Սարգիս Աբրահամեան։

ՅՕՀԱՇԱՏԻՏ

ՇԱՎԻԼի Եկեղեցական Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը մեծամասնութիւն չգոյանալուն համար յետաձգուած էր այսօր Շաբաթ դիշեր ժամը 8.30ին նոր մանկապարտէզի սրահին մէջ։ Ներկաները մեծաժանութիւն պիտի համալրուին։ Օրակարգ.— Հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան։

ՍԵՒԱՍՏԻՈՅ ԱՂԳ. Երիտասարդաց Միութեան ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ֆլօրիա ճաշարանին մէջ 61, Mr. le Prince։ Կը խօսի՝ Տքթ. Ա. Պօղոսեան առողջապահութեան մասին։ Մուտքը՝ ազատ է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր Հայքի Հայր. Միութեան Վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին 37 Bld. Dugomier, Պար կլօպի սրահը։

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Բ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ եւ մասնակցութեամբ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ եւ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

84, Rue Chape, Salon ՊՕՆ ԹԻՒԹՐԷԻ ՄԷՋ

կը նախագահէ՝ ընկերուհի **Ն. ՔԻՈՐԻՔՃԵԱՆ**
կը խօսին ընկերներ՝ **Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ** եւ **Հ. ՍԷՐԷՆԿԻԻԼԵԱՆ**
Գեղարուեստական բաժին։ Երգ. արտասանութիւն եւ նուագ։
Իր մասնակցութիւնը կը բերէ *Ջ. Ո. Մ. ՂԱՀԱՊՆԵԱՆ* նուագախումբը։
Մուտքը ազատ է։

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՒԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՒԻ ՎԱՌԱՐԵԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ* եւ մասնակցութեամբ՝ *ԱԻՏՕ ԽՈՒՄԲԻՆ* եւ տեղւոյն *Հ.Բ.Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ*
Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
Պար վէնսէնի սրահին մէջ, *20* շրմ'ն տը լա լմատրակ
երգ. արտասանութիւն եւ կենդանի պատկեր։ *Մուտքը ազատ է։*

ԸՆԿԵՐԱՇԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ *ՊԱՆԷՒՕ-ՔԱՇԱՆԻ ԱՐԾԻՒ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ*

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 7
Ներկայ կ'ըլլան ընկերներ՝
ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ, ԲԱԼԱՅԵԱՆ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ։
Պուրկ-լա-Րէյն, Place Condorcet, Salle de Banquet*ի մէջ*!
Մուտքը ազատ է։
Մասնակցութեան համար 2.50 ֆր.։

Porte d'Orléans*էն առնել* 88 *թիւ. հանրակառքը եւ իջնել* Place Condorcet
Bourg-la-Reine:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի 13ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ
Նախաձեռնութեամբ *ՄԱՐՍԷԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ - ԿՈՒՍԷՆՎԻԼի «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*
վաղը կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին
Առնուվիլ, Salle Callémanի մէջ (*կայարանին դիմաց*)
կը ներկայացուի՝ **ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ**
Կը խօսի՝ ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Մուտքը 5 ֆրանք։

Ֆր. Կարմիր Խաչի Օրը Վիէնի մէջ

կազմակերպուած՝ ՎԻԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը *3.30*ին ը. ա. կ-Թեան սրսհին մէջ
Կը խօսի՝ ՕՐ. ՔՕՇԵԱՆ (հրաւիրուած փարիզէն)
ձոխ գեղարուեստական բաժին։ Լիոնէն հրաւիրուած է Պ. Ե. Քըրքճեան, իր ճաղով եւ պանժոյով։ կը պարէ նաեւ փոյրիկն Պետօ։
Մուտքը՝ ազատ է։

Երեկոյթ Ֆր. Կարմիր Խաչի Օրուան առթիւ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԷՆ ԹՒՐԻՆԻ Մասնաճիւղին կողմէ*
Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին
Սալ ժան Տ'Արքի մէջ (Բիւ Միզրոօն, թիւ 6, Շավանելի մօտ)
Կը խօսի՝ ՕՐ. ՔՕՇԵԱՆ (հրաւիրուած Փարիզէն)
երգ. արտասանութիւն։ Հայկական տարազով գեղջկական պարեր դպրոցականներու կողմէ։ *Մուտքը ազատ է։*

ԴԻՄԱԿԱՒԻՈՐ եւ ԱՆԴԻՄԱԿ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ **ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**
ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9էն ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Salon Floride*ի մէջ* **7, rue Venture**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցի՝ Opéra Comiqueէն Օր. **Mireille Belgrano,** *Փարիզի Վարիէթէէն հռչակաւոր կատակերգակ* **Honoré Gabin:** *Եւրոպական պարեր՝ դեկավարութեամբ Պ. ՋԱՐԵՀ ՋԱՎՈՒՇԵԱՆի եւ* **M. Richard***ի եւ մասնակցութեամբ հռչակաւոր ՌՕՑԱԼ ՃԱՃԻ։*

Դիմակաւորներու տոդանցք. գեղեցիկ տարազ կրողներուն արժէքաւոր նուէրներ։ *ՄՈՒՏՔ 6 ՖՐԱՆՔ։*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՇՕՖԻՕՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ եւ մասնակցութեամբ՝ ՏԵՂԻՈՑ ԼԱՒԱԳՈՑՆ ՈՒԺԵՐՈՒ
վաղը կիրակի գիշեր ժամը *8.30*ին
Sociétés Savantes*ի սրահին մէջ,* **8 rue Danton.**
Հայերէն լեզուով կը ներկայացուի՝ Ն. *ՊՃՆԼԵԱՆի* խաղացանկէն
«ԱՇՃԸ ՊԱՇԸ ԹՕՍՈՒՆ ԱՂԱ» (գաւեշտ)։
Գիները 15, 10 եւ 7.50 *ֆրանք։*

ԵԹԷ ՀԱՅՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՒ

ԽՄԵԱՅԻՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ
ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ
ՄԵՐԺԱԾՁԱՔ ԿԱՂՏԵՐԸ

Ֆրանսայի Հայոց Արուեստաէր
Société PEUREUX
12, Boulevard des Vignes, 12 MARSEILLE Tél. Colbert 58—10
ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné Lyon (Rhône)
ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—
M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit, Nice (A. M.)

ԹԷ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1880ԻՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ
»»»oէէէ
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ԱՄԷՆ ԵՐԿՐԻ ԹԷՅԵՐՈՒ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄ
կապոյտ եւ դեղին ծրարներու մէջ
surprise նուէրներ կը գտնուին։

ԴԻՄԵԼ.—
COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Sénac — MARSEILLE Tél. COLBERT 25 - 27

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյզզոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլյն.։ Դիմել **13**
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie*

Մ. ՀՐԱՉԵԱՆ
11, Rue FLEGIER. MARSEILLE. Tél. Nat. 31 - 59

ՀՐԱՉ

Ներածում եւ արտածում ամէն տեսակ նպարեղէններու, Փուլկաթական ք-ղքավալ, Պոլսական եւ Յունական ամէն տեսակ գնդեբվամներ, ձիքա. պուղ, Իզմիրի չամիչ, տերեւ, ճերմակ պանիր, քաշեր եւ համեմներ։
Raki ERIVAN, p. r.
Ներկայացուցիչ **NIEL** *ճերմակ պանիրի ընկերութեան։*

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐՈՒ, ՆՇԱՆՏԻՔՆԵՐՈՒ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ եւ ՀՈՒՆԴԷՍՆԵՐՈՒ համար գիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբին որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան եղանակներ։ Մանչուկ գին բոլորին համար։ Դիմումները կատարել նախօրօք, անձամբ կամ նամակաւ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine.

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԹՂԱԹՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Այդ միջոցին, Արդուինի կացութիւնը հետեւեալն էր.— 11 փետրուարին, Արտանուշի շրջանը առնուած էին մեր այն ուժերը որոնք Քուվարզեան կը գտնուէին։ Ուշադրութեան արժանի ուրիշ դէպք մը չըլլալով, Թէշքիլաթը Մախսուսէի հրամանատար Խալիտ պէյ Շեթանկէ պէյին հրամայած էր Արդուին՝ որպէսզի ճշդուի այն դիրքը զոր պիտի բռնէր Թէշքիլաթը Մախսուսէն՝ թէ պատերազմի եւ թէ յարձակման մը պարագային։

Աւարտած էին այն ամրութիւնները, զորս պատրաստած էին իրքիմի կռնակը՝ Ռուսերուն դէմ։ Անկէ յետոյ ըսկսած էին ուրիշ ամրութիւններու։ Իրքիմէն յետոյ, պաշտպանութեան երկրորդ դիծը պիտի ըլլար Կիմիշխանէն։ Խալիտ պէյ հրամայած էր նաեւ 400 հոգինոց խրամներ փորել Փոսլէքի մէջ։ Շավէքի շրջանին մէջ կային 200 հոգի՝ Սապիթ պէյի հրամանին ներքեւ։ Վերջինը, իր այդ ուժով, եկած էր Քէմալ պէյի քով։ Ատոր վրայ, Քէմալ պէյ որոշած էր Ամբէյմայի կողմերը յարձակիլ Ռուսերուն վրայ։

Այս պատրաստութիւնները կը տեսնէին վանելու մտօք Ռուսերուն այն յարձակումը որուն կը սպասէին։ Ու ամէն րոպէ կը սպասէին անոնց յարձակման։ Հոս ու հոն կարելի էր հանդիպիլ անոնց հետախուզական թեւերուն։ Օրինակ, հետախուզական թեւ մըն ալ տեսնուած էր Պաամաճը օղլու կամուրջին վրայ։ Կրակ բացուած ըլլալով, այդ թեւի հեծեալները իրենց ձիերը լքած ու փախած էին։ Այդ օրերուն, Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր պէյ կարմիրէն Եուսուֆէլի վերադարձած էր։ Անկէ կը վարէր Թէշքիլաթը Մախսուսէի գործերը։ Այդ միջոցին, հարկ էր երկուքի բաժնել այդ դործերը։

Առաջինի՝ Թշնամիին դիմադրելի· երկրորդ՝ զրաղիլ Թէշքիլաթը Մախսուսէին փախստականներով։ Որովհետեւ, վերջերս փախստականներու թիւը չատցած էր։ Ասոնց գլխաւորները՝ Զոր գիւղացի Քարա Վասըֆ Օղլուներն ու Զաուշ օղլուները վերադարձած էին 11ին, Իշհանտայի կառավարատունը կոխելու յոյսով, յարձակած են կամուրջի պահականոցին վրայ՝ առնէ մը ի վեր իրենց գիւղը պահ ուրտած փախստականներուն հետ։

Սակայն, մեր չէքէնները, որոնք լուր էին առած թէ փախստականները պիտի դան, պատրաստած են պահակ նոցին չուրջի փոսերուն մէջ, ու ետ մղած են զանոնք։

Ասոնցմէ զատ, բազմաթիւ փախստականներ կային նաեւ Օֆէր գիւղին մէջ։ Վախնալով որ, միւսները եւս ասոնց հետ միանալով մեծ ուժ մը կը կազմեն, Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր պէյէն կը խնդրուէր Եուսուֆէլիէն անմիջապէս ջոկատ մը զրկել՝ պահականոցէն վանուած փախստականներուն փախուստի դիծը կտրելու համար։

Բայց, այն պահուն երբ Թշնամի ուժերը չափազանց կը նեղէին մեր ճակատը, կարելիութիւն չկար փախստականներով զրաղելու։ Այդ միջոցին, Մուխէն ու Իսքարիւլի չրջակայքը ամբողջովին կը գտնուէին Թշնամիին ձեռքը։

Մեր այն ջոկատները որոնք հոն կը դործէին, կը նահանջէին Թշնամի ուժերուն առջեւ։ Բիլա պէյի ճակատին վրայ կատարուած յարձակումները որ եւ է օգուտ չէին տուած։

Այս կացութեան մէջ, անկարելի էր որ Շեթանկէ պէյ երկար ատեն Արդուին մնար։ Որով, Շեթանկէ պէյ, փետրուար 14ին իր դինուորներով չարժած էր դէպի Մուրկուլ։ Հոն պիտի ջնաջին Թշնամին ետ մղել։

×

Շեթանկէ պէյ, չարժելէ առաջ, Արդուինի հրամանատար նշանակած էր Միլօի վաշտային հրամանատար Հազը պէյը։ Անհրաժեշտ վայրերը պաշտպանելէ վերջ, վերջապէս նահանջի վայրը Իշհանը պիտի ըլլար։ Բանակէն տրուած հրամանագրով՝ Շեթանկէ պէյին կը յանձնարարուէր միասին առնել Մուրկուլի ջոկատը ու մեկնիլ, բայց, Շեթանկէ պէյ յիշեալ ջոկատի հրամանատար Հաճըզ Սիւլէյման էֆէնտիին յայտնած էր թէ ջոկատը պիտի թողու Մուրկուլի մէջ եւ այնպէս պիտի մեկնի։ Շեթանկէ պէյ, Արդուինէն Մուրկուլ մեկնած ատեն, կաճուր էֆէնտիի չէքէն կը կռուէր Մուխէի ճակատը։ Կաճուր էֆէնտիի չափազանց քաջ ըլլալով հանդերձ, չկարենալով դիմադրաւել ուժեղ Թշնամիին առջեւ, սկսած էր կամաց կամաց նահանջել։ Բայց, նահանջի միջոցին ալ իր քաջութիւնը պահած էր։ Այնքան որ՝ ի վերջոյ ծանրապէս վիրաւորուած էր։ Վէրքը ծանր ըլլալով՝ չէր կրնար շարժիլ։ Իր չէքէլ մարդոցմէն մէկը չկար իր քով, որ զինքը վերցնէր։ Հիմա, խեղճ Կաճուրը իր պահակ տեղէն կը տեսնէր Ռուսերուն մօտենալը, կը հասկնար թէ գերի պիտի իյնայ ու պիտի գնդակահարուի, եւ, մահուան վախէն մղուած՝ կը պոռար.

— Ընկերներ, Թշնամին կուգայ։ Ազատեցէք զիս։ Ով որ Աստուածը կը սիրէ, թող առնէ զիս ասկէ։

Բայց, ոչ ոք կարեւորութիւն կ'ընծայէր կաճուրի այս աղաղակներուն։ Ամէն ոք կը ջանար իր դլխուն ճարը նայիլ։ Պահ մը, երկու Ալպանացիներ, որոնք կաճուր էֆէնտիի չէքէներն էին պատկանէին, հետեւէն կ'անցնէին։ Ան նոնք ալ, կ'երեւի, տեսած էին կաճուր էֆէնտիին վիրաւոր վիճակի մէջ պառկած ըլլալը։ Որովհետեւ, փոխելով իրենց ճամբան, դէպի անոր կողմը ուղղուած էին։

Սակայն, ատոնք կաճուր էֆէնտիի Թշնամին էին, եւ ոչ թէ բարեկամը։ Անոր հանդէպ մեծ ոխ մը ունէին։ Այդ պատճառաւ, կաճուր էֆէնտի, տեսնելով որ իրեն կը մօտենան, ըսած էր.

— Ինայիցէք, դիս մի թողուք թշնամին ձեռքը։ Հոս վիրաւ լուծելիք անձ չէ։ Մեր Թշնամին հասարակաց թշնամի է։

(Շար.)

ԿՐ ՓՆՏՐՈՒԻ

— Կը փնտրուի Օրտուզի նշանաւոր Յովհաննէսեան, 27 տարեկան, որուն կարապետ, որ 1ուկէս տարի առաջ կը գտնուէր Շաս (Իզմէր), իր հարազատները յորդորել իր երթալ հանդիպելու Յովհաննէս Տէր Յովհաննէսեանի, 30, rue Léoforos Vasileou Yorghiou Salonique, Grèce.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղուստներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
11
ՄԱՐՏ
DIMANCHE
11 Mars
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2442

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՆԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԸԵԻ ԻՐ ԴԱՒԵՐԸ

— oo —

ԽՄԲ.— «Միացեալ ճակատ»ի առպետները տակաւին չարտատպեցին Ա-թէնքի հոգեւոր հովիւ Մազլումեան եպիսկ.ի հռչակաւոր «ժուռնալ»ը: Ո՛չ ալ ո՛ր եւ է կարծիք յայտնեցին այդ մասին:

Սպասելով այդ արտայայտութեան, ստորեւ կ'արտատպենք Ցունաստանի մեր երկու պաշտօնակիցներուն վերջին խմբագրականները, որոնք աւելի կը լուսաբանեն կատարուած արարքին անբարոյականութիւնը.—

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը շեշտէ մարտ 4ի խմբագրականով, «Ներէ՛, իրեն, Տէ՛ր» խորագրին տակ.

— «Ազգերու պատմութեան մէջ չգրուած բարոյական ոճիր մը գործուեցաւ, հայ եկեղեցականի մը կողմէ: Կարապետ եպիսկոպոս Մազլումեան, իր առորագրութեան տակ, իր հոգեւոր պաշտպանութեան ներքեւ գտնուող հօտին մէկ մասը՝ իրը ոճրագործ, իրը խռովարար, իրը գաղութին խաղաղութիւնը խանգարող տարր ներկայացուց կառավարութեան եւ հելլէն հանրային կարծիքին:

Ցունահայ գաղութի մէջին թիւը եթէ երեսուն հազար ընդունինք, առ նըւազն քսան հազարը կը պատկանին Մազլումեանի որակած ոճրագործ եւ խռովար տարրին, որուն ձեռքին մէջ կը գտնուին յունահայ գաղութի ութ թաղական Առհուրդներէն հինգը:

Մեր պատմութեան մէջ աննախընթաց է այս դէպքը: կարելի չէ երեւակայել Հայ մը, այն ալ բարձրաստիճան եկեղեցական, որ իր առորագրութեան տակ, իր հօտին մեծամասնութիւնը յայտ կառավարութեան կասկածելի եւ անվստահելի ցոյց տայ, պահանջելով անոր «չախչախումը» եւ պատժուիլը:

Մազլումեան եպիսկոպոս Հա՞յ է, թէ հայատեաց Թշնամի: Ապահովաբար վերջինը, որովհետեւ հելլէն չրջանակներն անդամ զայրակղած են իր մասնութենէն, ըսելով թէ նամակը որ ուղղուած է վարչապետին, վայել չէ բարձրաստիճան եկեղեցականի մը, որ կը յանդգնի խօսիլ գաղութին անունով:

Գաղութը մէկ մարդու պէս կեցաւ Մազլումեան եպիսկոպոսի դատապարտական արարքին դէմ: Անոնք որ կրնան դրօշ պարզած էին Դաշնակցութեան դէմ, անոնք՝ որ եպիսկոպոսի կողքին կեցած էին, մեղի դէմ ճիչատ յայտարարելով, այսօր բոլոր ճակը կը ճօճէն այս գաղութին մեծ փորձանքին դէմ, պատահնջելով անոր պաշտօնազրկումը:

Աւօթ իրեն, որ փողոցային զրպարտութիւններու դիմեց՝ Հայ մեծ կուսակցութիւն մը ամբաստանելու համար:

Այօթ իրեն, որ խաչի փոխարէն դաշոյնով մարտահրաւէր կը կարդայ ժողովուրդի մէկ մասին, որ հազարաւոր զոհեր տուած է հայ ժողովուրդի ազատագրութեան համար:

Մեղի ուրիշ բան չի մնար ընել, եթէ ոչ դիմել իր չհաւատացած Աստուծոյն, խնդրելու համար, որ ներէ իրեն, գործած մեծ եւ աններելի ոճիրին համար, որ մեր պատմութեան մէջ խոշոր տառերով պիտի արձանագրուի իբրեւ դաւաճանական արարք:

Ներէ իրեն, Տէր, այս անքաւելի մեղքը, այս հրէշային ոճիրը, այս անհաղթահարելի անկումը: Ներէ, որպէսզի իր խղճին հետ գործ ունենայ, զգաստութեան մէկ րոպէին անձնասպանութեամբ քաւելու համար իր գործած ոճիրը»:

Իսկ Սելանիկի «Հորիզոն»ը երկար խմբագրականի մը մէջ (ԴԱՏԱՍՏԱՆ) պատռելով Մազլումեանի դիմակը, ուշադրութեան կը յանձնէ հետեւեալ իրողութիւնները (6 մարտ).—

1· Մազլումեան, որ տակաւին հելլենական գրաւման շրջանին, Պանտրմայէն, իբրեւ վտանգաւոր ու կասկածելի մէկը աքսորուեցաւ Պոլիս, գրաւման շրջանի հրամանատար Պ. Թավուլարիսի կարգադրութեամբ Ցունաստան ա-պաստանելէն վերջ ինկաւ ուղղակի համայնավարներուն գիրկը: Ծանօթ է այն սերտ կապը, զոր անիկա պահեց Աթէնքի այդ ատենուան դեսպան Ուստինովի հետ, պաշտօնական թէ անպաշտօն կերպով: Երեւոյթները փրկել իսկ չուզեցան: եւ երբ, 28 նոյեմբեր 1926ին, Հայաստանի խորհրդայնացման 6րդ տարեդարձին առթիւ, աթենական «Ռիվէլի» թատրոնին մէջ, խորհրդային դեսպան Ուստինովին հետ կողք կողքի նստաւ, անոր ներկայութիւնն իսկ առիթ ընծայեց արտաքին նախարարութեան այդ շրջանի մամլոյ դիւանի տնօրէն Պ. Ն. Մօսխօփուլօսին, որպէսզի երկու օր յետոյ կիսապաշտօնական օրկան «Մեսաժէ տ'Աթէն»ի մէջ ձաղկէ այդ հաւաքոյթը եւ յայտարարէ թէ «Ռիվէլի թատրոնին համախմբումը հայրենասիրական եւ ազգային պարզ տօնախմբութիւն մը ըլլալու տեղ, չափազանց նեղմիտ համայնավարական ցոյց մը եղաւ»:

2· Մազլումեան, Սելանիկի մէջ ալ ունեցաւ պատմութիւն մը, որ անջնջելի խարանով մը կը ծածկէ անոր ճակատը, մինչեւ այսօր: 30 հոկտ. 1927ին էր որ անիկա, հակառակ եղած բազմաթիւ ազդարարութեանց, եկաւ եւ հոս եկաւ: Ու դիմաւորեցաւ տեղական հելլէն մամուլին միահամուռ համազարկով, իբրեւ համայնավար գրգռիչ մը: Այս առթիւ շատ բան գրուեցաւ անոր մասին: «Տեղւոյս ողջամիտ Հայերը չեն կրնար լծուիլ Մոսկուայի կառքին», յայտարարեց «Նէա Ալիթա»ն: «Հայ արքեպիսկոպոսը դէշ գործունէութիւն մը ունեցած է անցեալին մէջ, Հայերու մէջեւ», գրեց «Վալէմանիօն»: եւ «Մաքէտոնիա»ն, պատասխանելու համար մոլորած թերթի մը համակրանքին Մազլումեանի հանդէպ, զոր «հելլենասէր»ը էր հռչակեր, հարցուց թէ «երբէ՞ք ի վեր հելլենասիրութիւնը կը ծաղկի բոլշեւիկներուն մօտ»··· Եւ, Մակեդոնիայ ընդհ. կուսակալութիւնն ու Գ. Զօրաբանակի հրամանատարութիւնը, որոնք վաւերական տեղեկութիւններ ունէին Մազլումեանի «եկեղեցական» սէրմի տակ թաքնուած խորհրդաւոր առաքելութեան մասին, չհանգուրժեցին անոր ներկայութեան Սելանիկի մէջ: Հիմնուած այդ պաշտօնական տեղեկութեանց վրայ, որոնց թղթածրարը մինչեւ այսօր ալ կը մնայ ընդհ. կուսակալութեան մօտ, կառավարութիւնը, 11 նոյեմբեր 1927ին, վռնտեց զայն Սելանիկէն, ինչպէս պիտի վռնտէր հանրային անդորրութեան համար վտանգաւոր համարուած որ եւ է մէկը:

3· Սելանիկի մէջ առած այս դասէն յետոյ ալ սակայն Մազլումեանին խելքը գլուխը չեկաւ: Անիկա շարունակեց բացէ ի բաց կապ պահել բոլշեւիկ դեկավարներուն հետ, Ցունաստանի մէջ: Խորհրդային դեսպանատունը ջուրի ճամբայ դարձուցեր էր ան:

«Հորիզոն» յետոյ կը պատմէ թէ Մազլումեանն էր որ կը տարածէր երեւան «Ազգայ եկեղեցի» կոչուած աղանդին թերթը, որ սահմանուած էր Հայ եկեղեցին քանդելու, թէ 1927–1928ին, մէկ տարուան ընթացքին տուած է 15 «ժուռնալ»ները՝ կուսակցականներու դէմ, աքսորելիներու ցանկ մըն ալ ներկայացնելով եւն.:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԱԼԱՏԻԷ ԵՒ ՔԻԱՓ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՄԵՂԱԴՐԱՆՔՆԵՐ ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՌՋԵՒ

— —

ԵՐԿՈՒԻՒՔՆ ԱԼ ԿԸ ՊՆԴԵՆ ԻՐԵՆՑ ԸՍԱԾԻՆ ԵՒ ԼՍԱԾԻՆ ՎՐԱՑ

Ուրբաթ օր, փետրուար 6ի դէպքի խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը լսեց նախարար վարչապետ Պ. Տալատիէն, անոր ներքին նախարարը՝ Փրօն եւ ուրիշ վկաներ: Կարգ մը լուսաբանութիւններ կատարելու համար, միջանկեալ դէմ դիմաց հանուեցան նախորդ վարչապետը եւ ոստիկանութեան նախորդ վերատեսուչը, Պ. Քիափ, որ լուսած էր քանի մը օր առաջ:

Պ. Տալատիէ յայտարարեց թէ փետրուար 6ի ցոյցին մէջ կարգ մը տարրեր կ'ուզէին խուժել դէպի երեսփ. ժողով եւ բռնութիւն ի գործ դնել: Անոնց նպատակն էր նաեւ էլիզէի պալատը երթալով, ճնշում բանեցնել հանրապետութեան նախագահին վրայ: Այս առթիւ կարգ մը մեղադրանքներ ուղղեց Պ. Քիափի, առանց կասկածի տակ դնելու անոր ուղղամտութիւնը: Պնդեց թէ հեռաձայնով խօսակցած ատեն, Քիափ յայտարարած էր թէ փողոց պիտի իջնէ: «Զօրեքշաբթի օր խորհրդակցեցայ Պ. Քիափի հետ: Գլխաւոր հոգս էր այն տպաւորութիւնը տալ երկրին թէ կառավարութիւնը վճռած է ամբողջովին բանայ Սթաւիցքիի պալարը, վերահաստատելու համար վստահութիւնը երկրին մէջ եւ Ֆրանսայի հեղինակութիւնը՝ արտասահմանի մէջ: Նոյն օրը ներքին եւ դատական նախարարներուն հետ ալ խորհրդակցեցայ Սթաւիցքիի դործի մասին: Իմ գլխաւոր հոգս էր բոլոր հարցաքննութիւնները կեդրոնացնել Փարիզի մէջ, աւելի արագ չարժելու համար: Ինդրեցի որ ինձի յանձնեն Սթաւիցքիի թղթածրարը, անձամբ քննելու համար: Հինգշաբթի օրը նորէն տեսնուեցայ դատական նախարարին հետ որուն հետ կարգադրեցի քննիչ յանձնաժողովի խնդիրը:

Հինգշաբթի օր ինձի բերին Սթաւիցքիի թղթածրարը եւ պահանջեցի Փլեթասի, Մոսէի եւ Լըքուէվէի տեղեկագիրները: Տարօրինակ բան, հարկ եղաւ վերջին երկու տեղեկագիրներուն համար սպասել մինչեւ յաջորդ օրը, ուրբաթ իրիկուն: Անմիջապէս ուսումնասիրեցի զանոնք եւ երեւան եկաւ որ փոխանակ անմիջապէս ձեռքերս պալարը, ճիշդ հակառակն եղած է»:

Շարունակելով իր յայտարարութիւնները, Պ. Տալատիէ դիտել տուաւ թէ Սթաւիցքին 1931ին, ամէն պարագայի մէջ, 1933ին ձերբակալուած պիտի ըլլար, եթէ ոստիկանութիւնը արագ չարժած ըլլար: « Ինձի յանձնուած տեղեկագիրներէն եզրակացուցի թէ անհրաժեշտ է նոր վարիչներ նշանակել երեք կազիրներէն եղրակացուցի թէ անհրաժեշտ է նոր վարիչներ նշանակել երեք կարեւոր պաշտօններու համար: Ես կատարեցի այդ փոփոխութիւնները (ոստիկանութեան վերատեսուչ, ապահովութեան տեսուչ, ընդհ. դատախազ): Մոսէի տեղեկագիրը կը ցուցնէր թէ դաղտնի ոստիկան Քուդէն երեք տեղեկագիրներ յանձնած է դատական ինքնութեանց բաժնի վարիչ Պ. Կիշառի եւ Պ. Քիափի, բայց ոչինչ եղած է »:

Քննիչ առեանը Տալատիէն եւ Քիափը դէմ դիմաց չհանեց այս յայտարարութեան համար, այլ հեռաձայնի խօսակցութեան առթիւ:

Տալատիէ.— *Որոշումս տալէ յետոյ, ինդրեցի հեռախօսին դլուխը կանչել Պ. Քիափը: Աւելի քան մէկ քառորդ ժամ պէտք եղաւ, մինչեւ որ բաբեհաճեցաւ դալ: Նպատակս էր հաղորդել որոշումս եւ բացատրութիւններ տալ մասնաւոր խօսակցութեան մը մէջ: Ինդրեցի որ դրասենեակս դայ: Պատասխանեց թէ տակաւ է եւ չի կրնար դալ: Այն ատեն ստիպուեցայ հեռախօսով յայտնել ըսելիքս: Ցանկարծ չափազանց բուռն լեզու մը գործածեց, ինչ որ անթոյլատրելի էր: Երբ Լէփինը՝ մեծ վերատեսուչը Այժերիոյ կուսակալ նշանակեցին, համակերպեցաւ: Պ. Քիափի խօսեցայ Մարոքի մասին, բացատրելով պաշտօնին կարեւորութիւնը: Պատասխանեց բիրտ մերժումով մը: « Երբե՛ք, կը մերժե՛մ: կ'անպատուէ՛ք զիս »: Դիմեցի քաղաքական դիտակցութեան եւ պնդեցի: Պ. Քիափ պատասխանեց.— « Կը մերժեմ. փողոցը պիտի զտնէք զիս»: Ահա ինչ որ լսեցի: Պ. Քիափ երկու ձեւով կը պատմէ այս խօսքը, մէկը՝ այն իմաստով թէ « փողոց պիտի իջնէ քաղաքային տարազով », միւսը՝.— « դժբախտ պիտի ըլլամ, փողոց պիտի իյնամ »: Ես ձեզի բացէ ի բաց կ'ըսեմ ինչ որ լսեցի: Մնացեալը դիտէք»:*

Քիափ.— եթէ ըսած ըլլայի թէ փողոցը պիտի զտնէք զիս, պաշտօնէ պիտի արձակէիք եւ Մարոք չպիտի ղրկէիք:

Տալատիէ.— *Տակաւին կը լսեմ ձայնը եւ բառերը: Դուք ըսիք,— « փողոցը պիտի զտնէք զիս» ,դրգռուած չեշտով մը: Ըսել կ'ուզէիք թէ փողոցը պիտի զտնուիք առանց որ եւ է պաշտօնի՞ »:*

Քիափ.— Անշուշտ: Այդ էր որ ըսել կ'ուզէի:

Նախորդ վարչապետը հերքեց իր ներքին նախարարին դէմ եղած ամբաստանութիւնները.— իբրեւ թէ մարտական խումբեր կազմել կ'ուզէր եւայլն: Այս առթիւ ալ հակասութեան մէջ բռնուեցան Պ. Քիափի հետ:

Ֆրանսա կը մերժէ վար դնել զէնքերը

Արտաքին նախարարութիւնը հրատարակութեան տուաւ իր փետրուար 10ի ծանուցագիրը, իբրեւ պատասխան զինաթափութեան խորհրդաժողովի նախադահին հարցումներուն: Միեւնոյն ատեն հրատարակուեցաւ նաեւ գերմանական յուշագիրը (18 դեկտեմբեր), որ կը պահանջէր կատարեալ հաւասարութիւն սպառազինութեանց, մինչեւ 300,000 զինուոր եւայլն: Ֆրանսական ծանուցագիրը կը մերժէ կրճատել իր սպառազինութիւնները, եթէ այդ կրճատումին պիտի յաջորդէ Գերմանիոյ անմիջական վերազինումը: Ճեւով, կը պնդէ որ կանոնաւոր բանակներու չափը որոշուած ատեն, նկատի առնուին նաեւ մարտական կազմակերպութիւնները, ինչպէս են հելիկլական « հարուածային վաչտերը » որոնց թիւը կը հասնի 2,500,000ի: Ու վերջապէս, բացարձակ պայման կը դնէ երաշխաւորել Ֆրանսայի ապահովութիւնը եւ յանձնառութիւններ առանձնել որ եւ է նախայարձակման դէմ: Միեւնոյն ատեն, ծանուցագիրը կը թելադրէ արագ չարժիլ, քանի որ կարգ մը ազգեր սկսած են վերազինուիլ, հակառակ միջազգային դաշնագիրներու:

Մէկ խօսքով, զինաթափութեան խնդիրը յանգած է կատարեալ անելի մը, քանի որ երկու կողմերն ալ կը պնդեն իրենց տեսակէտներուն վրայ:

ՍԱՄԱԹԻՈՑ (Պոլիս) եկեղեցական կալուածները արգելքի տակ առնուեցան, 315 ոսկի պարտքի մը համար: (Ամբողջը 2000 ոսկի էր, եւ մաս մաս կը վճարէին):

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՏԵՄ՛, ՏԷՐ

— :-: —

Մեր եկեղեցական գրականութեան մէջ սիրուած եւ կրկնուած խօսք մըն է այս,— Դատեա՛, Տէ՛ր:

Արդարեւ, ըստ բիւտոնէական աւանդութեան, միակ դատաւորն է ինքը՝ Աստուած:

Ետքէն սովորութիւն եղաւ, սա — կայն, որ մարդիկ ալ դատաւոր ըլլան, բայց միայն այրերը: Նախանձեցա՞ն կիները,— ամէն տեղ մտան, սրճա — րան, զբօսարան, խառնարան, պէտ էր որ մտնէին նաեւ դատարան: Արդէն իսկ կարգ մը երկիրներ արտօնած են կիներուն պաշտօնավարել իբրեւ դատաւոր: եւ կ'ըսուի թէ կին դատաւորները աւելի լաւ կը դատեն քան այր դատաւորները: Կը հասկնամ,— զաւկի խնդրի մը մէջ մայրն է որ պիտի խօսի եւ վճիռը արդար է անպայման: Բայց երբ էրիկ — կնկան խնդիր մը ներկայանայ, դատաւորուհին արդեօք պիտի վրէժ չլուծէ՞ այրէն: կին դատաւորները կ'ըսեն թէ հրաշալի միջոց մը ունին խոստովանցնելու բոլոր յանցագործները,— ժպի՞տ մը:

Ֆրանսացի փաստաբանուհի մը եւս կը կարծէ թէ կիները աւելի լաւ դատաւոր կրնան ըլլալ, քան այրերը: եւ կը դիմէ դատական նախարարին: Կը մերժուի: Փաստաբանուհին կը պնդէ իր պահանջին վրայ եւ կ'ըսէ.— «Ընբռնական օրինագիրքը գրաւոր է, եւ որ եւ է յօդուած չկայ որ արգիլէ կիներուն պաշտօնավարել դատարաններուն մէջ, արգելքը պարզապէս ընա — խապաշարում մըն է »:

— Ո՛չ, կը պատասխանէ նախարարութիւնը, 1 դեկտեմբեր 1900ի օրէնքը կ'արգիլէ կիներուն դատական որեւէ պաշտօնավարութիւն, բայց ոչ փաստաբանութիւնը:

— Կը տեսնե՞ք, կ'ըսեն Թուրքերը, մենք աւելի յառաջադէմ ենք, աւելի զարգացած, երբ կ'արտօնենք Թրքուհիներուն պաշտօնավարել իբրեւ դատախազ:

Եւ չեն մոռնար յայտարարելու թէ աշխարհի ամէնէն ազատամիտ դատարանն ունի միայն Թուրքիան:

Կը ճանչնա՞ք, ձե՞զ ալ կը ճանչ — ճանիք, էֆէնտիներ: Թէ ձեր դատարանները որքան արդար են, հարցուցէք կողոպտուած Հայերուն, սպանուած վահագներուն: եւ վստահ ենք որ ձեր հանրմներն ալ, այդ ճամբուն վրայ, շատ հետ չեն մնար էֆէնտիներէն:

Աշխարհի առջեւ դատաւոր հանրմանեռով չէ որ պիտի կրնաք մոռցնել կատարուած ահաւոր անարդարութիւն մը, — քրէական անարդարութիւնը:

Ամէն պիտի դատուի օր մը, եւ դատաւորները ոչ հանրմներ պիտի ըլլան, ոչ ալ էֆէնտիներ: Այլ միայն Եհովայի պէս վրէժխնդիր մէկը, որուն կ'ուղղէ այսօր տարագիր ժողովուրդ մը աղաղակն իր այրած սրտին·

— Դատեա՛, Տէր:

Միայն ա՛յդ արդարութիւնը կրնայ պարծենալ այս աշխարհի վրայ, բայց ոչ ձերինը:

Ա.ՐԱՋ

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Մարսէյլէն կը գրեն մեղի, մարտ 8 թուակիռով·—

Փրօֆ· Օտիպէ եւ Տօքթ· Թրապիւէ երէկ ամբողջ 45 վայրկեան ընկերներ Ա· Ահարոնեանի վիճակը: Հաստատեցին թէ բարւոքումը կը շարունակուի եւ թէ կարելի է Պոմոն փոխադրել հիւանդը: Միեւնոյն ատեն մեծ յոյս կայ որ վերստանայ խօսելու կարողութիւնը: Այսօր հիւանդը դարմանատունէն փոխադրուեցաւ Պոմոն, օդասուն յարկաբաժին մը, ուր պիտի շարունակուին բժշկականխնամքները:

Զայրոյթ Մազլումեանի «ժուռնալ»ին առթիւ

«Նոր Օր»ի մէջ կը կարդանք (4 մարտ)·—

Տէմէ Ազամէն, Քանթիւէն, Քավալայէն, Տրամալէն, Սելանիկէն, Կորնթոսէն, Փաթրասէն եւ Աթէնքի զաղթականայաններէն ազգային մարմիններ, միութիւններ, հանրային կազմակերպութիւններ եւ հարիւրաւոր հայ քաղաքացիներ հեռագիրներ ուղղած են վարչապետին եւ ներքին նախարարին, բողոքելով Մազլումեան եպիսկ.ի ծանօթ նամակին դէմ:

ՑԱՒԱՋ·— Ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները, այդ նամակով՝ ուղղուած Ցունաստանի վարչապետին՝ Աթէնքի հովիւը իբրեւ ոճրագործ կը ներկայացնէ Դաշնակցութիւնը եւ կը խնդրէ «անխնայ ջախջախել» զայն:

*** *Ֆիքսի դէպքին քննութիւնները տակաւին կը չարունակուին: Քերբուկալուած են Արամ Կէօքճեան եւ Սահակ Պօհէմեան եւ յանձնուած են հարցաքննիչ դատաւորին:*

Նախկին ձերբակալուածներէն Պ. Ցովնանեան եւ ուրիշ երկու մեղսակից տժգժամապէս ազատ ձգուած են:

Սթաւիցքիի վերաբերեալ դասերը Փարիզ պիտի փոխադրուին

ՊԱՀՈՒԱԾ ԳՈՀԱՐԵՂԵՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷԿ ՄԱՍԸ ԳՏՆՈՒԵՑԱՒ

Վճռաբեկ ատեանը որոշեց Փարիզ փոխադրել Սթաւիցքիի վերաբերեալ բոլոր դատերը: Փոխադրութիւնը պիտի կատարուի այս շաբթու իսկ: Այս առթիւ երեք օր պայմանաժամ տրուած է պաշտպան փաստաբաններուն: Եթէ անոնք ընդդիմանան, Պայոնի հարցաքննիչ դատաւորը առ այժմ պիտի շարունակէ իր գործը, մինչեւ որ վճռաբեկ Ատեանը վերջնական որոշում տայ:

Նախկին նախարարներ Տալիմիէ եւ Ժիւլիէն Տիւռաֆ Պայոն կը սպասուէին ուրբաթ օր, վկայութիւն տալու համար: Այս առթիւ հետաքրքիրներու բազմութիւն մը հաւաքուած էր կայարանը եւ դատարանին շուրջը: Բայց երկու նախարարները չերեւցան: եւ հարցաքննիչ դատաւորը հարկադրուեցաւ հետագիրներ տեղացնել դատական նախարարութեան:

Ի՞նչ էր պատահած·—հարցաքննիչ դատաւորը փետրուար 28ին պաշտօնական կոչնագիր մը ուղղած էր Սէնի ընդհ· դատախազութեան միջոցաւ, որպէս զի Պայոն զրկեն երկու նախարարները: Ճիշդ այդ օրը պաշտօնանկ կ'ըլլայ ընդհ· դատախազ Փռէսատ, եւ կոչնագիրը կը մնայ դիւանական թուղթերուն մէջ: Այսինքն, երկու նախարարներն որ եւ է կոչնագիր չեն ստանար եւ հետեւաբար իրենց տեղէն չեն շարժիր···

*** *Գաղտնի ոստիկան Պօնի առջի օր Օրլէանի բադաքապետական վարկի դրամատան մէջ գտաւ Սթաւիցքիի պատկանող թանկագին գոհարեղէններ, որոնք հոն ի պահ դրուած էին ամբաստանեալ Հայոթի կողմէ: Գոհարեղէնները երկու շարքի բաժնուած էին, մէկը՝ Նափոլէոն Գ·ի եւ Էօժէնիի մանրանկարն էր, ընդհանուր 20 ադամանդներով, միւսը՝ կը բաղկանար 18 կտոր գոհարեղէններէ, զարդարուած՝ ադամանդներով, զմրուխտներով եւ ուրիշ թանկագին քարերով: Արժէքը՝ մէկ միլիոն ֆրանք: Հայոթ 50,000 ֆրանք ստացած էր գրաւի դնելով մանրանկարը, իսկ 200,000 ֆրանք՝ միւսներուն փոխարէն:*

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

«ԽՈՐՀՐԴԱՐԻ ԴԻՎԱՆԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ ԷՐ»

(ԱՐՁԱԿԱԽՕՍՈՒԹՅՈՒՆ ԻՆ ՀՈՒՇԵՐԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ, ՕՀԱՆ ԿՈՒՐՈ)

Նախօրեակին Հոկտեմբերի 29-ի, Ռուսաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի մահվան տարելիցի առթիվ, մեր խմբագրությունը հանդիպեցավ Հոկտեմբերյան հեղափոխության մասնակից, հին բոլշևիկ, Հայաստանի Կոմունիստական կուսակցության անդամ, ընկեր Օհան Կուրոյին, որ ներկայումս կը գտնուի Երևանի մէջ։

Ընկեր Կուրո ջերմ ընդունելութիւն ցոյց տուաւ մեր թղթակցին եւ ասոնք եղան անոր հետ մեր խօսակցութեան գլխաւոր կէտերը։

— Ընկեր Կուրո, ինչպէ՞ս ծանօթացաք Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի հետ։

— Ես ծանօթացայ Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի հետ 1905 թուականին, երբ ան Ռուսաստանի մէջ էր։ Ես այդ ատեն Պետերբուրգի մէջ կը բնակէի եւ կը պատկանէի Պետերբուրգի կոմիտէին։ Ան ինծի ծանօթացուցին Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի հետ։ Ես ինքս ալ կը պատկանէի Լենինի կուսակցութեան։

— Ընկեր Կուրո, ի՞նչ տպաւորութիւն ձեզի վրայ ձգեց Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի անձը։

— Ես Վլադիմիր Իլյիչ Լենինի անձին մէջ տեսայ մեծ առաջնորդ մը, որ կը գիտնար ամէն ինչ, կը գիտնար ամէն տեղ, կը գիտնար ամէն մարդ։ Ան մեծ ուշադրութիւն կը դարձնէր ամէն մարդու վրայ, որ իր շուրջը կը գտնուէր։ Ան կը գիտնար ամէն մարդու ինչ ըլլալը, ինչ ընելը

ՅԱՅՏՆՈՒՄ ԱՎ ՊԱՏՈՒՄԸ

(Դամիսխան գյուղական)

— 99 —

Եր օրվա մեկ մեծաքանակ մասը նվիրված էր ինձ հետաքրքրող հարցերի պարզաբանմանը, որոնք ես ձեզ կներկայացնեմ ստորև։

— Ջահրմահ ջան ի՞նչ կա չկա, ասա՛, ինչպե՞ս ես։ Ինչպե՞ս է քո առողջությունը։ Ինչպե՞ս է ընտանիքդ։ Ինչպե՞ս է ձեր գյուղը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսությունը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության նախագահ Ալի Ալիևը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղար Ռամազան Ռամազանովը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսինը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հայրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքույրը։ Ինչպե՞ս է ձեր կոլտնտեսության կուսակցական կազմակերպության քարտուղարի տեղակալ Ռամազան Ռամազանովի կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ հորաքրոջ ամուսնու եղբոր կնոջ մայր

ՄԱՏԱՄ ԱԹՃԵԱՆ ALIMENTATION GÉNÉRALE

9, rue des Fêtes, Paris. Tél. Combat 12-02

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ամենալաւ տեսակի Նպարեղէններ ամենաաժան գիներով: Անթերի մաքրութիւն եւ արագ սպասարկութիւն: Ուղղներուն՝ ապրանքը կը յանձնուի բնակարանը:

Այցելեցէք անգամ մը տեւական յաճախորդ դառնալու համար:

Լոնտոնը Աշխատաւորներուն ձեռքը անցաւ

Լոնտոնի քաղաքապետական ընտրութեանց մէջ փայլուն յաղթանակ մը տարին աշխատաւորականները: 1888էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, քաղաքին վարչութիւնը կ'անցնի աշխատաւորականներուն ձեռքը, երեք տարուան համար: 1931ի ընտրութիւններով քաղաքապետական խորհուրդը կը բաղկանար 12 անդամներէ, որոնց 83ը պահպանողական, 35ը աշխատաւորական, 6ը ազատական: Մարտ 8ի լրացուցիչ ընտրութիւններուն հետեւանքով, ազատականները բոլորովին էջնեցան, իսկ աշխատաւորականները 69 աթոռ շահեցան պահպանողականներու 55ին դէմ: Այժմ ունին 14 ձայնի մեծամասնութիւն, մինչդեռ 1913ին միայն երկու աթոռ ունէին:

Տարտնի Թուրքեր միս չպիտի ուտեն

Պալսէն կը հեռագրեն մարտ 9 թուականով.—

Տարտնի բնակիչները զայրանալով մասամբ ճառերու չարաչահութեանց դէմ, որոնցմէ մէկ ամիս ոչխարի միս չուտել: Արդէն մէկ չարաթը անցած է, եւ ժողովուրդը որոշած է լրացնել մնացեալ երկք չարաթն ալ:

ՓՈՌՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱ

Պիկրատի դիւանագիտական չրջանակներուն մէջ կը հաւատան թէ մինչեւ ապրիլ Փոքր Համաձայնութեան պետութիւններն ալ — Եուկոսլաւիա, Ռումանիա եւ Չեխոսլաւաքիա — երեւութապէս պիտի ճանչնան խորհրդային իշխանութիւնը: Այս ճանաչումը պիտի կատարուի պարզապէս դեսպաններ դրկելով: Ճանաչումէն անմիջապէս վերջ, բանակցութիւններ պիտի կատարուին, առեւտրական դաշնագիրներ կնքելու համար:

Ճափոն կ'ուզէ ձեռք անցընել Թուրքիոյ ապսպրանքները

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Ճափոն մեծ ջանքեր կը թափէ, ձեռք անցընելու համար Թուրքիոյ հնգամեայ ծրագրին ապսպրանքները, մրցելով Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն դէմ: Ճափոնական խմբակցութիւն մը առաջարկած է ամբողջովին նոր հիման մը վրայ դնել Թրքական հնգամեակը, եւ ելի հրապուրիչ պայմաններ առաջարկելով: Այս խմբակցութիւնը յանձն կ'առնէ բոլոր մեքենաները եւ գործիքները ճարել եւ վաստիր փոխադրել երկարատեւ պայմանաժամով եւ հարիւրին 12 տոկոսով: Մուրհակները պիտի տորադրուին երկու չարքով, առաջինը՝ վեց, երկրորդը 12 տարուան համար: Ուրիշ ապսպրանքներ ալ պիտի ընդունուին հարիւրին 15 — 20 տոկոսով:

Իրազեկներ կ'ըսեն թէ Մոսկուա բարոյական ճնշում պիտի բանեցնէ զինապակից Թուրքիոյ վրայ, որպէսզի մերժէ Ճափոնի առաջարկները, նոյնիսկ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի դիմելու գնով:

Հրեական գաղութ՝ Սիպերիոյ մէջ

Լոթա Մարլի, որ Ամերիկա գացած եւ 80 ճառ խօսած էր քանի օրուան մէջ, դրամ հանգանակելով ի նպաստ Գերմանիոյ տխաստական Հրեաներուն, Լոնտոն վերադարձաւ մեծ գոհունակութեամբ: Կը յուսայ կէս միլիոն տոլարի հասցնել հանգանակութիւնը, որ պիտի գործածուի հրէական գաղութ մը հաստատելու Պիրօ — Պիճամի մէջ (Սիպերիա): Խորհրդային կառավարութիւնը Անգլիոյ կէս մեծութեամբ հող տրամադրած է, որպէսզի հրէական ինքնավար հանրապետութիւն մը հաստատուի: Միեւնոյն ատեն յանձն կ'առնէ վճարել փոխադրութեան ծախքերը, իսկ արտահմանի մէջ կազմուած յանձնախումբը պիտի ճարէ հաղուստ, գործիքներ եւայլն:

ՄԱՆՐ ԼՈՒԻՐԵՐ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ բանակին սպարապետը, Զօր. Եվվոով, ընդունուեցաւ նախագահ Հինտենպուրկի կողմէ: (Կը յիշուի թէ վերջերս Պորիս թագաւորն ալ Պերլին գնաց):

ԹԻՀՐԱՆԻ ՄԷՋ ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ հրէշ մը, որ 33 հոգի սպաննած է: (Լաւ կարդացէք,— երեսուն երեք···):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր Ներսէսեան ընտանիքը, եղբայրները, քոյրերը, ազգականները եւ պարագաները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով իրենց ցաւակցութիւնը եւ համակրանքը յայտնեցին ողբացեալ ՏԻՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆի ցաւալի եւ անակնկալ մահուան առթիւ:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant **Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ** ***chir. dent. D.E.D.F.***

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ Somyleով: Քուրան եւ պրիճ. առաւնաշաբ՝ շաբ Թեթեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ձին առաւնաշաբեր: Երախաներու առաւներու շոկում:

Կ'ընդունի 9 - 12 *եւ* 2 - 7 Հեռախօս Inv. 27-95

28 Avenue d'Orléans

Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

ՓԱՐԻԶԻ Ազգաժանախնամի վարչութիւնը չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ տարաբախտ Պ. Տիրան Տէր Ներսէսեանի մահուան առթիւ առացած է, փոխան ծաղկեպսակի, հետեւեալ նուիրատուութիւնները. — Պ. Պ. Մ. Բամպուքճեան՝ 50 ֆրանք, Մանուկեան եղբարք՝ 100 ֆր.:

ՄԻՆ ԹՈՒՆԹՈՒՆ ֆամբամբը Ռօզրէ (Մարսէյլ), «Եփրատ» Մանկապարտէզի Հոգաբարձութեան կազմակերպած պարզեւաբաշխութենէն չհասած են հետեւեալ թիւերը.— 279, 312, 234, 053, 024, 090: Անձամբ կամ նամակաւ դիմել վերոյիշեալ հասցէին մինչեւ մէկ ամիս: Անկէ վերջ դիմումները նկատի չեն առնուիր:

Փարիզի ամենալաւ շինուած շէնքը

Parc Buttes Chaumont

1 փիէս, մուտք, խոհանոց, լոգարան 2900

2 փիէս, մուտք, խոհանոց. լոգարան 3900

կեդր. ջեռուցիչ, տաք ջուր, վերելակ, հեռաձայն, շարժ, աղբանոց:

19, rue de l'Atlas. Métro: Belleville

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕԻ ՎԱՃԱՌԱՆ ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻՆ
եւ մասնակցութեամբ՝ ԱԻՏՕ ԽՈՒՄԲԻՆ եւ տեղւոյն Հ.Յ.Դ. ՊԱՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Պար վէնսէնի սրաֆինի մէջ, *20* Շըմէն տը լա Մատրակ

երգ, արուաստանութիւն եւ կենդանի պատկեր: *Մուտքը ազատ է:*

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ *ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ ԱՐԵՒԻ ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ*

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ 7

Ներկայ կ'ըլլան ընկերները՝

ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ, ԲԱԼԱՅԵԱՆ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ:

Պուրկ-լա-Րէյն, Place Condorcet, Salle de Banquet*ի մէջ*

Ծախքերու մասնակցութեան համար 2.50 ֆր.:

Porte d'Orléansէն առնել 88 *թիւ* հանրակառքը եւ իջնել Place Condorcet Bourg-la-Reine:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»ի 13րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ *ՍԱՐՍԻԼ - ԱՌՆՈՒՎԻԼ - ԿՈՒՍԷՆՎԻԼԻ*
«ՎԱՐԴԱՆ» ԸՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Այսօր կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

Առնուվիլ, Salle Callémantի մէջ (*կայարանին դիմաց*)

կը ներկայացնէ՝ **ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ**

կը խօսի՝ ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Մուտքը 5 ֆրանք:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ՍԱԼ ԿԱՎՈՒՐԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

45-47, Rue de la Boétie. Métro: Miromesnil

ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, 17 ՄԱՐՏ 1934 ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Սիրայօժար մասնակցութեամբ

Lucien QUATTROCCHIի (*violon-solo Օփէրայի նուագախումբին եւ ԼԱՄՈՒՐԻՕ սէնֆոնիք նուագահանդէսներու*), Henri TOMASIի (*երգահան եւ վեկավար Փարիզի Սէնֆոնիք նուագահանդէսներու*) եւ Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Յայտագիր.— Ա. մաս՝ Դասական երաժշտութիւն:

Բ. մաս՝ Արդի Ֆրանսական երաժշտութիւն:

Գ. մաս՝ Հայ աշխարհիկ եւ կրօնական երաժշտութիւն:

(Այս վերջինը ընկերակցութեամբ նուագախումբի եւ երգեհոնի):

Երգահանդէսը կ'աւարտի ժամը *11*ին:

Տոմսերը՝ 25, 20, 15, 10, 7, 5 *եւ* 3 *ֆրանք:*

Դիմել՝ կաւոյի սրաֆի, Ժրանտ Ժամուէլ գրատունը 51, rue Mr. le Prince *եւ* Թերթիս խմբագրատունը:

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ

ՉԱՓ. ՈՐՔ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

22 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ, ՍԱԼ ԿԱՎՈՒՐԻ ՇՔԵԼ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ Պ. ՔՐԱՖԹ ՊՈՆԱՐ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

կազմակերպուած՝ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՇՕՖԷՕՐՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
եւ մասնակցութեամբ՝ ՏԵՂԻՈՑՍ ԼԱԻԱԴՈՑՆ ՈՒԺԵՐՈՒ

վառ կիրակի գիշեր ժամը *8.30*ին

Sociétés Savantes*ի սրահին մէջ,* **8 rue Danton.**

Հայերէն լեզուով կը ներկայացուի՝ Ն. ՊՐՆԼԵԱՆի Խաղացանկէն

«ԱՇՁԸ ՊԱՇԸ ԹՕՍՈՒՆ ԱՂԱ» (գաւեշտ),

Դիմները 15, 10 *եւ* 7.50 *ֆրանք:*

ՀԱՑ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ 18 ՄԱՐՏ 1934 ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

SYNDICAT de l'ÉPICERIE FRANÇAISE*ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

12, rue Renard Métro: Hôtel de Ville

կը ներկայացուի հայ սափրիչ-սափրիչուհիներու կողմէ պատրաստուած կանանց մազերու ամենավերջին նորաձեւութիւնները ի ներկայութեան ֆրանսական եւ հայկական մամուլի ներկայացուցիչներու:

ԳՈԹԻՅԵՈՆ ԵՒ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՃԱՋ ԵՒ ՕՐԻՒԼԹԻՐ 14 ՀՈԳԻԻ ԲԱՂԿԱՑԵԱԼ

ժամը 1ին կը սկսի վիճակահանութիւնը:

ՄՈՒՏՔ 8 ՖՐԱՆՔ, ԱՅՐԵՐՈՒ 6 ՖՐԱՆՔ,

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ 1 ՖՐԱՆՔ,

Տոմսերը կը ծախուին հայ սափրիչներու քով:

Ծանօթ.— Արհեստակիցներէն մէկտայլ ունեցողները կրնան իրենց վրայ կրել:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած *ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

ԿԻՐԱԿԻ 18 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16էն 24

Salle Hoche*ի մէջ* **9 Avenue Hoche. Paris (8)**

Օրքէսթրը Sandros and bis boys: *Դեղարուեստական ճոխ բաժին մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Օր. ՌՕԶԱ ՄԱՒՏՕՆԱԼՏ (Շաթլէի Թատրոնէն) Ֆանթեզիսթ պարեր Օր. ԼՄՄԱ ՄԱՒՏՕՆԱԼՏ (Շաթլէի Թատրոնէն ժիպաճ պարեր, էքսաճերիճ պարեր՝ X···ի կողմէ: Պոքսի ցուցադրութիւն փոքրիկ ՄԱԼՈՒՄԵՆ եղբարց կողմէ, եւայլն, եւայլն.:*

Ջանազան *աթթրաքսիօններ* եւ անակնկալներ ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

Մուտք այրերու՝ 10 *ֆրանք, կիներու՝* 7.50 *ֆրանք:*

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՄԱԽԱՐԲԵՐԴՈՒԹԻԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ տեղի կ'ունենայ Ապրիլ 14 Շաբաթ երեկոյ:

կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ Թուականը:

ԵԹԷ ՀԱՑԲԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

Raki ERIVAN

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՓՐԱՆՍԱԳԻՑ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, սլարաիանդէսներու եւլն.: Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ *13 rue Pierre Curie.* K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԼԻՒԼԵԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒԻՐՈՆԻ, ՊՈՒՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

ԲԱՑՕՒԻԿ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆԶԷՐԵԱՆԻ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ:

ՄԱՑՐԱՆՈՑ

Villa ANNETTE

6, rue de l'Atlas, 6

(**Buttes Chaumont***ի պարտէզէն* **25** *մէթր հեռու*)

Tél. NORD 46-65

Վիրաբուժական զօրծողութեանց եւ ծննդաբերութեանց ընդարձակ սրահներ՝ արդիական ամէն յարմարութիւններով, լուսաւոր, օդասուն, գեղեցիկ սենեակներ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ

Մէթրօ՝ Belleville et Simon Bolivar, *Հանրակառք՝ թիւ* 5, 26, *Օթօպիւս՝* N. BF. BN.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. Ցիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ,

ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կարող գերձակուհի Տիկին ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, **12 rue Saint Sulpice.** *Փարիզ. Մէթրօ՝* **Odeon.** *կը կարէ ամենավերջին նորաձեւութիւն Թուալով՝* Manteau, Robe de Soir, Robe de Mariage *եւ* Robe d'Après midi.

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՉ ԿՐԻԶԻ ՊԱՏՃԱՌՈՎ

Կարող գիտցուղներուս դիւրութեան համար, եթէ կը փափաքին, կերպասը կը կարուի իրենց վայր յարմար գնով: Կ'ընդունի Կիրակի եւ շաբաթուայ բոլոր օրերը: Գիւղերէն ալ կարելի է: Կը ղրկենք վերջին նորաձեւութեան Թուալներ օտար երկիրներ քանկոյ նեռուն:

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(*12 année*)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Մէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման ներաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՓԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Odéon *եւ* Cluny *Հեռաձայն* Danton: 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՆՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
13 ՄԱՐՏ
MARDI
13 Mars
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2443

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՊԷՅԱՆՆԱՄԷ,, ԳՐԵՑԻ՞Ր...

— oo —

Երբ Ինկլիւբլի պաշտօնաթերթը 1932 փետրուար 18ին հրատարակեց երեթիւեկի նոր կանոնագիրը, որ վաւերացուած էր նոյն տարուան յունուար 31ին, դիտել կուտայինք այս մասին մեր « Ռազմախաղ » վերնագրին տակ.

— « Բայց, ի՛նչ «առաւելութիւններ» եւ պատեհութիւններ ալ ներկայացնէ նոր կանոնագիրը, նպատակը մէկ է,— նեղել, ապսել մեր բաղաքական գործունէութեան : Թուրքիոյ մէջ ապրելու եւ այսպէս կամ այնպէս հաց մը ճարելու պատճառով :

Անշուշտ մինչեւ··· ցնոր տնօրինութիւն :

Երբ այս՛ն պատկերը, իհարկէ կը լուծուի երբեմն — չերքալու խնդիրը, որ սկսեր է զբաղեցնել միամիտները » : (*Առաջ*, 27 փետր· 1932) :

Այնուհետեւ դիտել տուինք եւ աչքառակիչ մըն ալ բացատրեցինք թէ՝ այս նոր ռազմախաղը ամէն բանէ առաջ պիտի ծառայէ «լէ – եալ » զոյգերու նոր ցանկեր կազմելու :

Այսքանը հասկնալու համար, նոյնիսկ աւելորդ էին մեկնութիւնները : « Պէյաննամէ »ներու մանուածապատ շարադրութիւնը ուրիշ եղբակացութեան չէր տաներ :

Եւ սակայն, բազմաթիւ Հայեր, Փարիզէն մինչեւ Սելանիկ եւ Սուրիա, փութացին օգտուիլ պատեհութենէն, եւ լեցուցին հարցաններըը, որոնց բուն պատասխանը պիտի տար Ինկլիւբլի « Գլոմը Սիասի »ն :

Տարի անցաւ, եւ անոնք ի զուր պատասխանի սպասեցին : «Եա՛ վա՛չ – եավա՛չ» : Հիւպատոսները կը շարունակէին հաւաստիքներ չտալ,— «Իշալլա մաչալլա՛հ» :

Եւ ահա, անցեալ տարուան ընթացքին, Թուրք Թերթերը սկսան ցանկեր հրատարակել, « հպատակութենէ զրկուած » Հայերու, Հրեաներու եւ Յոյներու :

Այդ ցանկերուն ամէնէն պերճախօսները արտատպեցինք «Ցառաջ»ի մէջ (1934 փետրուար 9, 14 եւ 16) :

Ուշադրութիւն ըրի՞ք,— ցանկերը կը պարունակեն ոչ միայն ծննդավայր, հայր, մայր, ամուսին կամ զուտակ, այլեւ « զըր – կուած »ներուն ներկայ բնակավայրը :

Կրնաս Թուրքերէն փախած կամ հեռացած ըլլալ : Բայց, ինչո՞ւ պիտի դիտնային թէ ո՛ւր կը բնակիս հիմա,— փարի՞զ, Վառնա՞ թէ Մուսուլ — եթէ դուն ինքդ հաղորդած չըլլայիր :

Այո, Թուրքերը «խաֆիէ»ներ կը պահեն մինչեւ իսկ այս պողոտաներուն վրայ :

Եւ սակայն, անոնք չէին կրնար գիտնալ թէ, օրինակ, «Սուն-կուրլուցի Յակոբ Սրապեանի որդի Յովհաննէս»ը կը բնակի Սելանիկ, թէ « Փիլիպէ Հաստատուած է « Մալկարացի Գաբրիէլ Սրապեանի աղջիկը, Ագնիւ » եւայլն :

Ձիշդ չէ առարկել, նաեւ, թէ անոնք բոլորն ալ քէմալական անցագիր ունենալով, արձանագրութիւններ պահած են Թրքական հիւպատոսարաններուն մէջ :

Որովհետեւ, ցանկերուն մէջ կը գտնուին մարդիկ, այր թէ կիներ, որոնք չատոնց արտասահման անցած են :

Ուրեմն, մեր համոզումն այն է թէ այդ ցանկերը ուղղակի հետեւանք են « պէյաննամէ » լեցնելու եւ ստորագրելու միամտութեան, որ ոչ թէ երթեւեկի, այլ հպատակութեան իրաւունքէն անդամ կը զրկէ ենթական :

Անոնք որ աւելի բան գիտեն այս մասին, թող բարեհաճին լուսաբանել :

Որովհետեւ, «ազգային պայքարին մասնակցած չըլլալու» պատրուակը Թրքահպարի հէքեաթ մըն է, որ քուն կը բերէ ոտքի վրայ :

Ուրիշ ամէն բան մէկդի դնելով, ցանկերուն մէջ կան բազմաթիւ կիներ, որոնք ի հարկէ չէին կրնար մասնակցիլ «ազգային պայքար»ին :

×

Այսպէս, ուրեմն, անգամ մը եւս դառն յուսախաբութեան կը մատնուին անոնք որ կը կարծէին թէ տարիները բան մը փոխած են Թուրքերու քաղաքականութեան մէջ :

Այո՛, տարիները բերած են փոփոխութիւն մը՝ բոլորովին հակառակ իմաստով,— աւելի եւ աւելի գունաւորելով քէմալա – պետութեան Թրու ազգայնականութիւնը, անհանդուրժելի, ան – չնչելի դարձնելով փոքրամասնութեանց կեանքը՝ նոյն իսկ տնտեսական գետնի վրայ :

Եւ տարիները սառակօրէն սրած են աւարի ախորժակները :

Շատո՞նց հալեցան 1915ին սկսած եւ 1922ին կրկին եւ կրկին օրէնքի կարգ անցած աւարառութիւնները : Իսկ Թրքական կառավարը միշտ ալ պարապ է :

Մնաց որ, քէմալապետութիւնը իր բոլոր ձեռնարկներուն մէջ կը հետապնդէ մէկ հիմնական ծրագիրը — Թոյլ չտալ որ ոտքի կանգնի ո եւ է ոչ – Թուրք, անհատապէս կամ հաւաքապէս :

Զէ՞ք տեսներ, ամէն օր, ազգային կալուածներու դէմ սարքուած դաւերը, Պոլսոյ մէջ : (Գաւառի հաշուեյարդարը չատոնց փակուած է) :

— «Պէյաննամէ» դրեցի՞ր, կը հարցնէին իրարու, երկու տարի առաջ :

Գիտենք որ աննշան փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն գըրողները,— հարիւրաւորներ՝ տասնեակ հազարաւորներու մէջ :

Բայց այս երեւոյթին անդամ, մեր անհրաժեշտ պարզամտութիւնը՝ բացորոշ իրողութեանց հանդէպ, չա՞պացուցաներ Թէ Թուրքերէն ալ եա մնացած ենք, սեւը ճերմակէն զատելու համար··

Այս միամտութիւնը եւ էնկլիւբլիէն արտած դասը չէ՞ն հաստատեր թէ Լըմնեանի մատնանշած յաւիտենական մանուկներն ենք, երբ հարցը կը վերաբերի քաղաքական դիտելիքներու :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ՆՈՐ ԶՈՀԵՐԸ

Երեմ հոգի եւս ձերբակալուեցաւ

Շաբաթ օր ձերբակալուեցաւ նախկին կոմսամարտիկ Նիէմէն, որ ծանօթ էր իբրեւ Սթավիցքիի Թիկնապահը եւ որուն անունով կեղծ անցագիր մը հանած էր խաչագողը : Միեւնոյն առեն խուզարկուեցաւ իր բնակարանը : Նիէմէն ինքզինքը անմեղ կը հռչակէ, յայտնելով Թէ միայն 2500 ֆրանք Թոշակ կը եւ ամուրդներու գնահատիչը, Ֆաուօ : Երկուքն ալ յայտարարեցին Թէ բան չէին դիտեր անոր գործառնութեանց մասին :

Ձերբակալուեցան նաեւ Օրլէանի վարիչ դրամատան տնօրէնը, Մէնկուս եւ ամուրդներու գնահատիչը, Ֆաուօ : Երկուքն ալ յայտարարեցին Թէ բան չեն դիտեր Սթավիցքիի փոխանորդին կողմէ գրաւի դրուած գոհարեղէններու սեփականութեան մասին եւ Թէ ժամանակին տեղեկութիւն տուած են քաղաքապետին, որ դրամատան վարչական խորհուրդին նախագահն է եւ ձերակուատան : Երկուքն ալ անմիջապէս Փարիզ փոխադրուեցան, իսկ դրամատունը դադրեցուց գործառնութիւնները :

Պայոնի դրամատան գայթակղութեան առեն, չատ կը խօսուէր Օրլէանի դրամատան մասին ալ, բայց լուրջ քննութիւն չկատարուեցաւ, մինչեւ որ երեւան հանուեցաւ պահուած գոհարեղէններու մէկ մասը :

Մինչ այս մինչ այն, նորէն կորսուած Թուղթերու պատմութիւններ չըլլան կ'ընեն : Քննիչ յանձնաժողովը կը յայտնէ Թէ կորսուած են 1932 յունիս 4ին Պայոնի քաղաքապետին կողմէ առեւտրական նախարարին ղրկուած նամակ մը եւ այս վերջինին պատասխանը···

Միւս կողմէ, գաղտնի ոստիկան Տիւքլու կը յայտարարէ Թէ ինք Օրլէանի դրամատան խնդիրը քննած էր յունուար 18ին, Ապահովութեան Տեսչութեան ղրկելով իր տեղեկագիրը, բայց նախորդ վարչապետ Շոթան քնացուցած է զործը···

Պայոնի հարցաքննիչ դատաւորը՝ նկատի չառնելով բոլոր դատերուն փարիզ փոխադրութեան որոշումը, նոր կոչնադիրներ ղրկեց նախկին նախարարներ Թիւլիէն Տիւռանի եւ Տալիմիէի, որպէսզի առեան ներկայանան մարտ 15ին : Նպատակը այն է որ, վճռաբեկ առեանը որոշած է մարտ 13էն սկսեալ փարիզ փոխադրել բոլոր քննութիւնները :

Պ. ա'Իւալէթ, Պայոնի հարցաքննիչ դատաւորը, սկսած է դասաւորել իր Թղթածրարները, փարիզ ղրկելու համար : Ան նուազն մէկ չարաթ պէտք է, այս գործը լրացնելու համար : Թիւ 1, 2 եւ 3 Թղթածրարները (կառայի եւ Թիսիէի դէմ) կը պարունակեն 600 փաստաթուղթ, Թիւ 4ը՝ գործեալ 600, Թիւ 5ը՝ 300, Թիւ 6ը՝ 150 : Կարճ խօսքով, իբր 3000 փաստաթուղթեր կան եւ ամէն օր 5 — 10 հատ նորեր կը հասնին, նոր Թղթածրարներ կազմելով :

Պ. Ֆրօ, Տալատիէի ներքին նախարարը, որուն դէմ ամէնէն ծանր մեղադրանքները կ'ըլլան, իր կարգին վկայութիւն տալով Քննիչ Ճանճաժողովին առջեւ, վճռապէս մերժեց եղած ամբաստանութիւնները : Ըսաւ Թէ երբեք մտքէն չէ անցած դաւադրել պետութեան դէմ, մարտական խումբեր կազմելով նոր ընկերվարականներէն եւ պահպանողականներէն : Պատասխանելով Քիափէի մեղադրանքներուն, յայտարարեց Թէ երբ առաջին անդամ լսեց այդ հէքեաթները, կուշտ ու կուռ խնդաց : «Պ. Քիափէ ինչո՞ւ կը փորձէ այդպիսի ծիծաղելի պատմութիւններ յերիւրել : Մարդիկ կը փորձեն արատաւորել եւ ահաբեկել զիս, բայց չպիտի յաջողին» : Այս առթիւ ինքն ալ Պ. Տալատիէի պէս չեչտեց Թէ Մոսէի տեղեկագրին համաձայն Քիափէն է մէկ պատասխանատուն Սթավիցքիի գործին ձգձգման, հետեւաբար պէտք է փոխուէր : Բայց, նկատի առնելով իր անցեալ ծառայութիւնները, առաջարկուեցաւ Մարոք երթալ իբրեւ մարզպան : «Ես կը հաւատամ Պ. Քիափէի անձնական ուղղամտութեան, բայց համոզուած եմ Թէ իր չուրջը բոյն դրած էր խմբակ մը որ ամէն կերպով կ'օգտուէր իր հեղինակութենէն : Եւ որովհետեւ դիտեմ այս պարագան, ինքզինքս անպատուած պիտի զգայի, եթէ չմիանայի կառավարութեան կարգ մը անօրինութեանց » :

Համերաշխութեան ձեռնարկ մը Աբէնի մէջ

« Նոր Օր »ի մէջ կը կարդանք (7 մարտ) :—

Աբէնի Ազգ·կեանքի վերջին պայթարներու եւ անոնցմէ առաջ եկած դէպքերուն վերջ մը տալու համար Քօֆիհիոյ թաղականութիւնը համերաշխական խայներու նախաձեռնարկ եղած էր :

Սրտցաւ չէզոք ազգայիններ եւս նոյն փափաքը յայտնած ըլլալով, Ազգ· կեդր· վարչութիւնը երեքշաբթի նիստ գումարեց Առաջնորդին բնակարանը :

Նիստին ներկայ գտնուած են Պ· Առաքել Կիւրինեանն եւ Քօֆիհիոյ թաղականութենէն Պ· Պ· Տօքթ· Էօտէմիշլեան եւ Պատիւեան : Դաշնակցութիւնը ընդառաջ գացած էր իրեն եղած հրաւէրին եւ ղրկած իր ներկայացուցիչները :

Մեզի անծանօթ պատճառներով, չեն ներկայացած Հնչակեան եւ Ռամկավար կուսակցութեանց ներկայացուցիչները :

Հակառակ ասոր, շուտով համերաշխական մթնոլորտ ստեղծուած է : Դաշնակցութեան ներկայացուցիչը ընդառաջ գացած է, պայքարը դադրեցնելու առաջարկին եւ յայտարարած է թէ անկախ միւս հոսանքներու բռնելիք ընթացքէն, իր կողմէ անմիջապէս կը դադրեցնէ մամուլի պայքարը, սպասելով որ Ազգ· կեդր· վարչութիւն եւ կուսակցութիւններ շատ շուտով տեւական համերաշխութեան խայներ առնեն եւ մանաւանդ անմիջապէս փրկեն յաչս հեթանոսներու եւ ժողովուրդին հայ ժողովուրդի անարգուած եւ անընպատ դիրքը :

Կեդր· վարչութեան ատենապետ Պ· Ա· Գալփաքեան յայտարարեց թէ համերաշխութեան որոշումը, շահակիցներուն պիտի հաղորդուի Պ· Պ· Տօքթ· Էօտէմիշլեանի եւ Ա· Կիւրինեանի կողմէ :

Մեծ պատերազմ 1936ին

Տօքթ· Եէն, Մոսկուայի չինական դեսպանը, որ վերջերս իր երկիրը վերադարձաւ քաղաքական կարեւոր պաշտօն մը կատարելու համար, անխուսափելի կը դանէ պատերազմը՝ Ա· Միութեան եւ Ճափոնի միջեւ : Իր կարծիքով, Անգլիա եւ Մ· Նահանգները Ռուսիոյ կողմը պիտի բռնեն : Ուաշինկթընի եւ Փարիզի չինական դեսպանները եւ ուրիշ դիւանագէտներ ալ նոյն կարծիքը ունին, եւ նոր պատերազմին Թուական կը նշանակեն 1936ը, երբ Մոսկուա լրացուցած պիտի ըլլայ երկրորդ հնգամեակը եւ նաւային դաշնագիրները պիտի վերջանան :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԵՂԻՆԱԿ ՄԷԿ ԲԱԺԱԿ ՕՂԻՈՎ

»»»·«««

Դրականութեան պատմութիւնը լեցուն է բանագողութեան օրինակներով :

Բայց այս մէկը ապահովաբար կը գերազանցէ մինչեւ հիմա եղածները :

Խորհրդային իշխանութիւնը երկու տարի բանտարկութեան դատապարտեց հեղինակ մը, որ անագին ժողովրդականութիւն շահած էր իր գիրքերով, առանց մէկ տող գիր գրած կամ իր « հեղինակութիւնը »··· կարդացած ըլլալու :

Անշուշտ կ'ուզէք իմանալ պատմութիւնը :

Եահոպ Կանսպուրկի գիրքերը մեծ աղմուկ հանած էին, իբրեւ « հարաւզատ շունչը կարմիր երիտասարդութեան » :

Այդ գիրքերը կ'երգեն փառք՝ մեքենաշարժ արօրին եւ գիւղացիներու, — երկու նիւթեր որոնք մաս կը կազմեն հնգամեայ ծրագրին, հետեւաբար եւ անսպառ ապսպրանքի :

Ի՞նչպէս ծագեցաւ այս «տաղանդ»ը, Կանսպուրկ, որ ատաղձի բանւոր մըն էր, բանի մը տարի առաջ :

Առտու մը կ'որոշէ գրագէտ ըլլալ եւ կ'երթայ կը գտնէ ծեր մուրացիկ մը, Լուպիչ խոսուրով, որ կ'ապրէր խեղճուկ խշտեակի մը մէջ, Մոսկուայի շրջակաները : Ցարական իշխանութեան օրերուն, խոսուրով անուն հանած էր իբրեւ վիպագիր, բայց յեղափոխութենէն յետոյ մոռցուեցաւ, եւ յուսահատելով, դարձաւ թափառական :

Երկու բարեկամներուն ետեւակցութենէն քիչ յետոյ, լոյս կը տեսնէր Կանսպուրկի առաջին վէպը, «Նապաս – տակներ եւ Մացառներ », որ մեծ յաջողութիւն գտաւ : Բուն հեղինակը՝ խոսուրովն էր եւ իբրեւ վարձա – տրութիւն ստացաւ շիշ մը վոտկա, իսկ կանսպուրկ ընդունուեցաւ խոր – հրդային գրողներու ակումբին մէջ եւ ազատ յարկաբաժին մը ստացաւ, ինչպէս եւ վեց ամիս արձակուրդ՝ իշխան Կալիցինի երբեմնի ամարանոցին մէջ :

Քանի մը ամիս առաջին յաղթանակին մեղրալուսինը վայելելէ յետոյ, Կանսպուրկ որոշեց նոր վէպ մը գրել :

Եւ գնաց նորէն գտաւ մուրացիկը, նոր վէպ մը եւ քանի մը թատերախաղեր ապսպրեց, փոխարէնն խոստանալով շիշ մը վոտկա, քանի մը կտոր պահածոյ ձուկ եւ պատառ մը ձիու միս :

Միեւնոյն առեն, պայմանաժամ ալ տուաւ, սպառնալով բանտարկել տալ, եթէ ժամանակին չհասցնէր ապրանքները :

Խեղճ խոսուրովը սպառած – մաշած էր արդէն : Քանի մը հարիւր էջ մրոտելէ յետոյ, կանգ առաւ : Ցանկարծ յիշեց Թէ ցարական օրերէն մնացած վէպ մը ունի : Գնաց գտաւ, հիւ մը փոփոխեց եւ յանձնեց «հեղինակ»ին :

Կանսպուրկի չոր բախտէն, մէջտեղ ելաւ գրասէր մը որ ժամանակին կարդացած էր խոսուրովի գիրքը :

Եւ Կանսպուրկ բռնուեցաւ իբրեւ բանագող : Հարցաքննութեան առեն երեւաց եկաւ որ ոչ իսկ տող մը բան կարդացած է իր «հեղինակած » գիրքէն :

Դատարանը միեւնոյն առեն վճռեց որ բուն տիրոջը վճարուին հեղինակի վարձքերը :

Հաւատա՞նիք Թէ բանագողը վերջապէս գրագէտ պիտի դառնայ բանտին մէջ, փոխադարձաբար շիշ մը օղի ըստանալով··· խոսուրովէն···

Վ.Ա.Հ.

«Երէ ոստիկանաւտուն կանչեն, մի՛ երթար»

Պ. Պէնթըն, Նիւ Եորքի մէջ բանտարկուած Դաշնակցականներուն վաստակաւոր, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է փետրուար 25ին տարբեր ժողովի մը մէջ, որուն մանրամասնութիւնները պիտի տանք վաղը :—

« Ցարմար առեներն, արդարութեան առեաններն առջեւ, ես կը յուսամ ցոյց տալ Թէ բանտարկեալներու դէմ բերուած ամբաստանութիւնները հիմնուած են սուտերու կամ այլ անհիմն բաներու վրայ, եւ դիտել տուաւ Թէ Սովիէթը յաջողած չըլլալով բանդել Դաշնակցութիւնը մէկ կերպով, այժմ կը փորձէ բանդել զայն այլ կերպով մը :

« Կոմունիստները », ըսաւ Պ. Պէնթըն, « կը մատնեն Հայերը ու ասոնք կը տարուին Նիւ Եորքի ոստիկաններու կողմէ ոստիկանատուն եւ կոմունիստներու ակումբները :

« Եթէ եւ է ոստիկան ձեզմէ պահանջէ ոստիկանատուն երթալ, մերժեցէք : Ան ոչ մէկ իրաւունք ունի նման պահանջ ընելու : Եթէ ո եւ է ոստիկան բռնի կերպով փորձէ ձեզ տանիլ, անմիջապէս ինձ խմացուցէք :

« Ես վճռած եմ վերջ մը դնել ոստիկաններու միջոցով կոմունիստներու կողմէ գործադրուող այս ահաբեկութեանց : Եթէ ո եւ է ոստիկան որ եւ է բան հարցնէ ձեզի, ձեր սահմանադրական իրաւունքն է մերժել պատասխանել :

«Արդէն աւելի քան 500 այրեր եւ կիներ անպատուաւոր են ոստիկանատուն տարուելով : Դուք փախաք Թուրքիոյ գազանութենէն, եւ այսօր կ'ենթարկուիք կոմունիստներու գազանութեանց Ամերիկայի մէջ » :

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ՝ «ՄԻԱՑԵԱԼ»Ի ԴԱՒԵՐՈՒՆ

«Հայրենիք»ի մէջ կը կարդանք (1 մարտ) :—

Սէնկըր (Քալիֆ·) Ֆրէզնոյի մօտիկ Սէնկըր բաղաքին մէջ, ուր բուռ մը Հայեր կ'ապրին, կազմուեցաւ նոր կոմիտէ մը 14 անդամներէ բաղկացեալ :

ՊԻՏՏՇՈՐՏ, ՄԷՅՆ·— Տեղւոյս մէջ 10 հաւատաւոր երիտասարդներ իրար գալով հիմը դրին Հ· Ց· Դաշնակցութեան Պիտիֆորտի կոմիտէին :

ՈՒԻՍՓ ՓՈՒԼՄԸՆ·— Փետրուար 18ին ունեցանք փայլուն ժողով մը : Մեր շարքերուն վրայ աւելցան 12 նոր ընկերներ :

Մեր թղթակիցներու մեզ հաղորդած տեղեկութիւններէն կ'իմանանք որ՝ ՀՈՒԱՑԹԻՆՍՎիլի կոմիտէին վրայ դարձեալ աւելցած են 5 նոր անդամներ, ԼՕՎԼԼի կոմիտէին վրայ՝ 7 եւ ՓՈԻԹԱՔԻԹի կոմիտէին վրայ 3 անդամներ :

« *Ասպարէզ* » *կը գրէ* (23 *փետրուար*) :—

« Միացեալ Ճակատ »ի գոյնզգոյն ագռաւները կը հրաւիրէին ժողովուրդը խորտակելու Դաշնակցութիւնը :

Հրաւէրին պատասխան տրուեցաւ անմիջապէս·

Շաբաթ իրիկուն, Ֆրէզնօի կոմիտէի ընկերա – համակրական մեծ հաւաքոյթի ընթացքին, կոմիտէի կազմին միացան 53 նոր ընկերներ :

Կիրակի, հրապարակային մեծ ժողովին, *երկու հազարէ* աւելի բազմութիւն եկաւ լսելու Դաշնակցութեան խօսքը :

Երեքշաբթի կէսօրէ վերջ, Հայ Կ· Խաչի հաւաքոյթի ընթացքին, կազմին միացան 45 նոր անդամուհիներ :

Երեքշաբթի երեկոյ, Նորահաս սերունդի հաւաքոյթին, բանի մը տասնեակ երկսեռ երիտասարդներ զինուորագրուեցան ցեղակրօններու ուխտին :

(Լուրերու Շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

„ԽՈՐՀՐԴԵԼԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ“

(ՊՐՈՖ. Ա. ՓԱՐՓԱՐՈՎԻ ՄԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ։ ԳԼԽԱՎ ՕՂՈՒՆ)

(Ի. Ա. վերջին տար)

— «... Ես ասում եմ ձեզ՝ ամեն մարդ, որ նայում է կնոջ և ցանկանում է նրան, արդեն շնություն է արել նրա հետ իր սրտում։ Եթե ձեր աջ աչքը ձեզ գայթակղեցնում է, հանեցեք և նետեցեք ձեզանից։ Որովհետև ձեզ համար լավ է, որ ձեր անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինը ձեզ ձորը ընկնի։ Եվ եթե ձեր աջ ձեռքը ձեզ գայթակղեցնում է, կտրեցեք և նետեցեք ձեզանից։ Որովհետև ձեզ համար լավ է, որ ձեր անդամներից մեկը կորչի, քան թե ամբողջ մարմինը գեհենը ընկնի։

Ասված է նաև. «Ով որ կնոջը թողնի, թող նրան ամուսնալուծության թուղթ տա»։ Բայց ես ձեզ ասում եմ, որ ամեն մարդ, որ թողնում է իր կնոջը, բացի պոռնկության պատճառից, նրան շնության է մղում, և ով որ ամուսնանում է թողնված կնոջ հետ, շնություն է անում։

Դարձյալ լսել եք, որ հնում ասված է եղել. «Սուտ երդում մի՛ երդնվեք, այլ Տիրոջ առաջ ձեր երդումները կատարեցեք»։ Բայց ես ձեզ ասում եմ. ամենևին երդում մի՛ արեք, ոչ երկնքով, որովհետև այն Աստծո գահն է, ոչ երկրով, որովհետև այն նրա պատվանդանն է, ոչ էլ Երուսաղեմով, որովհետև այն մեծ թագավորի քաղաքն է։ Ոչ էլ քո գլխով երդում արա, որովհետև չես կարող մի մազ սպիտակ կամ սև դարձնել։ Ձեր խոսքը լինի՝ այո՝ այո, ոչ՝ ոչ։ Որովհետև ինչ որ դրանից ավելի է, չարից է գալիս։

Լսել եք, որ ասված է. «Աչքի փոխարեն՝ աչք, և ատամի փոխարեն՝ ատամ»։ Բայց ես ձեզ ասում եմ, որ չարին չդիմադրեք, այլ եթե ոմանք ձեր աջ այտին ապտակ տան, դարձրեք նրան նաև մյուսը։ Եվ եթե ոմանք ուզում են ձեզ դատի տալ և ձեր վերարկուն առնել, նրանց թողեք նաև շապիկը։ Եվ եթե ոմանք ձեզ ստիպեն մեկ մղոն գնալ, նրանց հետ գնացեք երկու մղոն։ Ով որ քեզ խնդրում է, տուր նրան, և ով որ ուզում է քեզանից փոխառություն անել, մի՛ դարձրու նրանից երեսդ։

Լսել եք, որ ասված է. «Սիրիր քո ընկերոջը և ատիր քո թշնամուն»։ Բայց ես ձեզ ասում եմ. սիրեցեք ձեր թշնամիներին, օրհնեցեք նրանց, որ ձեզ անիծում են, բարիք արեք նրանց, որ ատում են ձեզ, և աղոթեցեք նրանց համար, որ վատ են վերաբերվում ձեզ և հալածում ձեզ, որպեսզի ձեր Հայր երկնավորի որդիները լինեք, որովհետև նա իր արևը ծագեցնում է չարերի և բարիների վրա, և անձրև է տեղացնում արդարների և անիրավների վրա։ Որովհետև եթե դուք սիրեք նրանց, որ ձեզ սիրում են, ի՞նչ վարձատրություն կունենաք։ Չե՞ն անում նույնը նաև մաքսավորները։ Եվ եթե դուք ողջունեք միայն ձեր եղբայրներին, ի՞նչ հատուկ բան եք անում։ Չե՞ն անում նույնը նաև հեթանոսները։ Ուրեմն դուք կատարյալ եղեք, ինչպես ձեր երկնավոր Հայրը կատարյալ է։

Զգուշացեք, որ մարդկանց առաջ ձեր ողորմությունը չանեք, որպեսզի նրանք ձեզ չտեսնեն։ Եթե այդպես անեք, ձեր Հայրը, որ երկնքում է, ձեզ վարձատրություն չի տա։ Ուրեմն, երբ ողորմություն անես, մի՛ փող հնչեցրու քո առջև, ինչպես կեղծավորները, որ անում են ժողովարաններում և փողոցներում, որպեսզի փառավորվեն մարդկանցից։ Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, նրանք իրենց վարձատրությունն ստացել են։ Բայց դու, երբ ողորմություն անես, թող քո ձախ ձեռքը չիմանա, թե աջ ձեռքդ ինչ է անում, որպեսզի քո ողորմությունը գաղտնի լինի։ Եվ քո Հայրը, որ տեսնում է գաղտնի, կհատուցի քեզ։

Եվ երբ աղոթում եք, մի՛ եղեք կեղծավորների նման, որովհետև նրանք սիրում են աղոթել ժողովարաններում և փողոցների անկյուններում կանգնած, որպեսզի մարդկանց երևան։ Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, նրանք իրենց վարձատրությունն ստացել են։ Բայց դու, երբ աղոթես, մտիր քո ներքին սենյակը, և երբ դռները փակես, աղոթիր քո Հորը, որ գաղտնի է, և քո Հայրը, որ տեսնում է գաղտնի, կհատուցի քեզ։ Եվ աղոթելիս հեթանոսների նման շատ խոսքեր մի՛ կրկնեք, որովհետև նրանք կարծում են, որ իրենց շատախոսության համար պիտի լսվեն։ Ուրեմն մի՛ նմանվեք նրանց, որովհետև ձեր Հայրը գիտի, թե ինչ բանի կարիք ունեք, նախքան դուք նրան կխնդրեք։

Ուրեմն այսպես աղոթեցեք դուք։ Հայր մեր, որ երկնքում ես, սրբվի քո անունը։ Թող գա քո արքայությունը։ Թող կատարվի քո կամքը, ինչպես երկնքում, այնպես էլ երկրի վրա։ Մեր հանապազորդ հացը տուր մեզ այսօր։ Եվ ներիր մեր պարտքերը, ինչպես որ մենք ենք ներում մեր պարտապաններին։ Եվ մի՛ տանջիր մեզ փորձության մեջ, այլ ազատիր մեզ չարից։ Որովհետև քոնն է արքայությունը, զորությունը և փառքը հավիտյան։ Ամեն։

Եվ եթե դուք ներում եք մարդկանց նրանց հանցանքները, ձեր երկնավոր Հայրը նույնպես կների ձեզ։ Բայց եթե դուք չեք ներում մարդկանց նրանց հանցանքները, ձեր Հայրը նույնպես չի ների ձեր հանցանքները։

Երբ կեղծավորների նման տխուր դեմքեր ունենաք, մի՛ եղեք։ Որովհետև նրանք իրենց դեմքերը տգեղացնում են, որպեսզի մարդկանց երևան իրենց պահքը պահելով։ Ճշմարիտ եմ ասում ձեզ, նրանք իրենց վարձատրությունն ստացել են։ Բայց դու, երբ պահք պահես, օծիր քո գլուխը և լվա քո դեմքը, որպեսզի մարդկանց երևան քո պահքը պահելով, այլ քո Հորը, որ գաղտնի է, և քո Հայրը, որ տեսնում է գաղտնի, կհատուցի քեզ։

Մի՛ դիզեք ձեզ համար գանձեր երկրի վրա, որտեղ ցեցն ու ժանգը ոչնչացնում են, և որտեղ գողերը ներխուժում և գողանում են։ Այլ դիզեք ձեզ համար գանձեր երկնքում, որտեղ ոչ ցեցն ու ոչ ժանգը չեն ոչնչացնում, և որտեղ գողերը չեն ներխուժում և չեն գողանում։ Որովհետև որտեղ որ է ձեր գանձը, այնտեղ կլինի նաև ձեր սիրտը։

Աչքը մարմնի լամպն է։ Ուրեմն եթե ձեր աչքը պարզ է, ամբողջ մարմինը լուսավոր կլինի։ Բայց եթե ձեր աչքը չար է, ամբողջ մարմինը խավարի մեջ կլինի։ Եվ եթե ձեր մեջ եղած լույսը խավար է, ինչպիսի՞ խավար կլինի։

Ոչ ոք չի կարող երկու տերերի ծառայել, որովհետև կա՛մ մեկին կատելու է և մյուսին կսիրի, կա՛մ մեկին կհարգի և մյուսին կարհամարհի։ Չեք կարող միաժամանակ Աստծուն և Մամոնային ծառայել։

Ուրեմն ասում եմ ձեզ՝ մի՛ հոգացեք ձեր կյանքի համար, թե ինչ պիտի ուտեք կամ ինչ պիտի խմեք, և ոչ էլ ձեր մարմնի համար, թե ինչ պիտի հագնեք։ Չէ՞ որ կյանքը կերակրից ավելի է, և մարմինը՝ հագուստից։ Նայեցեք երկնքի թռչուններին, որովհետև նրանք չեն սերմանում, չեն հնձում և չեն ժողովում ամբարների մեջ, և ձեր երկնավոր Հայրը կերակրում է նրանց։ Դուք նրանցից շատ ավելի արժեքավոր չե՞ք։ Ձեզանից ո՞վ կարող է հոգալով մեկ կանգուն ավելացնել իր հասակին։ Եվ հագուստի համար ինչո՞ւ եք հոգում։ Նայեցեք դաշտի շուշաններին, թե ինչպես են նրանք աճում։ Նրանք չեն աշխատում և չեն մանում, բայց ասում եմ ձեզ, որ նույնիսկ Սողոմոնը իր ամբողջ փառքի մեջ չէր հագնված նրանցից մեկի պես։ Եվ եթե Աստված այդպես է հագցնում դաշտի խոտը, որ այսօր կա, իսկ վաղը վառարանի մեջ է գցվելու, ավելի շատ չի՞ հագցնի ձեզ, ո՛վ դուք քիչահավատներ։ Ուրեմն մի՛ հոգացեք և մի՛ ասեք՝ ի՞նչ ուտենք, կամ ի՞նչ խմենք, կամ ի՞նչ հագնենք։ Որովհետև հեթանոսները այս բոլորի ետևից են վազում, և ձեր երկնավոր Հայրը գիտի, որ այս բոլորի կարիքն ունեք։ Ուրեմն նախ փնտրեցեք Աստծո արքայությունը և նրա արդարությունը, և այս բոլորը ձեզ կավելացվի։ Ուրեմն մի՛ հոգացեք վաղվա համար, որովհետև վաղվա օրը իր հոգսերը կունենա։ Ամեն օրվան բավական է իր չարիքը։

Մի՛ դատեք, որ չդատվեք։ Որովհետև ինչ դատաստանով որ դատում եք, նույնով էլ կդատվեք, և ինչ չափով որ չափում եք, նույնով էլ կչափվի ձեզ համար։ Ինչո՞ւ ես նայում քո եղբոր աչքի մեջ եղած բեկորին, բայց չես նկատում քո աչքի մեջ եղած գերանը։ Կամ ինչպե՞ս կարող ես ասել քո եղբորը՝ թույլ տուր, որ հանեմ բեկորը քո աչքից, երբ քո աչքում գերան կա։ Կեղծավո՛ր, նախ հանիր գերանը քո աչքից, և այն ժամանակ կտեսնես, թե ինչպես հանես բեկորը քո եղբոր աչքից։

Մի՛ տվեք սուրբ բաները շներին, և մի՛ նետեք ձեր մարգարիտները խոզերի առաջ, որպեսզի նրանք չոտնատակեն դրանք իրենց ոտքերի տակ, և շուռ գալով չպատառոտեն ձեզ։

Խնդրեցեք, և ձեզ կտրվի, փնտրեցեք, և կգտնեք, թակեցեք, և ձեզ համար կբացվի։ Որովհետև ամեն ոք, որ խնդրում է, ստանում է, և ով որ փնտրում է, գտնում է, և ով որ թակում է, նրա համար կբացվի։ Կամ ո՞ր մարդն է ձեզանից, որ եթե իր որդին հացի խնդրի, քար տա նրան։ Կամ եթե ձուկ խնդրի, օձ տա նրան։ Ուրեմն եթե դուք, որ չարեր եք, գիտեք ձեր որդիներին բարի պարգևներ տալ, ավելի շատ ձեր Հայրը, որ երկնքում է, բարիք կտա նրանց, որ խնդրում են իրենից։

Ուրեմն ամեն ինչ, որ կուզենայիք, որ մարդիկ ձեզ համար անեն, դուք էլ նույնը արեք նրանց համար, որովհետև սա է օրենքը և մարգարեները։

Մտեք նեղ դռնից, որովհետև լայն է դուռը և ընդարձակ է ճանապարհը, որ տանում է կորստյան, և շատ են նրանք, որ մտնում են դրանից։ Որովհետև նեղ է դուռը և նեղ է ճանապարհը, որ տանում է կյանքի, և քչերն են նրանք, որ գտնում են դա։

Զգուշացեք սուտ մարգարեներից, որոնք ոչխարների հագուստով են գալիս ձեզ մոտ, բայց ներսից գայլեր են հափշտակիչ։ Նրանց պտուղներից կճանաչեք նրանց։ Հավաքո՞ւմ են արդյոք փշերից խաղող կամ տատասկներից թուզ։ Այսպես ամեն լավ ծառ լավ պտուղ է տալիս, իսկ վատ ծառը վատ պտուղ է տալիս։ Լավ ծառը չի կարող վատ պտուղ տալ, և վատ ծառը չի կարող լավ պտուղ տալ։ Ամեն ծառ, որ լավ պտուղ չի տալիս, կտրվում է և գցվում կրակի մեջ։ Ուրեմն նրանց պտուղներից կճանաչեք նրանց։

— «... Նապաստակ կուտեք — ասում է Տեր Աստվածը։ Ես Տեր Աստվածն եմ ձեր, և դուք սուրբ պիտի լինեք ինձ համար։ Որովհետև սուրբ եմ ես, Տեր Աստվածը, և ես ձեզ ինձ համար առանձնացրի ազգերից, որ իմը լինեք։ Ուրեմն դուք սուրբ պիտի լինեք ինձ համար։ Որովհետև սուրբ եմ ես, Տեր Աստվածը, և ես ձեզ ինձ համար առանձնացրի ազգերից, որ իմը լինեք։ Ուրեմն դուք սուրբ պիտի լինեք ինձ համար։ Որովհետև սուրբ եմ ես, Տեր Աստվածը, և ես ձեզ ինձ համար առանձնացրի ազգերից, որ իմը լինեք։

Եվ եթե մարդ ունի մի ընկեր, և նա գիշերվա կեսին գնում է նրա մոտ և ասում նրան՝ ընկե՛ր, ինձ երեք հաց տուր փոխառության, որովհետև իմ ընկերներից մեկը ճանապարհորդությունից եկավ ինձ մոտ, և ես չունեմ նրա առաջ դնելու, և նա ներսից պատասխանի և ասի՝ մի՛ նեղացրու ինձ, դուռը արդեն փակ է, և իմ երեխաները ինձ հետ քնած են, ես չեմ կարող ոտքի կանգնել և քեզ տալ, ասում եմ ձեզ, թեև նա չի կանգնի և չի տա նրան իր ընկերությունից, որովհետև նա ընկերն է, սակայն նրա անամոթության պատճառով կանգնելու է և տալու նրան, որքան որ նրան պետք է։

Ուրեմն ասում եմ ձեզ՝

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԵՐԿՐԻ ՀԱՅՏԱՎ ՇԱՏԱԽՈՒԹՅԱՆ ԲՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ

«ԽՆԴՈՒԹՅԱՆ ՍՈՒՆԸ ՎԱՏ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՄԱՐ»

— ՕՕ —

— 1914 օգոստ. 1ին, սոյնքն այն ատենն որ Զիլիոմենկիլ (չոր ծովակ — տարմատ) ընդհանուր պատերազմ մը հռչակեց, ես Զիլիոմենկիլ էի, Ֆրանսայի մէջ պատմական ուսումս կը լրացնէի, երբ գիտցայ թէ Ֆրանսան ալ պատերազմ կը մղէ Գերմանիոյ դէմ։ Ֆրանսայի մէջ ալ ինծի համար ոչ մէկ տարբերութիւն կար, ուր որ երթայի, ամէն տեղ ալ հայ էի, ամէն տեղ ալ օտարական։ Ուստի որոշեցի Զիլիոմենկիլ չթողուլ, որովհետեւ հոն ծանօթներ ունէի, եւ ինծի համար ամէն տեղէ աւելի հարմար էր։

Ֆրանսայի մէջ ալ պատերազմի հետ կապուած շատ մը հետաքրքրական դէպքեր տեղի ունեցան, որոնք ինծի համար մեծ դաս եղան։ Ես ալ, ինչպէս ամէն ոք, կ՚ուզէի պատերազմի ժամանակ ինծի համար գործ մը գտնել, որ ինծի ապրուստ մը ապահովէ։ Ուստի ամէն կողմ դիմումներ ըրի, բայց ոչ մէկ տեղ ինծի գործ տուին։ Ֆրանսայի մէջ ալ հայ էի, եւ հայ մնալով ոչ մէկ տեղ կրնայի գործ գտնել։

Ֆրանսայի մէջ ալ հայ էի, եւ հայ մնալով ոչ մէկ տեղ կրնայի գործ գտնել։

— Ինչո՞ւ համար, հարցուց Ծիլինկիրեան։

— Ֆրանսան ալ Թուրքիոյ պէս կը կարծէ թէ հայերը Գերմանիոյ կողմը պիտի բռնեն, որովհետեւ Գերմանիան Թուրքիոյ դաշնակիցն է։ Ես ալ ինծի համար գործ մը գտնելու համար Զիլիոմենկիլ գացի, եւ հոն ալ ինծի համար գործ չգտայ։

Թերթերը պատռեց, ապտակը կերաւ օտարէն

Նիւ Եորքէն կը գրեն « Հայրենիք »ի (24 փետրուար).—

Անցեալ օր հայ տիկին մը Սըպուէյի մէջ « Հայրենիք » օրաթերթը կը կարդար: Ցանկարծ, հայ երիտասարդ մը, կնոջ ձեռքէն թերթը առնելով պատառ պատառ կ'ընէ:

Անպաշտպան հայ կինը, իբր բողոքի արտայայտութիւն թերթին գետին նետուած կտորները կը հաւաքէ: Տիկնոջ ճովը նստող երկու ամերիկացի պարոններ զարմացած կը հարցնեն հայ կնոջ թէ՝ ինչո՞ւ այդ պարոնը պատռեց իր թերթը:

Կինը կը պատասխանէ որ «այդ պարոնը բոլշեւիկ մը ըլլալու է, իսկ իր կարդացած թերթը հակաբոլշեւիկեան ուղղութիւն ունի, այդ ըլլալու է պատճառը որ ինծի անծանօթ պարոնը թերթս խլեց եւ պատռեց »:

Ամերիկացի պարոններէն մին, չկրնալով համբերել այսման վատոգի վերաբերումի մը, ոտքի կ'ելլէ եւ երկու ապտակ կ'իջեցնէ հայուհւոյ մարդուկին ըսելով՝

— « Եթէ կ'ուզես թերթը ոչնչացնել, ինչո՞ւ չես երթար եւ խմբագրատունը գտնես: Ամերիկայի մէջ խօսքի եւ գրչի ազատութիւն կայ »:

Միւս կողմէն ուրիշ պարոն մըն ալ, կարծես տրուած այս դասը տպաւորիչ ընելու համար, երկու կից կուտայ եւ տղան գետին կը գլորէ:

Այս Հայ կոչուած պարոնը, որ հերոսաբար եւ քաջաբար անպաշտպան կնոջ ձեռքէն «Հայրենիք »ը խլեց եւ պատռեց, բողոքի բառ մը անգամ չարտասաներ եւ ոչ ալ ինքնապաշտպանութեան որ եւ է փորձ կ'ընէ:

Մարդիկը կ'ուզեն ձերբակալել տալ զայն, բայց հայ կինը, իրեն արժանի վեհանձնութեամբ կ'ըսէ որ չարժեր այդպիսիներուն հետ չափուիլ:

Ամերիկացիները չեն գոռար որ « հերոս » Հայը եղլէ կնոջ դուրս եղած կայարանը:

Հարեւեն ազատած հարսնի մը եւ 50,000 տոլարի ժառանգութիւն

Ամերիկեան « Պոսթըն Հէրըլտ » լրագիրը կը գրէ.—

Պ. Երուանդ Սէրայտարեան դատ բացած է Պ. Արամ Ռ. Պետոյեանի դէմ՝ 5000 տոլար գանձելու իր այն ծառայութեանց համար զոր կատարած է Մուշկինագ Զարացեանը ազատելու թրքական հարէմէն:

Սարայտարեան կ'ըսէ թէ Պետոյեան ղրկեց զինք Թուրքիա ազատելու վերոյիշեալ աղջիկը, որ իր երկու հօյրերուն հետ որբացաւ 1915ի կոտորածներու պատճառով — որպէսզի սա կարենար տիրանալ 50000 տոլարի ժառանգութեան, ձգուած իր հօրեղբօր՝ Միհրան Զարացեանի կողմէ, որ ատամնաբոյժ մըն էր:

Պետոյեան ուրացաւ թէ ինք ղրկած է Սարայտարեանը աղջիկը գտնելու համար: Ընդհակառակն, ըսաւ, Սարայտարեան ինք կատարած է ճամբորդութիւնը այն յոյսով թէ գտնելով աղջիկը, կ'ամուսնանար անոր հետ եւ կը տիրանար 50000 տոլարի ժառանգութեան:

Սարայտարեան պատմեց թէ ինչպէս յիշեալ աղջիկը, Մուշկինագ Զարացեան, երբ դեռ երեխայ էր, իր երկու հօյրերուն հետ ապաստանած էր ջրհորի մը մէջ, իրենց ծնողքին խողխողուելէն յետոյ: Ապա, ուղեցուց թէ՝ աղջիկը բռնուած ու դրուած էր թուրք հարէմի մը մէջ:

1931ին, Պետոյեանի հրահանգով, շարունակեց Սարայտարեան, գացի Պոլիս եւ Սվազ, աղջիկը փնտռելու, ու վերջապէս գտայ զայն Պալուկարիոյ մայրաքաղաքին, Սոֆիայի մէջ: Ան արդէն չորս զաւակներու մայրն էր:

Բէմալ փաշայի հրամանով՝ Թուրքը, որ աղջիկը տարած էր իր հարէմը, կորսնցուց իր բոլոր իրաւունքները անոր վրայ, եւ աղջիկը ի երեխաներէն մին առնելով հեռացաւ Թուրքիայէն, իր միւս երեք երեխաները յանձնելով Սվազի մէջ գտնուող բարեկամներու հոգածութեան:

Սարայտարեան խոստովանեցաւ թէ ինք երրորդ անձի մը միջոցով ամուսնութիւն առաջարկած է աղջկան, մինչ ան կը գտնուէր Մերմ. Արեւելք, բայց մերժուած է:

Աղջիկը այս երկիրն եկաւ առանձինն, համաձայն տրուած վկայութեան, տիրացաւ իր ժառանգութեան, եւ ֆանի մը ամիս յետոյ ամուսնացաւ:

Երկու շաբաթ առաջ ան մեկնեցաւ Թուրքիա, իր միւս երեք զաւակները ազատելու համար:

Էսկիշէհիրը պիտի անհետանա՞յ

Պոլսէն կը հեռագրեն մարտ 11 թուականով.—

Էսկիշէհիր քաղաքը մասամբ ողողուեցաւ, Փորտուք գետը արագօրէն յորդած ըլլալով: Ջուրերուն բարձրութիւնը 7 մեթրի կը հասնէր երէկ: Շատ մը տուներ թաղուեցան ջուրերու տակ: Ուրիշներ ալ կործանեցան: Կացութիւնը շատ ծանր է եւ վախ կայ որ քաղաքը ամբողջովին ընկղմի ջուրերուն տակ:

Թուրքիա վաւերացուց Պաղհանեան Ուխտը

Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ Ժողովը մարտ 6ին վաւերացուց պալքանեան դաշինքը, կառավարութիւնը սահպողութեան պահանջ դրած ըլլալով: Այս առթիւ երկար ճառ մը խօսեցաւ արտաքին գործավարը, եւ չեշտեց թէ Թուրքիոյ նպատակն է ամրապնդել խաղաղութիւնը:

Թ. Միութեան օդային ուժը

Անցեալ շաբթու կարեւոր խորհրդաժողով մը տեղի ունեցաւ Մոսկուայի կարմիր բանակի կեդրոնին մէջ: Բոլոր հրամանատարները եկած էին, դեկուցումներ տալու համար: Օրակարգի գլխաւոր խնդիրն էր օդանաւային ուժերու յառելումը: Թ. Խորհրդարանը այնքան կարեւորութիւն կուտայ այս ճակատին որ, 1933 օգոստոսէն ի վեր տասնապատկած է օդանաւային միու-թեանց թիւը: Այժմ հազարաւոր օդանաւորդներ կը պատրաստուին համայնավար երիտասարդներէն: Կառավարութիւնը կը խորհի մինչեւ 1937 պատրաստել մէկ միլիոն օդանաւորդ, 500,000 ռմբաձիգ եւ հետազօտիչ, ինչպէս եւ 500,000 պահեստի օդանաւորդ, որոնք պատրաստ պիտի ըլլան որ եւ է պատահական նութեան առջեւ:

Էդիսօ Նորեն կը փառաբանի Թուրքիան

Պ. Էդիսօ կիրակի օր դասախօսութիւն մը կարդաց Լիոնի մէջ, նոր Թուրքիոյ մասին: Պարզելով կատարուած յեղաշրջումը, փառաբանեց Մ. Քէմալը, եւ չեշտեց թէ ան « դիկտատոր մը չէ, այլ հանրապետական մը որ զոհացաւ հանրապետութեան նախագահ մնալով, մինչդեռ խալիֆայութիւն առաջարկած էին իրեն: Խօսել այս մարդուն հետ, կը նշանակէ խօսիլ ճշմարիտ ռամկավարի մը հետ որ ազատական իշխանութիւն մը տուաւ իր ժողովուրդին »:

ՖՈՒՏԲՈԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Ինչպէս գրած էինք այս սիւնակներուն մէջ, կիրակի օր տեղի ունեցաւ Ֆրանսա — Զուիցերիա միջազգային մրցումը Փարք տէ Փրէնսի մարզադաշտին մէջ, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան: Խաղը շատ հետաքրքրական էր: Օրեր առաջ ֆրանսական բոլոր թերթերը Ֆրանսայի Ազգային խումբին յաղթութիւնը կը նախատեսէին, բայց հակառակը եղաւ: Զուիցերիացիները շատ գեղեցիկ փասերով եւ զօրաւոր չիւթերով խաղին տիրապետած էին: Խաղը լրացաւ Զուիցերիացիներու յաղթութեամբ, 1 — 0:

⁂ Նոյն ժամուն ուրիշ կարեւոր մրցում մըն ալ տեղի կ'ունենար Զուիցերիոյ մէջ, Ֆրանսական Ազգային Բ. խումբը ընդդէմ Զուիցերիոյ Բ. խումբին: Այնտեղ ալ Զուիցերիացիները յաղթական եղան 2 — 1ով:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

⁂ Փարիզ — Նիս հեծելանիւի մրցումը, զոր կազմակերպած էր *Լը Փըթիթ Ժուռնալ* թերթը, շահեցաւ Պելճիացի Ռէպրի:

Ը.

Դ.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՊԱՆՆԷՕ - ՔԱՇԱՆԻ «Արթիւ» Ենթակոմիտէի հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ռուսերական հաւաքատեղին:

ՎԻՇԱՊ Ենթակոմիտէի ընկերները կը հրաւիրուին ընկերական ընդհ. ժողովի այս Ուրբաթ դրեկոյ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին: Մտիպողական օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

Մահուան 15ամեակին առթիւ

ԱՆՒԱՆ ՊՈՒՇ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ՝ *ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ*

եւ յովանաւորութեամբ՝ *ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*

25 Մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

Զ. Ո. ՄՈՒՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Թլօրիա ճաչարանին վերնայարկը կը դասախօսէ Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Նիւթ՝ «Հայ եկեղեցիին եւ եկեղեցականներուն դերը մեր պատմութեան մէջ»

(Բ. դասախօսութիւն.— Սկիզբ ներսէսեան մինչեւ Դրի գիւտը):

Կը հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

ԿԱՆԽԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

oooo

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱԻԱՔԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԻՆ

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՈՎ

ՑԱՆԿ ԹԻՒ 17

ՑԱՆԿ ԹԻՒ 18

ԼԱ ՍԷՑՆ ՍԻՒՒ ՄԷՐ, Սիրական կառապետեան:

ՎԻԷՆ, Խաչիկ Երէմեան:

ՎԻԷՆ, Գրիգոր Զօրեան:

ՎԻԷՆ, Յովհաննէս Չիլինկիրեան:

ՎԻԷՆ, Մովսէս Կարապետեան:

ՓԱՆԹԷՆ, Օննիկ Թուրիկեան:

ՓԱՐԻԶ (13), Բրքրիէ Շարլ:

ՌԱՇԱՆ, Պօղոս Դաւիթեան:

ՄՕՆՓԷՕՑԼ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Արշակ Աստուրեան:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Հաճի Մանուկ Ասլանեան:

ԱՆԿԻԷՆ, Միհրան Նալպանտեան:

ԱՆԿԻԷՆ, Հայր Պաղտասարեան Ֆինյ.:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լաւ հրապարակի վրայ, ամէն սեսակ գործի յարմար, վարձու է պարապ խանութ մը: Պենեակ եւ խոհանոց: 6 տարի պայ. 1600 ֆրանք տարեկան: Առանց բըփրիգի դիմել 2, Place de la Platforme. Marseille.

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուի Օրտուզի Նշան Յովհաննէսեան, 27 տարեկան, հօր անուն Կարապետ, որ 1ուկէս տարի առաջ կը գտնուէր Շաս (Իզէր): Իր հասցէն բաղորդել իր եղբօր՝ Յովհաննէս Յովհաննէսեանի, 30, rue Léoforos Vasileou Yorghiou, Salonique, Grèce.

— Մարաշցի Պ. Միսաք Պոյրազեան կը փնտռէ իր որդին՝ Նազարէթ Պոյրազեան, որ երեք տարի առաջ Փարիզ կը գտնուէր: Կը խնդրուի իմացնել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ...

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽՄԱՂԸ

ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱԾ ԷՀԵՏԵՒԵԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8րդ շարք թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պարագային, ԱՐԴԻՒՆԻՆ ԿԷՍԸ պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ՑԻՍՈՒՆ ՅԱՌԱՋԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ. էջի թերթօնին տակը, ԹՒՒՈՎ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

ԵԹԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՒ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

Raki ERIVAN

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան ճաշկերոյթներու, ժողոյներու, գերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie* **13**

ՄԻՍԱՔ ՂԱՋԱՐԵԱՆ

(Dr. ès. Sciences)

5, rue Pergolèse (Բէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. Հեռ. Kléber *78-21*

Դիմեցէք՝ ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդներու, ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, նաթիւրալիզասիոնի, Ամերիկա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխադրութեան, կալուածական գործողութիւններու եւլլն.ի համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրերը ժամը 10—12:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur - le - Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél. Danton 88 — 65

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւլլն. ամէն տեսակ գրքեր

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն հասած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԻՆՁՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (74)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Բայց, Ալպանացիները, աննկատ Թողուցին կաֆուր էֆէնտիին խնդրանքը: Անոնք որոշած էին մաքրել իրենց էվէյապեսը: Իրենցմէ մին ըսած էր.

— Եթէ թշնամին ձեռքը իյնաս քեզ ամբողջովին կը մաքրեն. բայց, այդ գործը մենք կ'ուզենք կատարել... մենք մեր ձեռքով պիտի սպաննենք քեզ:

Այս ըսելով՝ իր ձեռքի «մարթին»ը դարձուցած էր կաֆուր էֆէնտիին ու կրակած էր: Ինչո՞ւ կաֆուր էֆէնտին իր չուրջը նայելով.

— Օգնութի՛ւն, օգնութի՛ւն, կ'աղաղակէր:

Բայց, « մարթին »ին փամփուշտը դանկին դպաւ ու լուծ: Ալպանացի — ները վստահ չէին թէ մեռած է: Բոլորովին ապահովուելու համար, երկրորդ Ալպանացին եւս իր հրացանը ուղղեց կիսամեռ պառկած կաֆուր էֆէնտիին ու փամփուշտ մըն ալ անոր հրացանէն ելաւ ու մխուեցաւ վիրաւորեալին, որմէ վերջ, կաֆուր էֆէնտի քանի մը րոպէ ղողղաց ու անշարժացաւ:

Ալպանացիները, վերջացած նկատելով իրենց գործը, իրենց հրացանները նետեցին ուսերնին, չարունակեցին փախիլ ու միացան նահանջող էֆէնտիներուն, այն ուրախութեամբ թէ իրենց վրէժը լուծած են կաֆուր էֆէնտիէն:

Բայց, քանի մը ժամ վերջ, կաֆուր էֆէնտի կը սթափէր: Կը նայի իր չուրջ, ոչ ոք կը տեսնէ, քանի որ մթնած էր ամէն կողմ: Ոչ բարեկամի ոչ ալ թշնամիի ձայն կար: Մերոնք ետ քաշուած էին. իսկ Ռուսերը, չուզելով աւելի յառաջանալ, կանգ առած էին: Կաֆուր էֆէնտիի վէրքերը ծանր էին, այսուհանդերձ մեռած չէր: Աւիկա հրաշք մըն էր: Որովհետեւ, Ալպանացիներուն արձակած երկու փամփուշտներն ալ իր գլուխը ծակած էին: Բայց, ապրելու իր փափաքը յաղթած էր մահուան:

Ան հիմա քաչքչուելով կ'աչխատէր թշնամի գիծերէն հեռանալ եւ երթալ դէպի մեր կողմը: Առեն մը քաչքչուելէ յետոյ, ուժերը կը սպառէին, կը հանդչէր ու կրկին կը շարժէր՝ ջանալով տարածութիւնը նուազեցնել: Այսպէս, ժամերով ջանք թափելէ յետոյ վերջապէս ալ բոլորովին կ'ուշաթափի ու կիսամեռ վիճակի մէջ կը մնայ:

Յաջորդ առաւօտ, ցայգալոյսին, քանի մը անձեր, որ անոր չէթէին կը պատկանէին, իրրեւ հետախոյզներ այդ կողմեր գնելու առեն կը տեսնեն զայն, եւ, վերջնելով, կը տանին՝ առանձնամասիկ առողջապահական ջոկատին կը յանձնեն:

Շաբաթ մը վերջ, կաֆուր էֆէնտի որոշ չափով կը սթափէր: Եւ, երբ ի վիճակի կ'ըլլայ խօսելու, կը պարզէ իր գլխուն եկած փորձանքը: Բանա — կներուն մէջ մեծ յուզում կը պատճառէ այն անդթութիւնը զոր ցոյց են տուած Ալպանացիները՝ վիրաւորեա — լի մը նկատմամբ: Ամէն ոք կը տենչար զանոնք ժամ առաջ ձերբակալել եւ մաքրել:

Այդ միջոցին կաֆուր էֆէնտիին փրկուիլն ու դարմանումը խմացած էին Ալպանացիները, որով, պատեհ առիթ կը փնտռէին թշնամիին միանալու համար: Եւ, մինչեւ այդ, պահուըտած էին տեղ մը: Բայց, ամէն ոք, միւս կամօրէն, զանոնք կը փնտռէր, հետեւաբար, երկու օր վերջ զանոնք մէջտեղ հանեցին եւ յանձնեցին արդարութեան թաթին:

Բիզա պէյ, գործին տեղեակ ըլլալով, հաւաքեց իր պատերազմական առեանը եւ դատեց Ալպանացիները: Առեանը նիստ գումարեց մէկ ժամ, եւ որոշեց մահուան դատապարտել զանոնք: Պատերազմ. առեանի անդամներուն միջեւ կը գտնուէր նաեւ Ալպանացի սպայ մը: Վճիռը գործադրելու համար ամէն միջոց ձեռք առնուած էր ու զինուորները շարուած էին: Պատերազմական առեանի նախագահը հրապարակ եկած ու վճիռը կարդացած էր: Վճիռը կ'ըսէր թէ մահուան դատապարտուած են եւ պիտի գնդակահարուին երկու Ալպանացիները որոնք թշնամիին առջեւ սպաննելու ձեռնարկած են իրենց պետը՝ կաֆուր էֆէնտին:

Վճռադրի ընթերցումէն յետոյ, երկու Ալպանացիները ձեռնարկապերով բերին: Զանոնք դրին պատի մը ներքեւ: Նախադահը մահուան վճիռը գործադրելու մասին հրաման տուաւ: Կաֆուր էֆէնտիի էֆէնտին պատկանող ջոկատի մը սպային: Ջոկատը շարուեցաւ մահապարտներուն դէմ, հրացանները ուղղուեցան անոնց, եւ սպային « կրակ » հրամանին վրայ՝ Ալպանացիները դիտապատառ ինկան պատին առջեւ:

Տարօրինակ էր, սակայն, որ Ալպանացիներուն հետ ինկած էին նաեւ չէթէի մարդոցմէն մէկ քանին: Բայց, ոչ թէ փամփուշտներէ, այլ՝ մահապատիժի տեսարանէն սարսափած՝ կ'ուշաթափին ու գետին կ'իյնան:

Այս տեսարանը եւս կը փաստէր որ չէթէի մարդիկը քաջութիւն ըսուած բանէն բոլորովին զուրկ էին:

Մահապատիժի գործադրութիւն մը բաւական էր անոնց մէջ ընկճելու ամէն բան:

Ալպանացիներու գնդակահարումը բաւական նպաստած էր՝ չէթէի մարդոց մէջը հնազանդութիւնը եւ կարգապահութիւնը վերահաստատելու համար: Այնքան խոր տպաւորութիւն գործած էր որ անկէ վերջ տեղի ունեցած բախումներու միջոցին չէթէները անդամներէն հաղուագլխոցէն փախած էին:

Ռուսերուն Մոխէ մուտքն ու անկէ յառաջանալը տեւած էր մէկ ամիս: Ռուսերը շատ դանդաղ կը յառաջանային: Այդ միջոցին, պատասխատու պատուիրակը զբաղած էր Քորայի գործերը կարգի դնելով: Ռուսերու յառաջխաղացման հետ՝ Քորայի բը — նակչութեան դիրքը կասկածելի ընոյթ մը ստացած էր: Ճիշդ չէր անոնց հաւատարմութեանը վստահիլ: Քանի կ'աւելնար Քորայի զինուորներուն թիւը, ջուրի պակասը այնքան զգալի կը դառնար: Պատասխանատու պատուիրակը ջուրի ակերը քննած, խողովակներ ճարած, ջուրը մինչեւ քաղաք բերած եւ ջուրի խնդիրը լուծած էր:

Բիզա պէյի գալէն յետոյ, ան այլեւս որոշած էր Մուրկուլէն հեռանալ: Այս քաղաքը թէեւ դեռ գրաւուած էր Ռուսերէն, բայց, բանակցողը, մանաւանդ հաւանականութեան դէմ, հարկ էր աւելի եռեւ հաստատել:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱՒԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԹԻ
14
ՄԱՐՏ
MERCREDI
14 Mars
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2444

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԾՈՒՌՆ ՈՒ ՇԻՏԱԿԸ

— oo —

Ընկերը մը, Պուքրէչէն, կը գանգատէր երէկ.

— «Մեր դաշնակցական մամուլը առաւելապէս կը գրաւի համազգային հարցերով, *Հայը Հայ պահելու* մտահոգութեամբ, *համազգային* խնդիրներով, *գրականութեամբ*, Հայրենակցական եւ Հ. Մ. Ը. Մ.-երու կազմութեամբ: Միւնչդեռ մեր Դաշնակցական երիտասարդութեան մտաւոր եւ կուսակցական զարգացման հրատապ խնդիրը անուշադրութեան մատնուած է:

Փիչ մը շատ արժէք կը տրուի նախ մեր հակառակորդներուն, երկրորդ՝ շատ տեղ կը տրուի ազգային եւ համազգային խնդիրներուն, եւ երրորդ՝ պատահականութեան կը մնան կուսակցական կեանքը եւ կուսակցական ձեռնարկները:

Մեր ընկերները ամէն տեղ *արտակուսակցական* աշխատանքով են տարուած»: (*Ցառաջ*, 13 մարտ):

Այս հարցը տարիներով զբաղեցուցած է ոչ միայն մեր մամուլը, այլ եւ ժողովները: Տեղականներէն մինչեւ գերագոյնը:

Եւ հարցը քննուած է ոչ միայն մամուլի, այլ եւ կուսակցական մարմիններու աշխատանքի տեսակէտով:

Դեռ անցեալ կիրակի, Փարիզի ընկերական Ընդհ. Ժողովին մէջ ալ, թեր ու դէմ տեսակէտները յայտնուեցան այս մասին:

Արդարեւ, քիչ մը շատ կը զբաղինք «արտակուսակցական» հոգերով եւ աշխատանքներով:

Տեղ – տեղ, միջավայրը այնքան սահմանափակ է որ, մեր ընկերներն ու Մարմինները, թերթերն ու թղթակիցները կը կլան – ուին այսպէս կոչուած ազգային կեանքի ելեւէջներով:

Աւելի մեծ միջավայրերու մէջ, ազգայինն ու կուսակցականը երբեմն իրար կը հրմշտկեն, ահագին եռանդ սպառելով:

Ամերիկան եւ Ֆրանսան բաղդատաբար ազատ պիտի ըլլային «ազգային» հոգէն, բայց անոնք ալ պարբերաբար խրեցան օրուան թոհուբոհին մէջ:

Օրինակ, Մարսիլիոյ մէջ քի՛չ եռանդ սպառեցինք ամբողջ տասը տարի, յանուն Թեմական կազմակերպութեան եւ դպրոցի: եւ ունեցանք մեղքեր ալ, որոնց մասին գրած ենք ժամանակին:

Ա՛լ չենք խօսիր պալքանեան երկիրներու, Եգիպտոսի կամ Սուրիոյ մասին, ուր ազգային կազմակերպութեան, «Հայը Հայ պահելու» մտահոգութիւնը մինչեւ բանկալ տարաւ մեզ, յանձախ ջլատելով բուն կուսակցական աշխատանքը:

Այժի առջեւ ունենալով այս ուղղակի կամ անուղղակի «կլանում»ը, Երջանկային եւ Ընդհ. Ժողովները միշտ պարտք սեպած են յիշեցնել եւ նորոգել շատ յստակ բանաձեւ մը,— Դաշնակցութեան դերը, ազգային կեանքի մէջ, պիտի ըլլայ «արթուն պահակ»ի պարտականութիւն: Ո՛չ աւելի, ոչ պակաս:

Այս կը նշանակէ թէ՝ պիտի հետաքրքրուինք, պիտի հետեւինք, պիտի հետապնդենք, բայց չպիտի մխրճուինք:

Արթուն պահակ՝ անոր համար որ, մասնաւորապէս ներկայ պայմաններուն մէջ, դժուար է անջատել կուսակցականն ու ազգայինը: Եւ աւելի դժուար է՝ բոլորովին երես դարձնել ոչ – կուսակցական ճակատին:

Եթէ ունենայինք ազատ եւ ամբողջական հայրենիք, իւրաքանչիւր կուսակցութիւն կը մտնէր իր դերին մէջ, եւ շատ մը թիւրիմացութիւններ կամ ընդհարումներ կը խուսափէին:

Արթուն պահակի դերը յանձնարարած ատեն, մեր կուսակցական ժողովները նկատի ունեցած են ուրիշ նրբութիւն մը:

Անոնք հրահանգած են «արտակուսակցական» աշխատանքի յատկացնել միայն այն ընկերները որոնք սէր եւ յարմարութիւն ունին այդպիսի գործերու եւ ազատ են՝ կուսակցական գործօն կամ պատասխանատու պարտականութիւններէ:

Այսպէս, կուսակցական վարիչ Մարսիլիոյ մը անդամը չի կրնար անդամակցիլ ազգ. գործադիր խշհանութեան (Թեմական հոգեւոր, ազգ. վարչութիւն եւն.):

Այս հրահանգները եւ ուրիշ վերապահումներ կը ցուցնեն իրաքանչիւր ընկերոջ եւ կոմիտէի հետեւելիք ճամբան, եւ անդին կը մնայ լայն ասպարէզ բուն կուսակցական պարտականութեանց համար:

Դժբախտաբար, յաճախ չեղումներ կամ թիւրիմացութիւններ կը ծագին, մէկը միւսին կը սաոբադասուի, եւ կ'ունենանք անհամոյութիւններ, չըջանէ չըջան:

Եւ սակայն, այս կացութեան առջեւ ալ անզօր չենք:

Ղեկավար Մարմինները միշտ կը հետեւին անցուդարձին: կը մատնանշեն թերութիւնները, գրաւոր կամ բերանացի, յիշեցնելով կուսակցութեան որոշումները:

Եւ եթէ երբեմն դժուար կ'ըլլայ պահել հաւասարակշռութիւնը, պատճառը այն է որ, ոչ միայն ցկերուցան փոխուած ենք անձայրածիր տարածութիւններու վրայ, այլ եւ կը դանուինք իրարու մօտ տարբեր միջավայրերու մէջ: թէ՛ ազգային եւ թէ՛ կուսակցական տեսակէտով:

Միջավայրեր կան, ուր ազգային կեանքի մէջ Դաշնակցութեան դերը կը սահմանափակուի միայն հրապարակային տեսութիւններով,— մամուլ:

Իսկ վայրեր ալ կան, ուր ծագկոց մը բանալու կամ ազգային հանդէս մը սարքելու հոգն անգամ կ'իյնայ ուի մը Դաշնակցականներու վրայ:

Այս լուսաբանութիւններէն յետոյ, քննենք Պուքրէչի մեր աշխատակիցին տրուածները եւ թելադրութիւնները:

Այնտեղ կան հարցեր որոնք որքան քրքրուին, այնքան լոյս կը ծագի:

Եւ կան խնդիրներ որոնք իսկապէս մտածութեան տրուած են:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԵՌ Ի՞ՆՉ ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐ ՊԻՏԻ ԲԱՆԱՆ ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ԽԱՉԱԳՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Արհայական փաստաբան մը խենդեցաւ

ՕՐԻՈՐԴ ՄԸ Կ'ՈՒԶԷՐ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԸԼԼԱԼ

Սթավիցքիի գործին հետ կապուած ամէն մէկ հարցաքննութիւն, հետապնդում կամ տեսարան նոր փոթորիկ մը կը բանայ ուղղակի կամ անուղղակի: Կը յիշուի թէ՝ անցեալ շաբթու օգնական դատախազ մը ինքզինքէն ելլելով, ուզեց Թոյն խմել եւ անձնասպան ըլլալ:

«Ինքզինքէն ելլելու», բուն բառով կատաղի խենդութեան բուռն տեսարան մը եւս պարզուեցաւ երկուշաբթի օր, դատական պալատին մէջ:

Երիտասարդ փաստաբան Տիւթէյէյ ոը Լամօթ (արքայական), որ կամաւին անդամ արձանագրուած է 1927էն ի վեր, յանկարծ խենդեցաւ: Արագօրէն դիմեցին դիրքերու հասած էր այս փաստաբանը, եւ մեծ ապագայ կը խոստացուէր իր շրջանակին: Ինչպէս սովորութիւն է ըսել: Փետրուար 6ին ինքն էր որ խումբ մը բարեկամներու ղլուխն անցած, հանդիսաւորապէս կրակի տուաւ ներքին նախարարութեան դիմացի պարտէզին մէջ: Ցետոյ Պ. Ֆրոյի փաստաբանական տարազը, դատական պալատին մէջ: Ցետոյ պալատին գմբէթը բարձրացած էր, սուգի դրօշ պարզելու համար:

*Երկուշաբթի կէս օրին, փաստաբանը դատական պալատ դնաց փաստաւոր հայկերոյթի մը յետոյ որ տրուած էր ի պատիւ իրեն, նոր պաշտօնի մը առթիւ: Հարցաքննիչ մասնաններու նրբանցքներէն անցած ատեն, բարձրաձայն դիտել տուաւ թէ կասկածելի մարդիկ կը վխտան եւ պահակներուն մատնանշեց երկու վկաներ, պահանջելով անոնց ձերբակալումը: Պահակները հպատակեցան համազգեստաւոր փաստաբանին հրահանգներուն եւ ձերբակալեցին երկու վկաները, որոնք ազատ արձակուեցան անմիջապէս: Ցետոյ փաստաբանը հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Օբտոնոյի գրասենեակը մտաւ, ճիշդ այն պահուն երբ կը հարցաքննուէր Ռոմանիենօ, Սթավիցքիի քարտուղարը: Փաստաբանը խօսքը ուղղելով հարցաքննիչ դատաւորին, դիտել տուաւ թէ «պէտք եղածին պէս ք

ՅԱՅՆ ՏԵՂ ՅՕՐԻՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆԸ

1914 ... տարեմտի վիպասանը ծանոթ է ընթերցողներուն իր «Ցամաք ու ծով» վիպակներով։ Ան ներկայիս կը գտնուի Թիֆլիսի մէջ, ուր կը հրատարակէ «Ցամաք ու ծով» անունով ամսագիր մը։ Ստորեւ կու տանք անոր նոր վիպակին առաջին գլուխը։

Ամառ էր։ Ամիսներ էին անցած արդէն, որ Ռուսիոյ մէջ պատերազմ կը մղուէր։ Ամէն օր նոր զոհեր կը պահանջէր ան։ Ամէն օր նոր ընտանիքներ կը սգային իրենց հարազատները։ Ամէն օր նոր այրիներ ու որբեր կը յառաջանային։ Ամէն օր նոր արիւն կը հոսէր։ Ամէն օր նոր ոճիրներ կը գործուէին։ Ամէն օր նոր աղէտներ կը պատահէին։ Ամէն օր նոր ... Ամէն օր նոր ...

Ամէն օր նոր ...

ՊԱՍՓՈՐԸ ԱՀ ԽՏԱՆԱՏԻՐ ԲՈՒՄԱՆԻՆ

«ԽՆԴՈՒՄ ՍՈՒՏԸ ՊԱՍՓՈՐԻՆ»

— 58 —

— Ամեն ինչ պետք է ունենա իր ժամանակը, ասում է իմաստունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ամեն ինչ պետք է ունենա իր տեղը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ամեն ինչ պետք է ունենա իր տեղը։

—

տարմական ոգիով գործադրուելու հիման վրայ ստորագրուած է:

Ձեմ կրնար առանց շեշտելու անցնիլ թէ, չորս արտաքին նախարարներու ժողովին մէջ տիրող ոգին, իրարու հետ սակարկելէ աւելի, իրարու աւելի մօտենալու եւ դաշնագիրը ի շահ ազգերու աւելի բեղուն դարձնելու մրցակցութիւն մը եղաւ:

Մեզի հարեւան մեծ եւ փոքր պետութիւնները, որոնք մօտէն եւ հեռուէն կը շահագրգռուին խաղաղութեան պահպանումով եւ մեզի նման կ'ուզեն ու Պալքանները խաղաղութեան թումբ մը կազմեն, փրենց կարծիքները չխնայելով մէկտեղ, մեզի հանդէպ առաւելագոյն բարեացակամութիւնը ցոյց տուին եւ իրենց ուղղամիտ բարեկամութեան եւ վստահութեան զգացումները յայտնեցին մեր երկրին նկատմամբ: Բարձր ժողովիդ առջեւ այս առթիւ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Մոսկուայի կառավարութեան որուն հետ մեր յեղափոխութեան դէտ առաջին օրերէն կապուած ենք անխախտելի կապերով:

Կ'ուզեմ գոհունակութեամբ յիշել նաեւ ընթացքը Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Իտալիոյ եւ Հունգարիոյ, որոնց հետ մենք կապուած ենք չէզոքութեան եւ բարեկամական դաշնագրերով եւ որոնք ևոյնպէս այս ուխտին առթիւ իրենց վստահութիւնը եւ խաղաղութեան սէրը ցոյց տուին մեր երկրին հանդէպ:

Ոչ – հարեւան միւս մեծ ու փոքր պետութիւններն ալ, կամ բարեացակամ հանդիսատեսի դիրքը բռնեցին եւ կամ բաջալերեցին մեզ:

Թուրքերը կը հաւածուի՞ն Պուլկարիոյ մէջ

Թուրք թերթերը վերջերս շատ կը զբաղին Պուլկարիայով, մանաւանդ այն օրէն ի վեր որ Սոֆիա մերժեց ստորագրել Պալքանեան դաշինքը: Բայց կը զբաղին ոչ թէ մեղադնալով Պուլկարիոյ, այլ հանրային կարծիքը ևոր դէմ գրգռելու համար: Կ'ուզեն այն տպաւորութիւնը ձգել թէ Պուլկարիա անկուր հալածանքներու կ'ենթարկէ Թուրքերը:

Այս անգամ « Միլլիյէթ »ն է որ կ'աղաղակէ·

— Ըր չանցնիր որ թերթերու մէջ լուր մը չգտնուի այն ճնշումներու մասին զոր Պուլկարիոյ Թուրքերը կը կրեն տեղացիներէն եւ ևոյն իսկ կառավարութենէն: Երէկ դարձեալ գրուած էր թէ բազմաթիւ թուրք ընտանիքներ, չկարենալով հանդուրժել « ֆօմիթէնի »ներու հալածանքներուն, ցունաստան ապաստանած են:

Գիտենք թէ ի՞նչ է խաղաբականութիւնը որ դժբախտաբար հիմնէն ի վեր կը գործադրուի Պուլկարիոյ մէջ: Հակառակ խաղաբական լաւ յարաբերութեանց եւ զանազան այցելութեանց առթիւ խօսուած ճառերուն, Պուլկարիա իր պատանեկին մէջ չսեղմելու վճիռ մը կը պարզէ: Բայց ներկայիս չկարենալով դուրսը ծաւալիլ, կը փորձէ ներքինապէս ծաւալիլ: Ասոր ալ միջոցը պարզ է·— հոն ապրող Թուրքերը վտարել եւ տեղաւորուիլ տարիներէ ի վեր անոնց շինած բոյներուն մէջ:

Ասոր համար կ'օգտուին ամէն միջոցէ: Ապացոյց այն՝ որ արբայական հրովարտակով պուլկարահպատակ դարձուցին հայրենազուրկ Արիւճ Օրուճը:

Բայց պուլկար դիւանագէտները ևկատի առած են թէ այս մասին ի՞նչ պիտի պատասխանեն արտասահմանին, եւ այս ևպատակով միջոցներ ալ ձեռք առած են: Այսպէս, *Զօրա* թերթին մարտ 4ի թիւին մէջ հրատարակուած է Պուլկար գործակալութեան մէկ հեռագիրը, որ կ'ըսէ ի մէջ այլոց·

« Օտար եւ մասնաւորաբար կարգ մը հարեւան երկիրներու թերթերը կը գրեն թէ Պուլկարիոյ փոքրամասնութիւնները եւ մանաւանդ Թուրքերը ծրագրուած ձեւով կը վտարուին: Նոյնիսկ գրոյց տարածուեցաւ թէ բազմաթիւ թուրք ընտանիքներ փախած են, լքելով իրենց տուներէն: Բոլոր այս լուրերը սուտ են, սխալ են »:

Այս գեկոյցը հաղորդած ատեն, պուլկար գործակալութիւնը կը մռնձայ թէ Սոֆիայի *Փօպեսա* թերթը ասկէ առաջ երկարօրէն գրեց թէ Պուլկարիոյ Թուրքերը սահմանէն անդին անցած են, չկարենալով հանդուրժել եղած ենթրումներուն:

Այդ գեկոյցը կ'ըսէ թէ ի՞նչ է պատճառը որ Թուրքերը կը լքեն տեղացիներէն եւ ևոյն իսկ կառավարութենէն: Երէկ դարձեալ գրուած էր թէ բազմաթիւ թուրք ընտանիքներ, չկարենալով հանդուրժել « ֆօմիթէնի »ներու հալածանքներուն, ցունաստան ապաստանած են:

Գիտենք թէ ի՞նչ է խաղաբականութիւնը որ դժբախտաբար հիմնէն ի վեր կը գործադրուի Պուլկարիոյ մէջ: Հակառակ խաղաբական լաւ յարաբերութեանց եւ զանազան այցելութեանց առթիւ խօսուած ճառերուն, Պուլկարիա իր պատանեկին մէջ չսեղմելու վճիռ մը կը պարզէ: Բայց ներկայիս չկարենալով դուրսը ծաւալիլ, կը փորձէ ներքինապէս ծաւալիլ: Ասոր ալ միջոցը պարզ է·— հոն ապրող Թուրքերը վտարել եւ տեղաւորուիլ տարիներէ ի վեր անոնց շինած բոյներուն մէջ:

Ասոր համար կ'օգտուին ամէն միջոցէ: Ապացոյց այն՝ որ արբայական հրովարտակով պուլկարահպատակ դարձուցին հայրենազուրկ Արիւճ Օրուճը:

Բայց պուլկար դիւանագէտները ևկատի առած են թէ այս մասին ի՞նչ պիտի պատասխանեն արտասահմանին, եւ այս ևպատակով միջոցներ ալ ձեռք առած են: Այսպէս, *Զօրա* թերթին մարտ 4ի թիւին մէջ հրատարակուած է Պուլկար գործակալութեան մէկ հեռագիրը, որ կ'ըսէ ի մէջ այլոց·

« Օտար եւ մասնաւորաբար կարգ մը հարեւան երկիրներու թերթերը կը գրեն թէ Պուլկարիոյ փոքրամասնութիւնները եւ մանաւանդ Թուրքերը ծրագրուած ձեւով կը վտարուին: Նոյնիսկ գրոյց տարածուեցաւ թէ բազմաթիւ թուրք ընտանիքներ փախած են, լքելով իրենց տուներէն: Բոլոր այս լուրերը սուտ են, սխալ են »:

Այս գեկոյցը հաղորդած ատեն, պուլկար գործակալութիւնը կը մռնձայ թէ Սոֆիայի *Փօպեսա* թերթը ասկէ առաջ երկարօրէն գրեց թէ Պուլկարիոյ Թուրքերը սահմանէն անդին անցած են, չկարենալով հանդուրժել եղած ենթրումներուն:

Այդ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) t=: R ... Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
15
ՄԱՐՏ
JEUDI
15 Mars
1934

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխսլովաքիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2445

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՒՄԱԿՑԱԿԱՆ ՀՈԳԵՐԸ

— oo —

Իր տրտունջներուն մէջ, Պուքրէշի մեր աշխատակիցը ունի մէկ հիմնական մտահոգութիւն,— գտնել միջոցներ, ապահովելու համար նոր սերունդին կուսակցական դաստիարակութիւնը:

Իր կարծիքով, պատահականութեան ձգուած է այս խնդիրը: Մեր ընկերները եւ մամուլը կլանուած են «արտակուսակցական» աշխատանքով:

Ի՞նչ կ'առաջարկէ ընկերը, իբրեւ գործնական միջոց:

1. Հաստատել ակումբներ եւ գրադարաններ: Ճարել ազդային քաղաքական կեանքէ առնուած թատերախաղեր: Կազմել ազգային – յեղափոխական ձայնագրուած երգարաններ: Հաստատել դաստիօսական եւ վիճարանական ժողովներ:

2. Բոլոր չրջաններու մէջ ստեղծել տնտեսական ձեռնարկներ:

3. Կուսակցական բաժին բանալ դաշնակցական մամուլին մէջ:

Ըսէ՞նք, նորէն, թէ այս բոլոր թելադրութիւնները եւ դեռ ուրիշ ծրագիրներ նախատեսուած են կուսակցական ժողովներու մէջ, բայց գործադրութիւնն է որ կաղայ: Ինչո՞ւ:

Պատճառները բազմազան են,— միջավայրի անյարմարու – թիւն, քաղաքական կամ տնտեսական դժուարութիւններ, երբեմն ալ անհոգութիւն կամ ուժերու պակաս:

Օրինակ, Մ. Նահանգներուն մէջ հինէն ի վեր ունինք ակումբներ եւ գրադարաններ, չաոերը՝ սեփական չէնքերով: Եւ նորեր ալ կը բացուին:

Իսկ Ֆրանսայի մէջ, ահա տասը տարիէ ի վեր սրճարանները կը կազմեն մեր «ծանօթ հաւաքատեղին»:

Ֆրանսայի Դաշնակցական ուժը չատ ալ պակաս չէ ամերիկանէն: Եւ կը զերազանցէ զայն, տարիքի երիտասարդութեան տեսակէտով:

Եւ սակայն, բացի քանի մը զուտ տնական քաղաքներէ, կուսակցութիւնը չունի սեփական ակումբ, նոյն իսկ տեւական հաւաքատեղի մը: (Ինչպէս չունին ուրիշ կազմակերպութիւններ եւ միութիւնները):

Մանաւորապէս Փարիզը ամէնէն ժժգոյն պատկերը կը ներկայացնէ, այս ճակատին վրայ:

Մինչդեռ աւելի համեստ զաղութներու մէջ,— Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Եգիպտոս եւ Սուրիա, կուսակցութիւնը յաջողած է պահել կամ նոր ի նորոյ չինել ակումբներ:

Զոհողութեան ոգի՞ն է որ կը պակսի Փարիզի կամ Ֆրանսայի մէջ: Ո՛չ: Աւելի չէն օրերուն, երկրորդական համարուած է այս հոգը, իսկ այսօր չատ ծանր են արդելքները: (Տէսինի տունը մնաց մեկ բացառութիւնը):

Արդ, աւելորդ պիտի ըլլար բացատրել թէ՝ երբ չունիս սեփական հաւաքատեղի, չատ մը առաջադրութիւններ կը մատնուին պատահականութեան: Ուրիշ բան է ակումբ – զրադարան հաստատել սրճարանի մը անկիւնը, եւ բոլորովին ուրիշ բան՝ ունենալ քու տունդ:

Հակառակ այս դժուարութեան, Ֆրանսայի մէջ ալ կարելին փորձուած է եւ կը փորձուի, լրացնելու համար այս պահանջը:

Այս պարագային ալ, մեր ցիրուցան վիճակը դժբախտաբար թոյլ չի տար ուժերը բաժնել համաձայն կանխորոշ ծրագրի մը: Ուրեմն, իւրաքանչիւր միջավայր իր ունեցածն է որ պիտի օգտագործէ ու սպառէ:

Ինչ ատոր համար ալ, չատ դժուար է օրուան պահանջները համաձայն կազմակերպել, այլ մանաւանդ նորոգել, թարմացնել նոր սերունդին կուսակցական դաստիարակութիւնը:

Արդարեւ, մենք պէտք ունինք նաեւ նորոգուելու, խմորուելու, արդիանալու:

Հին փառքերն ու աւանդութիւնները բաւական չեն, սերունդ հասցնելու համար:

Անընդհատ հոլովումներ տեղի կ'ունենան մեր շուրջը, մեր աչքերուն առջեւ: Ամէնէն յեսամնայ երկրին մէջ ալ, փոփոխութիւններ կատարուած են որոնք վերադնահատում կը պահանջեն: Մեր պանդուխտի կեանքն անդամ օրէ օր աւելի ուժգնօրէն կը շեշտէ երէկուան եւ այսօրուան տարբերութիւնները:

Օրինակ, երէկ միջավայրն ու անցեալի համայքը բաւական էին չարժման մէջ դնելու բազմութիւնները, նոյն իսկ առանց կուսակցական անդամատեարի:

Այսօր, բոլորովին հակառակ միջավայրերը եւ ընկերային ու տնտեսական խմորումները զգալապէս ազդած են նաեւ մեր չարքերուն վրայ:

Երէկ չունէինք բանուոր, այդ բառին գիտական իմաստով:

Այսօր հայրենի հողէն եւ բանիերկիններէն կարուած բազմութեանց չախչախիչ մեծամասնութիւնը բանուորներ եւ համեստ արհեստաւորներ են: Եւ ճարտարագործական բանուորներ, ոչ թէ հողի մշակներ:

Երէկուան գիւղացին անդամ կերպարանափոխուած է տասը տարի յետոյ, քանի որ հողին հետ կապուելու բախտ չունի մինչեւ իսկ արեւելեան զաղութներուն մէջ:

×

Վերջին խօսք մըն ալ՝ դաշնակցական Թերթերու կուսակցական բաժնի մասին:

Երեւութապէս, այս բաժինը ունին բոլոր Թերթերն ալ. բայց չէ՞ որ անոնց բովանդակութիւնը պիտի տան մարմինները:

Արդ, մեր մարմինները կամ անոնց նշանակած Թղթակիցները տա հասարակ պարբերական հանդէսներու հետ կը չփոթեն «կուսակցական կեանքը»: (Խօսքը յօդուածներու մասին չէ): Ապա ուրեմն, բաժինը կը մատնուի պատահականութեան:

Մեւս կողմէ, կուսակցական որոշումները Թոյլ չեն տար զեկոյցներ եւ տեղեկութիւններ հաղորդել եւրոպական ձեւով:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍՈՒՉԸ ՆՈՐԷՆ ՓՈԽՈՒԵՑԱՒ

Դատական Ոստիկանութեան Տեսուչը պաշտօնանկ

Նախարարական խորհուրդը վարչական կարեւոր փոփոխութիւններ կատարեց առջի օր: Ապահովութեան տեսուչ Պ. Ժէ, որ նշանակուած էր Տալատիէի դահլիճին կողմէ, անյարմար նկատուելով կոչուեցաւ ուրիշ պաշտօնի մը եւ իրեն յաջորդեց Պ. Պէրթուան: Նոր տեսուչը բարձր պաշտօններ կը վարէ 15 տարիէ ի վեր եւ ունի անդամ յիշատակութեան արժանացած է պատերազմի ընթացքին, սատնալով Պատուոյ Լեգէոնի աստիճան:

Միեւնոյն ժողովին մէջ, վերջնապէս պաշտօնանկ եղաւ Պ. Բաւիէ Կիշառ, դատական ոստիկանութեան տեսուչը, որուն անունը շատ կը յիշուի Սթաւիսքիի գործին առթիւ: Պ. Կիշառ անգամ մը տեղափոխուած էր Շոթամի դահլիճին կողմէ, բայց գործը առկախ մնաց: Նախարարական խորհուրդի երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, որոշուեցաւ վերջնապէս արձակել զայն, մանաւանդ որ բռնուած էր նոր յանցանքի մը մէջ,— իրենց հասցէներուն չէր ղրկած Պատկինի հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ նախկին նախարարներ Թիւլիէն Տիւռանի եւ Տալիմիէի դէմ հանուած կոչնագիրները: Պաշտօնանկութեան ձեւը ծանր է մանաւանդ անոր համար որ, Կիշառ խնդրած էր վեց ամիս եւս շարունակել իր պաշտօնը: Իրեն յաջորդեց Պ. Շարլ Մէյէր:

Թերթերը կ'ըսեն Թէ պիտի փոխուի նաեւ ոստիկանութեան վերատեսուչը, Պ. Պոնֆուա Սիպուռ, որ ապրյունի նշանակուած էր Տալատիէի դահլիճին կողմէ, իբրեւ յաջորդ Քիասիի: Հաւանական Թեկնածուներ կը համարուին Սէն – է - Ուազի եւ Հիւսիսային զաւառներու նահանգապետները:

Ամբաստանեալ մը կը հաստատէ երեւելիներու կապերը՝ Սթաւիսքիի հետ

Մորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը առջի օր լսեց փաստաբան Կիպուռ Ռիպօն, որ եղած է Սթաւիսքիի քարտուղարը, վարած է «Լա Վոլոնթէ» Թերթին գործերը, իսկ ութ ամիս ալ պաշտօն ունեցած է երկաթական նախարարութեան մէջ, Պ. Ժոռժ Պոնէի օրով: Այս ամբաստանեալը չատ կարեւոր վկայութիւններ տուաւ, յայտնելով Թէ որոնք սերտ կապեր ունէին Սթաւիսքիի հետ: Մեւնոյն ատեն բացատրեց չատ մը չէքերու ծածկագրութիւնները: Ապատովանեցաւ Թէ երկաթական նախարարութեան մէջ իրեն պաշտօն գտաւ Տիւպառի, «Լա Վոլոնթէ»ի անօրէնը, Թէ միայն մէկ անգամ տեսած է նախարարը եւ հաղիւ երկու տեղեկագիր կազմած: «Ընելիք գործ չունէի», ըսաւ: Հաստատեց Թէ Սթաւիսքիի Պ. Պոնէի հետ ճաշած է Շերբուրգի տնտեսական խորհրդաժողովին մէջ: «Նախարարին համար պատահմունք էր այս, բայց Սթաւիսքիի յատկապէս կ'ուզէր այս տեսակցութիւնը»: Պատմեց Թէ երբ առաջին եւ վերջին անգամ տեսաւ Պոնէն, նախարարը խնդրեց վկայութիւն չտալ գործի մը մէջ որ կապ ունէր իր եղբօրը հետ: «Զգացի, ըսաւ, որովհետեւ կուրազիի հիւանդութիւն ունէի»: Ապատովանեցաւ Թէ 700,000 ֆրանք ստացած է Սթաւիսքիէն, «Լա Վոլոնթէ»ի ծախքերը հոգալու համար, Թէ միեւնոյն ատեն Թերթին անօրէնը ամսական 40,000 ֆրանք կը ստանար պետական գաղտնի վարկերէն, վարչապետութեան միջոցաւ: Այս առթիւ հաստատեց նաեւ Թէ Սթաւիսքիի կապ ունէր «Ռամփար» Թերթին հետ:

Քննիչները անընդհատ հարցումներ կը տեղացնէին, եւ ամբաստանեալը առանց վերապահութեան կը պատմէր իր գիտցածները: Իր պատմութեան համաձայն, Սթաւիսքիի բոլոր ձեռնարկներուն օգնած են պետական անձեր,— քաղաքապետական խորհուրդի անդամ Տըլյավան, հողագործական նախարարութեան պաշտօնատարներէն Պլանշօ, դատական, ներքին, աշխատանքի նախարարութեան եւ ապահովութեան տեսչութեան պաշտօնատարներ: Բացատրեց Թէ իր մատնանշած անձերը բոլորն ալ գիտէին Թէ ո՛վ է Սթաւիսքին: Իր բացատրութիւններէն կ'երեւայ Թէ վիճելի չէքերէն 300,000 ֆրանքի գումարը յատկացուած էր Պ. Թառարիէօլի:

Նախորդ օրուան վկայութեանց մէջ, քննիչ յանձնաժողովին անդամներէն ապգայնական երեսփոխան Պ. Մանտէլի անունն ալ տրուած ըլլալով, այս վերջինը անմիջապէս յայտարարեց Թէ մէկ անգամ, ճաշի մը առթիւ, բարեկամներ իրեն ներկայացուցին Սթաւիսքին, որ առեւտրական ձեռնարկ մը առաջարկեց, բայց ինք մերժեց: Ձախակողմեան քննիչները չգոհացան այս բացատրութեամբ եւ պահանջեցին որ դուրս ելլէ, բայց Մանտէլ մերժեց: «Ինչո՞ւ մինչեւ հիմա չէիք յայտնած», կը պոռային երեսին:

Փետրուար 6ի դէպքին քննութիւնը

Փետրուար 6ի դէպքին քննիչ յանձնաժողովն ալ կարեւոր իրողութիւններ երեւան հանեց երեքշաբթի օր:

Վկաներէն Փաթընոթր հերքեց Թէ դրամ ուզած են իրմէ, մարտական խումբեր կազմելու համար: Միայն խոստովանեցաւ Թէ Քիասի չանձնարարած էր իրեն չխառնուիլ ապօրէն կազմակերպութեանց: Փարիզի երեսփոխան Սուլիէ հարցուց Թէ ընկերվարականներու եւ համայնավարներու միացեալ ճակատը դրամ պահանջած էր ձենքի համար: «Ոչ», պատասխանեց վկան:

Ոստիկանական պաշտօնեաներու ընկերակցութեան քարտուղարը յայտնեց Թէ սոխուած էին կրակ ընել, ինքնապաշտպանութեան համար: Յայտնեց Թէ ոստիկանները չատ կը ցաւէին Պ. Քիասիի հեռացման համար, բայց չէղոքացան իրենց հաւատարմութենէն: Քիասին ալ պատուիրած էր,— «Ցոյցը մի՛ ընէք: Ձեր պարտականութիւնը կատարեցէք»: Ուրիշներ ալ նոյնիսկ ատ վկայութիւններ տուին:

Դատաւոր Փռեւնի ճոռ դիպուածութիւնը

ԹՄՐԵՑՈՒՑԱՆ ԵՒ ՈՂՋ ՈՂՋ ԿԱՊԱՆ ԵՆ

Երեքշաբթի օր Փարիզի մէջ տեղի ունեցաւ սպանեալ դատաւոր Փռէնոի երկրորդ եւ աւելի մանրակրկիտ դիակննութիւնը, դեկավարութեամբ Փրօֆ. Պալթազարի եւ մասնակցութեամբ չարք մը ականաւոր բժիշկներու: Դագաղը բանալէ եւ չորս ժամ անընդհատ քննութիւն կատարելէ յետոյ, մասնագէտները տեղեկագիր մը կազմեցին որ կ'ըսէ.— 1. դատաւոր Փռէնոի մահը հետեւանք է չոդեկառքի էախէլման, որ տեղի ունեցած է ողջ վիճակի մէջ.— 2. Թոքերու եւ երիկամներու քննութենէն կ'երեւայ որ դատաւորին քիէն քաշել տուէր էին չատ գրգռիչ նիւթ մը, որ խորունկ թմրութիւն մը յառաջ բերած է:

Ուրիշ երեք մասնագէտներ պիտի քննեն հանդուցեալին փորոտիքը:

ԱՅԼ ՈՒ ԱՅԼ

ՀԱՅԸ ՁԻՈՎ ԳԱՅԼ Կ'ՈՐՍԱՅ

»»»·«««

Երէ ըսին Թուրքիոյ մոնկոլեան խոտրամանկութեան քնորոշման համար թէ՝ նապաստակը կառոյ կ'որսայ, Հայուն բաջութեան համար ալ պէտք էր ըսել.— Հայը ձիով գայլ կ'որսայ:

Վկայ՝ «Ցուշեր Կուկունեան արշաւախմբից»ը, ուր մանրամասն կը յիշուի բաջարի եւ միշտ ձիաւոր Շիրակեցիին գայլ որսալու պարզ այլ յանդուգն ձեւը: («Հայրենիք» ամսագիր կամ «Ցառաջ» 4 մարտ):

Այո՛, այս ոգին պէտք է սիրապետէ ամէն Հայու սրտին խորը: Բաջութիւն եւ ազնուութիւն: Ի՛նչ ալ ըլլայ բաղաքացիներու եւ «լըվանդէն»ներու կարծիքը ներազգոյն յաջողութեանց մէջ – ջոցներուն մասին· ի՛նչբան փոլիթիքոսութեան նոր դեղագիրներ հրամցնեն մեզի, մենք մէկ համոզում պէտք է ունենանք, անյեղլի եւ վերջնական, — Հայը արիայեղ ժողովուրդ մըն է, Հայը բաջ է եւ ազնիւ: Հայը մշակոյթով բարձր է· Հայը իր բարոյականի եւ սովորոյթի ըմբռնումներուն մէջ տիպար կրնայ հանդիսանալ դեռ շատ մը ազգերու· Հայը կը դիմանայ ամէն պատահարի եւ միշտ վերջին յաղթողը ի՛նքն է· Հայը իր հայրենիքը կը սիրէ ամէն բանէ աւելի· Հայը ազգ եւ լեզու սրբութիւն կը համարէ: Հայը կռուող է մինչեւ վերջին կաթիլը արեան, ի խնդիր իր հայրենիքին եւ ազգային սրբութեանց:

×

Այս առթիւ, միտքս կ'իյնայ երգ մը, այնպէս ինչպէս հայրիկս «խայրիկ»ին համար կ'երգէր մեզի·

Հայրի՛կ, հայրի՛կ, երբ աչերնիս
Դէպ՝ Արմենիա մինք ուղղենք·
Այրած սրտիս, կարօտ ըղձիս,
Հառաչանօք քիչ յիշենք:

...Ա՛հ հինգ հարիւր տարուան մեռ –
եալք
Այսօր ոտքի կանգնեցան,
Գացէք ըսէք ան վատ Թուրքին
Դատաստանը վերջացաւ:

Հայը բանտէն չի վախնար
Հայը մահէն չի վախնար,
Այլ նա կ'ուզէ պատերազմիլ
Հայկական հողի վրայ:

(Այս վերջին երկու տողին տեղ արգահատանքով երբեմն կ'ըսէր·— *Քէօր Մսոքէն կը վախնայ...*)

×

Դժբախտաբա՞ր, դժբախտաբար: Մատի վրայ կը համրուին «խայրիկ»ները մեր ազգային կեանքին մէջ, մինչ հսկայական փաղանգ մը ունինք դատապատճառ կղերականներու եւ «Քէօր Մսոքէն»ներու···:

Բայց կը հաւատացնենք ձեզի, բոլոր տեսակի ուրացողներ, որ վերջ ի վերջոյ ցեղը պիտի յաղթանակէ: Արեւ – պիսկոպոս Ղեւոնդները եւ Ֆստիկ Մազլումները չե՛ն որ պիտի կրնան խաթարել այս ազնիւ ցեղին ոգին: Պիտի անցնի դարէ ամպի մը պէս, բայց ցեղը պիտի մնայ յաւիտեան իր Վարդաններուն, Անդրանիկներուն, Ա – րամներուն, Մուրատներուն եւ Քեռիներուն հետ:

ՍԼԱՔ

Կարեւոր խորհրդակցութիւն Հռոմի մէջ

Այջի օր Հռոմ հասան Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ վարչապետները, խորհրդակցելու համար Պ. Մուսոլինիի հետ: Քաղաքական չրջանակներու մէջ ուշադրութեամբ կը հետեւին այս խորհրդակցութեանց: Թերթերու տեղեկութեանց համաձայն, Մուսոլինիի ծրագիրը մը կազմած է, որուն գլխաւոր սկզբունքներն են.— 1· Անկախութիւն Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ.— 2· Աջակցութիւն՝ երկու երկիրներուն անկախութեան պաշտպանութեան համար.— 3· Գործակցութիւն՝ տնտեսական վերակազմութեան համար: Իրազեկներ դիտել կուտան Թէ աւելի կարեւոր խնդիրներ պիտի քննուին, ի հարկին Զեխոսլովաքիոյ մասնակցութիւնն ալ նկատի առնելով:

Պուլկարական քաղաքական Պալհանեան Ուխտին դէմ

ԱՆԱՆՑ

«ՁԵՆՔ ԿՐՆԱՐ ՀՐԱԺԱՐԻԼ ՄԵՐ ԻՏԷԱԼՆԵՐԷՆ»

Պոլսոյ Թուրքերէն Թերթերը կը շարունակեն լարուած հետաքրքրութեամբ հետեւիլ Պուլկարիոյ անցուդարձին, ժողովրդական արտայայտութեանց եւ լրագրական հրատարակութեանց·

«*Մլլիյէթ*» կ'իմանայ Թէ «Թրակիա» կոմիտէի բարձրագոյն մարմինը որոշած է մարտ 29ը տօնել իբրեւ Թրակիոյ օրը: Այդ օրը միթինկներ պիտի գումարուին եւ պիտի պահանջուի որ կրկին Պուլկարիոյ կցուին Թրակիան եւ արեւմտեան Մակեդոնիաները:

Այս առթիւ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի անոնց համար որ զոհուեցան Թրակիան Պուլկարիոյ կցելու պայքարներուն մէջ:

*** Սոֆիայի «Սլօվօ» Թերթը կը յանձնարարէ չարաբերութիւնները զօրացնել Եուկոսլավիոյ հետ, դիտել տալով Թէ այս կ'ուզեն բոլոր Պուլկարները: Բայց վախ կը յայտնէ որ Մակեդոնական կոմիտէն կը դժուարացնէ պուլկար եւ եուկոսլաւ մերձեցումը:

«Մակեդոնական համաժողովը,— կը շարունակէ *Սլօվօ*,— վերջին անգամ յայտարարեց Թէ «Պալհանիներու մէջ դեռ չլուծուած խնդիր մը» կայ: Այդ խնդիրն է գոյութիւնը պուլկար զանգուածի մը որ գրկուած է դաշնագրերով նախատեսուած բոլոր իրաւունքներէն: Համաժողովը յայտարարեց Թէ Մակեդոնիոյ Պուլկարները ամէն միջոցով պիտի պայքարին այս վիճակին դէմ:

«Խաղաղասիրական պայքարը պէտք չէ արգելէ հանդիսանալ Պուլկարեւ եուկոսլաւ մերձեցման: Մինչդեռ եուկո – սլաւ կառավարութիւնը չընդունիր ասիկա, եւ կ'ուզէ որ Մակեդոնիոյ գաղափարը հանենք մեր միտքէն եւ չզբաղինք այդ շրջանի Պուլկարներով:

«Չենք ըմբռներ համաձայնութիւն մը որ կ'արգիլէ Պուլկարիոյ Մակեդոնացիներուն այցելել իրենց երկիրը, ինչպէս նաեւ Մակեդոնիոյ Պուլկարներուն՝ այցելել Պուլկարիոյ իրենց ազգականներուն»:

Կառավարական Նէզավիսիմօսթ Թերթն ալ խմբագրական մը կը հրատարակէ Պուլկարիոյ իտէալներու մասին: «Պուլկար ազգին պատմութիւնը ճշդած է մեր իտէալները, որոնց իրականացումը կենսական անհրաժեշտութիւն մըն է եւ որոնք մեզ կը մղեն դէպի Սթրոմայի եւ Մարիցայի հովիտները, ինչպէս նաեւ Եգէական:

Այս փափաքները արմատ նետած են բոլոր Պուլկարներու սիրտին մէջ, եւ հարկ եղած ուժը կը ներշնչեն՝ յաղթելու համար օրուան դժուարութեանց: Այդ իտէալները չդողցին որ պուլկար ազգը մասնակցի Պալհանեան ուխտի խաղին: Դարձեալ այդ իտէալները ամէնէն լաւ պահակը պիտի ըլլան պուլկար ազգին համար»:

«*Զարիա*» յօդուած մը կը հրատարակէ սա վերնագրով.— «Պուլկարներուն դէմ պատերազմը կը շարունակուի»: Ըսելէ յետոյ Թէ Պալհանեան ուխտին նպատակն է շարունակել հարեւաններուն հակապուլկար բաղաքականութիւնը, Թերթը կ'աւելցնէ·

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳՈՐԾԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՐ ՀԱՄԱՐ

— oo —

«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՊԵՏ ՆԱՄԱԿԸ

Մեր հասցեին ուղարկված նամակներից մեկում ընթերցող Ա. Ա. Ալեքսանյանը գրում է.

«Ես ձեր թերթի հավատարիմ ընթերցողն եմ և ամեն անգամ, երբ ստանում եմ նոր համար, նախ և առաջ կարդում եմ «Նամակներ ընթերցողներից» խորագրի տակ տպագրված նամակները։ Ինձ հետաքրքրում է, թե ինչ են գրում ընթերցողները, ինչ պատասխան են ստանում խմբագրությունից և ինչ միջոցներ են ձեռնարկվում նրանց նամակներում բարձրացված հարցերի կապակցությամբ։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

Ես ուզում եմ ձեզ հետ կիսել իմ տպավորությունները ձեր թերթի մասին։ Ինձ թվում է, որ ձեր թերթը ոչ միայն պետք է ներկայացնի ընթերցողների նամակները, այլև պետք է ստուգի նրանցում բարձրացված փաստերը, ուսումնասիրի դրանք և միջոցներ ձեռնարկի նամակներում բարձրացված թերությունները վերացնելու համար։ Ես կարծում եմ, որ ձեր թերթի խնդիրն է ոչ միայն ընթերցողների նամակները տպագրելը, այլև նրանց հետևողականորեն հետապնդելը, մինչև որ նամակներում բարձրացված հարցերը լուծվեն։

ՊԱՍՔԱԼԻՆ ԻՐ ՀՅՈՒՐԸՆԿԱՐԻ ԲՈՒՔՍԻՆ

«ԿՆՈՋԻՑ ՍՈՒՆԸՆԿԱԾ ՊԱՍՔԱԼԻՆԸ»

— oo —

— Հաստատե՞ք որ դուք էք։ — հարցրեց նա։

— Ես եմ, պարոն։

— «Յակ Մոլոն մեզ էին ասում իրենց մոտ վճռդիմ լինելու մասին, բայց ես գիտեի, որ նրանք ինձ չեն սպասում։ Ես ուղղակի գնացի նրանց մոտ։ Ես ասացի, որ ես Ֆրանսիայի ներկայացուցիչն եմ, և որ ինձ անհրաժեշտ է անձամբ տեսնել նրանց։ Ես ասացի, որ ես ուզում եմ ինձ համոզել, որ նրանք ամուր են իրենց որոշման մեջ, և որ ես ինձ իրավունք եմ վերապահում հրաժարվել ստորագրել պայմանագիրը, եթե նրանք ինձ չհամոզեն։ Ես ասացի,

— « Ցունաստան իր յարաբերութիւնները դադրեցուց Պուլկարիոյ հետ, Սերպիա գոցեց իր սահմանները, իսկ Ռումանիոյ հետ ունայն վիճակին մէջ կը մնան վիճելի խնդիրները: Աթէնքի կուսակցապետներու ժողովին մէջ Մաֆսիմոսի ըրած յայտարարութիւնները կը ցուցնեն այն զգացումները զորս հարեւանները կը սնուցանեն Պուլկարիոյ դէմ: Պուլկարիա անմիջապէս դիմելու է Ազգերու Դաշնակցութեան »:

« *Միր* » շեշտելէ յետոյ թէ Իտալիա ուխտ մը կնքելու վրայ է Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ հետ, կ'ըսէ.— « Մուսօլինի այս ձեւով կ'ուզէ փոխադարձ ձեռնարկ մը ընել Պալքանեան ուխտին դէմ: Չեռու չէ այն օրը երբ Պալքանեան ուխտը ստորագրող երկիրները պիտի պատռեն այդ ուխտը եւ զամբիւղ պիտի նետեն »:

Կարգ մը պուլկար թերթեր ալ կը գրեն թէ Եուկօսլավիոյ եւ Ռումանիոյ թագաւորները Սոֆիա պիտի այցելեն ապրիլին: Կը յուսացուի որ մինչեւ այդ լուծուին վիճելի խնդիրները:

Հայ մը կը սպանուի Ցունաստանի մէջ

« *Նոր Օր* »ի մէջ կը կարդանք (10 մարտ).—

Կը տեղեկանանք թէ Եկիոնի մէջ սպանուած է Աւետիս Համբարձումեան, 48 — 50 տարեկան, ամուսնացած եւ չորս զաւկի տէր: Սպանութիւնը գործուած է առտուն, զոհին տան առջեւ: Ոճրագործը ձերբակալուած բլլալու մասին որ եւ է տեղեկութիւն չկայ: Սպանութեան շարժառիթներն ալ ծանօթ չեն, թէեւ մասնակի աղբիւրէ մեզի ըսուեցաւ թէ ոճրագործը եւ զոհը եղած են նախկին բարեկամներ, միանգամայն գաղափարի հակառակորդներ:

Աւետիս Համբարձումեան նախկին Դաշնակցական եղած է:

Նորեն Բասխութինի չարժանկարը

Բասխութինի ծանօթ չարժանկարին դէմ բացուած դատը չհաց էր իչխանուհի Եուսուփով, 25,000 անգլ. ոսկի հատուցում առանալով: Շարժանկարի ընկերութիւնը վերաքննութեան դիմից եւ իրաւունք առացաւ առկախ ձգելու վճռին գործադրութիւնը, պայմանաւ որ 20,000 ոսկի աւանդ ձգէ եւ մնկ չարաթէն 3000 ոսկի վճարէ իչխանուհի Եուսուփովի, մինչեւ վերաքննութեան լրացումը: Այս երկու դումարները եա պիտի տրուին, եթէ ընկերութիւնը չհաի դատը:

Հազար ևոր դպրոց Թուրքիոյ մէջ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ կրթական գործավարութիւնը ծրագրած է 1000 նոր դպրոցներ բանալ գիւղերու մէջ: Ստուգուած է որ դպրոցական տարիք ունեցող 1,400,000 տղաք կան, որոնցմէ միայն 540,000 հոգի դպրոց կը յաճախեն: Մինչդեռ հնգամեայ նախակրթարաններէն 22 հազար, եռամեաներէն ալ 51 հազար տղաք ընդացաւարտ եղած են: Ասոր համար նահանգային պիւտճէները անցեալ տարի 12 միլիոն ոսկի ծախսած են:

Այս արդիւնքը գոհացուցիչ չի նկատուիր, եւ բարեփոխման միջոցներ կը խորհուին:

ՀԷՔԵԼԱՆՈՒՈՐԴՆԵՐՈՒ «ՎԵՑ ՕՐԸ»

Երէշաբթի գիշեր, կրնէ գտնուող վէլէտրոմ տ'Իվէրի մէջ 20,000 հոգիի ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ հէծելանիւի միջազգային մրցում մը որ կը կոչուի «6 ժուր»: Այս հէծելանիւի մրցումին կը մասնակցին 15 զոյգ զանազան ազգերու պատկանող նշանաւոր հէծելանուրդներ, որոնց մասին, ատենին շատ խօսած ենք (հէծելանիւով Ֆրանսայի շրջանը) այս սիւնակներուն մէջ: Մասնակցողները առանց դադար առնելու, վեց օր վեց գիշեր անընդհատ վէլօտրոմի շրջանը պիտի ընեն: Մասնակցողներուն մէջ են.— Իտալացիներ՝ Կուէռա տի Փաֆօ, Լինարի – Փիէմօնթէսի, Պելնիֆացիներ՝ Աէրց – Շարլիէր, Պիիւս-Տընըէվ, Գերմանացիներ՝ Շրօփէլ – Թիէրպաս: Ֆրանսացիներ՝ Պրօֆարտօ – Կիւմբըթիէր (անցեալ տարուան յաղթականները), Փէլիսիէ – Լըտիւֆ, Բիշարտ Ֆրանսիզ – Ֆօր եւն.:

Ֆրանսական թերթերը կը կարծեն թէ այս տարուան Փարիզի « 6 ժուր »ը պիտի շահի օտարական խումբ մը (ամէն պարագայի Իտալացիներ՝ Կուէռա տի Փաֆօ): Արդէն առաջին օրն իսկ Իտալացիները մէկ շրջան յառաջ անցան:

Փարիզի Գրական Ակումբ *վաղը Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին,* 131, rue Paul Berruel (*Նախկին* rue Cambron, 131) *Մէթրօ՝* Vaugirard, *կը խօսի Պ. Ա. Խոնդկարեան, Նիւթ՝* «Ռուս Թրքական վերջի պատերազմի մասին ըստ զօրավար Մասլովսկիի նոր գրքի». *Մուտքը ազատ է:*

ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ

Պ. ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՄԱՆՃԵԱՆի պատուոյ լէգէոնի սպայութեան աստիճանի բարձրացումը, ի վարձատրութիւն իր գնահատելի ծառայութեանց թէ՛ ֆրանսական վարչութեան եւ թէ՛ ֆրանսական բանակի մէջ մեծապէս ուրախացուցած է իր բարեկամները որոնք կը փափաքին իրենց խնդակցութիւնները յայտնել իրեն՝ հացկերոյթի սեղանի մը շուրջը: Հացկերոյթը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Հաճեան ճաշարանին մէջ, 4, rue Chaussée d'Antin:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹէՅԱՍԵԼԱՆ

կազմակերպուած՝ *Չ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*է մինչեւ աւտուտօտ

14 rue François Garcin *Պ. ՔՂՆՏԻՐԵԱՆի ՃԱՇԱՐԱՆԸ*

Ուրախ մէնոլորտ: կը հրաւիրուին Չ. Ո. Ը-ի բարեկամները:

Matinée - Soirée Dansante

կազմակերպուած՝ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ի նպաստ իր Ծգնութեան Տնտուկին

Հովանաւորութեամբ՝ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Կը նախագահէ Պ. ՊՕՂՈՍ ԷՄՄԷՐԵԱՆ

կիրակի, 8 ԱՊՐԻԼ ԺԱՄԸ 4էն 12

Salon de l'AÉRO-CLUB DE FRANCE*ի մէջ* 6 rue Galilée (Métro: Boissière)

Orchestre - Attractions — *Անակնկալներ* — Buffet *դիւրամատչելի գիներով*

Bridge*ի սեղաններ:* *ՄՈՒՏՔ՝* 15 *ֆրանք,* ՈՒՍԱՆՈՂ՝ 10:

ԵԹԷ ՀԱՑՐԵՆԱԲԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ

ԽՄԵՑԷՔ ԱՆԱՐԱՏ

Raki ERIVAN

ԱՐՏՕՂԱՏԷՐ ՓՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

12, Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍ Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վիրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՃԱՔՈՒԼՔԷԷՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒԲՈՒՆ, ՊՈՒՀԻ եւ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(*12* année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumeներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ 18 ՄԱՐՏ 934 ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

SYNDICAT de l'ÉPICERIE FRANÇAISE*ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

12, rue Renard Métro: Hôtel de Ville

կը ներկայացուի հայ սափրիչ սափրիչուհիներու կողմէ պատրաստուած կանանց մազերու ամենավերջին նորաձեւութիւնները ի ներկայութեան Ֆրանսական եւ հայկական մամուլի ներկայացուցիչներու:

ԳՈՒԹԻՑԵՈՆ ԵՒ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՃԱՇ ԵՒ ՕՐՔԷՍԹՐ 14 ՀՈԳԻԻ ԲԱՂԿԱՑԵԱԼ

ժամը 1ին կը սկսի վիճակահանութիւնը:

ՄՈՒՏՔ 8 *ՖՐԱՆՔ,* *ԱՅՐԵՐՈՒ* 6 *ՖՐԱՆՔ,*

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻԻՆ 1 *ՖՐԱՆՔ,*

Տոմսերը կը ծախուին հայ սափրիչներու քով:

Ներկաներու պիտի բաշխուի օծանելիքներ գեղեցկանալու համար:

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Հ. Կ. Հ. ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԱՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

ՍԱՒ. ԲԱԹԼԻՆԻ ՍՐԱՀԸ, 114, GRAND'RUE, *ՇԱՎԻԼ*

Գեղարուեստական բաժին երգ արտասանութիւն:

կը խօսի՝ **Պ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ**

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ *ՍԿՄԱՑԱ ԲԱՒԻՂԸ*

Գիներ 3 *եւ* 5 *ֆրանք:*

Առնել Թրասուէյ Պիւ *1* եւ իջնել Ընսիէն Մէտի: Շոգեկառք Սէն Լազարէն:

Չ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

կը դասախօսէ **Պ. ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ**

Նիւթ՝ «Հայ եկեղեցիին եւ եկեղեցականներուն դերը մեր պատմութեան մէջ» (*Բ. դասախօսութիւն.*— Մեծն Ներսէսէն մինչեւ Գրի Գիւտը):

Կը հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՑԹ

կազմակերպուած՝ *Հ.Ց.Դ. Վիէնի Խաժակ Ակումբի ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8իշդ 30ին Խաժակ Ակումբին մէջ

կը ներկայացուի՝ «*ԱՄՈՒԱՅԻ ՍԱՓՐԻԶԸ եւ ԴՈՂԸ*»

Մուտք՝ 2 Փրանք:

ՅԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ **ԱՐՍԲԿԻՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**

ԿԻՐԱԿԻ 18 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16էն 24

Salle Hoche*ի մէջ* **9 Avenue Hoche. Paris (8)**

Օրքէսթրը Sandros and bis boys: *Դեղարուեստական ճոխ բաժին մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Օր. ՌՕԶԱ ՄԱՒՖՈՆԱՍ (Շաթլէի Թատրոնէն) Ֆանթեզիսթ պարեր: Օր. ԷՄՄԱ ՄԱՒՖՈՆԱՍ (Շաթլէի Թատրոնէն) ժիքան պարեր, էքսանթրիճ պարեր՝ X...ի կողմէ: Պոքսի ցուցադրութիւն փոքրիկ ՄԱԼՈՒՄԻԱՆ եղբարց կողմէ, եւլն. եւլն.:*

Ջանազան *աթթրաքսիօններ* եւ անակնկալներ *Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:*

Մուտք այրերու՝ 10 *ֆրանք, կիներու՝* 7.50 *ֆրանք:*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԼԱՆՍԻ «ֆիւտուֆո» ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին Պ. Տ. Պաղտասարեանի սրճարանը: կը դասախօսէ՝ ընկեր Մ. ՊԻԼԼԱԼԵԱՆ (Ռոմանէն):

կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՅԱՑՔԸ

Ուրբաթ իրիկուն, ժամը 8.30ին, 131, rue Paul Berruel (*Նախկին* rue Cambron, 131) *Մէթրօ՝* Vaugirard, *կը խօսի Պ. Ա. Խոնդկարեան, Նիւթ՝* «Ռուս Թրքական վերջի պատերազմի մասին ըստ զօրավար Մասլովսկիի նոր գրքի». *Մուտքը ազատ է:*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ Մարտ 20ին, ժամը 8.30ին, կը տրուի Ռեմպրանտ ճաշարանին մէջ, 4 bis, rue Caumartin, Opéra-ի քով, ընդհանուր ժողով մը:

Կը խնդրուի բոլոր անդամներուն ներկայ գտնուիլ:

Կարգ մը կարեւոր հարցեր պիտի քննուին:

Կը հրաւիրուին նաեւ համակիրները:

ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՅԱՑՔԸ

Ուրբաթ Մարտ 20ին, ժամը 8.30ին, կը տրուի Ռեմպրանտ ճաշարանին մէջ, 4 bis, rue Caumartin, Opéra-ի քով, ընդհանուր ժողով մը:

Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ուրբաթ Մարտ 20ին, ժամը 8.30ին, կը տրուի Ռեմպրանտ ճաշարանին մէջ, 4 bis, rue Caumartin, Opéra-ի քով, ընդհանուր ժողով մը:

Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները:

ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Խաչատուր Աղլադանեան եւ զաւակը, ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Յարութ Պապիկեան եւ զաւակունք, Պ. Յակոբ Աղլադանեան, Պ. Յակոբ Պոյաճեան, Այրի Տիկ. Նարդունի Պոյաճեան (Սելանիկ), ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Խոսրով Աղլադանեան (Գոլիս), Պ. Պետրոս Աղլադանեան (Հայաստան), ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Գրիգոր Աղլադանեան (Եգիպտոս), ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Միհրան Աղլադանեան, ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Գրիգոր Աղլադանեան, ՏԷՐ եւ ՏԻԿԻՆ Սէթ Ասլանեան եւ զաւակունք, ՏԷՐ եւ ՏԻԿ. Սարգիս Թորգոմեան եւ զաւակունք ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն մահը իրենց ազգ կան, եղբօրաղջկան, քրոջաղջկան, Թոռան եւ ազգականին՝

ՓՈՓՐԻԿՆ ՎԵՐՈՆԻԿ ԱՂԼԱՂԱՆԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն Մարտ *12*ին *9* տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ Hôpital des Enfants Malades, Impasse de l'Enfant Jésus. մէթրօ՝ Falguière. այսօր, Հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը *1.30*ին: Մարմինը պիտի ամփոփուի Thiers ի գերեզմանատունը:

ԿԱՆԽԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

oooo

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԽՕՂԻՆ

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՈՎ

▪▪▪

ՅԱՆԿ Թիւ 19

ԱՓԹ, Աղաճան Բէհեաեան:

ՓԱՐԻԶ (20), Խուպիկեան:

ՓԱՐԻԶ (9), Ադամ Պէրպէրեան:

ԺԱՆԹԻՑԵԻ, Մաճուկ Անտոնեան:

ՍԷՆ ԼՈՒԻ, Երամիա Փամպուքեան:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— 896:

ՄԻԼԱՆ, Գործ.— 37 լիր. 25:

ԼԻՈՆ, Գործ.— 747:

ՆԻԻ ԵՈՐՔ, Գործ.— 10 տոլար:

ԱՓԹ, Ա. Փ.— 35:

ՌՕՄԱՆ, Գործ. Ս. Պ.— 82.50:

ՐԸՆԱԺ, Ա. Թ.— 5:

ԲԱՐՍԷՅԼ, Ե. Փ.— 35:

ՓԱՐԻԶ, (19), Ս. Ե.— 35:

ՄԽԻԱՄՈՆ, Ռ. Սարեան.— 70:

ՀԻՆԳՕՏԿԱ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԱՐՔԻ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (76)

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀՈՑՏԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Քանի մը րոպէ վերջ ուուս պինուրները քանիմը ձեռք պինք պարպած էին անոնց եաեւէն, բայց բոլոր փամփուչտները պարապ անցած էին: Ուրովհետեւ չորս ընկերները բաւական հեռացած էին, եւ, պահուըռտելով քարերուն ետին, գիրք բռնած էին: Ատեն մը հոն մնալէ, եւ հասկնալէ վերջ որ Ռուսերուն կողմէ չեն հետապնդուիր, իրենց ճամբան չարունակած եւ յաջողած էին նախկին սահմանը անցնել: Հոն, մանելով սահմանային խրճիթի մը մէջ, որոշած էին գիշերը այնտեղ անցնել: Ցուրտին, անօթի, անջուր, առանց անկողնի, մէյ մէկ աթոռի վրայ գիշերոյմը չատ նեղացուցիչ էր եղած: Ցաջորդ առաւօտ չորսը իրարմէ բաժնուած էին: Այդ խրճիթին մէջ մնացած էր միայն պատասխանատու պատուիրակը: Իր հետ էին նաեւ չէթէի մարդոցմէն ոմանք: Ասոնցմէ ամէնէն աւելի գործի կուզար նաւավար Րէճէպը: Այդ օրը, պատասխանատու պատուիրակը մնուկին մէջ գտնուող ռումիերէն մաս մը գետեղած էր այն խճուղիին վրայ որ Ռորայէն դէպի սահմանը կ'երկարէր:

Այս ռումիերը պիտի պայթէին՝ օգտուելով ինքնաշարժերու դոլարճակներէն (ռատիաթէօր):

Այն պահուն, երբ թշնամի ուժերը այդ խճուղիէն պիտի անցնէին ու ռումիերը պիտի պայթէին, անկաս կած մեծ կորուստ պիտի ունենային Ռուսերը: Մնուկները տեղաւորելէ վերջ, նաւավար Րէճէպի պաշտօն տրուած էր գանոնք ճիշդ ատենին պայթեցնել:

Եւ սակայն, ռումիերու մնուկները խճուղիին վրայ թաղելու միջոցին, կարեւորագոյն բանը մոռցած էին: Այդ այն էր, որ Շթանկէ պէյի դունդը դեռ վերադարձած չէր: Եւ որովհետեւ Ռորայէն սահման երկարող ուրիշ ճամբայ չկար, կասկած չկար որ Շթանկէ պէյ անկէ պիտի անցնէր: Միանգամայն հնարաւոր չէր անոր տեղեկացնել ռումիերուն տեղերը: Որովհետեւ, արդէն կէս գիշեր էր: Ո՞ւր կարելի էր գտնել Շթանկէ պէյը որ Ռուսերուն հետ կը կռուէր: Դժուար էր նաեւ նաւավար Րէճէպի հաղորդել որ ռումիերը չպայթեցնէ:

Այս կացութեան առջեւ, պատասխանատու պատուիրակը կը խորհէր իր ընելիքի մասին, ու կը նեղուէր՝ անկարող ըլլալով որ եւ է բան ընել: Ամբողջ գիշերը աքնէլէ եւ Րէճէպի գտնուած վայրերը չէթէճիներ ղրկելէ վերջ, յաջողած էր Րէճէպը գտնել եւ հրահանգել ու ռումիերը չպայթեցնել:

Թէչքիլաթը Մախսուսէի հրամանատարութեան միայն պատասխանատու պատուիրակն էր որ այդ օրը եաեւ մնացած էր: Բիւզ պէյն ու Հաֆըզ Սիւլէյման էֆէնտին չատոնց Մուրհուլէն Արհաւի մեկնած էին: Պատասխանատու պատուիրակը առանձին կ'աշխատէր հաւաքել այն զինուորները որոնք եաեւ մնացած էին: Ու մինչեւ այդ գործերուն լրացումը՝ տեւողութեան համար սահմանամերձ գիւղ մը՝ Լագի մը տանը մէջ: Այդ միջոցին Լագերը գաղթած էին ու բոլոր տուները պարապ թողած: Գաղթողները բոլորն ալ Արհաւի կը հաւաքուէին:

200 հոգի էին այս յառաջապահ ուժերը որոնք կը բաղկանային պատասխանատու պատուիրակին չէթէներուն անդամներէն: Ան, իր այդ ուժերով, երկրորդ գիշերը եաեւ անցուցած էր լաղ գիւղին մէջ: Եւ որովհետեւ Ռուսերը չէին չարունակեր իրենց յառաջխաղացումը, կը յուսացուէր որ գիշերը անգործութեան մէջ պիտի անցնի: Բայց, կէս գիշերէն չատոյ լսելի եղած էր այնքան ուժեղ հրացանաձգութիւն մը, որ պատասխանատու պատուիրակը արթնցած եւ անկողնէն ցատկած էր: Հրացանի ձայները կուգային սահմանամերձ կէտէ մը՝ ձորի մը մէջէն:

Պատասխանատու պատուիրակը, լսելով հրացանի ձայները, անմիջապէս Արհաւիի հետ հեռախօսած, Բիւզ պէյի տեղեկացուցած էր թէ Ռուսերը յանկարծակի յարձակած էին, եւ, խանդատու պատուիրակը առանձին կ'աշխատէր հաւաքել այն զինուորները որոնք եաեւ մնացած էին: Ու մինչեւ այդ գործերուն լրացումը՝ տեւողութեան համար գիւղ մը՝ Լագի մը տանը մէջ: Այդ միջոցին Լագերը գաղթած էին ու բոլոր տուները պարապ թողած: Գաղթողները բոլորն ալ Արհաւի կը հաւաքուէին:

200 հոգի էին այս յառաջապահ ուժերը որոնք կը բաղկանային պատասխանատու պատուիրակին չէթէներուն անդամներէն: Ան, իր այդ ուժերով, երկրորդ գիշերը եաեւ անցուցած էր լաղ գիւղին մէջ: Եւ որովհետեւ Ռուսերը չէին չարունակեր իրենց յառաջխաղացումը, կը յուսացուէր որ գիշերը անգործութեան մէջ պիտի անցնի: Բայց, կէս գիշերէն չատոյ լսելի եղած էր այնքան ուժեղ հրացանաձգութիւն մը, որ պատասխանատու պատուիրակը արթնցած եւ անկողնէն ցատկած էր: Հրացանի ձայները կուգային սահմանամերձ կէտէ մը՝ ձորի մը մէջէն:

Պատասխանատու պատուիրակը, լսելով հրացանի ձայները, անմիջապէս Արհաւիի հետ հեռախօսած, Բիւզ պէյի տեղեկացուցած էր թէ Ռուսերը յանկարծակի յարձակած էին, եւ, որպէսզի կացութիւնը իրեն համար պարզ ըլլայ, չէթէի անդամներ ուղարկած էր աջ ու ձախ: Այդ միջոցին հրացանաձգութիւնը կը չարունակուէր, բայց միշտ միեւնոյն տեղը: Կ'ենթադրուէր, ուրեմն, թէ Ռուսերը չէին կրնար յառաջանալ եւ կը բաւականային իրենց տեղէն լուկ կրակ ընելով, մեզ սարսափեցնելու համար: Հրացանի ձայները կային, բայց փամփուչտի լոյս չէր տեսնուեր:

Ասոր հետ մէկտեղ, պատասխանատու պատուիրակը սկսած էր աւելի վանկալ հետզհետէ, որովհետեւ ժամերը կը սահէին: Մանաւանդ որ հետախուղելու համար ուղարկուած չէթէի մարդոցմէն ոչ ոք վերադարձած էր: Եւ, սպասումի մէջ, արդէն իսկ կը լուսնար: Որով, պատասխանատու պատուիրակը, իր հետ առնելով քանի մը զինուոր, անձամբ ելած էր քննելու: Գիւղէն քիչ մը հեռանալով, երբ ուղղուած էր դէպի այն ձորը, ուրկէ հրացանի ձայն կուգար, հանդիպած էր բազմաթիւ մարդոց որոնք փայտ բեռցած էին: Ասոնք կամ չէթէներուն եւ կամ սահմանային ուժերուն կը պատկանէին: Պատասխանատու պատուիրակը զանոնք տեսնելով, հարցուցած էր:

— Ո՞ւրկէ կուգաք:

Եւ իր ստացած պատասխանը ամբողջովին լոյս սփռած էր կէս գիշերէն վերջ տեղի ունեցած դէպքերուն վրայ:

Փայտ բեռցած մարդիկը չէթէներուն փախստականները էին: Կէս գիշերէն յետոյ փայտ կտրած էին ձորին մէջ: Կացիններու հարուածներէն ծնունդ առնող ձայներու արձագանգը այնքան ուժեղ էր որ՝ հրացանի պայթիւն կարծուած էր:

Պատասխանատու պատուիրակը լսելով արս պարագան, չափազանց բարկացած էր թէ անոնց փախչելուն եւ թէ չրջակայքի մարդիկը վախցուցած ըլլալուն համար: Իրեն հետ կը գտնուէր նաեւ վէյսէլ չաւուշը: Այս վերջինին հրամայած էր գանոնք բոլորը ձերբակալել: Ձերբակալեալները բանտարկուած էին գիւղին մզկիթը:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ
16
ՄԱՐՏ
VENDREDI
16 Mars
1934

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխկերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2446

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՊԱՀԱՐԸ

— oo —

Պատահական երեւո՞յթ է որ, այնքան սիրալիր հաւաստիքներ չյետոյ, Թուրքերը վերջերս անդադար գնդասեղի հարուածներ կուտան Հարեւան Պուլկարիոյ:

Ճիշդ է. առ այժմ թերթերն են որ կը վարեն «ճակատամարտ»ը: Բայց անոնք ինքնաբերաբա՞ր կը մղեն այդ պայքարը:

Շարաթ չանցնիր որ Թրքական լուր մը չհրատարակուի «Պուլկարիոյ Թուրքերուն հարստահարման», Թրակիացիներու ժողովրդական ցոյցի մը մասին:

Եւ ամէն անգամ ալ, տող ընդ մէջ սպառնալիքներ, առ նուազն «բարեկամական» ազդարարութիւններ կը սպրդին:

Շաբաթներ առաջ, Թուրք մամուլին համար ամբոխավարութեան եւ ներշնչման թանկագին պատեհութիւն մը ընծայեցին Թրակիացիներու համադումարը եւ այդ առիթէ կատարուած ժողովրդական ցոյցերը՝ սահմանին վրայ:

Այժմ Պալքանեան ուխտին ստորագրութիւնը եւ Պուլկարիոյ մեկնաբանումն է՝ որ տաք ու պաղ բաներ գրել կուտայ:

Երկկ եւ առջի օր, քաղեր էինք չարք մը ուշագրաւ արտայայտութիւններ, Թրքական եւ պուլկարական Թերթերէն:

Թուրքերը կը գանգատին իրենց ազդակիցներուն դէմ սար-քուած «հալածանք»ներէն: Միեւնոյն առեն, կը զարմանա՞ն որ Պուլկարիան «չէ հրաժարած իր երազներէն»:

Պուլկարական Թերթերը, համակերպելով հանդերձ օրուան պահանջներուն, կը հերքեն հալածանքները, եւ կը բողոքեն դաշնագիրներու անարդարութեան դէմ:

Թուրքերը մազ կը փնտռեն հաւկիթին մէջ, տրտնջալով Թէ Սոֆիայի մէջ կ. Պոլիսը կ'անուանեն ոչ Թէ «Իսթանպուլ», այլ «Ճարիկրատ»:

Պուլկարական ամէնէն լուրջ Թերթն ալ կ'ըմբոստանայ «բարեկամ» Թուրքիոյ մեծամտութեան դէմ, ուղղակի կամ անուղղակի յիշեցնելով Պուլկարիոյ պահանջները:

—« Մենք ալ իտէալներ ունինք: Պատմութիւնը ճշդած է մեր իտէալները, որոնք մեզ կը մղեն դէպի Սթրումայի եւ Մարիցայի հովիտները, ինչպէս եւ դէպի Եգէական: Այդ իտէալները թոյլ չտուին որ պուլկար ազգը մասնակցի պոլէմանեան ուխտին: Դարձեալ այդ իտէալները ամէնէն լաւ պահակը պիտի ըլլան պուլկար ազգին համար»: (Նէզամիխամոթ):

— «Հեռու չէ այն օրը երբ պալքանեան ուխտը ստորագրող պետութիւնները պիտի պատրեն այդ ուխտը եւ զամբիւղ պիտի նետեն»: (*Միր*):

Անջուշտ պուլկարական Թերթերն ալ իրենք իրենց գլխուն չէ որ կ'արծարծեն այս խնդիրները, իրենց համար այնքան տաժանելի շրջանի մը մէջ:

Ջախջախուած եւ չղթայակապ, Սոֆիան կ'ուզէ անկարելին փորձել, ոչ Թէ պատերազմ սարքելու, այլ նուազագոյն զոհացումն ստանալու համար:

Իր պահանջներէն մէկն է ելք դէպի Եգէական: Բան մը որ նախատեսուած էր նոյն իսկ պարտութեան դաշնագրով, եւ որ սակայն մնաց մեռեալ տառ:

Եւ ահա պալքանեան ուխտը՝ նորանոր կաշկանդումներով: Մանաւանդ պատերազմէն յետոյ հաստատուած սահմաններու փոխադարձ երաշխաւորութեամբ: (Սոֆիայի մէջ կը կասկածին Թէ ուխտը կը պարունակէ գաղտնի տրամադրութիւններ ալ, եւ կը պահանջեն որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը բացատրութիւն պահանջէ):

Արդ, ուխտէն զժգոհ է նաեւ Իտալիան, որ տարիներով ծրագիրներ որոճաց, նախկին Աւստրիա – Հունգարիոյ ղերը կատարելու համար Պալքաններուն մէջ, բայց մնաց կէս ճամբան: Գոնէ առ այժմ:

Ինչ որ, ճիշդ այս միջոցին, կը կատարուի Հռոմի մէջ, մանաւանդ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ վարչապետներուն, մէկ նպատակով՝ Պալքաններուն մէջ, բայց մնաց կէս ճամբան: Գոնէ առ այժմ:

Ինչ որ, ճիշդ այս միջոցին, կը կատարուի Հռոմի մէջ, մանաւանդ Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ վարչապետներուն, մէկ նպատակով՝ Իտալական դժգոհութեան եւ փորձ մը՝ նժարը այս կամ այն կողմ դարձնելու:

Միւս կողմէ, Սոֆիան դառնապէս խոցոտուած ըլլալով հանդերձ, ամէն միջոց կը փորձէ, լեզու գտնելու համար հարեւան Սերպիոյ հետ, որ դարձաւ Եուկոսլաւիա:

Հանգուցեալ Սթամպուլիյսքին, գիւղացի կոպիտ այլ սրատես վարչապետը, չատոնց խորհած էր այս մասին, նոյն իսկ ընդունելով երկու երկիրներուն միացումը:

Այսօր ալ չատ են այդ ծրագրին կուսակիցները:

Բայց, ինչպէս Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միացման հարցին մէջ, այստեղ եւս կողմերը ազատ չեն իրենց կամքին համաձայն չարժելու:

Ամէնէն առաջ, դրացիները Թոյլ չպիտի տան: Իսկ դրացիները իրենց կռնակն ունին օրուան հզօրները, այս կամ այն ուղղութեամբ չարժելու համար:

Ո՞ր տեսակէտէն ալ քննենք խնդիրը, մէկ է եզրակացութիւնը, — Պալքանները այսօր ալ կը տառապին այն պալարէն, որ յանգեցաւ աչխարհահառաս փոթորիկի մը, առանց հիմնապէս լուծելու խնդիրները:

Եւ որովհետեւ Պուլկարիոյ դառը ամէն բանէ առաջ հողային հատուցման խնդիրը է, ի՞նչպէս կրնար հանգիստ մնալ, օրինակ, «բարեկամ» Թուրքիան:

Նոր փոթորիկի մը պահուն, աւելի հաւանական է որ էտիրնէն կորսուի, քան Թէ Տոպրուճան (Ռումանիա):

Միանալով եթէ իրականանայ Պուլկարիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ մրեձեցումը, ամպ մը եւս կ'ըլլայ քէմալապետութեան գլխուն:

Բայց, չատրունք են թէթաղրութիւններով:

Կը բաւէ դիտնալ Թէ կը դանուինք անստուգութեան, խոր-բոսֆորներու եւ բազմաձեւ մարգանքներու շրջանի մը մէջ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՈՒՐԻՇ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵ՞Ր ԱԼ ՕԳՆԱԾ ԷԻՆ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒՆ ՎԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սթամպիցքիի գործին խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը կը շարունակէ լսել շարք - շարք վկայութիւններ, լուսաբանելու համար ամբողջ գայթակղութիւնը:

Առջի օր լսուեցան Ապահովութեան Տեսչութեան կարգ մը պաշտօնեաներ – ը, առաւելու համար Թէ Սթամպիցքիի ինչպէս կրցած էր նոր արտօնագիր ստանալ, խաղարաններէն (Կազինօ) վտարուելէ յետոյ: Գաղտնի ոստիկան Միթէլհօզէր պատմեց Թէ ինք մերժած էր արտօնութիւն տալ, բայց Տիւպառի՝ « Լա Վոլոնթէ »ի տնօրէնը եւ Սթամպիցքիի մտերիմը իր դլխուն վրայէն գնաց ներքին նախարար Մահիէօյի եւ Ապահովութեան տեսուչ Թիւլիէնի: Այս երկուքը պատուիրեցին իրեն տեղեկագիր մը կազմել, նոր արտօնագիր տալով Սթամպիցքիի: Միթէլհօզէր խնդրեց Շոթանէն մերժել արտօնագիրը, բայց նախարարը պատասխանեց Թէ ինք նախորդ դահլիճէն ձգուած կտակի մը համաձայն կը նկատէ արտօնագիրը եւ չուզեր դրժել: Երբ քննիչները հարցուցին Թէ ի՞նչէն դիտէր որ Շոթան այդպէս ըսած է, Միթէլհօզէր պատասխանեց,— «Պ. Թոմչի բերնով »:

Գաղտնի ոստիկանը պատմեց նաեւ Թէ իր պաշտօնեաներէն Մոնթապոէ որ ճանչած էր Սթամպիցքիի հետ, անոր մասին տեղեկագիր մը կազմած առեն, երկու տարուան միջոցին աստիճանի այնքան բարձրացում ունեցաւ որքան չպիտի ունենար ուրիշ մէկը՝ տարիներու ընթացքին:

Միւս վկաներն ալ հետաքրքրական տեղեկութիւններ հաղորդեցին, յիշեցին չատ մը երեւելիներու անունները:

Միեւնոյն առեն կը շարունակուին ոստիկանական եւ դատական քննութիւնները: Առջի օր խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ Սթամպիցքիի բարեկամուհիներէն Տիկին Ռոզանժի տունը, եւ գտնուեցան նաեւ ծրներէ մէջ, այն կասկածով Թէ խայտգողը գտնարեղէններ եւ փաստաթուղթեր պահած է դրամատան մը մէջ:

Ոստիկանութիւնը նոր չէքեր գտաւ դրամատան մը մէջ, քանի մը միլիոն ֆրանք արժէքով: Բանկի Լիոնէն ալ իր կարգին 187 չէքեր յանձնեց, որոնք քաչուած էին Սթամպիցքիի գործակալին՝ փաստաբան Կիպու - Ռիպոյի կողմէ եւ կը ներկայացնեն 350,000 ֆրանքի դումար մը:

Ապահովութեան Տեսչութիւնը հարցաքննութեան կանչեց կարգ մը գնահատողներ, որոնք յարաբերութիւն ունեցած են Սթամպիցքիի հետ:

Բանտարկուած ամբաստանեալներէն Տարիուս, որ հրատարակիչն է չարաթաթերթի մը, խնդրեց հարցաքննութեան կանչել զինքը: Կ'ըսուի Թէ զրպարտին յայտնութիւններ պիտի ընէ:

Աբդէն իսկ պատրաստութիւններ կը տեսնուին բոլոր դատերը Փարիզ փոխադրելու համար:

«Թագաւորին թոշակը ատելցնելի»

«ՈՉ, ԿՐՃԱՏԵՆՔ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԱՆՕԹԻ Է»

Մարտ 14ին բուռն տեսարաններ պարզուեցան Պելժիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, Լէոփոլտ Թագաւորին Թոշակի յաւելման առթիւ: Ընկերվարականները՝ գլխաւորութեամբ Վանտէրվէլտի, համաձայնաւարները եւ մէկ ալ ազատական հակառակեցան բանաձեւի մը, որ կ'առաջարկէր 2,500,000 ֆրանք աւելցնել Թագաւորին Թոշակը, իսկ 2,000,000 ֆրանք կենսաթոշակ յատկացնել այրի Թագուհի Էլիզապէթի: (Թագաւորին տարեթոշակն է 9,000,000 ֆրանք): Վի – ճաբանութիւնները այնքան տաքցան որ քիչ մնաց կռիւմարտի պիտի յան – գէին: Անլուր հայհոյանքներ կը տեղային երկու կողմէն ալ: Համայնավար կուսակցապետը անպատշաճ համարեց Թագաւորի Թոշակին յաւելումը, համատարած Թշուառութեան այս օրերուն: « Առաջարկուած 4,500,000 ֆրանք յաւելումին դէմ մենք ունինք 4,500,000 «ոչ »: Էլիզապէթ Թագուհին միլիոնատէր մը այրին է եւ կենսաթոշակի պէտք չունի »:

Վանտէրվէլտ բացատրեց Թէ ապրուստը աժանցած է, եւ ինչ որ Ալպէռ Թագաւորը բաւական կը սեպէր, պէտք է այժմ ալ բաւական համարուի:

Միակ կին երեսփոխանը, ընկերվարական Լիւսի Տէֆաատէն, յայտարարեց.

— « Ես կը յարգեմ Էլիզապէթ Թագուհին, որ ճշմարիտ կին մըն է. բայց ինչո՞ւ պէտք է երկու միլիոն ֆրանք ստանայ, երբ պատերազմի անկարները օրական միայն 1.50 ֆրանք կը ստանան »:

Ելմտական նախարարը (պահպանողական) դիտել տուաւ Թէ Ալպէռ Թագաւորը իր գրպանէն կ'ամբողջացնէր արքունիքին սահմանուած պետճէն որ անբաւական էր բոլոր պալատները լաւ պահելու համար:

Զինաթափութեան դժուարութիւնները

Պ. Իտըն, Անգլիոյ լիազօրը որ վերջերս պատմ մը կատարած էր դէպի Փարիզ, Պերլին եւ Հռոմ, առջի օր տեղեկութիւններ հաղորդեց երեսփ. ժողովին: Տպաւորութիւնը տաք չէր: Իր կարծիքով, եթէ զինաթափութեան խոչընդոտները կը քաչքչուին, պատճառը ոչ Թէ հրատապ երու Թիւը, Թնդանօթներու չափը կամ ծանրութիւնը որոշելու դժուարութիւնն է, այլ փոխադարձ անվստահութիւնը:«Ազգերը բաւական վստահութիւն, կամ եթէ կ'ուզէք՝ բաւական ջանք չունին իրարու հաւատալու այնքան որքան անհրաժեշտ զինաթափութեան պայմանագիրը յարգելու համար »: Զեկուցանողը չուզեց որոշ մանրամասնութիւններ տալ իր ճամբորդութեան արդիւնքի մասին, սպասելով Ցրանսայի պատասխանին: Բայց կանխահաս համարեց յոռետեսութիւնը: «Եթէ խորհրդաժողովը ձախողի, միայն եւրոպական այս կամ այն պետութեան ապահովութիւնը չէ որ պիտի վտանգուի, այլեւ Մեծն Բրիտանիոյ ապահովութիւնը: Եթէ ժողովը ձախողի, ամէն երկիր պիտի հարկադրուի վերաքննել իր սպառազինութիւնները, Մեծն Բրիտանիան Թերեւս աւելի չուտով եւ ստիպողաբար քան միւսները, որովհետեւ արդէն չատ է կրճատած իր սպառազինութիւնները, ինքնաբերաբար »:

Իրրեւ եզրակացութիւն, չէտուեց Թէ անհրաժեշտ է նախ իրականացնել զինադադարի պայմանագիր մը, յետոյ վերահաստատել Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը: Նախկին նախարար Ջորճիլ խօսք առնելով, դիտել տուաւ Թէ զինաթափութիւնը ձախողած է: « Փոխանակ մեր նպատակին հասնելու, յանգեցանք Գերմանիոյ վերազինման: Այլեւս զինաթափութեան խնդիր չէ որ ունինք, այլ կարելի եղածին չափ սահմանել զինադադարը »:

Փոքր Հաւաձայնութիւնը եւ Մոսկուա

Չեխական կառավարութիւնը խորհրդային պատուիրակին ներկայացուց առեւտրական պայմանագրի մը նախագիծը: Կը կարծուի Թէ Պ. Իշխանութիւնը իրաւապէս ճանչնալու համար, կը սպասուի Թումանիոյ որոշման: Մինչեւ վեց չաբաթ կը սպասուի իրաւական ճանաչման:

Ժարեր կը բաժին գիւղի մը գլխուն

Նիսի լեռնային շրջանէն Ռոքվիլիէռի գիւղացիները գիչերանց փախան, վախնալով ժայռերու գահավիժումէ մը: Այս գիւղը կործանած էր 1926ին, երբ հարիւրաւոր թոն ծանրութեամբ ժայռեր եւ հողակոյտեր Թափեցան շրջակայ լեռներէն: Այդ արկածին հետեւանքով մեռան 21 հոգի: Զորեքշաբթի գիչեր ալ ժայռի խոշոր կտորներ ինկան գիւղին մէջ եւ բնակիչները լեղապատառ փախան իրենց տուներէն: Ահաղանգ մը կախուեցաւ, իմացնելու համար վտանգը: Հարիւրաւոր ընտանիքներ այժմ կը բնակին տաղաւարներու մէջ որոնք չինուածէին 1926ին: Ճարտարագէտներու կարծիքով, տակաւին քանի մը հազար թոն ծանրութեամբ ժայռեր կրնան գլորիլ, որ եւ է առեն:

Ս. ԽԱՉԱՏՐԵԱՆԻ ՆՈՐ ՆԿԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Այսօր, ուրբաթ, 16 մարտ, իրիկուն ժամը 3ին կը կատարուի բացումը ծանօթ արուեստագէտ Պ. Ս. Խաչատրեանի պարկական նոր արմանկարներու ցուցահանդէսին, կալըռի ժոռժ Փըթիի մէջ, (8 Rue de Sèze): Ցուցահանդէսը պիտի տեւէ մինչեւ ապրիլ ուրբ, բաց ըլլալով լուր օրերը՝ ժամը 10 — 6, իսկ կիրակի եւ տօն օրերը՝ ժամը 2 — 6:

Նկարահանդէսը կազմակերպուած է նախաձեռնութեամբ Իրանագիտու – թեան եւ Պարսկական Արուեստներու ընկերութեան եւ նախագահութեամբ Փարիզի պարսկական դեսպանին: Հովանաւոր մարմնին անդամներուն մէջ կը գտնուին կրթական նախարար Պ. Էմէ Պէրթօ, Գեղարուեստի տեսուչ Պ. Հիւիզման, Պարսկաստանի ազգ. դրամատան տնօրէն Հիւսէյին խան Ալա եւ կրթական նախարար Էֆիմէր, Լուվրի թանգարանին զարդանկարչական բաժնի տնօրէնը եւ դեր-տնօրէնը, կիմէի, «Ժէօ տը Փոմ»ի եւ ուրիշ մեծ թանգարաններու վերատեսուչները, Արմենակ պէյ Սագրզ եւ բազմաթիւ օտար գեղարուեստագէտներ:

Ինչպէս կը յիշուի, Պ. Խաչատրեան 1932 ապրիլին կրկին Սպահան երթալով, աւելի քան մէկ տարի մանրակրկիտ պրպտումներ եւ վերարտադրութիւններ կատարեց: Ցուցադրուած արտադրութեանց թիւն է 120, որոնց բաները վարպետ Մինասի գործերէն: Առանձին ցուցադրուած են նաեւ ուրիշ 28 նկարներ, զորս նկարիչը ինք երեւան հանած է Ալլահվէրտի խանի կամուրջին պատերէն եւ որոնք կը ներկայացնեն վառ տեսարաններ սիրային կեանքէ:

Շեմ մը փլաւ Պէյրութի մէջ

ՓԼԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՏԱԿ ԹԱՂԵԼՈՎ 27 ՀՈԳԻ

Պէյրութէն մարտ 14 Թուակիր հեռագիր մը կը ծանուցանէ Թէ երեք չարկով չէնք մը փլաւ քաղաքին կեդրոնը: Քսաներեք հոգի մեռան, 12 հոգի ծանրապէս վիրաւորուեցան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԾԱՊԼՎԱՐԱԿԱՆ...

»»» ·«««

Մորհր. Հայաստանի մէջ (28 փետրուար) կը կարդանք.—

Երեւանի, ինչպէս Հայաստանի բոլոր շրջաններուն մէջ կը շարունակուին միթինկները, բողոքելու համար Աւստրիոյ փաշիստներուն դէմ: Այս առթիւ աշխատաւորութիւնը հրաւիրուած է ներկայ օգնութիւն հասցնելու Աւստրիոյ յեղափոխականներուն:

Ահա հանգանակութեան առաջին ցանկը.—

1.— Գործավարներու խորհուրդը՝ իրենց մէկ օրուան աշխատավարձը:

2.— Աշտարակի շրջան՝ նվաստի գիւղացիները՝ 750 րուբլի:

3.— Արաքս կայարանի բանուորները՝ 80 րուբլի:

4.— Երեւանի Քարհանքի բանուորները՝ իրենց մէկ օրուան աշխատավարձը:

5.— Սայուզպէչարի պաշտօնէութիւնը՝ իրենց մէկ օրուան աշխատավարձը:

6.— Երեւանի Շահումեան եւ Ազիզբեկով դպրոցներուն ուսուցչութիւնը՝ իրենց մէկ օրուան աշխատավարձը:

7.— Հանրապետական Կլինիկական ինստիտուտի աշխատակիցները՝ իրենց մէկ օրուան աշխատավարձը:

8.— Կրթական տնօրէնութեան աշխատակիցները՝ իրենց մէկ օրուան աշխատավարձը:

9.— «Արագած » արտելի բանուորները՝ 2000 րուբլի:

10.— Ախտայի բջիջի անդամներէն 32 հոգի՝ 500 րուբլի:

11.— Ախտայի կոմունիստ երիտասարդներու միութիւնը՝ 400 րուբլի:

12.— Ախտայի թղթատարական աշխատաւորները՝ 100 րուբլի:

13.— Ախտայի ելմտական բաժնի աշխատակիցները 150 րուբլի:

14.— Իջեւանի կոմունալ բաժնի աշխատակիցները՝ իրենց մէկուկէս ամսուան աշխատավարձը:

15.— Կոմ. բարձր. գիւղատնտես. վարժարանի ուսանողութիւնը եւ ուսուցչութիւնը՝ 2000 րուբլի:

Հանգանակութիւնը կը շարունակուի,— անշուշտ այդպէս է հրահանգուած Մոսկուայէն:

Կը մտածեմ:

Արտասահմանի մէջ հիւծախտաւորներ ունինք, բշուառութեան անօթի պատկերներ: Հայաստանի կառավարութիւնը օր մը օրանց խորհո՞ւրդ է հայ գաղթականներու տառապանքին մասին,— չէ՞ որ տառապանքն ալ··· միջազգայնական է:

Արտասահմանի մէջ գործազուրկ աշխատասէր բազուկներ ունինք, որոնց աչքը պաղեցաւ նամբան՝ ներգաղթի յոյսով:

Հայաստանի կառավարութիւնը Հայո՞ց կառավարութիւն է թէ «Հայաստան » անունով ռուսական նահանգի մը մարզպանութիւնը:

Կը մտածեմ:

Հայաստանի կառավարութեան «բռնադատականութիւնն » ի՞նչ է,— գաղութե՞րը խառնշտկել, եպիսկոպոսներու մօրո՞ւքը կարմրցնել, Զինու – մաչինի դրո՞մ դրկել, Աւստրիոյ յեղափոխականներուն համար հանգանակութի՞ւն կատարել:

Բայց գիտե՞ն որ գաղութներու մէջ հայ ժողովուրդը, հերոսական կռիւի մը լծուած, մինչ կ'աշխատի իր ապրուստին, կը պահէ, նոյն ատեն արի՞ւն կուլայ անարդարութիւններուն համար, զոր գործեցին դեռին Եւրոպան ու կարմիր Ռուսիան:

ԱՐԱՋ

ՇՈՒՐՋ ՄԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԴԱՐԱՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

— 00 —

Ինչպես հայտնի է, Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի ընտրությունները տեղի ունեցան մայիսի 11-ին։ Ընտրությունների առաջին շրջանը անցավ հանգիստ։ Ընտրությունների երկրորդ շրջանը տեղի կունենա մայիսի 25-ին։

Ընտրությունների առաջին շրջանի արդյունքները ցույց են տալիս, որ ֆրանսիական ժողովրդի մեծ մասը ձայն է տվել ձախ կուսակցությունների թեկնածուների օգտին։ Ընտրությունների առաջին շրջանում ընտրվել են 70—80 հոգի։ Ընտրվածների մեջ կան 7—8 կոմունիստներ։ Ընտրվածների մեջ կան նաև ռադիկալ-սոցիալիստներ, սոցիալիստներ, ռադիկալներ, ձախ հանրապետականներ, ձախ դեմոկրատներ և այլն։ Ընտրվածների մեջ կան նաև ազգայնականներ, որոնք ընտրվել են ազգայնական ցուցակներով։ Ընտրվածների մեջ կան նաև ֆաշիստներ։ Ընտրվածների մեջ կան նաև ֆաշիստներ։ Ընտրվածների մեջ կան նաև ֆաշիստներ։

Ընտրությունների առաջին շրջանի արդյունքները ցույց են տալիս, որ ֆրանսիական ժողովրդի մեծ մասը ձայն է տվել ձախ կուսակցությունների թեկնածուների օգտին։ Ընտրությունների առաջին շրջանում ընտրվել են 70—80 հոգի։ Ընտրվածների մեջ կան 7—8 կոմունիստներ։ Ընտրվածների մեջ կան նաև ռադիկալ-սոցիալիստներ, սոցիալիստներ, ռադիկալներ, ձախ հանրապետականներ, ձախ դեմոկրատներ և այլն։ Ընտրվածների մեջ կան նաև ազգայնականներ, որոնք ընտրվել են ազգայնական ցուցակներով

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՅԱՄԱՋ»
(ԱՋԳ. ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ)
ՑԱՎ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
16 ՏԱՐԻ, 1934-ԻՆ ԲԱՑ 33

(ԳՆԴԱՊ)

Թիւրք. Ա. Ա.

ՏՈՒԳԱՐԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

«Լոյս» թերթի մէջ կարդացինք, որ Ազգային Ժողովի ընդհանուր նիստերէն մէկուն մէջ Տաքէ Տաքէսեան պատգամաւորը հարցում մը ուղղած է Տուգարանի Վարչութեան վրայ, կարգադրութիւն ընելու համար Պոլսոյ Ս. Գէորգ Տուգարանի ներկայ վատ վիճակին մասին։

Ինչպէս կը գրէ «Լոյս», Տուգարանի ներկայ վատ վիճակին պատճառը այն է, որ Տուգարանի Վարչութիւնը ոչ մէկ կապ ունի Տուգարանի հետ, որ ամբողջովին կը գտնուի Ազգային Ժողովի հսկողութեան տակ։

Ինչպէս կը տեսնուի, Տուգարանի Վարչութիւնը ոչ մէկ իրաւունք ունի Տուգարանի գործերուն մէջ միջամտելու։ Ան ամբողջովին անկախ է Ազգային Ժողովէն։

Ս. Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ԵՒ ՆՈՐ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Ա. Ա.

Առևտուրգում Փարիզի մէջ

Հինգշաբթի գիշեր ժամը 1.45ին երիտասարդ հայրենասէրներու անդամներէն վեց հոգի յանկարծակի բռնուեցան համայնավարներու կողմէ որոնք պատռեցին անոնց փակցուցած յայտարարութիւնները: Եւ ետոյ կռիւ մը ծագեցաւ որու մէջտեղին հայրենասէրներէն մէկը կաւք մը նետուելով, առեւանգուեցաւ:

9ՐԴ ԵՒ 10ՐԴ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ազգ. պարգեւախաղի 9րդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի ապրիլ 10ին, իսկ տասներորդ եւ վերջինը՝ ապրիլ 24ին: Այնուհետեւ պիտի սկսի նոր շրջանը, որուն պայմանները հրատարակուած են պաշտօնաթերթին մէջ:

"ԵՐԿՈՒՆՔ"

ՕՐԿԱՆ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԳՐԱԿԱՆ, ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Դ. ՏԱՐԻ

Խմբագիր Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Երիտասարդութեան միակ պարբերաթերթը, որ կ'ապրի եւ կը տեւէ 4 տարիէ ի վեր: Ապրիլեան սաներու, Վահանգնեան երիտասարդներու բեմը,— ԵՐԿՈՒՆՔ կը հրատարակէ նիւթեր հայ որբերու պատմութեան, յուշեր աֆսոքէ եւ ջարդէ ազատած բեկորներու կեանքէն, ուսումնասիրութիւններ Հայոց գրականութեան եւ պատմութեան մասին, յօդուածներ յեղափոխեալ երիտասարդ սերունդի մը ընկարագրին կազմութեան համար, առողջապահական եւ մարզական հրահանգներ, վերագնահատութեան փորձեր մեր անցեալին ու ներկային վրայ, որբերու նամականի, որբերու ագարակի աշխատանքները:

Վերջապէս բեմ մը, ուր պէտք է հաւաքուին մեր գաղութներու բոլոր երիտասարդները:

Տարեկան բաժնեգին.— 15 ֆրանք՝ Ֆրանսա, 20 ֆրանք՝ արտասահման: *Դիմել՝* A. KAPIKIAN, 17 Ave. Philippe Auguste, PARIS:

Ե. Դ. Փարիզի եւ արուարձանները

ՌՈՍՏՈՄ խումբի վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Երկուշաբթի (19 Մարտ) երեկոյ ժամը 8.30ին իր հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ Խորհրդային Հայաստանի շուրջ:

ՓԱՐԻԶԻ Շրջգդան, քրիստափոր եւ Աղբիւր ներոք մէկտեղ խումբերու ժողովը յառաջիկայ Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Avenue Gobelins-ի սրճարանին վերնայարկը:

ՊԱՆԵԼՕ-ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէի հերթական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

ՎԻՇԱՊ ենթակոմիտէի ընկերները կը հրաւիրուին ընկերական ընդհ. ժողովի այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին ծանօթ հաւաքատեղին: Մտիպոզական օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ Ռազմիկ խումբի ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ընկեր Պուճիկեանի բնակարանին մէջ:

Գաւառ

ՎԻՆԻՆ կոմիտէն ընկերական ընդհ. արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ գիշեր Խաժակ Ակումբի վարչութեան երեկոյթէն վերջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ԻՃԵՒԱՆ (Մարսէյլ) ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բացականները նկատի կ'առնուին:

ԳԱՒԼՕ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Հ. Մ. Ը. Մ-ի Սկաուտական վերին մարմինը կաժակերպած է այցելութիւն մը ողբացեալ ԳԱՒԼՕ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի գերեզմանին, այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 4ին Rosny s)Bois-ի գերեզմանատունը: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Ծանօթ.— Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Շոզկառք կառ տը լ'Էսթէն ժամը 3ին. հանրակառք թիւ 118-121 Փորթ տը Վէնսէնէն եւ իջնել Rosny s)Bois-ի գերեզմանատունը:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷյԼի Հ. Ը. Դ. Պատ. Միութեան Վարչութիւնը շնորհակալութիւն կը յայտնէ Պլէտայի (Ալճերիա) հայ գաղութին, որ նախորդ տարիներու պէս այս տարի եւս օժանդակեց մեր օրացոյցի սպառման:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բագրատ Ճերմակեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Զուարթ Ճերմակեան որ երկու տարի առաջ կը գտնուէր Փարիզի արուարձաններուն մէջ: Իր հասցէն գիտցողները կը խնդրուի իմացնել՝ Pakarad Djermakian, Armenian Couvent, Jerusalem, Palestin.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած՝ *Հ.Ը.Դ. ՎԻՆԻՒ ԽԱԺԱԿ ԱԿՈՒՄԲԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*
վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին 9ին Խաժակ Ակումբին մէջ
կը ներկայացուի՝ *«ԱՄՐԱՑԻ ՍԱՓՐԻՉԸ եւ ԴՈՂԸ»*
Մուտք՝ 2 Ֆրանք:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՒԱՔԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԱԼԱՆՍԻ «քրիստափոր» Ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին Պ. Տ. Պաղտեանի սրճարանը, կը դասախօսէ ընկեր Ս. ՊԻԼԱԼԵԱՆ (Ռոմանէն):
Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

Փարիզի Գրական Ակումբ *այսօր Ուրբ. իրիկուն, ժամը 8.30ին, 131, rue Paul Berruel (Նախկին rue Cambron, 131) Մէթրօ՝* Vaugirard, *կը խօսի՝ Պ. Ա. Խոնդկարեան, Նիւթ՝ «Ռուս Թրքական վերջի պատերազմի մասին ըստ գօրավար Մասլովսկիի նոր գրքի». Մուտքը ազատ է:*

ԸՆԿԵՐԱՀԱՒԱՔԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած՝ *Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ*
վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30է մինչեւ առաւօտ
14 rue François Garcin Պ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
Ուրախ մենոլորտ: կը հրաւիրուին Զ. Ո. Լիի բարեկամները:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ՍԱԼ ԿԱՎՈՒՐԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

45-47, Rue de la Boëtie. Métro: Miromesnil

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, 17 ՄԱՐՏ 1934 ԺԱՄԸ 8. ՕԻՆ

Սիրայօժար մասնակցութեամբ

Lucien QUATTROCCHI-ի (*violon-solo Օփէրայի նուագախումբին եւ ԼԱՄՈՒՐԻՕ սէնֆօնիք նուագահանդէսներու*), Henri TOMASI-ի (*երգահան եւ դեկավար Փարիզի Սէնֆօնիք նուագահանդէսներու*) *եւ Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ*

Ցայտագիր.— Ա. մաս՝ Դասական երաժշտութիւն:
Բ. մաս՝ Արդի Ֆրանսական երաժշտութիւն:
Գ. մաս՝ Հայ աշխարհիկ եւ կրօնական երաժշտութիւն:
(Այս վերջինը ընկերակցութեամբ նուագախումբի եւ երգեհոնի):

Երգահանդէսը կ'սկսի ժամը *11ին:*

Տոմսերը՝ 25, 20, 15, 10, 7, 5 *եւ* 3 *ֆրանք:*

Դիմել՝ կաւոյի սրահը, Շրանտ-Յամուէլ գրատունը 51, rue Mr. le Prince *եւ* Թերթիս իմբագրատունը:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած **ԱՐՄԿԻՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ**
ԿԻՐԱԿԻ 18 ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16էն 24
Salle Hoche-ի մէջ 9 Avenue Hoche. Paris (8)

Օրքէսթրը Sandros and bis boys: *Գեղարուեստական ճոխ բաժին մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Օր. ՌՕԶԱ ՄԱՔՏՕՆԱԼԴ (Շաթլէի թատրոնէն) Ֆաքիզիք պարեր: Օր. ԷՄՄԱ ՄԱՔՏՕՆԱԼԴ (Շաթլէի թատրոնէն) ժիքան պարեր, էքսաթրիք պարեր՝ X...ի կողմէ: Պոքսի ցուցադրութիւն փոքրիկ ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ եղբարց կողմէ, եւլն. եւլն.:*

Զանազան *աթրաքսիօններ եւ անակնկալներ ձոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:*

Մուտք այրերու՝ 10 *ֆրանք, կիներու՝* 7.50 *ֆրանք:*

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Հ. Կ. Հ. ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԱՒԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
ՍԱԼ ԲԱԹԷՆԻ ՄՐԱՀԸ, 114, GRAND'RUE, ՇԱՒԻԼ
Գեղարուեստական բաժին երգ արտասանութիւն:
կը խօսի՝ **Պ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ**
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ *ՑԿԱՄԱՑ ԲԺԻՇԿԸ*
Գիներ 3 *եւ* 5 *ֆրանք:*
Առնել Թրասուէյ Պիւ *1* եւ իջնել Անսիէն մէտրօ: Շոգեկառք սկսի Լազարէն:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ 18 ՄԱՐՏ 1934 ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ
SYNDICAT de l'ÉPICERIE FRANÇAISE-ի *ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*
12, rue Renard Métro: Hôtel de Ville

կը ներկայացուի հայ սափրիչ սափրիչուհիներու կողմէ պատրաստուած կանանց մազերու ամենավերջին նորաձեւութիւնները ի ներկայութեան Ֆրանսական եւ հայկական մամուլի ներկայացուցիչներու:

ԳՈԹԻՅԵՈՆ ԵՒ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ
ԸՆՏԻՐ ՃԱԶ ԵՒ ՕՐՔԷՍԹՐ 14 ՀՈԳԻԻ ԲԱՂԿԱՑԵԱԼ
ժամը 1ին կը սկսի վիճակահանութիւնը:
ՄՈՒՏՔ ԱՅՐԵՐՈՒ 8 *ՖՐԱՆՔ, ԿԻՆԵՐՈՒ* 6 *ՖՐԱՆՔ,*
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ 1 *ՖՐԱՆՔ,*
Ցոյսերը կը ծախուին հայ սափրիչներու քով:
Ներկաներու պիտի բաշխուին անուշահոտութիւններ:

ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ...

"ԾԱՌԱԶ"Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ

ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

"ԾԱՌԱԶ"Ի ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱՄ ԷՀԵՏԵԻԵԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8րդ շաբս թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պարագային, ԱՐԴԻՒՆՔԻՆ ԿԷՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ անոնց որ—

1. ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կը գրուին, փետրուար 6էն մինչեւ վիճակահանութեան օրը, ԿԱՆԽԻԿ Վ.ՃԱՐԵԼՈՎ:

2. ԿԸ ՆՈՐԵԿԵՆ իրենց բաժանորդագրութիւնը, ԿԱՆԽԻԿ Վ.ՃԱՐԵԼՈՎ:

3. Ինչպէս եւ այն ՏԱՐԵԿԱՆ եւ Վ.ԾԱՄՍԵԱՑ բաժանորդները որոնք մասնակցեցան «ԾԱՌԱԶ»ի առաջին վիճակախաղին, ԿԱՆԽԻԿ Վ.ՃԱՐԵԼՈՎ (Եռամսեայ բաժանորդներէն կ'օգտուին անոնք որ նոր ԲԱԺԱՆԵԿԻՆ մը կը վճարեն):

Բաշխումը պիտի ըլլայ հետեւեալ համեմատութեամբ.—

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	50%
Վ.ԾԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	30%
ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	20%

Իսկ 9րդ շարտէն գնած եռէ հետեւեալ տոմսերը, ԱՅՆ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐ ԱՄԷՆ ՕՐ ՁԵՌԲԷ ԿԸ ԳՆԵՆ:

9րդ շարս թիւ	*28,474*	*շարք*	**Y.**
- - -	*54,726*	-	**X.**
- - -	*81,172*	-	**R.**

Այս թիւերն ալ շահած պարագային, ԱՐԴԻՒՆՔԻՆ ԿԷՍԸ պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ՑԻՍՈՒՆ ՁՈՐԴԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ. էջի թերթօնին տակը, ԹԻՒՎ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

ԵԹԷ ՀԱՅՐԵՆԱՓԱՂՁՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ

ԽՄԵՑԷՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ
ՄԵՐԺԵՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԸ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր
Société PEUREUX
12, Boulevard des Vignes, 12 MARSEILLE Tél. Colbert 58—10
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné Lyon (Rhône)
ՆԻՍ Ի ԳՕՐԾԱԿԱԼ.—
M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit, Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել *13 rue Pierre Curie,* K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie.

ԾԱԽՈՒԻ Է

Մեկնումիի պատճառով ծախու է ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ խանութ մը իր բոլոր կազմածներով: Բնակութեան համար երկու սենեակներ: Շատ դիւրամատչելի գին:

Դիմել՝ 29, Bld. de la Liberté, Lilas (Seine).

ԻՆԶՄԻՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (77)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Եւ որովհետեւ դիւրին բան չէր 5—6 հոգիով ձերբակալել 150 հոգինոց փախստականներու խումբ մը, փախստականները մէկիկ մէկիկ թխմուած էին մզկիթ՝ «ապուր պիտի տանք» ըսելով:

Ամենք մզկիթին մէջ թխմելէ վերջ, մզկիթին շուրջ չարած էին ռումբն ալ անոնցմէ զորս շրջակայքէն բերած էին եւ Արդուէնն կը փոխադրէին: Փախստականները մէկիկ մէկիկ կը հանէին մզկիթէն, եւ իրենց արժանի պատիժը կուտային: Այդ պատիժը կը կայանար անոնց պէսերը ածիլելուն մէջ: Բոլոր փախստականները Լազ էին, որով, ըստ պատասխանատու պատուիրակին անոնց համար աւելի մեծ պատիժ մը չէր կրնար ըլլալ: Այս պատիժէն յետոյ, փախստականներէն մէկուն կինը եկած եւ ամուսինը առանց պէսի տեսնելով, վրան յարձակած եւ, բոլոր լազ կիներուն նման որոնք անպէս այրերը այր չեն նկատեր, ուզած էր լաւ մը ծեծել, բայց չկարենալով փակ մզկիթէն ներս մտնել, դոհացած էր հեռուէն սպառնալով:

Այն երկու օրերու ընթացքին, երբ պատասխանատու պատուիրակը սահմանի չրջակայքը բնակութիւն էր հաստատած, բաւական կարեւոր դէպքեր տեղի ունեցած էին Արհաւիրի մէջ:

Մինչեւ Րիզա պէյին գալը՝ կրկին Արհաւիր էր եկած Նայիլ պէյ որ Տրապիզոնի կը գտնուէր: Ան տեղեկացուցած էր թէ Տրապիզոնի մէջ կազմած է չէթէները որոնք Արհաւիր կուգան: Ան, իր այդ խօսքերով Րիզա պէյին հասկցնել կ'ուզէր թէ պէտք է հրամանատարութենէ քաշուի եւ գործերը իրեն փոխանցէ: Արդարեւ, բաւական յոգնած էր Րիզա պէյ եւ այս անգամ առարկած չէր Նայիլ պէյի ու ըսած էր թէ ինք արդէն իսկ մտադիր է քաշուիլ:

Այս խօսակցութենէն վերջ, Րիզա պէյ հեռախօսով ըսած էր պատասխանատու պատուիրակին:

— Պարտականութիւնս կը յանձնեմ Նայիլ պէյին: Դուն հոդ մնացիր: Քեզի եւս շատ կը ցաւիմ բայց ոչինչ կրնամ ընել: Ակէ վերջ կրնաս շարժիլ այնպէս ինչպէս կ'ուզես: Գլխուդ ճարը կը նայիս, եւ, եթէ ազատիս, շատ գոհ կ'ըլլամ:

Րիզա պէյի այս յայտարարութենէն վերջ կը հասկցուէր թէ չատ նեղ կացութեան մը մատնուած էր ան: Որովհետեւ խօսակցութեան վերջաւորութեան աւելցուցած էր.

— Աւելի ոչինչ պիտի կարենամ ըսել: Որովհետեւ, ոչինչ կը լսուի թշնամիին ռումբերուն աղմուկէն:

Եւ հեռախօսը փակած էր:

Ինչ յետոյ, հեռախօսը կրկին բացուած էր: Այս անգամ Նայիլ պէյն էր խօսողը: Ան հաղորդած էր թէ Րիզա պէյ քաշուած, հրամանատարութիւնը ինք էր ստանձնած,, որով ասկէ վերջ իրեն պէտք է ենթարկուիլ:

Սակայն, իրականութեան մէջ, ոչ Րիզա պէյն էր հրամանատարը եւ ոչ ալ Նայիլ պէյը: Որովհետեւ, Շեթանկէ պէյի տուած հրամաններէն կը հասկցուէր որ այդ օրերուն Արհաւիրի ճակատին վրայ պատերազմող ուժերուն հրամանատարութիւնը յանձնուած է գերմանացի սպային, եւ բոլոր գործերը անոր ենթակայ էին: Մինչդեռ, Շեթանկէ պէյի հրամանները ոչ յառաջապահները, ոչ չրջուն ոստիկան զօրքերը եւ ոչ ալ սահմանապահները ըստ բաւականի կը հասկնային: Այդ պատճառաւ, բոլոր հրամանները կ'անցնէին պատասխանատու պատուիրակին եւ ան էր որ կ'աշխատէր կացութիւնը պարզել զանազան ուժերուն: Ամէն պարագայի մէջ, բոլոր ուժերուն, ինչպէս եւ Թէչքիլաթը Մախսուսէին հրամանատարութիւնը կասկած չկար որ անցած էր Շեթանկէ պէյին:

Այդ միջոցին ոչ մէկ փոփոխութիւն կար Արդուինի ճակատը: Միայն, փետրուար 15ին տեղի ունեցած էր հեռախուզական թելերու փոքրիկ էր հեռխում մը:

Արդուինի բանակետը լուր չէր կրնար ստանալ Շեթանկէ պէյէն: Հաֆըզ Ալի էֆէնտի, որ անոր հետ չարժած էր, կը տեղեկացնէր թէ՝ Շեթանկէի գունդը կը պաշտպանէր Մուրկուլ - Արհաւիր դիծը: Թէեւ Թէչքիլաթի հրամանին տակ թնդանօթներ գերծ պահուի, հարկ է որ Արդուինի հայ կաթոլիկ համայնքի ականաւոր անձերը եւ բազմանդամ ընտանիքներու այրերը դէպի ներս ուղարկէի որպէս պատանդ»:

Խալիտ պէյի այս տեսակէտը կարծեցեալ տեղեկացնելով, անկէ ուղուած էր իրենց համաձայնութիւնը, եւ, արդէն համոզուած էր այդ հնարքին վրայ, հոն ղրկուած ուժերը այն տեղէն բաժնուած ըլլալով՝ Արդուինի պաշտպանութիւնը դժուարացած էր:

«Թէեւ պաշտպանութեան համար անհրաժեշտ միջոցները ձեռք առնուած էին, բայց, թշնամիին մեծ ուժերուն, թնդանօթներուն եւ արագահարուածներուն դէմ, բնականաբար կարելի չէր երկար տեւել դիմադրել:

«Եթէ մէկ քանի օրուան ընթացքին ուրիշ ուժեր չղրկուէին, ու Շեթանկէ պէյին գունդը ետ չդար, կասկած չկայ որ Արդուինը եւս պիտի իյնար թշնամիին ձեռքը:

«Միայն թէ, որպէսզի Արդուինին քաշուելէ յետոյ տեղւոյն իսլամ բնակչութիւնը Ռուսերուն եւ Հայերուն կողմէ կատարուելիք չարիքներէն զերծ պահուի, հարկ է որ Արդուինի հայ կաթոլիկ համայնքի ականաւոր անձերը եւ բազմանդամ ընտանիքներու այրերը դէպի ներս ուղարկէի որպէս պատանդ»:

Այս մասին կարին ղրկուած հեռագրի թուականէն մէկ օր վերջ, 16 փետրուարին, Արդուինի ճակատին կացութիւնը հետեւեալն էր.—

Իրապէս պատերազմի մը հանգամանք ստացած էին այն բախումները որոնք սկսած էին Աճըլէմայի կողմերը:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԹՐԱՔԵՐԲ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԱԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՈՒՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղումներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 17 ՄԱՐՏ SAMEDI 17 Mars 1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2447

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՑՑ ԲԱՐԵՒԻՏ ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ՀԵՏ

— oo —

— Շատ կը զբաղիք ձեր հակառակորդներով: Կ'արժէ՞ այդքան եռանդ սպառել, երբ այնքան հոգեր ունինք:

— Կը կարծէք թէ հաճո՞յք է այդ աշխատանքը, այդ ահաւոր տառապանքը: Մանաւանդ երբ դիմացդ ունիս հակառակորդներ որոնք տարին տասներկու ամիս մեզմէ կը սպառեն, ջուրը պատէն վեր հանելու համար:

— Ձեր կազմակերպութիւնը աւելի զօրաւոր, հետեւաբար աւելի պատասխանատու ըլլալով, պէտք է արհամարհէ շատ մը գոհհոգութիւններ: Այլապէս, ո՞ւր պիտի հասնինք այս ճամբով:

— Անշուշտ: Եւ մենք անկարելին կը փորձենք, պահելու համար հաւատարակչռութիւնը, անտեսելով, արհամարհելով բազմաթիւ նախատինքներ, անձնական յարձակումներ, քնաբեր հէքեաթներ եւ զարմանազան ցնդաբանութիւններ: Եւ սակայն, տասնէն մէկը, տասիսւած ես զբաղիլ, ուղղակի կամ անուղղակի: Օրինակ, Աթէնքի առաջնորդին պատմութիւնը: Կարդացիք անշուշտ: Մազլումեան եպիսկոպոսը նամակ մը ուղղեր է Ցունաստանի վարչապետին, իբրեւ ոճրագործ ներկայացնելով Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը եւ պահանջելով «անխնայ ջախջախել» զայն: Մենք չատոնց ճղած ենք մեր դիրքը, հոգեւոր հովիւներու հանդէպ, եւ սակայն կարելի՞ էր անտեսել այս անբարոյական երեւոյթը: Որ եւ է թերթ կամ հոսանք պարտաւոր չէ՞ք խելքի կանչելու այս ապերասան մարդը, միայն այս քրէական ձեռնարկին համար:

— Բայց Ցունաստանի ձեր ընկերներն ալ յանգաւոր են: Տեսէք, ռամկավարներու օրկանը կ'ըսէ թէ «դանակը ոսկորին հասցուցին», թէ «Աթէնքի Դաշնակցականները եւ իրենց թերթը հայ գաղութը, Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը եւ առաջնորդը ներկայացուցած են իբրեւ համայնավարներ եւ Զեկայի գործակալներ» եւն.:

— Առաջին անգա՞մ է որ այդպիսի ցնդաբանութիւններ կը գրուին, առանց ո՛ր եւ է փաստ յիշելու, ծածկելով իրականութիւնը կամ խեղաթիւրելով զայն: Աթէնքը Անատոլու չէ: Կարելի է պրպտումներ կատարել եւ ստուգել սուտն ու իրաւը: Ուրիշներ ալ այդպիսի սուտեր գլորեցին, պատասխանն ալ ստացան, եւ սակայն ... Պահ մը մէկդի դնենք այդ բոլորը. ենթադրենք թէ Աթէնքի Դաշնակցականները իսկապէս գործած են այդ մեղքերը: Ի՞նչ պիտի ըլլար ո եւ է առաջնորդի պարտականութիւնը,— «ժուռնալ» գրել եւ ոճրագո՞րծ ներկայացնել ամբողջ կազմակերպութիւն մը, անոր «անխնայ ջախջախո՞ւմը» պահանջել, զաղութին մէկ մասը միւսին դէ՞մ հանել, թէ ելք մը գտնել իրրեւ հոգեւոր հովիւ: Կ'ըսեն թէ Մազլումեանը չարժած է Ազգ. Վարչութեան հրահանգով: Արդ, կրնա՞ք երեւակայել այսքան անկում, մեր ազգային կեանքին մէջ: Եւ ինչո՞ւ միայն Դաշնակցականները պիտի ըմբոստանային այս անբարոյականութեան առջեւ, իսկ հանրային կարծիքը լուռ պիտի մնար, թերթերը չլսելու պիտի զարնէին, մինչեւ իսկ արդարացնել պիտի փորձէին: Փրկուեցա՞ւ թէ աւելի լղճուեցաւ «հայ գաղութին վարկը», այս զարչելի եւ զրգռիչ գործողութեամբ: Այս տեսակ առաջնորդ մը կրնա՞յ պաշտօնի վրայ մնալ, պէ՞տք է որ մնայ, իր հովանաւոր վարչութեան հետ մէկտեղ, որ այժմ համերաշխութիւն կը փորձէ:

— Լսեցի թէ ձեր ընկերները ընդունած են համերաշխութեան հրաւէրը, մասնակցելով առաջնորդի բնակարանին մէջ գումարուած խորհրդակցութեան:

— Մեր յետին ընկերն ալ չի կրնար անտեսել համերաշխութեան որ եւ է ձեռնարկ: Եւ ահա կը տեսնէք ի՛նչ պնով,— մինչեւ իսկ բարոյապէս անձնասպան եղած եպիսկոպոսի մը բնակարանը երթալով: Անշուշտ սխալ չարժած են մեր ընկերները, քանի որ «ժուռնալ»ը կայ եւ կը մնայ:

— Հոգ չէ. համերաշխութիւնը միշտ օգտակար է, ի՛նչ պնով ալ ըլլայ:

— Հարցը համերաշխութեան մասին չէ, եղրայր պատուական, այլ հանրային բարոյականի մասին: Մազլումեանի միւս բոլոր մեղքերը մէկդի դնելով, մեր ընկերներն ալ մեղադրելով հանդերձ, դուք չէզոքներդ ի՞նչ կը մտածէք: Հանրային բարոյականը կը բարձրանա՞յ, եթէ Մազլումեանները չարունակեն ժողովուրդ կառավարել, առանց յետս կոչումի, առանց որ եւ է ձեւով դատապարտուելու, առանց որ եւ է ձեւով զղջումի արտայայտութեան: Ազգ. ժողովը միայն ձե՞մ հանել, թէ ելք մը գտնել իրրեւ հոգեւոր հովիւ: Կ'ըսեն թէ Մազլումեանը չարժած է Ազգ. Վարչութեան հրահանգով: Արդ, կրնա՞ք երեւակայել այսքան անկում, մեր ազգային կեանքին մէջ: Եւ ինչո՞ւ միայն Դաշնակցականները պիտի ըմբոստանային այս անբարոյականութեան առջեւ, իսկ հանրային կարծիքը լուռ պիտի մնար, թերթերը չլսելու պիտի զարնէին, մինչեւ իսկ արդարացնել պիտի փորձէին: Փրկուեցա՞ւ թէ աւելի լղճուեցաւ «հայ գաղութին վարկը», այս զարչելի եւ զրգռիչ գործողութեամբ: Այս տեսակ առաջնորդ մը կրնա՞յ պաշտօնի վրայ մնալ, պէ՞տք է որ մնայ, իր հովանաւոր վարչութեան հետ մէկտեղ, որ այժմ համերաշխութիւն կը փորձէ:

— Լսեցի թէ ձեր ընկերները ընդունած են համերաշխութեան հրաւէրը, մասնակցելով առաջնորդի բնակարանին մէջ գումարուած խորհրդակցութեան:

— Մեր յետին ընկերն ալ չի կրնար անտեսել համերաշխութեան որ եւ է ձեռնարկ: Եւ ահա կը տեսնէք ի՛նչ պնով,— մինչեւ իսկ բարոյապէս անձնասպան եղած եպիսկոպոսի մը բնակարանը երթալով: Անշուշտ սխալ չարժած են մեր ընկերները, քանի որ «ժուռնալ»ը կայ եւ կը մնայ:

— Հոգ չէ. համերաշխութիւնը միշտ օգտակար է, ի՛նչ պնով ալ ըլլայ:

— Հարցը համերաշխութեան մասին չէ, եղրայր պատուական, այլ հանրային բարոյականի մասին: Մազլումեանի միւս բոլոր մեղքերը մէկդի դնելով, մեր ընկերներն ալ մեղադրելով հանդերձ, դուք չէզոքներդ ի՞նչ կը մտածէք: Հանրային բարոյականը կը բարձրանա՞յ, եթէ Մազլումեանները չարունակեն ժողովուրդ կառավարել, առանց յետս կոչումի

ՑԱԽԵՐ ՏԵՐ ՅՕՀԱՆՆԵՍԻ ՄՈՒՐԱՑԱՆԻ

Ռուսաց նշանավոր գրող Լեւ Նիկոլայեւիչ Տոլստոյի մահուան հիսնամեայ տարելիցին առիթով Մոսկուայի Գրական թանգարանը կազմակերպած է Տոլստոյի ցուցահանդէս մը։ Ցուցահանդէսին մէջ ցուցադրուած են գրողին անձնական իրերը, ձեռագիրները, նամակները, լուսանկարները եւ այլ նիւթեր։ Ցուցահանդէսին մէջ կը գտնուի նաեւ Տոլստոյի ձեռագիր օրագրութիւնը, որ կը պարունակէ գրողին կեանքի վերջին տարիներու գրառումները։ Ահա այդ օրագրութենէն քանի մը հատուածներ։

— Ես ինքս ինձ համար ստեղծեցի կեանքի այնպիսի պայմաններ, որոնց մէջ ես կրնամ ապրիլ ինքնուրոյն, ինչպէս որ ուզեմ։ Ես ինքս ինձ համար ստեղծեցի աշխատանքի այնպիսի պայմաններ, որոնք ինձ կը ստիպեն աշխատիլ։ Ես ինքս ինձ համար ստեղծեցի հանգիստի այնպիսի պայմաններ, որոնք ինձ կը ստիպեն հանգչիլ։ Ես ինքս ինձ համար ստեղծեցի ընկերներ, որոնք ինձ կը ստիպեն ընկերանալ։ Ես ինքս ինձ համար ստեղծեցի ընտանիք, որ ինձ կը ստիպէ ընտանեկան կեանքով ապրիլ։ Ես ինքս ինձ համար ստեղծեցի ամէն ինչ, որ ինձ կը ստիպէ ապրիլ այնպէս, ինչպէս որ ես կ՚ուզեմ

ՎԱՀ ՍԱՀԱԿԼՈՒԲԻ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔԻ ՓՈՐՁԸ)

»»»·«««

... Ելույթն ունեցող Ճանդլեր, որը ամբողջ ժամանակ ոտքի վրա էր մնացել, դանդաղ նստեց, ինչպես երևում էր, ամբողջ ուժերը հավաքելով։ Ապա ոտքի ելավ Ռոբերտսը, մի քանի վայրկյան լռեց, ինչպես երևում էր, որոշելով, թե ինչպես սկսի իր խոսքը։ Ապա ասաց.

— Ես ուզում եմ ձեզ պատմել մի դեպքի մասին, որը տեղի է ունեցել ինձ հետ։ Ես ուզում եմ ձեզ պատմել այդ մասին, որովհետև ինձ թվում է, որ այդ դեպքը կարող է ինձ համար ծառայել որպես դաս

կան նախարարը, անձամբ վարելու համար բանակցութիւնները: (Այսօր կը վերադառնայ, առանց վերջնական եզրակացութեան մը յանդած ըլլալու): Ամէնէն մեծ դժուարութիւնը սկզբունքի խնդիր մըն է: 1882ի առեւտրական ընդհանուր դաշնագրին համաձայն, որ չեղեալ հռչակուեցաւ, Մեծն Բրիտանիա ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի առաւելութիւնները կը վայելէ, ամէն կէտի մէջ, բացի մաքսային սակացոյցներէն: Այս տրամադրութեան համաձայն, Ֆրանսան կրնայ, օրինակ, արժէքի վրայ հարիւրին 500 մաքսատուրք պահանջել որ եւ է անգլիական ապրանքէ, առանց միեւնոյն բանը ընելու ուրիշ երկրէ մը եկած նոյն ապրանքին համար: Այսպիսի գործողութեան մը առեն, դաշնագիրը բռնադարձած չըլլար համարուէր: Կայ նաեւ բաժնեցուցակի խնդիրը (ներածումներն ու արտածումները վերածել որոշ քանակութեան մը): Երկու երկիրներն ալ կ'ուզեն փոխադարձ ներածումը կապել արտածման քանակին հետ:

Գիւտ մը Պոլսոյ ձիարձակարաններն մէջ

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ բանուորները Այա Սոֆիայի եւ Սուլթան Ահմէտի միջեւ աշխատանքներ կատարած ատեն, երեսն հանեցին պատ մը որ կը կարծուի թէ Բիւզանդիոնի պատմական ձիարձակարանին «ողնայարն» է եւ որ կը փնտռուէր տարիներէ ի վեր: (Ձիարձակարանի մը առանցքը «ողնայար» կը կոչուէր, որովհետեւ երկու հաւասար մասերու կը բաժնէր տարածութիւնը, ինչպէս բուն ողնայարը կը բաժնէ մարմինը): Այս պատը դոյութիւն ունէր երբ Պուռնազլմոնթի Պոլիս այցելեց 1422ին:

Ռումանիոյ «երկաթեայ պահակներ»

Այսօր Պուքրէշի մէջ տեղի կ'ունենայ վարչապետ Տուքայի սպանութեան դատավարութիւնը, վինուորական ատեանի առջեւ:

Ինչպէս կը յիշուի, սպանութենէն յետոյ կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ, պաշարման վիճակ հրատարակեց եւ ձերբակալեց գլխաւոր մեղսակիցները: Դէպքէն անմիջապէս վերջ անհետացած էր երկաթեայ Պահակներու կազմակերպութեան վարիչը, Քորնէլիու Քոտրէանու: Այս առթիւ պանագան զրոյցներ կը շրջէին: Նոյնիսկ լսողներ կային թէ փախստականը օտար դեսպանատուն մը ապաստանած է: Արդ, առջի օր Ազահովութեան Տեսչութիւնը յայտարարեց թէ փախստականը ձերբակալուած եւ անմիջապէս հարցաքննութեան ենթարկուած է: Ձերբակալութիւնը յաջողած է շնորհիւ բռնուած նամակի մը, որ տեղեկութիւններ կուտար թաքստոցի մասին: Փախստականը պահուած էր Պուքրէշ, իր բարեկամներէն գնդապետ Ջաւոլանոյի մօտ, որ ժամանակին Թերթ մը կը հրատարակէր: Կալանաւորը յայտարարեց թէ երբեք փախչելու միտք չունէր եւ իր ընկերներուն հետ պինուորական ատեան պիտի ներկայանար որոշուած օրը:

Աւստրիոյ ընկերվարականներուն դատը

Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը որոշած է մեզմութեամբ դատել վերջին ապստամբութեան առթիւ ամբաստանուած ընկերվարականները: Վերին Աւստրիոյ մէջ, միայն ութ ամսուան բանտարկութեան վճիռ արուեցաւ կարգ մը ամբաստանեալներու: Միեւնոյն մեղմութեամբ պիտի վարուին Վիէննայի մէջ, ուր երկու ատեաններ կազմուած են: Ամբաստանեալներուն Թիւն է 1600: Երեսուն հարցաքննիչ դատաւորներ կը կատարեն հարցաքննութիւնները, որոնք պիտի տեւեն մինչեւ յառաջիկայ աշուն: Պ. Տոլֆուս կ'ուզէ սիրաշահիլ ընկերվարականները, որպէսզի կարենայ յաւուրջ տանիլ իր քաղաքականութիւնը:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած՝ Հ.Բ.Դ. ՎԻՆԻ ԽԱԺԱԿ ԱԿՈՒՄԲԻ ՎԱՐԶՈՒՀԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Խաժակ Ակումբին մէջ
կը ներկայացուի՝ «ԱՄԻԱՑԻ ՍԱՓՐԻԶԸ եւ ԳՈՂԸ»
Մուտք՝ 2 Փրանք:

ԸՆԿԵՐԱՇԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած՝ Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄՍՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30է մինչեւ առաւօտ
14 rue François Garcin Պ. ՔԻՆՏԻՐԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ
Ուրախ մենուղորտ: կը հրաւիրուին Զ. Ո. Ը֊ի բարեկամները:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅԿԱՆՈՒՀԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ

ՍԱԼ ԿԱՎՈՒՑԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

45-47, Rue de la Boëtie. Métro: Miromesnil

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, 17 ՄԱՐՏ 1934 ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

Սիրայօժար մասնակցութեամբ

Lucien QUATTROCCHIի (*violon-solo Օփերայի նուագախումբին եւ ԼԱՄՈՒՐԻՕ սէնֆոնիք նուագահանդէսներու*), Henri TOMASIի (*երգահան եւ դեկավար Փարիզի Սէնֆոնիք նուագահանդէսներու*) եւ Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ

Յայտագիր.— Ա. մաս՝ Դասական հրաժշտութիւն:
Բ. մաս՝ Արդի ֆրանսական երաժշտութիւն:
Գ. մաս՝ Հայ աշխարհիկ եւ կրօնական երաժշտութիւն:
(Այս վերջինը ընկերակցութեամբ նուագախումբի եւ երգեհոնի):
երգահանդէսը կ'աւարտի ժամը *11ին*:

Տոմսերը՝ 25, 20, 15, 10, 7, 5 եւ 3 *ֆրանք:*
Դիմել՝ կաւոյի սրահը, Հրանտ-Յամուէլ գրատունը 51, rue Mr. le Prince եւ Թերթիս խմբագրատունը:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16էն 24

Salle Hoche/ *մէջ* **9 Avenue Hoche. Paris (8)**

Օրքէսթրը Sandros and his boys: *Գեղարուեստական ճոխ բաժին մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու. Օր. ՌՕԶԱ ՄԱՒՏՕՆԱԼՏ (Շաթլէի Թատրոնէն) Ֆաներեզիոք պարեր. Օր. ԷՄՄԱ ՄԱՒՏՕՆԱԼՏ (Շաթլէի Թատրոնէն) ժիքան պարեր, էքսաներիք պարեր՝ X...ի կողմէ: Պոքսի ցուցադրութիւն փոքրիկ ՄԱԼՈՒԻՄԵՆ եղբարց կողմէ, եւլն. եւլն.:*

Զանազան *աթրաքսիոններ* եւ անակնկալներ. *Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:*

Մուտք այրերու՝ 10 *ֆրանք, կիներու՝* 7.50 *ֆրանք:*

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Հ. Կ. Հ. ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԱՒԻՒԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
ՍԱԼ ԲԱԹԷՆԻ ՄՐԱՀԸ, 114, GRAND'RUE, ՇԱՒԻՒ
Գեղարուեստական բաժին երգ արտասանութիւն:
կը խօսի՝ Պ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ
ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ *ԱԿԱՄԱՑ ԲԺԻՇԿԸ*
Դիներ 3 եւ 5 ֆրանք:
Առնել Թրատուէյ Թիւ *1* եւ իջնել Ընսիէն Մէտի: Շոգեկառք սէն Լազարէն:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

SYNDICAT de l'ÉPICERIE FRANÇAISE/ *ՄՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

12, rue Renard Métro: Hôtel de Ville

կը ներկայացուի հայ սպաիրիչ սպաիրիչուհիներու կողմէ պատրաստուած կանանց մագերու ամենավերջին նորաձեւութիւնները ի ներկայութեան Թեան Ֆրանսական եւ հայկական մամուլի ներկայացուցիչներու:

ԴՈՒԹԻԵՆՔ ԵԻ ԱՆՈՂՆԿԱՒՆԵՐ

ԸՆՏԻՐ ՃԱՇ ԵԻ ՕՐՔԷՍԹՐ 14 ՀՈԳԻԻ ԲԱՂԿԱՑԵԱԼ

Ժամը 1ին կը սկսի վիճակահանութիւնը:

ՄՈՒՏՔ ԱՅՐԵՐՈՒ 8 *ՖՐԱՆՔ, ԿԻՆԵՐՈՒ* 6 *ՖՐԱՆՔ,*
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ 1 *ՖՐԱՆՔ,*

Տոմսերը կը ծախուին հայ սպաիրիչներու քով:
Ներկաներու պիտի բաշխուին անուշահոտութիւններ:

ԳԱՌԼՕ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Շ. Մ. Ը. Մ-ի սկաուտական վերին մարմինը կազմակերպած է այցելութիւն մը ողբացեալ *ԳԱՌԼՕ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆի* գերեզմանին, վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին *Rosny s/Bois*ի գերեզմանատունը: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

*Ծանօթ.— Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Շոգեկառք կառ տը լ'Էսթէն ժամը 3ին. հանրակառք թիւ 118-121 Փորթ տը Վէնսէնէն եւ իջնել Rosny s/Bois*ի գերեզմանատունը:

ՆԱԽԱՀԱՑԱԿ ԳՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻՔԷՆ

Միայն 130 ֆրանք վճարելով անմիջապէս պիտի ստանաք ոչ միայն մեր հրատարակած *ՈՒՐՔ* հատորները, (*Ռ. Զարդարեան, Մելքոն Կիւճեան, Գեղամ Տէր Կարապետեան, Գեղամ Բարսեղեան, Արփիար Արփիարեան, Գր. Զօհրապ, Տ. Զէօկիւրեան եւ Օհան Կարօ*) որոնց իրական արժէքն է 170 ֆրանք. այլ նաեւ՝

ԼԻԻՔՍԷՄՊԻՒՐԿԵԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ

մէկ տոմսակ, որուն արժէքն է 36 ֆրանս. ֆրանք: Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ՝

ՄԱՐՏ 26ԻՆ ԼԻՒՔՍԷՄՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

Բացի *ԵՐԵՔ* մեծ պարգեւներէն, *4 միլիոն. մէկուկէս միլիոն* եւ *մէկ միլիոն պելճիական ֆրանք, կան նաեւ* 2500ի մօտ ուրիշ մեծ ու փոքր պարգեւներ: փութացէք այժմէն ո եւ է ձեւով *ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ* 20:

130 ՖՐԱՆՔ ղրկել մեր հասցէին՝ **M. Barsamian**
121 Rue Marcadet. Paris (18)

Մ. ՀՐԱՉԵԱՆ

11 Rue FLEGIER. MARSEILLE. Tél. Nat. 31-59

Ներքնազգեստ եւ արտաքնազգեստ ամէն տեսակ նպարեղէններու, Պուլկարական քաշքաւալ, Պոլսական եւ Յունական ամէն տեսակ գոնսերվաներ, ձիթապտուղ, Իզմիրի չամիչ, տերեւ, ձերմակ պանիր, քաշէր եւ հարեւաններ:

Raki ERIVAN. p. r.

Ներկայացուցիչ **NIEL** *ձերմակ պանիրի ընկերութեան:*

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան ճաշկերոյթներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել

13

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie*

Restaurant STAMBOUL

ՃԱՇԱՐԱՆ ՍԹԱՄՊՈՒԼ

34, Rue du Bufois, NICE

Մարտ 18ին, կիրակի, կը բացուի հայկական ճաշարան մը Նիսի մէջ: Մեր յաճախորդներուն կը յայտնենք թէ ճաշարանին մէջ կը պատրաստուին առաջնակարգ կերակուրներ, ոչխարի ընտիր միսով, *աչօնէր քէպապ, գուզու շիշ քէպապ, եղուրթլու քէպապ*, կերակուրները եւ անուշեղէնները անարատ կարագով, բազմատեսակ. — *Թավուք կէօքսիւ, գազան տիպի, մաւհալլէպի*, սիւիվրի մաճուն, սեր եւլն.:

Ց. ՀԿԻՆԵԱՆ, Մ. ՁՈՂԱՔԵԱՆ

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Ընտելագոյն եւ եւրոպական ինամուած կերակուրներ

ՆԱԽԱՊԷՍ եղած յայտարարութեան համաձայն Ֆ. Կ. ԽԱԶԻ շրջ. վարչութեան կազմակերպած պարգեւաբաշխութիւնը տեղի ունեցաւ փետրուար 25ին, ի ներկայութեան բազմաթիւ ընկերուհիներու: Շահեցան հետեւեալ թիւերը՝ 120, 1368, 281, 16, 1334, 454, 967, 368, 1400, 1003, 115, 1352, 336, 463, 855, 7, 841, 667, 1406, 1421, 1314, 1178, 1324, 952, 1378, 296, 949, 146, 989, 1464, 637, 414, 567, 1386, 59, 1494, 677, 827, 113, 987, 103, 1134, 86, 220, 872, 926, 1000, 1197, 712, 1329, 928, 617, 10, 911, 1454, 1419, 308, 1379, 497, 863, 782, 111, 1325, 57, 950, 1341, 1331, 996, 1004, 704, 1412, 320, 966, 645, 828, 369, 983, 610, 61, 465, 1006, 202, 1420, 734, 635, 716, 285, 1435, 824, 194, 186, 982, 1414, 401, 631, 101, 1188, 602, 95, 1472, 1311, 921, 1401, 1498, 1339, 233, 400, 260, 995, 757, 796, 332, 58, 880, 787, 1191, 1425, 1442, 391, 802, 474, 230, 1348, 466:

Շահողները պէտք է դիմեն իրենց տեղական մասնաճիւղին հաւաքարար ղրկուելու համար նուէրները:

Ընդհ. հասցէ՝ **Mme. Missakian, 6 Rue d'Alsace Asnières, (Seine):**

ԳՏՆՈՒԱԾ Է

Նշան Քոլհանէսեան որ «Ռասլ»ի միջոցաւ կը փնտռուէր իր եղբօր կողմէ, *իր հասցէն՝* A. Hatchikian, Casernement Salin de Giraud, (B. du Rhône) France:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ լաւ կարուհիներ, շրջազգեստներ եւ պլուզներ կարելու համար: Լաւ վճարում: Դիմել՝ Տիկ. Տաւվլեանի, 2, rue des Fossée-St.-Jacques, Paris (5).

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները

ՌՈՍՏՈՄ խումբի վարչութիւնը դասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Երկուշաբթի (19 Մարտ) երեկոյ ժամը 8.30ին իր հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՒՆԻ Խորհրդային Հայաստանի շուրջ:

ՓԱՐԻԶԻ շրագդան, քրիստափոր եւ Ադրիւր ներոր *միացեալ խումբերու ժողովը յաւաջիկայ Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Avenue Gobelins*ի սրճարանին վերնայարկը:

Դասատու

Վիէննի Կոմիտէն ընկերական ընդհ. արտակարգ ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ դիշեր Խաժակ Ակումբի վարչութեան երեկոյթին վերջ: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

ԻՇԽԱՆ (Մարսէյլ) Ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները վաղը Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին սովորական հաւաքատեղին: *Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բացականները նկատի կ'առնուին:*

ՎԱՆԱՆՑԻ «Քրիստափոր» Ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Կիրակի առաւօտ, ժամը 10ին Պ. Տ. Պաղտեանի սրճարանը: Կը դասախօսէ՝ ընկեր Ս. ՊԻԼՕՒԵԱՆ (*Ռոմանէն*):

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ԻՆՁՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (78)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԱԿՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵՒՆ ՄԱՍԻՆ)

Դիշերը լուսնակ էր: Երկու կողմերը կը չարունակէին ընդհարիլ: Մալիա պէյ, անձամբ չերթալով բախումի վայրը, հոն ղրկած էր Ահմէտ պէյի Ջոկատը: Բայց, ժամեր անցած ըլլալով հանդերձ, որ եւ է տեղեկագիրչէր առացած կացութեան մասին: Եւ ո - րովհետեւ պատերազմող ուժին ճակատը տարածուն էր, այդ պատճառաւ, տեղեկագիր ղրկել կարելի չէր ըլլար, Մալիա պէյ չէր կրնար բաժնուիլ հեռաձայնի կեդրոնէն:

Մինչ Աճէլմայի եւ Պէրթայի կողմերէն եկող հատ ու կէտ դինուորներ կ'ըսէին թէ մեր Ջոկատները ապրուած էին: Մինչդեռ, գնուացիները, որոնք այդ կողմերէն կուգային, կը պնդէին թէ՝ մեր Ջոկատները երբ Օպիչալային կը նահանջէին, հասած էին Մալիա պէյի կողմէ ղրկուած ուժերը եւ Օ - պիչալան վերագրաւուած էր:

Այս անորոշ կացութեան առջեւ, հրամանատար Մալիա պէյ որոշած էր 130 հոգինոց ուժով մը դէպի Աճէլմա չարժիլ: Եթէ կացութիւնը պարզող տեղեկագիր չհասնէր, առանց ապասելու Արդուին՝ հոն պիտի վազէին:

Կասկած չկար այլեւս որ բախում - ները պատերազմի հանդամանք ստացած էին: Թէչքիլաթը Մախսուսէն հրամանատարութիւնը մեր ամէն մէկ թիզ հողը քաջաբար կը պաշտպանէր: Բայց, ատոր չարունակութիւնը կ'ա - պահովուէր լոկ պահեստի ռազմանիւթերով:

Շաբանկէ պէյ, երբ Արդուինէն կը բաժնուէր, միայն 18 նռնուկ ռազմանիւթով ճամբայ ելած էր: Եւ որով - հետեւ այսքանը չէր բաւեր, դիմելով Պէհէտտինի Շաքիր պէյին, որ Կարինն կը գտնուէր, խնդրած էր անմիջապէս ռազմանիւթ ղրկել: Արդուին պահած էին միայն 7 նռնուկ եւ 11ը ղրկած էին յառաջրնթաց ուժերուն:

Այդ միջոցին դեռ հասած չէր այն տեղեկագիրը զոր Ահմէտ պէյէն կը սպասէին: Համաձայն այդ տեղեկագրին, Թշնամին կտրած էր Շավչէքի ճամբան: Ահմէտ պէյ Թշնամի ուժերուն մէջ մտած էր Օպիչալայի մէջ: Ու անկարելի եղած էր, այլեւս, Քէմալ պէյի եւ Ահմէտ պէյի կապը, առաջինը մնացած ըլլալով Օպիչալայի մէջ: Ռուսերը կը գտնուէին Օպիչալայի դէմը: Երբ տեղեկագիրը հասած էր, այդ վիճակը բարելաւելու համար, Մալիա պէյ անմիջապէս չարժած էր դէպի բախումի վայրը: Ու ատոր հոն ժամանումը բոլորովին փոխած էր կացութիւնը:

Փետրուար 16ին եւս Ռուսերը կը չարունակէին իրենց յարձակումները եւ մեծ ուժերով կը խոյանային, այնպէս որ մեր ուժերը կը ստիպուէին նահանջել: Հարիւրապետ Ահմէտ պէյ, որ կը պաշտպանէր Աճէլմայի կողմերը, նահանջի այդ լուրը տալէ առաջ, փախած էր, իսկ Պէրթա հասնող խլամ բնակչութիւնը կացութիւնը զղրդած էր Մալիա պէյին:

Թշնամին յարձակումը կասեցնելու համար պահեստի ուժ չունէինք: Բայց Մալիա պէյ իր այդ օրուան տեղեկագրին մէջ կ'ըսէր թէ ամէն զոհողութիւն յանձն պիտի առնուի:

Ռազմանիւթի այս պակասը չատ դէշ տպաւորութիւն կը գործէր դինուորներուն վրայ: Գերմանական զէնքերը պահեստի փամփուշտ չունէին, որով, քանի մը բախումէ վերջ, անպէտ վիճակի մը մատնուած էին: Թէև խնդրուած էր Արդուին ղրկել կարնոյ այն «մարթին»ներն ու «մավզէր»ները որոնք առատ փամփուշտ ունէին, բայց որ եւ է պատասխան տրուած չէր:

Միւս կողմէ, որովհետեւ Շաբանկէ պէյի պաշտօն յանձնուած էր Մուֆլէն վերագրաւել եւ այդ շրջանի կռիւները վարել, ինչպէս նաեւ կար փամփուշտի պակասը՝ բոլորովին չփոթութեան մատնած էր Արդուինի ճակատը: Մինչդեռ, Արդուինի ուժերուն կ'իյնար վանել ռուս ուժերը, եթէ անոնք յառաջանային Մուրկուլի եւ Պօրչքայի կողմերէն:

Բանակը, Շաբանկէ պէյին տուած իր հրամանով կը հրահանգէր Բիգա պէյի պատկանող ուժերուն հետ միասին չարժիլ: Ատոր վրայ, Շաբանկէ պէյ տեղեկացուցած էր թէ Մուրկուլի մէջ պիտի թողու մաս մը ուժ, որպէսզի ապահովէ Արդուինի դիմադրութիւնը: Այդ պատճառաւ, Մուրկուլի շրջանին պաշտպանութեան համար գատուած ուժերը նուազած էին:

Ռուսերը, օգտուելով այս առիթէն, Ձորոխի ճախ եղերքը եւ Մուրկուլի ջուրին առջեւը, այսինքն՝ դէպի Արդուին ազատօրէն յառաջացուցած էին իրենց հետախուզական թեւերը: Շաբկիր Նիազի պէյ, որ այդ կողմը ղբրկուած էր, իր հետ առած մաս մը հեծելազօրք, հոն կազմած էր թեթեւ գիծ մը եւ վերադարձած Արդուին: Շաբկիր Նիազի պէյ լուր չունէր որ՝ Բիգա պէյ՝ պինուորական նպատակներով Մուրկուլը Թողած եւ Արհաւ քաշուած էր: Այդ մասին լուր առած էր Արդուին վերադառնալէ յետոյ: Բիգա պէյ Արդուին ուղարկած էր հեռագիր մը, ուր կ'ըսէր — «պինուորական անհրաժեշտութեանց բերումով, Մուրկուլը լքած եւ բոնած ենք 8րդ սահմանային քարերը»:

Ռուսերն, Մուրկուլն ու այդ վայրին աջ կողմը պարապ ըլլալով, Թշնամիին համար բացուած կը նկատուէին ճախ ու հեռուէն մնացած չատ մը ճամբաներ:

Մալիա պէյ, գնահատելով կացութեան լրջութիւնը, հրահանգած էր որ Պէրթայէն անմիջապէս ճամբայ կը ելլեն մաս մը հեծելազօրք եւ 110 պինելեն մաս մը հեծելազօրք եւ 110 պինելեն՝ որպէսզի բոնեն ամէնէն բարեորները՝ որպէսզի բոնեն ամէնէն բարեորները՝ նուկ ճամբան: Արդուինի պահեստը նուէներուն կարեւոր նուէներուն յաւուրջ ուժերուն կարեւոր նուէներուն յաւուրջ ուժերուն կարեւոր բազմոյնը կը գտնուէր Պէրթայի եւ Պօրչքայի կողմերը: Վերջին կացութեան համաձայն, վերջին ճակատներուն համաձայն, վերջին ճակատներու փակումը իրարու հետեւանք կ'ունենար երկու կողմերու ուժերուն բոլոր նենար երկու կողմերու ուժերուն բոլոր ժանումը, եւ, այդ պատճառաւ, քանի մը տակար եւ թեթեւ ճակատներու բացումը:

Եթէ Ռուսերը այս թեթեւ ճակատներէն որ եւ է մէկին վրայ յարձակէին, անկասկած կը յաջողէին: Անոնց յաջողութեան պարագային, ուրիշ ճակատներու մեր Ջոկատներուն դիրքը կասեցնելու համար, հարկ էր նեղդնել միւս ճակատները:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :: R. C. Seine 276.285

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՕԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՄԱՐՏ
DIMANCHE
18 Mars
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2448

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁՐՈՑՑ "ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ,,Ի ՄԸ ՀԵՏ

— oo —

— Շատ կը դանգատիք մեզմէ, չակերտներ ալ փակցնելով, օ– զակի մը պէս...

— Անիրա՞ւ ենք: Բազմաթիւ առիթներով մատնանշած ենք ձեր թերութիւնները ու վրիպումները, կանգնելով գործնական գետնի վրայ, յուզելով հարցեր որ կապ ունին տարագիր բազմու– թեանց առօրեայ կեանքին հետ: Եթէ անիրաւ ենք, բարեհաճեցէք լուսաբանել:

— Օրինակ, ի՞նչ կրնայինք ընել, ներկայ պայմաններուն մէջ: Հայրենիքը չատ հեռու է եւ մուտքը՝ անմատչելի կամ կաշկան– դուած տաղտկալի պայմաններով: Իսկ այստեղ, արտասահմանի մէջ, ասպարէզն է որ կը պակսի...

— Բայց միայն ձեզի համա՞ր են այդ կսկծալի դժուարութիւն– ները ու տաղտուկները: Չէ՞ որ ամէնքս ալ զոհերն ենք մեեւնոյն անողոք իրականութեան: Երբ չես կրնար ուզածդ ընել, կրցածդ կ'ընես: Ինչո՞ւ դուք ալ չէք խառնուիր օրուան յորձանքին, փոխա– նակ ձեր պատեանին մէջ կծկուելու կամ միայն հանդիսատես ա – ութիներու մէջ երեւալու:

— Իրաւունք ունինք, բայց պարագաները, պայմանները, ապ– րուստի հոգերը...

— Չո՛ւր չբմեղանք: Ձեզմէ չատ չատերը անկախ, առնուազն տանելի վիճակ մը կը վայելէին: Երկկ եկած բանուորը կամ որբը կրնայ չարաթը քանի մը ժամ տրամադրել որ եւ է հանրային ձեռնարկի, համաձայն իր հայեցողութեան եւ նա– խասիրութեան: Դուք ինչո՞ւ պիտի անձրկիտիք: Իրաւունք ունի՞ք անձրկիտելու:

— Բայց ինչո՞ւ նկատի չէք առներ հոգեկան դառնութիւնները, երազներ եւ յուսախաբութիւն, հաւատք եւ յեռոյ վերադարձ, բա– ցակայութիւն՝ քիչ – չատ որոշ հեռանկարի մը որ լոյս կաթեցնէր մեր սիրտերուն մէջ:

— Ինչո՞ւ կը կարծէք թէ այդ բոլորին տառապանքը միայն ձեր հոգին է որ կը կրծէ, կտրելով ձեր թեւերը եւ մղելով դէպի չքին մեկուսացում: Եթէ բոլորն ալ ձեզի պէս մտածէին, ո՞ւր կը հաս– նէր մեր վիճակը, բոնի պառակտութեան այս չրջանին, երբ ամէն ինչ ծիւրելու, մաչելու, կքելու կամ չրջելու դատապարտուած է: Եւ յեռոյ, ի՞նչպէս կը յաւակնիք վերանորոգել մեր կեանքը, վա– կել հին ճամբաները եւ նոր ելքեր դանել, երբ չէք ուզեր զոհել ձեր «ամաթէօր»ի կամ «տիւէթանթ»ի երանաւէտ մեկուսացումը:

— Ո՞վ ըսաւ թէ բոլորովին անտարբեր ենք: Մենք ալ կը հե– տեւինք օրուան չարժումին: Ունինք հնհնուքներ: Կը գալարուինք անզօր կատաղութեամբ՝ ի տես համատարած անատուգութեան եւ հոգեկան թշուառութեան, որ անէծքի մը պէս թառած է արմա– տախիլ բազմութեանց գլխուն, ամէնէն բախտաւոր համարուած գաղութէն մինչեւ ամէնէն հեռաւորն ու անբախտը...

— Ներողութի՛ւն, ուրիշ բան է տունը նստիլ, իր պատեանին մէջ քաչուիլ ու տառապիլ, բոլորովին ուրիշ բան՝ տառապիլ խառ– նուելով յորձանքին, ստանձնելով պատասխանատուութիւններ, գինուորագրուելով տասը ճակատէն մէկուն, հեւալով, աքնելով, հաւաքելով, հեռագնդելով: Շատ չատերը ձեզմէ որ կ'երեւային 1918 – 20ին, իրենց հետքն անգամ կորսնցուցած են այսօր... Քէ՞ն,—բայց որո՞ւ դէմ: Վհատութի՞ւն,— պերճա՞նք է մեզի հա– մար: Նահանջականութի՞ւն,—այն առեն բարեհաճեցէք խոստովա– նիլ թէ արգահատանքն է միայն ձեր բաժինը: Մարդիկ իրենց ե– րախները կը քամեն արեւելեան գաղութներուն մէջ, ունենալով հանդերձ նոյն հոգեկան խռովքը, բայց խեղդելով զայն, յանուն գաղութներու ինքնապաչպանութեան:

— Հարկ է որոշ ծրագիր ներկայացնել, աչխատանքի բաժա– նում կատարել, ճամբայ ցուցնել, յառաջ քալել:

— Իրրեւ ուսումնականներ, նախ դուք պիտի դտնէք ձեր ճամ– բան: Ահաւասիկ տարածուն եւ բազմահող, բազմաճիւղ ճակատ մը՝ արտասահմանէն մինչեւ Երեւան, այս պողոտաներէն մինչեւ յեռոյ գաղթականները: Գիտէք թէ ի՛նչ ունինք եւ ի՛նչ կը պակ– սի: Կը ճանչնաք բոլոր ազգակիները,— կուսակցութիւններ, մի– ութիւններ, ծրագիրներ եւ գործեր: Չեզի անծանօթ չեն ոչ դէմ– քերը, ոչ ալ դիրքերը: Գանուելով ներսպայի մէջ, կը ճանչնաք աչ– քերը, ոչ ալ դիրքերը: Գանուելով ներսպայի մէջ, կը ճանչնաք աչ– խարհը այնպէս ինչպէս որ է, եւ ոչ թէ այնպէս ինչպէս որ ներկա– յացուցեր էին մեզի: Գտէ՛ք ձեր ճամբան, արժեցուցէ՛ք ձեր դիտե– լիքներն ու եռանդը, հրմչակելով, տեղաւորուելով, տիրապետե – լով, այլ մանաւանդ հաւատալով ձեր առաքելութեան, եւ ոչ թէ մարզանքներ փորձելով: Ահա ցիրուցան եւ անճար ժողովուրդ մը, որ հրաչքէ աւելի դուրգուրանքի կը կարօտի, որ պիտի կքի, եթէ ձեռքէն չբռնես, որ չուարած է աչխարհի անիրաւութեանց եւ հրապոյրներուն առջեւ...

— Կ'ընդունիմ այդ բոլորը եւ դեռ աւելին: Միայն թէ, ի՞նչ– պէս խիզախել այն ընդհանուր անիչխանութեան մէջ, որ վարա– կած է բոլոր գաղութները: Չես կրնար քայլ մը առնել, առանց քա– րի մը զարնուելու:

— Ի՞նչ փոյթ: Ա՛յս է հանրային կեանքը, մանաւանդ հայ– կականը: Պիտի իջնես ասպարէզ եւ անկարելին պիտի փորձես, չա– րիքները սահմանափակելու, մթնոլորտը պայծառացնելու եւ ճամբան հարթելու համար: Պիտի հանդիպիս լպրծուն դեմնե– րու, պիտի անցնես ադմուռներէ, յաճախ պիտի ըմբոստանաս, անէծքի բառեր պիտի փախցնես բերնէդ, եւ սակայն պիտի քա – լես: Վերջին մնացորդին գոյութեան կռիւն է, կրնա՞ս մեկուսա– նալ: Իրաւունք ունի՞ս կոճկուելու եւ անկիւն մը քաչուած հառա– չելու: Մեր ժամանակակից պատմութեան ո՞ր չրջանին չենք ունե– ցած աւելի կամ պակաս ընդվզեցուցիչ ողբերգութիւններ: Եւ սա– կայն, ճամբան չարունակուած է, սերունդ սերունդի թեւ տալով, նոր արժէքներ պարտադրելով եւ անընդհատ վերանորոգելով ժա– ռանգութիւնը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐԱՆՈՐ ՅԱՋՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երկու նախկին նախարարներու վկայութիւնները

*Ինչպէս գրած էինք, խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը ուրբաթ օր լսեց երմտական նախկին նախարար Պ. Ժոռժ Պոնկէն եւ երկրագործական նախ– կին նախարար Պ. Վիքթոր Պոռէն: Առաջինը խոստովանեցաւ թէ փաստարան

ՄԵՐ ԱՐՁԱԿԸ

»»»·«««

Բ.

Առաջին յօդուածով, հետեւեցանք արդի աշխարհաբարին զարգացման(*):

Կը մնայ քննել նոյն այդ լեզուին հոլիզոնը:

×

Արդի մեր գրական լեզուն կը մատնէ, նախ, սէր մը իրապաշտութեան:

Այս գպրոցը, սակայն, ունի իր առաւելութիւններն ու թերութիւնները:

Իրապաշտ այդ ձգտումն է, որ լեզուն կը տանի կեանքին,— այսպէս հայերէնը կը դառնայ հետզհետէ բանախօսուն, հետզհետէ կենդանի, արիւնոտ եւ ոսկրուտ:

Պէտք չէ մոռնալ, որ իրապաշտութիւնը կ'անցնի երկու վտանգներու մէջէ:

Նախ տամկօրէնութիւնը (trivialisme), իրական կեանքին պատուաստը յաճախ կը զռեհկացնէ լեզուն, կը սպանէ դեղեցկին ճաշակը, կը բռնաբարէ ներշնչումին ազնուականութիւնը, կ'եղծէ արտայայտութեանց աղուոր ոսկան -- թիզմը:

Երկրորդ ցամքախտը (cachexie),— օրուան կեանքին պատշաճեցնել փորձով լեզուն կը զրկուի իր ներքին ինքնավարութենէն, ուր կը խաղայ միայն արուեստագէտը: Լեզուն, այսպէս, հպատակելով կեանքին բայց երբեք արուեստագէտին, կը կորնչնէ պատկերներու, այլաբանութիւններու, շեշտացութիւններու այն աղուոր հէնքը, որ իրեն կուտայ ինքնատպութիւն, դեղեցկութիւն եւ արուեստ: Ու լեզուն կը դառնայ պարզապէս քերականութիւն:

Հինները, առաջ, բարի սովորութիւն մը ունէին, գրական լեզուին ուսուցումը կը բաժնէին երկու մասերու,— քերականութիւն եւ դրագիտութիւն: Տարօրինակ ըմբռնումով մը, գրականութեան կարգ մը ուսուցիչներ պայքարեցան դրագիտութեան դասաւանդման դէմ, առարկելով որ երիտասարդները գրել կը սորվին դիտելով եւ քննելով վարպետներու գրելու ձեւերը: Այս պայքարէն վերջ, զարմանալի չէր տեսնել որ հոսանք մը, իր կարգին, կռիւի ելաւ քերականութեան դէմ:

Ձգտենք դիրքերը,— դէմ ենք ինչպէս քերականական, նոյնպէս գրադիտական օրէնքներու stéréotypismeին: Լեզուն, իր քերականական ոսկերոտիքով եւ գրագիտական մխերով, ընդունակ է եւ պարտաւոր յեղաշրջուելու: Սակայն յաջտարարել թէ բանական է կարգալ մեծ վարպետներու գործերը, դիտել անոնց յաղողութեան ձեւերը, մերժել գրական լեզուին կազմութեան որոշ օրէնքներուն ուսուցումը, կը նշանակէ չճանչնալ թանկագին գործիքի մը արժէքն ու նշանակութիւնը: Ձէրդ է թէ փոխուած են գրագիտական օրէնքները, որոնք ներշնչուած էին հելլէնական գրականութեան ձեւերէն, Արիստոտէլի Քերքոնդականէն, սակայն գոյութիւն ունին գրական արտայայտութեան նոր ձեւեր, դորպէտք է բանաձեւել եւ ուսուցանել: կարելի չէ բանիարն ու պատահական ձգել գրական լեզուին ուսուցումը,— անհրաժեշտ է նոր արուեստ

(*) Առաջին յօդուածը լոյս տեսաւ 7 յունուարի թիւով:

fերքոդական մը, ի պէտս նոր գրողներու:

Յոստովանինք որ նոր գրողները շատ քիչ բան գիտեն քերթողական արուեստին մասին, շատ քիչ ծանօթ են հայերէն արդի քերականութեան: կը գրեն ընթերցումներու ուժով: Այս ձեւով չէ, սակայն, որ պիտի կարենան պահպանել եւ զարգացնել հայ լեզուն: կ'ընդունինք որ, ինչպէս կ'ըսուէր Յիսուսէի գրելու ձեւին մասին բացուած վիճաբանութենէն ընթացքին, վարպետներու քերականական «սխալ»ները եւ գրելու ձեւի գարտուղութիւնները օրէնքներ կը դառնան ետքէն: Սակայն չենք կրնար ըսել թէ մեր նոր գրողները կարողութիւնն ունին զեղեցիկ «սխալ»ներ յօրինելու: Նախ անհրաժեշտ է սորվիլ լեզուին հիմնական տարերքը, անոնց վրայ բարձրացնելու համար արուեստագէտներու ինքնատպութեան նպաստը (apport): Այլապէս, նոր գրողները լեզուն կը զահավիժեն այն անդունդներուն մէջ, զորս յիշատակեցինք վերը,— ցամքախտին, որ թարգմանի լեզուի աղքատութիւն, եւ ոմկօրէնութեան, որ թարգմանի լեզուի գռեհկացում:

Ահա թէ ի՛նչ կը թելադրէ մեզի լեզուի իրապաշտութեան դպրոցը:

Կը կարծեմ թէ գրական մեր արդի լեզուն չպահեցած է այլ եւս իրապաշտութեան ոգիով: Առաւ ինչ որ կը բերէր այս դպրոցը: Անհրաժեշտ է փոքրիկ շրջադարձ մը:

Իրապաշտութիւնը մեզի բերաւ յատակութեան գաղափարը,— հինները գրկուած էին լեզուի այս առաքինութենէն: Կը բաւէ ետ երթալ տասնեակ մը տարի, գտնելու համար մեր լեզուն բոլորովին ձեւազեղծուած այն համադրական եղանակին (synthétique) մէջ, զոր մեզի տուին Թուրք - արաբական գրականութեան դրացնութիւնը եւ բարբարոս վարչաձեւի մը աղէտը: Վերլուծական եղանակը (analytique), որ մէկն է մեր լեզուին մերենէկ (nôtre) չնորհներէն, նորերն էին որ վերակենդանացուցին: Այդ եղանակով՝ մեր արդի լեզուն հասաւ յատակութեան աստիճանի մը, որ կը վախնամ թէ դեռ կը չարունակուի, մեր լեզուին տալով արտայայտութեան աղքատութիւն մը: Ուստի անհրաժեշտ կը համարիմ բանաձեւել մթութեան պաշտամունք մը, բարեխառնելու համար յատակութեան վարդապետութիւնը: Օչական, նոր չարժումներու այս ռահվիրան, առաջինն է զարձեալ այս ճամբուն վրայ, փորձած ըլլալով մըթութիւնը պատուաստել մեր լեզուին, — ձէրդ է թէ ծայրայեղութեան հասած արդէն: Շատեր սխալ գաղափար ունին մթութեան մասին, եւ տեսակ մը արհամարհանք ցոյց կուտան, առանց անդրադառնալու թէ լեզուի այդ դժուար հիւսքով եւ արտայայտութեան կախարդական խորացումով՝ արձակը կը դառնայ ծաղիկ մը անկորնչելի մշակոյթներու, հազուագիւտ փաստ մը մտածման եւ զգացման նրբութեանց:

Մթութեան մշակումը, սակայն, անհրաժեշտ կը զարձնէ լաւ ճանչնալ լեզուին քերականութիւնը, մասնաւորաբար համաձայնութեան օրէնքները, (սեռի եւ բնութեան) խնդիրներու խազերը, ածականներով խճանկար բանելու ձեւերը: Գրագէտը, որ հը - մուտ է քերականութեան, իր ամէնէն մութ ստեղծագործութեան մէջ իսկ պատրանքը կուտայ յատակութեան, խաղաղութիւն մը կը տարածուի խորութիւններու վրայ, հանգստութիւն մը բառերու եւ նախադասութիւններու մէջ: Զկարծուի թէ կը պաշտպանեմ խօսքի կախարդանքը կամ քերականական քարտաշութիւնը,— այդ ըմբռնումը տուաւ դպրոցներ, gongorisme, cultisme, մինչեւ իսկ chromo, որոնք կը համապատասխանէին ազնուապետական դարերու ճաշակին,— բիրտ ու կոշտ այս դարուն մէջ ժամանակավրէպ մը պիտի ըլլար խօսքը հագուեցնել կախարդանքով կամ պերճախառնութեամբ: Ամէնէն անտաշ, ամէնէն գիւղացի բառերն իսկ, չաճախ, տարօրինակ խորութիւններ ու մթութիւններ կը տեղծեն, կը բաւէ որ գրագէտը գիտնայ չարժել բառերն ու խօսքերը:

×

Կը հրճուիմ տեսնելով որ ծաղկուն ու բարախօսուն գրական լեզու մը ունինք, կը հիանամ տեսնելով որ, օտար ափերու վրայ, կը անանի ու կ'ածի հայերէն աղուոր աչխարհաբար մը:

Ու նաեւ կը մտածեմ այդ լեզուին ապագային վրայ, կը նայիմ հորիզոնին՝ եթէ ոչ զայն կորսնցնելու վախով, գէթ զայն պահպանելու եւ զարգացնելու մտահոգութեամբ:

Այդ մտահոգութենէն թելադրուած են տեսակէտները, որ գրուած են այս յօդուածին մէջ:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Լճափին

»»»·«««

Սիւգե՛ր...
Ու լինն այս լուրթ եւ երեր
Կը ցօսրանայ շիթ առ շիթ՝
Աչէերուս խոր ընդարմած մէջ լուսյա -
կինք:

Ցոյգե՛ր...
Ալիք մ'յանկարծ տարուբեր
Իրանն ինչպէս զեփիւռին՝
Հունչն իր կ'ուղղէ հոգւոյս ներմակ
համբոյրին:

Լոյսե՛ր...
Կը ցանեն լոյս ծաղիկներ
Սրտին վրայ ջուրերուն հեզ եւ ծը -
փուն:

Լեռնե՛ր...
Ու հոգւոյս մէջ սիրալիր՝
Կը հալի լուռ կոյսի նայուածք մ'աս -
մագուն:

ԱՐԱՄԱՑԻՍ ՍՐԱՊԵԱՆ

»»»·«««

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱԳԳԱՈՒԶԻՑ

»»»·«««

Նորից ապրում եմ... Հանդիպեցայ
fեզ·
Բուժեց այդ րոպէն ժամեր դառնակէզ,
Ցըրեց իմ սրտի կասկածներ անհուն
Քո դէմքը սիրուն:

×

Ես չեմ վախենում բուռ ու մրրկից·
Թող գլխիս շողայ կայծակ երկնքից·
Աստղերի նման աչէերդ պայծառ
Վառ են ինձ համար:

×

Անմիտ, անօգուտ կեանքի պայքարում
Ոչնչանալուց ես չեմ վախենում·
Բախտը տուել է երկաթէ վահան —
Սէրըդ անվնաս...

Թարգմ. ԱՐ. ԿՐԱՍԻԼՆԻԿԵԱՆ

ԳԻՒՂԻՍ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

— • —

Սոխակը՝ ոսկի վանդակի մը մէջէն
գլուխը դուրս հանած, նայելով դէպի վարի մացառն ու թուփը, աղաղակած է·— «Ա՛խ, հայրենիք»:

Հարեւան Ս. գիւղէն դուրս կ'ելլեմ իմ հայրենի գիւղս երթալու համար: Զորս ժամ անընդհատ քալելու երկարութիւնը ունի: Անհուն կարօտով գիւղ կը դառնամ: կարօտցած մայրս, սիրելիներս տեսնելու յոյսով բեռնաւորուած, մեր գիւղի լեցուն ու կարմրաթուշ աղջիկները տեսնելու հաճոյքով բարախուն, կամար ունքերով, լուսնակ երեսով, արծաթ ժպիտով, հարսները երկչոտ տեսնելու մարմանջէն գինովցած: կը քալեմ արագ ու հպարտ: կուրծքս տուած կարմրորակ լերան կողմէն փչող մեղմ քամիին, աչքերս ուղիղ դէպի առաջ, կարօտով դիտելու հեռուն՝ մշուշ հորիզոնին գրկին մէջ նստած վիթխարիմ ըլուխը, մեր երկրի լեռներուն հսկան: Պար բռնած Սեւակի լեռները: Ալփուչիի անտառը ղեւթական եւ անոնց սառրոտը, Խորասանի գորգերու նման փռուած հովիտները ու դաշտերը անմահական, որոնց ծիծաղկոտ պորտերուն վրայ մեր գիւղի ոչխարի հօտերը կ'ակարած ն եօթը թեւի բաժնուած, նախիրը կը քալէ երկու թեւի բաժնուած, իրենց մայրերը փնտռող հորթերու եւ մայող գառներու խումբերը՝ տասը թեւի բաժնուած:

Հարիւրաւոր թեւերու վրայ կը նըշմարուին քաղաւորները, փարած հողի օրհնութեան, լծուած աչխատանքի սրբութեան:

Շատոնց անցած եմ Ս. գիւղի սահմանը: Տափարակի լայն ճամբան վաղուց թողած նեղ արահետս մը կը մտնեմ. իմ գիւղիս ճամբան է, փոքր բըլուրներ կը ցցուին առջեւս: Դէպի գիւղս տարածւող տեսարանին առջեւ վարագոյր մը կը քաշուի, հեւք կ'առնեմ, ուժ կուտամ ոտքերուս, չկրնար կը պրկեմ՝ բարձրանալու բլուրին գագաթը գիւղս տեսնելու համար: Բլուրին գագաթը եմ, ուրիշ բլուր մը նոր վարագոյր քաշած է առջեւս: Շունչ կ'առնեմ պահ մը, քալած ու անցած ճամբաս դիտելու փափաք մը կ'ունենամ: կը նստիմ: Քովս, կլոթիկ աղբիւրը՝ բաղուկիս հաստութեամբ ա - ոու մը չինած կը հոսի վար: Մունկի կուգամ, արմուկներս պինդ գետին դրած, չրթներս կը մօտեցնեմ աղբիւրին խոր փոսին, գուլալ ու պաղ, չինչ ու թախանցիկ: կը խմեմ ու ձեռքս բովս թաց չրթներս կը սրբեմ: Թիկնի կուգամ, արմուկներս պինդ գետին դրած, չրթներս կը մօտեցնեմ աղբիւրին խոր փոսին, գուլալ ու պաղ, չինչ ու թախանցիկ: կը խմեմ ու ձեռքս բովս թաց չրթներս կը սրբեմ: Թիկնի կուգամ կանանչ ու թաւիշ թումբի մը, անյագ կը դիտեմ քիչ մը վար փռուած հայրենի երկրիս տափարակը: Հեռուն, լեռներ ու բլուրներ պարիսպ կապած են տափարակին չուրջը: Հոս, հոն ցանցուած գիւղեր, թեթեւ մշուշի քող մը իրենց կամարին վրայ: Գետը, արծաթ ցոլքերով, օձի զալարումներով իրանն է փռած դաշտի երկայնքին: Գլխուս վերեւ կապոյտ, մաքուր երկինք մը, տաք ու կենսատու արեւ մը: Աղատ ու անվախ ծիծառ մը կ'անցնի քովիս պարապէն: Սարեկներ թուիլ թուլի կ'անցնին: Երկչոտ ու դեղին մողէզ մը արագ կ'անցնի մէկ քարէն միւսը: Մրջիւններու կարաւան մը ողորկ գետնի մը վրայէն դանդաղ առաջ կը չարժի սեւ պատանի մը նման: Նապաստակ մը ցցած ականջները բլուրի մը կողն ի վեր կը սուրայ: Նստած անյագօրէն կը դիտեմ այս ամէնը, բնութեան ազատ գոգին մէջ, հայրենի գիւղին ճամբուն մէկ եզերը:

կազդուրուած ոտքի կ'ելլեմ ու նեղ ճամբէ մը կը յառաջանամ: Ամէն մէկ քայլիս հորիզոնը կը լայննայ, եւ հեռուն, գիւղիս թիկունքին գտնուած լեռներու գագաթները կապոյտին մէջ թաղուած ձեւ ու կերպարանք կ'առնեն, կ'աճին կը մեծնան, կ'ամբողջանան, իրենց հարազատ կաղապարը կը ստանան: Վերջին բլուրին գագաթն եմ, գիւղիս կանանչ փունջը նստած է՝ բլուրի մը ստորոտը, կը դիտեմ, անվերջ կը դիտեմ: Կարօտցած եմ գիւղըս:

Ծանօթ է բոլոր չրջապատը, հոս, ճամբուն ափը, արտի մը մէջ առատ կանկառ ու սինձ կայ, հոն կանանչ տափաստանի մը վրայ մեր երկրի նարկիզն ու չուչանը կը ծաղկին, բլուրի մը լերկ լանջերուն վրայ անթառամ ծաղիկին գեղին գլուխները կ'օրօրուին: Ճամբուն մէկ եզրին մասրենիի թումբ մը կայ, որու փչրտա մայտներուն մէջ հաստած, կարմրած, ծծդուն պտուղները ողկոյզ, ողկոյզ կախուած են: Վայրի խնձորենի մը մենաւոր ու տիրական չուք տուած է ճամբուն վրայ եւ իր խիտ տերեւներու մէջ նստած են գեռ չհասած իր պտուղները կանանչ: Առու մը կչկչալով կուգայ ու կ'անցնի ճամբու իրանին վրայէն մաքուր ու զուլալ:

Հորիզոնը լայնցաւ, գիւղիս սեփականն սահմանը իր բովանդակ մեծութեամբ աչքիս առջեւ է, բոլորը ծանօթ, բոլորը մտերմիկ, բոլորը քաղցր, խունկով, կինդրուկով օծուն: Զախիս կարմրորակ լերը, ցորենի չեզջի նման, գլուխը տուած դէպի ամպերը, իր զագաթէն Ս. Աստուածածնի մատուռը, մենաւոր նստած է: Տարուան բոլոր օրերուն ան հոն է, իր ստորոտը մաքառող, հողի մարդուն օգնականի, պաշտպանի, ցաւերէն ու հիւանդութիւններէն բուժող ուժով օժտուած: Մարապենց Օվըլին (Մարապեան Յովհաննէս) արտը հնձուած, դէզերը արտին մէջ եգիպտական բուրգերու նման կը տքան: Մատոյենց Ղազարին զոյգ արտերը հասած՝ հնձուելի կը սպասեն: Համբարենց քաղաւորները հեռուն կ'երեւան:

Ճամբուն ափը, Աչոյենց քաղաւորները մրջիւնի աչխատանք մը ունին, նահապետական այդ տան մարդիկը դուրս ինկած են փեթակէն դուրս եկող մեղուներու նման: Եռուզեռ, արիւն քրտինք, մաքուր ու անխարդախ աչխատանք: կը մօտենամ քաղաւորներուն, ծանօթ բոլորին: Երիտասարդ, արեւէն խանձուած, վառվռուն աչքերով քաղաւոր մը խուրձ մը որայ կը փռէ ոտքերուս տակ, փոքրիկ արծաթ նրուէրի մը ակնկալութեամբ:

— Բարի յաջողութի՛ւն, անսպառ առատութիւն, ձեր աչխատանքին եւ վաստակին:

— Բարով, հազար բարի, մեր գլխուն վրայ, դուն բարի եկար, հազար բարի եկար, դուն մեզ կարօտ, մենք քեզ կարօտ...

Աչխատանքը կը կանգնի, կը մօտենամ անոնց անհուն կարօտով, մերկ, կարմրած, չլուա ու մազոտ բազուկներ: Այրուած, խանձուած երեսներ: Մազոտ ու սեւ կուրծքեր: Փայլուն, կրակէն պոկուած աչքեր: Լիբանանի մայրիներու նախանձը գրգռող ասպի հասակներ: Անմեղութիւն, անկեղծութիւն, համակ խանդ ու ծիծաղ ցոլացնող նայուածքներ: Մուրճերու, գերու անկիւնները կանգնած աղջիկներու եւ հարսներու պլպլտան աչքերը կը միեւնոյն կ'երեւան եւ երբեմն կը չեմնուին այնքան քաղցր որ, հոգիս մէջ մեղր կը ծորի կարծես:

Հարթ ու լայն ճամբուն վրայ եմ, գիւղիս չուներու մտերմիկ հաչիւնէ կը հասնի: Շատ հեռու չէ գիւղը, երկու փոքրիկ զառիվեր եւ երկու փոքրիկ տափարակ, արդէն գիւղիս ճամբան կը հասնի: Ա՛խ, որքան կարօտցած եմ գէպի գիւղ մնացած ճամբուն վրայ գտնուած Տէրտրան եւ Զոլոյին զոյգ մը աղբիւրները: Սովորութիւն էր ինձ համար քանի մը րոպէ մնալ այդ զոյգ աղբիւրներուն քով: Աղբիւրներուն հանդիպակաց կանգնած մարգագետնի մը վրայ մեր գիւղի ոչխարի հօտերը պէր (*) եկած են, ոչխարները մակաղած, իրենց գլուխները պահելով մէկզմէկու պորտերուն տակ: Հովիւ Կասօն, հովիւ Խաչի թիկնոցուած թումբի մը, գոհունակօրէն մը չրջապատը, պէր եկող հարսներն ու աղջիկները կը դիտէին մտերիմ նայուածքներով:

Ճամբուն վերջին մասը կտրած, թուլացնց կալին եզրը ցցուղ ուռենին կ'ողջունեմ...:

Կը սթափիմ, տարօրինակ, ցնցող արտասուքով մը: Ի՞նչ... հայրենի գի՞ւղս, մեր տո՞ւնը...

Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ ... ո՛չ, անոնք չեմ, Երեւակայական, անցած այլեւս չվերադառնալու դատապարտուած:

Կարօտի ճամբորդութիւն մըն էր: Այս ամէնը ոսկի թելի մը նման մտքիս առանցքէն կախուած է, գիւղիս անուշ ու քաղցր ճամբուն նման:

Ահաւոր ու ծանր մղձաւանջի մը նման գլուխ կը ճնշէ ներկայ ցուրտ իրականութիւնը — օտար երկինքի տակ, օտար ծովի մը ափը, օտար ճամբաներու վրայ, օտար բուխերիկներու տակ, հայրենի գիւղիս եւ անոր ճամբուն կարօտը հոգւոյս մէջ...

... Կը վախնամ թէ՝ ալ չտեսնեմ:

Ց. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

(*) Պէր.—կէս օրին կթուղ ոչխարները գիւղին կը մօտենան եւ քաց տեղ մը 1 — 2 ժամ կը սպասեն, կթուելու համար:

ՖԵՐՏՈՒՍԻԻ ՀԱՋԱՐԱՄԵԱԿԸ

Յաւաքիկայ սեպտեմբեր - հոկտեմբեր ամիսներուն, Պարսկաստան կը մտնէ Ֆիրդուսիի ծննդեան հազարամեակը:

Ֆիրդուսի կը համարուի Պարսկաստանի ազգային բանաստեղծներէն մին սիրուած ոչ նուազ քան Խայեամը:

Ծնած է 935ին, Խորասանի մէջ: Հիղինակն է Շահնամէին:

Հազարամեակին առթիւ ամբողջ Պարսկաստանի մէջ տեղի պիտի ունենան չքեղ հանդիսութիւններ: Շահը եւս, այս առթիւ, պիտի երթայ Խորասան, բացումը կատարելու Ֆիրդուսիի յիշատակարանին, որ հսկայ գործ մըն է (չինութեան համար ծախսուած է 2 միլիոն): Պարսիկ կառավարութիւնը Իրաքի սահմանազուխէն ու Քարսից ծոցէն մինչեւ Խորասան, ճամբաներուն վրայ հաստատած է լճեան - ներ, գիւրութիւն ընծայելու համար անոնց, որ պիտի ուզեն ներկայ ըլլալ Ֆիրդուսիի հանդէսներուն: Խորասանի մէջ, այս հանդէսներու ընթացքին, պիտի վերահաստատուին հին ազգային խաղերն ու պատմական դէպքերու ներկայացումները,— ձեւով մը Ֆիրդուսիի օրերը պիտի վերապատեղծուին:

Այսպէս Ֆիրդուսիի ոտնը պիտի դառնայ մշակոյթին պանծացումը:

ՅՈՒՇԵՐ ՏԷՐ ՋՕՐԻ ՍՊԱՆԴԱՆՈՑԵՆ

Արաբ հեծեալները անթիւ, անհամար կուգային միանալու Զէչէննեըուն, որոնք կարաւանը երկուքի բաժնած կը քշէին: Հոն մնացողները վերոյիշեալ քաղաքացիներու ընտանիքներն էին միայն: Ես ալ իրր այր մարդ հօրս հետ ողջագուրուելով պզտիկ քրոջս Լուսնթագին հետ քով քովի կը քալէինք: Բայց ինչպէս քիչ վերը յիշեցի, ամէն բան ոտքի կոխան էր: Ճանկարծ հայրս դեռնէն չրջագեստ մը եւ կեղծամ մը առնելով կապից զբխուս, վրայէն ալ «եաղմա» մը անցուց եւ ըսաւ.

— Փախիր, սիրելի զաւակս եւ քրոջդ միացիր, գուցէ ողջ կը մնաս եւ մեր օճախը կը մխացնես եւ կը պատմես այս ցաւերն անպատում, գուցէ Աստուած դողայ երկնքի՝ էջ:

Ես դժուարաւ զատուեցայ հօրմէս, տեղի տալով իր ազեխաբէ ազաչանքին:

Հակառակ մահուան սպառնալիքին, մենք «կիներս» կը հետեւէինք մեր սիրելիներու թափօրին, մերթ ընդ մերթ վազելով վերջին համբոյր մը առնելու մեր սիրելիներէն՝ անոզոք բիրերու հարուածներուն տակ:

Վերջապէս մեզ որոշ սահմանել մը անդին չթողուցին, բայց անծայրածիր անապատին վրայ կը տեսնէինք ողջակէզներու անծայր թափօրը, եր - կուստեք լալահառաչ բարձրացնելով մեր ձեռքերը:

Անապատը ըլլալով տափարակ, հազուագիւտ էին ձորերն ու բլուրները: Կէս ժամ հեռաւորութեան վրայ կը տեսնուէր ձոր մը որ սահմանուած էր գառնալու զերեզմանը մեզ՝ դժբախտներուս համար: Կանխամտածուած երթեւեկութեամբ կը սպասեն Զէչէննները կէս ժամէ աւելի: Մեզ մօտ գտնուող Զէչէննէրէն մէկը որ պահակախումբին մաս կը կազմէր, կը քշէ ձին կը մօտենայ ձորին եւ բաներ մը կը պոռայ: Ասոր վրայ անապատին մէջ ամբոխային պոռչտուք մը կը սկսի որուն կը յաջորդէ համազարկը որ կը տեւէ մինչեւ արեւամուտ: Վերջէն մեզի խնդալով կը պատմէր այս Զէչէնը, թէ գացած էր Փատիշահին ներման աւետիսը տալու: Այս ուրախալուր լուրը լսելուն պէս, ձորին մէջ ջէն կը պոռան.— «Փատիշահըմ չօգ եաշա»: Եւ յաճախ մեզի կը կրկնէին թէ իրենք (Հայերը) գիտնալով իրենց յանցանքը, թագաւորին աղօթելով սատկեցան:

Ինչպէս այն օրերուն, այս վայրկեանիս ես կը յիշեմ Աստուածածնայ պատկերը՝ սրտին մխուած սուրերով· — Ի լուր միածին որդւոյն խաչելութեան,— մինչդեռ զիտէր թէ երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ: Միեւնոյն Աստուածածնին մէկ մազը ին - կա՞ւ ի տես այն անհամար մայրերու խոցոտուած եւ բիւրիցս նիզակահար սիրտերուն, արդեօք իր կոյտի արժանապատուութիւնը չարսռա՞ց ի տես բիւրաւոր կոյսերու վայրագօրէն չոտման, անասնական կիրքերու գոհանութեան տակ, մի՞թէ Աստուած իր նստած փառաւոր գահին վրայ գոնէ քչիկ մը կարմրեցա՞ւ, երբ ի պատասխան մեր «Աստուա՛ծ, Աստուա՛ծ» աղջիկ ունէ, որ հանդիպած մեր վրաները տարինք եւ մէկ մըն ալ նայեցանք որ սատկեր է... եկէք վերցուցէք: Այս բոլոր խօսքերը քմծիծաղով կ'ըսէին:

Ես մնալով քրոջս հետ առանց դրամի կամ ուտելիքի, մեզմէ աւելի բախտաւորներուն վրանը կը չալկէի ճամբու ընթացքին, որպէսզի երեկոները քիչ մը ուտելիք տան մեզի: Միայն չատ թեթեւ վերմակ մը ունէինք զոր քոյրս կը չալկէր: Օր մը դէպի Շէհտահիէյ ճամբայ ելանք, կէս օրի մօտ էր: Արաբները կարաւանին վրայ յարձակեցան եւ մենք ստիպուեցանք քաշուիլ ժամէ աւելի մազել: Քոյրս վախէ՞ն եւ թէ իր բերան ծանրութենէն կիմռտեցաւ: Անմիջապէս վերմակին չուանը քակեցի եւ նետեցի, խրախուսական խօսքեր ընելով: Անկէ յետոյ մնացինք առանց վերմակի: Աչնանային ցուրտերը սկսած էին, եթէ ոչ ցերեկները, գէթ գիչերները ցուրտ կ'ընէր: Ճաճախ մէկզմէկ գրկած մինչեւ լոյս կուլայինք:

Նոյն օրը գիչերեցինք: Լուսաբացին Արաբները վաճառելու համար խտրբերած էին, զգեստեղէնով փոխանակելու, բայց Զէչէններու կողմէ Արաբներուն մուտքը արգիլուած ըլլալով, քաշուրջ ժամ հեռաւորութեան վրայ նստած էր Պէտվին: Քոյրս (աւա՛ղ, զուցէ յաւէտ կորսուած) իր վերնոցկուն հանելով ինձի տուաւ, որպէսզի ես ալ երթամ փոխանակեմ, բուռ մը խոտի հետ: Արաբներու վրաններէն մեզմէ չատ հեռու չէին եւ եղէգնուտով մը բաժնուած էին: Ինձմէ վերջ եկողները կը փոխանակէին իրենց բերած լաթերը, իսկ Արար մը գիս կը սպասցնէր: Ի վերջոյ երբ մինակ մնացի, Արարը ձեռքս բռնեց եւ եղէգնուտին մէջէն քաչկռտելով իր վրանը տարաւ: Թէեւ լալագին բարձրաձայն պատեհայ որ դոնէ Հայերու վրաններէն լսելով օգնութեան հասնին, բայց դժբախտաբար, լսող չեղաւ: Անչուչտ Արարը գիս աղջիկ կը կարծէր: Երբ իր վրանը հասաւ, կինանը արաբերէն բան մը պատուիրեց եւ քիչ յետոյ հեռացաւ: Կինը խոժոռ նայուածքով ընդունեց գիս, բայց երբ ես հասայ ականջին վրանը, կրցածիս չափ ժպտելով համար աւելի փափաքելի է հոս մնալ քան թէ «էրմէն»ներու մէջ, թէ ընդհմտութեանս միակ պատճառը հոն մնացած քոյրս էր եւն.: Մածունով հաց բերին, անմիջապէս լափեցի:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՍԱՀԱԿ

(Շար.)

ՄԵՐ ԿԱՍԿԱԾԱԲԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԱՌՕՐՅԱ)

»»»·«««

Ինչպես ես ասացի, ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, հայրս, Կոմս Ալեքսանդր Ալեքսանդրի Կամսարականը, ծառայել է ցարական բանակում իբրև գեներալ-ադյուտանտ, եղել է Կովկասյան գրեթե բոլոր պատերազմների մասնակից, ստացել է բազմաթիվ պարգևներ, ինչպես նաև ոսկե զենք՝ «Քաջության համար» մակագրությամբ։ Մայրս, Կոմսուհի Աննա Կամսարականը, ծնունդով Ռուսուհի էր, Ռոստովի նահանգապետ Ալեքսանդր Ալեքսանդրի Ռոստովի դուստրը։ Ես եղել եմ ընտանիքի միակ զավակը։ Ծնվել եմ 1830 թվականին։ Ինչպես ասացի, հայրս ծառայել է բանակում, ուստի ես էլ, տասնչորս տարեկան հասակում, ընդունվեցի Պետերբուրգի զինվորական ուսումնարանը, որտեղ ստացա ենթասպայի կոչում։ Ուսումնարանն ավարտելուց հետո ինձ ուղարկեցին Կովկաս, ուր ծառայում էին հայրս և հորեղբայրս։ Ես ծառայեցի Կովկասյան կորպուսի հրետանային գնդում։ Ծառայեցի մինչև 1863 թվականը, երբ ստիպված եղա հրաժարական տալ։ Ինչո՞ւ, ինչպե՞ս, ինչո՞ւ համար, ես չեմ կարող ասել։ Ես ինքս էլ չգիտեմ։ Ես ոչ մի հանցանք չեմ գործել, ոչ մի հանցագործություն չեմ կատարել, ոչ մի հանցավոր արարք չեմ կատարել։ Ես ոչ մի հանցավոր արարք չեմ կատարել։ Ես ոչ մի հանցավոր արարք չեմ կատարել։ Ես

ՄԱՏԱՄ ԱԹՃԵԱՆ ALIMENTATION GÉNÉRALE

9, rue des Fêtes, Paris. Tél. Combat 12-02 *Մերթ՝ Փլաս տէ Ֆէթ:*

ԱՐԻՒԼԵԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ամենալաւ տեսակի նպարեղէններ ամենաժան գիներով: Անթերի մաքրութիւն եւ արագ սպասարկութիւն: Ուղղակիորէն՝ ապրանքը կը յանձնուի բնակարանը:

Այցելեցէք անգամ մը տեւական յաճախորդ դառնալու համար: Բոլոր գնումներուն կուտանք նուէրի դրոշմաթուղթ:

Այսպէս, մէկ չարաթէն, մարտ 24ին պիտի բացուին Շաթօ որ Վէննէյի (գիծ թիւ 1) եւ Իսի - լէ - Մուլինոյի (թիւ 12) ճիւղերը: Վէննէյի կողմը երեք նոր կայարաններ բացուած են,— Թուրէյ, Պէյօ եւ Շաթօ: Իսի Իսիի կողմը՝ երկու կայարաններ,— Փըթի Մէնաժ եւ Մէոի: Առաջինները ունին 105 մեթր երկայնութիւն, իսկ միւսները՝ 75 մեթր:

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ ԿԵՂԾԵՐ ԷԻՆ

Վերջերս տխուր բանտարկութեան դատապարտուեցան Աքիարի եւ Ժուանօ, որոնք փետրուար 7ին փորձեր էին մէկ միլիոն ֆրանքի գումար մը գանձել տղայ - վիճակահանութեան պարգեւներէն, երկու կեղծուած տոմսակներով:

«ԶԳԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ԳՕՏԻ» ԿԱՊԵԼ ՏՈՒԱԾ ԷՐ

Ութ օր բանտարկութեան դատապարտուեցաւ նախանձոտ մարդ մը, Լիթիէօ, որ զգաստութեան գօտի կապել տուած էր կնոջը: Ինչպէս գրած ենք ժամանակին, այր եւ կին խանութ մը ներկայանալով, չափ առնել տուած եւ 350 ֆրանքի գօտի մը գնած էին: Խանութպանը գօտին յանձնելէ յետոյ, բանալին տուած էր ամուսնին, պատուիրելով զրամատղանակին մէջ պահել զայն եւ չկորսնցնել: Առեն մը վերջը, սակայն, տիկինը ոստիկանութեան ներկայացնալով կը գանգատի թէ բռնութեան տակ է: Դատարանը մեղմացուցիչ պարագաները նկատի առնելով, թեթեւ պատիժ մը եւ 50 ֆր. տուգանք սահմանեց, որոնք չպիտի գործադրուին, ըստ սովորութեան:

ՀԵՆԵԼԱՆՈՒՈՐԴՆԵՐՈՒ «ՎԵՑՕՐԵԱԿԸ»

Փարիզի «վեցօրեակ»ի մրցումները նոյն թուով կը չարունակուին Վէլօտրոմ տ'Իվէրի մէջ: Մինչեւ Ուրբաթ իրիկուն դասաւորման գլուխը կը գտնուէր Իտալացի Կուէոնա տի Փաքօ, ունենալով 186 նշանակէտ:

Իսկ երէկ գիշերուան մրցումը աւելի հետաքրքրութիւն ստեղծեց, որովհետեւ միւս գոյգ հեծելանուրդները ամէն ջանք թափեցին, գոնէ հաւասարելու: Բայց իտալացի հեծելանուրդները չատ վարպետութեամբ կը մրցին:

Ց. Փարիզ եւ արուարձանները

Ղ. Դ.

ՌՈՍՏՈՄ խումբի վարչութիւնը գասախօսական ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը Երկուշաբթի (19 Մարտ) երեկոյ ժամը 8.30ին իր հաւաքատեղին:

Կը խօսի՝ ընկ. ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ Խորհրդային Հայաստանի շուրջ:

ՓԱՐԻԶԻ Շրջգան, Քրիստափոր եւ Ազբիւր սերոբ միացեալ խումբերու ժողովը վաղը Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30 ին 32, Avenue Gobelinsի սրճարանին վերնայարկը:

Այրի տիկին Ազնիւ Գազազեան, Օր. Շրանուշ եւ Ալբաքսի Գազազեաններ, ցակոբ Գազազեան (Պուլկարիա), վաֆան, Մինրան, Հայկ Գազազեան (Թիֆլիս), Մանուկ, Մամիկոն, Մարիամ, Սրբուհի, եղիսաբեթ Գազազեան (Գերմանիա), Գարեգին, Արշաւիր, Միհրդատ, Գրիգոր, Արտաւազդ (Ախալցխա), Այրի տիկին Մանուկ Գազազեան (Վլատիկավկաս), Այրի տիկին եղիսաբեթ Գազազեան եւ զաւակունք (Նալչիկ), Տէր եւ տիկին Թագուհի Պօղոսեան (Նիժնի - Նովկորոտ), Տէր եւ տիկին Մարիամ Զիֆտալարեան եւ զաւակունք, Աստղիկ Սիրականեան, Ալիքսան Գազազեան եւ զաւակունք (Ախալցխա), Պ. Գէորգ Պօղոյեան (Փարիզ), Տէր եւ տիկին Գարեգին Օտապաշեան եւ զաւակունք, Տէր եւ տիկին Խորէն Օտապաշեան, Տէր եւ տիկին Ներսէս Օտապաշեան եւ զաւակունք (Մեքսիկա), Հայկ եւ Սուրէն Օտապաշեան (Մեքսիկա), փայլակ Օտապաշեան (Ցունաստան), Վարդան, Արամ, Արշաւիր Բրուտեան (Մեքսիկա), Տէր եւ տիկին Արամ Ղազարեան (Ամերիկա), Արտաշէս, Մամիկոն, Վարոս եւ քոյրերը ենգոյեաններ (Թիֆլիս) սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի ամուսնոյն, հօր, եղբօր, մօրեղբօր, քեռայրին եւ ազգականին՝

ԳԷՈՐԳ ԳԱԶԱԶԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Hôpital St. Josephի մէջ, 1, rue Pierre Larousse, փարիզ *(14)*: Հանգուցեալին մարմինը պիտի ամփոփուի Thiersի գերեզմանատունը:

Այրի տիկին Մանիա փանոսեան, Տէր եւ տիկին վաֆրաժ փանոսեան, Պ. Թորգոմ փանոսեան, Պ. Խոսրով փանոսեան, Տէր եւ տիկին կղեմէս Պալապանեան եւ ազգականները սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց հօրեղբօր եւ տաքրոջ՝

ԳԱՌՆԻԿ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, կիրակի, առաւօտեան ժամը *11*ին իրենց բնակարանին մէջ 4, rue Vautière. Joinville-le-Pont: Մարմինը պիտի փոխադրուի տեղւոյն գերեզմանատունը:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Կանանց նուրբ ճերմակեղէններու, կարի եւ ասեղնագործութեան մասնագէտ գործաւորուհիներու պէտք ունի, ներկայանալ ժամը 5 - 7 մօտէլով եւ ինքնութեան վկայագրով: Դիմել՝ Կ. ԹԻՐԶԻՊԱՇԵԱՆի, 63, rue Chabrol, Մէթրօ՝ Poissonnière.

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՆԵՕ - ՔԱՇԱՆի «Ցառաջդիմասիրաց» Միութիւնը իր խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Խաչատուր Ազլադանեանի, իրենց ինամեայ աղջկան՝ ՎԵՐՈՆԻկի կսկծալի մահուան առթիւ: Փոբրիկը աշա – կերտուհիներէն էր տեղւոյն հայկական դպրոցին եւ իր ուշիմութեամբ եւ աշխատասիրութեամբ շատ սիրուած էր:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

L'Idéal Construction

11, rue de Haies, Paris(20).

Métro: Buzenval

Հաստատուն շինութիւն, անմիջ. յանձնում:

2 փիէս, մուտք եւ W. C.			10900
3	»	»	» 14000
4	»	»	» 18000

Կանխիկ, ապառիկ. քաջալիքր ձրի:

Դիմել ամէն օր եւ կիրակի 9-12 եւ 14-19:

ԳՈՒՇԱԿՈՒՀԻ Տիկ. ՄԱՐԻԱ ՉԻՆԻ Դիմել ամէն օր (Կիրակին մէջքը) ժ. 3-7 բացի Երէ: 62, rue de Rochefoucauld. բանկին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ: Մէթրօ՝ Pigalle:

ՑԻԹԱՏԱԿԻ ՏՕՆ ԱՋԳ. ՀԵՐՈՍ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

Մահուան 15ամեակին առթիւ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԼԻՒ-ՊՈՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ

եւ հովանաւորութեամբ՝ *ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*

25 Մարտ Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

Պուա Քոլոնպի քաղաքապետարանի սրահին մէջ

1 Rue des Halles

Կը նախագահէ՝ ընկեր Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

ՄՈՒՏՔ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Հ. Կ. Հ. ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԱՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

ՍԱԼ ԲԱԹԷՆԻ ՍՐԱՀԸ, 114, GRAND'RUE, ՇԱՎԻԼ

Գեղարուեստական բաժին երգ արուասանութիւն:

կը խօսի՝ Պ. Ա. ՀԱՆԵՄԵԱՆ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ *ԱԿԱՄԱՑ ԲԺԻՇԿԸ*

Գիներ 3 եւ 5 ֆրանք:

Առնել Թրանուէյ Թիւ *1* եւ իջնել Անսիէն Մէոի: Շոգեկառք Սէն Լազարէն:

ՑԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՑՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 16էն 24

Salle Hocheի *մէջ* **9 Avenue Hoche. Paris (8)**

Օրքէսթրը Sandros and his boys: *Գեղարուեստական ճոխ բաժին մասնակցութեամբ յայտնի արուեստագէտներու: Օր. ՌՕԶԱ ՄԱՔՏՕՆԱԼՏ (Շաթլէի Թատրոնէն) Ֆաճքեզիսք պարեր: Օր. ԷՄՄԱ ՄԱՔՏՕՆԱԼՏ (Շաթլէի Թատրոնէն ժիքան պարեր, Էխսանթրիֆ պարեր՝ X...ի կողմէ: Պոքսի ցուցադրութիւն փոքրիկ ՄԱԼՈՒՄԵԱՆ եղբարց կողմէ, եւլն. եւլն.:*

Ջանազան *աթրաքսիօններ* եւ անակնկալներ *Ճոխ սլիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:*

Մուտք այրերու՝ 10 ֆրանք, կիներու՝ 7.50 ֆրանք:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԱՑՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

SYNDICAT de l'ÉPICERIE FRANÇAISE*ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ*

12, rue Renard Métro: Hôtel de Ville

Կը ներկայացուի հայ սպիտիչ սպիտիչներու կողմէ պատրաստուած կանանց մազերու ամենավերջին նորաձեւութիւնները ի ներկայութեան Ֆրանսական եւ հայկական մամուլի ներկայացուցիչներու:

ԳՈՒԹԻՑԵՈՆ ԵՒ ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐ

ԸՆԴԻՐ ՁԱՋ ԵՒ ՕՐԻՒՄԲԹ 14 ՀՈԳԻԼ ԲԱՂԿԱՑԵԱԼ

Ժամը 1ին կը սկսի վիճակահանութիւնը:

ՄՈՒՏՔ ԱՅՐԵՐՈՒ 8 ՖՐԱՆՔ, ԿԻՆԵՐՈՒ 6 ՖՐԱՆՔ,

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ,

Ներկաներու պիտի բաշխուին անուշահոտութիւններ:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահները՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան ճաշկերոյթներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie.* K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie.*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant **Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ** ***chir. dent. D.E.D.F.***

ԽՆԱՄՈՒԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ Somyleով: Ֆուրմն եւ պրիճ. ատամնաշար՝ շատ թեթեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ձին ատամնաշարեր: Երախաներու ատամներու շտկում:

Կ'ընդունի 9 - 12 *եւ* 2 - 7 Հեռախօս Inv. *27-95*

28 Avenue d'Orléans

Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՑՈՒՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս. Առողջապահ. Նախարարութենէն

85, Rue Julien Lacroix, Paris (20e)

Métro BELLEVILLE կամ COURONNE Tél. MENIL. 45—43

Բաց է ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2.50ից 7.50, (կէսօրէ առաջ միմիայն Համադրութեամբ) կիրակի եւ տօն օրերը 10—12:

Շոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), գեղ-մանիշակագոյն, յետ-կարմրագոյն եւ ուլտրակենան դարմանում (radiothérapie profonde), Նաեւ Տիաթերմիի բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի գործողութիւն: Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնեցնական Թելադրական եւ ֆրէյտեան մեթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները ալքի, քթի, ականջի, ինչպէս սաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններուն համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Տօքթ. Մ. Քեշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն.

Ատամնաբուժարանը կը ղեկավարուի Փարիզի Շամպլասրանէն շրջանաւարտ ատամնաբոյժի մը կողմէ: Ամենալայն պայմաններ ակռաներու խնամքի եւ ոսկիկազմածներու (քուրօն եւլն.) շինութեան համար:

ՄԱՏՐԱՆՈՑ

Villa ANNETTE

6, rue de l'Atlas, 6

(Buttes Chaumontի պարտէզէն 25 մեթր հեռու)

Tél. NORD 46-65

Վիրաբուժական գործողութեանց եւ ծննդաբերութեանց ընդարձակ սրահներ՝ արդիական ամէն յարմարութիւններով, լուսաւոր, օդասուն, գեղեցիկ սենեակներ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ

Մէթրօ՝ Belleville et Simon Bolivar, *Հանրակառք՝ Թիւ 5, 26:*

Օթոպուս՝ N. BF. BN.

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ,

ՈՒԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կարող դերձակուհի Տիկին ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, **12 rue Saint Sulpice.** *Փարիզ. Մէթրօ՝* **Odeon.** *կը կարէ ամենավերջին նորաձեւութիւնով* Manteau, Robe de Soir, Robe de Mariage եւ Robe d'Après midi

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՔ ԿՐԻԶԻ ՊԱՏՃԱՌԱԻ

Կարող գիտցողներու դիւրութեան համար, եթէ կը փափաքին, կերպասը կը կարէ իրենց վրայ յարմար գնով: Կ'ընդունի Կիրակի եւ շաբաթուայ բոլոր օրերը: Գիշերային եւս կարելի է: Կը պահենք վերջին նորաձեւութեան թռուլներ օտար երկիրներ բնակողներուն:

Etude de Me BERNARD WAHL

(*12* année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար գատարանները, ատ*ե*նագիր, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍՐԲԱՇԱԲԹ
20
ՄԱՐՏ
MARDI
20 Mars
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2449

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԵԾ ԿՈՐՈՒՍՏ ՄԸ ՀԱՅԿ. ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՄԱՆԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

— oo —

Սրտի երկարատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ մեռաւ Հարտարապետ Թորոս Թորամանեան, հայ Հարտարապետութեան պատմութեան մեծ մասնագէտը։

Մահը տեղի ունեցաւ մարտ 1ին, առաւօտեան ժամը 4ին, Երեւանի մէջ։

Թորամանեան ծնած է 1864 մարտ 18ին, Շուշին - Գարահիսար, հողագործ ընտանիքի մը մէջ։ 1878ին, երբ դեռ պատանի էր Թորոմանեան, կը մեռնին հայրն ու մայրը։ Այսպէս կանուխ որբացած, Թորոմանեան կը շարունակէ նախնական ուսումը իր ծննդավայրին մէջ։ 1884ին, բարձրագոյն կրթութիւն ստանալու երազով, ազգականներու աջակցութեամբ, կը մեկնի Պոլիս։ Կ'ուզէր Հարտարապետութիւն ուսանիլ, սակայն նիւթական անձուկ պայմաններու մէջ՝ չի կրնար մտնել բարձրագոյն վարժարան։ Հիւանդի մը մօտ աշկերտու - թեան կը մտնէ, միաժամանակ դեղարուեստից վարժարանի քննութեանց կը պատրաստուի, որովհետեւ փոքր տարիքէն սկսեալ, մասնաւոր աչք մը ունէր նաեւ նկարչութեան։ 1888ին կը յաջողի մտնել Պոլսոյ դեղարուեստից վարժա - րանը, ուր կ'ուսանի հինգ տարի։ Կ'աւարտէ եւ կը նուիրուի չինարարութեան։ 1896ին կը մեկնի Պուլկարիա, ուր մինչեւ 1900 կ'աշխատի իբրեւ Հարտարա - պետ, եւ կը չինէ քանի մը մեծ չէնքեր։ Աւելի կատարելագործելու համար իր կարողութիւնները, կը չորչռի կարգ մը երկիրներ, կ'երթայ մինչեւ Եգիպտոս, ի վերջոյ կը հաստատուի Փարիզ, ուր կը հետեւի Հարտարապետութեան, ինչ - պէս նաեւ արուեստներու պատմութեան չուրջ տրուած դասախօսութիւններու։ Միեւնոյն ժամանակ մատենադարաններու եւ թանգարաններու մէջ պրպտումներ կը կատարէ իր սիրած նիւթերուն մասին։

1903ին կ'անցնի Անգրկովկաս, Կ. Ց. Բասմաջեանի հետ կ'այցելէ Անի, կ'ուսումնասիրէ հայ հին Հարտարապետութեան կոթողները, եւ այնուհետեւ իր նախասիրած նիւթը կը դառնայ հայ պատմական Հարտարապետութեան ու - սումնասիրութիւնը։ 1904ին կը ծանօթանայ Ն. Մառի, որուն հետ կ'աշխատի մինչեւ 1912։ Սոբչիկովսկի 1913ին Վիէննա կը հրաւիրէ Թորամանեանը, քա - նի մը դասախօսութիւններ տալու Վիէննայի համալսարանին կից արուեստեան Հարտարապետութիւններու ուսումնասիրութեան նուիրուած վարժարանին մէջ։ Զորս ամսուան ընթացքին, արուեստներու եւ Հարտարապետութեան պատմութեան նուիրուած դիտանականներու առջեւ դասախօսութիւններ կու - տայ Արեւելքի եւ մասնաւորապէս Հայաստանի պատմական Հարտարապետու - թեան մասին։ Վիէննայի դպրոցը տրուած դասախօսութիւններէն զոհ կը մնայ եւ կը վարձատրէ Թորամանեանը՝ անոր տալով դպրոցին տարեկան մրցանակը։ Այս մրցանակէն զատ, Վիէննայի դպրոցը կը պայմանաւորուի հրատարակու - թեան տալու Թորամանեանի բոլոր աշխատութիւնները։ Քանի մը կարեւոր նիւթեր ուսումնասիրութեան համար, Թորամանեան կը վերադառնայ Կով - կաս։ Կը պայթի ընդհ. պատերազմը։ Այլ եւս չի կրնար Վիէննա մեկնիլ։ Վիէն - նայի համալսարանի փրոֆէսօրը, Սոբչիկովսկի, քանի մը տարի յետոյ, Թո - րամանեանի աշխատութիւններուն վրայ հիմնուած, լոյս կ'ընծայէ, գերման - ներէն, երկու տուրս հատոր, նուիրուած հայ Հարտարապետութեան։

Պատերազմէն ետքը 1920ին Հայաստանի խորհրդային կառավարութիւնը մանաւանդ Թորամանեանի, որպէսզի, կրթական գործա - վարութեան հովանաւորութեան տակ, չարունակէ իր պրպտումները։ 1923ին կը մտնէ Հայաստանի Հնութիւններու Պահպանման Կոմիտէին մէջ, յետոյ վա - րիչ կը նշանակուի Հայաստանի Պետական Թանգարանի Հարտարապետական բաժնին, վերջապէս անդամ կ'ընտրուի Հայաստանի մշակոյթի պատմութեան Ինստիտուտի նախագահութեան։ Անդամ էր նաեւ Հայաստանի Ճարտարա - պետներու Միութեան։

Վերջին տարիներուն ձեռնարկեց մանաւանդ հատորներու մէջ ամփոփելու իր երկարամեայ (չուրջ 30 տարիներու) ուսումնասիրութեանց արդիւնքը։ Ունի Զուարթնոց մենագրութիւնը, Հայ Հարտարապետութեան պատմութիւն հա - մառօտ աշխատութիւնը, Շինանիւթերը եւ շինարուեստը հայ Հարտարապե - տութեան մէջ գործը եւ ուրիշներ։ Իր գլխաւոր գործը կը համարուի, սակայն, տուրքեան մէջ գործը եւ ուրիշներ։ Իր գլխաւոր գործը կը համարուի, սակայն, նիւթեր հայ Հարտարապետութեան պատմութեան, որուն առաջին հատորը միայն լոյս տեսաւ։

×

Թորամանեանի մահուան առթիւ, մարտ 1ին կազմուեցաւ թաղման կա - ռավարական յանձնախումբ մը հետեւեալ կազմով։— Ռ. Դաշտոյեան (նախա - գահ), Ն. Ստեփանեան, Կ. Մատինեան, ակադեմական Ա. Թամանեան, Ց. Զօրեան, Մ. Սարեան, Տ. Ցակոբեան, Մ. Մազմանեան։

Կառավարական այս յանձնախումբը որոշեց։—

1.— Թաղումը կատարել պետական ծախքով։

2.— Թորամանեանի կնոջ՝ Վարսենիկի, եւ երկու զաւակներուն՝ Նազիկի եւ Գառնիկի յատկացնել 300 րուբլի ամսական կենսաթոշակ։

3.— Կրթական գործակատարութեան յանձնել Թորամանեանի զաւակներուն կրթու - թեան հոգը։

4.— Հայաստանի Մշակոյթի Պատմութեան Ինստիտուտին յանձնարարել, որ հրատարակէ Թորամանեանի ուսումնասիրութիւններէն երկու հատոր։

5.— Կրթ. գործակատարին թողուլ մասնաւոր յանձնախումբ մը կազմելու հոգը, որպէսզի հաւաքէ եւ արձանագրէ Թորամանեանի պատմա - Հարտարա - պետական բոլոր աշխատութիւնները։

6.— Բազմարուեստեան վարժարանին մէջ կառավարութեան հաշուոյն Թո - րամանեանի անունով 3 սաներ պահել։

×

Թորամանեանի մարմինը թաղումը կատարուեցաւ մարտ 4ին։

Այս մահը կատարեալ սուգի մը մատնեց Հայաստանի մասնագէտ գրեթէ ամբողջ ուժերը։ Սիրուած էր բոլորէն, եւ իր աշխատութիւններով յար - գանք կը ներշնչէր։

Արդարեւ մեծ է Հարտարապետ Թորամանեանի թողած գործը Հայաստանի հին մշակոյթի պատմութեան ուսումնասիրութեան տեսակէտով։ Այնպէս որ ոչ միայն հայ գիտական շրջանակները, այլ եւ օտար համբաւաւոր մասնագէտ - ներ մեծ ղնահատութեամբ կը յիշատակեն Թորամանեանի անունը։ Մասնաւո - րաբար ակադեմիկոս Կոնդակով, Սուլթանով, Պրիոբրաժինսկի, Մառ, Սոբ - չիկովսկի, յարգանքով կը խօսին իր մասին։

Հայաստանի կառավարութիւնը, դնահատելով Թորամանեանի կատարած գործը, 1933ին «վաստակաւոր գիտնական» տիտղոսը տուաւ իրեն։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻՒ "ՀՆԳԱՄԵԱԿԻ,, ՃԱՌԸ

Ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան վասին

Չախողած կը սեպէ գինադադարը

ԴԷՊԻ ԱՍԻԱ ԵՒ ԴԷՊԻ ԱՓՐԻԿԷ...

Կիրակի օր Հռոմի մէջ տեղի ունեցաւ ֆաչական երկրորդ հնգամեայ ընդհ. ժողովը, որ կը ներկայացնէ պետութեան բոլոր օրկանները, ինչպէս եւ 400 է - րեւելութիւններ։ (Ասոնք նշանակուած են ֆաչական վերադոյն խորհուրդին կողմէ եւ ընտրուած պիտի հռչակուին մարտ 25ին, ընտրական հին ձեւը չըն - դունած բլլալով)։ Հինգ հազար հոգի խոնուած էին Օփերային մէջ, լսելու հա - մար Մուսոլինիի ճառը։ « Առաջնորդ »ը այս առթիւ յայտարարեց թէ իր եր - րորդ հնգամեայ համագումարը տեղի պիտի ունենայ 1939ին, չորրորդը՝ 1944 - ին, հինգերորդը՝ 1949ին եւ այսպէս յառնակ։ Ցետոյ պարզեց ֆաչականու - թեան դիմադիծը եւ մինչեւ հիմա կատարուած հանրօգուտ չինութիւնները։

— «Կեսարներու եւ Պապերու Հռոմէն յետոյ, ահա ֆաչականութեան Հռոմը։ 112 միլիոն ծախսուած է վերաղարձնելու համար իր չքեղութիւնը։ Ցաչ չականութիւնը պիտի իրականացնէ բարոյականի եւ առողջապահութեան անհրաժեշտ պայմանները։ Գիւղացիները առողջապահիկ տուներ պիտի ունենան։ Այս միջոցին այդ տուներէն երեք միլիոնը մեկուսացուած են, 450,000ը անբնա - կելի են եւ պիտի քանդուին, 750,000 տուներ պիտի վերաշինուին։ Ամէն իտա - լացի իրաւունք ունի բնակարանի մը »։

Անդրադառնալով արտաքին քաղաքականութեան, Մուսոլինի բացատրեց թէ յարաբերութիւնները լաւ են բոլոր պետութիւններ հետ։ (Ֆրանսայի մասին դիտել տուաւ թէ 15 տարիէ ի վեր ծագած խնդիրներէն ոչ մէկը լուծում գտած է)։ Մանրամասնօրէն ծանրացաւ Հունգարիոյ եւ Աւստրիոյ վրայ, որոնց հետ պայմանագիրներ կնքուեցան երկու օր առաջ։ Ապա խօսեցաւ զինաթափու - թեան, Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Իտալիոյ ձգտումներու մասին։ Կ'արժէ ամփոփել ճառին այս մասը, որ մեծ ուշադրութիւն գրաւած է մանաւանդ Փարիզի եւ Պերլինի մէջ։

— « Գրեթէ բոլորն ալ կ'ընդունին Ազգերու Դաշնակցութեան բարեվորոգ - ման սկզբունքը։ Բարեվորոգումը կրնայ կատարուիլ միայն զինաթափութեան խորհրդաժողովին երկէն յետոյ, որովհետեւ եթէ խորհրդաժողովը ձախողի, Ազգերու Դաշնակցութեան մահը արձանագրելու պէտք իսկ չպիտի մնայ։ Մըն - ցաց որ, խորհրդաժողովը ձախողած է արդէն, գոնէ գլխաւոր նպատակներու տեսակէտէն։ Զինեալ պետութիւնները զինաթափ չպիտի ըլլան. զինաթափ ե - ղած պետութիւններն ալ իրենց կարգին աւելի կամ պակաս պաշտպանողական դաշ պետութիւններ են։ Եթէ զինեալ պետութիւնները զինաթափ չըլլան, կը զեներ պիտի ունենան։ Բռնապարտեան Վերսայլի դաշնագրին 5րդ յօդուածը և չեն կրնար ընդդիմանալ 1932 դենտեմբերին Գերմանիոյ տրուած հաւասարութեան իրաւունքին գործադր - ման։ Ուրիշ ելք չկայ։ Ուրիշ խնդիր, եթէ կ'ուզեն Գերմանիոյ վերազինումը արգիլել բռնի միջոցներով, պատերազմով... կարելի չէ ոկատի առնել այդ գա - դափարը։ Պէտք է Գերմանիոյ տալ վերջնական վերազինում, եւ իր պահանջած բանակը։ Իտալական յուշագիրը միակ լուծումն է առանց որու եւրոպան դէպի իր վերջալոյսը կ'երթայ։ Ժամանակի նշան է Պելժիոյ վարչապետին ճառը (որ կը ճանչնար Գերմանիոյ վերազինման իրաւունքը)։ Իտալիան երկու տարիէ ի վեր կրճատած է իր զինուորական ելմտացոյցը, բայց չի կրնար աւելի առաջ երթալ, ոկատի առնելով զինաթափութեան խորհրդաժողովին ջլատումը։ Ի - տալիան ստիպուած է զօրանալ, ոչ թէ յարձակելու, այլ որ եւ է կացութեան դիմագրաւելու համար։ Իտալիան աւելի շատ կղզի մըն է քան թերակղզի մը։ Բաղդատելով ուրիշ եւրոպական երկիրներու հետ, ծովային ամէնէն ընդար - ձակ սահմաններն ունի ան, — 8500 քիլոմէթր։ Ամբողջ Իտալիան ծովուն վրայ է, 35 քաղաքներ, նոյնիսկ Հռոմը ծովուն վրայ կը գտնուին։ Աշխարհագրու - թիւնն է որ կ'որոշէ ժողովուրդներու նպատագիրը։ Իտալացիները հողագործ - ներ եւ նաւագներ են։ Երկրին քաղաքական ապահովութիւնը սերտօրէն կապ - ուած է ժողովուրդներու թիւին հետ որ կը նեղէ բոլոր սպիտակացեղ ժողո - վուրդները, որոնց կարգին եւ ներինը։ Թիւը պայման է գերազանցութեան։ Ամուրիներու վրայ հաստատուած տուրքը, մայրերու եւ մանուկներու օրը, երիտասարդութեան կրթութիւնը, մայրութեան եւ մանկութեան ազգային պաշտպանութիւնը,— այս բոլորը կապ ունին ժողովուրդի յաւելման քաղա - քականութեան հետ։ Այժմ 10, 20 եւ 30 տարեկան տուներու շրջանն է։

Իտալիոյ պատմական նպատակակէտներն են Ասիան եւ Ափրիկէն։ Ընելիք շատ բիչ բան կայ կամ գրեթէ չկայ Հիւսիսի մէջ, ոչինչ՝ արեւմուտքի մէջ։ Արագ հաղորդակցութիւններ Իտալիան կը կապեն Ափրիկէի եւ Ասիոյ։ Իտա - լիան հողային աշխարհակալութիւն կատարելու միտք չունի, թող իմանան ա - նոնք որ մտնեն են եւ անոնք որ հեռուն են։ Մեր նպատակն է հոգեկան եւ բնական տարածում մը, փոքրացնելու համար Ափրիկէի եւ Ասիոյ հարստութեանց օգ - տագործումը, որպէսզի ծաւալին բաղաքակրթութեան բարիքները։ Այժմ որ Միջերկրականը վերստացած է իր կարեւորութիւնը Արեւելքի եւ Արեւմուտքի հաղորդակցութեան մէջ, այդ իրաւունքը եւ պարտականութիւնը աւելի բան երբեք կը պարտադրուին Իտալիոյ։ Կ'ուզենք, կը պահանջենք որ չտեսնողը, յափրացածները եւ պահպանողականները չխափանեն ֆաչական Իտալիոյ հո - գեկան, տնտեսական եւ բաղաքական ծաւալումը։ Բովանդակ ժողովուրդը հա - մաձայն է այս մասին։ Հակաֆաչականութիւնը մեռած է»։

Գերմանիոյ վերջին խօսքը զինաթափութեան մասին

Գերմանական կառավարութիւնը Պերլինի ֆրանսական դեսպանին յանձ - նեց իր վերջին պատասխանը, որ իր վերջին խօսքը կը համարուի։ Մանուցագիր - ը յատկապէս կը յիշեցնէ թէ Գերմանիա երբէք չպիտի ընդունի սպառազինու - թեանց այն մակարդակը որ պարտադրուած է Վերսայլի դաշնագրով։

Այս առթիւ գերմանական թերթերը դիտել կուտան թէ եթէ Ֆրանսան բար - եացակամութիւն չցուցնէ եւ զինաթափութեան ծրագիրը ձախողի, պատաս - խանատուութիւնը պիտի իյնայ Ֆրանսական կառավարութեան վրայ։ Արդէն ծանուցագիրն ալ կ'ըսէ,— « Համաձայնութեան բոլոր պայմանները դրուած են եւ այժմ ամէն բան կախում ունի տրուելիք որոշումէն »։ Գերմանական թերթ մը կը ղրկէ.— « Ֆրանսացիները չափազանց կը գտնեն Գերմանիոյ պահանջած 300,000 զինուորը, մինչդեռ իրենք վեց միլիոն մարզուած պահեստի ուժեր ու - նին, 1919էն ի վեր։ Մնաց որ, Գերմանիա պիտի գոհանար 200,000 զինուորով, եթէ Ֆրանսա ընդունած բլլար իր սպառազինութիւնները կրճատել համաձայն Մաքտոնըլտի ծրագրին »։

ԵՐԿՈՒ ՆՈՐ ԶԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐ ՄԸ ԿՏՐԵՑ ՎԻԶԸ ԵՒ ՄԵՌԱՒ

Երեք դղրդաձին դէպքեր պատահեցան չաբաթ եւ կիրակի, իրարու հետե - ւանք Սթաւիլոքի գայթակղութեանց քննութեան։

Ինչպէս գրած էինք, պաշտօնանկ եղած եւ դատի յանձնուած էր երկրա - գործական նախարարութեան բարձր պաշտօնատարներէն Պլանչոտ։

Շաբաթ առտու, մարզանքի դարձող զինուորներ Ֆոնթէնէպլոյի մարզա - բանին մօտ դտան կիսամեռ մարդ մը, որուն կոկորդը կտրուած էր դանակով։ Առաջին քննութեամբ կ'երեւար թէ բաւական առեն անտառին մէջ թափառելէ յետոյ, փնաթեր դեղ մը խմած եւ դանակը կոկորդին մխած է, բայց չէ կրցած ամբողջական կտրել։ Տիրող փոթորիկին հետեւանքով, հեռագրի ձող մը տա - պալած էր։ Զինուորները քննութեան ձեռնարկեցին անտառին մէջ եւ յանկարծ հանդիպեցան վիրաւորին, այլապէս մեռած պիտի բլլար։ Գրպանին թուղթերը կը յայտնէին թէ Պլանչոտն է։ Երկտողով մը կը ծանուցանէր թէ անձնասպան պիտի բլլայ։ Երէկ մեռաւ, առանց հարցումներուն պատասխանելու։

Պլանչոտ ամբաստանուած է իբրեւ մեղսակից խարդախութեան եւ դղրդու - թեան։ ստացած ըլլալով 100,000 ֆրանքի չէք մը, որուն վրայ նշանակուած էր երկրագործական նախարարին անունը։

Անձնասպանութեան երրորդ դէպքն է այս, գայթակղութեանց յայտնու - թենէն ի վեր։

Միեւնոյն օրը, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց «Սէրթլ Հիւիլք» կամ « Ֆրոյիլք » կոչուած խաղարանին տնօրէնը, Լօժէն Թրիլոլ, որ 800,000 ֆրանք ստացած է Սթաւիլոքէն, համաձայն չէքերու արմատներուն։ Ամբաստանեալը կ'ըսէ թէ այդ վճարումը եղած է խաղի պարտքերուն համար։

Իսկ կիրակի օր իր բնակարանին մէջ ձերբակալուեցաւ նոյն հաստատու - թեան դեր - տնօրէնը, Անտրէյն Սէրֆ, որ մէկ միլիոն ֆրանք ստացած է Սթա - վիլոքէն։ Հարցաքննութեան առեն չկրցաւ յատակ պատասխան տալ եւ փո - խադրուեցաւ Սանթէլ բանտը, ուր կը գտնուէր իր վարպետը։

Այս ձերբակալութեանց հետ մէկտեղ, ոստիկանութիւնը գրաւեց Թրիլոլի երկու վաստուր ինքնաշարժները, որովհետեւ աջակողմեան թերթերը կը պնդեն թէ այս մարդը պիտի դատուր Փէյնսի սպանութեան դաղտնիքները։ Պի - տի ճշդուի թէ այս կառքերը ո՛ւր կը գտնուէին փետրուար 20ին, երբ Տիժոնի մէջ սպանութեան Փէյնս։

Հարցաքննութեան նաեւ խաղարանին երրորդ տնօրէնը, Ժէրման Շմիտ, որ լայն գործառնութիւններ ունեցած է Սթաւիլոքի քարտուղարին եւ գործակա - տարին հետ։ Կ'ըսուի թէ Սթաւիլոքի փախչելէ առաջ այս հաստատութեան մէջ ի պահ դրած է իր թանկագին գոհարեղէնները։ «Սէրթլ Հիւիլք»ը ժամա - դրավայրն էր ամէն դասակարգի խաղամոլներու, միջնորդներու և չահագէտներու, եւ տէրը կը կոչուէր «ստորերկրեայ միլիոնատէր»։ Անցեալ հինգշաբթի ազդ մը կը ծանուցանէր թէ խաղարանը առժամապէս փակուած է։

**** Կատարուած խուզարկութեանց հետեւանքով, 600 նոր չէքեր գտնուե - ցան, ինչպէս եւ մէկ միլիառ ֆրանք արժէքով հունգարական մուբհակներ, զորս Սթաւիլոքի գնած էր չատ աժան, տալիս քանի մը միլիոն ֆրանքով եւ Սերժ Ալեքսանդր անունով։*

**** Դատաւոր Փէյնսի սպանութեան մասին նոր հետքեր գտնուած ըլլալով, ժամէ ժամ ձերբակալութեանց կը սպասուի։ Գաղտնի ոստիկաններ գրկուած են Անկուէմ քաղաքը, առուգելու համար կարգ մը տեղեկութիւններ։*

200 հրեաներ պիտի ձերբակալուէին ?

ՇՈՒՆԴԱԼԻՑ ՊԱՏՄՈՒԻՒՆՆԵՐ ՓԵՏՐ.ճի ԴԻՊԻՆ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Փետրուար 6ի գէպքին խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը կը չարու - նակէ հարցաքննել բազմաթիւ վկաներ, մասնաւորապէս ոստիկանութեան համար թէ դատաստական ծրագիր մը գոյութիւն ունեցա՞ծ էր այդ օրերուն։

Շաբաթ օրուան հարցաքննութեան ընթացքին, Պ. Նէթօլ, «Ճնշտեսական փրկութեան կոմիտէին քարտուղարը յայտնարարեց թէ ներքին նախարար Պ. Ֆրօ ծրագիր մը կազմած էր, նոր իշխանութիւն մը հաստատելու եւ Ֆրանսան փրկելու համար։ Ունէր նաեւ ցանկ մը՝ նախարարական թեկնածուներու։ (Վր - կան կը հաղորդէ անունները, որոնց մէջ կը գտնուին ծանօթ երեսփոխաններ եւ ձերբակալուածկաններ)։ Նոր կառավարութիւնը պիտի բաղկանար տասը նա - խարարներէ։ Վկան աւելցուց թէ ցանկին բնագիրը գրուած է Պ. Ֆրօյի ձեռ - քով եւ կը գտնուի իր քով։ Աւեանը պահանջեց իրեն յանձնել այդ ցանկը։

Ընդհ. վկաներ ալ չահեկան պատմութիւններ պատմեցին որոնք աւելի կը կը թանձրացնեն դործին խորհրդաւորութիւնը։

Մինչ այս մինչ այն, « Կոչնկուաս » չաբաթաթերթը չհնդալեց պատմե - լիւն մը կը պատմէ, որուն համաձայն երկու հարիւր նշանաւոր դէմքեր, նա - խարար, երեսփոխան, ձերակալական, զինուորական, հրապարակագիր եւն. պիտի ձերբակալուէին Տալատիէի կառավարութեան կողմէ, բայց վոտահու - թիւնը չկար ոստիկաններուն եւ զինուորներուն վրայ։ Թերթը 200 կարեւոր կասկածելիներուն անուններն ալ կը յիշէ,— Թառտիւ, Էռիօ, Զօր. Վէյկան, Մարաչխան Լիօթի, նախկին դեսպան Պէռանժէ, ձերակալուին նախագահը, « Էօվո »ի, « Փառի - Սուար »ի, « Էքօ տը Փառի »ի, « Լը Ժուռ »ի, «Ժուռ - նալ »ի, «Լիպէռթէ »ի, « Աքսիօն Ֆրանսէզ »ի տնօրէնները եւայլն, « Էքօ տը Փառի »ն ալ կը հաստատէ այս տեղեկութիւնը զոր կ'արտատպենք վերապահու - թեամբ։

Թուրքիոյ համաձայնութիւն 8,000,000 տոլարի համար

ՔՍԱՆ ՏԱՐԻ ՊԱՄԱՆԱԺԱՄ

Թուրք թերթերը հրատարակեցին Ս. Միութեան կողմէ Թուրքիոյ յատկա - գուած 8,000,000 տոլարի վարկին վերաբերեալ համաձայնագիրը։

Համաձայն այս պայմանագրին, ռուս կառավարութիւնը զանազան տեսակ մեքենաներ պիտի տայ վարկով եւ պիտի ստանձնէ ծրագիրներու պատրաստու - թիւնը, մեքենաներու գետեղումը ու մասնագէտներու հայթայթումը եւ միւս բոլոր գիտական աշխատութիւններու գործակցութիւնը։

Այս 8 միլիոն տոլարը տոկոս չունի եւ 20 տարուան մէջ պիտի վճարուի։ Թուրք եւ ռուս կառավարութիւնները մէյմէկ լիազօր ներկայացուցիչներ պիտի նշանակեն, որոնք բացուած վարկին ի հաշիւ տրուելիք մեքենաներու եւայլնի համար առանձին պայմանագրութիւններ պիտի կնքեն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ

Մեծ Եղեռնի տարեդարձի օրերին Ամերիկայի հայ գրողների միությունը որոշեց հրատարակել հուշերի, պատմվածքների, բանաստեղծությունների ժողովածու, որը կներառի նրանց ստեղծագործությունները, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն անդրադառնում են Հայոց ցեղասպանության թեմային։ Ժողովածուն կկոչվի «Ցեղասպանության հուշեր»։ Ստորև հրապարակում ենք Ամերիկայի հայ գրողների միության նախագահ Վահան Տեր-Հովհաննիսյանի հրավերը։

Ամերիկահայ գրողներ, արվեստագետներ, մտավորականներ, ուսուցիչներ, ուսանողներ, ընթերցասեր հայեր։

Ամերիկահայ գրողների միությունը որոշել է հրատարակել հուշերի, պատմվածքների, բանաստեղծությունների ժողովածու, որը կներառի նրանց ստեղծագործությունները, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն անդրադառնում են Հայոց ցեղասպանության թեմային։ Ժողովածուն կկոչվի «Ցեղասպանության հուշեր»։

Ցեղասպանության հարցը մեր ժողովրդի համար ոչ միայն պատմական իրողություն է, այլև ներկա ժամանակի ամենաարդիական հարցերից մեկը։ Ցեղասպանության ճանաչման համար մղվող պայքարը մեր ժողովրդի ազգային գոյության պայքարն է։ Ցեղասպանության հարցը մեր ժողովրդի համար ոչ միայն անցյալի հարց է, այլև ներկայի ու ապագայի։ Ցեղասպանության ճանաչման համար մղվող պայքարը մեր ժողովրդի ազգային գոյության պայքարն է։ Ցեղասպանության հարցը մեր ժողովրդի համար ոչ միայն անցյալի հարց է, այլև ներկայի ու ապագայի։

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

(ՊԱՏԱՍԽԱՆ ԱՌԱՋԻՆ)

»»»·«««

Հետևյալ հարցազրույցը ես վարեցի Ավանդակոչ գյուղում, ուր ժամանել էի ոչ թե հանդիպելու համար ինձ հետաքրքրող անձին, այլ ուղղակի՝ ամառային արձակուրդն անցկացնելու նպատակով։ Ինձ հետ էր նաև իմ ընկերուհին՝ Ա. Ս.։ Ամառանոցում մենք հանդիպեցինք մի երիտասարդ տիկնոջ, որ ինձ ծանոթ էր թվում։ Ես ուզում էի հիշել, թե ո՞ւր եմ տեսել նրան, երբ նա ինքն ինձ մոտեցավ և ասաց.

— Ներողություն, որ ձեզ անհանգստացնում եմ, բայց ես ձեզ ճանաչում եմ։ Ես Ձեր ընկերուհու ընկերուհին եմ։ Ես Ձեր մասին շատ եմ լսել, և ուզում եմ ծանոթանալ Ձեզ հետ։

Ես ուրախ եղա նրա հետ ծանոթանալու համար, և մենք սկսեցինք զրուցել։

— Ես ուզում եմ Ձեզ հետ խոսել մի հետաքրքրական նյութի շուրջ, որ ինձ հուզում է, և որի մասին ես ուզում եմ գրել։ Ես ուզում եմ գրել կանանց մասին։ Ես ուզում եմ գրել կանանց մասին, որոնք ամուսնացած են ծեր տղամարդկանց հետ։ Ես ուզում եմ գրել կանանց մասին, որոնք ամուսնացած են ծեր տղամարդկանց հետ, որովհետև նրանք սիրում են նրանց։ Ես ուզում եմ գրել կանանց մասին, որոնք ամուսնացած են ծեր տղամարդկանց հետ, որովհետև նրանք սիրում են նրանց, և որովհետև նրանք ուզում են ապրել նրանց հետ։ Ես ուզում եմ գրել կանանց մասին, որոնք ամուսնացած են ծեր տղամարդկանց հետ, որովհետև նրանք սիրում են նրանց, և որովհետև նրանք ուզում են ապրել նրանց հետ, և որովհետև նրանք ուզում են մեռնել նրանց հետ։

Ես ուզում եմ գրել կանանց մասին, որոնք ամուսնացած են ծեր տղամարդկանց հետ, որովհետև նրանք սիրում են նրանց, և որովհետև նրանք ուզում են ապրել նրանց հետ, և որովհետև նրանք ուզում են մեռնել նրանց հետ։ Ես ուզում եմ գրել կանանց մասին, որոնք ամուսնացած են ծեր տղամարդկանց հետ, որովհետև նրանք սիրում են նրանց, և որովհետև նրանք ուզում են ապրել նրանց հետ, և որովհետև նրանք ուզում են մեռնել նրանց հետ։

ՅԻԹԱՏԱԿԻ ՏՕՆ ԱՋԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ը. Դ. ԱՆԻԷՌ-ՊՈՒԱ-ՖՈՂՈՆՊԻ ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ

եւ հովանաւորութեամբ՝ *Վ Ի Շ Ա Պ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ*

25 Մարտ կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Պուա Քոլոնպի քաղաքապետարանի սրահին մէջ

1, Rue des Halles

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ ԵՒ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: կը մասնակցին՝ տիկին *ԳԵՒՈՆԵԱՆ* (երգ) դաշնակի ընկերակցութեամբ: Օր. *ՋԱՐՈՒՀԻ ՇԱՀՂԱՄԵԱՆ*: *ՍԱՔՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆ* իր երգիչ-երգչուհիներով: Կ'արտասանէ ընկ. *Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ* եւլլն.:

ՄՈՒՏՔ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ տիկին Թաչատուր Ադլադանեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակաւ եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց իննամեայ աղջկան՝

ՎԷՐՈՆԻԿ ԱՂԱԳԱՆԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ:

Փանոսեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին՝

ԳԱՒԻԹ ՓԱՆՈՍԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ:

LOTERIE NATIONALE

ՑՐԴ ՇԵՐՏԻ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԱԶԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ

ԱՑՍՕՐ, ԺԱՄԸ 19·50ԻՆ

Salle Trocaderoի մէջ

ՕՐԵՐԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՆ...

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԸ

ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱՒ ԷՀԵՏԵՒԵԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ցրդ շարս թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պայմագիրն, ԱՐԴԻՒՆԻՆ ԿԷՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ անոնց որ.—

1. ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կը գրաւին, փետրուար 6էն մինչեւ վիճակահանութեան օրը, ԿԱՆԽԻԿ Վ.ՃԱՐԵԼՈՎ:

2. ԿԸ ՆՈՐԵԳԵՆ իրենց բաժանորդագրութիւնը, ԿԱՆԽԻԿ Վ.ՃԱՐԵԼՈՎ:

3. Ինչպէս եւ այն ՏԱՐԵԿԱՆ եւ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ բաժանորդներուն որոնք մասնակցեցան «ՅԱՌԱՋ»ի առաջին վիճակախաղին, ԿԱՆԽԻԿ Վ.ՃԱՐԵԼՈՎ: (Նախմեայ բաժանորդներէն կ'օգտուին անոնք որ նոր ԲԱԺԵՆԵԻՆ մը կը վճարեն):

Բաշխումը պիտի ըլլայ հետեւեալ համեմատութեամբ.—

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	50%
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	30%
ԵՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	20%

Իսկ 9րդ շերտէն գնած եօթ հետեւեալ տոմսերը, ԱՑՆ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐ ԱՄԷՆ ՕՐ ՁԵՌԲԷ ԿԸ ԳՆՆԷ:

9րդ շարս թիւ	*28,474*	*շարք*	**Y.**
- - -	*54,726*	-	**X.**
- - -	*81,172*	-	**R.**

Այս թիւերն ալ շահած պարագային, ԱՐԴԻՒՆԻՆ ԿԷՍԸ պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ԳԻՍՈՒՆ ՁԱՐԱԳԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ. էջի թերթօնին տակը, թիւով եւ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած ընտելութի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ ի՛ջնած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆՈՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ՝ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻՒ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱՀ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24*, rue Assalit. Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie.* K. *Bicêtre.* Metro: Porte d'Italie.

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ, ՆՇԱՆՑՈՒՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ եւ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ համար դիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբին որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան եղանակներ: Մասնչելի գին բոլորին համար: Դիմումները կատարել նախօրօք, անձամբ կամ նամակաւ Պ. ՕՆՈՒՍԵԱՆի, 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine.

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառով ծախու է ԿՕՇԿԱԿԱՐի խանութ մը իր բոլոր կազմածներով: Բնակութեան համար երկու սենեակներ: Շատ գիւրամատչելի գին:

Դիմել՝ 29, Bld. de la Liberté, Lilas (Seine).

ՆԱՀԱՏԱԿ ԴՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ՕԳՏՈՒԵՑՔ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹԷՆ

Միայն 130 ֆրանք վճարելով անմիջապէս պիտի ստանաք ոչ միայն մեր հրատարակած *ՈՒԹ Ը* հատորները, (*Ռ. Զարգարեան, Մելքոն Կիւրճեան, Դեղամ Տէր Կարապետեան, Գեղամ Բարսեղեան, Արփիար Արփիարեան, Գր. Զօհրապ, Տ. Զէօկիւրեան* եւ *Օհան Կարօ*) որոնց իրական արժէքն է 170 ֆրանք, այլ նաեւ՝

ԼԻԻՔՍԷՄԲՈՒՐԿԵԱՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ

մէկ տոմսակ, որուն արժէքն է 36 ֆրանս. ֆրանք: Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ՝

ՄԱՐՏ 26ին ԼԻՒՔՍԷՆԲՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

Բացի *ԵՐԵՔ* մեծ պարգեւներէն, *4 միլիոն. մէկուկէս միլիոն* եւ *մէկ միլիոն* պելճիական ֆրանք, կան նաեւ 2500ի մօտ ուրիշ մեծ ու փոքր պարգեւներ: Փութացէք այժմէն ո եւ է ձեւով *ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ* 20:

130 ՖՐԱՆՔ դրկել մեր հասցէին՝ **M. Barsamian**

121 Rue Marcadet. Paris (18)

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

Կը դասախօսէ՝ Պ. ԳԻՍԱԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ ՈՐԲԵՐՈՒ ԱԳԱՐԱԿԸ

Կը հրաւիրուին անդամներն ու ազգային այս մեծ ծրագրով չհակրգռուողները:

ԱԶԱՏ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆՈՒԱԾ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Այս կիրակի ժամը *15*էն մինչեւ կէս գիշեր Սալոն Վիքթոր Հիւկօ

46 ter St. Didier: Métro: Trocadéro

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

22 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ, ՍԱԼ ԿԱՎՈՅԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ Պ. ՔՐԱՖԹ ՊՈՆԱՐ

ԳԱՐԳԵՒ ԵԱՂՄՈՒՐԵԱՆ

Ամենավերջին պարերը, շատ դիւրուսոյցմէթոտով, իր մասնաւոր պարասրահին մէջ կամ այցելու: Ժամադրուելու համար գրել՝

88, Bld. de Port - Royal, PARIS (5e)

ԿԱՆԽԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐ

oooo

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱԻԱՔԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԱԽԱՂԻՆ

ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔՈՎ

▪▪▪

ՑԱՆԿ ԹԻՒ 20

ՓԱՐԻԶ (19), Սարգիս Էլոյեան:
ՓԱՐԻԶ (3), Պալեթիարեան:
ՔՈՒՐՊՎԱՒԱ, Տիկ. Փիլիկեան:
ԻՍԻ, Միսաք Տէրտէրեան:
ՊԱՆԷԼՕ, Եփրեմ Թէւոսեան:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Վաղարշակ Ուրքաթլեան:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Կարապետ Պալեան:
ՓԱՐԻԶ, (19), Կ.
ՓԱՐԻԶ (20), Յակոբ Պիլիքեան:
ՏՐԱԿՒՆԵԱՆ, Արփիար Հաճեան:
ՓԱՐԻԶ (11), Սիմոն Դէոքգեան:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Անդրանիկ Նշանեան:
ՓԱՐԻԶ (19), Ստեփան Թէրզեան:
ԻՍԻ, Հրանտ Միհնասեան:
ՓՈՆ տ'ՕՊՆԱ, Յ. Կարապետեան:
Լ'ԻԼ սիւր ՍՕՐԿ, Օր. Սօֆի Համալեան:
ԷՔՒ ԱՆ ՓՐՕՎԱՆՍ, Աւետիքեան Եղբարք:
ՊԱՆԷԼՕ, Տիգրան Տէրոյեան:
ՏՈՒՐՈՒՅՈՆ, Յ. Պօտիկեան եւ Հ. Պալեան:
ՎԻԼՃՈՒԻՖ, Տիկ. Պետիկեան:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Մարաշցի Պ. Մխսաք Պոյրազեան կը փնտռէ իր որդին՝ Նազարէթ Պոյրազեան, որ երեք տարի առաջ Փարիզ կը գտնուէր: Կը խնդրուի իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ

ԻՆՁՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (79)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԱԿՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Այլապէս, անոնցմէ որ եւ է մէկուն ամենափոքր տկարութիւնը պատճառ պիտի ըլլար միւսներուն փորձանք բերելու: Արդուինի հրամանատար Հաղը պէյ այս պարագան տեղեկացուցած էր: 12 փետրուարին, հեռագրով մը, Թալիա պէյ կը զրկր Պէհէտտին Շաքիր պէյին.—

«Իրրեւ արդիւնք հետախուզութեան կը հաստատուի, դժբախտաբար, որ թշնամիին համար բացուած են Արդուի արեւմտեան եւ հարաւ-արեւմտեան ճամբաները: Այս ճամբաներէն կարեւորագոյնը բռնել պիտի տամ Բիֆաթ պէյի հրամանին ներքեւ գտնուող 35 հեծելազօրքովն ու 110 զինուորնեբովը:

« Բիլա պէյ Արդուինի հրամանատար Հաղը պէյին ուղարկած է հեռագիր մը, որով կը տեղեկացնէ թէ Պորչքայի առջեւ գտնուող Լոկատները իրրեւ անհրաժեշտութիւն զինուորական չարժումներու, քաշուած են նախկին սահմանի եօթերորդ քարեբուն չուրջ: Ասիկա կը փաստէ թէ՝ Բիլա պէյ Արշաւի իջած եւ նահանջած է: Եթէ եւս, իմ բռնած դիրքերս կարենամ պահել իսկ կուելու եւ հարուածելու ընդունակ իմ ուժերովս, անկարող եմ օգնելու Պորչքայի եւ Մուրկուլի ճակատներուն: Ուղարկուած 15 հեծելազօրքին եւ 115 հետեւակէն ուժ կարելի չէ անջատել: Արդուինի հրամանատարը, տեղեկացնելով թէ չափազանց տարածուած են թէ Թէչքիլաթը Մախսուսէի եւ թէ օրինաւոր զօրքի բաժինները, յարմար կը դատէ ճակատը նեղցնել: Այն պարագային երբ կարելի չըլլար ասիկա, նոր ուժերու առաքումը տիպղոլական կը գտնէ »:

Այդ օրերուն, տօքթ. Պէհէտտին Շաքիր պէյ Կարին գտնուելուն՝ այս խառնակ կացութիւնը չտկնել հնարաւոր չէր: Որովհետեւ, միայն ան էր որ կրնար քննել եւ գործերը կարգի դնել: Տօքթ. Պէհէտտին Շաքիր պէյ, կարդալով այս տեղեկագիրները, որոնք, ամէն օր իրեն կը ղրկուէին, կացութեան կը տեղեկանար, բայց այդ միջոցին կարելի չէր կարիրը ձգել եւ Արդուին վերադառնալ: Ան կարին մնկնած էր առողջական ընդհ. տնօրէնին խնդրանքովը:

Որովհետեւ, ժանտատենդը սկսած էր ահաւոր կերպով քանդել կարնոյ ճակատը: Տօքթ. Պէհէտտին Շաքիր պէյ, այս հիւանդութեան առաջքը առնելու համար, Պոլսէն խնդրած էր որ բաւականաչափ թիւով բժիշկ ուղարկեն, բայց, առողջապահական ընդհ. տեսչութիւնը պատասխանած էր թէ բոլոր բժիշկները զինուորական ծառայութեան մէջ են, Պոլսոյ ճիւղերուն մէջ աշխատող համրուած թիւով բոժիշկներէն զատ ոչ ազատ բժիշկ կայ եւ ոչ ալ թաղապետութեան ծառայութեան մէջ գտնուղներ, աւելցուցած էր թէ՝ առողջապահական տեսչութիւնը չարաթ մը վերջ կարին պիտի ուղարկէ 10 բժիշկներ: Հեռագիրը կը վերջանար սապէս.

— « Բծաւոր ժանտատենդէ վարակուողները գտնելու, ժամանակին լուր առնելու եւ նախնական միջոցները ձեռք առնելու համար անհրաժեշտ ծանօթութիւնները պիտի տրուին առողջապահական դիւնուրներուն: Այս ձեւով պատրաստուած 40 դիւնուրներ պիտի ղրկուին Կարին: Միանգամայն, համաճարակի վարկէն բաւականաչափ դումար մը հեռագրով պիտի ղրկուի Կարին: Համալսարանի ուսուցիչներէն Համտի պէյի պաշտօն յանձնուած է Կարնոյ մէջ՝ համաճարակին դէմ պայքարիլ: Ան եւս այս չարթուան ընթացքին ճամբայ պիտի ելլէ: Բայց, ամէն բանէ առաջ, մեր տանելիք պայքարին յաջողութիւնը կ'ապահովուի գլխաւորաբար այն առեն, երբ դուք Կարին երթաք եւ առանձնէք քաղաքացին առողջապահական բոլոր գործերը »:

Երբ առողջ. ընդհ. տնօրէնը Պոլսէն այս ձեւով կը գրէ, Կարնոյ կուսակալը օօքթ. Շաքիր պէյին հեռագիր մը կ'ուղարկէր առողջապահական գործերու մասին, եւ կ'ըսէր.

— « Կարնոյ մէջ, առողջապահական գործերը չատ դէշ վիճակ մը ստացած են: Ձեր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Որպէսզի երկիրը փրկուի բծաւոր ժանտատենդի նման ահաւոր աղէտէ մը, հարկ է որ դուք հոս գաք եւ բոժիշկները ձեր շուրջ բոլորէք: Ասիկա մի միայն դուք կրնաք ընել: Եթէ այդ տեղի գործերը կրնաք ուրիշի մը փոխանցել, առնի մը համար պատասխանել, մենք քաղաքը: Հիմի պէյ եւս ինձ համակարծիք է »:

Տօքթ. Պէհէտտին Շաքիր պէյ ընտիպուած էր Արդուինէն Կարին մեկնելով՝ թէ Պոլսէն եւ թէ Կարնէն ստացուած այս երկու հեռագիրներէն վերջ: Հոն թէ առողջապահական գործերով պիտի զբաղէր, եւ թէ սպայի, փամփուշտի եւ զինքի խնդիրները լուծելու խնդրով, որովհետեւ Կարնոյ կուսակալը կը տեղեկացնէր թէ՝ Արդուինի Թէչքիլաթը Մախսուսէին համար բանակէն սպայ չեն տար:

Արդուինն ու չրջակայքը փետրուարի ընթացքին թշնամիին այն միակ հողն էր որ դեռ կը մնար թուրք բանակին ձեռքը: Հարկ էր միջոցներ գտնել՝ գոնէ այդ տեղերը երկար ատեն պաշտպանելու համար: Ամէն ոք կը տեսնէր՝ խորհելով որ Արդուինը պիտի իյնայ: Կասկած չկար, որ հոն եթէ թշնամին վերագրաւէր Արդուինը, ապա ուրեմն պիտի աշխատէր որ այդ բանը կարելի եղածին չափ սուղ արժէր իրեն: Տօքթ. Պէհէտտին Շաքիր պէյ, Արդուինէն Կարին մեկնելէ առաջ, Կարնոյ կուսակալէն ստացած էր հեռագիր մը, որ ընդհ. կացութիւնը հետեւեալ ձեւով կը բացատրէր.

« Թէ հոգ եւ թէ հոս միայն վնաստեսնք Գերմանացիներէն: Հիմա բոլորն ալ մէկ մէկ պատճառաբանութեամբ Պոլիս կը մեկնին: Հիւպատոսները, կացութիւնը վտանգաւոր կանկէ եւս, կացութիւնը վտանգաւոր տեսնելով, քանի մը օր առաջ իր ընտանիքներուն հետ Պոլիս մեկնեցաւ:

« Պոլսէն ստացուած լուրերուն համաձայն, դեռ անծանօթ կը մնայ այն խնդիրը թէ՝ Ռուսաիա պիտի մասնակցի՞ պատերազմին, եւ թէ մասնակցութեան պարագային ո՞ր կողմը պիտի հակի: Ամէն պարագայի մէջ, ան ենթակայ է Գերմանիոյ կացութեան: Իսկ Գերմանացիները սկսան չատ դանդաղ ընթանալ բոլոր ճակատներուն վրայ:

(•ՇԱՐ.)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ՝—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐՆԵՐՇԱԲԹԻ
21
ՄԱՐՏ
MERCREDI
21 Mars
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2450

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁՐՈՑՑ ԲԱՆՈՒՈՐԻ ՄԸ ՀԵՏ

— oo —

— Կը թուի թէ ամբողջ հայ մամուլը մոռացութեան տուած է մեզ: Սիւնակները կը յատկացուին ազգային երեւելիներու, եպիսկոպոսներու, վարդապետներու, բանկալի, պարահանդէսի, թէ յաւերժանի, գաղութէ գաղութ մղուած սնոտի վէճերու կամ փողոցային կռիւներու, իսկ մեր մասին կը խօսուի միայն պատահարար, գործազրկութեան կամ արկածի մը առեն...

— Չէ՞ք ընդունիր որ առաջին յանցաւորները դուք բանուորներդ էք: Տասը – տասերկու տարի անցաւ, ահագին վերիվայրումներ տեսանք, Տարօնի կամ Շիրակի մշակը զարձաւ Ամերիկայի, Սիբերիոյի բանուորը, եւ սակայն,— կը թուի թէ դուք ալ հազիւ կ'անդրադառնաք ձեր կեանքին եւ հոգերուն: Ինչո՞ւ պիտի սպասէք ձեզի համար մտածումներ խօսէին ու գրէին ձեր մասին, երբ դուք տասնապատիկ աւելի գիտակցութեամբ կրնաք ներկայացնել ձեր սեւն ու ճերմակը, ձեր հոգերն ու տառապանքները, ձեր մտածումներն ու գործերը:

— Ո՞վ կարեւորութիւն կուտայ մեզի, քանի որ հազիւ գրել կարդալ գիտենք, իսկ մեր խմբագիրները ...

— Ընդհակառակն, ճիշդ ասոր համար ալ ամէնէն առաջ ձե՛ր պարտքն է գրել եւ խօսիլ բանուորական կեանքին մասին: Գոնէ «Ցառաջ»ի մէջ յետին գրութիւնն ալ նկատի կ'առնուի, երբ նիւթ կայ, թիւ եւ փաստ կայ: Ի՞նչ օգուտ ընդհանուր խօսքերէն, հառաչանքներէն, որոնք ոչինչ կ'ապացուցանեն:

— Բայց գրելն ալ գործնական արդիւնքի մը չի յանգիր: Ահա տաս տարի է որ այսպէս կամ այնպէս կը պարզուի մեր վիճակը, կը նկարագրուին գործազրկութեան տառապանքները, ո՞վ է լսողը: «Ազգ»ը մեծ – մեծ գործերով կլանուած, ոչ մեր խօսքերը կը լսէ, ոչ ալ մեր երեսը կը նայի:

— Հիմնական սխալը այն է որ, դուք «ազգ» ըսելով կը հասկնաք աղա – վաչան, կղերն ու ազգային երեւելիները, եւ չարունակ անոնց կ'ուղղէք ձեր կոչերն ու գանգատները: Մինչդեռ անոնք հայերէն թերթ անգամ չեն կարդար: Կարդան ալ, ուրի՛շ բան կը փնտռեն:

— Հապա ո՞ր դուռը զարնենք, ո՞ւր դիմենք, որո՞ւ լանք մեր ցաւը, քանի որ անտէր ենք եւ անճար:

— Քանի դուք ձեզի գլուխ չվիժ չէք տար, իրարմով չէք հետաքրքրուիր եւ չէք ըմբռներ թէ ամէնէն իրական եւ ակնբախ ուժը դուք էք որ կը կազմէք, միշտ ալ անճար պիտի մնաք: Ինչո՞ւ կ'անդրադառնաք ձեր կեանքին եւ հոգերուն: Ինչո՞ւ պիտի սպասէք ձեզի համար կազմակերպուիլ, փոխադարձ օգնութեան ձեւեր գտնել, եւ ի տարկին հանրային աշակցութեան դիմել: Ամէնէն տարբերակը,— տեղեկատու գրասենեակ մը անգամ չունիք, փոխադարձաբար լուրեր տալու, բախտաւոր շրջան մը մտանանչելու, նոյն իսկ միեւնոյն վայրին մէջ գործազրկութեան դառապարտուած բանուորներ ելք մը գտնելու համար: Ամէն ինչ ձգած էք պատահականութեան եւ այն միամտութիւնն ունիք թէ Փարիզը կամ որ եւ է նութեան եւ այն միամտութիւնն ունիք թէ Փարիզը կամ որ եւ է կեդրոն կը մտածէ ձեզի համար: Մինչդեռ, Փարիզը չատ – չատ պաշտօնական դիմումներ կրնայ կատարել, եւ եթէ դրամ ունենայ, իրերու ողորմութիւն կը բաշխէ պարբերաբար, ինչպէս ուրիշ կեդրոններու մէջ:

— Այն ատեն ի՞նչ օգուտ ունի գրել թերթերու մէջ: Իմանան չիմանան միեւնոյն բանն է:

— Կը սխալիք: Մամուլին յանձնուած որ եւ է տեղեկութիւն, պատկեր կամ թելադրութիւն անպատճառ հետեւանք մը կ'ունենայ: Նախ որ, ներկայացնել բանուորին չարն ու բարին, կը նշանակէ պատմել մեր ներկայ կեանքին ամէնէն կենդանի, եթէ կ'ուզէք գաղային, համաժողովրդական երեսը: Արդարեւ, երկհարիւր 80 գիւղացի եւ հողագործ էր այս արմատախիլ ժողովուրդը, իսկ այսօր զարձեր է բանուոր: Ուրեմն, բուն ժողովուրդին կեանքն է որ պիտի պատկերանայ: Պիտի գիտնանք թէ ինչպէս կ'ապրի, կը մաշի կամ կը զարգանայ աշխատաւոր զանգուածը, թէ ի՛նչ հոգեր կամ բաղձանքներ ունի:

Գետոյ, այդ նկարագրութիւնները, անոնց յետին արձագանգն իսկ տարածուելով չրջանէ չրջան, պիտի օգնեն զօրացնելու հոգեկան կապերը, երեւան հանելու բնազմաթիւ տխուր կամ կապուրիչ իրողութիւնները, նիւթեր՝ խորհրդածութեան եւ գործունէութեան: Չէ՞ք ընդունիր թէ արագօրէն կը փոխուի մեր կեանքը, նոյն իսկ ժողովուրդին դիմագիծը: Ժամանակակից խմորումներ – ուր ազատ չենք նաեւ մենք: Մենք տակաւին նախապատերազմեան հոգեբանութեամբ կ'ապրինք, մինչդեռ ահագին ճեղքեր բացուած են մինչեւ իսկ Արեւելքի մէջ: Երբ դուք ձեզմով չէք զբաղիր, ի՞նչպէս կ'ուզէք որ ուրիշները զբաղին...

Մի մոռնաք որ, ձեր ինքնագործունէութեամբ, ձեր ներքին կազմակերպութիւններով կամ համերաշխութեամբ նպաստած պիտի ըլլաք նաեւ մթնոլորտի պայծառացման: Բանուորը աւելի լաւ կը հասկնայ բանուորի լեզուէն: եթէ դուրսէն մարդիկ ալ խառնուին, դժուար թէ յաջողին որոմ ցանել, կը բաւէ որ սերտօրէն կապուած ըլլաք իրարու: Քաղաքական դաւանանքի տարբերութիւնը պէտք չէ պատրուակ ծառայէ փոխադարձաբար կռնակ դարձնելու:

— Մեր հակառակորդները զործ կը խանդարեն կարմիր սէնտիքաններով կամ ցոյցերով:

— Ոչինչ. կարմիր սէնտիքան ամէն բան չէ, եւ չատ աւելի զօրաւոր սէնտիքաններ կան, իրարու հետ չափուելու համար: Բայց այս ուրիշ խնդիր է: Այսօրուան համար կարեւորը ձեր, հայ բանուորի սէնտիքան

ԹՈՒՐՔԻԱՆ՝ ԻՐ ՀՈԳԵՐՈՎ ՈՒ ՓՈՐՁԵՐՈՎ

«ՀՆԳԱՄԵԱՑ ԾՐԱԳԻՐԸ»

երկաթի ճարտարուեստ

Թուրքիոյ «Հնդամեայ ծրագիր»ի մասին նախորդ յօդուածէս անջատ,— որով ընդհանուր ծանօթութիւններ միայն տուեր էի — ուշադրութիւնս կեդրոնացուցի մասնաւորապէս երկաթի ճարտարարուեստի վրայ, որ ծրագիրին ամենաժրաջան մասերէն մէկն է:

Ինչո՞ւ համար այդ ուշադրութիւնը:

Որովհետեւ, նախ, այդ ծրագիրը դեռ նոր է որ գործադրութեան կը դրուի: Երկրորդ, Թուրքիա, իր այդ մեծ ձեռնարկներով կը հետապնդէ հիմնական նպատակներ,— տնտեսական եւ քաղաքական զօրացում:

Կ'արժէ, ուրեմն, այնքան որքան կարելի է օրաթերթի մը նեղ սահմաններուն մէջ, անդրադառնալ ծրագրուածին ու գրուածը՝ կարելիին, ու ճշդել այդ կարելիութեանց իրականացման նը պատասխանատու թէ աննպաստ հետեւանքները:

Իսկ այս բոլորը, անշուշտ, հիմնուելով՝ դլխաւորաբար՝ թրքական ազբիւրներուն եւ Թուրքիայէն դուրս գտնուղի մը համար հնարաւոր տուեալներուն:

×

Թուրքիոյ «Հնդամեակ»ի գործադրութեանը համար ճարտարարուեստական ամենադժուարին ճիւղն է երկաթի ճիւղը:

Ու, կարելի է ըսել, միանգամայն ամենակարեւորը:

Երկաթի ճարտարարուեստի մը պահանջը նոր չէ Թուրքիոյ մէջ: Այս խնդիրը էնկիւրիի մէջ քննուեցաւ հազարութեան երկրորդ տարին իսկ եւ, իրրեւ հետեւանք առաջին քննութեանց, 1926ին հրատարակուեցաւ օրէնք մը՝ երկաթի ճարտարարուեստի մասին:

Համաձայն այդ օրէնքին, տակէ ութ տարի առաջ կառավարութեան լիազօրութիւն կը տրուէր 18 միլիոն ոսկիի վարկ մը յատկացնել այդ նպատակին: Աւելցնեմ, անմիջապէս, որ յաջորդ տարիներու ընթացքին հնարաւոր չեղաւ այդ օրէնքը գործադրութեան դնել:

Հակառակ այդ անկարելիութեան, էնկիւրիի մէջ, առենը մէկ, չարուենակեցին «քննութիւնները խորացնել» նոյն խնդրի մասին, «ուսումնասիրել երկաթի ճարտարարուեստի կարելիութիւնները ու պահանջը», եւ, ամէն անգամ որ տնտեսական-ճարտարարուեստական «նոր ծրագիրներու» կամ որոշումներու մասին խօսք անցաւ, երկաթի ճարտարարուեստի մասին եւս «բարեփոխող» ծրագիր մը մէջտեղ դրուեցաւ:

1926էն ասդին, անցնող ութ տարիներու ընթացքին կատարուած ի-րարայաջող քննութեանց եւ ծրագիրներու «վերջնական ձեւ» տրուեցաւ Հնգամեակին մէջ:

Թուրքիա լուրջ պատճառներ ունէր երկաթի ճարտարարուեստով այսքան մտահոգուելու: Ընդարձակ ու քարուքանդ երկիր մը: «Արեւելեան նահանգները» ռուսական բանակէն, արեւմտեանները՝ յունական յարձակումէն:

Նախ, ուրեմն, վերաշինութեան պահանջ էր այդ:

Երկրորդ՝ հաղորդակցութեան մէջոցներու հաստատում:

Երրորդ՝ մեքենականութիւն:

Չորրորդ՝ պատերազմական-զինուորական զիտոյքներու հայթայթում:

Վեցերորդ՝ ելմտացոյցի ստիպողութիւն:

Աւելորդ է մանրամասնել այս բոլորը: Թուրքիա, վերջին տասնամեակի ընթացքին, ահագին գումար վատնեց կառուցումներու համար: (Աչխատակից մը, Հ. Վիչապեան, մանրամասնօրէն թուեց, այս սիւնակներուն մէջ, այդ բոլոր ձեռնարկները): Ու այդ էր պատճառը, որ 1926ին քուէարկուած օրէնքը կարելի չեղաւ գործադրել: Որովհետեւ, սեփական ճարտարարուեստի յատկացուելիք այդ միլիոնները, ելմտացոյցներու սահմանին մէջ թէ նոյնիսկ երկաթին ու ածուխը դուրսէն բերել հարկ ըլլայ»:

Այն օրերուն, սակայն, երկրէ երկիր առեւտրական յարաբերութիւնները այսպէս չէին:

Անկէ յետոյ, քանի մը ուրիշ քննութիւններ ալ կատարուեցան: Վերջին անգամ Ռուսիայէն եկող յանձնախումբը եւս քննեց թէ ուր պէտք է հաստատել երկաթի ճարտարարուեստը, ինչ նիւթերու համար եւ ինչ ծաւալով:

Կատարուած յօդորդական քննութիւններուն արդիւնքը այն է որ՝ Թորպալըի, Ճաղլայըքի եւ Ֆրաչէի հանքերու երկաթները երկաթի ճարտարուեստին համար գործածելու յարմար են:

Կան, նաեւ, Ձիհանլըքի, Զէյթինի եւ Ամասիոյ հանքերը «որոնք ապագային ճեռնտու պիտի ըլլան այդ նպատակին համար»:

Էնկիւրի այն կարծիքէն է թէ՝ Թուրքիոյ մէջ կան ուրիշ հանքեր, որոնք առ այժմ ճշդուած կամ ծանօթ չեն, եւ որոնց սուղգումը յանձնուած է գիտական ինստիտուտին:

Ուրեմն, առ այժմ, այդ երեք հանքերն են որ պիտի հայթայթեն անհրաժեշտ երկաթը: Ճշդուած է, սակայն, որ այդ հանքերու չհագազործման պարագային, անոնք հազիւ 50—60 տարի կը դիմանան ու կը սպառեն, ինչպէս կը վկայէր Իրպադկի (Ձումհուրիէթ, 20 յունուար 1934): Ուրեմն, Թուրքիա ստիպուած պիտի ըլլայ դուրսէն եւս երկաթ բերել: Ներածուելիք երկաթին հանդամանութիւնը պիտի ըլլայ երկու հիմնական տարրերու, որոնց մէջ կարենայ համեմատաբար ածան գինով արտադրել:

Թուրքիա, բացարձակապէս զուրկ է առաջին պայմանէն: Այս «է»ն դուրս կրնաք «պիտի»ի վերածել, տրուած ըլլալով որ 1922էն ի վեր կերարկուած ներդաղթի եւ բնակեցումի օրէնքը չօշափելի արդիւնք տուած չէ: Հիմա, որ Թուրքիոյ մէջ մարզպանութիւն մը հաստատեցին, եւ կ'ուզեն այդ հողամասը տնտեսապէս բարգաւաճեցնել, նոյն ցաւը ունին:

Առնենք երկրորդ պարագան,— երկաթի հանքը:

Էնկիւրի այս մասին մանրամասն քննութիւն կատարել տուաւ 1925ին: Այն տեղն աւտորիացի փրոֆ. Կրաֆիկն էր որ հրաւիրուեցաւ քննելու: Ան, իր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէր թէ պէտք է անյապաղ ճեռնարկել երկաթի ճարտարարուեստի հաստատման, «եթէ նոյնիսկ երկաթն ու ածուխը դուրսէն բերել հարկ ըլլայ»:

Այն օրերուն, սակայն, երկրէ երկիր առեւտրական յարաբերութիւնները այսպէս չէին:

Անկէ յետոյ, քանի մը ուրիշ քննութիւններ ալ կատարուեցան: Վերջին անգամ Ռուսիայէն եկող յանձնախումբը եւս քննեց թէ ուր պէտք է հաստատել երկաթի ճարտարարուեստը, ինչ նիւթերու համար եւ ինչ ծաւալով:

Կատարուած յօդորդական քննութիւններուն արդիւնքը այն է որ՝ Թորպալըի, Ճաղլայըքի եւ Ֆրաչէի հանքերու երկաթները երկաթի ճարտարուեստին համար գործածելու յարմար են:

Կան, նաեւ, Ձիհանլըքի, Զէյթինի եւ Ամասիոյ հանքերը «որոնք ապագային ճեռնտու պիտի ըլլան այդ նպատակին համար»:

Էնկիւրի այն կարծիքէն է թէ՝ Թուրքիոյ մէջ կան ուրիշ հանքեր, որոնք առ այժմ ճշդուած կամ ծանօթ չեն, եւ որոնց սուղգումը յանձնուած է գիտական ինստիտուտին:

Ուրեմն, առ այժմ, այդ երեք հանքերն են որ պիտի հայթայթեն անհրաժեշտ երկաթը: Ճշդուած է, սակայն, որ այդ հանքերու չհագազործման պարագային, անոնք հազիւ 50—60 տարի կը դիմանան ու կը սպառեն, ինչպէս կը վկայէր Իրպադկի (Ձումհուրիէթ, 20 յունուար 1934): Ուրեմն, Թուրքիա ստիպուած պիտի ըլլայ դուրսէն եւս երկաթ բերել: Ներածուելիք երկաթին հանդամանութիւնը պիտի ըլլայ երկու հիմնական տարրերու, որոնց մէջ կարենայ համեմատաբար ածան գինով արտադրել:

Թուրքիա, բացարձակապէս զուրկ է առաջին պայմանէն: Այս «է»ն դուրս կրնաք «պիտի»ի վերածել, տրուած ըլլալով որ 1922էն ի վեր կերարկուած ներդաղթի եւ բնակեցումի օրէնքը չօշափելի արդիւնք տուած չէ: Հիմա, որ Թուրքիոյ մէջ մարզպանութիւն մը հաստատեցին, եւ կ'ուզեն այդ հողամասը տնտեսապէս բարգաւաճեցնել, նոյն ցաւը ունին:

Առնենք երկրորդ պարագան,— երկաթի հանքը:

Էնկիւրի այս մասին մանրամասն քննութիւն կատարել տուաւ 1925ին: Այն տեղն աւտորիացի փրոֆ. Կրաֆիկն էր որ հրաւիրուեցաւ քննելու: Ան, իր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէր թէ պէտք է անյապաղ ճեռնարկել երկաթի ճարտարարուեստի հաստատման, «եթէ նոյնիսկ երկաթն ու ածուխը դուրսէն բերել հարկ ըլլայ»:

Այն օրերուն, սակայն, երկրէ երկիր առեւտրական յարաբերութիւնները այսպէս չէին:

Անկէ յետոյ, քանի մը ուրիշ քննութիւններ ալ կատարուեցան: Վերջին անգամ Ռուսիայէն եկող յանձնախումբը եւս քննեց թէ ուր պէտք է հաստատել երկաթի ճարտարարուեստը, ինչ նիւթերու համար եւ ինչ ծաւալով:

Կատարուած յօդորդական քննութիւններուն արդիւնքը այն է որ՝ Թորպալըի, Ճաղլայըքի եւ Ֆրաչէի հանքերու երկաթները երկաթի ճարտարարուեստին համար գործածելու յարմար են:

Կան, նաեւ, Ձիհանլըքի, Զէյթինի եւ Ամասիոյ հանքերը «որոնք ապագային ճեռնտու պիտի ըլլան այդ նպատակին համար»:

Էնկիւրի այն կարծիքէն է թէ՝ Թուրքիոյ մէջ կան ուրիշ հանքեր, որոնք առ այժմ ճշդուած կամ ծանօթ չեն, եւ որոնց սուղգումը յանձնուած է գիտական ինստիտուտին:

Ուրեմն, առ այժմ, այդ երեք հանքերն են որ պիտի հայթայթեն անհրաժեշտ երկաթը: Ճշդուած է, սակայն, որ այդ հանքերու չհագազործման պարագային, անոնք հազիւ 50—60 տարի կը դիմանան ու կը սպառեն, ինչպէս կը վկայէր Իրպադկի (Ձումհուրիէթ, 20 յունուար 1934): Ուրեմն, Թուրքիա ստիպուած պիտի ըլլայ դուրսէն եւս երկաթ բերել: Ներածուելիք երկաթին հանդամանութիւնը պիտի ըլլայ երկու հիմնական տարրերու, որոնց մէջ կարենայ համեմատաբար ածան գինով արտադրել:

Թուրքիա, բացարձակապէս զուրկ է առաջին պայմանէն: Այս «է»ն դուրս կրնաք «պիտի»ի վերածել, տրուած ըլլալով որ 1922էն ի վեր կերարկուած ներդաղթի եւ բնակեցումի օրէնքը չօշափելի արդիւնք տուած չէ: Հիմա, որ Թուրքիոյ մէջ մարզպանութիւն մը հաստատեցին, եւ կ'ուզեն այդ հողամասը տնտեսապէս բարգաւաճեցնել, նոյն ցաւը ունին:

Առնենք երկրորդ պարագան,— երկաթի հանքը:

Էնկիւրի այս մասին մանրամասն քննութիւն կատարել տուաւ 1925ին: Այն տեղն աւտորիացի փրոֆ. Կրաֆիկն էր որ հրաւիրուեցաւ քննելու: Ան, իր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէր թէ պէտք է անյապաղ ճեռնարկել երկաթի ճարտարարուեստի հաստատման, «եթէ նոյնիսկ երկաթն ու ածուխը դուրսէն բերել հարկ ըլլայ»:

Այն օրերուն, սակայն, երկրէ երկիր առեւտրական յարաբերութիւնները այսպէս չէին:

Անկէ յետոյ, քանի մը ուրիշ քննութիւններ ալ կատարուեցան: Վերջին անգամ Ռուսիայէն եկող յանձնախումբը եւս քննեց թէ ուր պէտք է հաստատել երկաթի ճարտարարուեստը, ինչ նիւթերու համար եւ ինչ ծաւալով:

Կատարուած յօդորդական քննութիւններուն արդիւնքը այն է որ՝ Թորպալըի, Ճաղլայըքի եւ Ֆրաչէի հանքերու երկաթները երկաթի ճարտարարուեստին համար գործածելու յարմար են:

Կան, նաեւ, Ձիհանլըքի, Զէյթինի եւ Ամասիոյ հանքերը «որոնք ապագային ճեռնտու պիտի ըլլան այդ նպատակին համար»:

Էնկիւրի այն կարծիքէն է թէ՝ Թուրքիոյ մէջ կան ուրիշ հանքեր, որոնք առ այժմ ճշդուած կամ ծանօթ չեն, եւ որոնց սուղգումը յանձնուած է գիտական ինստիտուտին:

Ուրեմն, առ այժմ, այդ երեք հանքերն են որ պիտի հայթայթեն անհրաժեշտ երկաթը: Ճշդուած է, սակայն, որ այդ հանքերու չհագազործման պարագային, անոնք հազիւ 50—60 տարի կը դիմանան ու կը սպառեն, ինչ-

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ԹՈՐԱՄԱՆԵԱՆԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

— oo —

Երէկ հաղորդած էինք ճարտարապետ Թորոս Թորամանեանի մահը, կենսագրական դիծերով եւ ուրիշ մանրամասնութիւններով:

«Մ. Հայաստան»ի մէջ, ճարտարապետ Միքայէլ Մազմանեան դրութիւն մը նուիրած է հանդուցեալին, «խոշոր գիտնականը» խորագրով: Մազմանեանի յօդուածէն կ'առնենք քանի մը հատուած, քննադատութեան ենթարկելով հեղինակին կարդ մը տեսակէտները Թորամանեանի գործին մասին.—

Եօթանասնամեայ հասակին մէջ՝ պատուով պսակեց իր կեանքի ուղին հայ ճարտարապետութեան պատմութեան մեծ մասնագէտը, ճարտարապետ Թորոս Թորամանեան: Ցանձին Թորամանեանի, Հայաստանի ճարտարապետութեան ուսումնասիրութեան մարմինը կորսնցուց հին ճարտարապետական ժառանգութեան իր հմուտ խորհրդատուն:

Արդարեւ մեծ է Թորամանեանի դերը Հայաստանի նիւթական մշակոյթի ուսումնասիրութեան գործին մէջ: Ճիշդ է, Թորամանեան մարքսիստ չէր, չէր առաջնորդուեր մարքսեան վարդապետութեամբ, սակայն իր աչխատանքով մեծ նպաստ մը բերաւ մշակոյթի ուսումնասիրութեան:

Թորամանեան, իբրեւ անկաշառ գիտնական, նախապաշարմունքէ հեռու, ինքնուրոյն կերպով մօտեցաւ անցեալի ճարտարապետական կոթողներուն եւ անոնց տուաւ բացատրութիւն մը, որ հետզհետէ կ'ընդունուի գիտական աչխարհի կողմէ:

Թորամանեանի ուսումնասիրութեան նիւթը աւատապետական Հայաստանի ճարտարապետութիւնն էր, որ կը ցոլացնէր աւատապետական աչխարհահայեացքը, կղերականութեան ձեռքը զինք զարձած: Թորամանեան կը գրէ.— «Եթէ հնարաւոր լինի փոքր ի շատէ պատկերացնել հայ

նախկար այն է թէ՝ ներածման արգելքի չնորհիւ ինք կրնայ սահմանափակել երկաթեղէնի եւ իր ներքին արտադրութիւններուն բաւարարութիւնը:

աշխարհի մէջ երկրաւոր բոլոր բարիքները վայելելու մեննաշնորհակալ դասակարգի կենցաղը, այնուհետեւ դիւրին կը լինի հետեւցնել դասակարգային շղթայի ստորճանաբար դէպի երը իջնող օղակներու հետզհետէ նսեմանալը մինչեւ վերջին դժբախտ օղակները, որոնց ի ստեղծմանէ աչխարհի ճակատագիրն է նախամարդոց նման ապրիլ եւ տառապիլ խրճիթներու, խուղերու եւ մութ քարայրներու մէջ (Հայաստանի արհուեսական եւ իշխանական ապարանքներն ու ամրոց ներքին կենցաղը, ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ, 1917, թիւ 6, էջ 56):

Ըստ Մ. Մազմանեանի, Թորամանեանի այս խօսքը փա՞ստ մըն է հետեւցնելու թէ վաստակաւոր ճարտարապետը հասած է այնպիսի եղրակացութիւններու, որոնք հայ ճարտարապետութեան զարգացումը կը բաժնեն բոլորովին տարբեր շրջաններու, եւ բոլորովին տարբեր՝ «քաղքենի պատմագրութեան ընդունած աւանդական ոսկեդարէն»: Եւ, կ'աւելցնէ Մազմանեան, այսպէս Թորամանեան քանդեց քաղքենի պատմագրութեան հիմերը՝ նիւթական մշակոյթի յաչարժանիներու իր անաչառ ուսումնասիրութեամբ: Միւս կողմէ, «Թորամանեան ցոյց տուաւ հայ ճարտարապետութեան սերտ կապը փոքր-ասիական երկիրներու (Պարսկաստանի, Սուրիոյ) ճարտարապետութեան հետ: Հայ ճարտարապետութիւնը քննեց ոչ թէ մեկուսացած, այլ հարեւան ժողովուրդներու ճարտարապետութեան հետ իր աղերսին մէջ, արձանագրելով անոնց փոխադարձ ազդեցութիւնը»: Մազմանեան չատ սխալ գաղափար ունի Փոքր Ասիոյ մասին, որ ոչ Պարսկաստան է, ոչ ալ Սուրիա,— չատ սխալ գաղափար ունի նաեւ Թորամանեանի տեսակէտներուն մասին, իրրեւ «մարքսիստ»՝ իր կատարին ուզելով կապել Թորամանեանի աչխատութիւնները: «Հայ բուժուղին, կ'ըսէ Մազմանեան, իր երազներուն իրականացումը կը կապէր Արեւմուտքի դրամատիրական երկիրներուն հետ՝ հիւսելով իր անցեալն այդ երկիրներու անցեալին հետ»: Այս ծիծաղելի խօսքէն յետոյ, հարկ է ըսել թէ ոչ Սարգիսկովսկի, ոչ ալ Թորամանեան կ'ուրանան բիւզանդական ճարտարապետութեան ազդեցութիւնը հայ ճարտարապետութեան վրայ, ինչպէս ոչ ոք կ'ուրանայ թէ հայ ճարտարապետութիւնը կրած է նաեւ ազդեցութիւնը հարեւան ժողովուրդներու ճարտարապետութեան,— տարբեր է հարցը՝ եթէ ոմանք որոշ ինքնատուպութիւն կամ զերատպութիւն կուտան հայ կամ ուրիշ ժողովուրդի մը ճարտարապետութեան:

Ճարտարապետ Մազմանեան ուրիշ սխալներ ալ ունի,— իբր թէ Թորամանեան հալածուած է պարզապէս իր այս տեսակէտներուն համար: Իբր թէ հայ բուժուղիին վեղարաւոր եւ անվեղար «գիւտ»ները նեղեր են Թորամանեանը «իր կեանքի ողջ ընթացքում»: Բայց Թորամանեանի տեսակէտներուն հետ երբեք կապ չունի թշուառութիւնը, զոր կրեց այս վաստակաւոր ճարտարապետը: Սիրուած գիտնական մըն էր ան, եւ Հայաստան թէ արտասահմանի մէջ չկայ նոյն իսկ հայ զպրոցական մը, որ պարծանքով չլսէ Թորամանեանի անունը:

Սիրուած ըլլալը պատճառ մը չէր, հայ բուրժուազին հետապքրքրուէր քաւոր գիտնականին վիճակով եւ ժամդակէր նիւթապէս: Հայ բուրժուազին այն դասակարգն է որ տեսակ չունի բնաւ, ինչպէս սիրտ չէ ունեցած երբեք:

Այսպէս կամ այնպէս, ճիշդ է որ Թորամանեան անօթի օրեր անցուց: Բարձր աստիճանի մասնագիտութիւն, դիտական խոր հմտութեամբ տուած՝ Թորամանեան երկար ժամանակ մուրացկանի կեանք կը վարէ Պրկովկասի քաղաքներուն մէջ: Ան թէ ի՛նչ կը զրէ ակադեմական Ն. Մառ — «Ապրելով ցուրտ, տաքութենէ զրկուած սենեակի մը մէջ, մինչեւ ծունկերը անձրեւի ջուրով լի ջուած, (ես անձամբ տեսայ այս վիճակը),— Թորամանեան հասաւ աշխատութեան ծայր աստիճանին. Օրերուն անօթի կ'ապրէր ան, վրայ-դիրը ցնցոտիներով ծածկած» (Մատենադարան, 1908): Ինքը, Թորամանեան է, որ 1909ին Մշակի մէջ հրատարակուած նամակով մը կը զրէր.— «Ոչինչ ստացած եմ, բացի վերոյիշեալ տղայէն հին զգեստներէն, որ ինձ համար բաւական էր զրկել ինձ ցնցոտիներով պատելու համար զիս, ու ալ այդ ցնցոտիները բաժնելէ էջմիածնի մէջ զաղթական աղքատներուն»:

Այս աստիճան թշուառութեան մատնուած, այս մեծ գիտնականը չի յուսահատիր սակայն: Կ'աչխատի յամառութեամբ եւ մոլեռանդութեամբ. Պահ մը կը վայելէ Ն. Մառի հոգածութիւնը: Եւ գլուխ կը հանէ, ինչպէս կը զրէ, «ոչ միայն ինձ, այլ եւ համայն գիտական աչխարհի համար ալ հսկան մի մեծ գործ»: Թորամանեան լաւագոյնս գնահատելու պատիւը, սակայն, օտար մեծ գիտնականներուն կը տրուած: «Ես, կը զրէ Ն. Մառ, ամէն առաջ լոյսի կը սպասեմ Ճարտարապետական յուշարձաններու լեռուէն, երբ սորվինք հասկնալ այդ լեզուն,— յանձին Թորամանեանի՝ ես կը տեսնեմ այդ լեզուի առաջին ուսուցիչը»:

Եւ ահա Սարչիկովսկին, հայ ճարտարապետութեան նուիրուած էր երկու հատոր հոյակապ գործին յառաջաբանին մէջ, կը զրէ.— «Հայաստանի արուեստի ուսումնասիրութեան իրական առաջնորդն է Թորամանեան. Անոր աչխատութիւններուն կողքին ուրիչ ամէն գործ երկրորդական կը մնայ»: Եւ Վիէննացի մեծահամբաւ գիտնականը կ'աւելցնէ թէ իր ծանօթ աչխատութեանը պատրաստութեան համար ճամբայ բացողի գերը կուտայ Թորամանեանի մէկ գործին:

Դժբախտաբար կորսուած է այդ գործը:

Թորամանեան, յաճախ, լալու աստիճան յուզուած կը պատմէր թէ ինչպէս կորնչցուց երկար տարիներու անդուլ զիչերներու իր վաստակը: 1918ին, Ալեքսանդրապոլի կայարանին մէջ, երբ ամէն ոք կը փախչէր, կը խնդրէ ասկէ անկէ արկղերու մէջ դնել իր ձեռագիրները, չափագրութիւնները եւ լուսանկարները, ու փոխադրել Թիֆլիզ: Կը զիմէ նաեւ կաթողիկեանի: Ոչ ոք կ'ընդունի: Փախուստի ժամանակ՝ Թորամանեան կը կորնչնէ իր այդ թանկագին աչխատութիւնները: Կորուստ մըն էր այս, մե՛ծ կորուստ մը, զոր չմոռցաւ Թորամանեան մինչեւ իր մահը:

Այս կորուստին տակ ընկճուած, բայց յամառ, վերջին տասնամեակին

նախկար այն է թէ՝ ներածման արգելքի չնորհիւ ինք կրնայ սահմանափակել երկաթեղէնի եւ իր ներքին արտադրութիւններուն բաւարարութիւնը:

ՑՈՒԾԵՐ ՏԷՐ ԶՕՐԻ ՍՊԱՆԴԱՆՈՑԷՆ

Նաւավարը համոզեցինք եւ երկու տոպրակով միւս ափը հասանք: Հեռուէն տեսանք ամենածայրի վրանին մէջ կիներ: Հաստատապէս գիտնալով որ Հայ են, գացինք իրենց մօտ: Հայ կ'ելլէին: Երբ մեզ տեսան, սկսան արտասուել եւ անիմջապէս երեք չորս հատ տալով մեզի պատուիրեցին որ այդ կողմերը չերեւանք: Ես այն օրը սուտ աղջկի հանդամանքը նկատի առնելով չատ պժգալի դիմագիծ մը առած էի, աչքերս կիսախուփ, քթիս բերնիս եւ երեսիս դաստուածութիւնը ծայրայեղօրէն չափազանցուած, նմանապէս քրոջս: Գետզհետէ մեր տոպրակները լեցնելով հասանք գետափ, մտանք նաւ որ դժուարութիւն մը չունենք այս կողմէն: Մինչ այս մինչ այն սկսած էր մթնել, նաւակը պիտի մեկնէր երբ սուլիչի ձայն մը կեցուց նաւավարը: Զէյէն ճիւղ մը եկաւ, Զուլէր անունով: Երբ գետին մէջ ջուրը հասանք, կեցնել տուաւ մակոյկը եւ սկսաւ հարցուփորձել:

— Ձեզ ջուրը պիտի նետեմ, ըսաւ խնդալով: Լաց ու կոծ, պաղատանք անօգուտ: Գաղանը թէ Զէյէն էր եւ թէ մեկ երկուքը մեկ ձեռքով օդին մէջ բռնելու աստիճան հուժկու: Մեզ եր-կուքս կուրծ կուրծքի զարնելով ձգեց ջուրը, ես ձեռքերս ու ոտքերս չար-ժելով ելայ ափը, հակառակ լողալ չգիտնալուս: Միւս ընկերս լողալ գիտէր: Այդ գիչերուան քաշած վախս ու ցաւերին հետեւանքով արդէն իսկ խարխուլ առողջութիւնս խորտակուեցաւ եւ հիւանդացայ: Բոլոր անօթի էի, փոսացած աչքերը կը լճանան ի տես իմ տառապանքիս: Ո՛յր, ներէ ինծի, արդեօք որքա՞ն արտասուք քաւեցի դոյդ աչքերէդ եւ որքան արիւն բարի սրտէդ եւ հակառակ այս բոլորին գրեթէ չկրցանք քեզ ազատել. Ներէ՛, որովհետեւ մեր վերջին բաժանումի վայրկեանին մենք չէինք չան-զդնիր կարծել թէ այդ բաժանումը յաւիտենական պիտի ըլլայ: Ես ուզեցի մահէն ճողոպրիլ, ինչպէս դուն գիտես՝ ոչ թէ այսօրուան տանջալից կեանքս քարշ տալու, այլ քեզ կարենալ ազատելու հեռանկարով, բայց աւա՛ղ, կարծես բու մը կը զուժէ թէ անդառնալի եւ անդարմանելի կորուստներու չարքին կը պատկանիս ...

Կ'ըսեմ,— Լուսնթագ, հոգիս, առ սա վերարկուն, զնա՝ տես, եթէ Աբարները հաց բերած են՝ փոխանակէ: Եւ կ'երթայ, քիչ յետոյ,— Սամուէ՛լ, Սամուէ՛լ խեղդուկ ձայն մը կը հասնի ականջիս, ընդոստ վեր կը ցատկեմ ու կը վազեմ սրտաճմլիկ տեսարանի մը ականատես ըլլալու համար: Անօթիներու խումբը (որոնց ես ալ կը պատկանէի), տեսնելով փոխանակած հացը, կը յարձակին վրան եւ կը սկսին իրարու ձեռքէ խլել: Հացը արդէն յափշտակեր էին երբ ես զացի: Հազիւ կրցայ ազատել զինքը, յաչտ պաշտելի Լուսնթագս արիւնլուայ դէմքով: Հիմա հաց ալ չկար, վերարկու ալ, մինչեւ այդ վայրկեանը երբեք այդ աստիճան դէպի մահ դիմելու վճռականութիւն չէի ունեցած:

Մեր «պահապան» Զէյէններէն Եուսէֆ, բաղդատմամբ միւսներուն, խղճամիտ կ'երեւար: Այդ օրերուն ինծի պէս ծպտուած տղաք քանի մը ոսկի կաչառք տալով իրենց իսկութիւնը անվտանգ կրնային յայտնել: Ես ալ որոշեցի իմ իսկութիւնս յայտնելով Եուսէֆին ծառայ ըլլալ, բայց դրամ չունէի: Չէ՞ որ մահուան հետ բարեկամացեր էի, ալ դրամին ի՞նչ պէտք ունէի. իմ մեռնելէս յետոյ գոյթս ալ միայնակ չպիտի մնար, Հայկուհին կար: Զէյէններէն իւրաքանչիւրը իր քով ծառայ մը ունէր. ընդհանրապէս տղաք, որոնց պաչտօնն էր ջերեկը ոտք չափով ուղտափուչ հաւաքել, ձիերուն հոգ տանիլ, մինչեւ կէս օր: Կէսօրէն մինչեւ երեկոյ քնանալու իրաւունք ունէր, որպէսզի գիչերը մինչեւ լոյս իր ծառայած վրանին առջեւ իր հաւաքած վառելանիւթը վառէր եւ հսկէր, եւ արաբական յարձակումի մը պարագային անմիջապէս արթնցնէր Զէյէնը:

Ահաւասիկ այն պաչտօնը զոր կ'ուզէի մահուան դնով ձեռք ձգել փոխան փոր մը հացի: Այս մտածումով, առանց աչ ու ձախ նայելու կը յառաջանայի: Հոյլս հասնելով հարցուց թէ ո՞ւր կ'երթամ: Ծայտնեցի որոշումս: Ոտքերուս կը փաթթուէր որ ետ կենամ մտադրութենէս, բայց անօգուտ: Մեր դրացիներն ալ կը կարծեն եղեր թէ հիւանդութեան նոպայէ մը բռնուած՝ քրոջս հետ կը կռուիմ: Եւ բոլորը կը զարմանային, նկատի առնելով մէկ ժամ առաջուան վիճակս, թէ ինչպէս առողջացած եմ:

Գացի եւ գտայ Եուսէֆը մինակը: Բարեւեցի, փոխադարձ բարեւ տուաւ «աղջիկս» ըսելով: Սարչն ձորէն խօսքը բերելով թէ իմ հայրս վեց տարի կառավարական հարցաքննիչ դատաւորի պաչտօն վարած է եւ թէ մենք որքան դժբախտութիւններէ անցնելէ յետոյ այժմ կտոր մը չոր հացի կարօտ մնացեր ենք, ի վերջոյ խնդրեցի որպէսզի զիս իր քով առնէ իրրեւ ծառայ: Այս բոլոր խօսքերը մաքուր եւ բարձր թուրքերէնով կը խօսէի: Մարդը պատասխանեց թէ.

— Շատ լաւ, աղջիկս, բայց տես-նեմ՞ք բան է որ քեզի պէս պղտիկ աղջիկ մը — եթէ նոյն իսկ մեծ ըլլայիր — իբր ծառայ ընդունուի: Ան-պատճառ քեզի սորվեցնողը մեր Ճան Ապտիւլ Գադիրն է, որուն հետ միչտ կը վիճաբանինք պատիւի եւ բարոյականի մասին: Ես Զէյէն ըլլալով հանդերձ ոչ մէկուն պատիւին դպած եմ եւ ոչ ալ խիղճէ դուրս սպանութիւններու մասնակցած եմ:

Ես պատասխանեցի.

— Եուսէֆ էֆ. վերը Աստուած, վարը դուն: Քու վկայութեանդ ապաւինելով կրնամ յայտնել թէ ես ոչ թէ աղջիկ, այլ մանչ եմ:

— Ա՛... լաւ, մի՛ վախնար տղա, ասկէ վերջ արդէն ջարդ չկայ, բայց դուն որ կ'ըսես թէ հայրդ պաշտօնեայ էր, կրնա՞ս թուրքերէն գրել:

— Ամենայն սիրով, ըսի, առի մատիտն ու թուղթը եւ ճիշդ ու կուսակալի մը ուղղուած ձեւով եւ ոճով տղերասպիր մը գրեցի, քիչ առաջ ուսած ըսածներուս բովանդակութիւնը:

Վրանէն դուրս՝ հեռուն կը տեսնէի քոյրս: Նայուածքը իմ կողմս ուղղած կ'արտասուէ՛ր: Մարդը անմիջապէս ինծի հին «գալփաղ» մը եւ վերարկու մը տուաւ: Տակաւին խօսակցութիւնը չլրացած մարդ մը եկաւ խոց տալու թէ Արաբները նորէն եկեր են հաց ու կորեկ ծախելու: Զէյէնը ձիու տոպրակ մը տալով ինծի, հրամայեց որ երթամ հետեւիմ: Գետափէն բաւական վեր գացինք — գետափը աւելի ցած էր եւ ճամբայ մը կ'երկարէր — երկու փամփուշտ արձակեց որով Արաբները խուճապի մատնուեցան եւ չատերը իրենց հացը հաւաքելու իսկ ժամանակ չունեցան: Ինծի հրամայեց հագնել, եւ կրցածիս չափ ուտել, եւ ապա ծախել, դրամը իրեն բերել:

ՍԱՄՈՒԷԼ ՍԱՀԱԿ
(Շար.)

ՈՒԽԻԼԵԼՈՒՆ ՀԱՅԸ
(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀԱՅՏՆԻ)

»»»«««

Մեր հարևան պետության տարածքի մեծ մասը կազմում էին հայկական նահանգները, որոնք ունեին ինքնավարության իրենց հին իրավունքները։ Ռուսական կառավարությունը ոչ միայն չէր ոտնահարում այդ իրավունքները, այլև ամեն կերպ աշխատում էր ապահովել հայ ազգաբնակչության խաղաղ կյանքը։ Ռուսական զորքերի հրամանատարները հաճախ հանդես էին գալիս որպես հայ ազգաբնակչության պաշտպաններ։ Ռուսական կառավարությունը հայ ազգաբնակչության մեջ ոչ միայն թշնամիներ չուներ, այլև ուներ շատ բարեկամներ։ Ռուսական զորքերի հրամանատարները հաճախ հանդես էին գալիս որպես հայ ազգաբնակչության պաշտպաններ։ Ռուսական կառավարությունը հայ ազգաբնակչության մեջ ոչ միայն թշնամիներ չուներ, այլև ուներ շատ բարեկամներ։

Հայերի մեծ մասը ապրում էր գյուղերում։ Նրանք զբաղվում էին հիմնականում երկրագործությամբ, անասնապահությամբ, մեղվաբուծությամբ, այգեգործությամբ, բանջարանոցային տնտեսությամբ, ինչպես նաև տարբեր արհեստներով։ Հայ գյուղացիները ապրում էին ամուր, ընտանեկան կյանքով։ Նրանք ունեին իրենց հին սովորությունները, որոնք ժառանգություն էին ստացել իրենց նախնիներից։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

Հայ գյուղացիները ունեին իրենց հին սովորությունները։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։ Հայ գյուղացիները սիրում էին իրենց հողը, իրենց տունը, իրենց ընտանիքը։ Նրանք ջանասեր էին, աշխատասեր, հյուրասեր, ազնիվ, բարեսիրտ։ Նրանք սիրում էին իրենց հարևանների հետ ապրել խաղաղ, բարեկամական կյանքով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի
ԳՐԱՏՈՒՆ
(ԱՋԳ. ՀԱՄԳԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏ)
ՀԱՅԱՍՏԱՆ, 1934 - ԿՏՈՒՐ ԲԱՑ 37
21 ՀՈՒՆԻՍ

ՅԻԹԱՏԱԿԻ ՏՕՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՍԵՔԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԼԻՈ – ՊՈՒԱ ՓՈԼՈՆՊԻ ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ

եւ Հովանաւորութեամբ՝ ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին Պուա Փոլոնպի Քաղաքապետարանի սրահին մէջ

1, Rue des Halles

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ ԵՒ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

գեղարուեստական ճոխ բաժին: կը մասնակցին՝ տիկին *ԳԵՒՈՆԵԱՆ* (երգ) դաշնակի ընկերակցութեամբ: օր. *ԶԱՐՈՒՀԻ ՇԱՀՂԱՄԵԱՆ*: *ՍԱՓՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆ*՝ իր երգիչ - երգչուհիներով: կ'արտասանէ ընկ. *Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ* եւլլն.:

ՄՈՒՏՔ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՑԱԽԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆԻ «ցաւաց դիմաս իրաց» միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ գազազեան ընտանիքին եւ պարագաներուն՝

ԴԻՈՐԴ ԳԱԶԱԶԵԱՆի

դառնաղէտ մահուան առթիւ:

×

ՍԻՓԱՆ երգչախումբը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ իր անդամուհիներէն Հրանուշ Գազազեանի, իր ընտանիքին եւ պարագաներուն՝ իր ջօր դառնաղէտ մահուան առթիւ:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԱԽՄԱՂԸ

ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ ԳՆԱԾ ԷՀԵՏԵՒԵԼ ԵՐԵՔ ՏՈՄՍԵՐԸ, ԻՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

8rդ շ/rs թիւ	*04,738*	*շարք*	**R.**
- - -	*53,171*	-	**U.**
- - -	*75,619*	-	**V.**

Շահելու պարագային, ԱՐԴԻԻՆՔԻՆ ԿԸՍԸ ՊԻՏԻ ԲԱԺՆՈՒԻ անուն պր...

1· ՆՈՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴ կը գրաւին, փետրուար 6էն մինչեւ վիճակահանութեան օրը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

2· ԿԸ ՆՈՐԵԳՆԷՆ իրենց բաժանորդագրութիւնը, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ:

3· Ինչպէս եւ այլ ՏԱՐԵԿԱՆ եւ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ բաժանորդներուն արդէն մասնակցեցած «ՅԱՌԱՋ»ի առաջին վիճակախաղին, ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼՈՎ (նուամեակ բաժանորդներէն կ'օգտուին անոնք որ նոր ԲԱԺՆԵԳԻՆ մը կը վճարեն):

Բաշխումը պիտի ըլլայ հետեւեալ համեմատութեամբ՝—

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	50%
ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	30%
ԹՌԱՄՍԵԱՑ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ	20%

Իսկ 9րդ շերտէն գնած եօթ հետեւեալ տոմսերը, ԱՑՆ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՈՐ ԱՄԷՆ ՕՐ ՁԵՒՐՔ ԿԸ ԳՆԵՆ:

9rդ շ/rs թիւ	*28,474*	*շարք*	**Y.**
- - -	*54,726*	-	**X.**
- - -	*81,172*	-	**R.**

Այս թիւերն ալ շահած պարագային, ԱՐԴԻԻՆՔԻՆ ԿԸՍԸ պիտի բաժնուի բոլոր այն ընթերցողներուն որոնք վարչութեան կը ներկայացնեն ՑԻՍՈՒՆ ՁՕՐԴԱԿԱՆ ԿՏՐՕՆՆԵՐ, սկսելով 1934 փետրուար 6էն:

Կտրօնները ամէն օր պիտի հրատարակուին Գ· էջի երեքօնին տակը, ԹԻՒՈՎ ԵՒ ԹՈՒԱԿԱՆՈՎ:

Ոստիկաններ հասնելով վերջ տուին դէպքին եւ կռուարարները պահակատուներով հարցաքննեցին: Յետոյ ազատ արձակեցին, յայտնելով որ իրենց դէմ դատական հետապնդում պիտի կատարուի:

Պարսից Շահը Էնկիւրի կ'երթայ

Ապրիլ 16ին Էնկիւրի կը սպասուի Պարսկաստանի Շահը, որ պիտի մեկնի Պաթում - Սամսոն - Սրվազ ճամբով: Նախապէս ծանուցուած էր թէ Իրաճի ճամբով պիտի երթայ: Եթէ ճիշդ է որ փոխած է ուղեգիծը, ուրեմն Էնկիւրիէն վերադարձին պիտի հանդիպի Սուրիա եւ Իրաճ:

Հինգ միլիառ ֆրանկի խնայողութիւն

ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ՀԱՍՏԱՐԱԿՈՒԻՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

Վարչապետին հրաւէրով, առջի օր բացառիկ ժողով մը գումարեցին հին ու նոր եմտական նախարարները, խորհրդակցելու համար եմտացոյցի հաւասարակշռութեան մասին:

Ինչպէս կը յիշուի, կառավարութիւնը լիազօրութիւն ստացած է մանաւանդ հրամանագիրներով գլուխ հանելու հաւասարակշռութիւնը: Որոշուած է երեք միլիառէն մինչեւ հինգ միլիառ ֆրանք զեղչել ծախքերը: Կը կարծուի թէ կրճատումները պիտի կատարուին ընդելով զանազան պաշտօններ մէկ մարդու վրայ կեդրոնացնելու եւ կրկին թոշակ վճարելու դրութիւնը, 12,000էն 9000ի զեղչելով պետական պաշտօնեաներուն թոշակին վրայ եկամուտի տուրքէն ազատ համարուած գումարը եւայլն: Նախկին պատերազմիկներու թոշակի մասին կարգադրութիւն մը պիտի խորհին ուրբաթէն յետոյ, երբ կը բացուի անոնց համագումարը:

Նոր կառավարութիւն Սուրիոյ մէջ

Սուրիոյ մարզպանը վեց ամսուան համար, մինչեւ հոկտեմբեր 15 յետաձգեց երեսփ. ժողովը: Միեւնոյն հրամանագրով, երեսփ. ժողովը կը զրկուի բացառիկ նիստ մը գումարելու եւ խորհրդակցութիւններ կատարելու իրաւունքէն:

Այս որոշումը մեծ յուզում պատճառեց Դամասկոսի մէջ:

Այս կարգադրութենէն մէկ շաբաթ յետոյ, գահլիճը հրաժարեցաւ եւ նոր կառավարութիւն մը կազմուեցաւ որ ոչ ազգայնականները կը գոհացնէ, ոչ ալ չափաւորները: Նոր վարչապետն է նախկին վարչապետ չէյխ Թաճէտտին: Եւ մտական նախարարութիւնը յանձնուած է Պ. Հինտիյէի որ, եթէ չենք սխալիր, հայ հոմէական երեսփոխան մըն է:

Մարզպանը որոշած է առ այժմ զրաղիլ միայն տնտեսական գործերով, յետաձգելով ներքին վարչական վերակազմութեան խնդիրները:

Դասավճիռ ուր՝ 977 հարցումներով

ԿԱՐԴԱՑՈՂԻՆ ՁԱՅՆԸ ՄԱՐԵՑԱՒ

Էֆս - աճ - Փռովանսի եղեռնագատ ատեանը վերջացուց հետաքրքրական դատ մը, որ կը գրաւեցնէր ամբողջ մամուլը: Ամբաստանեալներն էին Սէնթ Մառի տը լա Մէռի համայնավար քաղաքապետը, փեշշ, եւ քաղաքապետական խորհուրդին ութ անդամները: Ատեանը յանցաւոր գտաւ բոլորն ալ, խարդախութեան, զեղծումի եւ դաւադրութեան համար: Քաղաքապետը դատապարտուեցաւ հինգ տարի քանտարկութեան, անմիջապէս գործադրելու պայմանաւ, իսկ միւսները զանազան պատիժներու, յետաձգման իրաւունքով: Ընդհ. դատախազը կրցաւ ապացուցանել թէ աւելի քան 1,300,000 ֆրանք մսխուած է քաղաքապետական սնտուկէն: Քաղաքապետը չկրցաւ գոհացուցիչ պատասխան տալ, բայց խոստովանեցաւ թէ մեծագումար դրամ բաշխած են համայնավար ակնոցսներու՝ շնաձուկ որսալու, ինչպէս և ուրիշ գործերու համար որոնք կապ չունին քաղաքապետութեան համար:

Շատ երկար տեւեց դատավճիռին ընթերցումը, որովհետեւ ճիշդ 977 հարցումներ տրուած էին երդուեալներուն, պատասխանելու համար: Ամէն ինչ լաւ կ'երթար, երբ 977 հարց - պատասխանին կարդացող պաշտօնեային ձայնը մարեցաւ: Հարկ եղաւ ուրիշ մը կանչել: Այս անգամ ալ ուրիշ անակնկալ մը,— դատաւորը նկատեց որ մոռցած են 919րդ հարցումին պատասխանը: Երդուեալները նորէն հաշուեցան, գրեցին պակաս մնացած պատասխանը եւ վերադարձան:

Համայնավար քաղաքապետը շատ ընկճուած էր վերջին օրը եւ անդադար կուլար, գլուխին խնդրելով: Իր յանցանքը ընդունելով հանդերձ, կը խնդրէր իմացնել օրը թէ միշտ պարկեշտ եղած է:

Յ.

Դ

Փարիզ եւ արուարձանները

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ընթակոսիտէի հերթական ընդհ. անդամական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան Կոմիտէի դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ Ակուժքին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Սերժ Թորոսեան: Այս դասախօսական ժողովին կը հրաւիրուին մասնաւոր պաղէս «Մուրատ» խումբի բոլոր ընկերները:

Գաւառ

ՊՈՄՈՆԻ (Մարսէյլ) Զաւարեան ընթակոմիտէի ընկերական դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի ընկեր Հայկ Մէբէնկիւլեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 14, rue François Garcin ընկ. Քէնտիրեանի ճաշարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

Կը դասախօսէ՝ Պ. ԳԻՍԱԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ *ՈՐԲԵՐՈՒ ԱԳԱՐԱԿԸ*

Կը հրաւիրուին անդամներն ու ազգային այս մեծ ծրագրով շահագրգռուողները:

ԱԶԱՏ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆՈՒԱԾ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Այս կիրակի ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր սալոն վիքթոր Հիւկօ

46 ter St. Didier: Métro: Trocadéro

ՀԱՅ ԿՐԹ. ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

ՍԻՆ - ԺԻՒՕՄի անդամները վաղը գիշեր Ե։ 22 մարտ երեկոյեան ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

ՍԻՆ - ԼՈՒԻ անդամները եւ համակիրները, Շբ. 24 մարտ, երեկոյեան, ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼ ԿԱՂԱՔԻ անդամները եւ համակիրները, կիրակի, 25 մարտ, կէս օրէ յետոյ, ժամը 4ին, Քաֆէ Նօայլի յարակից ժողովասրահին մէջ:

Այս բոլոր ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլան կեդր. վարչութեան անդամները, ինչպէս եւ Գահիրէի կեդր. վարչութեան նախագահ

ԲԺԻՇԿ ՀԱՄՕ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած՝ *ԼԻՈՆԻ ՀԻՄՍԻՆԵԱՆԻ ՎԵՐԱՇԻՆԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՖՐԱՆՍՍԱՅԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

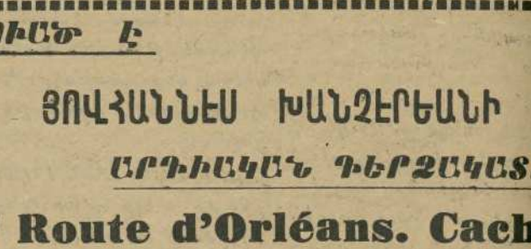
(Իր կազմութեան 4րդ տարեդարձին առթիւ)

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30է մինչեւ առաւօտ

14 rue François Garcin Պ. ՔԻՆՏԻՐԵԱՆԻ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Հոյն պիւֆէ՝ դիւրամատոյց գիներով: Արեւել. նուագ. հաճելի մթնոլորտ:

Կը հրաւիրուին համակիր հայրենակիցները:

ԹԵՐԹ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՁԷՐԵԱՆԻ

ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լաւքարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie.* K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie **13**

Մ. ՀՐԱՉԵԱՆ

11, Rue FLEGIER. MARSEILLE. Tél. Nat. 31 - 59

Ներածում եւ արտածում ամէն տեսակ նպարեղէններու, Պուլկարական քաշքաւալ, Պոլսական եւ Ցունական ամէն տեսակ գոնեքովանէր, ձիթապտուղ, Իզմիրի չամիչ, տերեւ, ճերմակ պանիր, քաշէր եւ համեմներ:

Raki ERIVAN. p. r.

Ներկայացուցիչ **NIEL** ճերմակ պանիրի ընկերութեան:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

կանանց նուրբ ճերմակեղէններու, կարի եւ ասեղնագործութեան մասնագէտ գործաւորուհիներու պէտք ունի, ներկայանալ ժամը 5 - 7 մօտերը եւ ինքնութեան վկայագրով: Դիմել՝ Կ. ԹԻՐԶԻՊՇԵՆԵԱՆի, 63, rue Chabrol Մէթրօ՝ Poissonnière.

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒԻՍ,,

(ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Փետրուարի կիսուն, Արդուինի ճակատին վրայ բծաւոր ժանտաճնդի առաջին նախանշանները տեսնուած էին: Թէ Արդուինի հիւանդանոցին մէջ պառկած հիւանդներուն եւ թէ բնակչութեան միջև հասատատուած էին բծաւոր ժանտատենդի քանի մը դէպքեր: Հիւանդանոցի տնօրէնն ալ մեռած էր: Թէշիլաթը Մախսուսէի հրամանատարութիւնը, որ կովկասի ճակատին վրայ իր հայրենասիրական պարտականութիւնը կը կատարէր եւ հազար դժուարութիւններ կը դիմագրաւէր, ժանտատենդի չարիքին առջեւ բոլորովին զէշ կացութեան մը մատնուած էր:

Մէկ կողմէ այս նոր ու չափազանց ահաւոր աղէտը հրամանատարները մեծ մտահոգութեան մը մատնած էր, իսկ միւս կողմէ բուն հրամանատարութեան խնդիրը դեռ եւս լուծուած չըլլալով, ինչպէս նաեւ Ռուսերուն յարձակումը կասեցնելու համար բանակատնակաի փամփուշտ եւ զինուոր ղրկուած չըլլալով, կացութիւնը օրէ օր աւելի ահաւոր հանգամանք կը ստանար:

Համաճայն ստացուած լուրերու, թշնամի բանակը զօրացած էր այն ուժով որ Արտահանը վերադրաւելու յաջողած էր: Հիմա, առն առն, թէ Արդուինի եւ թէ Շավշէթի վրայ յարձակում կը գործէր:

Այս կացութեան առջեւ, չափազանց դժուարացած էր Արդուինի պաշտպանութիւնը:

Իսկ այն պարագային երբ Շավշէթը թշնամիին կողմէ գրաւուէր, հոն գտնուող երեսուն հազար խալամները պիտի չկարենային փրկուիլ Ջարդէն: Այս խալամները անխուսափելի այդ փոթորիկին դոր կը բացատրէ գիտական պատերազմը: Այսուհանդերձ, այդ նահանջը չունի Պալքանեան պատերազմի նահանջին ձեւն ու ահաւորութիւնը: Վերջին որոշումը, անշուշտ, Էրզրումի բերդերուն առջեւ պաշտպանուիլն է: Թէեւ Տիարպէքիրի օրինաւոր եւ կամաւորական զօրաբանակը հրաման ստացաւ չարժելու, բայց մինչեւ որ այդ ուժը հասնի, ով գիտէ ինչեր կը պատահին: Մենք, անշուշտ, մեր ամբողջ սրտովն ու խղճովը պիտի պաշտպանենք: Թշնամին եւս աւերուած է: Մի՛ղք, սակայն, որ մեր կորուստը, մանաւանդ սպայի կորուստը, չատ մեծ է: Սպաները ընկճեցին այն արատը որ քսուած էր Պալքանեան պատերազմին:

« Միայն թէ՝ զօրաբանակի եւ գունդերու գլխաւոր հրամանատարները դո՛հ կամ վիրաւոր են գրեթէ բոլորն ալ: Մեր թերութիւնը այն է որ պահեստի բանակ մը չունինք: Եթէ նման պահեստի բանակ մը ունենայինք, ոչ թէ թշնամին՝ մեր, այլ՝ մենք թշնամիին վրայ պիտի յարձակէինք: Բանակը այս վիճակին հասաւ, բայց իր պատիւը փրկեց: Թշնամի ուժերուն կէսը բնաջնջեց »:

Տօքթ· Պէհաէտտին Շաքիր պէյ այս ու անոր նման տեղեկագիրները ստանալէ յետոյ, Արզուին չէր մնացած եւ անմիջապէս Էրզրում էր եկած: Բայց, իր գալը պատճառ եղած էր որ այս անգամ ալ Արզուինի գործերը անգլուխ մնան ու խառնակուին: Թէեւ, Տօքթ· Պէհաէտտին Շաքիր պէյ, կարնոյ մէջ յայտնած էր Արզուինի ճակատին համար բանական գործեր տեսնել եւ թէշքիլաթը Մախսուսէի թերութիւնները լրացնել: Նախ, Հիլմի պէյ պատերազմի նախարար, Էնվէր փաշայի հետ Արզուին մեկնելու: Յետոյ՝ քիչ առնէն դէպի Արզուին ճամբայ պիտի հանէին թնդանօթ, արագահարուած եւ պատերազմական այլ իրեղէններ: Յալիս պէյ, որ Պէրթայի Թէշքիլաթը Մախսուսէի հրամանատարն էր կը տեղեկացնէր թէ միլիս ուժերուն ամէնէն աւելի ենթասպաները կրնան ազդել, եւ, եթէ ենթասպաներ ըլլան, գոյութիւն ունեցող ուժը կրկնապատկուած պիտի ըլլայ, որով, կը խնդրէր որ անմիջապէս ենթասպաներ ղրկուին:

(·ժmՁ)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Բագրատ Ճերմակեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Զուարթ Ճերմակեան որ երկու տարի առաջ կը գտնուէր Երիզի արուարձաններուն մէջ, իր հասցէն պիտացողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Pakarad Djermakian, Armenian Couvent, Jerusalem, Palestin.

— Կը փնտռեմ եղբայրս Օրոսդի Յովհաննէս Թորոսեան, հօր անուն՝ Նշան, մօր անուն Թագուհի Թորոսեան, եւ հօրեղբօրորդիս Նշան Թորոսեան, հօր անուն՝ Կարապետ որոնք 1919ին Օրտուի որբանոցէն փոխադրուած են Պոլիս: Օրտուի մէջ Յովհաննէս կը տառապէր սիրտի ցաւէ եւ կը գարմանուէր բժիշկներու կողմէ:

Իրենց Պոլիս փոխադրուելէն ի վեր որ եւ է լուր չունին անոնցմէն: Իրենց մասին լուր ունեցողները կը խնդրուի իմացնել Արոմանիկ Թորոսեանի, St. Arroman par Mirande, Gers, France.

ՀԱՐԱՁԱՐ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.289

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԼԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութները	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳ-ՇԱԲԹԻ
22
ՄԱՐՏ
JEUDI
22 Mars
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2451

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ՋՈՒՐԵՐԸ ՊՂՏՈՐԵՑԱՆ

— oo —

Ճիշդ այն պահուն երբ Ֆրանսա խորասուզուած է ներքին հոգերու մէջ, Մուսոլինի կատարեց գործ մը որ դուռ կը բանայ նոր մտահոգութեանց :

Անցեալ շաբթու, Իտալիոյ, Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ միջեւ կնքուած երեք պայմանագիրները մեծ յուզում պատճառեցին, ամէնէն առաջ, Փարիզի մէջ :

Մանաւանդ որ, պայմանագիրներու ստորագրութենէն անմիջապէս վերջը, Մուսոլինի դղրդագին ճառ մըն ալ խօսեցաւ, պաշտպանելով Գերմանիոյ վերազինման իրաւունքը :

Փարիզի ազգայնական մամուլը արդէն իսկ սկսած է ահազանգ հնչեցնել, Մուսոլինիի նոր ձեռնարկը համարելով հարուած մը՝ փոքր Համաձայնութեան, հետեւաբար եւ Ֆրանսայի դէմ :

Կիսապաշտօնական «Թան»ն անգամ խմբագրականով մը թարգման կը հանդիսանայ տիրող մտահոգութեան :

— « Պ. Մուսոլինիի այս ճառը անգամ մը եւս կը մթագնէ միջազգային կացութիւնը, մինչ ամէն կողմէ այնքան նիգեր կը թափուին զայն պայծառացնելու եւ վստահութիւնը վերահաստատելու համար : Ուրախ պիտի ըլլայինք խմաելով թէ՝ Իտալիոյ բուն բաղաքականութիւնը չի ձգտիր հաստատել Գերմանիոյ վերազինման պատճառած շփոթութիւնը, ոչ ալ անկարելի դարձնել խաղաղութեան ամրապնդումը կեդրոնական Եւրոպայի մէջ, գիտակցաբար խոչեւուստրիա – հունգարական խմբակցութիւն մը հակադրելով Փոքր Համաձայնութեան եւ ատով իսկ Գերմանիոյ շահերուն ծառայելով, ընդդէմ դաշնութեան բոլոր երկիրներու անկախութեան » :

Պահպանողական Թերթը դժգոհ է նաեւ անոր համար որ, Մուսոլինի դաշնագիրներու վերաքննութեան պահանջն ալ կը յիշեցնէ (անկարեկելով Հունգարիոյ), մինչդեռ կնքուած պայմանագիրներուն մէջ խօսք չկայ այդ մասին :

Ա՛յս միեւնոյն առիթով, աւելի վերջերս է Թունդ ազգայնական «Լը Թեմբ տը Փառի»ն, որուն քաղաքական խմբագիրը, Քէրբիննաքս, միջազգային համբաւ կը վայելէ եւ նախարարական հեղինակութիւն :

Փէրբիննաքսի կարծիքով, Մուսոլինի երբեք այսքան ուժգին լեզու գործածած չէր : Այս առթիւ, խստօրէն կը դատապարտէ Հռոմի Ֆրանսական դեսպանը, կոմս տը Շանպրէօնը, որ տեղեկութիւն չէ ունեցած սարքուած գործերէն :

— « Հռոմի խօսակցութիւններէն բանի մը օր առաջ, կոմս տը Շանպրէօնի հրահանգ տրուեցաւ Մուսոլինիի ուշադրութիւնը հրաւիրել Փոքր Համաձայնութեան դէմ խոչեւուստրիա – հունգարական ճակատ մը կազմելու եւ համագերմանականութեան դիմադրող ուժերը բաժնելու անխոհեմութեան վրայ : Բայց ճիշդ այդ է որ տեղի ունեցաւ : Հռոմի մեր դեսպանը դեռ անցեալ շաբթու փարիզի մէջ բարձրաձայն կը հռչակէր թէ Իտալիոյ, Ֆրանսայի եւ Փոքր Համաձայնութեան միջեւ համաձայնութիւնը կարելի է իրականացած համարել : Անհանդուրժելի է որ դեսպան մը այսքան սխալի : Օտար երկրի մը ֆրանսական ներկայացուցիչը որ այսքան ծանրակշիռ պահու մը կը մոլորեցնէ իր նախարարը, կը նմանի պարտուած զօրավարի մը » :

Ձափէն աւելի պերճախօս են այս երկու արտայայտութիւնները, որոնք զանազան ձեւերով կը կրկնուին թէ յիշուած երկու թերթերուն եւ թէ միւսներուն կողմէ :

Կիսապաշտօնական « Թան »ը այնքան յոռետես է որ, կը չեշտէ միեւնոյն խմբագրականին մէջ.

— « Պ. Մուսոլինիի ճառէն վերջը, ինչպէս անկէ առաջ, եւրոպական մեծ խնդիրները կը շարունակեն պահել իրենց ամբողջ բարդութիւնը, բայց այն մթնոլորտը որուն մէջ կը ճննուին, թերեւս շատ աւելի անյապաստ պիտի ըլլայ քան եղած է մինչեւ հիմա » :

Ուրեմն, Մեծ Պատերազմէն քսան տարի վերջն ալ, գաղտնի դիւանագիտութիւնն է որ կը տիրապետէ, տեւականօրէն ճեղքելով ճակատները եւ խախտելով վստահութիւնը՝ պետութենէ պետութիւն :

Եւ քսան տարի յետոյ, ժողովուրդները կը գտնուին նոյն հարցականին առջեւ,— պատերա՞զմ թէ խաղաղութիւն :

Կը թուի թէ ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ Մեծ Պատերազմը ոչ թէ լուծեց, այլ աւելի խճճեց հարցերը, պայթելու աստիճան կշտացնելով կարգ մը երկիրներ, իսկ իրաւազրկելով ուրիշներ :

Տակաւին չենք խօսիր փոքր ժողովուրդներու — դաշնակիցնե՞ր — մասին, որոնք մանրուք դրամ են, առանձ առան չհաշադրելու համար :

Եւ չենք խօսիր քաղաքականէն չատ աւելի ծանրակշիռ եւ բարդ հանդոյցներու, ընկերային եւ տնտեսական խլրտումներու մասին, որոնք ուշ – կանուխ փոթորիկներու պիտի յանգին :

Օրուան վարիչները ի զուր կը ճգնին չարը խափանել կարգադրութիւններով կամ մեղմացուցիչ դեղերով :

Ուրիշ ամէն հարց մէկդի դնելով, երկու խոշոր հարցականներ, դաշնագիրներու վերաքննութիւնը եւ Գերմանիոյ վերազինման խնդիրը բաւական են վերի վայր չրջելու արդէն իսկ խարխուլ խաղաղութիւնը :

Եւ, բոլոր երեւոյթները կը ցուցնեն թէ՝ օրուան վարիչները ա՛յդ վտանգին համար է որ կը պատրաստուին, գաղտնի խորհրդակցութիւններ կատարելով, խմբակցութիւններ կազմելով եւ ճակատներու հաւասարակշռութիւն փորձելով :

Հռոմի մէջ կնքուած պայմանագիրները կամ փոքր Համաձայնութեան միջոցաւ փորձուած խաղերը ինչո՞վ կը տարբերին նախապատերազմեան գաղտնի դիւանագիտութենէն :

Ցետոյ, կարելի՞ է հաւատալ սպառազինութեանց կրճատման, երբ ամէն մէկը կասկածանքով կը նայի հարեւանին, եւ չուզեր մէկ հրացան պակսեցնել, առանց փոխարինութեան :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՐՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ ԿԸ ՊԱՐՋՈՒԻՒՆ

Նոր ձերբակալութիւններ կատարուեցան եւ շատ կարեւոր թուղթեր յափշտակուեցան

Ինչպէս գրած էինք երէկ, անցեալ դեկտեմբեր 20ին իրրեւ լրտես ձերբակալուած ծառաներէն ամերիկացի Տէր եւ Տիկին Սուից վերջին պահուն ամէն բան խոստովանած ըլլալով, անմիջապէս նոր ձերբակալութիւններ կատարուեցան :

Կալանաւորներէն մէկն է պահեստի գնդապետ մը, Տիմուլէն կամ Շարբաս որ Պատուոյ Լեգէոնի սպայ է եւ անօրէնը՝ «բանակ եւ ժողովրդապետութիւն » հանդէսին : Երկրորդ կարեւոր ամբաստանեալ մըն է Ճարտարապետ Օպրի, վառօդարանի պաշտօնեաներէն : Ձերբակալուած են նաեւ Ռումանացի մը, Վաթրոսլաւ Րէչլ, քիմիագէտ, որ վերջերս Ֆրանսական հպատակ եղած էր եւ ռումանացի ատամնաբոյժ մը, Տիկին Ռիվա Տովիտովիչի : Փախած է Պեսարապիացի ուսանողուհի մը, Պայլա :

Կատարուած խուզարկութիւնները կը հաստատեն կալանաւորներուն յանցապարտութիւնը : Գնդապետ Տիմուլէն ամիսը 5000 ֆրանք կը ստանար իր ծառայութեանց համար : Տունին մէջ գտնուեցան զինուորական վարժարանի գաղտնի դասախօսութեանց տետրակները : Ճարտարապետ Օպրի, որ տեղեկութիւններ կը հաղորդէր Ֆրանսական վառօդի մասին, նմանապէս կը ստանար ամսական 5000 ֆրանք : Ռումանացի քիմիագէտը կը ստանար միայն 3000 ֆր. եւ մանաւանդ պէտք կը զբաղէր արտասուաքեր եւ հեղձուցիչ գազերով, ինչպէս եւ թոյներու դէմ կատարուած պրպտումներով : Պայլայի գործն էր լրտեսներ հանել :

Բոնուած թուղթերուն մէջ կը գտնուին Փարիզի չրջանին ճարտարապետական կազմակերպութեան յատակագիծը, իւրաքանչիւր գործարանի ճշդրիտ արտադրութեամբ : Գտնուեցան նաեւ ծածկագրութիւններ :

Հաստատուած է թէ լրտեսական խումբը կը գործէր Մ. Մխիթեան եւ Թեւրեւս Գերմանիոյ օգտին, վնասելով ոչ միայն Ֆրանսայի, այլեւ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն : Ամբողջ կազմակերպութիւնը երեւան հանելու համար, ամխիներէ ի վեր քննութիւններ կը կատարուէին, Փարիզէն մինչեւ Ֆինլանտա : Մինչեւ հիմա 250 պրպտում եւ 180 հարցաքննութիւն կատարուած է :

ՍԹԱՎԻՑՔԻՒ ԴԻԱԿԸ ՆՈՐԷ՞Ն ՊԻՏԻ ՔՆՆՈՒԻ

ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

ԿԱՍԿԱԾՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ ԵՆ, ՏԵՍՆԵԼՈՎ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ

Սթավիցքիի գործին խորհրդարանական յանձնաժողովին անդամները առջի օր ներկայ եղան խաչագողին մահուան չարժանկարին, որ քաշուած էր յունուար 8ին եւ որ մինչեւ հիմա չէ ցուցադրուած : Այս առթիւ, կարծիքներ փոխանակուեցան, երկրորդ դիալննութիւն մը կատարելու համար : Մանաւանդ որ, կ'ըսուի թէ մահուան վկայականը ստորագրող բժիշկը, ժանէն, վերջէն աւելցուցած է անձնասպանութեան վերաբերեալ նախադասութիւնը :

Շարժանկարին համաձայն, առաջ արիւն կը հոսի Սթավիցքիի քիթէն եւ բերնէն : Այս պարագան հնթադրել կուտայ թէ քունքի երակը ծակած է, ինչ որ անկարելի չէ, բայց շատ հազուադէպ է այսպիսի վէրքի մը պարագային : Միւս կողմէ, կուրծքին զարնուած դնդակ մը անխուսափելի կերպով արիւն կը հոսեցնէ քիթէն եւ բերնէն : Հետեւաբար Սթավիցքիի լուսանկարուած կուրծքին վրայ տեսնուած կասկածելի արատը հնթադրել կուտայ երկրորդ վէրք մը : Շարժանկարը եւ լուսանկարները բաւական յստակ չեն, հաստատելու համար վէրքին դոյութիւնը : Թերեւս լուսանկարին վրայ տեսնուած արեան հետքը յառաջ եկած է գլուխէն կամ դէմքէն : Ամէն պարագայի մէջ, որոշ կասկածներ կը տիրեն եւ երկրորդ դիահննութիւն մը հաւանական կը համարուի :

ՊԱՅՈՒՆ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Հակառակ ոստիկանութեան ձեռք առած խիստ միջոցներուն, պայտին ուժ բանտարկեալները Փարիզ հասած տանն ընդունեցան թշնամական ցոյցերով : Ամբոխը պատրաստուած էր կառքին վրայ յարձակելու : Պահակ ոստիկանները եւ ուղեկից կառքին ոստիկանները ստիպուեցան կուիւ բռնել ամբոխին հետ, մեծ դժուարութեամբ դէպի բանտ հասցնելով կալանաւորները : «Կիլեօթի՛ն, կիլեօթի՛ն » կը պոռար ամբոխը, կայարանին չրջակայները : Իսկ բանտին յարկից փողոցը գրեթէ ամայի էր, այնպէս որ ոստիկանները կրցան առանց դժուարութեան տեղաւորել կալանաւորները :

ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ ՄԸՆ ԱԼ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ

Հարցաքննիչ դատաւորին հրամանով ձերբակալուեցաւ ուսուցչուհի մը, որ ինքզինքը կը կոչէ Էլիան Մաքնամարա եւ որ « յայտնութիւններ » ըրած էր դատաւոր Փէյնոի սպանութեան պարագաներու մասին : Դերասանուհին նոր եւ աւելի խիստ հարցաքննութեան մը ենթարկուելով, խոստովանեցաւ թէ բոլոր պատմածները սուտ են եւ իր երեւակայութենէն բխած : Այս աղջիկը Տիժոն կը գտնուէր փետրուար 20ի գիշերը եւ կանչուած էր լուսաբանութիւններ տալու համար : Մինչեւ հիմա կարելի չէ եղած հասկնալ ոչ առիթը, ոչ ալ բուն անունը : Քանի մը անուններ տուած է,— Մաթիօ, Պրիք, Տէքան եւ Մաքնամարա : Թերթերը կը գրեն թէ մաերիմ ընկերն է դերասանուհի Ռիթա Կէորկի, որ հարցաքննուեցաւ վերջերս :

ՍԹԱՎԻՑՔԻ ԺԸՆԵԻ ՄԷՋ ԱԼ ԳՈՐԾԵՐ ՍԱՐՔԱԾ ԷՐ

Նոր գաղտնիքներ երեւան հանուեցան Սթավիցքիի գործառնութեանց մասին, չնորհիւ ժընեւի մէջ կատարուած քննութեանց : Տուդուած է որ խաչագողը կ'ուզէր ժընեւի մէջ չրջառերութեան հանել հունգարական պարտաթուղթերը, ծանօթ դրամատան մը միջոցաւ : Բռնուած փաստաթուղթերէն մէկը կ'ապացուցանէ թէ ժընեւի դրամատան հաշուբննթացը փակուած էր խաչագողին մահէն երեք օր առաջ :

Ուրիշ գաղտնիք մըն ալ երեւան հանուած է այս միեւնոյն քննութեանց հետեւանքով : Երեք խորհրդաւոր Անգլիացիներ 1933 դեկտեմբերին 1,800,000 ֆրանքի չէք մը գանձելէ յետոյ, ժընեւի մէջ ինքնաշարժ մը վարձելով պատյտներ կատարած են Ֆրանսական սահմանին վրայ : Այս պատյտներուն առեն միշտ երկրորդ ինքնաշարժ մը կը հետեւէր, եւ երբ Ֆրանսական սահմանը կը հասնէին, առաջին ինքնաշարժին ուղեւորներէն մէկը կ'անցնէր երկրորդին մէջ : Այս խորհրդաւոր գործողութիւնները կը կատարուէին ճիշդ այն առեն երբ Սթավիցքի Շամոնի կը փախչէր :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՏԷՐ ԽԱՉԱՏՈՒՐ, ԱՅԴ Ի՞ՆՉ ԱՐԻՒ »

»»» ·«««

Դրուագ մը եւս, 1600ական թուականներու պատմութենէն :

Էջմիածնի նուիրակներէն Գրիգոր կեսարացի վարդապետը կը պատժէ « 150 դուռուշով » եպիսկոպոս - առաջնորդ ձեռնադրուած Նիկոլ Թորոսովիչը, որովհետեւ հրամայած էր նորընծայ բահանայի մը՝ պատարագ մատուցանել բառսունկը չլրացած :

Նիկոլ կ'ըմբոստանայ եւ կը փակէ այն եկեղեցին ուր իջեւանած էր նուիրակը :

Վարդապետը աւելի կատղելով, կ'անիծէ բոլոր անոնք որ ներկայ կ'ըլլան այդ « անկարգ » պատարագին :

— « Երկու գոռոզ դէմքեր բախած էին իրարու : Կեսարացին ի բնէ ահեղ, կամապաշտ եւ խստապահանջ, յեցած իւր հռչակուած հոխութեան վրայ կը սաստէր, կը յանդիմանէր վարդապետական բոլոր իշխանութեամբ, առանց անդրադառնալու թէ կը գոհուի լեհական հողի վրայ եւ ոչ ի Թուրքիա : Իր դէմ ունէր եպիսկոպոս մը թագաւորական հաստատագրով, տարբերութիւն երբիտասարդ մը, յանդուգն, նոյնպէս կամապաշտ, ոչ մէկ միջոցի առջեւ պատկառող » : (Հ. Ն. Ակինեան) :

Նիկոլ դիմելով կառավարութեան, իրրեւ լրտես կ'ամբաստանէ Գրիգոր վարդապետը :

Աւազ՝ Զաչուտ՝ Թուրքէն եկած,
Մոռնեցուցիչ եւ մեծ հերձուած :

Իրրեւ հետեւանք, էջմիածնի վարդապետը կը ստիպուի բեռները կապել եւ վերադառնալ :

Բայց, խօսքի տակ չմնալու համար, հազիւ լեհական սահմանները հեռացած եւ Ռումանիա հասած, բանա – դրանքի գիր մը կ'ուղղէ Նիկոլի հասցէին :

Օօքըն թիզ էր թուղթն որ տըվին.
Շատ նզովք ու անէծք միջին :

Բայց Նիկոլը նորէն տեղի չի տար : կ'արհամարհէ ապառնալիքները ու նզովները.

Զբանագրանքն նորա չընդեց.
Զթուղթն ի յանարդ տեղի ձգեց :

Մինչ պատահարը կը շարունակուէր, Լվով (Լէմպէրկ) կը հասնի նոր նուիրակ մը, Խաչատուր Կեսարացի (1630) :

Լարուած՝ միւս վարդապետին պատմութիւններէն եւ ամբոխին ներշնչմունքէն, Խաչատուր Կեսարացին ալ կը դառնայ Նիկոլի դէմ :

Իսկ այս վերջինը իր վրէժը լուծելու համար, նորէն կը դիմէ կառավարութեան եւ իրրեւ լրտես կ'ամբաստանէ նուիրակը :

Վարդապետը կը փրկուի մեծագումար կաշառքով մը, իսկ ժողովուրդը կատղելով, կը պահանջէ կարգալոյծ հռչակել Նիկոլը :

Եպիսկոպոսը այ ու ձախ կ'իյնայ, միջնորդներ կը նարէ, շարժման մէջ կը դնէ իր մարդիկը որ « հաւասար էր կէս բաղխին » :

Բայց անօգուտ : Ժողովուրդը կ'ըմպառնայ, եկեղեցիները կը փակուին, Նիկոլ հարիւր օր բանտարկուած կը մնայ իր սենեակին մէջ, վարդապետը տեղի չի տար եւ Նիկոլ կ'երթայ « առ եկեղեցականս Ֆրանկաց » :

Մնացեալը գիտէք.— լեհական իշխանութիւնը տէր կը կանգնի Նիկոլին, բոնի կը գրաւէ եւ անոր կը յանձնէ եկեղեցի, տէրտէր, արեղայ եւ էջմիածինը կը կորսնցնէ ամէն բան :

Իսկ նըվիրակն յորժամ լսեց,
Զմաղ եւ զմօրուք իւր ճղդեց.
Բովըն նետած զՀայքըն վարեց,
Զպատճառ եղողին անիծեց :

Նոյնիսկ ընկճուած էր ժողովուրդը :

Հայերն լալով հառաչէին,
Առ նըվիրակն երթային,
Ողբալով յոյժ յոյժ կսկծագին,
Աղիողորմ զայս ասէին.
Տէր Խաչատուր այդ զի՞նչ արիր.
Դու մեր գլուխն ի՞նչ բան բերիր.

Այս բոլորը բան մը կը յիշեցնէ՞ ձեզի, այսօրուան կեանքէն ...

ՎԱՐԴԳԷՍ

Ա. Ահարոնեանի առողջական վիճակը

— oo —

Ընկ. Ա. Խատիսեան, որ երեքշաբթի վերադարձաւ Մարսէյլէն, մեզի կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները ընկ. Ա. Ահարոնեանի առողջական վիճակին մասին.—

Հիւանդը, ինչպէս գիտէք, փոխադրուած է Պոմօն արուարձանը : Փոխադրութիւնը լաւ ազդած է : Կը շարունակուին դարմանումներն ու խնամքները : Գտած է այլեւս իր գիտակցութիւնը, կը ճանչնայ իր շրջապատը, նոյնիսկ ձայնէն ճանչցաւ որ եկած է ընկ. Օհանջանեան :

Դժբախտաբար, սակայն, չի կրնար խօսիլ, եւ աջ կողմը բոլորովին անդամալուծուած կը մնայ : Օհանջանեան խոշոր տառերով բանի մը բառ գրեց, չկրցաւ կարդալ : Գիտակից է թէ ի՛նչ է պատահած, ո՛ւր կը գտնուի : Ցաճախ սակայն կը յուզուի, բիչ յետոյ կը սկսի լալ : Կը հետեւցնեմ որ այս յուզումն ու լացը արդիւնք են արտայայտուելու անկարողութեան : Բանի մը բառեր միայն կրնայ արտասանել, գորս կը կրկնէ միշտ : Սակայն արտասանութիւնը չի յառաջդիմեր բնաւ : Կը խորհուի էլեկտրական դարմանումի ենթարկել յատուած անդամները :

Մարսիլիոյ Դաշնակցական ընկերները կատարեալ անձնուիրութեամբ կը հետեւին հիւանդին առողջական վիճակին եւ կը կատարեն ամէն զոհողութիւն : Հաւանաբար մինչեւ վեց ամիս պահուի Մարսէյլ :

Աւտրիաներու տեղատուման դէմ

Պրագ/իոյ հանրապետութեան նախագահը պատուիրակութիւն մը ընդունեց որ բողոքեց Իրաքի Աւտրիներուն տեղատուման ծրագրին դէմ : Աչխատանքի նախարարը յանձնախումբ մը կազմած է, խնդիրը ուսումնասիրելու համար : Ազգերու Դաշնակցութեան երեք պատուիրակները նորէն Փարանայի չրջանը գացած են, տեղատուման յարմարութիւնները քննելու համար :

Թուրքիա կանխիկ պիտի վճարէ...

Ենկլիւրիէն կը հեռագրեն թէ Թուրքիա կանխիկ պիտի վճարէ հնդամեակի համար եղած փոքր ապսպրանքները, 50,000 տոլարը չանցնելու պայմանաւ : Անգլիական, պելժիական եւ գերմանական տուներ իրարու հետ կը մրցին, չրարաչխական եւ հանքային գործիքներ եւ մեքենաներ հայթայթելու համար : Կառավարութիւնը որոշած է նոր նաւակայան մը հաստատել Իզմիթի ծոցին մէջ, ուր Թրքական մարտանաւերը պիտի նորոգուին Թուրք մասնագէտներու ձեռքով : Կառավարութիւնը կը խորհի երկու օտար էմմտական մասնագէտներ հրաւիրել, պետական ծախքերու կրճատման ձեւ մը գտնելու համար :

Անգլո-Ֆրանս. բանակցութիւններ ձախողեցան

Ֆրանսայի առեւտրական պատուիրակութիւնը ձեռնունայն վերադարձաւ Լոնտոնէն : Թէեւ առեւտրական նախարարը լաւատես յայտարարութիւններ ըրաւ, բայց իրողութիւնը այն է որ բանակցութիւնները յետաձգուած են անորոշ ժամանակով : Կարելի չէ եղած համաձայնիլ կարգ մը հիմնական կէտերու մասին, որոնց գլխաւորն է բաժնեցուցակի դրութիւնը : (Որոշ քանակութեամբ ներածել կամ արտածել այսինչ ապրանքը) :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ

Մեր օրեն սկսած ես դուն ամեն տարի, ամեն ամառ, ամեն աշուն, ձմեռ, գարուն, ամեն տարուան եղանակներուն, ամեն ժամուն, ամեն վայրկեան, ամեն ակնթարթին, ամեն ակնարկին, ամեն ակնածանքին, ամեն ակնդետին, ամեն ակնկալութեան, ամեն ակնածութեան, ամեն ակնդիմումին, ամեն ակնարկութեան, ամեն ակնածալից հայեացքին, ամեն ակնդիմումի, ամեն ակնածալից հայեացքի, ամեն ակնածալից հայեացքին

1896ի ՀՈՒՆՎԱՐԻ 17ԻՆ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍԻ ՄԷՋ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՍԱՐՍԱՓԱԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵՆԷ ՀԱՅ ԳԱՂԹՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ

Ա.

Ի ՍԿԶԲԱՆ ՀԱՅ ԳԱՂԹՈՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻ

ՅԻԹԱՏԱԿԻ ՏՕՆ ԱՋԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՍԵՔԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒՆ. ՓՈԼՈՆՊԻ ՄՈՒԲԱՑ ԽՈՒՄԲԻ

Եւ Հովանաւորութեամբ՝ ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին Պուա Փոլոնպի Քաղաքապետարանի սրահին մէջ

1, Rue des Halles Bois-Colombes

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ ԵՒ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: կը մասնակցին՝ տիկին *ԳԵՒՈՆԵԱՆ* (երգ.) ընկերակցութեամբ տիկ. *ԱՆԱՀԻՏ ԽԷՐՊՈՒԿԵԱՆի* (դաշնակ): օր. *ՋԱՐՈՒՀԻ ՇԱՀՂԱՄԵԱՆ* (ջութակ): կ'արտասանէ ընկ. *Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ* եւլլն.:

ՄՈՒՏՔ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Փարիզի ամենալաւ շինուած շէնքը

Parc Buttes Chaumont

1 փիէս, մուտք, խոհանոց, լոգարան 2900

2 փիէս, մուտք, խոհանոց. լոգարան 3900

կեդր. ջեռուցիչ, տաք ջուր, վերելակ, հեռաձայն, շարժ, աղբանոց:

19, rue de l'Atlas.

Métro: Belleville

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

Կը դասախօսէ՝ Պ. ԳԻՍԱԿ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Նիւթ՝ *ՈՐԲԵՐՈՒ ԱԳԱՐԱԿԸ*

Կը հրաւիրուին անդամներն ու ազգային այս մեծ ծրագրով չհագրգռուածները

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵԻԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարսիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ՝ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. –

M. M. Ի· Khatchadourian et Danielian, *24*, rue Assalit· Nice (A. M.)

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Վ իրաբոյժ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺԵԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԵՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒԾԻ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8. կիրակի եւ տօն օրեր 2էն մինչեւ կէսօր:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) ֆարսանեկան ֆանդէմներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.: Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre*. *Metro: Porte d'Italie*

Etude de Me **BERNARD WAHÈ'**

(*12* année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փղոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարան, ներառ աջեւ, կոտոյ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ Somnyl-ով: Քուրն եւ պրիճ. ատաճնաչարք՝ շատ թեթեւ քրոմէ՛-մետաղով, կը վերափոխենք ճկուն ատաճնաչարքի: Երախաներու ատաճներու շտկում:

կ'ընդունի 9 - 12 եւ 2 - 7 Հեռախօս Inv. 27-95

28 Avenue d'Orléans

Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՀԱՐՍԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ, ՆՇԱՆՑՈՒՔՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒՆ եւ ՀԱՐՍՆԻՔԻ ԴԻՄՆԵՐՈՒՆ համար գիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբին որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան եղանակներ: Մատչելի գին բոլորին համար: Դիմումները կատարել նախօրօք, անձամբ կամ նամակաւ Պ. ՕՆՈՒՍԵԱՆի, 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine.

ԾԱԽՈՒԻ Է

Մեկնումի պատճառով ծախու է ԿՕՇԿԱԿԱՐի խանութ մը իր լոր կազմածներով: Բնակութեան համար երկու սենեակներ: Շատ դիւ մատչելի գին:

Դիմել՝ 29, Bld. de la Liberté, Lilas (Seine).

Ի՛նչ կը նշանակէ «ապահովութիւն»

Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց լուսաբանութիւններ պահանջել Ֆրանսայէն, ապահովութեան երաշխիքներու մասին: Ինչպէս յայտնի է, Ֆրանսա միշտ կը պնդէ այս կէտին վրայ, զինաթափութեան բանակցութեանց առթիւ: Անգլիա վերջին փորձ մըն է որ կը կատարէ, փրկելու համար զինաթափութեան խորհրդաժողովը:

Տումէրկ ճառ պիտի խօսի ամբոխով

Վարչապետ Պ· Տումէրկ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ առջի օր, հացկերոյթի մը առթիւ, յայտարարելով թէ իր կառավարութիւնը պիտի ջանայ զսպել բոլոր զեղծումները, պատժել ոճիրը եւ վերահաստատել վստահութիւնը: Այս նպատակին հասնելու համար, անհրաժեշտ է կը դառնէ բոլոր Ֆրանսացիներու միութիւնը:

Վարչապետը չատ աւելի կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի կիրակի օր, խօսքն ուղղելով ժողովուրդին որ պիտի կրնայ ամէն տեղ ունկնդրել շնորհիւ ձայնափիւռ գործիքներու:

Նոր պատիժ կարմիր քանուորներուն համար

Մարտ 19ին խորհրդային կառավարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն հիմնական փոփոխութեան մը կ'ենթարկուի աշխատանքի կանոնագիրը: Օրէնքով նուազագոյն աշխատավարձը սահմանուած է ճարտարագործական քանուորներուն համար: Նոր հրամանագրով, այն քանուորները որոնք չեն լրացներ արտադրութեան սովորական քանակը կամ որա կը, վճարում պիտի ստանան միայն իրենց իրական արտադրութեան համար: Եթէ սակայն թերութիւնը քանուորին յանցանքը չէ, կրնայ պահանջել սովորական վճարին երկու երրորդը:

Ռումանիոյ վարչապետին սպանութեան դատը

52 ԱՄԲԱՍՏԱՆՆԱԼ, 700 ՎԿԱՅ

Մարտ 19ին սկսաւ Ռումանիոյ վարչապետ Տուքայի սպանութեան դատը, Պուքրէշի զինուորական տեսանին առջեւ: Գլխաւոր ամբաստանեալն է Նիքօլա Քոնսթանթինեսքու, որ դեկտեմբեր 29ին սպաննեց վարչապետը, իր երկու մեղսակիցներուն հետ: Դատի քաշուած են նաեւ երկաթեայ Պահակներու կազմակերպութեան 49 անդամները: Հաւանական է որ չատ երկար տեւէ դատը, որովհետեւ 52 ամբաստանեալներէն զատ, պիտի հարցաքննուին 700 վկաներ: Վաթսունէ աւելի փաստաբաններ բռնուած են:

Ձերբակալուած տեսէն, ահաբեկիչը յայտարարեց թէ ինք եւ երկու ընկերները իրենց նախաձեռնութեամբ ծրագրած էին սպանութիւնը· բայց յետագայ քննութիւնները հաստատեցին թէ ամբողջ գործը սարքուած է երկաթեայ Պահակներու Մխութեան կողմէ, որ Ռումանիոյ ֆաշական կազմակերպութիւնն է եւ որ անմիջապէս լուծուեցաւ:

Ամբաստանեալներէն աւելի քան կէսը 19 — 29 տարեկան են: Ամէն դասակարգէ մարդ կայ,— ուսանող, փաստաբան, ուսուցիչ, ճարտարագէտ, քահանայ, խմբագիր, որոնց գլուխը կը դռնուի Զօր· Քանթաքուզէն: Ամբաստանեալներէն աւելի քան կէսը օրիորդներ են որոնք իրրեւ սուրհանդակ կը ծառայէին:

LOTERIE NATIONALE

Ը· ՎԻՃԱԿԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած ենք, Ֆրանսայի Ազգային Պարգեւախաղին Ը· շերտին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի, 20 մարտ:

Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը շահած է **V**· շարէին **075.033** թիւը:

Հետեւեալ թիւերէն իւրաքանչիւրը շահած է մէկ միլիոն ֆրանք.—

Շարք **M**	**no 053.778**
Շարք **J**	**no 073.752**
Շարք **J**	**no 064.814**
Շարք **L**	**no 005.330**
Շարք **B**	**no 086.789**
Շարք **G**	**no 036.617**
Շարք **A**	**no 036.626**
Շարք **U**	**no 050.541**
Շարք **M**	**no 001.100**
Շարք **M**	**no 044.244**
Շարք **U**	**no 029.254**
Շարք **M**	**no 093.511**
Շարք **R**	**no 074.615**
Շարք **B**	**no 069.553**
Շարք **J**	**no 008.989**

Բոլոր շարքերուն մէջ **(20** հատ) **012.616** թիւը շահած **500.000** ֆրանք: **6.800** վերջացող թիւերը շահած են **100.000** ֆրանք:

(**200** հատ) **5.863** վերջացող թիւերը շահած են **50.000** ֆրանք:

(**2000** հատ) **819** վերջացող թիւերը շահած են **10.000** ֆրանք:

(**2000** հատ) **0** վերջացող թիւերը շահած են **200** ֆրանք:

Յ.

Հ. Դ.

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ Զաւարեան Կոմիտէի դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ Ակուսբին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Սերժ Թորոսեան: Այս դասախօսական ժողովին կը հրաւիրուին մասնաւորապէս «Մուրատ» խումբի բոլոր ընկերները:

Գաւառ

ՊՈՄՈՆԻ (Մարսէյլ) Զաւարեան ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի ընկեր Հայկ Սէրէնկիւլեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 14, rue François Garcin ընկ· Քէնտիրեանի ճաշարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՎԻՆԻ Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ալաոաժ խումբի բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Ց. Դ. Խաժակ Ակուսբին մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ներկայ գտնուիլ ճիշտ ժամանակին, վերջացնելու համար մինչեւ ժամը 12ը:

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆԻ «Վարուժան» խումբի ընկերական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական ժողովատեղիին մէջ:

Հրապարակային Դասախօսական ժողով

կազմակերպուած՝ ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒՒ ՄԻՈՒԹԵՒՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵՒՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի երեկոյ ժամը 7.30ին պէլվիլի ճանաճ ժողովասրահին մէջ

120, Boulevard Belleville Métro Belleville

Դասախօսն է՝ Հ. ՍԱՀԱԿ ՏԻՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

(Տնօրէն Սէվոի Մխիթարեան վարժարանին)

Նիւթը՝ «ՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՆ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ»

Կ'առնապետէ՝ Հ. Կ. եւ Մ. Միութեան նախագահ Դոկտ. *Տ. ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ*

Մուտքը ազատ է: Հանդէսը կը վերջանայ ժամը *10*ին:

ՀԱՅ ԿՐԹ. ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Սէն – Ժէրմէնի անդամները այսօր հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

Սէն - Լուիի անդամները եւ համակիրները, Շբ· 24 մարտ, երեկոյեան, ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷԼԻ ՔԱՂԱՔԻ անդամները եւ համակիրները, կիրակի 25 մարտ, կէս օրէ յետոյ, ժամը 4ին, Քաֆէ Նօայլի յարակից ժողովասրահին մէջ:

Այս բոլոր ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլան կեդր· վարչութեան անդամները, ինչպէս եւ Գահիրէի կեդր· վարչութեան նախագահ

ԲԱԲԻՇԿ ՀԱՄՕ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԱՊՐԻԼ 11Ը ԿԸ ՏՕՆԷ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՀԱՅ ԿՐԹ. ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԺՈՂՈՎ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Սէն – Ժէրմէնի անդամները այսօր հինգշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

Սէն - Լուիի անդամները եւ համակիրները, Շբ· 24 մարտ, երեկոյեան, ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷԼԻ ՔԱՂԱՔԻ անդամները եւ համակիրները, կիրակի 25 մարտ, կէս օրէ յետոյ, ժամը 4ին, Քաֆէ Նօայլի յարակից ժողովասրահին մէջ:

Այս բոլոր ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլան կեդր· վարչութեան անդամները, ինչպէս եւ Գահիրէի կեդր· վարչութեան նախագահ

ԲԱԲԻՇԿ ՀԱՄՕ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ

ԻՆՁՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (81)

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆի ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԹՂԹՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՍԻՆ)

Տօքթ· Պէհաէտին Շաքիր պէյ, իրրեւ պատասխան այս պահանջներուն, կ'ըսէր·—

« Ձիշդ չէ Ռուսերուն կողմէ իրական ուժ մը սպառել: Որովհետեւ, հիւանդութիւնը զանոնք եւս ահաւոր չափերով կը կտտորէ: Դուք, ձեղի ենթակայ ուժերով, կապուած էք Թրանկէ պէյին: Բայց, այդ կապը նման չէ օրինաւոր դունդի կը կապին: Այլ՝ լոկ՝ շարժումի մասին յանձնարարութիւններ ստանալու համար: Հետեւաբար, երբ կը դանուիք այնպիսի հրամաններու առջեւ որոնց գործադրութիւնը մեզ համար անկարելի կ'ըլլայ, զանոնք գործադրել առաջ կ'ըսէք թէ ստիպուած էք իմ հրամանս ստանալ, եւ անմիջապէս տեղեակ կը պահէք զիս »:

Մինչդեռ, Խալիտ պէյ բոլորովին տարբեր կը խորհէր: Ան կ'ըսէր թէ՝

— « Թէշէիլաթը Մախսուսէի իմ լուծելս սա է: Եթէ կ'ուզէք որ Թէշէիլաթը Մախսուսէն Թրանկէ պէյի կամ այլ ուժերու չենթարկուի, ինքնագլուխ յայտնակի ապստամբ մը դառնայ, եւ բանակին կարեւոր ծառայութիւններ մատուցանելիքը կարեւոր ուժ մը հանգամնքը ստանայ, միայն մէկ միջոց կայ — հարկ է որ մեր ձեռքը դռնուին առաջ գնանք եւ փամփուշտ, երկու լեռնային արագահարուած թնդանօթ, բաւականաչափ ռազմանիւթ եւ զանոնք գործածող սպաներ:

Ահկ զատ կայ նաեւ աւելի կարեւոր խնդիր մը, զոր հարկ է անպայման լուծել: Կարգ մը «պաշրպօզուք»ներ կան մեր ուժերուն վերեւ: Այս « հէրիֆ »ները զուրկ են հայրենիքի զգացումէն: Զանոնք պէտք է ստիպաբանաբար հեռացնել մեր ուժերէն եւ փոխարինել սպաներով: Եթէ իրագործենք այս բանը, Թէշէիլաթը Մախսուսէի ուժերը, Աստուծոյ օգնութեամբ, այնպիսի վիճակ մը պիտի ստանան որ քանի մը պատիկ թշնամի ուժերն իսկ զանոնք պիտի չկարենան պարտութեան մատնել: Մեր բոլոր ուժերը պիտի դառնան մէկ մէկ ահաւոր չրջուն չոկատներ: Այս չոկատները, դռնուելով կարող սպաներու հրամաններն տակ, վստահ եղէք, Օսմանեան պատմութեան մէջ ոսկետառ չայողութիւններ պիտի արձանագրեն »:

Տօքթ· Պէհաէտտին Շաքիր պէյ չատ հաւնած էր Թէշէիլաթը Մախսուսէի հրամանատար Խալիտ պէյի այս կարծիքներուն ու զայն գնահատած էր· Բայց, որովհետեւ բոլորովին իրարմէ տարբեր էին բանակն ու Թէշէիլաթը Մախսուսէն, կարելի չէր իրականացնել Թէշէիլաթի պատկանող հրամանատարներուն բոլոր փափաքները, մանաւանդ որ Թէշէիլաթը թէեւ բանակին հրամանին ենթակայ էր, բայց ըստիպուած չէր անոր ամէն մէկ հրամանին անսալ՝ ինչպէս պահ պէյ կը յանձնարարէր Խալիտ պէյի: Օրինակ, բանակի հրամանատարութիւնը չէր համաձայներ որ սպաներ անջատուին եւ Թէշէիլաթի հրամանին տակ դրուին:

Այդ միջոցին Արդուինի չրջակայքի իսլամ բնակչութիւնը մեծ մտահոգութեան մատնուած էր: Որովհետեւ՝ Ռուսերուն ցնծումը հետզհետէ կ'աւելնար:

Այդ պատճառաւ, չրջակայ գիւղերէն Արդուին կը տեսնէին աղաղակներ, խնդրագրեր եւ աղերսներ: Բոլոր այդ խնդրագրերը բազմաթիւ տառապանքներ կը պարունակէին եւ կը խնդրէին որ ձերբենք Թշնամիին չանճնեն:

Սապիթ պէյի չէթէին կողմէ պաշտպանուած ճակատին կռնակի գիւղերէն Արդուին ղրկուած էր խնդրագիր մը, որուն մէջ փոխանակ Տօքթ· Պէհաէտտին Շաքիր պէյի ուղղելու իրենց խնդրանքը, «երանելի պատահիր» ըսուած, իսկ պէյի փոխարէն փաշա տիտղոսը գործածուած էր:

Այդ խնդրագրին մէջ կ'ըսուէր·—

« Մեր խնդրագիրը՝ Արդուինի բանակին հրամանատար երանելի պահատիր Շաքիր փաշային·

« Սապիթ պէյ, որ հրամանատարն է հոս գտնուող չէթէին, ձեր չնորհիւ մեր կեանքը փրկած, Ռուսերուն դէմ քաջաբար կռուած եւ մեր թաղաւորին հեղինակութեամբը իբր 32000 բնակ· չութիւն պահպանած է Ռուսերէն:

« Մեր խնդրանքը սա է որ՝ եթէ պէտք ըլլայ Սապիթ պէյն ու իր չէթէն ուրիշ կէտ մը փոխադրել, մեր ամբողջ չրջանին կողմէ կը խնդրենք որ այս 32000 անձը, այսինքն՝ 4000 ընտանիքը միասին առնէ եւ փրկէ: Այս պատճառաւ, կը խնդրենք որ Սապիթ պէյին ուժ տաք եւ թաղաւորական վեհափառութեան եւ ձեղի աղօթող ընկէք այդ 32000 հոգին »:

Այս խնդրանքներուն արդիւնքը սա էր որ՝ Արդուին մաս մը գնաց ու փամփուշտ ղրկուած էր, ինչպէս ըսինք: Մինչդեռ, ասոնք բաւարար չէին: կամ չատ թիւով սպայ պէտք էր ղրկել՝ Թէշէիլաթի չոկատները չատցնելու համար, եւ կամ մեծ թիւով օրինաւոր զօրք՝ փրկելու համար Արդուինը:

Այս կացութեան առջեւ, երբ մտահոգ էր ու կը մտածէ, Թրանկէ պէյին ստացուեցան լուրեր, որոնք այլեւս կասկած չէին թողուր թէ Արդուինը իր վերջին օրերը կ'ապրի:

Արդարեւ, Թրանկէ պէյի գունդը, որ Մուրկուլի ճակատին վրայ երկար տեսնէ ի վեր կը դիմադրէր Թշնամի ռուսական վերջին յարձակման վրայ քայքայուած էր Մուրկուլի եւ Արդուինի միջեւ: Ասոր իրրեւ հետեւանք Թշնամի զինուորները իրենց ամբողջ թափովը յարձակած էին Արդուինի վրայ:

Ռուսերը, աւելի քան հազար հոգի նոց ուժով մը, Շավչէթի կողմէ յարձակելէ վերջ, Թէշէիլաթը Մախսուսէի ուժերը եւս վանած ու մտած էին Իհթիմանի եւ Մելոյի միջեւ: Այս ուժերը այս գործը եւս աւարտելէ յետոյ, Սաթիլա գետակին կողմէ դարձեալ աւելի քան հազար հոգի ուժով մը, սկսած էին յարձակման: Ասոր վրայ, Թէշէիլաթը Մախսուսէի հրամանատարութիւնը Ճորոխի մուրջը (Արդուինի) օդը հանած էր եթէ Ռուսերը Արդուինի վրայ յարձակէին, քաղաքի պաշտպանութիւնը տիճան մը դիւրացած պիտի ըլլար բանակի հրամանատարութիւնը, նկատելով որ Արդուինը բոլորովին վտանգուած է, հիմա ստիպողաբար հոն ղրկելու եւ Արդուինը զօրացնելու ատեն տուած էր: Բայց, այլեւս ուշ էր: Պաշտպանութեան համար անբաւարար էր նաեւ եկած ուժը:

(Շար·)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :=: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro: TOLBIAC)

ՕՒՐԲԱԹ

23

ՄԱՐՏ

VENDREDI

23 Mars

1934

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխկոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2452

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԶՐՈՅՑ ԿԱՄԱՒՈՐԻ ՄԸ ՀԵՏ

— oo —

— Տաքօրինակ չէ՞ որ «Յառաջ»ը վերապահ դիրք մը բռնած է մեր Միութեան հանդէպ, կամաւորները եւ Մարտիկները ...

— «Յառաջ»ի համար գնահատելի է որ եւ է ձեռնարկ, որ եւ է ճիգ որ կը կատարուի՝ ինքնապաշտպանութեան օղակ մը աւելցնելու, պակաս մը լրացնելու, գոնէ վաղուան համար նոր յենարան մը ապահովելու համար: Հաւատա՞նք թէ դուք ալ այդ առաջադրութեամբ ճամբայ ելած էք:

— Անշո՛ւշտ: Տեսած չէ՞ք մեր ծրագիրը – կանոնագիրը, ուր պարզուած են մեր տեսակէտները ու առաջադրութիւնները: Ձիւղ ձիւղ մատնանշած մտահոգութիւնները են որ զօրծի կը մղեն մեզ: Կ'ուզենք պահպանել եւ զարգացնել հայ ժողովուրդի զինուորական ոգին, «համախմբել եւ կազմակերպել բոլոր հայ նախկին կամաւորները, մարտիկները ու զինուորականները, աստիճանաւոր թէ պարզ զինուոր», ինչպէս կ'ըսէ ծրագիրը:

— Գեղեցի՛կ առաջադրութիւններ, ինչպէս մեւս կէտերն ալ, պայմանաւ որ մնաք իրական գետնի վրայ, ազատ՝ ուտուցիկ յաւակնութիւններէ: Օրինակ, ի՞նչ ըսել կ'ուզէք հետեւեալ յօդուածով,— «Հայութեան ճակատագիրը պէտք է վարեն հայ զինուորականները»: Զինուորական դիկտատուրա՞: Բայց որո՞ւ հոգին վրայ, եւ ի՞նչ ուժերով:

— Ըսել կ'ուզենք թէ զէնքով միայն կայ Հայոց փրկութիւն...

— Անշո՛ւշտ, անշո՛ւշտ: Բայց քիչ մը համեստութիւն: Զինուորականը, կամաւոր թէ մարտիկ, ամէն բանէ առաջ դիտութեան մարդ է: Հետեւաբար, ներելի չէ որ կորնդնի չափի եւ իրական – նութեան զգացումը: Ըսել կ'ուզէք թէ մինչեւ հիմա ոչ – զինուորականներ զօրծի խառնուելով, տուն քանդեցին: Ճշմարտութիւնները կան այս համոզման մէջ, բայց միայն մէկ առումով: Եւ յետոյ, ի՞նչպէս կը յաւակնիք իշխանութեան դիմաց ընդիանութիւն հաստատել, երբ դուք ձեր մէջ անգամ պառակտուած էք: Թէ մը ասդին, թէ մը անդին: Տակաւին կան ֆրանսական բանակի նախկին հայ կամաւորները, լեգէոնականները, ռուսական կամ հայկական բանակի սպաները, հին ու նոր ռազմիկները, այստեղ եւ ամէն տեղ: Ամէն մէկը առանձին Միութիւն է եւ կը զօրծէ առանձին. կարծես թէ տարբեր ազգի պատկանէին:

— Պիտի աշխատինք համամիտել: Ինչո՞ւ կը պահանջէք որ առաջին օրէն, ամէն բան կատարեալ ըլլայ. դեռ նոր կազմակերպուեցանք: Մտանակիչներ պակաս չեն ամէն տեղ: Չէ՞ որ կուսակցութիւններն անգամ իրար չեն հասկնար, իսկ Հայը. Միութիւններ կան որ իրար կը զգեն, մէեւնոյն քաղաքին կամ գիւղին առնուով:

— Միայն խառնակիչնե՞րն են որ զօրծ կ'աւերեն: Չէ՞ք ընդունիր թէ ամուլ փառասիրութիւններն ու անամէջ յաւակնութիւններն ալ սիրտ կը պղտորեն: Օրինակ, դուք չատ էք տարուած տիտղոսներով,— սպարապետ, զօրավար, գնդապետ, տեղակալ, հրամանատար, թիկնապահ, յիսնապետ... Չէ՞ք ընդունիր թէ մարտական ոգին, զինուորական դաստիարակութիւնը տարածելու ձգտած առեն, «կատա» կը տեղծէք, ինչ որ չի համապատասխաներ ձեր առաջադրած նպատակներուն: Այս միջնակեալ դիտողութենէն յետոյ, մեր ուզածն այն է որ կարենայիք համախմբել, ամէնէն առաջ, զանազան անուններով զօրծող Միութիւնները, որպէսզի ամուր խարիսխ մը ստեղծուէր:

— Անկարելին պիտի փորձենք, որպէսզի յաջողինք:

— Յաջողութեան գլխաւոր պայմաններէն մէկն է բոլորովին ազատ մնալ ո՛ր եւ է կուսակցական ազդեցութենէ, ամփոփուիլ աւելի համեստ եւ զօրծնական ծրագրի մը մէջ, եւ զօրծել առանց չընդալիլ «ոչ քլամ»ներու: Իսկապէս չատ զօրծ կայ, եթէ զօրծող գտնուի: Եթէ կարենայիք միայն եղած – չեղած ուժերը արձանագրել եւ ամփոփել մէկ դրօշի տակ, հաստատել ամուր կապեր՝ գաղութէ գաղութ, կազմակերպել դասընթացքներ՝ զինուորական գիտելիքներու տարածման համար...

— Բոլորը նախատեսած ենք, եւ պիտի ջանանք իրագործել աստիճանաբար:

— Երիտասարդներ կան որ աչ – ձախ կ'իյնան, նամակներ կ'ուղղեն, գոնէ տարրական գիտելիքներ առնելու համար, գի – տական – մարտական նորութիւններ կան որոնց մասին անհրաժեշտ է գաղափար ունենալ...

— Այդ բոլորը դլուխ հանելու համար կը կարօտինք լայն աջակցութեան: Եւ ա՛յդ է որ կը սպասենք հանրութենէն ու մամուլէն:

— Այս ժողովուրդը միշտ ալ օգնած է եւ կ'օգնէ ա՛ր եւ է ձեռնարկի, երբ արդիւնք մը կը տեսնէ: Ուշ կը վարժուի, բայց վերջապէս կը վարժուի: Միայն թէ՝ զգուշացէք չռայլաբանութիւններէ եւ քնարեր հէքեաթներէ: Մանաւանդ հրաշքներ մի՛ խոստանաք: Այս ժողովուրդը յոգնա՞ծ է խոստումներէն եւ «այսօր – վաղը» պատրաստի անակնկալներէն: Որ եւ է յանձնառութեան առեն, ամէնէն առաջ դո՛ւք պէտք է հաւատաք ձեր խօսքին եւ գրածին: Կը ճանչնաք մեր միջավայրը,— «անհաւատ ժողովուրդ, հրաշք կը սպասէ»... Քրէական յանցանք է չոյել այդ ամբոխային բնազդը, մանաւանդ այսքան վրկպումներէ, յուսախաբութիւններէ եւ փլուզումներէ, հայրենի լեռներէն ու դաշտերէն մինչեւ այս պողտանները նետուելէ յետոյ: Ձենք ժխտեր քաղաքական վարիչներու մեղքերը, բայց դուք աւելի ծանր յանցանքներ պիտի գործէք, եթէ ձեր ոտքերը դեռնէն կտրելով, դառնաք զինուորական «փաքը»ներ: Ձեր գործը պիտի ըլլայ կազմակերպել, ամրացնել հայկական բազուկը, հին փորձառութեամբ եւ նորագոյն գիտութեամբ: Ունի՞ք ուժ եւ կամք, դառնալու այդ փրկարար ազդակը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔԱՆԻ ԿԸ ՔՐՔՐԵՆ, ԱՑՆՔԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻՆ

Սթավիցկիի ներսիսա՞ն մը սպանութիւն տուած էր

ՏԻԿԻՆ ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆ ԱԼ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱԻ

Ձորեքշաբթի օր երկու դղրդագին դէպքեր եւս պատահեցան Սթավիցքիի գործին քննութեան առթիւ:

Առաջինն՝ ձերբակալուելով չիտակ Սանթէլի բանտը առաջնորդուեցաւ Ժոռժ Կոլիէ, Տիկին Սթավիցքի փաստաբանը: Իր բնակարանին մէջ խուզարկութիւն կատարուելով, գտնուած էին 50 չէքի արմատներ, բազմաթիւ փաստաթուղթեր եւ 300 օտար պարտաթուղթերու կտրօններ, որոնք բոլորն ալ Սթավիցքիի կը պատկանէին: Ուրեմն, փաստաբանը կ'ամբաստանուի իբրեւ մեղսակից խարդախութեան եւ գողութեան:

Այս երկրորդ խուզարկութիւնն է որ կը կատարուի: Առաջին խուզարկութեան ատեն, Կոլիէ իր գրոցէն կը հանէր նամակ մը, զոր դատախազ Անրի Իւբլօ ուղղած էր Սթավիցքիի: Այս յայտնութեան վրայ, դատախազը պաշտօնէ արձակուեցաւ եւ փորձեց թունաւորել ինքզինքը, ընդհ. դատախազի գրասենեակին մէջ:

Մեւնոյն ատեն հրաման տրուեցաւ Փարիզ փոխադրել Սթավիցքիի մարմինը, նոր դիակնութեան մը ենթարկելու համար, քանի որ կասկածներ կը տիրեն մահուան պարագաներու մասին: Մինչ այս մինչ այն, գոզներ մտած են Սթավիցքիի թաքստոցը (Շամոնի): Տանտէրը բացակայ ըլլալով, կարելի չէ ճշդել թէ ինչ տեսակ բաներ գողցած են:

Երկրորդ կարեւոր դէպքը տեղի ունեցաւ խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովին առջեւ: Ազգայնական երեսփոխան Անռիօ, որ վկայութեան կանչուած էր, չընդալից յայտնութիւններ ըրաւ, չարք մը փաստաթուղթերով: Իր յայտարարութիւնները այնքան ծանրակչիռ էին որ, յանձնաժողովը որոշեց առժամ հրատարակութեան չտալ առեղծուածը, եւ գոհացաւ կարճ զեկոյցով մը, որպէսզի դատական քննութիւնները չխանգարուին: Ժամէ ժամ կը սպասուի նոր եւ չատ կարեւոր անձերու ձերբակալութեան: Ցայտարարութիւնները անմիջապէս հաղորդուեցան հարցաքննիչ դատաւորին:

Վկան մանրամասնօրէն պատմեց թէ Սթավիցքի ինչպէս հետապնդումէ ազատ մնաց 1926 — 28ին կատարած խարդախութեանց համար: Այս առթիւ նամակներ ցոյց տուաւ, Տիկին Սթավիցքիի, Թիլպէռ Ռոմանիենոյի, Կիպսու-Միպսի եւ Տօքթ. Վաչէի ստորագրութեամբ: Այս փաստաթուղթերուն համաձայն, կապ մը կը յայտնուի Սթավիցքիի գայթակղութեանց եւ երեսփոխան կալմոյի խորհրդարանական մահուան միջեւ: Այս երեսփոխանը յանկարծ մեռած էր Բայէնի մէջ (Ֆրանսական Կուինիա) 1928ին, քաղաքապետ ընտրուելէ մէկ ամիս յետոյ եւ կը կարծուէր թէ թունաւորուած է: (Քաղաքապետի պաշտօնը մի քանի

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՏԵՂ ՅՕԹԻ ԿԱՐԻՔԸ

Ընկերուհի օբը նստում էր մեր հանդիպարանում, ինչպես միշտ, գրասեղանի առջև, ու ինչ-որ բան գրում էր։ Ես ներս մտա, բարևեցի, նստեցի աթոռին ու սկսեցի դիտել նրան։ Ինչպես միշտ, նա էլ ինձ ուշադրություն չդարձրեց։ Ես գիտեի, որ նա շատ զբաղված է, ուստի չհամարձակվեցի խանգարել նրան։ Ես սպասում էի, որ նա ինքն իրեն կհարցնի, թե ինչու եմ եկել։ Բայց նա շարունակում էր գրել։ Ես սկսեցի նայել շուրջս։ Ինչպես միշտ, սենյակում մեծ անկարգություն էր տիրում։ Գրքեր, թղթեր, ամսագրեր, լուսանկարներ, ամեն ինչ խառնված էր իրար։ Ես ուզում էի ինչ-որ բան ասել, բայց չգիտեի, թե ինչպես սկսեմ։ Ես ուզում էի ասել, որ ինձ ուրախություն է պատճառել նրա հանդիպումը, որ ես ուզում եմ նրան ինչ-որ բան պատմել, որ ես ուզում եմ նրան հարցեր տալ, որ ես ուզում եմ նրանից խորհուրդ հարցնել։ Ես ուզում էի ասել, որ ես ուզում եմ նրան ինչ-որ բան հարցնել

— 00 —

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԿԱԾԱԳԵՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՐԿԱԾԱԳԵՏ

— 00 —

Ամեն մի վիճակագրական տեղեկություն, որ ներկայացնում է ժողովրդական տնտեսության զարգացման ինչ-որ կողմը, ունի մեծ նշանակություն։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՕՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՍԵՔԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ

Եւ Հովանաւորութեամբ՝ ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին Պուա Քոլոնպի Քաղաքապետարանի սրահին մէջ

1, Rue des Halles Bois-Colombes

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ ԵՒ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: կը մասնակցին՝ տիկին *ԳԵՒՈՆԵԱՆ* (երգ) ընկերակցուհեամբ տիկ. *ԱՆԱՀԻՏ ԽԸՐՊԿԵԱՆի* (դաշնակ): Օր. *ՋԱՐՈՒՀԻ ՇԱՀՀԱՄԵԱՆ* (ջութակ): կ'արտասանէ ընկ. *Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ* եւլլն.:

ՄՈՒՏՔ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՕՐ· ԱՏՐԻՆԷ ՎԷՄԵԱՆ

եւ

ԸՆԿ· ՍԻՄՕՆ ԱՒՏՕԵԱՆ

Նշանուած

Մարսէյլ 11 *մարտ*, 934

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆրանսահայ կարմիր խաչի խսիի մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ անդամուհիները վաղը, շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30ին 253*, rue Jean Jacques Rousseauի դարմանատունը: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, կարեւոր օրակարգ:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՉԷՐԵԱՆԻ

ՍՐԴԻԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներու վրայ կարեւոր զեղչ:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.-ի համար **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. *Bicêtre*. *Metro: Porte d'Italie*

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆի

Դրամ կը ճարէ խանութի գրաւի վրայ (Nantissement), տան գրաւի վրայ (Hypothèque de 1er et 2me rang) առեւտրական մուրհակներ գեղչել տալով եւլն., խիստ նպաստաւոր պայմաններով:

Կը ստանձնէ ամէն կարգի դատական գործեր, առեւտրական, քաղաքային, պատժական եւ մանաւանդ արկածի վերաբերեալ:

Կը կատարէ պաշտօնական թուդիներու թարգմանութիւն եւ վաւերացում, կը խմբագրէ ամէն կարգի նամակ եւ խնդրագիր:

Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

Կ'ընդունի առաւօտները ժամը *10*էն *12*, շինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ յետոյ ժամը 3էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

Առժամեայ հասցէ՝

179, Rue de Vaugirard - Paris (15)

Ջախ թեւի վրայ առաջին սանդուխ, երկրորդ յարկ, ձախ:

Métro եւ **Nord - Sud - Pasteur**

հիմա բռնուած են 13 *հոգի, իսկ ուրիշ* 14 *կասկածելիներ կը փնտռուին:*

Երէկ հարցաքննուեցաւ ուսուցչուհի մը, Օր. Մէրմէթ, որ բարեկամուհին է ամբաստանեալներէն Փրոֆ. Մաոթէնի:

Մահու՞փոխ թէ պատահմունք...

Ձորեքշաբթի օր ռումբ մը պայթեցաւ Պելլինի մէջ, ներքին գործերու նախարարութեան չէնքին մօտ, վիրաւորելով թատրոնի մը տէրը, Աւստրիացի Օլիվըը, որ այդ պահուն կ'անցնէր փողոցէն, անձամբ վարելով իր ինքնաշարժը: Վիրաւորուեցաւ նաեւ անցորդ մը:

Անմիջապէս լուր տարածուեցաւ թէ մահափորձը սարքուած էր ներքին նախարար Կէօրինկի դէմ, որ այդ փողոցէն պիտի անցնէր: Մինչդեռ նախարարը ուրիշ տեղ կը գտնուէր:

Քննութիւները կը շարունակուին, բուն իրականութիւնը երեւան հանելու համար:

Պաշտօնական զեկոյցը այն տպաւորութիւնը կը ձգէ թէ մահափորձը իսկապէս ուղղուած էր Կէօրինկի դէմ: Կառավարութիւնը 5000 մարք պարգեւ խոստացած է, ահաբեկչական ձերբակալման համար:

Սուրիացիներու կալուածները չեն յանձնուիր

Ընթերցողները կը յիշեն թէ անցած տարի Ենկիւրիի մէջ, Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ լիազօրներուն կողմէ ստորագրուեցաւ համաձայնագիր մը կալուածներու մասին: Համաձայն այդ համաձայնագրին, Սուրիացիներ եւ Լիբանանցիներ պիտի կրնային տիրանալ Թուրքիոյ մէջ իրենց ունեցած կալուածներուն եւ փոխադարձաբար:

Սուրիացի եւ Լիբանանցի կալուածատէրեր մարզպանութեան հրաւէրին վրայ պատրաստեցին իրենց փաստաթուղթերը եւ յանձնեցին այդ գործերու կարգադրութեան յատկացուած գրասենեակին: Մօտ 800 կալուածատէրերու թղթածրարները դրկուեցան Ենկիւրի, որոնց երեք չորրորդը վերադարձուեցան, անկատար ընտուելով գործողութիւնները: Հարկ եղած լրացումներէ վերջ, վերստին դրկուեցան անոնք Ենկիւրի եւ արժանացան թուրք կառավարութեան հաւանութեան:

Անկէ վերջ, երկարատեւ աշխատանքներէ եւ դիմումներէ յետոյ կալուածատէրերը յաջողեցան արտօնութիւն ձեռք ձգել Թուրքիա երթալով իրենց կալուածներուն տիրանալու համար: Այսպէս բազմաթիւ Սուրիացիներ եւ Լիբանանցիներ գացին Իզմիր, Պոլիս եւ Ենկիւրի, ամիսներ առաջ: Հակառակ սակայն իրենց բոլոր դիմումներուն եւ մեծագումար ծախքերուն, ցարդ ոչ մէկը կրցած է տէր դառնալ իր կալուածին: Թուրք կառավարութիւնը, զանազան առարկութիւններով եւ ձգձգումներով կը յետաձգէ յանձնումը անոնց կալուածներուն: Սուրիացի կալուածատէրերուն մեծ մասը յոյն - օրթոտոքս համայնքին կր պատկանին: Թուրք կառավարութեան գլխաւոր առարկութիւնը կը դառնայ անոնց շուրջ: Որովհետեւ Ենկիւրի յունահպատակ յոյն օրթոտոքսներու հետ շփոթել կ'ուզէ Սուրիացի յոյն օրթոտոքսները:

Իզմիրցոնցուող Սուրիացի կալուածատէրեր, որոնք ահագին ծախսերու ենթարկուած են, բազմաթիւ բողոքագիրներ դրկած են մարզպանութեան եւ կը սպասեն անմիջական կարգադրութեան մը:

ԼԻԱԿԱՏԱՐ ՈՒ ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՄԱՐ ԽԱՑԵՑՄԸ

Արամ Ջարըգի Թարգմանութեամբ 807 քառեակներ

Գեղարուեստական շքեղ կողք եւ ընտիր թուղթի վրայ

Այս գիրքը ոչ կարելի է չունենալ եւ ոչ ալ ունենալէ յետոյ՝ ուրիշի փոխ տալ: Ճամբու ընկեր, կեանքի առաջնորդ, բարձի գիրք:

Դիմեցէք ուղղակի Թարգմանչին (1, rue du Turin, Arnouville-les-Conesse (S. et O.). *եւ կամ ծանօթ տեղերը:*

Գին 15 ՖՐԱՆՔ

Ց.

Դ

Փարիզ եւ արուարձանները

ՊԱՆԷՒՕ - ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» Ենթակոմիտէի հերթական ընդհ. անդամական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան Կոմիտէի դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Շաբաթ երեկոյ Ակումբին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Սերժ Թորոսեան: Այս դասախօսական ժողովին կը հրաւիրուին մասնաւորապէս «Մուրատ» խումբի բոլոր ընկերները:

Գաւառ

ՊՈՄՈՆԻ (Մարսէյլ) Զաւարեան Ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի ընկեր Հայկ Սէրէնկիւլեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԼԻՈՆԻ Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 14, rue François Garcin ընկ. Քէնտիրեանի ճաշարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՎԻՆՆԻ Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ապառաժ խումբի բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Ց. Դ. Խաժակ Ակումբին մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ներկայ գտնուիլ ճիշտ ժամանակին, վերջացնելու համար մինչեւ ժամը 12ը:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆԻ «Վարուժան» խումբի ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական ժողովատեղիին մէջ:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՕԻ (Մարսէյլ) Վռամեան Ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերը այս կիրակի ժամը 6ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Հրապարակային Դասախօսական ժողով

կազմակերպուած՝ *ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵՍՆ ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

Այս կիրակի երեկոյ ժամը *7.30*ին պէլվիլի ծանօթ ժողովասրահին մէջ

120, Boulevard Belleville Métro Belleville

Դասախօսն է՝ Հ. ՍԱՀԱԿ ՏԻՐ ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ

(*Տնօրէն Սէվռի Մխիթարեան վարժարանին*)

Նիւթը՝ «*ՋԻՆՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՆ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ*»

Կ'առենապետէ՝ Հ. Կ. եւ Մ. Միութեան Նախագահ Դնդ. *Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ*

Մուտքը ազատ է:. Հանդէսը կը վերջանայ ժամը *10*ին:

ՀԱՑ ԿՐԹ. ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Սէն - Լուիի անդամները եւ համակիրները, վաղը Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼ ՔԱՂԱՔԻ անդամները եւ համակիրները, կիրակի 25 մարտ, կէս օրէ յետոյ, ժամը 4ին, Քաֆէ Նօայլի յարկին ժողովասրահին մէջ:

Այս բոլոր ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլան Կեդր. Վարչութեան անդամները, ինչպէս եւ Գահիրէի Կեդր. Վարչութեան նախագահ

ԲԱԻԻՆԿ ՀԱՄՕ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած՝ *ԼԻՈՆԻ ՀԻՒՍԷՍԵՑՒԻԿի ՎԵՐԱՇԻՆԱԾ ՄԻՈՒԹԵԱՆ*

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

(Իր կազմութեան 4րդ տարեդարձին առթիւ)

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*է մինչեւ առաւօտ

14 rue François Garcin *Պ. ՔԷՆՏԻՐԵԱՆի ՃԱՇԱՐԱՆԸ*

Հոն պիւֆէ՝ դիւրասատ֊ելի գիներով: Արեւել. նուագ, ֆաճելի մթնոլորտ:

Կը հրաւիրուին համակիր հայրենակիցները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊՈԼՍԵՑԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌԸ

»»»·«««

ՄՈՒՏՔ

246 *պատուոյ հրաւիրագիրներէն նուէրներ* 1602, *Տոքթ. Մ. Գէորգեանէ* cotillonներու *համար* 75, *Պ. Վահան Թապաքճեանէ* 25, *քոքարթիներէ* 203, *վիճակահանութենէ* 210, *այլ եւ այլ ծանուցումներէ* 190, consommationէն *միութեան չհաշուած* 268, *ընդհ. գումար* 2573:

ԵԼՔ

Սրահի վարձք 200, «*Ութչալ*» *նուագախումբ* 400, *կառավր֊հրամանագիր* 126.40, *երգչուհիին եւ ֆանթէզիս֊թին* 100, *տպագրութեան* 110, *թերթերու մէջ ծանուցման* 130, *քոքիչեան եւն.* 145, *դրոշմաթուղթ* 15.75, *զուտ շահ* 1345.85: *Ընդհ. գումար* 2573:

** *Այս առթիւ, Միութեանս վարչութիւնը հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց որ իրենց պատուաբեր ներկայութեամբ քաջալերեցին Միութեանս մարտ* 10*ի պարահանդէսը: Մեր շնորհակալիքը նաեւ կարգադիր յանձնախումբի երկսեռ ժրաջան անդամներուն որոնք իրենց յօժարակամ աշխատութիւնը ի սպաս դրին այս առթիւ:*

Վարչութիւնս իր խորին երախտագիտութիւնը կը յայտնէ նաեւ Տոքթ. Մաչիկ Գէորգեանի, ճաշարանապետներ՝ Հաճի Բակոր Պահչէճեանի, Թադէոս Մալխասեանի, «Թօզաթլըը»ի, Պ. Պ. Վահան Թապաքճեանի, Արթիւր Արութեանի, Բակոր Աւտուեանի, Պօղոս Ձիվանեանի, «Մասիս» քլիպի եւ «Արաքս» մարզական եւ այլոց, որոնք նիւթական նուէրներով եւ արժէքաւոր առարկաներով աջակցեցան:

(Կնիք)

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— *Բագրատ Ձերմակեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Զուարթ Ձերմակեան որ երկու տարի առաջ կր գտնուէր Փարիզի արուարձաններուն մէջ: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝* Pakarad Djermakian, Armenian Couvent, Jerusalem, Palestin.

— *Պարգեւ Նաճարեան (Պաղէշ Մատէնցի) կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդին՝ Ղազար Նաճարեանը, որուն հետ Ֆրանսայէն քանի մը տարի առաջ կը թղթակցէր: Կը խնդրուի իմացնել ցառաջիկ:*

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Օրտուզի Յովհաննէս Թորոսեան, հօր անուն՝ Նշան, մօր անուն Իսկուհի Թորոսեան, եւ հօրեղբօրորդիս Նշան Թորոսեան, հօր անուն՝ Կարապետ որոնք 1919ին Օրտուէ որբանոցէն փոխադրուած են Պոլիս: Օրտուի մէջ Յովհաննէս կը տառապէր մկնիկի ցաւէ եւ կը դարմանուէր բերժկիներու կողմէ:*

Իրենց Պոլիս փոխադրուելէն ի վեր որ եւ է լուր չունին անոնցմէ: Իրենց մասին լուր ունեցողները կ'խնդրեմ եւ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Անդրանիկ Թորոսեանի, St. Arroman par Mirande, Gers, France.

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme - PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

ԻՆՁԱՒԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵԾԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (82)

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒԱԾ Է,,

(ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆի ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Արտանուշները ու Ավչեթցիները, տեսնելով ռուսական վտանգը, իրենց տրուած զէնքերը առնելով փախած էին: Մեկնած էին նաեւ Լազերը: Հիլմի պէյ, որ Կարինը կը գտնուէր, քանի մը սպաներով, Օրտուի կողմէն եկած էր Արդուին: Այժմ, ան Թէշէիլաթը Մախսուսէի փոխ - նահապահն էր:

Թէշէիլաթի նահապահ տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր պէյ, կացութիւնը փրկելու համար, կարծէն Պոլիս մեկնած եւ Հիլմի պէյը փոխանորդ կարգած էր:

Եւ որովհետեւ բանակը կ'ուզէր ամբողջովին իրեն ենթարկել Թէշէիլաթը Մախսուսէն, Հիլմի պէյ ամէն օր հեռագիր կ'ուղարկէր Պէհաէտտին Շաքիր պէյին, անկէ օգնութիւն կ'ուզէր ու կը յիշեցնէր Կովկասի ճակատը չվերադառնալ, մինչեւ որ չտանայ հրամայ մը որ բանակին ձեռքէն պիտի փրկէ Թէշէիլաթը Մախսուսէն: Հիլմի պէյ, Պոլիս՝ Պէհաէտտին Շաքիր պէյի ուղարկած իր հեռագիրներն ալ մէկիկ մէկ կ'ըսէր.

« Ամէն փաշան ու Քարան Վասըֆը պաշտօն ստացան Թէշէիլաթը Մախսուսէն օրինաւոր բանակին նման կարգի դնելու եւ վարելու: Անոնք երկուքն ալ այժմ Տրապիզոն կը գտնուին: Մենք այսքան տարի աշխատեցանք ու ոչնչացանք: Հիմա անոնք եկէր՝ ան կ'ըլլան Թէշէիլաթը Մախսուսէին: Այս գաղափարի իրականացումէն ոչ մէկ օգուտ կ'ակնկալուի: Կարգ մը անձերու գործին միջամտութիւնը պատճառ դարձաւ որ Թէշէիլաթը Մախսուսէն ի վերջոյ այսպիսի ձեւ մը ստանայ:

« Այս կացութեան մէջ մեզի համար աշխատիլ հնար չէ: Մենք չենք կրնար ուրիշներու հրամանին տակ չարժիլ: եթէ նոյնիսկ ենթարկուինք, սահմանափակ ասպարէզի մը մէջ մեր ի գործ դնելիք ճիգը մեզ չի կրնար գոհացնել: Իմ այս տեսակէտս տեղեկացուցի նաեւ Էրզրումի կուսակալին: Ան եւս իր պատասխանին մէջ կը յանձնարարէ ձեզի դիմել:

« եթէ Թէշէիլաթը Մախսուսէն իր հին վիճակին չվերածենք, աւելի յարմար պիտի ըլլայ որ մենք՝ բանակին կողմէ գրաւուելիք վայրերուն մէջ՝ փոխանակ պատերազմիկներու, որպէս Թէշէիլաթը կարգի դնող խումբ աշխատինք »:

Հիլմի պէյի այս աղաղակները անհիմն չէին: Թէշէիլաթը Մախսուսէին բանակին ենթարկուելը կը փաստէր թէ ենվէր փաշան կրկին աւելի զօրեղ դուրս եկած է եւ Իթթիհատ Թէրաքզըն իրեն ենթարկած էր:

Քանի որ ենվէր փաշա կրկին յաջողած էր իր կողմը շահիլ Իթթիհատ Թէրաքզըն, հարկ էր ուրիշ ձեւով մը փոխարինել անոնք որ կը պատկանէին Թէշէիլաթը Մախսուսէին եւ անդամ էին Իթթիհատ Թէրաքզըի: Հիլմի պէյի համոզումին համաձայն, այդ փոխադարձութիւնը կրնար սա ըլլալ — Թէշէիլաթով զբաղիլ այն վայրերուն մէջ, զորս բանակը պիտի գրաւէր, եւ, նոր գրաւուելիք վայրերուն մէջ Իթթիհատ Թէրաքզըի համար նոր հողեր պատրաստել:

Թերեւս Հիլմի պէյ այդ օրերուն լաւ չէր կրնար ըմբռնել կացութիւնը: եթէ կարենար ըմբռնել, պիտի խորհէր որ, ոչ միայն նոր գրաւումները, այլեւ հին երկիրն իսկ պահպանել անկարելի էր: Երբ մէկ կողմէ Արդուինը անկումի վտանգին մէջ էր, ու միւս կողմէ Կարինը պարպելու կը պատրաստուէին, չգիտեմ որքան խելացի բան էր խորհիլ թէ՝ « նոր գրաւուելիք վայրերու մէջ Թէշէիլաթ պէտք է կազմենք »:

Նախ Արդուինի ադէտը չատ մօտեցած էր: Արդարեւ Ռուսերը Մուրկուլի կողմերը Եֆանկ պէյի գունդը աւերէլ վերջ, չատ չանցած, իրենց ամբողջ ուժովը Արդուինի վրայ յարձակած ըլլալով, Թէշէիլաթը Մախսուսէի մեր ուժերը անկարող եղած էին այդ յարձակման դիմադրել, եւ, մարտ 23ի օրը Արդուինը լքելով քաշուած էին: Շավշէթցիները եւ Արտանուշցիները, որոնք Արդուինի աղբեւ կը գտնուէին, բոլորն ալ փախած էին: Կացութիւնը այնքան ահաւոր հանդամանք ստացած էր որ, յարձակող Ռուսերուն առջեւ իրարեւ դիմադրող մնացած էին Թէշէիլաթը Մախսուսէի այն չէթէները որոնք քանի մը բանտարկեալներէ կը բաղկանային:

Պալիլ պէյի Ջոկատը եւս որ Միլօ կը գտնուէր, եթէ միասին հաշուէինք, Արդուինի չէջանի զինուորներու թիւը կը հասնէր ամէնաչատը 1500ի:

Որովհետեւ ամէն օր կ'աւելնար փախստականներուն թիւը, եւ, միւս կողմէ, չէթէներու նեղուած պարագային, անդամները՝ իրրեւ ոչ օրինաւոր զինուորներ՝ կը փախչէին, քանի մը օր վերջ այդ 1500էն չատ քիչ բան մնացած էր: Հիլմի պէյ, որ Տօքթ. Պէհաէտտին Շաքիր պէյը կը փոխարինէր, այս կացութեան առջեւ, Պոլիս՝ Շաքիր պէյէ ուղարկած էր հեռագիր մը որով կ'ըսէր.

« Հակառակ մեր կրկնակի աղաղակներուն, բանակէն մէկ հատիկ զինուոր օգնութեան չեկաւ ու գալիք ալ չէ: Բանակը ոչ զեկավարութեան տեսակէտէն, ոչ ալ խորհուրդի տեսակէտէն մեզի կարեւորութիւն կուտայ: Երբ Արդուին եկայ՝ կացութիւնը բարելաւել կամ սրբագրել թէ կարելի էր եւ թէ անկարելի: Կարելի էր, բայց ի վերջոյ ամէն մարդ վշտացուցած պիտի ըլլայի, անկարելի էր, որովհետեւ բանակը մէկ հատիկ զինուոր չի տար ոչ կանոնաւոր ուժերուն:

« Դատելով այս վիճակէն, իմ ուժերս վեր է այսօրուան կացութիւնը բարելաւել: Թէշէիլաթը Մախսուսէն ամէն տեսակէտէ պէտք է ազատ ըլլայ իր գործունէութեանը մէջ: Միայն չարժումի ատեն զինուորականութեան հետ պէտք է կապը պահել: եթէ Պոլսոյ մէջ կրնանք Թէշէիլաթին վերադարձնել անոր նախկին ձեւը, կարի՛ վերադարձէք, այլապէս պարապ տեղը ձանձրոյթի մի ընէք ու մի զաբթ:

Հիլմի պէյ ի զուր կ'աղաղակէր: Ան միւս բոլոր անձերը որոնք Թէշէիլաթի կը պատկանէին, զինուորական կացութիւնը լաւ կերպով չէին կրնար ըմբռնել ու չհանդուրժելով որ ուժերն ու աղդեցութիւնը իրենց ձեռքէն խլուի, այլ ու ձախ գլուխ կը գարկուտայ, այլ ու ձախ գլուխ կը գարնէին եւ կ'աշխատէին կրկին ձեռք ամրացնել իշխանութիւնը:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.28

Directeur et Propriétaire : Seb. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	300 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 24 ՄԱՐՏ SAMEDI 24 Mars 1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2453

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՑՑ ՈՒՐԻՇ ԿԱՄԱՒՈՐԻ ՄԸ ՀԵՏ

— oo —

— Տակաւին երէկ մէջառեղ եղան «կամաւորներն ու Մարտիկները», հազիւ կազմուած պատակուելու համար, իսկ մենք որ տարիներէ ի վեր գոյութիւն ունինք իբրեւ Ֆրանսական բանակի Հայ նախկին կամաւորներ: Եւ այն միւսը որ Ծանօթ է Հայ Սպայից Միութիւն անունով... Կը հաւատա՞ք թէ նորեկները որ եւ է առաւելութիւն կամ արժէք ունին:

— Թիւրիմացութիւն է կարծել թէ կը նախընտրենք մէկը կամ միւսը: Մեր խորհրդածութիւնները ուղղուած են բոլորին, այս կամ այն հասցէով: Բայց քանի որ արժանապատուութեան խնդիր կը յարուցանէք, խօսինք նաեւ ձեր մասին:

— Սխալ չէ՞ քաջալերել նորանոր խմբակներ, երբ արդէն ուրիշ նիւթ ծանօթ եւ պաշտօնապէս նուիրագործուած Միութիւններ: Այս ձեւով կարելի՞ է իրագործել ուժերու համախմբումը, որ «Ճառայի» հիմնական մտահոգութիւնը կը կազմէ:

— Ձի՛շդ այդ մտահոգութեամբ էր որ երէկ, պատահարար, խօսեցանք Մարտիկներու մասին: Հասկցաք, անշուշտ, մեր տեսակէտը,— համախմբել բոլոր մարտական ուժերը, հին թէ նոր: Լուծել գոնէ մէկ Միութեան մէջ կամ կապել դաշնակցային կապերով: Գործել անաղմուկ: Զգուշանալ ցուցադրական մոլուցքներէ: Ամէն բանէ առաջ ձգտելով երեւան հանել թէ ինչ ուժեր նիւթ եւ ինչե՛ր կրնանք ունենալ: Զարգանալ եւ զարգացնել, հեռեւելով նորագոյն եւ պիտանի դիտելիքներու: Մենք ուրիշ կերպ չենք հասկնար հին կամ նոր ռազմիկներու, կամաւորներու եւ լեգեոնականներու կազմակերպութիւնը: Անշուշտ անոնք պիտի ունենան նաեւ արհեստակցական մտահոգութիւններ, բարոյապէս կամ նիւթապէս օգնելով անկարներուն եւ հաշմանդամներուն:

— Այդ բոլորը ճիշդ են, բայց ի՞նչպէս իրականացնել, երբ նոր Միութիւններ կը բուսնին սունկի պէս: Այս հիմնական եւ անկուսակցական գործին մէջ անգամ ճեղքուած է ճակատը, եւ հինգ տարի հազիւ հաւաքողը Միութիւն կը կազմէ, ծրագիրը – կանոնագիրը կը մշակէ, կոչեր կ'ուղղէ եւ անամէջ յօդուածներ կը ներշնչէ:

— Եթէ կը կարծէք թէ անկիւն մը քաշուելով եւ հաւաքելով կազմութիւնը կը չակուի, չարաչար կը սխալիք: Ի՞նչ ընենք, ա՛յս է մեր կեանքը: Աշխատանքի եւ ցիրուցան այս վիճակին մէջ, յաճախ քարէ քար պիտի զարնուինք, ելք մը գտնելու համար:

Բայց, չէ՞ղինք հարցնել: Ձեր Միութիւնը ամէնէն հինն ըլլալով, ի՞նչպէս կ'արդարացնէ իր գոյութիւնը: Եթէ չենք սխալիր, միջազգային թափօրներու կը մասնակցիք տարի մը քանի մը անգամ. յետոյ պարահանդէս մը, ուղեւթ կամ ծաղկեպսակ...

— Մեր գլխաւոր հոգն է ամուր կապեր պահել մեր միջավայրին եւ իրաւասու իշխանութեանց հետ, միշտ յիշեցնել թէ մենք ալ արիւն թափած ենք, նոյն իսկ եւրոպական ճակատներու վրայ, տեղացիներու հետ կողք կողքի: Մտնօթութիւններ հաստատելով, սերտ յարաբերութիւններ պահելով, ի հարկին օգտակար կ'ըլլանք նաեւ ամբողջ գաղութին: Գիտէք որ վարչական շրջանակներու մէջ բազմաթիւ թիւրիմացութիւններ կը տիրեն Հայերու մասին: Նոյն իսկ միջոցներ փնտռած ենք մեր գործազուրկ բանուորներուն օգնելու համար:

— Այդ բոլորը լաւ. բայց, մեր տպաւորութիւնն այն է թէ՝ նոյն իսկ այդ ճակատին վրայ աւելի շատ հաւաստիքներ կ'ներեւան, քան գործեր: Թերեւս կը սխալինք, շատ մօտէն ծանօթ չըլլալով ձեր աշխատանքներուն:

Բայց, ձեզ կը գոհացնէ՞ այդքանը: Ձեր Միութեան անդամները ինչո՞վ կապուած են հայկական կեանքին: Դուք այնքան կորուած էք հայկական կեանքէն որ, հայերէն խօսող եւ ֆրանսերէն մտածող քաղքցիներու տպաւորութիւնը կը թողուք: Իրրեւ անհատներ, երբեմն կ'երեւաք այս կամ այն գործին մէջ, իսկ իրրեւ Միութիւն,— նոյն իսկ Ապրիլեան ազահանդէսը մոռցեր էք...

— Թող ամէն մէկը իր մասին մտածէ:

— Հարցը այդ չէ: Կ'ուզենք ըսել թէ՝ այս հասարակութիւնը աւելին կը սպասէ ձեզմէ: Նոյն իսկ դուք ձեզի հանդիպ աւելի խտացած պիտի ըլլաք, որովհետեւ ռազմադաշտ գացած, կրակը նեռուած էք, անշուշտ հաւատալով իդէալի մը: Արդ, դուք հիմա ի՞նչ կ'ընէք, իրրեւ նախկին կամաւորներ: Ի՞նչ ծրագիր կամ ձեռնարկ ունիք, օգնելու համար այս ժողովուրդին հոգեկան եւ ֆիզիքական ինքնապաշտպանութեան: Ձեր մտահոգութենէն օգտուելու իրաւունք ունին բոլորը, նոյն իսկ Ա. Հայաստանը: Ո՞ր օրուան համար պահած էք ձեր գիտելիքները: Իրրեւ անդրանիկ Միութիւն, անկարելի՞ էր դառնալ կորիզ մը՝ համախմբելու համար բոլոր ընդունակ տարրերը, սպայէն մինչեւ զինուորը: Եթէ դուք ունենայիք այդպիսի մտահոգութիւններ եւ առաջադրութիւններ, դժուար թէ ուրիշներ փորձուէին նոր խմբակներ կազմել, չվոթութիւններ եւ խաչաձեւումներ առեղծել:

— Մեր մէջ ալ շատ են տեսակէտի տարբերութիւնները: Սպիղուած ենք միջին ճամբայ մը գտնել, այլապէս...

— Ուրեմն կը մնաք արհեստակցական կազմակերպութիւն մը, որ կ'ոգեւորուի միայն ոճնական արարայարութիւններով: Արդ, չափազանց բազմապահանջ է մեր ներկայ կեանքը, եւ կեդրոնի, չօշափելի գործեր կը սպասէ յետին կորիզէն: Տեսակ մը դասալքութի՞ւն չէ ձեր բռնած ճամբան, այս տեսակէտէն...:

Դուք ալ պարտաւոր չէ՞ք պատասխանատուութիւններ առանձնել, օգտագործելու համար բռնի անգործութեան այս չրջանը, որպէսզի սերունդ հասնի նա՛եւ զինուորական ճակատին համար: Միանաւորապէս այս ճակատին համար լրջութիւնը բացարձակ պայման է: Բայց, լուրջ ըլլալ՝ չի նշանակեր յօրանջել:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԻՐԱՑԻՆ ՆԱԽԱ՞ՆՁ ԹԷ ԱԳԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ԿԱԼՄՈ ԿԸ ՍԻՐԷՐ ԱՐԼԷՔ ՍԻՄՈՆԸ...

Փոխանակ պարզուելու, աւելի բարդացաւ Սթավիցքիի գայթակղութեանդ խնդիրը: Երեսփոխան Ֆիլիփ Ալոիսյի անցեալ օրուան յայտնութիւններէն ի վեր, հանրային կարծիքը եւ դատական իշխանութիւնը կը դանուին նոր հարցականի մը առջեւ:

Ինչպէս գրած էինք երէկ, Պ. Անոիօ չարք մը փաստաթուղթեր ներկայացնելով, առնչութիւն մը կը տեսնէր Կուինոյ երեսփոխան Կալմոյի խորհրդաւոր մահուան եւ Սթավիցքիի գործերուն մէջեւ: Խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը անմիջապէս ընդհ. դատախազութեան յանձնեց այս վկայութիւնը, եւ առաջին անգամ ըլլալով արդիլեց անոր հրատարակութիւնը:

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, Կալմօ, որ ծանօթ էր իբրեւ գրող, արկածախնդիր եւ ոսկեխոյզ, մաս կը կազմէր Սթավիցքիի խաչագողական խումբին, բայց յետոյ դաւաճանեց անոր, տիրահարած ըլլալով Արլէթ Սիմոնի որ զարձաւ Տիկին Սթավիցքի: Կալմօ խումբին գանձապահն էր եւ Սթավիցքիի հետ կը գործէր 1923էն ի վեր: Նախկին գաղտնի ոստիկան Փաշօ, որ 1926ին Սթավիցքիի դէմ վկայեց, մեծ մասամբ տեղեկագիր մը կազմած էր Պայոնի դրամատան գողութեան օրերուն, կը յայտարարէ թէ Կալմօ դաւաճանած էր Սթավիցքիի: Հանգուցեալ երեսփոխանը 1926 յուլիս 26ին հեռաձայնով խօսեցաւ Ապաջիի: Հանգուցեալ երեսփոխանը 1926 յուլիս 26ին հեռաձայնով խօսեցաւ Ապաջիի հովութեան Տեսչութեան հետ, ժամադրութիւն մը տուաւ իրեն՝ սրճարանի մը մէջ եւ յայտնեց թէ Սթավիցքի եւ իր գործակիցները կը պատրաստուին այդ գիշերն իսկ հեռանալ Մարլի - լը - Ռուայէն: Փաշօ անմիջապէս զործի ձեռնարկեց կելով բոլորը մէկ ձերբակալել: Այս առթիւ, Սթավիցքի ըսեր է իրեն.

— « Ո՞ւր է Կալմօն: Ողջ մնայեց գլխ. բայց իր պատիժը պիտի գտնէ »:

Փաշոյի կարծիքով, Կալմօ դաւաճանեց իր սիրոջը, որովհետեւ կը սիրէր Արլէթ Սիմոնը: « Ձեմ կրնար հանդուրժել որ, կ'ըսէր, այդ ապուր աղջիկը այդպիսի աւազակախումբի մը ձեռքը մնայ»: Բայց գաղտնի ոստիկանը կը կարծէ թէ Կալմօ միեւնոյն ատեն կ'ուզէր ձեռք անցընել խումբին ամբողջ դրամը: Միւս կողմէ, վերջերը կատղած էր Արլէթ Սիմոնի դէմ, որ չատ չանցած զաւակ մը ունեցաւ Սթավիցքիէն:

Երեսփոխան Անոիոյի վկայութիւնը եւ յարակից բոլոր մանրամասնութիւնները դատական նախարարին յանձնուած ըլլալով, նոր ձերբակալութեանց կը սպասուի:

ԲԺՇԿԻՆ ԵՒ ՁՕՐԱՎԱՐԻՆ ՏՈՒՆԵՐՆ ԱԼ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԵՑԱՆ

Նոր յայտնութեանց հետեւանքով, խուզարկութիւններ կատարուեցան Տօքթ. Վաչէի եւ զօր. Պարտի որ Ֆոնթոն բնակարաններուն մէջ: Որ եւ է կասկածելի բան չգտնուեցաւ Տօքթ. Վաչէի տունը: Ինչպէս կը յիշուի, բժիշկը 25,000 ֆրանք ստացած է Սթավիցքիէն, բժշկական տեղեկագիրներու փոխարէն: Բժիշկը նամակ մը գրելով քննիչ յանձնաժողովին, խնդրեց լսել զինքը: Տօքթ. Վաչէ քանի մը անգամ զարմանած է երեսփոխան Կալմոն, իսկ Սթավիցքիի ընտանեկան բժիշկն էր եւ բարեկամը:

Ձօրավարին տան մէջ կատարուած խուզարկութիւնը աւելի արդիւնաւոր եղաւ: Բռնուեցան դէղ մը թուղթեր որոնց պարունակութիւնը գաղտնի կը պահուի: Խուզարկութիւնը տեւեց երեք ժամ: Ձօրավարը, որ հանգստեան կոչուած էր 1924ին, տեղանաւորական գործառնութիւններով կը զբաղէր եւ 1929ին ծանօթացած էր Սթավիցքիի հետ, երբ խաչագողը առեւտրական նոր ձեռնարկ մը կը հիմնէր: Ձօրավարը անգամ եղած էր այդ հաստատութեան վարչական խորհուրդին եւ մանակցած՝ Սթավիցքիի միւս գործերուն:

ԲՈՒՌՆ ՑՈՑՑԵՐ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՄԸ ԴԷՄ

Դատական նախկին նախարար Ռընէ Ռիւու, որ Սթավիցքիի փաստաբանը եղած է, առկի օր դատ մը ունէր Սէնի Ա. Առեանին առջեւ: Ռուսի մը երիտասարդ փաստաբաններ չբնապատելով դինքը, հայհոյուներ տեղացին եւ սպառնալից դիրք մը բռնեցին: Հարկ եղաւ ընդհատել դատը: Ոստիկաններ օգնութեան հասնելով, իր ինքնաշարժը տարին նախարարը, որ բաւական հրմշտկուեցաւ:

Նախկին նախարարը պատասխանատու կը համարուի Սթավիցքիի գործերուն ձգձգման համար, եւ չարաթներէ ի վեր չէր երեւցած դատական պալատին մէջ:

Յուցարարները կը պոռային.

— Ի՞նչ լուր Սթավիցքիէն... դէպի բանտ, դէպի բա՞նտ, դէպի կառափնա՞տ...

Այս առթիւ չատ կը խօսուի նաեւ հռչակաւոր փաստաբան Անռի Ռոպէռի մասին, որ դրամ ստացած է եղեր, Սթավիցքիէն եւ ընկերները բանտէն հանելու համար (1926): Պ. Փոլ Պոնքուռ անունն ալ խառնուած է այս գործին, բայց նախկին վարչապետը միշտ կը պնդէ թէ Արլէթ Սիմոնի (սիկին Սթավիցքի) հօրը բարեկամն ըլլալով, մարդկային պարտականութիւն մը կատարած է եւ որ եւ է դրամ չէ ստացած:

Երկու նախկին նախարարներ Քննիչ յանձնաժողովին առջեւ

Խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը առջի օր լսեց նախկին նախարարներ Տալիմիէն եւ Փիւիլիէն Տիւռանը: Երկուքն ալ չատ մը բացատրութիւններ տուին, բայց տպաւորութիւնը լաւ չէր:

Պ. Փիւիլիէն Տիւռան, որ առեւտրական նախարար էր 1932 յունիս 6էն 1933 յունուար 31, պատմեց թէ ինք Լոզան կը դանուէր, երբ իրեն հաղորդուեցաւ քաղաքապետական վարկի դրամատուններու մասին պատրաստուած յանձնարարականը: Իսկ Տալիմիէ, որ աշխատանքի նախարարն էր 1932 յունիսին, պատմեց թէ իր գրած յանձնարարական նամակը չէր հասած երկրին օրէնքները, եւ թէ միտքէն չէր անցներ թէ պիտի չհաւատային իր գրութիւնը: (Այդ նամակը չըլլաբերականի վերածուած էր յետոյ): Ուստովանեցաւ թէ 1932 սեպտեմբերին իրեն այցելեց Տիւպառի, զոր կը ճանչնար միմիայն իբրեւ տնօրէն « Լա Վոլոնթէ » Թերթին: Քննիչները չարք մը նեղացուցիչ հարցումներ ուղղեցին նախկին նախարարին, բազմաթիւ հակասութիւններ երեւան հանելով: Տրուած պատասխանները անբաւարար համարուած ըլլալով, Պ. Տալիմիէ նորէն պիտի լսուի: Զախակողմեան Թերթերը կ'ըսեն թէ նախկին նախարարը չատ ընկճուած էր:

*** Լոնտոնի մէջ ալ քննութիւններ կը կատարուին: Սթավիցքիի հետ կապուած խնդիրներ լուսաբանելու համար:*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՄԻԱՑԵԱԼ» ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ

»»»·«««

Իր մեղրալուսինը հազիւ բոլորած, կատարեալ ծաղրանկարի մը վերածուեցաւ Ամերիկայի հակադաշնակցական « միացեալ ճակատը »:

Երբ հարցը միայն ժողովներ սարքելու, այսինքն Դաշնակցութեան հայհոյելու եւ դրամ հաւաքելու մասին էր, գէշ - ազէկ համերաշխ կ'երթային « միացեալ »ին ապահովները:

Բայց հիմա որ միքրոֆոնները վերջացած են եւ ձայները մարած, այլ մանաւանդ « մի բիչ փող » է դիզուած, ճակատականները իրար կը գգեն:

Փա՞ստ կ'ուզէիք: Ձեր ուզածին չափ:

Գիտէք որ Ս. Հայաստանի «բարեխնամ » կառավարութիւնը մերժելով մերժեց ընդունիլ Անդրանիկի մարմինը, նոյն իսկ Քալիֆորնիայէն մինչեւ Փարիզ փոխադրուած ատեն, բայց արտօնե՞ց որ Էջմիածին փոխադրեն Ղեւոնդ արք. ի մարմինը:

Արդ, « Միացեալ »ին աջ թեւը — ռամկավար եւ հնչակեան — այս արտօնութեան համար գետնամած շնորհակալութիւն յայտնելով հանդերձ, կ'ուզէ որ եպիսկոպոսին մարմինը մնայ Նիւ Եորք, եւ թաղուի Ս. Խաչ Եկեղեցին, իբրեւ « մասուիճ » նուիրական »: (Պայքար):

« Ի՞նչ է այս զարմանալի թաֆուն միտքը », կը հարցնէ « միացեալ»ին ձախ թեւը, բոլշեւիկ «Բանւոր»ը:

Եւ պատասխանին ալ կուտայ տակաւ.

—«Դուբեանի մարմնի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ մէջ թաղելը եւ այդ եկեղեցին « սրբավայր »ի վերածելը նպատակ ունի, առաջին առթիւ, դանդաւածներու ուշադրութիւնը հեռացնել Խորհրդային Հայաստանէն, ուր բնականաբար պիտի երթար սպանուած Առաջնորդի մարմինին հետ նաեւ հաւատացեալներու համակրութիւնը: Մարմինը հոս պահելը լաւագոյն միջոցն էր վերջնական ուշադրութիւնը զրաղ պահելու:

Երկրորդ նպատակն է՝ հաստատել, ամրացնել նախապատրաստները՝ ըստեղծելով « սրբավայր » մը, ԹԱՓՈՒՄԸ ԱՐԻՒՆԸ ՎԵՐԱՅՆԵԼ. նախատրդամի եւ Հիմնել ՏԵՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑԹի ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ ԽՈՒՄԸ ՄԸ ԴԱՏԱՐԿԱՊՈՐՏ ԿՂԵՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ համար, որոնց մէկ մասը մինչեւ կոկորդը խրուած են Դուբեանի սպանութեան խնդիրներուն մէջ, ԻՆՉՊԷՍ ԵՒ ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԵՒ ՀՆՉԱԿԵԱՆ ԼԻՏԸՐՆԵՐՈՒ, ՈՐՈՆՔ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԶԱՆ ԹՈՇԱՆՆԵՐ ԿԱՊԱՀՈՎԵՆ ԻՐԵՆՑ ՀԱՄԱՐ: Այս կուսակցութեանց թերթերը արդէն սկսած են մաքեր պատրաստել այս ուղղութեամբ եւ թող ոչ ոք զարմանայ, երբ ռամկավար եւ հնչակեան անհատներէ ու մանաւանդ «հանրագրութիւններ » եւ «ժողովրդական» պահանջներ սկսին հրատարակուիլ այդ թերթերուն մէջ, Դուբեանի մարմինը հոս պահելու պահանջով »:

Այս դեռ ոչինչ: Զախ թեւին հովանաւորը, Չ՞ոկր, գաղտնի շրջաբերական մը ուղղելով իր մտանճիւղերուն, կ'ուզդարարէ. (10 փետր.):

— « Պայքար » թերթը ոճիրը կը « վերածէ » օր մը կրօնականի, օր մը քաղաքականի, օր մը ազգայինի, օր մը եկեղեցականի եւ իր յարախաղաղութեամբ կ'աշխատի չվոթեցնել դանդաւածները եւ «արմատական » խօսքերով կ'ուզէ իր ազդեցութիւնը պահել դանդաւածներու վրայ:

Անոնք նախ « ուզեցին » Դուբեանի մարմինը Ս. Հայաստան փոխադրել եւ իրր արտօնութիւն եկաւ, հոս պահելու միտք կը պատրաստան: Անշուշտ մարմինը հոս լաւագոյն կրնան չհաղորդակցել, եւ ժողովուրդի ուշադրութիւնը Ս. Հայաստանէն չեղեցնել »:

Եղա՞ծ բան է որ խօսքի տակ մնան « ճակատ »ին միւս ասպետները, այ թէ սոցիալ դեմոկրատ:

Այդ մասին ուրիշ անգամ:

Վ.Ա.Հէ

Ի ՊԱՏԻՒ ՓՐՈՖ. ՆԻՔՈԼԱ ԵՈՐԿԱՅԻ

Վերջերս Փարիզ հասաւ Փրոֆ. Ն. Եորկա, շարք մը ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար: Հայ Տնտեսական Կեդրոնի վարչութիւնը այս առիթէն օգտուելով, ընդունելութիւն մը սարքած է ի պատիւ մեծ ուսուցչապետին, որ ոչ միայն թանկագին ուսումնասիրութիւններ հրատարակած է Հայոց պատմութեան եւ մատենագրութեան մասին, այլեւ իրրեւ պետական մարդ եւ վարչապետ, կարելի աջակցութիւնը ընծայած է Ռումանիոյ հայ գաղութին:

Մեզի կը տեղեկացնեն թէ՝ Հայ Տնտեսական Կեդրոնին գրասենեակը տակաւին յարդարուած չըլլալով, ընդունելութիւնը տեղի պիտի ունենայ Սէվրի Մուրատեան վարժարանին մէջ, վաղը, կիրակի, կէս օրէ յետոյ ժամը 4ին:

Անշուշտ մեր հայրենակիցները պիտի փութան բազմութեամբ ներկայ ըլլալ այս ընդունելութեան, իրենց յարգանքը յայտնելու համար հայ ժողովուրդի մեծ բարեկամին:

Փրոֆ. Եորկա այս առթիւ բանախօսութիւն մը պիտի ընէ հայկական արուեստի եւ Ռումանիոյ հայ գաղութի մասին:

Մվ գնած էր այն դանակը
Որով սպանուեցաւ դատաւոր Փուէնս

Մինչ այս մինչ այն, քննութիւնները կը չարունակուին, երեւան հանելու համար դատաւոր Փուէնսի սպանութեան հեղինակները:

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, դատաւորը կը հետապնդուէր երկու անծանօթներու կողմէ, իր բնակարանին առջեւ, ինչպէս կը վկայեն դիչերապահը, որ իր տեսածները գրի առած է յուշատետրին մէջ, վերարուած 16 — 19, կը յայտարարէ թէ անծանօթներէն մէկը Սթավիցքիի գործին առթիւ բռնուած ամբաստանեալներէն մէկն է: Թերթերը կը գրեն թէ ակնարկուած անձը Սթավիցքիի քարտուղարն է, Ռոմանիենս, եւ թէ ան է գնած դանակը, «Օ-թէլլ» որ Վիլ»էն:

Լրտեսութեան խնդիրը եւ նոր գաղտնիքներ

Երկկ սկսաւ լրտեսութեան գործին առթիւ ձերբակալուած ամբաստանեալներու հարցաքննութիւնը: Առջի օր հարցաքննիչ դատաւորը խուզարկութիւն կատարել տուաւ Օր. Պալլա կամ Սկլմա Էնկլաւի բնակարանը: Երկար պրպտումներէ յետոյ, գտան գաղտնի գրդոցներ, որոնք տախտակներուն յարմարցուած էին պատուհաններով: Բանալի յետոյ, գտան լուսանկարչական գործիքներ որոնք անհետացած կը կարծուէին: Այս կինը փաստաթուղթերուն լուսանկարները հանելով, կը յանձնէր ուսուցչուհի Օր. Մէռմէի, որ արդէն ձերբակալուած է:

Պէյրութի ծանր արկածը

ՊԱՆԴՈԿ ՄԸ ԵՒ ՄՐՃԱՐԱՆ ՄԸ ՓԼԱՄ

Գրած էինք թէ խոշոր չէնք մը փլած է Պէյրութի բանուկ մէկ հրապարակին վրայ, աւերակներուն տակ թաղելով 30է աւելի մարդիկ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ ՏԵՐ ՅՕՐԻ ՍԻՒՆԻՈՆԻՆ

Մերկ ոտքերով մանկիկներ իրենց մայրերուն (որոնք ալ ոտքերնին կը քաշեն ու պահ մը կանգ կ՚առնեն) ետեւէն կ՚ընթանան, կ՚ուզեն հասնիլ անոնց, բայց չեն կրնար, ինկած կը մնան։ Մերթ ընդ մերթ կ՚ելլեն, կ՚ընկնին ու կը սկսին լալ։

— Մի՛ լար, որդեակ իմ, ասիկա մեր ծննդավայրն է։

Ասոնք Ռուսիոյ մէջ ծնած հայ մանուկներ են։ Ասոնք կը ճանչնան միայն Ռուսիան, ուր ծնած են։ Ասոնք կը կարծեն, որ ամբողջ աշխարհը Ռուսիա է։ Ասոնք կը կարծեն, որ ամբողջ աշխարհի մայրերը ռուսուհիներ են։ Ասոնք կը կարծեն, որ ամբողջ աշխարհի մայրերը կը խօսին ռուսերէն։

Իրիկուան ժամը 11ին (ը. թ.) ճամբան ելայ դէպի հասնելու համար Ցուշատեղ։ Ճամբան ինծի հետ ունէի ռուս ուսանող մը, որ ինծի հետ կը գար, որպէսզի ինծի ցոյց տայ ճամբան։ Ան ինծի հետ ունէր նաեւ ռուս ոստիկան մը։ Ոստիկանը ինծի հետ ունէր, որպէսզի ինծի ցոյց տայ ճամբան։

Ուսանողը ինծի հետ ունէր, որպէսզի ինծի հետ խօսի։

Ոստիկանը ինծի հետ ունէր, որպէսզի ինծի հետ խօսի։

Ես ինծի հետ ունէի ուսանողը եւ ոստիկանը, որպէսզի ինծի ցոյց տան ճամբան եւ ինծի հետ խօսին։

Ուսանողը ինծի հետ կը խօսէր, ոստիկանը ինծի հետ կը խօսէր,

ՀԱՅԿԱՁՈՐ ՄԻ ԿՈ ՅՈՒՐՔԱՆՉՅՈՒՐ

— ՕՕ —

Ամեն տարի մեր գյուղում ավելանում է ավտոմեքենաների թիվը։ Ոչ միայն կոլտնտեսությունները, այլև անհատ գյուղացիները ձգտում են ունենալ իրենց սեփական մեքենան։ Ավտոմեքենան մեր գյուղում դարձել է ոչ միայն տնտեսական, այլև կենցաղային անհրաժեշտություն։

Ավտոմեքենան ունենալ, սակայն, դեռ չի նշանակում ճիշտ օգտագործել այն։ Ավտոմեքենայի ճիշտ օգտագործումը պահանջում է ոչ միայն վարորդական հմտություն, այլև ավտոմեքենայի նկատմամբ խնամքոտ վերաբերմունք։ Ավտոմեքենան, ինչպես ամեն մի մեքենա, պահանջում է ժամանակին և որակյալ սպասարկում։ Ավտոմեքենան պետք է ունենա իր տերը, որը հետևի նրա վիճակին, ժամանակին կատարի նրա պարզագույն նորոգումները, ժամանակին լվանա, յուղի, ճիշտ պահի գարնանը և աշնանը։ Ավտոմեքենան պետք է ունենա իր տերը, որը հետևի նրա վիճակին, ժամանակին կատարի նրա պարզագույն նորոգումները, ժամանակին լվանա, յուղի, ճիշտ պահի գարնանը և աշնանը։

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՕՆ ԱՋԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՍԵՔԱՍՏԱՑԻ, ՄՈՒՐԱՏԻ

ՄԱՇՈՒԱՆ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. ԱՆԻԼՒՒ – ՊՈՒԱ ՓՈԼՈՆՊԻ ՄՈՒՐԱՏ ԽՈՒՄԲԻ

Եւ հովանաւորութեամբ՝ ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին Պուա Փոլոնպի Քաղաքացետարանի սրահին մէջ

1, Rue des Halles Bois-Colombes

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ ԵՒ Վ. ՇԱՄԲԱՐՋՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: կը մասնակցին՝ տիկին ԳԵՒՈՆԵԱՆ (երգ)։ ընկերակցուհեամբ՝ տիկ. ԱՆԱՀԻՏ ԽԼՐ-ՊԷԿԵԱՆի (դաշնակ): Օր. ՋԱՐՈՒՀԻ ՇԱՀՂԱՄԵԱՆ (ջուճակ): կ'արտասանէ ընկ. Մ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ եւլն.:

ՄՈՒՏՔ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Սէն Լազարէն առնել շոգեկառք եւ իջնել Պուա Փոլոնպի կայարանը:

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆրանսահայ կարմիր խաչի Իսիի մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ անդամուհիները այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին 253, rue Jean Jacques Rousseauի դարմանատունը: Բոլորին ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, կարեւոր օրակարգ:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՐԷ

Հայ կին մը (37 տարեկան) տնական աշխատանքներու համար, օրավարձքով կամ ամսականով: Դիմել՝ Պ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆի, 6, rue Blanqui, փարիզ (13):

Հրապարակային դասախօսական ժողով

կազմակերպուած՝ ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 7.30ին Պէլվիլի ծանօթ ժողովասրահին մէջ

120, Boulevard Belleville Métro Belleville

Դասախօսն է՝ Հ. ՍԱՀԱԿ ՏԻՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

(Տնօրէն Մէվոի Մխիթարեան վարժարանին)

Նիւթը՝ «ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՆ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ»

Կ'առնեսպասէ՝ Հ. Կ. եւ Մ. Միութեան Նախագահ Դոկտ. Տ. ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ

Մուտքը ազատ է: Հանդէսը կը վերջանայ ժամը 10ին:

ՆՈՒՀԱՏԱԿ ԴՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ՕԳՏԱՒԵՏՔԷ ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻՔԷՆ

Միայն 130 ֆրանք վճարելով անմիջապէս պիտի ստանաք ոչ միայն մեր հրատարակած *ՈՒՐԱԽ* հատորները, (*Ռ. Զարդարեան, Մելքոն Կիւրճեան, Գեղամ Տէր Կարապետեան, Գեղամ Բարսեղեան, Արփիար Արփիարեան, Գր. Զօհրապ, Տ. Զէօկիւրեան եւ Օհան Կաբո*) որոնց իրական արժէքն է 170 ֆրանք, այլ նաեւ՝

ԼԻԻՔՍԷՄՊՒՐԿԵԱՆ ՎԻՃԱԿԱԶԱՆՈՒԹԵԱՆ

մէկ տոմսակ, որուն արժէքն է 36ֆ լսն. Ֆլսն: Վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ՝

ՄԱՐՏ 26ին ԼԻԻՔՍԷՄՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

Բացի ԵՐԵՔ մեծ պարգեւներէն, *4 միլիոն. մէկուկէս միլիոն եւ մէկ միլիոն պէլճիական ֆրանք, կան նաեւ 2500ի մօտ ուրիշ մեծ ու փոքր* պարգեւներ: Փութացէք այժմէն ո եւ է ձեւով ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ 20:

130 ՖՐԱՆՔ դրկել մեր հասցէին՝ **M. Barsamian**

121 Rue Marcadet. Paris (18)

Եւրոպայի Հայկական մեծագոյն գրատունը

Գրատուն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur - le - Prince, Paris (5e) Métro: Odéon Tél. Danton 88 — 65

Հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւլն. ամէն տեսակ գրքեր

Արդիական կազմատուն: Տպագրական գործեր:

Աշխարհի բոլոր կողմերէն ճաշած ապսպրանքները կը կատարուին արագ եւ խղճամիտ կերպով:

ԵՄԻՍԱՔ ՂԱՋԱՐԵԱՆ

(Dr. ès Sciences)

5, rue Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. Հեռ. Kléber 78-21

Դիմեցէք ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդներու, ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման, նաթիւրալիզասիոնի, Ամերիկա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխադրութեան, կալուածական գործողութիւններու եւլն.ի համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրը ժամը 10—12:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահները՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) ճարսանեկան ճաշկերոյթներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.ի համար **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie*, K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie

ԾԱԽՕՐԻ Է

Մեկնումի պատճառով ծախու է ԿՕՇԿԱԿԱՐի խանութ մը իր բոլոր կազմածներով: Բնակութեան համար երկու սենեակներ: Շատ ցիւրաքանչիւր գին:

Դիմել՝ 29, Bld. de la Liberté, Lilas (Seine).

ԿՈՐՍՆԱՑԱ

— *Բագրատ Ճերմակեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Զուարթ Ճերմակեան որ երկու տարի առաջ կը գտնուէր Փարիզի արուարձաններուն մէջ: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝* Pakarad Djermakian, Armenian Couvent, Jerusalem, Palestin.

— *Պարգեւ Նաճարեան (Պազըր Մատէնցի) կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդին՝ Ղազար Նաճարեանը, որուն հետ Ֆրանսայէն քանի մը տարի առաջ կը թղթակցէր: Կը խնդրուի իմացնել ցառաջիկ:*

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Օրտուցի Յովհաննէս Թորոսեան, հօր անուն՝ Նշան, մօր անուն Իսկուհի Թորոսեան, եւ հօրեղբօրորդիս Նշան Թորոսեան, հօր անուն՝ կարապետ որոնք 1919ին Օրտուի որբանոցէն փոխադրուած են Պոլիս: Օրտուի մէջ Յովհաննէս կը տառապէր սէզքի ցաւէ եւ կը դարմանուէր բժշկիներու կողմէ:*

Իրենց Պոլիս փոխադրուելէն ի վեր որ եւ է լուր չունին իրենց մասին: Իրենց մասին լուր ունեցողներէն եւ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Անդրանիկ Թորոսեանի, St. Arroman par Mirande, Gers, France.

Փարիզ եւ արուարձանները

ՊԱՆԵՒՕ - ԲԱՇԱՆի «Արծիւ» ենթակոմիտէի հերթական ընդհ. անդամական դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԻՍԻ ԼԻ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Զաւարեան կոմիտէի դասախօսական ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր Շաբաթ երեկոյ Ակումբին մէջ: Կը դասախօսէ ընկեր Սեբժ Թորոսեան: Այս դասախօսական ժողովին կը հրաւիրուին մասնաւորապէս «Մուրատ» խումբի բոլոր ընկերները:

Գաւառ

ՊՈՄՈՆԻ (Մարսէյլ) Զաւարեան ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի ընկեր Հայկ Մէրէնկիւլեան: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՎԻՒՆի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Ապառաժ խումբի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հ. Ց. Դ. Խաժակ Ակումբին մէջ: Շատ կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր ընկերներէն ներկայ գտնուիլ ճիշտ ժամանակին, վերջացնելու համար մինչեւ ժամը 12ը:

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի «Վարուժան» խումբի ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական ժողովատեղիին մէջ:

ՊՈՒԻՎՈՒԱՐ ՕՍՏՈՒի (Մարսէյլ) Վռամեան ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ իր չորս խումբերը վաղը կիրակի ժամը 6ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՀԱՅ ԿՐԹ. ԵՒ ՀՐԱՏՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԺՈՂՈՎ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Սէն Լուի անդամները եւ համակիրները, այսօր Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8ին, տեղւոյն ծանօթ հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼ ՔԱՂԱՔԻ անդամները եւ համակիրները, վաղը, կիրակի, կէս օրէ յետոյ, ժամը 4ին, Քաֆէ Նօայլի յարակից ժողովասրահին մէջ:

Այս ժողովներուն ներկայ պիտի ըլլան Կեդրոնական Վարչութեան անդամները, ինչպէս եւ Գահիրէի Կեդր. Վարչութեան նախագահ

ԲԱԹԻՇԿ ՀԱՄՕ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Պէհէտտինն Շաքիր պէյ, կարնոյ եւ Կովկասի մէջ չորս հինգ ամսուան իր բնակութեան ընթացքին շատ մը ճշմարտութենէն վկայ եղած էր: Հայերու վերաբերումը Թուրքիոյ հանդէպ, ինչպէս նաեւ Ռուս բանակին իրենց օժանդակութիւնը, Պէհէտտին պէյի մէջ այն համոզումը գոյացուցած էին թէ՝ հարկ է ներքին թշնամիէն եւս վախնալ այնքան որքան արտաքին թշնամիէն: Ներքին Հայերը, հրոսակային կազմակերպութեամբ, կը ջանային մեր բանակին կռնակը վտանգել եւ անոր նահանջի գիծը կտրել: Ջեռք անցուած էին կարգ մը կարեւոր հրահանգներ որոնք յատուկ էին հայ էշէլոններուն: Այս հրահանգները, որոնք կը վերաբերէին հայ էշէլոններու ապագայ շարժումներուն եւ ամէն ինչ ամենամանրամասնօրէն կը բովանդակէին, մօտիկ կը հրատարակենք, նկատի առնելով կարեւորութիւնը: (ԽՄԲ. — Ինչպէս կ'երեւայ, Անդրանիկի «Մարտական հրահանգներ»ն որ թարգմաններ կամ յարմարցուցեր են, իրօք ճիշտ...):

« Մարտական խումբի ուժն ու կարողութիւնը կը կայանայ հետեւեալ պարագաներուն մէջ·—

« Մարտական խումբի առաջին պարտականութիւնն է միշտ պատրաստ գտնուիլ, երկրորդ պարտականութիւնը ըլլալ է իր ուժերը կարենալ պահպանել, իսկ երրորդ պարտականութիւնն է իր գործերուն ու շարժումներուն մէջ արագ շարժիլ, ու, միաճգամայն, իր կարգապահութիւնն ու կրթութիւնը անվթար պահել:

« Եթէ հրոսախումբը անկանոն գործեր ու շարժումներ կատարեն, թուրքերը կը յաջողին երեւան հանել անոնց շատ մը շարժումները: Որովհետեւ, անոնք մասնաւոր հրահանգներ ունին այս մասին: Հետեւաբար, հարկ է որ հրոսախումբի մարտական խումբերը այնքան շատ չյարգեն հին օրէնքները: Ահա այս պարագաները նկատի ունենալով կը հրաւիրենք հետեւիլ յետագայ թելադրութեանց·—

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

« 1·— Մարտական խումբերը պիտի շրջին գիշերը, իսկ իրենց ցերեկուան շարժումները պիտի յատկացնեն անբնակ ու ամայի վայրերուն: Օրինակ՝ անտառուտ տեղեր կարելի է շրջիլ: Միայն թէ, շարժիլ սկսելէ առաջ, հարկ է կատարելապէս համոզում գոյացնել թէ չէթէն չի հետապնդուիր հակառակ կողմէն: Այդպիսի շարժման մը պարագային, աւելի ապահով ըլլալու համար, գաղտնի ու մասնաւոր ճամբաներ պէտք է ընտրել եւ կամ ուղղակի որոշուած վայրը դիմելու է:

« 2·— Երբ չէթէն զառիվարները կ'իջնէ, յառաջ պիտի բշէ հետախուզական խումբ մը որ պիտի բաղկանայ 2 — 3 հայդուկներէ: Այս խումբը, որ ճամբորդ պահակ կամ հետախուզող թիւ կը կոչուի, բուն խումբէն որոշ հեռաւորութեամբ մը կը շարժի ու ապահովութեան տակ կ'առնէ այն վայրերը ուրկէ պիտի անցնի խումբը: Հրոսախումբը միայն այս կերպով դարանի մէջ չիյնար եւ իմէզիճը կը փրկէ:

«Երբէք պէտք չէ մոռնալ սա պարագան թէ թուրքերը չափազանց կարեւորութիւն կուտան դարանին:

(Շար.)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Պատերազմի սկզբնաւորութեան, երբ խնդրոյ առարկայ էր՝ Թշնամի հողերու վրայ մեր չէթէներուն գործունէութիւնը, ճիշդ կ'ըլլար Թէշքիլաթի ինքնագլուխ գործելը: Բայց, երբ կարելի չէր ըլլար Թշնամի հողերը գրաւած պահել, եւ, ընդհակառակն, Թշնամի ուժեր սկսեր էին մեր երկիրը մտնել, զինուորական տեսակէտէն ճիշդ չէր որ Թէշքիլաթը Մախսուսէն անկախ գործէր: Բանակին մտահոգութիւնն էր միջոցներ գտնել, Թշնամիին յառաջխաղացումը կասեցնելու համար: Առոր համար, պաշտպանութեան նոր գիծ մը կը պատրաստէր Տրապիզոնի չրջանին մէջ: Ամէն փաչան հոն հրամանատար, իսկ Քարա Վասըֆ պէյը սպայակոյտի նախագահ նշանակած էր: Անոնք երբ կ'աշխատէին պաշտպանութեան նոր գծին համար, բնականաբար չէին կրնար արտօնել որ իրենց առջեւ պատկին անզլուխ չէթէները:

Հետեւաբար, Քարա Վասըֆ պէյ, ձեռքի տակի չէթէները կարգի ու կանոնի դրած եւ զանոնք բերած էր բանակին համար գործածելի վիճակի մը: Ամէն բանէ առաջ՝ Թէշքիլաթը Մախսուսէի Իհթիմանի թեւին տէր եղած էր 10րդ գօրաբանակը: Ինչպէս դրեցինք ակէ առաջ, Թէշքիլաթը Մախսուսէն բանակին հետ կը յարաբերէր Թէշքիլաթի Ջոկատներու հրամանատար Մալիա պէյի միջոցաւ: Հիլմի պէյ, չհանդուրժելով ասոր, չարունակարար կ'ըսէր·

« Ջիղերուս կը դպի այն պարագան որ Թէշքիլաթը Մախսուսէն կը նկատուի իբրեւ Ջոկատ: ԵԹԷ վերադառնաք առանց բարելաւելու այս վիճակը, զուր եկած պիտի ըլլաք: ԵԹԷ չբարելաւէք, ես պիտի չկարենամ պատերազմի ճակատ խաղալիկ դառնալ եւ պիտի վերադառնամ :»

Ասոր նման հետապիրներ կը տեղացնէր Պէհէտտին Շաքիր պէյ: Այդ միջոցին, Թէշքիլաթը Մախսուսէի բոլոր Ջոկատները, ռուս յարձակումներուն առջեւ, հաւաքուած էին Մելօ:

Հոն կը գտնուէր նաեւ Հիլմի պէյ, որ հետագրով մը ուղղուած՝ Պէհէտտին պէյի, կրկին կը յիշեցնէր թէ՝ այդ խնդիրը պէտք է Պոլսոյ մէջ լուծել: Բայց, Թէշքիլաթը Մախսուսէն այլեւս բոլորովին ուրիշ ձեւ էր ստացած: Բէմալ պէյ, վերջին կռիւներուն եւս մասնակցելէ յետոյ, արտօնութիւն առած եւ մեկնած էր Պոլիս: Որովհետեւ, Արտահանի մէջ փամփուշտ մը վիրաւորած էր իր ոտքը եւ մեծ ցաւ պատճառած էր, ու կ'ներքեւ զարմանուելու: Շաքիր Նիազի պէյը եւս, որ Թէշքիլաթը Մախսուսէի մէջ տօքթ. Պէհէտտին Շաքիր պէյի օգնականն էր եւ մինչեւ վերջին օրերը Արդուին կը մնար, բժշկական տեղեկագիր մը առած եւ Մարաշ մեկնած էր, օգափոխութեան համար: Իսկ Տօքթ. Պէհէտտին Շաքիր պէյ, Պոլսոյ մէջ, որոշած էր այլեւս հրաժարիլ Թէշքիլաթ Մախսուսէի արտաքին թշնամիներու վերաբերեալ գործերէն, եւ զբաղիլ երկրին ներքին թշնամիներով:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐԸ

Պէհէտտին Շաքիր պէյ, կարնոյ եւ Կովկասի մէջ չորս հինգ ամսուան իր բնակութեան ընթացքին շատ մը ճշմարտութենէն վկայ եղած էր: Հայերու վերաբերումը Թուրքիոյ հանդէպ, ինչպէս նաեւ Ռուս բանակին իրենց օժանդակութիւնը, Պէհէտտին պէյի մէջ այն համոզումը գոյացուցած էին թէ՝ հարկ է ներքին թշնամիէն եւս վախնալ այնքան որքան արտաքին թշնամիէն: Ներքին Հայերը, հրոսակային կազմակերպութեամբ, կը ջանային մեր բանակին կռնակը վտանգել եւ անոր նահանջի գիծը կտրել: Ջեռք անցուած էին կարգ մը կարեւոր հրահանգներ որոնք յատուկ էին հայ էշէլոններուն: Այս հրահանգները, որոնք կը վերաբերէին հայ էշէլոններու ապագայ շարժումներուն եւ ամէն ինչ ամենամանրամասնօրէն կը բովանդակէին, մօտիկ կը հրատարակենք, նկատի առնելով կարեւորութիւնը: (ԽՄԲ. — Ինչպէս կ'երեւայ, Անդրանիկի «Մարտական հրահանգներ»ն որ թարգմաններ կամ յարմարցուցեր են, իրօք ճիշտ...):

« Մարտական խումբի ուժն ու կարողութիւնը կը կայանայ հետեւեալ պարագաներուն մէջ·—

« Մարտական խումբի առաջին պարտականութիւնն է միշտ պատրաստ գտնուիլ, երկրորդ պարտականութիւնը ըլլալ է իր ուժերը կարենալ պահպանել, իսկ երրորդ պարտականութիւնն է իր գործերուն ու շարժումներուն մէջ արագ շարժիլ, ու, միաճգամայն, իր կարգապահութիւնն ու կրթութիւնը անվթար պահել:

« Եթէ հրոսախումբը անկանոն գործեր ու շարժումներ կատարեն, թուրքերը կը յաջողին երեւան հանել անոնց շատ մը շարժումները: Որովհետեւ, անոնք մասնաւոր հրահանգներ ունին այս մասին: Հետեւաբար, հարկ է որ հրոսախումբի մարտական խումբերը այնքան շատ չյարգեն հին օրէնքները: Ահա այս պարագաները նկատի ունենալով կը հրաւիրենք հետեւիլ յետագայ թելադրութեանց·—

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

« 1·— Մարտական խումբերը պիտի շրջին գիշերը, իսկ իրենց ցերեկուան շարժումները պիտի յատկացնեն անբնակ ու ամայի վայրերուն: Օրինակ՝ անտառուտ տեղեր կարելի է շրջիլ:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԽԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ 25 ՄԱՐՏ DIMANCHE 25 Mars 1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2454

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼԵՐԱՆ ԵՒ ԴԱՇՏԻ ՋԱԻԱԿՆԵՐԸ

Ծաղկազարդի այս Ծիծղուն կիրակին — այսպիսի կիրակի մը — մեր պարտականութիւնը պիտի ըլլար բուռ մը ծաղիկ տանիլ հողվրաիք, եւ ցանել հոդակոյտ հոդակոյտ։

Բայց, ո՞ւր են այդ հոդակոյտերը։

Ո՞ւր ինկան, ո՞ր լերան, դաշտին, ձորին, պետին, անապատին կամ խարոյկին մէջ չիջեցան մեր մեռելները յայտնի թէ անյայտ..

Աւանդութեան Աստուածը մէկ տղայ ունէր, եւ ան ալ գիտէր թէ յարութիւն պիտի առնէ մահուընէն երեք օր յետոյ։

Մեր մեռելները ոչ միայն գիտէին թէ ամէն ինչ կը վերջանայ գերեզմանէն անդին, այլ գերեզման ալ չունեցան։

Եւ մենք որ կ'ապրինք, մենք ալ չգիտէ գիտնանք թէ ո՛վ ուր ինկաւ։ Ինչպէս չգիտցանք եւ չպիտի գիտնանք թէ ո՛րն է բուն թիւը զոհերուն...

Ջունեալով միջոց պարբերաբար ուխտի երթալու եւ ծաղիկ ցանելու, վշտի եւ ներչնչման ծաղիկներ քաղելու, ահաւասիկ, այս պողոտաներուն վրայ, մեր մխիթարութիւնը կը փնտռենք յիշատակի տօներու մէջ,— երեկոյթ, ցերեկոյթ, երգ, նուագ, ճառ, կեցցէ եւ ծափ...

Անչուշտ, քանի մը ժամուան համար։

Ո՛ր եւ է գաղութի ո՞ր սրահը պիտի կրնար կատարել պարզ հոդակոյտի մը դերը, փոսը փորող բրիչին պէս փորփրելով մեր սիրտն ու հոգին, որպէսզի արմատ բռնէին վշտի եւ ներչնչման ծաղիկները։

Եւ սակայն, անհրաժեշտ են, անհրաժե՛շտ են այս պզտիկ մխիթարութիւնները ալ,— յիշատակի տօն — այս պողոտաներուն վրայ եւ այլուր, ո՛ր եւ է սրահի կամ տաղաւարի մէջ։

Անոնք ալ մաս կը կազմեն մեր ինքնապաշտպանութեան ազդակներուն, իբրեւ արձարձում։

Մենք ինչո՞վ պիտի դիմանայինք համայնակուլ յորձանքին, հարթիչ գլանին եւ այն ակնախտիղ հրապոյրներուն որ կը թմրեցնեն ոչ միայն աչքերը, այլ եւ ոտքերը։

Ի՞նչպէս պիտի կրնայինք մեր պատմութեան, նոյն իսկ մեր գոյութեան կապել այն սերունդը որ կը մաշի արդէն եւ այն որ պիտի հասնի, կը հասնի...

Այդ մտահոգութեամբ է որ, այսօր, Պուա Քոլոնպի մեր տիքաքը տարբեր են յիշատակի տօն մը, Սեբաստացի Մուրատի մահուան 15ամեակին առթիւ։ (Կանխելով բուն թուականը)։

Մուրա՞տ ... Բայց կարելի՞ է երկու խօսքով եւ հեւ ի հեւ պատկերացնել այդ անունին դէմքը, յեղափոխական յանդգնութեան, վճռակամութեան եւ անձնուիրութեան մարմնացումը։

Մէկ խօսք միայն,— գիւղի, լերան եւ դաշտի զաւակն էր Մուրատ, հարազատ ծնունդը հայկական միջավայրին։ Եւ ատով իսկ՝ արի եւ առաքինի։

Եւ երբ աւելցնենք թէ Մուրատը գրոց – բրոց չէր, տուած կ'ըլլանք, նաեւ, ամէնէն արտայայտիչ գիծը իր անկեղծութեան, քաջութեան եւ մեծութեան։

— «Դէ՛, մենք ուսում չունինք, ժողովուրդի տգէտ զաւակ ենք, ուրեմն չպիտի ըսէին թէ կռուեցէք, մեր ռազմանիւթը եւ օգնութիւնը կովկասէն շուտով կը հասնի· այլ պիտի ըսէին,— Սիբելի հայրենակիցներ, մեր ամբողջ ուժը այս ուխ պէրտանկան է (հրացան), եւ ձեր մօտ եղած հրացանները «չալմաչիլի»ները։ Մենք ոչ միայն այս ուխ պէրտանկայով չենք կրնար դիմադրել թուրք կանոնաւոր բանակին եւ բիւրտ խուժանին, այլ եւ 800 պէրտանկայով ալ չենք կրնար դիմադրել, եթէ երբեմ պատեհ առիթ չընծուի»։

Ձէ՞ք ընդունիր թէ այսօր իսկ, երեսուն – քառասուն տարի յետոյ, մենք տասնապատիկ աւելի արժանի ենք լերան եւ դաշտի զաւակներու այս կոպիտ այլ իսկապէս յեղափոխական աստին։ Եւ կարօտ՝ անոնց սուր նայուածքին ու ինքնատոյտ, անարուեստ խմաստութեան։

Ցիշատակի տօները կը ծառայեն իրբեւ վառարանութիւն մարտական առաքինութեանց եւ արդար հպարտութեան։

Անարդարութի՞ւն է պահանջել որ անոնք, այդ պարբերական տօները, միեւնոյն ատեն ծառայեն իրբեւ մղիչ ուժ՝ կրկին եւ կրկին կարդալու, սերտելու եւ վերլուծելու բուն խմաստութեան դիրքը,— հարազատ ձայնը լերան եւ դաշտին, չիտակ առաջնորդը ազատագրական պայքարին, որ չատ ու չատ եղծուեցաւ գիրքերով եւ թխածոյ գիտելիքներով։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋԱՓՈՆ ԿԸ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒԻ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ՄԱՐՏԱՆԱՒ ՊԻՏԻ ՇԻՆԷ, 100 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ ԴՐԱՄ ՊԻՏԻ ՏԱՅ ԵՒ... ՀՈՂ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՅ

Լոնտոն հասած լուրերու համաձայն, Ճափոն դարձեալ յաջողած է յաղթել Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն, առեւտրական ձեռնարկներ ապահովելով Թուրքիոյ մէջ։

Այսպէս, կը հաւատան թէ Թրքական նոր մարտանաւերուն չինութիւնը յանձնուած է կամ պիտի յանձնուի Ճափոնի։ Համաձայն կազմուած ծրագրին, Ճափոն պիտի չինէ երկու յածանաւեր՝ 10,000 թոն տարողութեամբ, չորս թորփիլահալածներ, չորս սուզանաւեր եւ երկու եղերապահ նաւեր, ինչպէս եւ շարք մը փոքր նաւեր։ Այս չինութեանց համար Ճափոն Թուրքիոյ պիտի տրամադրէ 100-միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը, որուն հարիւրին 80ը պիտի ծախսուի Ճափոնի մէջ։

Այս փոխառութեան դիմաց, Թուրքիա Ճափոնական ընկերութեան մը վարձու պիտի տայ 100,000 քառակուսի արտաւար տարածութեամբ հող, Անատոլուի մէջ, բամպակ եւ պտուղ մշակելու համար։ Ասիկա պիտի ըլլայ ուղղակի հարուած մը՝ Եգիպտոսի եւ աստիճան մըն ալ Հնդկաստանի անգլիական շահերուն։

Էնկիւրիի անգլիական դեսպանատան առեւտրական կցորդը Լոնտոն եկած է, խորհրդակցելու համար Ճափոնի այս մրցակցութեան մասին, որ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ։

Երկու ներսփոխան եւ երկու ծերակուտական ուս կ'իյնան սեւ ցանկին մէջ

ՈՒ՞Ր ՊԻՏԻ ՅԱՆԳԻՒ ՍԹԱՎԻՑԿԻԻ ԳԱՑԹԱԿՂՈՒԽԹԵԱՆՑ ՀԱՆԴՈՑՑԸ...

Մարհրդարանական քննիչ յանձնաժողովը դատական նախարարին յղեց երկու ծերակուտականներու եւ երկու ներսփոխաններու վկայութիւնները, իրարկին օրինական գործողութիւններ կատարելու համար։

Ասոնք են,— ներսփոխան Կասթօն Իւլէն, (նախկին խորհրդական պատեհրազմական նախարարութեան), Լուի Փրուսթ, ծերակուտականներ Փիւի եւ Ժան Դոմէն։ Դատական նախարարը ընդհ. դատախազին յանձնեց թղթա – ծրարը որ իր կարգին պիտի հաղորդէ հարցաքննիչ դատաւորին։ Եթէ այս վերջինը տեղեկութեան հիմքեր գտնէ, պիտի պահանջուի եւ առնել չորս մեղադրեալներուն խորհրդարանական առանձնաշնորհը, որպէսզի կարելի ըլլայ հարցաքննել։ Եթէ այդպիսի պահանջ մը դրուի, ներսփ. ժողովը բացառիկ նիստ պիտի գումարէ, որոշում տալու համար։

Քննիչ յանձնաժողովին մէջ տաք վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան այս չորս անձերու մասին։ Ոմանք գիտել կուտային թէ ուղղակի ամբաստանութիւն մը չկայ անոնց դէմ, թէեւ իրենց իսկ վկայութիւնները կը հաստատեն թէ յարաբերութիւններ ունէին Սթավիցքիի հետ։

Հետապնդումներ զօրավարին եւ բժիշկ Ֆ.ի դէմ

Իբրեւ հետեւանք նախընթաց օր կատարուած խուզարկութեանց, հարցաքննիչ դատաւորը որոշեց հետապնդումներ կատարել Զօր. Պատի որ Ֆուռթուի եւ բժիշկ Ֆ.ի դէմ։

Առաջինը Սթավիցքի ընկերութեանց վարչական խորհուրդին անդամ եղած ըլլալով, կ'ամբաստանուի իր քաղաքական ազդեցութիւնը չարաչար գործածած ըլլալու միջոցով։ Ինչպէս գրած էինք, խուզարկութեանց ատեն բազմաթիւ կարեւոր թուղթեր գտնուեցան իր բնակարանին մէջ։ Երկրորդ ամբաստանութիւնը՝ անձնասիրի մը դէմ՝ այն է թէ սուտ վկայագիրներ տրուած են Սթավիցքիի առողջական վիճակի մասին, դատական հետապնդումէ փրկելու համար զայն։ Այս կասկածը ուղղուած է Տօքթ. Վաչէի դէմ, որ 25,000 ֆրանք ստացած էր Սթավիցքիէն։

Ինչպէս կը յիշուի, բժիշկին անունը խառնուած է նաեւ երեսփոխան Կալմոյի հետ։

Այս երեսփոխանը մեռաւ խորհրդարանի պարապմունքներու մէջ եւ կը կարծուի թէ Սթավիցքին ոսկանել տուած է, սիրային եւ դրամական պատճառներով։ Տիկին Կալմօ լրագիրներէն իմացած ըլլալով այս նորութիւնը, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ մամուլին.

— « Ես երբեմ չէի գիտեր թէ ամուսինս առեւտրական կապեր ունի Սթավիցքիի հետ։ Ամէն պարագայի մէջ, ես երբեմ անձամբ տեսած չեմ Սթավիցքին։ Միշտ զուրգուրանքով կը պահեմ կարգ մը փաստաթուղթեր՝ կալմոյի մահուան մասին։ Մերժեցի զանոնք յանձնել նոյնիսկ հաշտարար դատաւորին, երբ եկած էր պահանջելու։ Թուղթերուն մէջ կը գտնուի Տօքթ. Փառիի տեղեկագիրը որ կտոր կտոր եղած էր, բայց ես կրցայ փակցնել եւ վերակազմել։ Այդ տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ ամուսինս ադիքը այրած էր մէկ մերքր երկայնութեամբ, շատ զօրաւոր թոյնի մը հետեւանքով։ Կալմոյի մահէն յետոյ Քայէնի խաղաքաղաքը շատ կարեւոր թուղթեր զրկեց իմ հասցէիս, բայց երբեմ ձեռքս չհասան։ 1926ին, երբ ամուսինս Փարիզ էր, մեր տունը եկաւ Տօքթ. Վաշէ։ Ջղագրգիռ վիճակ մը ունէր։ Ուզեց ամուսինս սենեակը երթալ, ծրար մը առնելու համար, ուր իսկ յանձնարարութեամբ։ Սենեակը տակնուվրայ ըրաւ եւ բան չգտաւ։ Ցետոյ երթալ գնաց ակներեւ դժգոհութեամբ։ Տօքթ. Վաշէ դղեակին մէջ էր տակաւին, երբ հեռագիր մը ստացայ ամուսինէս որ բացարձակապէս կ'արգիլէր ո՛ր եւ է բան յանձնել բժշկին։ Ես համոզուած եմ թէ ամուսինս թունաւորուած է։

Սուրիա-Պարսկաստան երկաթուղին

Փարիզէն Պէյրութ եւ յետոյ Հալէպ գացած է երկաթուղիներու Ընկերութեանց ներկայացուցիչը, Պ. Պուրժուա։ Անկէ պիտի անցնի Նըսէպին՝ ուսումնասիրելու համար Սուրիայէն Պարսկաստան երկարելիք երկաթուղիին հնարաւորութիւնները։

Պ. Պուրժուա լրացնելէ վերջ իր ուսումնասիրութիւնները, պիտի դառնայ Ցրանսա, ներկայացնելու համար իր տեղեկագիրը։ Լաւատեղեակ շրջանակներ կը հաւատան թէ շինութիւնները կը սկսին յառաջիկայ մայիսին։ Մօտերս երկրաչափներու խումբ մը պիտի ճշդէ շոգեկառքի անցնելիք ճամբան եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ։

ՄՈՒՐԱՏ (Խրիմեան, Սեբաստացի)

(Հերոսին մահուան 15ամեակին առթիւ յիշատակի տօն մը կը կատարուի այսօր, Պուա Քոլոնպի մէջ։ Մանրամասնութիւնները տեսնել Դ. էջ)։

Շոթանի Հարցաքննութիւնը

Քննիչ յանձնաժողովը ուրբաթ օր լսեց նախկին վարչապետ Շօթանը եւ Ապահովութեան Տեսուչը, Թոմէ։

Հարցաքննութիւնը սահմանափակուեցաւ խաղարանները մանելու համար Սթավիցքիի տրուած նոր արտօնութեան վրայ։ Նախկին վարչապետը, որ այն ատեն նիրքին նախարար էր, նոր բան մը չաւելցուց իր առաջին յայտարարութիւններուն վրայ։ Պատմեց թէ Ապահովութեան Տեսուչը (Թոմէ) իրեն հաղորդած էր որ « Լա Վոլոնթէ »ի անօրէնը միջնորդած է ի նպաստ Սթավիցքիի, հետեւաբար արտօնագիրը տրուեցաւ։ Աստուածանեցաւ թէ գիտէր որ իր նախորդը, Ալպէր Մահիէօ արտօնագիրը ստորագրած, բայց գարակը նետած էր։ Աւելցուց թէ ինք չէր գիտեր որ գաղտնի ոստիկան մը ուժգնօրէն խնդրած էր չտալ այդ արտօնութիւնը։

Ապահովութեան նախկին տեսուչն ալ կրկնեց իր առաջին յայտարարութիւնները։

Մնիւնոյն նիստին մէջ էր որ լսուեցաւ ծերակուտական Օաէն, որ խոստովանեցաւ թէ կը ճանչնար «պարոն Ալէքսանդրը», թէ ան միշտ քաղաքական եւ ընտանիքներու, նոյնիսկ նախկին նախագահ Միլլըրանի անունը կուտար, չյաջնելու համար։ Քննիչներէն մէկը դիտել տուաւ թէ Պ. Օաէն 1933 նոյեմբերին այցելած է եղմական նախարարին, միջնորդութիւն մը կատարելու համար, ի նպաստ հունգարական պարտաթուղթերուն, ընկերակցութեամբ ամբաստանեալ փաստաբան Կոլիէի, թէ ինքն ալ փաստաբանը եղած է երեսփոխան Կալմոյի եւայլն։ Իր պատասխանները գոհացում չտուին քննիչներուն։

Ցրանսա կը մերժէ Գերմանիոյ վերազինումը

Ցրանսական կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ իր վերջին դաշնուցագիրը, իբրեւ պատասխան անգլիական դաշնուցագրին։

Այս պատասխանն ալ բան մը չի փոխեր կացութենէն։ Ցրանսա կը յայտարարէ թէ պատրաստ է ստորագրելու զինաթափութեան պայմանագիր մը, բայց բոլորովին կը մերժէ կրճատել իր սպառազինութիւնները, երբ Գերմանիան վերազինման ճամբան բռնած է։

Ծանուցագիրը չատ երկար է եւ հաշտարար, բայց վճռապէս կը պնդէ Ցրանսայի տեսակէտներուն վրայ։ Պատրաստակամութիւն կը յայտնէ համաձայնելու Գերմանիոյ հետ, բայց չընդունիր որ Գերմանիոյ հրաժարումը Ազգերու Դաշնակցութենէն՝ պատրուակ ծառայէ նոր իրաւունքներ տալու Գերմանիոյ, միեւնոյն ատեն նոր զոհողութիւններ պահանջելով Ցրանսայէն։ Այս առթիւ ծանուցագիրը կը յիշեցնէ թէ՝ ամէն անգամ որ Ցրանսա նոր զոհողութիւն մը կ'ընէ, դաշնագրի նոր բռնաբանում մը տեղի կ'ունենայ։ Ցրանսական տեսակէտով, կարեւորը պարզ խորհրդակցական դաշինք մը չէ, այլ ընդհանուր համաձայնութիւն մը որ պարունակէ վերջնական պատիժներ՝ պայմանագիրը խախտողներուն դէմ։ Այդպիսի համաձայնութեան մը չնորհիւ, երբ որ եւ է վտանգ սպառնայ պետութեան մը ապահովութեան դէմ, պետութիւնները պիտի կրնան հաւաքաբար միջոցներ ձեռք առնել յանցապարտ ազգին դէմ։ Այդ հաւաքական ձեռնարկը աւելի զօրաւոր պիտի ըլլայ, եթէ պայմանագրի խախտումը վերածուի յարձակման։ Վերջապէս, Ցրանսա նորէն կը յիշեցնէ թէ այս բոլոր տնօրինութեանց միակ ազդու օրհանը Ազգերու Դաշնակցութիւնն է, հետեւաբար, եթէ Գերմանիան անկեղծ է, լաւագոյն ապացոյցը այն պիտի ըլլայ որ վերադառնայ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ։ Այդ վերադարձը պիտի հարթէ ճամբան։

Ծանուցագիրը նորէն կը յիշեցնէ թէ Ցրանսա չատոնց ապացուցած է իր ուղղամտութիւնը, 1920էն մինչեւ 1932 հարիւրին 66 կրճատելով զինուորական ծառայութիւնը, հարիւրին յիսուն՝ բանակին զօրաբաժիններէն, հարիւրին քսանեւհինգ՝ զինուորներու թիւը, իսկ զինուորական ծախքերէն զեղչած է 2,500,000,000 ֆրանք, 1932 — 1933ին։

Գործադուլի սպառնալիք Ամերիկայի մէջ

Քանի մը օրէ ի վեր, նախագահ Րուզվելթի գերագոյն ճիգերը կը թափէ, կանխելու համար վիթխարի գործադուլ մը։ Ինքնաշարժի 250,000 բանուորներ վերջնագիր տուած են։ Բանակցութեանց ընթացքին Տիթրոյթի գործարանատէրերը յայտնեցին թէ պատրաստ են հին աշխատավարձքը պահելով, շաբաթական աշխատանքը իջեցնել 36 ժամուան։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶԻԶ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայ, չէ՞ որ մի ոտ մի դող կը դառնայ ամսուն մի ու ամբողջ տունդ ու ընտանիքդ ու ազգդ ու հայրենիքդ ալ կը դողայ։ Ինչո՞ւ ես ասանկ ըլլալու կը դատապարտուիս։ Ինչո՞ւ ես ասանկ ըլլալու կը դատապարտեն ուրիշները քեզ։ Ինչո՞ւ ես ասանկ ըլլալու կը դատապարտեն քեզ ուրիշ ազգերն ալ

Պատկան հիարտեր
Բ. Յուրատիկեան

oooooo

Ջ. Յուրատիկեան 1932ի Փետրուարին Պոլսոյ մէջ հրատարակուած «Ծաղիկ» հանդէսին մէջ հրատարակեց Պատկան հիարտերի հետ ունեցած իր հարցազրոյցը։ Ներկայացնելով Պատկան հիարտերի անձնաւորութիւնը, Յուրատիկեան կ՚ըսէ, թէ ան «Ամերիկահայ գրականութեան ամենէն ուժեղ տաղանդներէն մէկն է, որ ամերիկեան կեանքի ներսէն կը գրէ, ամերիկեան կեանքի համար եւ ամերիկեան կեանքի մասին»։ Ան կը նշէ, որ Պատկան հիարտեր ծնած է Ամերիկա, ուր ալ ստացած է իր կրթութիւնը։ Ան կը գրէ նաեւ, որ Պատկան հիարտեր ամերիկեան կեանքի մասին գրած է «Ամերիկեան կեանքի պատմութիւն» մեծ հատորը, որ կը պարունակէ 1500 էջ։ Ան կը գրէ նաեւ, որ Պատկան հիարտեր ամերիկեան կեանքի մասին գրած է նաեւ «Ամերիկեան կեանքի պատմութիւն» մեծ հատորը, որ կը պարունակէ 1500 էջ։

Ի միջի այլոց, Ջ. Յուրատիկեան կը գրէ, որ Պատկան հիարտեր «Ամերիկեան կեանքի պատմութիւն» մեծ հատորին մէջ ամերիկեան կեանքի մասին գրած է «Ամերիկեան կեանքի պատմութիւն» մեծ հատորը, որ կը պարունակէ 1500 էջ։ Ան կը գրէ նաեւ, որ Պատկան հիարտեր ամերիկեան կեանքի մասին գրած է «Ամերիկեան կեանքի պատմութիւն» մեծ հատորը, որ կը պարունակէ 1500 էջ։

Ջ. Յուրատիկեան կը գրէ նաեւ, որ Պատկան հիարտեր

ՄԱՏԱՄ ԱԹՃԵԱՆ ALIMENTATION GÉNÉRALE

9, rue des Fêtes, Paris. Tél. Combat 12-02 *Մերթ՝ Փլաս տէ Ֆէթ:*

ԱՐՒԻՒԼԵԱՆ եւ ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ամենալաւ տեսակի նպարեղէններ ամենաժամանակ գիներով: Անթերի մաքրութիւն եւ արագ սպասարկութիւն: Ուղղակիօրէն՝ ապրանքը կը յանձնուի բնակարանը:

Այցելեցէք անգամ մը տեւական յաճախորդ դառնալու համար: Բոլոր գնումներուն կուտանք նուէրի դրոշմաթուղթ:

"ՁԻՐԱԿ,, ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Téléphone: Prov. 38-63 *26, RUE TRÉVISE, PARIS (9)*

Ինչպէս ամէն տարի այս տարի եւս ունինք ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ

Միակ կեդրոնատեղին եւ ամենամեծ մթերանոցը արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր նպարեղէններու:

Ստացած ենք պարսկական *ՄԱՏՐԻ* բրինձը:

Livraison à Domicile

ՅԻՇԱՏԱԿԻ ՏՕՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍ ՍԵԲԱՍՏԱՑԻ ՄՈՒՐԱՏԻ

ՄԱՀՈՒԱՆ 15ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Նախաձեռնութեամբ Հ· Ց· Դ· ԱՆԻԷՒ – ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄՈՒՐԱՑ ԽՈՒՄԲԻ

եւ հովանաւորութեամբ՝ ՎԻՇԱՊ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

Այսօր, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին Պուա Քոլոնպի Քաղաքապետարանի սրահին մէջ

1, Rue des Halles Bois-Colombes

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՇԱՒԱՐԾ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿԵՐՆԵՐ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ ԵՒ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Դեղարուեստական Ցոխ բաժին: կը մասնակցին՝ տիկին *ԳԵՒՈՆԵԱՆ* (երգ) ընկերակցութեամբ տիկ. *ԱՆԱՀԻՏ ԽԷՐՊԻԿԵԱՆի* (դաշնակ): Օր. *ԶԱՐՈՒՒՀԻ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ* (ջութակ): կ'արտասանէ ընկ. *Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ* եւլլն.:

ՄՈՒՏՔ՝ 3 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՀԱՂՈՐԴ. ՄԻՋՈՑՆԵՐ.— Սէն Լազարէն առնել շոգեկառք եւ իջնել Պուա Քոլոնպի կայարանը:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

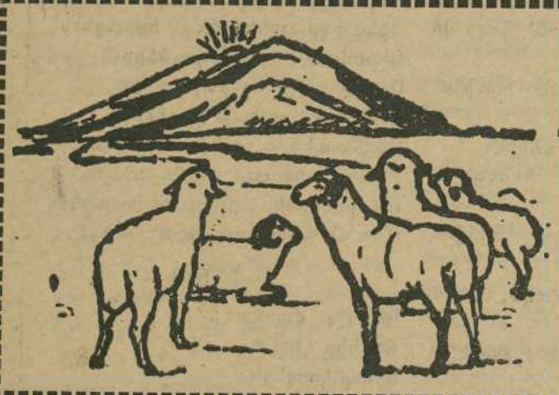
ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ կին մը (37 տարեկան) տնական աշխատանքներու համար, օրավարձքով կամ ամսականով: Դիմել՝ *Պ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆի*, 6, rue Blanqui, փարիզ (13):

ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐՈՒՀԻ Օր· Ֆ Զառափեան կը նուագէ Mazartih եւ Fouréի գործերէն վաղը երեկոյ ժամը 9ին Radio L· L.էն:

TRICOTS TERZIAN

Tél.: Central 93-75 3, rue Poissonnière. Paris (2)

Nouvelle Série d'Été: Tricots d'enfant et maillot de bains d'anfant à partir de 4 frs. Gillet et pullover femme, etc. etc.

Լաւ տեսակի ապրանք, խիստ աժան գիներ եւ ուղղամիտ աշխատելակերպ.

ահա՛ այս յատկութիւնները որ կազմեցին **Tricots TERZIAN** *Տան համբաւը:*

Արագ առաքումներ Ֆրանսայի ամէն կողմը:

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24*, rue Assalit· Nice (A. M.)

ՄԱՅՐԱՆՈՑ
Villa ANNETTE
6, rue de d'Atlas, 6

(Buttes Chaumontի պարտէզէն 25 մէթր հեռու)

Tél. NORD: 46-65

Վիրաբուժական գործողութեանց եւ ծննդաբերութեանց ընդարձակ սրահներ՝ արդիական ամէն յարմարութիւններով. լուսաւոր օդասուն, գեղեցիկ սենեակներ:

Կ'ընդունինք Assurance Socialeի հիւանդներ:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ

Մէթր՝ Belleville et Simon Bolivar· *Հանրակառք՝ թիւ 5, 26:*

Սթօփիւս՝ N. BF. BN.

Ծաւիր խոտովութիւններ Նիւ Եորքի մէջ

Մարտ 22ին ծանր խոտովութիւններ պատահեցան Նիւ Եորքի մէջ, արիւնահեղութեան յանգելով: Հինգ հազար բանթող չարժավարներ յարձակեցանոստիկանութեան վրայ, ձեռնթին աշխատողները եւ չարդուփշուր ըրին անոնց կառքերը: Երկար տանիլ ի վեր այսքան ծանր խոտովութիւններ չէին պատահած Նիւ Եորքի մէջ:

ԱԶԱՏ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՆԴՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՄԱՏՆՈՒԱԾ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐՈՒ

Այսօր կիրակի ժամը 15էն մինչեւ կէս գիշեր, Սալոն Վիէթոր Հիւկօ

46ter St. Didier: Métro· Trocadéro

Հրապարակային դասախօսական ժողով

կազմակերպուած՝ *ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

Այսօր կիրակի երեկոյ ժամը 7.30ին Պէլվիլի ճանաճ ժողովասրահին մէջ

120, Boulevard Belleville Métro Belleville

Դասախօսն է՝ Հ. ՄԱՀԱԿ ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

(Տնօրէն Սէվռի Մխիթարեան վարժարանին)

Նիւթը՝ *«ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՆ ՀԱՅՈՑ ՄԷՋ»*

Կ'առաջնորդէ՝ Շ. Կ. եւ Մ. միութեան նախագահ Դոկ. Տ. ԲԱԶԴԱՄԱՐԵԱՆ

Մուտքը ազատ է: Հանդէսը կը վերջանայ ժամը 10ին:

ՀԱՅ ԿՐԹ. ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՔԱՂԱՔԻ անդամները եւ համակիրները, այսօր, Կիրակի, կէս օրէ յետոյ, ժամը 4ին, Քաֆէ Նօայլի յարակից ժողովասրահին մէջ:

Ներկայ պիտի ըլլան Կեդրոնական վարչութեան անդամները, ինչպէս եւ Գահիրէի Կեդր· Վարչութեան նախագահ

ԲԺԻՇԿ ՀԱՄՕ ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

կարող դերձակուհի Տիկին ԴՈՒՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ, **12 rue Saint Sulpice.** *Փարիզ. Մէթրօ՝* **Odeon.** *կը կարէ ամենավերջին նորաձեւութիւնը թուալով* Manteau, Robe de Soir, Robe de Mariage եւ Robe d'Après midi:

ՄԱՆՆԱԻՈՐ ԶԵՂՋ ՔՐԻԶԻ ՊԱՏՃԱՌԱԻ

Կարող գիտցողներու դիւրութեան համար, ևՔէ կը փափաքին, կերպասը կը կտրէ իրենց վրայ յարմար գնով: Կ'ընդունի Կիրակի եւ շաբթուայ բոլոր օրերը: Դիշերներն ևս կաքելի է: Կը ղրկենք վերջին նորաձեւութեան թուաշներ օտար երկիրներ բնակողներուն:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն. Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ *13 rue Pierre Curie.* K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie.*

ԹԱՏԻ ԹՈՒՂԹԵՐ

ANCIENS ÉTABLISSEMENTS

Ճոխ մրճդը

1 rue de Rivoli — Metro St Paul

11 Av de Clichy — Metro Place Clichy

Խանութներուն կողքին մեր արտադրութեան կարգով մը ճոխ եւ արժանահաւատ ապրանքներ

L'Idéal Construction

11, rue de Haies, Paris(20).

Métro: Buzenval

Հաստատուն շինութիւն, անմիջ. յանձնում:

2 փիէս, մուտք եւ W. C. 10900
3 » » » » 14000
4 » » » » 18000

Կանխիկ, ապառիկ. քաճաւիկր ձրի:

Դիմել ամէն օր եւ կիրակի 9-12 եւ 14-19:

ԴՈՒՇԱԿՈՒՀԻ Տիկ. ՄԱՐԻԱ ՉԻՆԻ

Դիմել ամէն օր (Կիրակին մէկ կը) ժ. 3-7 բացի երէ.է: 62, rue de Rochefoucauld· բանկին խորը, բ. յարկ, աջ կողմ: Մէթրօ՝ Pigalle:

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՍ ՈՍԿԻ ՔՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ եւ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԻ

Բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

Կ'ընդունի ամէն օր, ժամը 9-12 եւ կէս օրէ վերջ 2էն 8: Կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆԶԷՐԵԱՆԻ

ՍՐԴԻՍԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ Ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներուս վրայ կարեւոր զեղչ:

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67-69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ *փողոցի արկածներ*, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ *ֆաշտարար* դատարաններու առջեւ, կուտայ *certificats de coutumes*ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Հայերու ժառանգավարժը

ճարտարան **Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* Danton: 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերպակուրներ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քոնՏ **Somyl**ով: Քուրսն եւ պրիճ. ատամնաշար՝ շատ ծեծեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ձին ատամնաշարեր: երախաներու ատամներու շտկում:

Կ'ընդունի 9-12 *եւ* 2-7 Հեռախօս Inv. 27-95

28 Avenue d'Orléans

Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

ԵՓՐԱՏ Լուսագախտումբ

ԵԹԷ Կ'ուզէք ձեր հանդէսները հաճելի դարձնել, դիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» Նուագախումբին որ կը Նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան եղանակներ, մասնաւորապէս թանկո Արժանին:

Նուագախումբը ունի իր մասնաւոր տարազը:

Խաչաձեւումի տեղի չտալու համար, ձեր կազմակերպած հանդէսի թուականէն 15 օր առաջ դիմել՝ անձամբ կամ դրւոր, ԵՓՐԱՏ Նուագախումբի գեկավար՝ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, rue du Pourtour, Clamart, Seine.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՐԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՆՐԲՈՒՇԱԲԹ
27
ՄԱՐՏ
MARDI
27 Mars
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2455 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԱՆՇԱՆ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ

Ամիճանաբար, Ֆրանսայի մէջ ալ ձեւ ու մարմին կ'առնէ նոր բուրթիւն մը, աւելի ճիշդ՝ յետադարձ շարժում մը :

Օրուան գայթակղութեանց դղրդագին յայտնութիւնները, անհատապաշտի ապականութեան մը պատճառած ահաւոր ցնցումը, պետրաւար 6ի գիշերուան եւ յաջորդ օրերու դէպքերը, կառավարութեան տրուած լիազօրութիւնները եւ Երեսփ. Ժողովին, կարճ բուրթեան մրուած լիազօրութիւնները եւ Երեսփ. Ժողովին, կարճ խօսքով՝ խորհրդարանական դրութեան անանկութիւնը խոչոր հարցականի մը առջեւ դրած են Ֆրանսան :

Ո՞ւր պիտի յանգին այս ցնցումներն ու խմորումները : Ո՞ւր պիտի հասնի Ֆրանսան : Վախ չկա՞յ որ այս ապատասէր երկիրն ալ հակի ամուր բռունցքի, այսպէս կոչուած հեղինակաւոր պետութեան համբուն, թէ իր վարկը փրկելու եւ թէ արտաքին աշխարհի տպաւորութիւնները դիմանալու համար...

Ահա այն հարցերը որ կը զբաղեցնեն հանրային կարծիքը եւ մամուլը, այլ մանաւանդ վարիչ շրջանակները :

Շատեր կը կարծեն թէ ժամանակաւոր են այս խմորումները, եւ բնականոն վիճակը պիտի վերահաստատուի աստիճանաբար, ինչպէս եղաւ Փանամայի եւ Տրէյֆիւսի գայթակղութեանց առեն :

Կը կարծենք թէ շատ են տարբերութիւնները երկուքին եւ այսօրուան միջեւ :

Փանամայի եւ Տրէյֆիւսի խնդիրներուն առեն, ոչ համայնավարութիւն կար, ոչ Փաշականութիւն, ոչ ալ հիթլէրականութիւն :

Այն առեն, չէր պայթած նաեւ 1914ի նման պատերազմ մը, իր աննախընթաց վերիվայրումներով եւ ահաւոր վէրքերով :

Իսկ ինչ որ համաշխարհային տնտեսական տագնապ կամ դրամագղակութիւն կը կոչենք — 30 միլիոն բազուկներ անշարժութեան դատապարտուած — հէքեաթի մը տպաւորութիւնը պիտի դրած էր, այդ օրերուն ...

Մէկ խօսքով, պետութիւնները աւելի հաստատուն էին, ժողովուրդները աւելի համբերատար, իսկ միջազգային յարաբերութիւնները՝ բաղդատաբար կայուն :

Մինչդեռ այսօր, պատերազմէն քանի տարի յետոյ, նորէն վտանգի կրնա՞ր, մանաւանդ այսուհետեւ պիտի կրնա՞յ պահել իր հաւասարակշռութիւնը, այս ճարճատումներուն հանդէպ :

Փոխանակ վճիռներ արձակելու, կամ խրելու մանրամասնութեանց մէջ, զոհանանք վերլուծելով կարդ մը երեւոյթներ :

×

Կիրակի օր, տեղի ունեցաւ բացումը նախկին պատերազմիկներու համագումարին :

«Յառաջ»ի մէջ ամփոփ տեղեկութիւններ հրատարակուած էին այս կազմակերպութեան մասին, որ կը ներկայացնէ նորադոյն եւ հզօր ազդակ մը, իր զանազան թեւերով :

Համագումարը տեւեց երեք օր, բայց առաջին օրէն իսկ, տեղի ունեցան այնպիսի արտայայտութիւններ, որոնք սերտ կապ ունին օրուան դէպքերուն հետ, եւ առով իսկ ուշագրաւ են, իբրեւ ժամանակի նշան :

Համագումարին մէջ խօսք առաւ մարաջախտ Փէթէն, պատերազմական նախարարը, նկատելով երիտասարդութեան մարտական կազմակերպութիւնը :

Մարաջախտին կարծիքով, Ֆրանսայի մէջ անուշադրութեան մատնուած են երկու հիմնական նպատակներ.—

1. Մանուկ սերունդը օժտել ֆիզիքական եւ բարոյական առողջութեամբ, որպէսզի կարենայ դիմանալ բոլոր փորձերուն :

2. Երիտասարդութեան սրտին մէջ զարգացնել զինուորական գիտելիքներու ուրը եւ գիտութիւնը, որպէսզի ան պատրաստուի կատարելու ամէնէն նուիրական պարտականութիւնը,— ազգին պաշտպանութիւնը :

Գործենք ա՛յս ուղղութեամբ : Շարժման մէջ դրէ՛ք հանրային կարծիքը եւ եթէ հարկ է՝ վերակազմեցէ՛ք զայն : Եթէ չյաջողինք, մեր ջանքերը ի դերեւ պիտի ելլեն» :

Ուրեմն, Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը կ'ուզէ որ զինուորական կրթութիւնը սկսի դպրոցէն, առանց սպասելու որ տղան քանի տարեկան բլլայ եւ զինուոր երթայ :

Ան չեչոսակի արտասանեց բառերն ալ, յանձնարարելով նախկին ռազմիկներուն որ «երկարաձգեն եւ լրացնեն վարժապետին նախապատրաստական գործը» :

Ցաւոքին է որ Ֆրանսայի ուսուցիչներն ալ զօրաւոր կազմակերպութիւն մը ունին, եւ իրենց համագումարին մէջ բոլորովին հակառնեայ որոշումներ առած էին :

Անոնք նոյն իսկ բանաձեւ ունին գործադրելի մասին, խափանելու համար որ եւ է զօրաշարժ :

Ահա պատերազմական նախարարին հրահանգը, իրրեւ պատասխան այդպիսի միտումներու :

Ֆրանսան ունի նաեւ տարածուն հոսանք մը՝ խաղաղասէրներու : Իսկ վերջերս դատարանները զբաղեցան նոր չարժումով մը, — Անոատել զինուորագրութեան կոչերուն, քանի որ խղճով դէմ են ե՛ւ պատերազմին ե՛ւ զինուորութեան :

Մառնի երկրորդ յաղթականը առենց ալ պատասխանը տրած կ'ըլլայ, ուղղակի փառաբանելով զինուորութիւնը համագումարի մը առջեւ, որ կը ներկայացնէ 3,500,000 կազմակերպուած անդամ :

Այլապէս ուշագրաւ հոգեբանութիւն մը պարզուեցաւ համագումարին մէկջ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏ ՏՈՒՄԵՐԿԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ՃԱՌԸ

« ԱՄԷՆ ԲԱՆԷ ԱՌԱՋ ՀԱՒԱՍԱՐԱԿԵՑՈՒԵԼ ԵԼՄՏԱՑՈՑԸ »

Շաբաթ գիշեր վարչապետ Պ. Տումէրկ իր առաջին մեծ ճառը խօսեցաւ ձայնաթղթակով, հեռեւողութեամբ նախագահ Րուզվէլթի : Կ'ըսուի թէ պարբերաբար պիտի չարունակէ օգտագործել ձայնաթղթակը, ուղղակի ժողովուրդին խօսելու համար :

Իր ճառին մէջ, ծերունի վարչապետը չէշտեց թէ անհրաժեշտ է վերահաստատել բարեկարգութիւնը եւ պետական հեղինակութիւնը, եթէ կ'ուզենք փրկել խորհրդարանական դրութիւնը : Ինք զոհից իր հանգիստը, որպէսզի ջանայ Ֆրանսան փրկել քաոսէն, իսկ այդ գործը գլուխ հանելու համար անհրաժեշտ է չարժիլ խօսօրէն եւ արագօրէն : « Փրկութիւնը կը պահանջէ բարեփոխում օրէնքներու, փոփոխութիւն մեթոտներու եւ վերակազմութիւն, ինչպէս եւ վերադարձ դէպի կարգապահական պատիժները եւ հաստատում կարգա – պահական նոր տնօրինութեանց : Բայց այդ բոլորէն առաջ անհրաժեշտ է հաւասարակշռել ելմտացոյցը : Ինչպէս ընտանիքին մէջ, պետութեան մէջ ալ ծախքերը պէտք չէ եկամուտներէն աւելի ըլլան : Այս է բնական կանոնը : Կրնա՞նք աւելցնել հասոյթները : Այդպէս ընելու համար, անհրաժեշտ է աւելցնել եղած տուրքերը եւ նորեր ստեղծել : Այդպիսի քայլ մը չենք կրնար առնել անտեսական ներկայ տագնապին մէջ : Տուրքերը աւելցնել եւ նոր տուրքեր հաստատել՝ կը նշանակէ ծանրացնել տագնապը, հետեւաբար եւ դործազրկութիւնը : Երբ դործատէրը ապսպրանք չստանար, բանուորը գործ չունենար : Կարելի եղածին չափ չուտով, պիտի կրճատուին այն տուրքերը որոնք չափազանց ծանր կ'ազդեն արտադրութեան վրայ եւ պատճառ կ'ըլլան գիներու բարձրացման : Հետեւաբար, այն եզրակացութեան կը հանինք թէ եթէ կ'ուզենք հաւասարակշռել ելմտացոյցը եւ կարդի դնել մեր ելեւմուտքը, միայն մէկ մեթոտ ունինք,— կրճատել ծախքերը : Պետութիւնը պէտք է հետեւի ընտանիքներուն եւ կրճատէ իր ծախքերը, այլապէս անխուսափելի են աղէտները, եւ անոնց առաջին զոհերը պիտի ըլլան անոնք որ կը մերժեն կատարել այս անհրաժեշտ զոհողութիւնները » :

Վարչապետը յետոյ ակնարկ մը նետեց պետութեան եկամուտներուն վրայ : Ըսաւ թէ անկարելի է դիմել հողագործներուն, որոնց հունձքը փճացած է երաչտին, ոչ ալ գործարանատէրներուն եւ առեւտրականներուն, որոնք չատ խղճով չունին, ոչ ալ բանուորներուն որոնք կամ անգործ են եւ կամ կրճատեալ աշխատավարձ կը ստանան, տիրող տագնապին հետեւանքով : Ուստի կը մնայ մէկ միջոց,— անխնայ կրճատել պետական ծախքերը : « Ուրեմն պետութիւնը ստիպուած է ջնջել զեղծումները, բազմաթախտ պաշտօնները եւ կրկին պաշտօնները, կրճատել կարդ մը վարչութեանց չափազանց բազմանդամ պաշտօնէութիւնը եւ նոր կրճատումներ կատարել » :

Այս խօսքերէն կը հետեւի թէ կառավարութիւնը որոշած է կրճատել պետական պաշտօնեաներու թոշակները, որ մինչեւ հիմա մերժուած էր խորհրդարանին կողմէ : Եւ քանի որ լիազօրութիւն ստացած է, պիտի կրնայ պարզ հրամանագիրներով կատարել այս դործը :

Եզրակացնելով, Պ. Տումէրկ ջերմ կոչ մը ուղղեց Ֆրանսայի ժողովուրդին, որպէսզի միանան եւ զոհողութիւններ ստանձնեն, « կողք կողքի՝ վերջնական յաղթանակի հաւատքով, ինչպէս ըրին մեր զինուորները Մառնի մէջ : Մառնի յաղթանակը 1914 սեպտեմբերին՝ զինուորական մեծ կազդուրում մըն էր, պատկառելի եւ վճռական նախաբանը վերջնական յաղթանակին : Այսօր պէտք է չահինք Մառնի նոր յաղթանակ մը, մեր ելմտական դիրքը չտկելու եւ բոլոր դժուարութիւնները դիմագրաւելու համար : Այն առեն արտաքին աշխարհը պիտի կրնայ անդամ մը եւս տեսնել թէ Ֆրանսան փրկեց ինքզինքը » :

Իտալիոյ նորօրեայ ընտրութիւնները

Կիրակի օր տեղի ունեցաւ Պ. Մուսոլինիի սարքած հանրաքուէն, 400 երեսփոխաններու ընտրութեան համար : Աւելորդ է ըսել թէ չահեցաւ կառավարութեան ցանկը : Արդէն ուրիշ ցանկ չկար :

Առաջին ընտրութիւնն է այս, հինգ տարուան մէջ եւ պիտի ըլլայ վերջինը, ցորչափ կը տեւէ Փաշական իշխանութիւնը, որովհետեւ այս երեսփ. Ժողովին պիտի յաջորդէ Արհեստապետութեանց Երեսփոխանութիւնը, բոլորովին նոր դրութեամբ :

Հաղարաւոր Փաշական զինուորներ փողոցէ փողոց պտտելով, դէպի քուէատուփի կ'առաջնորդէին ուշացողները : Քուէարկուները պարզապէս « այո » կամ « ոչ » պիտի գրէին իրենց յանձնուած քուէթուղթերուն վրայ : Քուէարկելէ առաջ, քուէարկուն կ'առաջնորդուէր առանձնարան մը, ուր կողովի մէջ կը նետէր չդործածած քուէթուղթը, իսկ միւսը ծալլելով կը յանձնէր ընտրական յանձնախումբի նախագահին : Ընտրողներու թիւն էր 10ուկէս միլիոն, ինչ որ կէս միլիոնի չափ կը ցուցնէ 1929ի ընտրութեան վրայ : Միայն Հռոմի մէջ արձանագրուած էին 215,000 հոգի : Քուէարկողներ հարիւրին 90ը մասնակցած է ընտրութեանց :

— oo —

Հինգ տարեկան հայ տղայ մը խեղդուած

Վիէնն, 25 մարտ (*Յառաջ*).— Ուրբաթ օր ժամը 5ին ԿԷմէրէկցի տղայ մը, հնգամեայ Ժիրայր Մարգարեան, դպրոցէն վերադառնալէ յետոյ, կրկին դուրս կ'ելլէ խաղալու համար : Եւ բանի մը ընկերներով, բոլորն ալ 4 — 6 տարեկան, կը սկսին ջուրին եզերքը գտնուող հորի մը շուրջ խաղալ : Ժիրայր յանկարծ կը սուզուի խողովակէ մը վար որ կը ծառայէր արտահոսքի աղտեղութիւնները պարպելու եւ որ ուղղակի Ռօհ գետը կը հոսի : Անմիջապէս լուր կը տրուի հօրը որ գործարանը կ'աշխատէր : Ամէն ջանք կը թափուի, գոնէ տղուն դիակը գտնելու, բայց անօգուտ :

Արկածը խոր յուզումի մատնեց գաղութը :

ԱԻԱԶԱԿՆԵՐՈՒ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ

Իզմիրէն կը հեռագրեն թէ բազմանդամ աւազակախումբ մը յարձակեցաւ հանրակառքի մը վրայ որ ճամբորդներ կը փոխադրէր : Աւազակները յաջողեցան վախչել, ճամբորդները կողոպտելէ եւ խոչտանգելէ յետոյ : Կառավարութիւնը զինուորներ ղրկեց, բայց մինչեւ հիմա կարելի չէ եղած դանել աւազակներուն հետքը :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴՐԱՄ ՉԿԱ՞Յ...

»»»·«««

Ամէն կողմէ կը պոռան — դրամ չըկա՞յ... մանաւանդ՝

— Դեւոնդ արբ·ի դիակը շահագործելու համար :

— Անհամերաշխութեան, պայքարի եւ ... Դաշտերզռնպաշկոմի թռուցիկ տպելու համար :

— Այսինչ վարդապետին գրպանը լեցնելու համար, որպէսզի խելօք մընայ...

— Բարեգործականի նորագոյն «կրթական» ծրագիրները իրագործելու համար, որպէսզի եղած - չեղած դպրոցներն ալ ֆանդուխի եւ զառամեալ - նպաստընկալ ֆանի մը վարժապետի միջոցով հոս - հոն միքինկ սարբել տրուի Դաշնակցութեան դէմ.

— Ո՞ւր հեռուն կ'երթանիք, մեր գրքացի Թուրքիան անգամ... (*ամայի՛ պ*) դրամի պէտ ունի, հակառակ իր կորզած հին ու նոր « լիեալ » գոյքերուն որոնիք 1915էն ի վեր կը տեւէին : Վերջապէս հնգամեայ ծրագիր մը՝ հո՛ս ալ, ճամբայ, երկաթուղի, օդանաւ, հանիք, հէնիք, քուզ, չամիչ... (շինում են, շինո՛ւմ, ինչպէս Ռուսաստանում, եւ մէկ ֆանի տարիէն պիտի արտածեն ամբողջ աշխարհ) — լէպլէպիճի՛ս...

×

— Ինչ կը գրես, ըսաւ քա. մս զարհուրած, երբ գրիս վրայ ծռած անգաղտնաբար կարդաց վերի տողերը :

Բարեկամս «աշխարհի վրայ քրիստ չկայ »ի հերոս մըն է եւ ընդհանրապէս «ճամբէ երթմը » էեզի վնարել կու - տայ...

— Ինչ, դրամ չկայ մի՞... : Եթէ դրամ չըլլայ մեր երեւանի Հայերը ինչպէս դրամ կը դրկեն Զինաստանի համաշխարհային եղբայրներուն եւ Աւստրիոյ պարտուած յեղափոխական - ներուն :

— Եթէ դրամ չըլլայ, ամենավար եւ բոլշեւիկ հայերէն թերթերը ինչպէս կը հրատարակուին, ֆանի որ կարդա - ցող չունին :

— Վերջապէս եթէ դրամ չկայ, առ կարդա սա լուրը·— «Թուրքիոյ հնգամեայ ծրագրին առթիւ առաջարկուած է գրեթէ ամէն մեծ պետութեանց կողմէ հսկայական վարկ առաւել կամ նուազ դիւրատար պայմաններով : Ձափոն կտրած է մրցանիշը թէ ածանութեան եւ թէ նուազագոյն տոկոսին պատճառով, ութէն տասներ - կու տարի պայմանաժամով եւ տաս - ներկու առ հարիւր տոկոսով՝ ընդդէմ 18 — 22 առ հարիւր տոկոսին զոր կը պահանջեն ամերիկեան եւ անգլիական առաջարկները : Կը կարծուի թէ առայժմ Թուրքիա այս առաջարկներէն միայն մէկը պիտի ընդունի, բացի ճափոնականէն՝ ըստ «ընկեր» Դարպասեանի թելադրանքին, իբրեն վերապահելով ապագային առնելիք բայլերը, եթէ ռուսեւճափոն պատերազմը ծագի... »

Ինչ ըսիր ասոր : Դրամ շա՞տ, մանաւանդ պատերազմի եւ գործերու համար, կը բաւէ որ բաղաքական ծրագիր մը ունենաս, հնգամեայ կամ վեցամեայ եւ զարնե՛լ գիտնաս, զարնե՛լ...

ՍԼԱՔ

ԽԵԼՕՔՑԱ՞Ն ԹԷ ԽԵՆԴԵՑԱՆ...

«ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ՀԱՑԵՐԸ ԻՐԱՒՈՒՆՔ ՁՈՒՆԻՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ...»

Ինչպէս դիտէք, ամերիկահայերը « միացեալ ճակատ կազմած էին Ամերիկայի բոլշեւիկներուն հետ, միասին չահագործելու համար Ղեւոնդ արբ·ի դիակը : Բայց երկար չտեւեց « միացեալ »ը, եւ բոլշեւիկները առանձին յանձնախումբ մը կազմեցին, մասնաւորապէս հեռեւեալ հարցումը ուղղելով ամերիկահայերուն :

— « Սակայն ո՞վ է սա Արքեպիսկոպոս Դուրեան Ցանձնախումբ » կոչուած « հեղինակաւոր » մարմինը, որուն պաշտպանութեան համար արիւն էրտինիի մէջ կը մտնեն ամերիկահայ խմբագիրները եւ որուն ծախսալից ծանուցումներէն առատ դրամ կը կորզեն » :

Վէճը սաստկացած ըլլալով, «Ռամկ· Ազատ·կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջ· Վարչութիւնը » յարմար դատեր է հետեւեալ « պաշտօնական յայտարարութիւնը հրատարակել (Պայքար, 9 մարտ) : Կարդացէք եւ դատեցէք·

— « Ամերիկահայ մարտիրոսացեալ Առաքինորդին արդար դատը պաշտպանելու նպատակաւ՝ Ազգ· Կեդրոնական Վարչութենէն ստեղծուած « Դուրեան Ցանձնախումբը » իր պարտաւորութիւնները կը կատարէ, Ամերիկայի բոլոր հայ գաղութներուն մէջ վայելելով տեղական օժանդակ մարմիններու աջակցութիւնը :

Ռամկ· Ազատ· Կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջ· Վարչութիւնը, ցաւով կը դիտէ որ Նիւ Եորքի մէջ կարգ մը համայնավարներու կողմէ տեղի կ'ունենան « Դուրեան Ցանձնախումբ »ը անտեսելու փորձեր, որոնց գլխաւոր նպատակն է այդ օգտակար մարմինն անկարող ցոյց տալ մարտիրոսացեալ Առաքինորդին դատը պաշտպանելու գործին մէջ : Այս պատրուակով, վերոյիշեալ համայնավարները կը ջանան «Հակադաշնակցական ժողովրդային Ցանձնախումբ» կամ անոր նման անունի մը տակ կազմել « համազգայնային կեդրոնական մարմին» մը :

Նկատի առնելով որ՝ համայնավար Հայերը ազգային կուսակցութիւն մը չեն եւ պէտք չէ որ մասնակցին մեր ազգային ներքին հարցերուն, նկատի առնելով մանաւանդ որ՝ անոնք իրենց ուղղութիւնն ու գործունէութեան հրահանգները կը ստանան Ամերիկեան Ուղղիղ Փարթիէն, որուն մէկ հատուածն են եւ որ ֆորմիւնիստ կազմակերպութիւն մըն է, Ռամկ· Ազատ· Կուսակցութեան Ամերիկայի Շրջանային Վարչութիւնս այսու կը յայտարարէ թէ՝ համայնավար Հայերու կազմակերպել փորձած « համազգայնային կեդր· Ցանձնախումբ »ի ձեռնարկը վնասակար կը նկատէ Դուրեան Սրբազանի դատին, որուն միակ տէրն է Ազգին ու Եկեղեցիին պաշտպան հայ ժողովուրդը :

Դարձեալ, նկատի առնելով որ՝ միայն կազմակերպութիւնները չեն, այլ ամբողջ հայ ժողովուրդն է որ ոտքի կանգնած է Նահատակին դատը պաշտպանելու եւ ոճրագործները պատժել տալու համար, պէտք է զանգուածային ցոյցերն ու ժողովները պահեն իրենց ազգային նկարագիրն ու հանգամանքը, ոչ թէ մարտիրոսացեալին դատը գերազանցապէս ազգային դատ մըն է :

Հետեւաբար, ազգային ծրագրէ ու նպատակէ զուրկ համայնավարները իրաւունք չունին Դուրեան Սրբազանի դատը ծառայեցնելու համայնավարական բրոքականտի, անոր ընծայելով հատուածական կամ կուսակցական երեսոյթ, ինչպէս որ կը պնդեն ու իրենց դատին համար այժմ կը շահագործեն Դուրեանի սպանութիւնը ծրագրողները :

Շրջանային Վարչութիւնը հակառակ է այն բոլոր հոսանքներուն կամ տարրերուն, որոնք իրենց մասնաւոր նպատակներուն համար կը ջանան շահագործել նահատակին դատը » :

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՑԱՒԱԼԻ ՏԵՂ ՉԷՐ ՅԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի մէջ տեղի ունեցած ընտրութիւնները ցոյց տուին, որ ժողովուրդը ոչ միայն ատելութիւն ունի ֆաշիզմի հանդէպ, այլ նաեւ ուզում է ամէն կերպ դիմադրել նրան։ Ընտրութիւնների նախորդ օրերին ֆաշիստական կազմակերպութիւնները ահաբեկչական գործերի դիմեցին, որպէսզի ընտրողների վրայ ազդեցութիւն գործեն։ Ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ուղղուած էր ոչ միայն կոմունիստների, այլ նաեւ ընդհանրապէս ձախ կուսակցութիւնների դէմ։ Ֆաշիստները ուզում էին ահաբեկել ժողովրդին, որպէսզի նա ձայն չտայ ձախ կուսակցութիւններին։ Բայց ժողովուրդը չվախեցաւ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնից։ Ընտրութիւնների արդիւնքները ցոյց տուին, որ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ոչ միայն չի վախեցրել ժողովրդին, այլ ընդհակառակը, ժողովրդի մէջ առաջացրել է ատելութիւն ֆաշիզմի հանդէպ։

Ֆրանսայի ընտրութիւնները ցոյց տուին, որ ֆրանսական ժողովուրդը ոչ միայն ատելութիւն ունի ֆաշիզմի հանդէպ, այլ նաեւ ուզում է ամէն կերպ դիմադրել նրան։ Ընտրութիւնների նախորդ օրերին ֆաշիստական կազմակերպութիւնները ահաբեկչական գործերի դիմեցին, որպէսզի ընտրողների վրայ ազդեցութիւն գործեն։ Ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ուղղուած էր ոչ միայն կոմունիստների, այլ նաեւ ընդհանրապէս ձախ կուսակցութիւնների դէմ։ Ֆաշիստները ուզում էին ահաբեկել ժողովրդին, որպէսզի նա ձայն չտայ ձախ կուսակցութիւններին։ Բայց ժողովուրդը չվախեցաւ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնից։ Ընտրութիւնների արդիւնքները ցոյց տուին, որ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ոչ միայն չի վախեցրել ժողովրդին, այլ ընդհակառակը, ժողովրդի մէջ առաջացրել է ատելութիւն ֆաշիզմի հանդէպ։

Ֆրանսայի ընտրութիւնները ցոյց տուին, որ ֆրանսական ժողովուրդը ոչ միայն ատելութիւն ունի ֆաշիզմի հանդէպ, այլ նաեւ ուզում է ամէն կերպ դիմադրել նրան։ Ընտրութիւնների նախորդ օրերին ֆաշիստական կազմակերպութիւնները ահաբեկչական գործերի դիմեցին, որպէսզի ընտրողների վրայ ազդեցութիւն գործեն։ Ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ուղղուած էր ոչ միայն կոմունիստների, այլ նաեւ ընդհանրապէս ձախ կուսակցութիւնների դէմ։ Ֆաշիստները ուզում էին ահաբեկել ժողովրդին, որպէսզի նա ձայն չտայ ձախ կուսակցութիւններին։ Բայց ժողովուրդը չվախեցաւ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնից։ Ընտրութիւնների արդիւնքները ցոյց տուին, որ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ոչ միայն չի վախեցրել ժողովրդին, այլ ընդհակառակը, ժողովրդի մէջ առաջացրել է ատելութիւն ֆաշիզմի հանդէպ։

Ֆրանսայի ընտրութիւնները ցոյց տուին, որ ֆրանսական ժողովուրդը ոչ միայն ատելութիւն ունի ֆաշիզմի հանդէպ, այլ նաեւ ուզում է ամէն կերպ դիմադրել նրան։ Ընտրութիւնների նախորդ օրերին ֆաշիստական կազմակերպութիւնները ահաբեկչական գործերի դիմեցին, որպէսզի ընտրողների վրայ ազդեցութիւն գործեն։ Ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ուղղուած էր ոչ միայն կոմունիստների, այլ նաեւ ընդհանրապէս ձախ կուսակցութիւնների դէմ։ Ֆաշիստները ուզում էին ահաբեկել ժողովրդին, որպէսզի նա ձայն չտայ ձախ կուսակցութիւններին։ Բայց ժողովուրդը չվախեցաւ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնից։ Ընտրութիւնների արդիւնքները ցոյց տուին, որ ֆաշիստական ահաբեկչութիւնը ոչ միայն չի վախեցրել ժողովրդին, այլ ընդհակառակը, ժողովրդի մէջ առաջացրել է ատելութիւն ֆաշիզմի հանդէպ։

ՀԱՅԳՅԱՑ ՀԱ ԿՅ ԺՈՂՈՎՐԴ-ՅՈՒՅՀ

— oo —

ՂԵՅՅՈՄՈՏՈՑԱՆ ՂՈԿՈԿՈՒՅՈՒ ՀՅՁԲ

Հայրենիքի մասին

»»»·«««

ՎԱՀՈՒՆԻ. — Մեկին «Ճառաց», տաս-տասը տարի է որ ես էլ եմ կարդում «Ճառաց» եւ ամեն անգամ որ կարդում եմ, ինձ համար նոր աշխարհներ են բացվում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է Հայրենիքը։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք սիրում մեր Հայրենիքը։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք պատրաստ մեր կյանքը զոհել Հայրենիքի համար։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ատում մեր Հայրենիքի թշնամիներին։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ազատ լինի, երջանիկ լինի։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը հարուստ լինի, ուժեղ լինի։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ բանակ, մեծ նավատորմիղ, մեծ ռազմական արդյունաբերություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր կառավարություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային եկեղեցի։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային դպրոցներ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային մամուլ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային գրականություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային արվեստ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային գիտություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային տնտեսություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային առևտուր։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային արդյունաբերություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային գյուղատնտեսություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ֆինանսներ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային բանկեր։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ապահովագրություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային տրանսպորտ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային կապ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ճանապարհներ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային նավահանգիստներ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային օդանավակայաններ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ռադիո։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային հեռուստատեսություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային կինո։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային թատրոն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային երաժշտություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային պարարվեստ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ճարտարապետություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային քանդակագործություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային նկարչություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային գրականություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային լեզու։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային պատմություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային հերոսներ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային սրբավայրեր։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային տոներ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային խորհրդանիշներ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային դրոշ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային զինանշան։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային հիմն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ոգի։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային հոգի։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային մարմին։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային էություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային գոյություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային կյանք։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ապագա։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային անցյալ։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային ներկա։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային հավերժություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային անմահություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային աստված։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային Աստված։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային Աստվածություն։ Ինչո՞ւ համար ենք մենք ուզում, որ մեր Հայրենիքը ունենա մեծ ու հզոր ազգային Աստվածության

"ՇԻՐԱԿ,, ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Téléphone: Prov. 38-63 — *26, RUE TRÉVISE, PARIS (9)*

Ինչպէս ամէն տարի այս տարի եւս ունինք ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ

Միակ կեդրոնատեղին եւ ամենամեծ մթերանոցը արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր նպարեղէններու:

Ստացած ենք պարսկական *ՍԱՏՐԻ* բրինձը: Livraison à Domicile

Սթավիցքիի գոհարեղէններուն մէկ մասը գտնուեցաւ Լոնտոնի մէջ

8-10 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ. ԱՐԺԷՔՈՎ ՔԱՐԵՐ ԱՒԱՆԴ ԶԳՈՒԱՇ 608,000 ՖՐ.Ի

Շաբաթ օր ոստիկանութիւնը յայտնեցաւ երեւան հանել Սթավիցքիի գոհարեղէններուն երկրորդ եւ աւելի կարեւոր մէկ մասը, Լոնտոնի Սրթըն գրասեւտան մէջ: Ապահովութեան տեսչութեան պաշտօնեաներէն Փէտըրսիէս, որ Լոնտոն գացած էր հինգշաբթի օր, գոհարեղէնները երեւան հանելէ յետոյ Ֆրանսական դեսպանատուն դիմելով, յայտնեցաւ կնքել տալ ցնոր անօթիներ: Գոհարեղէններուն մէկ ծրարը աւանդ ձգուած է 1933 սեպտեմբեր 25ին, 1000 անգլ. ոսկիի փոխարէն, երկրորդ կապոցը՝ սեպտ. 27ին, 1900 ոսկիի փոխարէն: Ցետոյ յայտնուած գոհարեղէններ դրաւի դրուած են նոյեմբեր 2ին, դեկտեմբեր 5ին եւ փետրուար 8ին, համագումար 5000 անգլ. ոսկի: Ամբողջ փոխ առնուած գումարը կը բռնէ 608,000 ֆրանք, մինչդեռ գոհարեղէնները կը գնահատուին 8-10 միլիոն: (Վերջին լուրի մը համաձայն՝ հաղիւ երկու միլիոն կ'արժեն):

Առաջին աւանդը ձգած է կին մը, որ իրրեւ անուն տուած է Տիկին Տէլկասօ, երկրորդը՝ դարձեալ կին մը — Թերեւս նոյն կինը— Տիկին Ռոմանիենօ անունով, որ կինն է Սթավիցքիի գործակատարին (բանտարկուած): Կը կարծուի թէ վերջին դրաւը ձգած է Ռոմանիենօ ինք, փետրուար 8ին, որովհետեւ այդ օրերը խորհրդաւոր ճամբորդութիւն մը կատարեց դէպի Լոնտոն: Տիկին Ռոմանիենօ հարցաքննուելով յայտարարեց թէ ինք Լոնտոն չէ գացած: Գոհարավաճառը պատմեց թէ աւանդները ձգողը Ֆրանսուհի մըն էր, թէ անունը միտքէն ելած է եւն: Ցետոյ յայտնեց թէ ինք վատահութիւն ցոյց ուած էր թէ գոհարեղէնները գողցուած չեն: Երկու գործողութիւն կատարուած է,— նախ աւանդ ձգուած, յետոյ ծախուած են: Գրաւատան վարչութիւնը կը կարծէ թէ Սթավիցքի իր բարեկամուհիներուն տուած է գոհարեղէնները:

Այս յայտնութեան վրայ, խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ Սթավիցքիի հովանաւորուած թատրոնին՝ «Անիւթ»ի դերասանուհիներէն Նոնոյի բնակարանը: Կասկած կայ թէ թատրոնին տնօրէնը, Հայոթ ինքն ալ կրնայ գրաւի դրած ըլլալ գոհարեղէնները, քանի որ այդ օրերուն 200,000 ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքած է Օրլէանի գրաւատունէն:

⁂ *Միեւնոյն օրը հրամանագիր մը հանուեցաւ, ձերբակալելու համար «Ալհհեր ժօժօ» կամ «Սոսկալի ժօժօ» կոչուած մարդ մը (ժոռժ Հէնօ), որ կապ ունեցած է Սթավիցքիի չէքերուն հետ: Կ'ըսուի թէ այս մարդն էր որ գաղտնի ոստիկան Պոնիի յանձնեց չէքերուն արմատները: Կասկածներ կան թէ նոյն իսկ տեղեկութիւններ ունի գատաւոր Փէնսի սպանութեան պարագաներու մասին: «Փառի - Սուար»ի աշխատակիցներէն ժոռժ Սիմենօն, որ պրպտումներ կը կատարէ սպանութեան պարագաները եւ ուրիշ յայտնութիւններ երեւան հանելու համար, դեռ անցեալ օր տեսակցութիւն մը ունեցած էր այս խորհրդաւոր մարդուն հետ:*

«Սոսկալի ժօժօ» կիրակի օր անձնատուր եղաւ ապահովութեան տեսչութեան եւ պատմեց թէ երբ իմացաւ որ կը փնտռուի, իր թաղին ոստիկանատունը գնաց, բայց չուզեցին ձերբակալել, հրամանագիր չունենալով: Այս առթիւ թերթերը կ'ըսեն թէ ամբաստանեալը ժամանակ ունեցած է անհետացնելու շատ կարեւոր թուղթեր կամ գոհարեղէններ: Ուրբաթ դիշեր եւ շաբաթ առտու վեց գաղտնի ոստիկաններ հսկողութեան տակ առած էին իր բնակարանը, բայց հրահանգուած էր յետաձգել ձերբակալութիւնը: Նոյն կէս օրէն առաջ, մէկը ներկայանալով իր պանդոկը, դուրս ելեր է առանց պայուսակի: Քանի մը վայրկեան յետոյ, նոյն մարդը եւ ժօժօ միասին դուրս ելեր են պայուսակով, եւ այդ պահէն իր հետքը կորսուած էր: Ուրեմն, եթէ պահելիք բան ունէր, յայնօրէն ժամանակ ունեցած է պահելու:

⁂ *Փարիզէն մասնագէտ մը գնաց Լոնտոն, Սրթընի գրաւատան մէջ բռնուած գոհարեղէնները քննելու եւ ցուցակագրելու համար:*

⁂ *Նոր խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ Օրլէանի գրաւատան մէջ, ուր գտնուած էր գոհարեղէններուն մէկ մասը:*

ՋՕՐԱՎԱՐԸ ՎՏԱՐՈՒԵՑԱՒ ԲԱՆԱԿԻՆ

Հարիւրամեայ օրէնքի մը համաձայն, բանակին չարքերէն վտարուեցաւ Զօր. Պատէի որ Ֆուրքու, որ անդամ եղած է Սթավիցքիի կազմած ընկերութեանց վարչական խորհուրդին, հետեւաբար չհաւատարձած՝ իր հանգամանքը: Միեւնոյն առեն դատի պիտի քաշուի:

ՍԹԱՎԻՑՔԻԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ՓԱՐԻԶ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱՒ

Սթավիցքիի մարմինը չաբաթ օր հանուելով Շամոնիի գերեզմանատունէն, փոխադրուեցաւ Փարիզ, նոր քննութիւն մը ենթարկուելու համար: Թաղուած ըլլալով 1.50 մեթր խորութեամբ եւ 60 սանթիմեթր ձիւնի տակ, հարկ եղաւ մէկուկէս ժամ աքնիլ, դագաղը դտնելու համար: Գործողութեան ներկայ էին դատաւորներ եւ ոստիկաններ: Դատաւորներէն մէկը չափազանց կասկածոտ ըլլալով, պահանջեց բանալ դագաղը, որպէսզի վստահ ըլլան թէ դիակը իսկապէս մէջն է... Ասոր վրայ զինքը քակեցին, պատուհանները հանեցին, դագաղը բացին եւ պատանքը վերցնելով, տեսան որ ամէն բան տեղն է:

Նշանակատից արգիլ մը

Թղթատարական նախարարութիւնը չընդունելով պաշտօնէութեան, կը ծանուցանէ թէ արգիլուած է փոխադրել քաղաքական դէմքերու համար վիրաւորական ծաղրանկարներ եւ քարտեր, ինչպէս եւ այնպիսի նկարներ որոնց վրայ կը գտնուին ձեռագիր կամ տպագիր սպառնալիքներ եւ թշնամանքներ, անհատներու, մարմիններու կամ ժողովներու դէմ: Այսպիսի թղթակցութիւնները պիտի արձանագրուին իրրեւ «անընդունելի», կամ առաքողին վերադարձուելով եւ կամ զամբիւղ նետուելով:

Թուրիոյ մէջ ալ պիտի ամերացնեն...

Պոլսոյ առողջապահական համադումարը բանաձեւ մը քուէարկեց, որ կը պահանջէ օրէնք մը քուէարկել, ամլացնելու համար ժառանգական հիւանդութեամբ վարակուած այրերն ու կիները:

ՖՈՒԲՊՈԼԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Կիրակի օ տեղի ունեցաւ փութպոլի միջազգային մրցումը Ֆրանսա եւ Չեխոսլաւաք ազգային խումբերու միջեւ Սթատ Ֆրոնսի մարզադաշտին մէջ: Ներկայ էր 32ծ000 հոգի: Մրցումը վերջացաւ Չեխ ազգային խումբին յաղթութեամբ, 2 — 1ով:

⁂ Գալով աշխարհի ախոյեանութեան փութպոլի մրցումներուն, Միլանի մէջ Իտալիա յաղթեց Ցուսլաստանի 4 — 0ով, Սոֆիայի մէջ՝ Հունգարիա յաղթեց Պուլկարիոյ 4 — 1ով:

⁂ Կեդրոնական Եւրոպայի բաժակի մրցումին մէջ (Ժընեւ), Աւստրիա յաղթեց Զուիցերիոյ 3 — 2ով: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

⁂ «Փառի - Սուար»ի կազմակերպած հեծելանիւի մրցումը շահեցաւ Ֆրանսացի ախոյեան Րօժէ Լաֆէպի:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այս Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիա ճաշարանին վերնայարկը

Կը դասախօսէ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒԻԼԵԱՆ

Նիւթ՝ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՈՒՄՍԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կր հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Գազազեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին՝

ԳԷՈՐԳ ԳԱԶԱԶԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ:

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *Կը փնտռեմ Եղոկատի Իւընէզ զիւղացի խորթ հայրս՝ կարապետ Քէչիչեան եւ իր որդին՝ Ենովք: 1914էն առաջ մեկնած են Ամերիկա իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մէնթէչէյի (Եղոկատի շրջան) Հաճի Սարեանի, հասցէ՝* Saryan Roger c/o Mr. Vincent de l'Estrande Miramont par Mirande gers.

— *Կը փնտռեմ Հայաստանի Նախիջեւան քաղաքէն Ստեփան, կինը՝ Մարիամ, զաւակները՝ Ագնիւ, Ձիվան եւ Ալպէր Մաթոսեանները, որոնք կը գտնուին եղեր* Isère *նահանգին մէջ: Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝* Պ. Ղազար Մարկոսեանի, 11, rue de la Fare. Marselle.

— *Բագրատ Ճերմակեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Զուարթ Ճերմակեան որ երկու տարի առաջ կը գտնուէր Փարիզի արուարձաններուն մէջ: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝* Pakarad Djermakian, Armenian Couvent, Jerusalem, Palestine.

— *Պարգեւ Նաճարեան (Պազըր Մատէնցի) կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդին՝ Ղազար Նաճարեանը, որուն հետ Ֆրանսայէն քանի մը տարի առաջ կը թղթակցէր: Կը խնդրուի իմացնել ցառաջիկ:*

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Օրտուցի Յովհաննէս Թորոսեան, հօր անուն՝ Նշան, մօր անուն Իսկուհի Թորոսեան, եւ հօրեղբօրորդի Նշան Թորոսեան, հօր անուն՝ Կարապետ որոնք 1919ին Օրտուի որբանոցէն փոխադրուած են Պոլիս: Օրտուի մէջ Յովհաննէս կը տառապէր մէջքի ցաւէ եւ կը դարմանուէր բժիշկներու կողմէ:*

Իրենց Պոլիս փոխադրուելէն ի վեր որ եւ է լուր չունին իրենց մասին: Իրենց մասին լուր ունեցողներէն եւ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Անդրանիկ Թորոսեանի, St. Arroman par Mirande, Gers, France.

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) — 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ ջանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆՈՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարսիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE — Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան ճաշկերոյթներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն. դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie,* K. Bicêtre. *Metro: Porte d'Italie*

Հայերու ժամադրավայրը

ձայտարան ՖԼՕՐԻՕ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

ՄԷՔՔՕ՝ Odéon եւ ՍԷՆ Միշել — Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՍԱՔ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

(Dr. ès Sciences)

5, ru Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. Հեռ. **Kléber 78-21**

Դիմեցէք՝ ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհուրդներու, ամուսնանութեան եւ ամուսնալուծման, նահիւրալիազատման, Ասէքիա մերկնելու, թերագմանութիւններու, փոխադրութեան, կալուածական գործողութիւններու եւլն.ի համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրերը ժամը 10—12:

ԾԱԽՕՒ Է

Մեկնումի պատճառով ծախու է ԿՕՇԿԱԿԱՐի խանութ մը իր բոլոր կազմածներով: Բնակութեան համար երկու սենեակներ: Շատ դիւրամատչելի գին:

Դիմել՝ 29, Bld. de la Liberté, Lilas (Seine).

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆի

Դրամ կը ճարէ խանութի գրաւի վրայ (Nantissement), տան գրաւի վրայ (Hypothèque de 1er et 2me rang), առեւտրական մուրհակներ գեղչել տալով եւյն., խիստ նպաստաւոր պայմաններով:

Կը ստանձնէ ամէն կարգի դատական գործեր, առեւտրական, քաղաքային, պատժական եւ մանաւանդ արկածի վերաբերեալ:

Կը կատարէ պաշտօնական թուղթերու թարգմանութիւն եւ վաւերացում, կը խմբագրէ ամէն կարգի նամակ եւ խնդրագիր:

Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

Կ'ընդունի առաւօտները ժամը 10էն 12, հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ յետոյ ժամը 3էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

Առժամեայ հասցէ՝

179, Rue de Vaugirard - Paris (15)

Ջախ թեւի վրայ առաջին սանդուխ, երկրորդ յարկ, ձախ:

Métro եւ **Nord - Sud - Pasteur**

ԵՓՐԱՏ նուագախումբ

Եթէ կ'ուզէք ձեր հանդէսները հաճելի դարձնել, դիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբին որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան եղանակներ, մասնաւորապէս Թանկօ Արժանթին:

Նուագախումբը ունի իր մասնաւոր տարազը:

Հաչաձեւումի տեղի չտալու համար, ձեր կազմակերպած հանդէսի թատականէն 15 օր առաջ դիմել՝ անձամբ կամ գրաւոր, ԵՓՐԱՏ նուագախումբի դեկավար՝ Տ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, rue du Pourtour, Clamart, Seine.

ԻՆՁՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (84)

"ԹԷՇԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒԱԾ,,

(ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆի ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Հրոսախումբը դարանէ փրկելու նպատակով կատարուած այս հետախուզումը շատ նուրբ և կարեւոր պարտականութիւն մը ըլլալով, այս գործին մասնակից պէտք է ըլլան, յաջորդաբար, խումբին բոլոր անդամները: Կատարեալ ապահովութիւն մը ձեռք ձգելու համար, յարմար ճամբաներու վրայ պահակային շղթայի ձեւովպէտք է շարժիլ: Որովհետեւ, Թուրքերը գիտեն հրոսախումբին շրջած վայրերը ինչպէս եւ անոնց կատարած հետախուզութիւները, եւ դարան կը լարեն անյուսալի, օրինակ՝ հարթ ու բաց վայրերու մէջ:

«3· Հրոսախումբը գիշեր առեն անհրաժեշտ շարժումները կատարելու վերջ, դեռ լոյսը չբացուած պէտք է մտնէ վայր մը, որուն փնտռտուքին համար հարկ է հետեւիլ յետագայ կանոններուն:

Այն վայրը ուր պիտի պահուըտին, յարմար պէտք է ըլլայ ի հարկին կռուելու համար Թուրք զինուորներուն հետ, եւ կամ նահանջելու: Ընտրուած վայրը պէտք է գիւղերէն կարելի եղածին չափ հեռու ըլլայ: Որովհետեւ Թուրքերը ընդհանրապէս գիւղամերձ վայրերու մէջ փնտռտուքներ կը կատարեն: Հրոսախումբը պահուըտելէ յետոյ ցերեկ առեն դուրս չգալու համար, պէտք է գիշերուընէ հայբայթ ուտելիք - խմելիքն ու այլ պէտքերը:

«Հրոսախումբը, որեան յանախակի փոխէ իր թաքստոցը, այնեան հեռացած կ'ըլլայ տեսնուելու վտանգէն: Որովհետեւ, Թուրքերը կը ջանան լրտեսներ գտնել նոյնիսկ ամենավստահելի գիւղերու մէջ: Երբ թաքստոց մը կը փոխուի եւ ուրիշ թաքստոց մը կ'ընտրուի, մեկնումի առեն ոչ մէկ հետք պէտք է ձգուի առաջին վայրը: Ստիպողաբար անհրաժեշտ է բոլոր հետքերը ջնջել, որպէսզի Թուրքերը չկարենան թաքստոցները երեւան հանել:

«Երբ խումբի անդամներէն մին ձերբակալուի կամ ճանչցուի, ամբողջ խումբինշարժումները կը վտանգուին: Պէտք է գիտնալ որ՝ երբ խումբի անդամներէն մին ճանչցուի, պատճառ կը դառնայ որ, Թուրքերը, փնտռտուքի ատեն, թաքստոցը գտնեն ու հրոսախումբին հետքերը երեւան հանեն:

«4·— Ամէն մէկ հրոսախումբ ամիսը գոնէ մէկ անգամ պէտք է այցելէ իր շրջանի գիւղերը: Եթէ խնդրող ա-ռարկայ գիւղերը գրաւուած են թուրք զինուորներուն կողմէ, գիւղէն դուրս կը բնակուին խումբին եւ գիւղացիներուն միջեւ լուծելի խնդիրները:

Եթէ գիւղ մը ազատ է ու ենթակայ չէ զինուորական գրաւման, խումբը կրնայ հոն մուտք գործել:

Միայն թէ, լուսնալէ առաջ պէտք է դուրս գայ գիւղէն եւ պահուելու համար յարմար վայր մը գտնէ: Եթէ կռուելու եւ պահուելու յարմար տեղ մը չգտնէ, ցերեկ առեն եւս կը մնայ նոյն գիւղը: Այդ պարագային, նկատիպէտ է առնէ հետեւեալ կէտերը·

Այն տունը ուր ինք կը գտնուի, բախումի յարմար պէտք է ըլլայ: Այն-ինչ առեն որ խումբը գիւղին մէջ է, այդ գիւղը պէտք է պահպանուի պահակներով: Թուրքերը գիտեն թէ մարտական խումբերը գիւղերը կը մնան՝ պահակներ դնելով: Այդ պատճառաւ, աւելի յարմար է պահակները ընտրել վստահելի գիւղացիներէն:

Կարգ մը գիւղերու դիրքերուն համաձայն, հարկ է, երբեմն, բաւական հեռու տեղեր պահակներ նշանակել: Երբ պէտք ըլլայ շատ թիւով պահակներ դնել, պէտք է բաւականանալ հեռակայ պահակներով եւ նուազեցնել մերձակայ պահակներուն թիւը, որպէսզի, այդ կերպով, մեծ թիւով կամաւորներ գրաւուած չըլլան: Ցերեկ առեն, բաւարար են միայն հեռակայ պահակները:

5·— Խումբ մը որ եւ է գիւղ կրնայ այցելել՝ այդ գիւղին յեղափոխական մարմնին հաւանութեամբը: Կասկածի եւ խառնակութեան պատճառ կ'ըլլայ խումբ մը, երբ գիւղ կը մտնէ առանց լուր տալու գիւղի յեղափոխական մարմնին: Գիւղ մտնելու համար, ներկայիս յարմարագոյն ժամանակն է կէս գիշերը: Որովհետեւ, Թուրքերը գիւղերը կը պահպանեն եւ հսկողութեան տակ կ'առնեն միայն գիշերը մինչեւ ժամը երեք եւ մինչեւ արեւածագէն եւրեք ժամ առաջ:

6·Ինչպէս ծանօթ է Թուրքերը, երբեմն, փոխանակ գիւղերը պաշարելու, կը հետեւին գիւղամիջի շարժումներուն, իսկ ցերեկ ատեն գիւղացիներուն շարժումները կը զննեն: Այդ նպատակով, անոնք կը կազմեն գաղտնի պահակախումբեր: Առաւելապէս շուներու հաջողներուն եւ լապտերի լոյսերուն կարեւորութիւն կ'ընծայեն: Ասոր փոխարէն, հարկ է խումբերուն շարժումները մեծ ուշադրութեամբ կատարել: Ապահովութեան այդ միջոցները պէտք է ձեռք առնել գիւղէն դուրս եւ ցերեկ ատեն:

7· Խումբերը ուր որ ալ ըլլան եւ երբ ալ ըլլայ, հետ պէտք չէ ձգեն: Որովհետեւ հետք առաջին բշնամին է:

8·— Երբ խումբ մը գիւղ մը մտնէ, մեծ ուշադրութեամբ պէտք է քննէ իր շարժումներուն հետեւող թուրք լրտեսներու գործունէութիւնները եւ ըստ այնմ կատարէ իր շարժումները: Երբ խումբ մը զինուորական շարժումներ կատարէ· միշտ պէտք է պահուըտի, իսկ երբ զինուորական գործունէութիւնը մեղմանայ՝ մէջտեղ ելլէ ու իր պարտականութիւնը շարունակէ: Այդպիսի պարագայի, որպէսզի խումբը կարենայ ուրիշ վայր մը երթալ, յարմար է ճաեւ որ իր արտաքինը փոխէ: Այս կերպարանափոխման համար, հարկ եղած առարկաները պէտք է պահել գաղտնի տեղ մը: Նոյնիսկ, հոն պահել գաղտնի տեղ մը: Նոյնիսկ, հոն մաս մը պիտոյքներ պէտք է ունենայ:

9·— Խումբը ընդհանուր նշանախօսքէն անջատ, պէտք է ունենայ առժամեայ նշանախօսք մը (փառօլ), որպէս զի յանախ փոխէ: Նշանախօսքի գործածման համար նկատի պէտք է ունենալ հետեւեալ կէտերը·—

Երբ խումբ մը արշաւի պիտի ելլէ, նշանախօսքը խումբին անդամներուն կը հաղորդուի ականջէ ականջ 22 ձիւնով: Նշանախօսքը երբեք բարձրաձայն չի հաղորդուիր: Նշանախօսքին զատ, կը նշդուի նաեւ թէ կրկին ուր պէտք է հաւաքուիլ, երբ խումբին անդամները իրարմէ բաժնուին: Խումբին անդամները պէտք է լաւ գիտնան այդ վայրերը, որպէսզի չկորսուին:

10·— Ամէն խումբ պէտք է խոյս տայ թուրք զինուորներուն հետ բախելէ: Մեր նպատակը զինուորներուն հետ բռնկարիլ չէ եւ բախում մը կրնայ վնասել խումբին:

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՄԱՐՏ
MERCREDI
28 Mars
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2456 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԱԽԿԻՆ ՌԱԶՄԻԿՆԵՐՆ ԱԼ...

Ուրեմն, Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը անհրաժեշտ կը գտնէ որ նոր սերունդը զինուորական գիտելիքներ եւ մարզանք- ներ ստանայ բուն զինուորութենէն առաջ: (Մարաջախտ Փէթէն խօսք առած էր ոչ թէ նախկին պատերազմիկներու համագումարին մէջ, այլ Պահեստի Սպաներու Ազգ. Մի ութեան առջեւ, որ չարաթ օր տօնեց իր հիմնարկութեան 13րդ տարեդարձը):

Այս առթիւ, չափազանց պերճախօս է իր «հուսկ բանք»ը.

— «Ուրիշ կոչ մը եւս կ'ուզեմ ձեզի: Այն է՝ ծառայել նոյն իսկ դպրոց- ներէն դուրս եւ ձեր մարզանիւի շրջանէն դուրս: Վերջացնելով, թոյլ տուէք հին զինուորի մը ձեզի հետ մէկտեղ դառնալ Ֆրանսայի սեռնչելի երիտասարդու- թեան եւ ըսել.— «Արիացէ՛ք: Մի՛ սպասէք որ բան տարեկան ըլլաք, մար- զելու համար ձեր մկանները ու հոգին որոնց պէտք ունի ազգը»:

Կասկած չկայ որ, մարաջախտ Փէթէն այս քայլը առած է ոչ միայն ներշնչուելով զինուորական բնազդէն, իր չբջասպառէն եւ օրուան վարիչներէն, այլ եւ աչքի առջեւ բերելով երկու սահմա- նակից երկիրներու կենդանի օրինակը:

Մնաց որ, ան ուշադրութեան յանձնեց այդ պարագան, Իտա- լիոյ եւ Գերմանիոյ կատարած աշխատանքը, առանց անուանելու երկիրները:

— «Մեր սահմանակից ժողովուրդներուն կազմակերպութեանց ամէնէն կարեւոր տարրը կը ներկայացնեն դպրոցական սերունդին եւ երիտասարդու- թեան հայրենասիրական ճեւաւորումը եւ երիտասարդութեան նախազինուո- րական եւ կէս – զինուորական կրթութիւնը»:

Նոյնքան ուշադրաւ էր պատկերը՝ Նախկին Պատերազմիկնե - րու ընկերակցութեանց համագումարին մէջ, որ վերջացաւ կիրա- կի օր:

Այս կազմակերպութիւնները քաղաքական խնդիրներէ կը խու- սափէին մինչեւ հիմա: Բայց վերջին դէպքերը զանոնք ալ վարակե- ցին եւ հետզհետէ զօրացաւ նոր հոսանք մը,— կարելի եղածին չափ գործօն դեր կատարել Ֆրանսայի ընկերային եւ քաղաքական կեանքին մէջ:

Կը բաւէ կարդալ կատարուած վիճաբանութիւններն ու առա- ջարկուած բանաձեւերը, գաղափար կազմելու համար այդ մասին:

Այսպէս, անոնք բանաձեւեր քուէարկեցին ելմտական կացու- թեան մասին, յատկապէս չեչտելով թէ իրենց ընկերը (կենսաթո- շակներու նախարարը) պիտի հարկադրուի հրաժարիլ, եթէ կա- ռավարութիւնը փորձէ դպչիլ իրենց իրաւունքներուն (կրճատում թոշակներու):

Բանաձեւը այս առթիւ կը յիշէ տնտեսական տագնապին խա- կան պատճառները եւ կը պահանջէ հարկային բարեկարգու - թիւններ կատարել, խափանել խարդախութիւնները, պատժել յանցաւորները եւ վերահաստատել Ֆրանսայի բարոյական հաւա- սարակշռութիւնը:

Երկրորդ բանաձեւ մը կը չօշափէ միջազգային խնդիրները, Ազգերու Դաշնակցութենէն մինչեւ զինաթափութիւն:

Բանաձեւը կը մերժէ պաշտօնապէս ճանչնալ Գերմանիոյ կա- տարած վերազինումը, միջազգային հակակշռի տակ առնել զէն - քերու չինութիւնն ու վաճառումը, հաւաքարար երաշխաւորել ազ- գերու ապահովութիւնը և ամրապնդել Աւստրիոյ անկախութիւնը:

Իսկ երրորդ բանաձեւը— քաղաքական — իրապէս նորանշան երեւոյթ մըն է Ֆրանսայի համար:

Այս բանաձեւով, նախկին ռազմիկներու եւ պատերազմի զո- հերու Դաշնակցութիւնը ուղղակի ասպարէզ կ'իջնէ, վճռական դեր կատարելու համար Ֆրանսայի ներքին քաղաքականութեան մէջ:

Բանաձեւը մերժելով հանդերձ յեղափոխական միջոցներու, դիկտատուրայի կամ Ֆաշականութեան ձգտումները, անհրաժեշտ կը գտնէ ամբողջովին վերակազմել պետութիւնը: Այս առաջա - դրութեամբ, ազատ կը ձգէ իր անդամները՝ տարածելու Դաշնակ- ցութեան գաղափարները եւ վերապահելու իր գործունէութեան մեթոտները, երբ իր ձայնը չլսուի:

Բանաձեւը այնպէս խմբագրուած է որ, ոչ միայն ազդարարու- թիւն կը համարուի պետութեան համար, այլ եւ բացորոշապէս կը հասկցուի թէ կազմակերպութիւնը քաղաքական կեանքի մէջ պի- տի գործէ իբրեւ առանձին եւ անկախ ուժ:

Քուէարկուած բանաձեւին մէջ վտանգ չկայ հանրապետական կարգուսարքին համար, «որուն հաստատապէս կապուած է» կազ- մակերպութիւնը: Բայց, յատկապէս կը չեչտուի վարչաձեւը օր- ւան պահանջներուն յարմարցնելու անհրաժեշտութիւնը:

Լաւ է արտայայտուիլ իրենց իսկ բառերով.—

Ազգային վեհապետութիւնը կրնայ արդիւնաւորապէս գործել բոլոր աս- պարէզներուն մէջ եթէ,

1. Վերահաստատուի պետութեան հեղինակութիւնը եւ գործադիր իշխա- նութիւնը դառնայ հաստատուն, հզօր, պատասխանատու եւ հակակշիռի տակ:

2. Ցնտեսական, արհեստակցական եւ ընկերային ուժերը կազմակերպուին շրջանային եւ ազգային ծրագրի մը վրայ, կանոնաւորապէս մասնակցելու հա- մար հանրային գործերու յանձնումին, կողմ կողմի խաղաղական իշխանու- թեան հետ որ այն ատեն պիտի կրնայ կատարեալ անկախութեամբ կատարել իր իրաւարարի դերը:

Աւելի պարզ խօսելով, նախկին պատերազմիկները կ'ուզեն որ երկրին տնտեսական ուժերը վերածուին խորհրդակցական օրկանի մը, ինչ որ քիչ մը կը մօտենայ Նախագահ Բուղմէլթի ծրագրին, եթէ ոչ Ֆաշական մեթոտներու:

Եւ երբ ըսենք թէ ուրիշ բանաձեւ մը կը պահանջէ բարեփո- խել ընտրական օրէնքը, քուէարկութեան իրաւունք տալ կիներ - ուն, համեմատական դրութիւնն ընդունիլ եւ յրուել Երեսփ. ժո- ղովը, աւելի բացորոշ կ'երեւայ պատկերը:

Մնաց որ, այս բոլորը ընդհանուր սկզբունքներ են եւ իրրեւ ուղեցոյց պիտի ծառայեն մինչեւ ցնոր անօրինութիւն: Բուն գործնական քայլերը պիտի ճշդուին յառաջիկային: Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄՈՍԿՈՒԱՆ ՈՒԶԱԾ Է «ՕՐՕՐԵԼ» ՀԱՅԵՐԸ

ԶԻՋԷՐԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿԵՐ Է ԿԱՐԻՆԸ, ՎԱՆԸ ԵՒ ՊԻՔԼԻՍԸ ՄԻԱՑՆԵԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ...

Օրը օրին հաղորդած ենք Թրքական համալսարանի յեղափոխական դաս- խօսութեանց հիմնական մասերը, մեկնելով այն ճշդումներէն որ կատա- րակելով:

Կրթական գործավար Հիքմէթ պէյ մարտ 21ին չարունակելով իր դաս- խօսութիւնը, հետեւեալ յայտնութիւններն ըրաւ առաքեալութեան եւ հայկական հարցի մասին.—

Թուրքիոյ կողմէ իբրեւ պատուիրակ, էնկիւրիէն Մոսկուա գացին Պէքիր Սամի և Եուսուֆ Քեմալ պէյերը, բայց համաձայնագիրը միայն 8 ամիս ետքը, մարտ 16ին ստորագրուեցաւ:

« Մեր պատուիրակներու Ռուսիա ժամանումէն ի՛չ վերջը, ՌՈՒՍ ԿԱՌԱ- ՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՑ ԴԱՇՆԱԿՑԵՐՈՒՆ ՀԵՏ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ ՄԸ ՍՏՈՐԱ- ԳՐԵՑ ԵՒ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԹՈՂՈՒՑ ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ԹՐՔԱԲՆԱԿ ՇՐՋԱՆԸ: ԱՐՏԱ- ՔԻՆ ԳՈՐԾԱՒԱՐ ԶԻՋԷՐԻՆ ՈՒԶԱԾ ՈՐ ԷՐԶՐՈՒՄԸ, ՎԱՆԸ ԵՒ ՊԻՔԼԻՍԸ ՀԱ- ՅԵՐՈՒՆ ՏՐՈՒԻՆ, ՈՐՊԷՍԶԻ ԹՈՒՐՔԵՒՐՈՒՍ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ Ի ԶՕՐՈՒՆ ԸՆ- ԼԱՑ: Եուսուֆ Քեմալ պէյի պատուիրակութիւնը էնկիւրի վերադարձաւ այս առաջարկով եւ հազարումէկ դժուարութիւններով:

Ազգ. Մեծ ժողովի կառավարութիւնը դժուար կացութեան մը մէջ կը գտ- նուէր, բանի որ գործնապէս կռիւի մէջ էր ընդդէմ պատերազմի յաղթականնե- րուն հետ եւ ամէն կողմէ պաշարուած էր: Կովկասի եւ Պարսկաստանի սահ - մաններն ալ բշնամիներուն ձեռքը կը գտնուէին: Այս շրջանակը խորտակելու եւ բշնամիներուն դիմադրելու համար, միայն մէկ զինակից մարդուս միտքը կուգար.— Խորհրդային Ռուսիան: Բայց այդ երկիրը այդ միջոցին չէր գնա- հատեր մեր հասարակաց շահերը:

Էնկիւրիի մէջ հոսանք մը կար որ կ'ըսէր. «Արտաքին օժանդակութեան պէտք ունինք, պէտք է ընթացք տանք Զիչէրինի առաջարկին»: Մուսթաֆա Քեմալի վճռական միջամտութիւնը առաջքն առաւ այս հոսանքին: Ազգ. Մեծ ժողովն ալ որոշեց թէ կամովին թիզ մը հող անգամ չենք կրնար թողուլ:

Հայկ. կառավարութիւնը ջարդած ըլլալով թուրք բնակիչները, Արտաքին գործավարութիւնը բողոքեց: Այն ատեն յարմար չտեսնուեցաւ արշաւանքի մը սկսիլ Հայաստանի դէմ: Որովհետեւ դեռ երկու տարի անցած էր զինադադա- րէն ի վեր եւ Կովկասի անգլիական զինուորները նոր սկսած էին արձակուիլ: Եթէ Հայաստանի դէմ պատերազմի ձեռնարկուէր, զինուորական արձակումը պիտի դադրէր եւ մեր դիմացը պիտի գտնէինք թէ՛ Անգլիացիները, թէ՛ Հայե- րը: Օլթիի շարժումներուն օգտակարութիւնը այն եղաւ որ զօրաշարժ կատարե- ցինք Արեւելքի մէջ եւ արեւելեան ճակատ մը կազմեցինք: Անգլ. բանակը պար- պեց Կովկասը եւ ամէնէն վերջն ալ Պաքուն: Վրացիները գրաւեցին Պաքուն եւ մենք ասոր դէմ ալ բողոքեցինք:

Հայաստանի հետ պատերազմը հայկական յարձակումով մը սկսաւ: Հայե- րը նախապէս կը յաջողին, բայց յետոյ դիւրութեամբ կը յաղթուին: Այլեւս Հայաստանը գետին փռուած էր եւ դիմադրելու կարողութիւն չունէր: Ար - դէն, կարսը գրաւելէ յետոյ, հաշտութիւն առաջարկեցինք Հայերուն: Մեր ա- ռաջարկին եւ Կիւմրիի (Ալեքսանդրապոլի, ներկայ Լէնինականի) անկումին վրայ, Կիւմրիի մէջ հաշտութեան խորհրդաժողով մը գումարուեցաւ: Դաշ- նագրին ստորագրութենէն մէկ երկու օր առաջ, բոլշեւիկները Հայաստան մը- տած էին:

Կիւմրիի դաշնագրին հողային տրամադրութիւնները հետեւեալներն էին. — Հայերը որ իրենց եւ մեր բշնամիներուն խելապատակին մէջ ահագին եր- կիրներ շնորհած էին իրենց, աւելի ըլլալով այդ հողերն ալ մեզի թողելու յանձնառու եղան: Պատերազմին ամէնէն կարեւոր արդիւնքը այն էր որ, թուրք եւ բոլշեւիկ հողերը սահմանակից կ'ըլլային:

ԵՐԲ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲԱՆԱԿԱՏԵՂԻՆ ԵԿԱՒ, ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆԸ ԸՍԱՒ ԹԷ ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸՆ Է ԱՑՆ ՊԱՐԱԳԱՆ ՈՐ ՌՈՒՍ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀՈՂԵՐ ՈՒԶԵՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՇՈՒԻՆ: ԱՑԴ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆ ԷՐ՝ ՊԱՐԶԱՊԷՍ ԱՑԵՆ ՄԸ ՕՐՕՐԵԼ ՀԱՅԵՐԸ:

Սթավիցքիի նոր դիպուածութիւնը՝ վաղը հինգշաբթի

— oo —

ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԱՂՏՆԻՔՆԵՐ ԿԸ ՍՊԱՍՈՒԻՆ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

Սթավիցքիի մարմինը Փարիզ փոխադրուած ըլլալով, նոր դիազննութիւնը պիտի կատարուի վաղը, հինգշաբթի, նախագահութեամբ Տօքթ. Փոլի եւ ա- ջակցութեամբ շատ մը մասնագէտներու: Քննութեան գլխաւոր նպատակն է հետեւիլ թէ Սթավիցքի բանի վէրք ստացած է, ուրիշ խօսքով, իսկապէս անձ- նասպա՞ն եղած է թէ սպանուած է:

Միւս կողմէ, ոստիկանական եւ դատական քննութիւնները կը շարունակ- ուին ոչ միայն Փարիզի, այլեւ Լոնտոնի եւ ժընեւի մէջ: Անգլիացի պարուհի Շէյլա Նօօս, որ Սթավիցքիի բարեկամուհին Ռոմանիեցոյի սիրուհին եղած է, հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ անգլիացի եւ փրանսացի գաղտնի ոստի - կաններու կողմէ, Լոնտոնի Ապահովութեան Տեսչութեան շէնքին մէջ: Պարու- հին խոստովանեցաւ թէ կը ճանչնար Սթավիցքին եւ իր բարեկամը, կապ ունեցած ըլլալով Փարիզեան թատրոններու հետ, բայց բան չի գիտեր ոչ գո- հարեղէններու եւ ոչ ալ չէքերու մասին: Ոստիկանութեան գլխաւոր նպատակն է ճշդել թէ ո՛վ Լոնտոնի մէջ գրաւի դրաւ գոհարեղէնները, այժմ ո՛ւր կը գտ- նուի այդ մարդը եւ ո՞ւր պահուած են միւս գոհարեղէնները:

« *Փառի – Սուար* », որ իր թղթակիցներուն միջոցաւ բննութիւններ կը կատարէ գաղտնի որջերու մէջ, կը յայտնէ թէ բացի «Սոսկալի Ժոժոյ»էն, Սթավիցքիի գործերուն հետ կապ ունի նաեւ նախկին դատապարտեալ մը, Ան- ճէլօ, որ ուր անգամ Լոնտոն գացած – եկած է յունուարի ընթացքին: Այս մարդը կը փնտռուի այժմ:

Բանկպթիի գերեզմանատան դաշը

« *Ագշամ* » կը գրէ թէ Բանկալթիի գերեզմանատան դատին թուղթերը վերստին գրուած են եւ թէ վճռաբեկ Ատեանը մերժած ըլլալով, Պատրիարքա- նի իրաւասութիւնը, դատը մէկ երկու նիստի մէջ պիտի աւարտի եւ եթէ ֆա- զոպետութիւնը շահի, գետինը անմիջապէս ծախու պիտի հանէ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ

»»»·«««

Գերման թերթերը վերջերս հաղոր- դեցին թէ նոր ամուսնացողներու պե- տական փոխատուութիւնը, որ մօտ վեց հազար ֆրանք է իւրաքանչիւր ա- մոլի համար, պիտի դադրի, որով – հետեւ նախատեսուած պիւտճէն չի ներեր այլեւս: Ամուսնանալ ուզողնե- րը շատ աւելի են քան կը կար - ծուէր, իսկ միջոցները սպառած են առժամապէս, ելմտական տարին լրա- նալէ առաջ (մարտ վերջ):

— Ա՜հ, ո՛րքան յոյս եւ ուրախու - թիւն փորը մնաց արդեօք.

— Ո՞րքան Լոթշընները (աղջկան ա- նուն) տխրեցան եւ ամէն առտու պաշ- տօնատուն վազեցին, պոչ բռնեցին, խնդրեցին աղաչեցին, որպէս զի կա- րելիութիւն մը ըլլար իրենց տարինե- րու բարեկամութիւնը (որ շուտով նը- շանառուի յանգած էր պետական օգ- նութեան սիրոյն) պսակուէ՞ր վերջա- պէս... վեց հազար ֆրանիով:

— Եւ ինչե՞ր չպիտի գնուէին այդ դրամով, հիմա որ ամէն բան ժաան է բայց գնող չկայ,— կատարեալ խո - հանոց մը, ննջասենեակ մը, ճերմա - կեղէններ, նորաձեւ շրջազգեստ մը եւն., եւն. մինչ ճերմակը եւ անոր սեւ հագուստը փոխ պիտի առնուէր չնչին վարձքով մը...

— Ախ, ի՞նչու բանի մը շաբաթ ա- ռաջ նար մը չգտաւ...

— Բայց անիրաւութիւն է եղածը, մանաւանդ որ այդ դրամը պիտի վե- րադարձնէին իրենք ապագային (եթէ որոշ չափէ մը աւելի շահէին): Կամ պիտի գեղչուէր միայն այն ատեն, երբ որ աստիճանաբար առաջին, երկրորդ, երրորդ, զաւակները լոյս աշխարհ գային... Մենց որ դրամը հրապարա- կին վրայ պիտի ծախսէին, այսպէս աշ- խատանք նարելով ներքին շուկային եւ անգործներուն, ինչոր «Առաջնորդ»ին ուզածն էր միայն...

×

Վերջին պահուն հեռագիրը կը հա - դորդէ նոր հրաման մը, որով ապրիլին դարձեալ պետական փոխատուութիւն պիտի տրուի եւ այս անգամ 250,000 զոյգի:

Այս առթիւ կը համարձակիմ հար- ցնել մեր հայկական Բարեգործա - կան Ընդհանուր Միութեան թէ ի՞նչ կը խորհի «ազգի – ազգի» հայ տնաշէն աղջիկներուն մասին, եթէ առաջար - կեմ ուսումնասիրել գերմանականին նման ծրագիր մը՝ տուն տեղ ընելու համար իսկապէս զրկուած հայ նոր սերունդը, այլ մանաւանդ կապելու համար զայն միակ բարերար եւ փր- կարար հողին՝ հեռո՞ւ հաղաքներէն եւ « պառաւ »ներէն...:

ՍԼԱՔ

Փրոֆ. Եորկայի դասախօսութիւնը

Ռումանիոյ նախկին վարչապետ Փրոֆ. Եորկա, որ բանի մը շաբաթէ ի վեր Փարիզ կը գտնուէր, կիրակի օր (25 մարտ) Ֆրանսայի Հայ Տնտեսական Կեդրոնին հրաւէրով Մուրատեան վարժարանին մէջ կատարեց խիստ հետա- քրքրական դասախօսութիւն մը՝ նիւթ ունենալով, «Հայ գեղարուեստը գա- դութներու մէջ»: Տնտեսական Կեդրոնի նախագահ Պ. Խանզատեանի բացման խօսքէն վերջ, համակրելի փրոֆէսէօրը խօսք առաւ Ֆրանսացիներէ, Ռումա- նացիներէ եւ Հայերէ կազմուած ընտիր բազմութեան մը առջեւ: Ահաւասիկ մօտաւորապէս իր նախաբանը.

— «Ես խորապէս համոզուած եմ թէ այն ինչ որ ազգ մը հաստատ հիմերու վրայ եւ կեդանի կը պահէ, անոր արտաքին բաղաքական պայմանները չեն այլ անոր ազգային ինքնուրոյն մտայնութիւնն է, անոր տոհմային ոգին: Արդ, եթէ ազգ մը գիտցաւ իր յատկութիւնները կեդրոնացնելով ստեղծել ինքնատիպ գե- ղարուեստ մը, այդ ազգը մի անգամ ընդ միշտ կործանումէ փրկուած է: Բա- րեբախտաբար Հայը գիտցած է շատ հինէն կռանել այդ անխորտակելի պատ- նէշը, բսել կ'ուզեմ ստեղծել իր գեղարուեստը, եւ եթէ բարի օր մը Հայերուն տրուի քաղաքական կատարեալ ազատութիւն մը, այդ մեծ պետութիւններէն շնորհ մը պիտի չըլլայ, այլ արժանի իրաւունքը հայ շնորհալի ազգին»:

Յարգելի բանախօսը հետզհետէ նկարագրեց Հայոց գեղարուեստը իր զա- նազան շրջաններուն մէջ եւ անոր զանազան երկիրներու մէջ կրած ազդեցու - թիւնը: Նախ յիշեց Էրիմի եւ Կաֆայի (Ռուսաստան) գաղթական Հայերու առեւտրական կարեւոր դերը, ԺԴ. դարու Սուչաւայի եւ Պոթոշանի երկրաչա- փական խորհրդանիշներու գեղարուեստական կարեւորութիւնը եւ վանի գուռ հայկական երեւակայութենէն ծնունդ առած գեղեցիկ ձեռագործները: Ըստ փրոֆ. Եորկայի, ԺԶ. եւ Ժէ. դարերու հայկական ձեռագործը կեդրոյի մէջ (Լէզպոսէ–Շթատ) ազդուած է պարսկականէն եւ ռումանականէն, իսկ վայտ- եայ եւ մետաղեայ փորագրութիւնները մեծ արժէք մը չեն ներկայացներ: Դա- սախօսը մասնաւորապէս ծանրացաւ հայ ձեռագրերու զարդերուն վրայ, ի միջի այլոց օրինակ բերելով Դրազարկ վանքի (կառուցուած Թորոս Ա.ի օրով) ԺԴ. դարու Աւետարաններէն մէկը: ԺԶ. եւ Ժէ. դարերը մեծ արժէք մը չու- նին, յայտարարեց փրոֆ. Եորկա, բանի որ առաջինը անհնչան գործեր է ար- տադրած, իսկ երկրորդը բոլորովին վերսկսած է հին դարերու արուեստը:

Բանախօսութեան ամբողջ ընթացքին հայ գեղարուեստը պատկերացնող լուսանկարներ կը շրջէին սրահին մէջ: Փրոֆ. Եորկա իր վերջաբանին մէջ յայտնեց իր շնորհակալութիւնները ներկաներուն, իրենց ուշադիր ունկնդրու- թեան համար եւ յայտարարեց թէ ինքը փափաքած էր այդ դասախօսութիւնը կատարել, մասնաւորապէս Մուրատեան վարժարանի աշակերտներուն համար:

ԱՍՏԻՃԱՆԱԶՈՒԿ ԶՕՐԱՎԱՐԸ ԳԵՏԻՆ ՓՈՒԵՑ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉ ՄԸ

Ինչպէս գրած էինք, աստիճանազուրկ եղած եւ դատի ենթարկուած է Զօր. Պատտի տը Ֆուրթու, գործնապէս մասնակցած ըլլալով Սթավիցքիի առեւ- տրական ձեռնարկներուն:

Նախկին զօրավարը հարցաքննութեան կանչուած էր առջի օր: Լրագրողներ եւ լուսանկարիչներ անմիջապէս շրջապատեցին զինքը: Զօրավարը պահանջեց պահակներէն որ դուրս հանեն լուսանկարիչները, բայց անոնք մերժեցին, բանի որ դատական պալատին ներքագիները բաց են հասարակութեան առջեւ: Երբ զօրավարը դուրս ելաւ հարցաքննիչ դատաւորին սենեակէն, ուզեց խուսափիլ, բայց լուսանկարիչները հետապնդեցին մինչեւ փողոց եւ յաջողեցան դիրք բո- նել: Զօրավարը զայրանալով, յարձակեցաւ փարիզեան թերթի մը լուսանկա- րիչին վրայ, որ նախկին պատերազմիկ է եւ կէս առ կէս հաշմանդամ: Լուսա- նկարիչը գետին փռուեցաւ եւ ինչ մնաց որ կառքի մը տակ մնար: Միեւնոյն ատեն վիրաւորուեցաւ ձեռքէն: Նախկին զօրավարը այս անգամ առաջնոր - դուեցաւ պահականոց, նոր ամբաստանութեան մը տակ իյնալով,— հարուած եւ վիրաւորում:

Քննութիւններ եւ հետապնդումներ

Երեսփոխան Պ. Անռիօ, որ շարժ մը կարեւոր յայտնութիւններ ըրած էր, հարցաքննիչ դատաւորին ներկայանալով մանրամասնութիւններ հաղորդեց երեսփոխան Կալմոյի մահուան պարագաներուն մասին:

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՅԼՈՒԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

ԹԱՂԱՑԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

Սելանիկը փաստօրէն Թաղ. Որ-
հուրդ չունէր: Նախկինը մեծամաս-
նութիւնը կորսնցնելով ձեռնթափ ե-
ղած էր: Անհրաժեշտ էր կամ ընտրու-
թիւն կատարել են կամ նշանակովի
մարմին մը կազմել:

Գաղութիս բանիմաց տարրերը ընդ-
առաջ երթալով առաջին. փոխանորդ
Հօր առաջարկին, չէզոք եւ ընդունակ
անձերէ բաղկացեալ ցանկ մը կը պատ-
րաստուին, որ կը ներկայացուի ու կը
վաւերացուի կուսակալութեան կողմէ,
իբր փոխանցման չրջանի առժամեայ
մարմին: Անոր պարտականութիւնը
պիտի ըլլար թէ ընթացիկ գործերը
վարել և թէ խաղաղապայմաններուտակ
Թաղ. մարմնի ընտրութիւնները կա-
տարել:

Կուսակալութիւնը վաւերացնելով
առաջին. փոխանորդին ներկայացու-
ցած ցանկը, մասամբ վերահաստա-
տած եղաւ Թրակիոյ եւ Մակեդոնիոյ
ազգ. Առաջնորդարանին բարոյական
հանգամանքը:

Կատարուած այս իրողութիւնները
հրատարակուելուն պէս, հաւար փր-
թաւ կարմիր եւ դեղին «մխացեալ»ի
հրձիգներուն մէջ: Ասոնք իրենց դը-
լուխները պատէ պատ զարնելով, սու-
պեցին վաւերացուած ցանկի քանի
մը չէզոքները որ հրաժարին «Դաշ-
նակցութեան լարած ծուղակէն»: Ար-
դարեւ, անոնցմէ ոմանք տարուելով
«պլօքճի»ներու պնդումներէն, տեղի
տուին եւ վաւերացուած մարմինը իր
մեծամասնութիւնը կորսնցնելով ձա-
խողեցաւ:

Կարգ մը չէզոք հայրենակիցներու
նախաձեռնութեամբ կազմակերպուած
խորհրդակցական ժողովն ալ ջուրը
ինկաւ, պլօքի մարդոց խայտառակ
նահանջով:

Վերջ վերջոյ ի՞նչ կ'ուզէր այս
լրացած խառնիճաղանճը:

Քուէարկութի՞ւն, ուժերը պէտք է
չափուին, ձայն չհանելը վախկոտու-
թեան նշան է, Դաշնակցութիւնը հր-
բապարակ թող գայ եթէ կը համար-
ձակի եւն.:

Հ. Ց. Դաշնակցութեան Սելանիկի
կոմիտէն երբեք չէր խուսափեր ժողո-
վրդական ազատ քուէարկութենէն: Ա-
նոր միակ մտահոգութիւնը այն էր որ
մթքերու զերադրդուած այս չրջանին
առիթ չտրուի կարգ մը բախտախն-
դիրներու փողոցային գործունէու-
թեան:

Բայց եւ այնպէս ուրիշ ելք չկար,
Հ. Ց. Դաշնակցութեան Սելանիկի
կոմիտէն ուզեց չախչախել «պլօքճի»նե-
րուն ամբարտաւանութիւնը: Վճռա-
պէս հրապարակ իջաւ, իր չուրջը հա-
ւաքեց Սելանիկի ամէնէն եռանդուն եւ
անչահախնդիր համակիրները եւ մտաւ
իրեն պարտադրուած ընտրական պայ-
քարին մէջ:

Եւ ժողովրդային հոսանքը հրա-
տարակութեան տուաւ Դաշնակցու-
թեան եօթը ընտրելիներուն ցանկը:

Ընտրական յանձնախումբը կը բաղ-
կանար հոսանքներու ներկայացուցիչ-
ներէն եւ չէզոքներէ, որոնք հրատա-
րակած էին քուէարկութեան ձեւերն
ու պայմանները, եւ մարտ 18ի կիրակի
հաշակած էին Թաղ. Որհուրդի
ընտրութեան օր:

Պայքարը սկսաւ բուռն թափով: Ե-
կած էր ժամանակը որպէսզի Հ. Ց.
Դաշնակցութիւնը, մինակ իր համա-
կիրներով, եւ պլօքը իր չորս հատ
ուածներով դէմ դիմաց դային եւ ի-
րենց ուժերը չափէին:

Սելանիկի Համակալարներու բեր-
նը իրեն յատուկ ծիծաղելի սուտերով
եւ խեղաթիւրումներով սկսաւ ցեխ
արձակել: Բայց հաւատացող մը չգտ-
նուեցաւ անոր խարդախ կանչերուն:
Երիտասարդ Դաշնակցականներ ար-
ուարձանները չրջելով թէ ժողովուր-
դը կը լուսարանէին եւ թէ ռամկավար
Հօկճի պլօքին դիմակները վար կ'առ-
նէին իրենց իսկ ներկայութեան: Ար-
ուարձաններու չատ մը սրճարաններէն
արտաքսուեցան համայնավար - ռամ-
կավար ճառախօսները: Դաշնակցա-
կաններու մէկ երեւումը բաւական ե-
ղաւ, որ ժողովուրդը չերմօրէն անոր
դաղափարներուն փարի ու երես դար-
ձնէ Հայաստանի անունը չհաղորդող
խաչադողներուն:

Դաշնակցութեան հակառակորդները
ամէն բան ըրին ընտրութիւնները չա-
հելու համար: Ներզաղթի աւեւտուան
կարդացին: Դիակներ պտտցուցին,
բարեդործական հոլովէցին:

Դաշնակցութիւնը ըսաւ.

— Պահակն եմ ես քու սրբութիւննե-
րուդ եւ աւանդութիւններուդ, տուր
քուէդ, որպէսզի գործեմ:

Ժողովուրդը մտիկ ըրաւ բոլորը եւ
իր քուէն յանձնեց այն կողմին որուն
կը հաւատար:

Այսպէս, քուէարկութիւնը տեղի ու-
նեցաւ անվախընթաց խանդավառու-
թեամբ: Շնորհիւ Հ. Ց. Դաշնակցու-
թեան տեղական մարմնի ձեռք առած
կարուկ միջոցներուն, անկարդապահ
տարրեր չհամարձակեցան սովորական
խլրտումներ հանել: Ընտրութեան
մասնակցեցան 976 հայրենակիցներ:
Զարմահեցաւ որ եւ է անկանոնու-
թիւն:

Քուէարկութեան ընթացքին իսկ բա-
ցորոշապէս յայտնի է որ յաղթանակը
ժողովրդական հոսանքին կողմն է:

Գիչերուան ժամը 11ին վերջացաւ
քուէհամարը որով յաղթական կը հռ-
չակուէին Դաշնակցութեան 7 թեկ-
նածուները: Ժողովրդական հոսանքը
չհասած էր 565--547 քուէ, պլօքը՝ 419--
383:

Ընտրական մարմինը աւենադրու-
թիւն մըն ալ ստորագրեց որով կը
հաստատուէր ընտրութեանց վաւերա-
կանութիւնը, յարակից բոլոր ման-
րամասնութիւններով:

Զարմահեցաւ որ եւ է անկանոնու-
թիւն:

Ընտրական մարմինը աւենադրու-
թիւն մըն ալ ստորագրեց որով կը
հաստատուէր ընտրութեանց վաւերա-
կանութիւնը, յարակից բոլոր ման-
րամասնութիւններով:

Ներկայ էին Թաղ. Որհուրդի ան-
դամներէն Տ. Տ. Գարեգին Ա. Ծ. Վրդ.
Գասպարեան, Տ. Տ. Գարեգին Ա. Ծ.
Վրդ. Գասպարեան, Տ. Տ. Գարեգին
Ա. Ծ. Վրդ. Գասպարեան, Տ. Տ. Գա-
րեգին Ա. Ծ. Վրդ. Գասպարեան, Տ.
Տ. Գարեգին Ա. Ծ. Վրդ. Գասպարեան,
Տ. Տ. Գարեգին Ա. Ծ. Վրդ. Գասպա-
րեան,

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՑԵԼ

ՀԵՂԻՆԱԿ՝ ՏԱՔԷՈՍԵԱՆ ՊՈՂՈՍԵՑԱՆ

Թեմու. Գ. Մ.

— ०० —

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ակնարկ մը Հայոց պատմութեան ամենէն տխուր դարերէն մին, որ ամենէն աղէտալի հետեւանքներ ունեցաւ հայ ժողովուրդին համար։ Դարը, որ Հայաստանի ինքնավարութեան վերջին մնացորդներն ալ ոչնչացուց, եւ ամբողջ ազգը ստրկութեան մատնեց։ Դարը, որ Հայաստանի ինքնավարութեան վերջին մնացորդներն ալ ոչնչացուց, եւ ամբողջ ազգը ստրկութեան մատնեց։

Հայոց ազատութեան վերջին երկու դարերուն, որոնք ամենէն ողբերգական էջերն են մեր պատմութեան, ամենէն ցաւալի ու ամենէն ողբալի դարերն են եղած։ Ազգը, որ իր ամբողջ գոյութեան ընթացքին ոչ մէկ անգամ ենթարկուած է եղած այնքան ահաւոր ու ամբողջական կործանումի, որքան այդ դարերուն։ Ազգը, որ իր ամբողջ գոյութեան ընթացքին ոչ մէկ անգամ ենթարկուած է եղած այնքան ահաւոր ու ամբողջական կործանումի, որքան այդ դարերուն։

Հայոց ազատութեան վերջին երկու դարերուն, որոնք ամենէն ողբերգական էջերն են մեր պատմութեան, ամենէն ցաւալի ու ամենէն ողբալի դարերն են եղած։ Ազգը, որ իր ամբողջ գոյութեան ընթացքին ոչ մէկ անգամ ենթարկուած է եղած այնքան ահաւոր ու ամբողջական կործանումի, որքան այդ դարերուն։

Հայոց ազատութեան վերջին երկու դարերուն, որոնք ամենէն ողբերգական էջերն են մեր պատմութեան, ամենէն ցաւալի ու ամենէն ողբալի դարերն են եղած։ Ազգը, որ իր ամբողջ գոյութեան ընթացքին ոչ մէկ անգամ ենթարկուած է եղած այնքան ահաւոր ու ամբողջական կործանումի, որքան այդ դարերուն։

— Ես չէ՛, ես չեմ՛, բայց ես ալ ուրիշ մը չեմ, որ ձեզ պիտի ըսէ։ Ինչո՞ւ ես ալ չեմ ըսեր։ Ինչո՞ւ ես ալ չեմ ըսեր։ Ինչո՞ւ ես ալ չեմ ըսեր։

— Ես չեմ ըսեր, որովհետեւ ես ալ չեմ ուզեր, որ ձեզ ուրիշ մը ըսէ։ Ես չեմ ուզեր, որ ձեզ ուրիշ մը ըսէ։ Ես չեմ ուզեր, որ ձեզ ուրիշ մը ըսէ

⁂ Երկուշաբթի առտու նոր խուզարկութիւն մը կատարուեցաւ բանտարկեալ Էրեսփոխան Պոնոռի բնակարանին մէջ: Բազմաթիւ փաստաթուղթեր բռնուեցան որոնք բոլորն ալ կապ ունին Սթավիցքիի գործառնութեանց հետ: Նախապէս կնճռուած էին այս թղթածրարները, իսկ այս անգամ հարցաքննիչ դատաւորը հրամայեց խզել կնիքները եւ գրաւել բոլոր թուղթերը:

Լրտեսութեան գործին կծիկն ալ կը խակուի

ՆՈՐ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Զինուորական լրտեսութեան յանցանքով ձերբակալուած ամբաստանեալներէն Օր· Մէոմէ (վարժուհի), խոստովանեցաւ իր մեղսակցութիւնը, երբեմն ուրանալէ յետոյ:

Առջի օր, կատարեալ խոստովանութիւններ ըրաւ նաեւ վառօդարանի բիմիագէտներէն Օպրի, որ ձերբակալուած էր անցեալ շաբթու, եւ որուն դէմ ծանր փաստեր գտնուեցան Քոլէժ տը Ֆրանսի եւ իր իսկ բնակարանին մէջ: Բիմիագէտը յայտնեց թէ երբ տնօրէնն էր Պուշէի բնալուծարանին, վեց – եօթ տարի առաջ, ծանօթացաւ մարդու մը հետ որ տեղեկութիւններ ուզեց կարգ մը բիմիական նիւթերու մասին: Խոստովանեցաւ նաեւ թէ կը ճանչնայ փախստական Ռէցքին, որուն հետ ժամադրութիւններ կ'ունենար շրեղ սրճարաններու մէջ եւ որ իրեն ծանօթացուց կազմակերպութեան անդամներէն Մացքովիչը:

Խոստովանութեանց կծիկը խակուած է արդէն եւ նորանոր յայտնութեանց կը սպասուի:

15 տարեկանին սիրուհի, 45 տարեկանին մարդասպան

— oo —

« ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ » ԿՆՈՋ ՄԸ 30 ՏԱՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Եղեռնագործ ատեանը սկսաւ դատել Ժէոմէն Հիւօն, իր հնարած ազնուական անունով՝ Ժէոմէն տ'Անկլմօն, որ 1933 մարտ 7ին սպանած էր իր վերջին տարիածուն, Պուշ տիւ – Ռոնի (Մարսէյլ) նահանգապետը, Ֆոզըռէ:

Իսկապէս Փարիզեան տիպար, ամբաստանեալը վարած է փարթամ կեանք մը, գիրկ գիրկ նետուելով ամբողջ երեսուն տարի, առանց ազգի, դաւանանքի կամ ··· տարիքի խտրութեան: Երբ նախագահը կը կարդար իր սիրային արկածներուն մանրամասնութիւնները, ամբաստանեալը կը լսէր սովորական բանի մը պէս, եւ նոյնիսկ ճշդումներ կը կատարէր:

Ժէոմէն ապօրինի զաւակ մը եղած է: Հայրը մարապետներուն յանձնած է զայն 11 տարեկանին: Այնչափ ուշիմ էր որ, 12 տարեկանին առաջին պարգեւ կը ստանայ էքիստոնէականի դասին համար, իսկ 15 տարեկանին··· փողոց կ'իջնէ: Առաջին սիրահարը կ'ըլլայ Պ· Լիլազ, բայց լաւ է որ նախագահը պատմէ·

— « Տասնըհինգ տարեկանին, արդէն սեփական կառք ունէիր: Պ· Լիլազին յաջորդած էր մեծահարուստ Հոլանտացի մը: (Անունները զանց կ'առնենք): Ձեր երրորդ սիրահարը եղաւ ձեր ուսուցիչը՝ 18 տարեկանին արդէն գոհարեղէններ ունէիր եւ ձեր խելքը գլխէն թռած էր: Ձեր չորրորդ սիրահարը եղաւ Պավիերայի Ֆրանց Եոզէֆ իշխանը որ կ'ուզէր ամուսնանալ ձեզի հետ եւ որ մեռաւ վիշտէն, երբ խզուեցաւ նշանտուքը: Ներեցէք, եթէ կը մոռնամ կարգ մը անուններ, որովհետեւ չափազանց շատ են ձեր սիրահարները: Հինգերորդն էր Լեհ կոմս մը, որուն հետ ծանօթացած էիք Մոնթէ Քարլոյի մէջ եւ որ ադամանդներով եւ մարգարիտներով ծածկեց ձեր կուրծքը: Այդ գոհարեղէններուն վաճառման շնորհիւ էր որ կրցաք փառաւոր բնակարան մը գնել Փարիզի մէջ: Պատերազմի ընթացքին, գացիք Լոնտոն, եւ ամբաստանեալուհեցաք իրբեւ լրտես: 1916ին ձեր բնակարանը նեղ կուգար դիզուած կարասիներուն համար, եւ երկու յարկաբաժիններ ալ վարձեցիք: Այն ատեն ծանօթացաք ձեր սիրահարներուն ամէնէն առատաձեռն տիպարներէն մէկուն, Ադա Խանի, որմէ 18 հրաքնոց ադամանդ մը ստացաք: Ցետոյ կապուեցաք Պ· Քամիլ Փիհառի, յետոյ Պ· Մարբովիչի: Ինչ մնաց պիտի մոռնայի Պ· Ֆրանսը, շաբաթի ընկերութեան մը գիրուկ տնօրէնը, որ այն ատեն 70 տարեկան էր, եւ Ասթրիիը, որուն գլխուն իջեցուցիք Աստղիկի արձանը, վերջապէս Վէյլ – Փիհառը որ իշխանական նուէրներ տուաւ ձեզի, եւ վերջապէս նահանգապետ Ֆոզըռէն, զոր սպաննեցիք···

Մեծ ցոյց մը Հալէպի մզկիթին մէջ

ԲՈՂՈՔ՝ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Հալէպի թերթերը կը գրեն թէ մարտ 20ին ժողովուրդը խուռն բազմութեամբ լեցուեցաւ Էմէվի մզկիթին մէջ: Ազգայնական վարիչ Իպրահիմ պէյ Հաճիօ կարեւոր ճառ մը խօսելով, ըսաւ ի միջի այլոց·

— « Այսօր հաղթը գոց է· ինչո՞ւ· ինչ կառավարութեան ցաւակցութիւն յայտնելու համա՞ր թէ՝ նորին դէմ բողոքելու համար: Ձեւ կարծեր որ այս երկու պատճառներէն որ եւ է մէկուն համար եղած ըլլայ: Այլ, այս երեւոյթը լուռ ու խաղաղ բողոք մըն է Ֆրանսացիներու հետապնդած բաղաքականութեան դէմ: Քանի որ կառավարողները Ֆրանսացիներ են, ի՞նչ արժէք ունի թէ՝ որո՞նք կը կազմեն կառավարութիւնը եւ որոնցմէ կազմուած են դատիները: Մեր դատը անհատներու հետ եւ անհատներու դէմ չէ, այլ ընդհանուր բաղաքականութեան: Նոր մարզպանին նշանակմանը առթիւ, մենք ուզեցինք սպասել բիչ մը՝ տեսնելու համար անոր ընթացքն ու գործը, սակայն տեսանք որ նոր մարզպանը կը բալէ իր նախորդի հետեւած ճամբէն, որ պատրաստուած է Արտաքին Նախարարութեան կողմէ: Միայն երեւոյթներն են որ փոխուած են :

« Մեր կամքին ու փափաքին հակառակ պատրաստուելիք բոլոր ծրագիրներէն պիտի բաշնէ մեր ձեռքերը: Սուրիացի ժողովուրդը սրբազան դատի մը համար կ'աշխատի: Եթէ Ֆրանսացիները իրենց ուզածը պիտի ընեն, ինչո՞ւ սահմանադրութիւն եւ խորհրդարան հաստատեցին մեր երկրին մէջ եւ ինչո՞ւ այնքան ջանք ու աշխատանք թափեցին կարգ մը մարդոց ընտրութիւնը յաջողցնելու համար »:

Իպրահիմ Հաճիօ խօսելէ վերջ դաշնագրի շուրջ, ըսաւ·

— «Այս բոլորը ցոյց կուտան որ Ֆրանսան կ'ուզէ գաղթավայր դարձնել Սուրիան: Ոչ դաշնագիրները եւ ոչ ալ ուժը կրնայ պարտադրել մեզ ընդունելու օտար լուծը: Եթէ մեր երկրին անկախութիւն չտրուի, այդ բոլոր տնտեսական ծրագիրները ոչինչ պիտի համարուին, որովհետեւ այդ ծրագիրները պիտի կաշկանդեն մեզ եւ աւելի ծանր տուրբերու պիտի դատապարտեն՝ օտար ընկերութեանց վնասները գոցելու համար: Ահա թէ ինչո՞ւ չենք խանդավառուած նաեւ մարզպանին տնտեսական ծրագիրներով եւ չենք ուզեր օժանդակել անոր առաջարկներուն եւ ձեռնարկներուն, որոնք ամէնէն առաջ կը պահանջեն խաղաղ ու կայուն վիճակ: Եթէ մահապային հասոյթները ձգտին մեզի, մեր երկիրը արդէն տնտեսապէս ազատուած կ'ըլլայ »:

Իպրահիմ պէյ Հաճիօ վերջը թելադրեց ժողովուրդին՝ բանալ իրենց խանութները: Որով հազիւ մինչեւ կէս օր փակ մնաց բաղաքը:

Թրքական օդանաւեր դէպի Մոսկուա եւ Սոֆիա

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ հինգ օդանաւերէ բաղկացած տորմիղ մը պիտի մասնակցի մայիս 1ին Մոսկուայի մէջ կատարուելիք մեծ խրախճանութեանց: Թրքական օդանաւային տորմիղը դարձին՝ վարշաւիա, Պուտրէշ եւ Սոֆիս ալ պիտի հանդիպի: Կառավարութիւնը տորմիղին Պուլկարիայէն անցնելուն եւ Սոֆիայի մէջ տեղատուրման համար պուլկար կառավարութենէն արտօնութիւն ստացած է: Այս առթիւ պուլկար օդանաւային ուժերու հրամանատար գնդ· Միխատիւֆ օրագրողներուն ըսած է·— Գոհունակութեամբ պիտի դիմաւորենք թուրք օդանաւորդները, բայց պէտք է որ Թուրբերն ալ երաշխաւորեն թէ օդանաւերուն մէջ խորտրնկէց եւ ռազմանիւթ չպիտի գտնուին, ինչպէս կր պատահէր միջազգային օրէնքը:

Թուրք օդանաւորդները երկու օր պիտի մնան Սոֆիա եւ պուլկար արհեստակիցներու հետ զանազան մրցումներ եւ օդանաւային խաղեր պիտի կազմակերպեն:

ՅԵՐԵԿՈՅԹ ՉԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ Զ. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, 1 Ապրիլ կէս օրէ վերջ ժամը 2½ մինչեւ 7.30

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Նուագ, Հայկական եւ եւրոպական պարեր:

Ընդհանուր ներկայութիւն բոլոր ներկաներու մասնակցութեամբ:

Ծախքերուն մասնակցելու համար 5 ֆրանք:

Հասցէ՝ 13, rue Pierre Curie, Kremlin-Bicêtre.
Métro: Porte d'Italie.

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ-ԽՆՋՈՅՔ-ՀԱՒԿԱՔԱԽԱՂ ՉԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ *Հ. Յ. Դ. «ԽԱԺԱԿ» ԱԿՈՒՄԲԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

Այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, խաժակ Ակումբին մէջ:

Գեղարուեստական բաժին: Ժողովրդական պիւֆէ:

Մուտքը՝ ազատ է:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ

ԴԻՄԱԻՈՐԵՑԻՔ ՉԱՏԻԿԸ ԵՐԳՈՎ ՈՒ ՊԱՐՈՎ

ՓՈԽԱՆՑՈՎ ՍԱԼՕՆ ՄԱՍՏԻԼԻԱ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

երկսեռ խումբ, ղեկավարութեամբ՝ *Վ. ՄԱՐԳՍԵԱՆԻ*

Վօնտէր թազ — *ՄԱԹԻԼՕ* իր ամբողջ խումբով

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է:

Մուտք.— Զոյգ՝ 25 ֆրանք. Այր՝ 15 ֆրանք. Կին՝ 12 ֆրանք:

ՀՐԱՒԷՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԱՍԷՐ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

Ի գիտութիւն Մարսիլիաքնակ հայ սիրելի հայրենակիցներու յառաջիկայ Ս· Զատկի եւ աւագ օրերուն· Սէն ժէռմի Սրբոցն Սահակ Մեսրոպեան գեղեցկաշէն եկեղեցւոյ մէջ, հանդիսաւոր եկեղեցական արարողութիւնք եւ պաշտամունք տեղի պիտի ունենայ, գիւղիս նորակազմ Դպրաց Դասու ներդաշնակ երգեցողութեամբ:

Այս առթիւ պարտք կը համարիմք հրաւիրել Մարսէյլի եկեղեցասէր մեր հայրենակիցներն ալ, որպէսզի որոշեալ օրերու ժամերուն այցելեն Ս· եկեղեցի եւ հանդիսատես ըլլալով սրբազան արարողութեանց՝ փայ մը եւս աւելցնեն անոր պայծառութեան՝ եւ միութեան սէն ժէռմցիները տեսնելով անոնց տքնաջան աշխատութեամբ եւ զոհաբերութեամբ կառուցուած հրաշալի եւ գեղեցիկ տաճարը:

Աւագ Հինգշաբթի ցերեկ ժամը 9—11 Ընթրիք Ս. Պատարագ
» » *երեկոյ* » 7—9 *Ոտնլուայ*
» » *գիշեր* » 9—12 *Պատարագ*
Աւագ Ուրբաթ երեկոյ » 7—9 *Թաղման չրջագայութ*
Աւագ Շաբաթ » » 7—9 *Ճրագալոյց*
1 *Ապրիլ Կիրակի Ս. Զատիկ եւ Յարութիւն առաւօտ ժ.* 8—12 *Պատարագ*
2 *Ապրիլ Մեռելոց եւ Հոգեհանգիստ առաւօտ* 8—11 *Պատարագ:*

Ծանօթ.— Մարսէյլ Շաբիճեռլէն առնել միայն 5 Ֆր. Թրամուէյը:

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլօրիայի հաշարանին վերնայարկը

Կը դասախօսէ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒԻԼԻ

Նիւթ՝ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները:

ԲԱՑՈՒՄՆ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՉԷՐԵԱՆԻ

ԱՐԴԻՒԱԿԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ Ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար: Գիներուս վրայ կարելի եղածը:

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան ճաշկերոյթներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.·դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ *13 rue Pierre Curie.* K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie

Մ. ՀՐԱՉԵԱՆ

11, Rue FLEGIER. MARSEILLE. Tél. Nat. 31 - 59

Ներածում եւ արտածում ամէն տեսակ նպարեղէններու, Պուլկարական քաշքաշավալ, Պոլսական եւ Յունական ամէն տեսակ գոնսէրվաներ, ձիթապտուղ, Իղմիրի չամիչ, տերեւ, ձերմակ պանիր, քաշէր եւ համեմներ:

Raki ERIVAN. p. r.

Ներկայացուցիչ **NIEL** *ձերմակ պանիրի ընկերութեան:*

ՄԻՍԱՔ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

(Dr. ès. Sciences)

5, ru Pergolèse (Փէրկոլէզ), Փարիզ (16)

Մէթրօ՝ Etoile, Obligado, Maillot. *Հեռ.* Kléber *78-21*

Դիմեցէք՝ ձեր շահերու պաշտպանութեան, իրաւական եւ վարչական խորհրդատուութեան եւ ամուսնալուծման, նաթիւրալիզասիոնի, Ամերիկա մեկնելու, թարգմանութիւններու, փոխադրութեան, կալուածական գործողութիւններու եւլն.ի համար ամէն օր ժամը 10—12 եւ 17—19. Կիրակի օրեր ժամը 10—12:

ՅՕՀՇԱՏԻՏԻ

Զ. Ո. Միութեան փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ. Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՒ

— Կը փնտռեմ եղկայտի Իւրնէճ գիւղացի խորթ հայրս՝ Կարապետ Քէչիչեան եւ իր որդին՝ Ենովք, 1914ին առաջ մեկնած են Ամերիկա: իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մէնթէչէի (եղկայտի չրջան) Հաճի Մարեանի, հասցէ՝ Saryan Roger c/o Mr· Vincent de l'Estrande Miramont par Mirande, Gers, France.

— Կը փնտռեմ Հայաստանի Նախիջեւան քաղաքէն Մահփան, կինը՝ Մարիամ, զաւակները՝ Սպնիւ, Ձիվան եւ Ալպէր Մաթոսեանները, որոնք կը գտնուին եղեր Isère Նահանգին մէջ: Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Գ. Ղազար Մարկոսեանի, 11, rue de la Fare. Marselle.

— Բագրատ Ձերմակեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Զուարթ Ձերմակեան որ երկու տարի առաջ կր գտնուէր Փարիզի արուարձաններուն մէջ: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Pakarad Djermakian, Armenian Couvent, Jerusalem, Palestine.

— Կը փնտռեմ եղբայրս Օրուցի Յովհաննէսթորոսեան, հօր անուն՝ Նշան, մօր անուն Խաչուհի Թորոսեան, եւ հօրեղբօրորդի Նշան Թորոսեան, հօր անուն՝ Կարապետ որոնք 1919ին Օրտուի որբանոցէն փոխադրուած են Պոլիս: Օրտուի մէջ Յովհաննէս կը տառապէր մէջքի ցաւէ եւ կը դարմանուէր բժշկիներու կողմէ:

Իրենց Պոլիս փոխադրուելէն ի վեր որ եւ է լուր չունին իրենց մասին: Իրենց մասին լուր ունեցողներէն եւ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Անդրանիկ Թորոսեանի, St. Arroman par Mirande, Gers, France.

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Հայ կին մը (37 տարեկան) տնական աշխատանքներու համար, օրավարձով կամ ամսականով: Դիմել՝ Պ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆի, 6, rue Blanqui, փարիզ (13):

ԻՆԶՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (85)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒԱԾ Է,,

(ԽԹԻԽՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

11·— Խումբին գոյութիւնը ապահովելու համար, ամէն միջոցի պէտք է դիմել: Այդ նպատակով ալ՝ պէտք է խիստ կերպով հետապնդել այն անձերը որոնք կը վնասեն յեղափոխական կոմիտէին, բայց մանաւանդ լրտես – ները, եւ անոնց գոյութիւնը մէջտեղէն վերցնել: Խումբը միայն այս կերպով կրնայ իր հանգիստն ու գոյութիւնը ապահովել:

Որպէս զի խումբ մը ուժեղ մնայ եւ ամէն ատեն կարենայ գործի ծառայել, իր կարգապահութիւնն ու մարտական կրթութիւնը պէտք է պահէ: Խումբերը կը կազմակերպուին ստորեւ նշանակուած ձեւով·—

Նախ, մեծ խումբերը կը բաժնուին 10ական հայդուկներէ կազմուած խումբերու: Այն խումբերը որոնք 10–15 հայդուկներէ կը բաղկանան, ի – րենց կարգին կը բաժնուին 5 – 6 հոգինոց պզտիկ խումբերու: Գործու – նէութեան միջոցին, այս խումբերուն հսկելու եւ զանոնք վարելու համար, կ'ընտրուին մէկմէկ խմբապետներ:

Երկրորդ, հարկ է որ ամէն մէկ հայդուկ ուշադրութիւն դարձնէ չե – տոտգայ կէտերուն եւ նկատի առնէ զանոնք:

« Ամէն հայդուկ իր զէնքը միշտ իր հետ կը կրէ: Ամէն մէկ հարդուկ ամէն մէկ բոպէ պիտի գտնուի պատրաստ վիճակի մէջ, իր վրայէն ու բովէն բըռնաւ չի բաժներ իր զէնքն ու փամփուշտակալը: Որովհետեւ, ծանր բախումի մը միջոցին հայդուկը կրնայ ատոնցմէ մէկը կորսնցնել: Եթէ չկորսնցնէ իսկ, իր ամէնէնարժէքաւոր ժամանակը կը վատնէ՝ զանոնք իր վրայ առնելով:

Այն պարագային երբ խումբին մէջ զանազան տեսակի զէնքեր կան, ան – հրաժեշտ է իրար չխառնել զէնքերն ու փամփուշտները: Հրացան, զէնք եւ վերջապէս ամէն տեսակ պաշտպանութեան գործիք պէտք չէ իր ընկերոջ – մէն նախընտրել: Որովհետեւ, այդ կերպով բազմաթիւ փորձանքներ կրնան գալ: Որ եւ է ատեն, երկու երեք հայդուկ միասին պէտք չէ բանան իրենց զէնքերը: Զէնքին մէջ միշտ երեք հատ փամփուշտ պէտք է գտնուի: Այս պայմանին ընթացք կը տրուի գիշեր ատեն եւ արշաւի միջոցին: Զէնքերը անձայն անշշուկ պէտք է բռնել: Ա – ռաջնորդներն ու վերջապահները իրենց զէնքերը միշտ ի ձեռին կ'ունենան: Մէկ փամփուշտով զէնքերը միշտ պարապ պէտք է պահել:

Միշտ ու ամէն տեղ, ինչպէս եւ ամէն դիրքի մէջ՝ խումբին անդամները պիտի սպասեն պետին հրամանին եւ ըստ այմ պիտի շարժին: Ամէն հայդուկ միշտ ու ամէն տեղ իր կարգը պիտի պահէ: Ամէն խումբ պիտի ունենայ մէկը որ տեղեակ ըլլայ պատերազմական գիտութեան: Այդ պատճառաւ, լաւ է որ խումբը զինուորական մարզանքներ կատարէ գիշերը՝ ժամը 11 – 12: Ամէն հայդուկ ցերեկները պէտք է կատարէ նշանառութեան եւ ռմբի մարզանքներ: Երբ խումբը բոլորատու միջոց ունենայ, ամիսը կամ երկու ամիսը անգամ մը հրացանաձգութեան կատարելու է:

Ամենակարեւոր պայմանն է կարգ կանոնի հպատակիլ: Օրինակ, արշաւի, եւ կամ հանգիստի ատեն լռութիւն պահել եւ ճամբու ընթացքին, թէ առանձին առանձին խալած միջոցին եւ թէ հաւաքաբար ու շղթայաւոր շարժած միջոցին անհրաժեշտ պայմանները նկատի ունենալ»:

×

Օդանաւի արկածը եւս անցնելէ վերջ, Թեհանկ պէյ, իր քով կանչելով Նայիլ պէյը, ըսած էր անոր·

— Վաղ առաւօտ, թնդանօթներս պիտի դնեմ հանդիպակաց բարձունքները: Անկէ կրակի տակ պիտի առնեմ ռուսական ճակատը, բայց կարելի չէ մինչեւ հոն հասնել թնդանօթները, ճամբայ չկայ: Հետեւաբար հիմա պիտի հաւաքէք ձեր զինուորները եւ լայնցնել պիտի տաք հոն տանող ճամբան: Թէչքիլաթը Մախսուսէի մարդիկը քանի մը ժամուան ընթացքին այդ ճամբան պիտի պատրաստեն:

Նայիլ պէյ, այս հրամանը առանալով, առանց նոյնիսկ մտածելու զայն դործադրելու կարելիութեանը մասին, Թեհանկ պէյին խոստացած էր կատարել ինչ որ ուզած էր ան: Այդ գործը յանձնուած էր պատասխանատու պատուիրակին: Թեհանկ պէյ, որպէսզի այս գործը անհետեւանք չըմնայ, ճամբուն չինութեան տուած էր պինուորական գործի մը հանդամանքը:

Մինչդեռ, կարելի չէր Թեհանկ պէյին հրամանը գործադրել: Որովհետեւ, Թէչքիլաթը Մախսուսէի անդամները, որոնք ճամբան պէտք էին չինել, բոլորն ալ ուղարկուած էին Թիկունք: Անոնց հաւաքումն ու վերադարձը ժամանակի կը կարօտէր: Մինչդեռ, Թեհանկ պէյ կ'ուզէր որ այդ ճամբան քանի մը ժամուան ընթացքին պատրաստուէր:

Նայիլ պէյ, փոխանակ Թեհանկ պէյին քով երթալու եւ անոր յայտնելու թէ՝ իր հրամանին գործադրութիւնը անկարելի է, ձայն ծպտուն հանած չէր, եւ, հակառակ անոր որ 24 ժամ էր անցած, ոչինչ կատարուած էր ճամբուն չինութեանը համար: Թեհանկ պէյ, տեսնելով որ իր հրամանը չի գործադրուիր, բնականաբար պատասխանատու բռնած էր պատուիրակը, որուն համար էր զայն բանտարկել եւ իր այդ որոշումը հաղորդած էր Նայիլ պէյին:

Նայիլ պէյ, առնելով այս հրամանը, չատ բռնկած էր: Որովհետեւ, իրա – կանութեան մէջ, պատասխանատու պատուիրակը չէր, այլ՝ ինքը: Թեհանկ պէյ, երբ իր այդ հրամանը կուտայ, Հիլմի պէյ պարտաւոր էր անոր ըսել թէ՝ անկարելի է այդ հրամանը գործադրել, որովհետեւ մէջտեղը պինուոր չկայ, եւ թէ ժամանակի կը կարօտի այդ գործը: Հիմա ի՞նչպէս կ'ըլլար որ բոլորովին անմեղ պատասխանատու պատուիրակը պիտի բանտարկէին: Վերջապէս, երկար առանձնանալէ վերջ, խնդիրը պարզած էր պատասխանատու պատուիրակին: Վերջինս, լսելով այդ լուրը, չափազանց զայրացած էր: Բայց, որովհետեւ պինուորականութեան մէջ զայրոյթը չէր, որ կարեւոր է, այլ ժամ առաջ խնդիրը կարգադրել:

(Շար·)

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.285

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
29
ՄԱՐՏ
JEUDI
29 Mars
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2457

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՑՅ ՈՒՍԱՆՈՂԻ ՄԸ ՀԵՏ

— Իսկապէս յուսահատած էք արտասահմանի հայ ուսանողներէն:

— Ի՞նչ կը նշանակէ յուսահատիլ: Այդ բառը անիմաստ է հանրային կեանքի մէջ: Ըսել կ'ուզենք թէ՝ ձեր սերունդը չատ բան կրնար ընել, բայց կարծես անճրկած, ժամանակէն առաջ թմրած է, առ նուազն իր պատեհանին մէջ քաչուած: Մինչդեռ երկկ... հող ունէինք, ժողովուրդ ունէինք եւ ազատ երթեւեկ, մանաւանդ լայն ասպարէզ: Ամէնէն անճարակն ալ, իր ուսումը աւարտելէ յետոյ, կրնար Թրքահայաստանի կամ Կովկասի խորերն երթալ եւ գիւղական ուսուցիչ դառնալ, այսինքն ծառայել իր ժողովուրդին...

— Մեր դառնութիւնը խոր է ճիշդ անոր համար որ պայմանները փոխուած են բոլորովին: Զենք ժխտեր դժուարութիւնները. բայց անտեղի է պնդել թէ զրկուած էք չարժելու, գործելու բոլոր հնարաւորութիւններէն: Օրինակ, ինչո՞ւ մինչդեռ ձեր նախորդները, սեփական յարաբերութիւններ մշակելու համար օտար, մասնաւորապէս արեւելեան երկիրներու ձեր դասընկերներուն հետ, ուսանողութեան շրջանէն իսկ: Այսօր եւ այդ տեղ հազարաւոր ուսանողներ կան Պալքաններէն, Սուրիայէն, Եգիպտոսէն, Միջագետքէն, Պաղեստինէն: Այս երիտասարդները վաղը պիտի վերադառնան իրենց երկիրները, հանրային կամ պետական կեանք վարելու համար:

— Ի՞նչ գործնական օգուտ կարելի է սպասել այդպիսի յարաբերութիւններէ: Կ'ուզէիք որ «Հայանպատա պրոպագանտա»ի նախապատերազմեան ճամբո՞ն չարունակէինք:

— Մերձեցումը միշտ օգտակար է, եթէ նոյն իսկ անմիջական կամ չօշափելի արդիւնք չունենայ: Կ'ընդունինք, անշուշտ, որ Մեծ Պատերազմէն յետոյ, ժողովուրդներու հոգեբանութիւնն ալ փոխուած է, կամ կը փոխուի արագօրէն: Անընդհատ հոլովումներ տեղի կ'ունենան: Սերունդներ կը փոխուին: Նոր վարիչներ երեւան կուգան: Հին ծանօթութիւնները կը մոռցուին նոյն իսկ ամէնէն յետամնաց կամ ընտանի միջավայրին մէջ: Հարկ է հետեւիլ չարժումին, ծանօթանալ եւ ծանօթացնել, խմորել եւ խմորուիլ: Եւ այս՝ ոչ թէ նախապատերազմեան հասկացողութեամբ, այլ նորագոյն մեթոտներով:

— Մի՛ մոռնանք որ այդ բոլորը դրամի կը կարօտին, իսկ մեր ընկերներէն չատ – չատերը չեն դիտեր թէ իրիկունը պիտի կրնա՞ն պանդուխտ մնալ առանց դռնապանէն յանդիմանուելու, կամ պիտի գտնե՞ն պատառ մը հաց:

— Երկկ ալ այդպէս չէ՞ր: Ընդունելով հանդերձ թէ այսօր չատ աւելի ծանր է հայ ուսանողին վիճակը, զանազան քաղաքներու մէջ, այդ պարագան չի կրնար արդարացնել սիրող թմրութիւնը: Երբ ունենանք աշխատանքի որոշ ծրագիր մը եւ ամուր կազմակերպութիւն, երբ յաջողինք սերտ կապ հաստատել երկիրէ երկիր, ուսանող սերունդին միջեւ, երբ ձեր դոյութիւնը արդարացնէք չօշափելի գործերով, չէ՞ք հաւատար թէ նիւթական հոգերն ալ կը թեթեւնան: Մնաց որ, բախտաւորներ ալ պակաս չեն, Փարիզէն մինչեւ Մխան եւ Ամերիկա: Եւ յետոյ, ամէն տեղ ալ ուսանողութիւնը կը վայելէ համակրանք, ունի իր սեփական շրջապատը,— ուսանողութիւնը լրացուցած տարրեր որոնք միջոց ունին աշակցելու այս կամ այն ձեռնարկին:

— Մեր սերունդն ալ բաժան – բաժան եղած է ինքն իր մէջ, իբրեւ հետեւանք միջավայրի տարբերութեան, հին եւ նոր համոզումներու ընդհարման եւ ուրիշ բազմաթիւ ազդակներու:

— Այդ ալ չի կրնար պատրուակ ծառայել ձեռնպահութեան կամ սահմանափակ աշխատանքի,—պարբերական ժողովները, հանդէս, պար, թատրոն: Թող ամէն մէկը պահէ իր քաղաքական կամ ընկերային դաւանանքը: Բայց, կը հաւատա՞ք թէ անկարելի է ուսանողութեան մեծամասնութիւնը, գոնէ անոր կարեւոր մէկ մասը կապել համահայկական գործունէութեան մը: Ի՞նչ բան պիտի կրնար խափանել ձեր մերձեցումը պարսիկ, արաբ, յոյն կամ պուլկար ուսանողական միութեանց հետ: Չէ՞ որ հոծ գաղութներ ունինք արեւելեան, յաճախ սահմանակից երկիրներու մէջ: Թո՞ղ ունինք ապագան, այդպիսի յարաբերութիւնները արժէք ունին նոյն իսկ այսօրուան համար, քանի որ, ամէն տեղ ալ, երիտասարդութիւնը ուղղակի կամ անուղղակի տուն կուտայ զանազան չարժումներու, լաւ թէ դէշ:

— Ցառակապէս չեչտելով արեւելեան կամ սահմանակից երկիրները, դուք աւելո՞րդ կը գտնէք նոյն մերձեցումը՝ տեղացի ուսանողներու հետ:

— Ընդհակառակն: Ի՞նչպէս կարելի է անտեսել ձեր ապրած միջավայրը: Նոյն մտահոգութիւնը պիտի ունենաք ամէն տեղի համար, մանաւանդ միջազգային յարաբերութեանց այս չոգեպինդ, սրընթաց շրջանին մէջ, ուր ամէնէն հեռաւոր երկիրն ալ դրացի կը դառնայ երկաթ գիծերով եւ օդանաւերով: Մենք յառաջ կապ չեչտեցինք արեւելեան երկիրները, իբրեւ ուղեցոյց, իբրեւ գործունէութեան ամփոփ ծրագիր մը: Հիմնական հարցը այս է,— նորոգել յարաբերութիւնները, նորոգելով ծանօթութիւնները, կապերը, գիտութիւնները, մարդիկը, մեթոտները: Այս կերպով դուք ալ պատեհութիւն կ'ունենաք հաստատելու, կարողութիւններ արժեցնելու, դիրքեր գրաւելու:

— Իսկ ի՞նչ կրնայինք ընել բուն ազգային ճակատին վրայ:

— Կը խօսինք այդ մասին ալ: Հարցը սպառած չէ տակաւին: Մեր ուզածն այն է որ դուք ըմբռնէք թէ ուսանողութիւնը այսօր ալ ունի միեւնոյն կոչումը ինչ որ երէկ: Եթէ կ'ուզէք, այսօր աւելի քան երէկ, իբրեւ թարմացուցիչ եւ լրացուցիչ ազդակ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՈՒՉԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԿԱՏԱՐՈՒԵՑԱԻ ԶԷՆՔԻ ՀԱՄԱՐ

— oo —

ՆՈՐ ՕԴԷՆՔ ՄԸ ՊԻՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ

Իբրեւ հետեւանք խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովին մէջ եղած յայտնութեանց, ներքին նախարարութիւնը վերջերս հրամայած էր Ապահովութեան Տեղեկութեան՝ հետապնդել զէնքերու վաճառումը եւ գաղտնի սպառազինումները: Այս հրամանը բացարձակապէս գաղտնի էր, որպէսզի կասկածելիները չարթննան:

Մասնաւոր ազդանշանի մը վրայ, երեքշաբթի օր ութ խուզարկութիւններ կատարուեցան Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ, եւ բաւական քանակութեամբ զէնքեր բռնուեցան:

Ամէնէն կարեւոր պահեստը գտնուեցաւ Սէնթ Ուէնի մէջ, որուն քաղաքապետութիւնը կը գտնուի համայնավարներուն ձեռքը: Այդ շրջանի բնակիչները ներչն Ռանքարի տունը խուզարկուելով, երեւան հանուեցան 50 հրացաններ եւ բազմաթիւ ատրճանակներ: Զէնքերուն մէկ մասը պահուած էր անկողիններու տակ եւ դարակներու մէջ, իրենց համապատասխան փամփուշտներով: Ռանքար հարցաքննուելով պատասխանեց թէ ինչպէս ուրիշներ նամակագրոշմ կը հաւաքէն, ինք ալ զէնքերու հաւաքածոյ մը կազմած է, առանց մեղանչելու օրէնքին դէմ: Այս մարդուն կինը ուսուցչուհի է այն միեւնոյն դպրոցին մէջ ուր կը պաշտօնավարէր Օր. Մէմէ, իբրեւ լրտես ձերբակալուած վարժուհին: Երկուքն ալ համայնավար ճանչցուած են: Ռանքար ձերբակալուեցաւ:

1926 ապրիլին ալ խուզարկութիւն մը կատարուած էր այս մարդուն տունը մէջ, եւ բազմաթիւ զէնքեր բռնուած էին: Այդ զէնքերուն մէջ կը գտնուէին օդանաւերու ռմբակոծման յատուկ հրացան մը, ինչպէս եւ գնդացիրներ եւ ատրճանակներ: Այն ատեն Ռանքար դատապարտուեցաւ մէկ տարի բանտարկութեան եւ 300 ֆրանք տուգանքի:

Երկրորդ խուզարկութիւնը կատարուեցաւ նոյն քաղաքին մէջ, Օտրնէ փողոցը, ուր կրիւչէրի տան մէջ գտնուեցան երկու որսի հրացաններ, քանի մը արգահարուած հրացաններ, 30ի չափ ատրճանակներ, սուիններ եւ խրամներու յատուկ դանակներ:

Միւս խուզարկութիւններն ալ արդիւնաւոր եղան:

Կառավարութիւնը որոշած է նոր օրէնք մը հրատարակել, որուն համաձայն մէկ ամիսէն երկու տարի բանտարկութեան եւ 1 ֆրանքէն մինչեւ 1000 ֆրանքի պիտի դատապարտուին անոնք որ զէնքեր կը պահեն առանց արտօնութեան: Ներկայ օրէնքով զէնքի գնումը արգիլուած է, բայց վաճառումը ազատ կը մնայ, ինչ որ բացորոշ հակասութիւն մը կը կազմէ:

Ձախակողմեան թերթերը դիտել կուտան թէ կառավարութիւնը աչք կը գոցէ ալկոզմեան - ֆաչական կազմակերպութեանց սպառազինութեան:

60-80,000 պաշտօնեաներ պիտի առնակուին

— oo —

ՊԻՏԻ ԿՐՆա՞Ն ՀԱԻԱՍԱՐԱԿՇՈՒԼ ԵԼՄՏԱՑՈՑՑԸ

Վարչապետին ծանօթ ճառէն անմիջապէս վերջը, կառավարութիւնը նոր թափով գործի ձեռնարկեց, նախատեսուած կրճատումները դլուխ հանելու եւ ելմտացոյցը հաւասարակշռելու համար: (Բացը չորս միլիառ ֆրանքէն աւելի է):

Այս գործողութիւնը պիտի կատարուի մասնաւոր հրամանագիրներով եւ երկու անգամով:

Առաջին առթիւ պիտի կրճատուին իւրաքանչիւր նախարարութեան ծախքերը, 2 — 3 միլիառ ֆրանք: Կրճատումը պիտի կատարուի արձակելով 60 — 80,000 պաշտօնեաներ, որոնք հանդստեան թոշակ պիտի ստանան իրենց թոշակին հարիւրին 60 համեմատութեամբ: Այս կարգադրութեան չնորհիւ կը յուսան խնայել մօտ մէկ միլիառ ֆրանք: Ցառաջիկային թափուր մնացած պաշտօններու կէսը միայն պիտի լեցուի, մինչեւ որ սեղմումները հասնին կառավարութեան ծրագրած մակարդակին: Ցետոյ, պիտի կրճատուին պաշտօնեաներու թոշակները, հարիւրին 5 — 8 համեմատութեամբ, ընդելով բոլոր բացառութիւնները եւ զեղչերը: Ներկայիս կրճատումէ կամ տուրքէ զերծ են տարեկան 12,000 ֆրանքէն վար եղած թոշակները: Այս առթիւ հաշիւ եղած է որ պետական 510,000 պաշտօնեաներէ միայն 38,000ը 9000 ֆր.էն պակաս կը ստանան, իսկ 166,000ին թոշակն է 9000 — 11,500 ֆրանք: 415 բարձր պաշտօնեաներ կը ստանան 80 — 100,000 ֆրանք, 144 հոգի՝ 100,000 — 125,000, իսկ 33 հոգի՝ աւելի քան 125,000 ֆրանք:

Միեւնոյն առաջադրութեամբ, պիտի ջնջուին նաեւ կրկնակ պաշտօնները, զեղծումները եւայլն:

Համապատասխան հրամանագիրներու հրատարակութենէն անմիջապէս վերջը, կառավարութիւնը պիտի բանակցի շահակիցներուն հետ, որպէսզի գործարութիւն չյարուցանեն: Պ. Տումէրկ ինք անձամբ կոչ մը պիտի ուղղէ նախկին պատերազմիկներուն, որոնք զեռ անցեալ օր իրենց համագումարին մէջ կը մերժէին որ եւ է կրճատում եւ այս հիման վրայ մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ղրկած էին վարչապետին:

Մինչ այս մինչ այն, աշխատանքի նախարարն ալ իր մասին ծրագիր մը պատրաստած է, որով կ'առաջարկէ օգտագործել տրամադրելի վարկ մը, հանրօգուտ չինութիւններ կատարելու եւ առ նուազն 100,000 գործազուրկներու աշխատանք ճարելու համար:

Ձեռնակ Ռուսերը պատրիարքի՞ւն կը հաստատեն Ամերիկայի մէջ

Այսօր Փարիզէն դէպի Ամերիկա ճամբայ կ'ելլէ Բենեամին արքեպիսկոպոս, որ նախապէս կը պաշտօնավարէր Մոսկուայի եւ Սեվաստափոլի մէջ: Եպիսկոպոսը այստեղ հաստատած էր փոքր տպարան մը, կրօնական գիրքեր հրատարակելու համար: Թերթերը կը գրեն թէ տպագրական մեքենաները եւ տառերն ալ մխան կը տանի եւ թէ Նիւ Եորքի մէջ պիտի հաստատուի իրրեւ պատրիարքական տեղապահ (?):

ԹՈՒՐՔԵՐը ՀԱՆԳԻՍՏ ԵՆ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Պուլկարիոյ Թուրքերու միւֆթին զեկոյց մը ուղղեց մամուլին, բողոքելով Թուրք Թերթերու այն լուրերուն դէմ թէ Իսլամները կը հալածուին Պուլկարիոյ մէջ: Միւֆթին կ'ըսէ թէ՝ ընդհակառակն Պուլկարիոյ իսլամ բնակչութիւնը, որ 790,000ի կը հասնէր 1926ին, կը վայելէ լայն պաշտպանութիւն, ազգային եւ քաղաքական իրաւունքներ, ինչպէս եւ դպրոցական եւ կրօնական ինքնավարութիւն:

ՕՐը ՕՐԻՆ

ՄԵԼՐո՞Վ ՈՒՏԵՄ ԹԷ ՇԱՔԱՐՈՎ...

»»» ·«««

Թերթերը կը գրեն թէ լեհական դատարանները, այս օրերուն, գրաւած են կարեւոր հարցի մը բննութեամբ: Իշխան Կէորկ Գորիպիւթ – Վիսնովիէցկի կը գտնուի ծանր ամբաստանութեան մը տակ: Գորիպիւթ-Վիսնովիէցկի ազնուապետական գերդաստանին բոլոր անդամները չափազանց գայթակղած են իշխան Կէորկի ընթացքէն եւ կը պահանջեն դատել իշխանը, որ ըմբոստացեր է եւ մերժեր՝ երբ ծնողքը, առտուան թէյին հետ, մեղր են մատուցեր փոխան շաքարի:

Իշխանը կը պնդէ թէ իր բթին խնդալ էր՝ երբ մեղր կը հրամցուի թէյին հետ:

Նորին արեւափայլ իշխանութիւն մայրիկն ալ կը պատասխանէ թէ... տեսակաւ տագնապին պատճառով, եւ խնայողութեան համար, շաքարի փոխարէն մեղր է հրամցուցեր իր վսեմափայլ զաւկին: Ասոր մէջ ի՞նչ կայ անարգական:

Դատարանը մէկ ամիս արգելափակումի դատապարտեց իշխանը որ մեղր չէ կերեր, շաքար է ուզեր:

Լեհական եւ ֆրանսական թերթերը բիչ մը շատ հետաքրքրութիւն ցոյց կուտան մեղր ու շաքարի այս պատմութեան: Ըստ իս, անարգականը թէյին հետ մեղր կամ շաքար մատուցելը չէ, այլ հրապարակով, թերթերու մէջ, դատարաններու առջեւ այդ մասին վիճելն է միայն, մանաւանդ գործազրկութեան եւ թշուառութեան այս օրերուն:

Կերէ՛ք, ի՛նչ ապուր կ'ուզէք կերէք, բայց ձեզի պահեցէք ձեր կերածն ու կերածին հոտը, ա՛յ անպատկառներ: Այսքան ալ անկրքութի՛ւն թշուառութեան այս օրերուն:

Գէք եկէք, հայ հարուստներէն բիչ մը դաս առէք: Տեսէք անգամ մը թէ որքա՛ն բարեկիրթ են մերիները: Տունը կը նստին, դուռները կը փակեն, մեղր ու կարագը կ'ուտեն, ուտելէն կը ճաքին ու կը պայթին, սակայն երբ հայ բանուորը աշխատանք չունի, հայ գաղթականը օդուան չոր հաց մը չունի, հայ մանուկը բույկի կը պտըտի, մեր հայ հարուստը, մեղրով ու կարագով կշտացած, Ադմոտախնամին կը պատասխանէ:

— Չունինք, մենք ալ չունինք, գործ չկա՛յ, շահ չկա՛յ... Եւ այնքան ողորմուկ ձեւով մը կ'ըսեն, որ Ադմոտախնամը նպաստ մը տալ կը խորհի պահ մը:

Չէ՛ մեր հարուստները բարեկիրթ են, «մե՞ղր ուտեմ թէ շաքար» չեն հարցներ ձեզի:

Չէ՛, անիրաւ են ըսողները թէ մեր հարուստներն ու լեհ իշխանները միեւնոյն ապրանքն են, որ օդուան թղթուտներուն հայը պիտի չհասկնան երբեք:

ԱՐԱԶ

ԹՐԱԿԻԱՆ ՊԻՏԻ ՃԵՆՑՆԵՆ

ՄԱՐԶՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄՏԱՑՈՑՑԸ ԲՈՒԼԳԱՐԿՈՒԵՑԱԻ

Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ ժողովը մարտ 22ին քուէարկեց Թրակիոյ մարզպանութեան ելմտացոյցը: Այս առթիւ ներքին գործոց նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

— «Թուրք հանրապետութեան յատկանիշներէն մէկն ալ՝ ժողովրդապետութիւնն է: Մարզպանութիւններ հաստատելով, ժողովուրդին ուրբ կը տանինք կառավարական հսկողիոր եւ ծառայութիւնը: Այս հիման վրայ վեց մարզպանութիւններ պիտի հաստատուին: Պիտեի թղյատրած սահմանին մէջ կը գործադրենք այս ծրագիրը: Առաջինը, զոր կազմեցինք արեւելեան նահանգներու մէջ, առաւելագոյն չափով բերաւ իրմէ սպասուած բոլոր պարտականութիւնները եւ ծառայութիւնները: Ասկէ բացատրուած, երկրորդ մարզպանութիւնը Թրակիոյ կը յատկացնենք:

Ինչպէս գիտէք, Թրակիա թուրք հայրենիքին սիրելի մէկ մասն է որ ամէնէն աւելի առատօրէն շաղախուած է քրիստոնական արիւնով: Թրակիան կազմեց այն կամրջագլուխը, ուրկէ, միջին դարու խաւարին ատեն, քրիստոնական բաղմակրթութիւնը եւրոպա փոխադրուեցաւ: Ստիպուած ենք ամէն մասի նման այս կամուրջը, այս սիրելի հողամասն ալ վերաշինել եւ զարգացնել:

Եղած կազմակերպութիւնը ամէն բանէ առաջ պիտի աշխատի *վերաշինել այդ հողամասը եւ չատցնել բնակչութեան թիւը:* Ասոր յատկացուած գումարը, զոր նախապէս նշանակած էինք նկատի ունենալով պիտեի նեղութիւնը, անմիջապէս հարկ եղած չափին բարձրացուցինք, երբ տեսանք որ պիտեէն բիչ մը թոյլատու է: Կը խնդրեմ ընդունիլ օրինագիծը »:

Լմին Ասլան պէյ խօսք առնելով ըսաւ.— եղած առաջարկը շատ տեղին է: Ոչ միայն Թրակիոյ, այլ ուրիշ կարգ մը շրջաններու մէջ ալ անբնականութիւններ կան: Այսպէս, կարգ մը գաւառակներ եւ գիւղեր կցուած են այնպիսի նահանգներու, որոնց հետ ո եւ է կապ չունին: »

*** Թրակիոյ մարզպան նշանակուած է Խալրահիմ Թալի, արեւելեան նահանգներու առաջին մարզպանը, որ գալէս հանեց Բրուսկան ջարդերը: Մարզպանը կտիրէ պիտի գտնուի ապրիլի վերջերը:

Սթամիցկիի գործարան ճնութիւնը

Հարցաքննիչ դատաւորը առջի օր լսեց Տօքթ. Վաչէն, որ Սթամիցկիի ընտանեկան բժիշկն եղած է, ինչպէս եւ խաչագողին • մեղսակիցներէն Սիլվեն Զմայֆէլը:

*** Վերջին քննութեանց համաձայն, Լոնտոնի մէջ բռնուած գոհարեղէնները գրաւի դնելու գործողութիւնը կատարուած է Փարիզի մէջ, անգլիական գրաւատան գործակալներուն կողմէ: Այս յայտնութեան վրայ, կասկածէ ազատ կը համարուի դերասանուհի Շէլիա Նեմօ, որ հարցաքննուած էր Լոնտոնի մէջ:

Քննութիւնները կը շարունակուին երկու մայրաքաղաքներուն մէջ, ուրիշ *մեղսակիցներ* երեւան հանելու համար:

Գաղտնի պայմաննե՞ր ալ կան

Հակառակ յայտնական եւ ուրիշ կառավարութեանց կողմէ հրատարակուած հերքումներուն, իտալական թերթեր կը պնդեն թէ պալքանեան ուխտը կը պարունակէ նաեւ գաղտնի պայմանագիր մը: Հետեւաբար, կ'ըսեն անոնք, ուխտը կը հակասէ Ցունաստանի, Թուրքիոյ, Ռումանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ հանդիսաւոր յանձնառութեանց: Իտալական թերթի մը կարծիքով, չատ ծանրակչիռ բլլալու է այդ գաղտնի պայմանագիրը, քանի որ Ցունաստանի արտաքին նախարարը ժերժած է զանոնք յայտնել նոյնիսկ երեսփ. ժողովի արտաքին յանձնաժողովին: Ուստի կը պահանջէ ամբողջութեամբ հրատարակել, քանի որ Ցունաստան բարեկամութեան դաշնագիր մը ունի Իտալիոյ հետ:

Հակառակ այս յայտնութեանց, Իտալիոյ եւ Ցունաստանի յարաբերութիւնները լաւ են եւ ֆաչական Գերագոյն Խորհուրդին անդամներէն մէկը, որ միեւնոյն ատեն « Թրիպունա » թերթին տնօրէնն է, Աթէնք գացած է, փաստականութեան մասին դատախօսութիւններ տալու համար:

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Հ. Ա. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

1927-1933 թթ. Հ. Ա. Հայկական հարցերի ուսումնասիրության ինստիտուտի տարեգիրքը։ Խմբագրությունը՝ Ա. Ա. Ա.

ՀԱՄԼԵՏ ՊՈՊՈՎ ՀԱՏԿԱԿ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Թարգմ. Ժ. Ս.

— 10 —

Գլուխ II.

— Ձեր բոլոր մտքերն ամայի՛ են, ա՛յդ է պատճառը, որ ձեր հոգին ոչ մի ցնծություն չի զգում: Ձեր հոգին, որ ինձ համար ամենաթանկ գանձն է, որ ես ոչ մի գնով չեմ ուզի կորցնել, ձեր հոգին ոչ մի ուրախություն չի զգում, որովհետև ձեր մեջ չկա ոչ մի ուրախություն: Ձեր հոգին ինքն իր մեջ է փակված, և ես ձեզ ասում եմ, որ ձեր սիրտը ոչ մի տեղ չի հասնում, որովհետև ձեր մեջ չկա ոչ մի հարստություն, որ կարողանա ուրիշներին տալ: Ես ինքս ինձ լավ եմ ճանաչում:

— Ընտանի՛ իմ...

— Ոչ, ոչինչ չկա ինձ համար, որ ես ինքս ինձ լավ չեմ ճանաչում: Ես ոչ մի հավատ չունեմ իմ մասին: Ինչո՞ւ է մարդ ապրում, եթե ոչ որպեսզի ուրախանա: Ես ինքս ինձ ասում եմ, որ ես հարուստ եմ, և ոչ մի բան չունեմ, որ ինձ համար ուրախություն պատճառի: Ես ինքս ինձ ասում եմ, որ ես երիտասարդ եմ, և ոչ մի բան չունեմ, որ ինձ համար ուրախություն պատճառի: Ես ինքս ինձ ասում եմ, որ ես ուժեղ եմ, և ոչ մի բան չունեմ, որ ինձ համար ուրախություն պատճառի: Ես ինքս ինձ ասում եմ, որ ես ազնիվ եմ, և ոչ մի բան չունեմ, որ ինձ համար ուրախություն պատճառի: Ես ինքս ինձ ասում եմ, որ ես ուրախ եմ, և ոչ մի բան չունեմ, որ ինձ համար ուրախություն պատճառի:

— Ընտանի՛ իմ...

— Մի՛ խոսիր, ես ինքս ինձ լավ ե

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

ԴԱՒԱՌ ԸԼԼԱՑ ԹԷ ՓԱՐԻԶ, ՁԵՐ ՁԱՅԻԿԸ ԿԱՅԱՐԵԱԼ ՊԻՏԻ ՁԸԼԼԱՑ, ԵԹԷ ՁԵՐ ՍԵՂԱՆԻՆ ՎՐԱՑ ՁՈՒՆԵՆԱՑ ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ *ՁԷՕՐԷԿԸ*, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԻՄՊՈՎ, ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԻՄԱՑԻ, ԹԱՐՄ ԵՒ ՀՈՏԱԻԷՑ *ՍԻՄԻԹՑՆԵՐ*, ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ *ԴՈՒՐՍՊԻՆՆԵՐ*, ԳԵՂԵՑԿԱՁԵՒ *ՇԱՔԱՐՆԵՐ*, ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԹՕԹԱԹԼԵԱՆԻ ՆԱԽԿԻՆ ՇԷՖ ՓԱՔԻՍԻԷԻՆ ԿՈՂՄԷ, ՈՐՈՆՑ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՁԵԶ ՊԻՏԻ ՑԻՇԵՑՆԵՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ԵՒ ՓԱՌԱՒՈՐ ՁԱՅԻԿՆԵՐԸ։

ԱՑՍ ԲՈԼՈՐԸ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՄԻԱՑՆ ԵՒ ՄԻԱՑՆ **ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ "ԱՐԱՐԱՏ,,** ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ։

ՀՈՆ ԿՐ ԳՏՆՈՒԻ ՆԱԵԻ ԲՈԼՈՐԷՆ ՍԻՐՈՒԱԾ ՈՒ ՓՆՏՌՈՒԱԾ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՍԱՏՐԻ ԲՐԻՆՋ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՐՄ ՍԵՒ ԽԱՎԵԱՐԻ ՄԷԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

La Maison Huille
18, Rue Bleue, Paris, Tél. Prov. 79-57

"ARARAT,,
39, Rue de Trévise, Paris Tél. Prov. 05-91

"ՇԻՐԱԿ,, ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Diplôme d'Honneur 1931

Téléphone: Prov. 38-63

26, RUE TRÉVISE, PARIS (9)

Médaille d'Or 1930

Ինչպէս ամէն տարի այս տարի եւս ունինք ՁԱՏԿԱԿԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ

Միակ կեդրոնատեղին՝ եւ ամենամեծ ժեներանոցը արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր նպարեղէններու։

Ստացած ենք պարսկական *ՍԱՏՐԻ* բրինձը։

Livraison à Domicile

Զիւնաթափութեան սակարկութիւններ

Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանը անգլիական կառավարութեան յանձնեց իր կառավարութեան պատասխանը՝ ապահովութեան մասին պահանջուած լուսաբանութեանց համար։ Անգլ-կառավարութիւնը ամիջապէս ընդունեց թարկեց այդ պատասխանը, որ անգամ մը եւս կը պարզէ Ֆրանսայի տեսակէտը, սահմաններու ապահովութեան եւ հաւաքական երաշխաւորութեան մասին։

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը պիտի երթայ, լուսաբանելու համար պէլճիական կառավարութիւնը, որուն վարչապետը վերջերս ճառով մը անհրաժեշտ դատած էր Գերմանիոյ վերազինումը։ Թէթերը կը գրեն թէ համեմատչութիւն գոյացած է երկու երկիրներուն միջեւ։

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ՝ իրական զինաթափութեան փոխարէն, որ անելի մը յանգած է, պետութիւնները կը ջանան արդիւնք զինարշաւը...

Շատ աժան ազատեցաւ

Երէկ պատմած էինք Տիկին Ժէմմէն ս'Անկլմոնի « վարք սրբոց »ը։ Այս գեղուհին, որ այժմ թառամած է, 15 տարեկանէն մինչեւ 45 տարեկանը, ամբողջ երեսուն տարի իր շնորհները բաշխելով բազմաթիւ երեւելիներու, 1933 մարտին սպաննած էր վերջին տարիածուն, Պուչ —տու —Ռոնի նահանգապետը, Պ. Քոզըռէ, կասկածելով թէ ուրիշ մը կը սիրէ։ (Ոճիրին օրը գաղտնի գործակալի մը միջոցաւ հետապնդել տուած էր զոհը)։

Դատավարութիւնը վերջացաւ երեքշաբթի օր։ Ամբաստանեալը ըսաւ թէ սպաննելու միտք չունէր, այլ ուզած էր վախցնել։ Դատաւորները ընդունած չըլլալով կանխամտած մարդասպանութեան տեսակէտը, միայն երկու տարի բանտարկութեան դատապարտեցին տիկինը, որ վճիռէն առաջ ներողութիւն խնդրած էր զոհին հօրմէն եւ ընտանիքէն, առանց զղջումի ուրիշ որ եւ է զգացում յայտնելու։ Իր կոյր եղբայրը, սպասուհին եւ անհամար հիացողներուն վերջինը ջերմապէս համբուրեցին զինքը, կրկին դէպի բանտ առաջնորդուելէ առաջ։ (Արդէն լրացուցած է մէկ տարին)։

Ռումբ մը՝ Բանի մատնական կեդրոնին մէջ

Երեքշաբթի օր ռումբ մը պայթեցաւ Բանի մատնական օթեակին մէջ, բաւական վնասներ պատճառելով։ Կը կարծուի թէ ազգայնականները սարքած են այս դաւադրութիւնը, քանի որ « մասոն »ներուն (ազատ - որմնադիր) անունը շատ կը յիշուի Սթաւիցքիի եւ ուրիշ գայթակղութեանց առթիւ։ Այս առթիւ, կազմակերպութեան գերագոյն խորհուրդը կը յայտարարէ թէ պատրաստ է պատժելու իր անդամներէն այնոնք որ յանցաւոր են։

Զ. Ռ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարանին վերնայարկը

Կը դասախօսէ՝ Պ. ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Նիւթ՝ ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կր հրաւիրուին անդամներն ու փափաքողները։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄԱՆԻՆ

ԴԻՄԱՒՈՐԵՑԷՔ ՁԱՅԻԿԸ ԵՐԳՈՎ ՈՒ ՊԱՐՈՎ

ՓՈՒԹԱԼՈՎ ՍԱԼՕՆ ՄԱՍԻԼԻԱ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

Երկսեռ. խումբ, ղեկավարութեամբ՝ Վ. ՄԱՐԴՄԵԱՆԻ

Վօնտէր ժազ — *ՄԱԹԻՒՕ* իր ամբողջ խումբով

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է։

Մուտք.— Զոյգ՝ 25 ֆրանք. Այր՝ 15 ֆրանք. Կին՝ 12 ֆրանք։

"Մանուկներու Օր,,ը Առնուվիլի մէջ

Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի Առնուվիլի մասնաճիւղի պարահանդէսը ի նպաստ տեղւոյն մանկապարտէզին, 7 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

Զ. Ռ. Միութեան փարիզի մասնաճիւղին ընդ. ժողովը այս շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկը։ կարեւոր օրակարգ, Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ալֆորվիլի Մեծ-Նոր-Գիւղ նորակազմ Հայրենակց. Միութիւնը, որուն գլխաւոր նպատակն է Հայաստանի մէջ Մեծ-Նոր-Գիւղ անունով տուն մը շինել, Ջատկի առթիւ կազմակերպած է հանդէս - խնջոյք մը, որ տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս Ալֆորվիլի մէջ, rue Etienne Dolet *112bis թիւ սրճարանը։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայ գտնուիլ։*

Վարձու է

Վարձու է դործատուրներու յատուկ կահաւորուած ճաշարան-սրճարան մը։ Դիմել՝ 14, rue de Solle. Marseille.

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.։ Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ *13 rue Pierre Curie*. K. *Bicêtre. Metro: Porte d'Italie*

ԱՐԹԻՆԵԱՆԻ ՓԼԱՔՆԵՐԸ

GOLUMBIA *ամենաւերջին սքանչելի փլաքները յաջողեցանք Ջատկի առթիւ ունենալ, որոնք* exclusivité *են մեզի, երգուած նշանաւոր արուեստագէտներէ՝*

Յաքիա, Էֆթալիա, Մահմուրէ հանրմներէ, եւ եչսարի Ասըմ, Շաֆուզ Պուրհան պէյերէ, եւլլն., *որոնք են.—*

80-ես եւ արեւելեան հրաշալի եղանակներու քսան նոր տիսքեր։

ԱՐԹԻՆԵԱՆ՝ **26 rue Lesage. Paris**

Métro Belleville **Tél. Ménil. 61-85**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ ձանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարեւոր պիտակով։ Ընգամ մը ճաշակելէ յետոյ՝ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ։

ԱՐՏՕՆԱՑԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՐ՝

Société "PEUREUX"

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24, rue Assalit. Nice (A. M.)*

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

ՎԻՐԱԲՈՒԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԵԱՆ

14 Rue Lagrange, PARIS (5) Métro St. Michel *կամ* Maubert-Mutualité

ՄԱՆԱՆԱԳԻՏ ՈՍԿԻ ԲՈՒՐՈՆԻ, ՊՈՒՃԻ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱՇԱՐԻ

բերնի, լինդերու, ակռաներու խնամք եւ վիրաբուժ. գործողութիւն

կ'ընդունի ամէն օր, ժամը *9 - 12* եւ կէս օրէ վերջ *2*ին *8*։ կիրակի եւ տօն օրեր 9էն մինչեւ կէսօր։

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(*12* année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ դատարան. ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes-ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant Ա. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քոն՝ Somyl-ով։ Քուրսն եւ պրիճ. ատամնաշարք՝ շատ Թնդեւ քրոմէ-մետաղով, կը վերափոխենք ձին ատամնաշարեր։ Երախաներու ատամներու շտկում։

կ'ընդունի 9 - 12 *եւ* 2 - 7 Հեռախօս Inv. *27-95*

28 Avenue d'Orléans

Métro Denfert Rocherau ou Mouton Duvernet

Գաւառ

Զ. Դ.

ՄԱՐՍԷՅԻ «Ռոստոմ» ԷՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ընդհանուր ընկերական ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԴՈՒՍԷՆՎԻԼԻ Հ. Ց. Դ. *ՏԱՒՐՈՍ* խումբի Հանդէս - բանախօսութիւնը կիրակի, *15* Ապրիլին, կէս օրէ վերջ։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

ԸՆԿԵՐԱՇԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ - ՀԱԻԿՔԱԽԱՂ

կազմակերպուած՝ Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի գիշեր ժամը *8.30*է մինչեւ առաւօտ

ընկ. Քէնտիրեանի ճաշարանը *14*, rue François Garcin

Ձեռքերդ չկայ։ Մուտքը՝ ազատ է։

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (86)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ,,

(ԽԹԹԻՀԱՏԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԹԱՂՑՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Նայիլ պէյն ու պատասխանատու պատուիրակը, առեն մը մտածելէ վերջ՝ իրենց բանէլիք ընթացքի մասին, մէնաին գացած էին Թէհանկէ պէյին եւ անոր պարզած էին խնդիրը՝ իր իսկութեանը մէջ։ Թէհանկէ պէյ, տեղեկանալով խնդրին էութեան, ցաւած էր իր տուած մէկ չարթուան բանաւորումին համար, եւ, ներելով ա — նոր, ջնջած էր նաեւ պատիժը։ Բանի մը օր յետոյ, Պոլսէն եկած լուր մը կը հաղորդէր թէ՝ Տրապիզոնի եւ չրջակայքի Թէչքիլաթը Մախսուսէին հրամանատարութիւնը լուծուած է, Տրապիզոն եկած է Ամնի փաչան, եւ թէ այս վերջինը պիտի վարէ թէ Պէհաէտտին Շաքիր պէյի եւ թէ ուրիշներու կողմէ կատարուած ճակատները։

Առնուած լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, Պոլսէն կուգար սպայակոյտի սպաներէն Ալի Բիզա անուն անձ մը եւ թէ Թէչքիլաթը Մախսուսէի բոլոր ճակատները պիտի յանձնուէին այս մարդուն։ Որովհետեւ Ալի Բիզա պէյ Լազ էր, կ'ենթադրուէր թէ կովկասի ճակատին վրայ աւելի օգտակար պիտի ըլլար։

Նայիլ պէյ, Պոլսէն եկած այս հրամանին հակառակ, կը յուսար թէ ինք պիտի մնար Կովկասի ճակատը։ Բայց, իր այդ յոյսն ալ չ'իրեւ ելած էր։ Որովհետեւ, Պոլսէն տեղեկացուցած էին, առ որ անկ է, թէ՝ զայն եւս վերահաստատած էին Տրապիզոնի պատասխանատու պատուիրակի պաշտօնին մէջ։

Հակիւ ստացած Պոլսոյ այս նոր հրամանները, Բիզա պէյ, որ պատրաստ էր արդէն, անմիջապէս Տրապիզոն վերադարձած էր։

Իսկ Թէհանկէ պէյ չէր ուզեր, մինչեւ նոր հրամանի մը ժամանումը, բաժնուիլ այն դիրքէն զոր բռնած էր ինք, ու կը սպասէր հրամանի։ Նայիլ եւ պատասխանատու պատուիրակը եւս որոշած էին բանակեցող մնալ՝ մինչեւ որ իրենց գործերը յանձնէին այն անձերուն, որոնք պիտի գային։

ԼՐՏԵՍՈՒՀԻ ՄԸ

Այդ օրերուն էր որ լրտեսական դէպք մը պատճառ եղաւ խառնչակելու աչն ու ճախը։ Օր մը, արեւկան հագուստներ հագած վրացի կին մը ձերբակալուած էր այն պահուն երբ կը կարէր Թէչքիլաթը Մախսուսէին յատուկ հեռախօսին Թէլը։ Այդ կինը՝ երկայնահասակ, կաշի ու ոսկոր ըսուելու չափ վատուժ բան մըն էր։ Երբ պահակները զինքը բռնած բանակեցող կը բերէին, ինքզինքը խենթ ձեւացուցած էր։ Նոյնիսկ այնքան վարպետօրէն խենդութիւն կը կեղծէր որ զինքը ձերբակալող պահակները նախ մեղքցած էին եւ ուզած էին՝ որպէս խենդ՝ կրկին ազատ արձակել։ Բայց, իրենցմէ մին, պատասխանատուութենէն վախնալով, որոշած էր զայն մինչեւ բանակեցող տանիլ։ Հարկ էր անմիջապէս դատել զայն։ Որովհետեւ այդ չրջանի հրամատարը Թէհանկէ պէյն էր, լրտեսուհին անմիջապէս անոր յանձնուած էր։ Ասոր վրայ, Թէհանկէ պէյ, պատերազմական ատեան մը կազմելով, կինը անոր յանձնած էր։ Դատին իրրեւ արդիւնք, ճշդուած էր որ կինը լրտես մըն էր։ Ռուսերը յաջողած էին զայն մեր ճակատը ղրկել այս կէտէն։ Կնոջ պարտականութիւնն էր հեռախօսի թելերը կտրել, մեր շարժումները քննել, եւ, հոն պահուըտելով՝ սպասել Ռուսերուն գալուն, յետոյ, մէջտեղ ելլելով, անոնց բացատրել մեր կացութիւնը։ Երբ որոշապէս ատուած էր որ այդ կինը լրտեսելու նպատակով բանակեցողին չուրջն էր, պատերազմական ատեանը մահուան պատիժ որոշած էր։ Բայց, որովհետեւ կին էր, փոխանակ զնդակահարելու, կախաղան պիտի բարձրացնէին, մահուան պատիժը պիտի գործադրուէր Թնդանօթաձիգ ենթասպայ Ատիլ էֆէնտիին կողմէ։ Այս էր պատերազմական ատեանին որոշումը։ Բայց, շատերու նման, Ատիլ էֆէնտին եւս համոզուած էր թէ այդ կինը անմեղ էր եւ բոլոր ըրածները խենդութիւններ էին։ Այդ պատճառաւ ալ, հակառակ պատերազմական ատեանի վճռին, որոշած էր կինը չկախել։

Ճաշօրդ առաւօտ, երբ Ատիլ պէյ, լրտեսուհին կախուած ըլլալուն տեղեկագիրը կը ներկայացնէր Թէհանկէ պէյին, կինը չատոնց ազատ արձակուած էր իր կողմէ։ Այդ դէպքը լրտեսուհին փախչելէն յետոյ։ Որովհետեւ, մէկը չէր որ, այդ խառնաշփոթութեանց միջոցին, այդ գործով զբաղէր։ Ալ ամէն ոք իր գլխուն ճարը կը նայէր։

Այդ խառնակութեանց միջոցին յիշած էին մէկ քանի անուն ռումբերը զրօս Մուրկուլի մէջ ձեռք անցուցած էին։ Հարկ էր զանոնք Ռուսերուն ձեռքը չձգել։ Ճակատը եւս փոխադրած առեն, պէտք էր այդ ռումբերը եւս եւս փոխադրել եւ առժամաբար պահել ապահով տեղ մը։ Այդ նպատակով չէթէի անդամներէն ոմանք ղրկուած էին այն մզկիթը ուր ռումբերը կը գտնուէին, ու չէթէճիները սկսած էին զանոնք փոխադրել։ Բայց, այն պահուն երբ անոնք սնուկները իրենց կռնակներն առած ճամբայ ելած էին, Սեւ Ծովու մէջ երեւցած էին մէկ քանի ռուսական յածանաւեր։ Անոնք, պատերազմական դիրք բռնելէ վերջ, ըսկսած էին կրակի տակ առնել Արհաւիի չրջակայքը։ Կատարուած ռմբակոծութեան մէն կը պարզուէր որ՝ Ռուսերը կ'ուզէին քանդել Արհաւիի չուրին վրայ դրուած կամուրջը։ Իսկ այդ կամուրջը շատ մօտ էր ռումբեր պարունակող մզկիթին։ Այդ միջոցին չէթէի մարդիկը դուրս էին հանած ռումբերնէ մաս մը ու ղրկած, իսկ մնացեալ մասը կը մնար մզկիթին մէջ։ Երբ ռմբակոծութիւնը սկսած էին կամուրջը ռմբակոծել, չէթէճիները փախած էին՝ ճամբուն վրայ թողլով իրենց չալկած ծրաւնկները։ Հիմա ճամբու ամբողջ կռնակները չարուած էին ռումբի պարկերին չարուած էին ռումբերը։ Շատ հաւանական էր որ ըստ նմանին ռումբերը հանդիպէին թէ սնուկներուն եւ թէ մզկիթին։ Չէթէի անդամները անդրադառնալով որ, չէին ուզած օգը ելլել, եւ կաքաւի ճակատու նման ցրուած էին ամէն կողմ։

Ռումբերու փոխադրութեան մէջ ցին, Նայիլ եւ պատասխանատու պատուիրակը կը զանուէին մզկիթին առջեւ ու կը հսկէին ռումբերուն փոխադրութեան։ Հետեւաբար, ամբոխներ միջոցին, երկուքն ալ չափազանց վտանգաւոր կացութեան մէջ կ'ըզգային։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼՈՒԿԻ ՀԱՄԱՐ Métro: TOLBIAC)

ՕՈՒՐԲԱԹ

30

ՄԱՐՏ

VENDREDI

30 Mars

1934

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԹՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ռուբլի երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2458

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՈԳԻ ՎԵՐՋԻՆ ՊԱՏԱՌԸ

Զորս ամիս առաջ, քէմալական թերթ մը քննելով արտասահմանի Թուրքերու ներգաղթի խնդիրը, հետեւեալ խորհրդածու – թիւնները կ'ընէր.

— «Թերթերը գրեցին թէ Ռումանիոյ Թուրքերը հոս կը գաղթեն եւ արեւելեան նահանգները կը դրկուին: Անոնք բոլորն ե՛ւ մեր հերոս նախնիներուն որոնք դարերով իրենց արիւնը խառնեցին Դանուբի ջուրերուն:

Քանի մը տարի առաջ այցելեցի նշանաւոր Սիլիսթրէն, զոր երգած է Նամըք Քէմալ: Հակառակ անոր որ կէս դարէ աւելի կը գտնուին օտար լուծի տակ, այդ տեղի Թուրքերը մագաչափ չէին կորսնցուցած իրենց թրքութիւնը: Իրենց նախահայրերուն պատմականութեամբ, Սուլթանները եթէ եէմէնի, Հիճազի եւ Ասիրի անապատներուն մէջ կոտորել չտային Ռուսերը, անոնց առողջ ուսերուն կոթնելով, Թուրքիա թերեւս այսօր ալ գտնուէր Դանուբի եզերքը:

Ինչպէս որ 800,000 Ալպանները յաջողեցան անկախ պետութիւն մը կազմել, շատ լաւ կարելի էր Տէլի Օրմանի պետութիւն մը կազմել մէկուկէս միլիոն հոգիով: Բայց Եւրոպա թշնամի է Թուրքին, եւ անոր ամենամեծ փափաքն է Թուրքը նետել Եւրոպայէն:

Ռումանիոյ Թուրքերով երկաթէ բազուկներ պիտի շահինք: Միայն թէ պատահական ըլլալու չէ ներգաղթը: Պէտք է համաձայնինք ռումէն կառավարութեան հետ եւ ծրագրուած ձեւով Թուրքիա բերենք մեր ազգակիցները: Եթէ այսպէս 50–60 հոգի մերթ ընդ մերթ բերուին եւ Արեւելեան Նահանգները դրկուին, որ եւ է օգուտ չենք կրնար ապահովել: Այդ գաղթականները կը հալին Արեւելեան նահանգներուն մէջ, որոնք տակաւին զուրկ են Դանուբի բարձակիրք եւ շէն վիճակէն:

Մեր կարծիքով, Տէլի Օրմանի Թուրքերը Թրակիա տեղաւորելու է: Այդ շրջանին մէջ մէկուկէս միլիոն նոր անձեր շատ հանգիստ կրնան տեղաւորուիլ:

Այժմ կան տնկուած Թրակիոյ վրայ, որ Եւրոպայի մէջ մեր ձեռքը մնացած վերջին հողամասն է: Հետեւաբար ստիպուած ենք զօրացնել զայն: Իսկ ամէնէն մեծ ուժը՝ բնակչութիւնն է»: (*Ճիւմհուրիէթ*, 25 Նոյ. 1933):

Այս հրատարակութենէն վերջն ալ, ինչպէս առաջ, քէմալական կառավարութիւնը կը չարունակէ մեղրածորան լեզու գործածել հարեւան Պուլկարիոյ հանդէպ: Նոյն իսկ այցելութիւնները փոխանակուեցան Սոֆիայէն Էնկիւրի եւ փոխադարձաբար:

Բայց, կը թուի թէ «Ճիւմհուրիէթ»ը իր խելապատակէն հանած չէը Ռումանիոյ Թուրքերը Թրակիա տեղաւորելու ծրագիրը:

Եւ ահա նորութիւն մը,— մարզպանութիւն Թրակիոյ մէջ: (Թուրքերը կ'ըսեն՝ «Ընդհ. Քննիչ», ինչպէս հաստատուեցաւ ատենները նահանգներուն մէջ: Բայց, իրապէս մարզպանի մը պաշտօնն է որ պիտի վարէ ընդհ. քննիչը, լայն իրաւասութիւններով):

Ի՞նչ կը տրամադրէ այս առթիւ քուէարկուած օրինագիծը, նոյն ինքն ներքին գործակարին բերնով.

— «Ինչպէս գիտէք, Թրակիա թուրք հայրենիքին սիրելի մէկ մասն է որ ամէնէն աւելի առատօրէն շաղախուած է թրքական արիւնով: Թրակիան կապ մեց այն կամքյագլուխը, ուրկէ, Միջին Դարու խաւարին ատեն, թրքական քաղաքակրթութիւնը եւրոպա փոխադրուեցաւ(?): Ստիպուած ենք ամէն ինչ նմոն այս կամուրջն ալ վերաշինել եւ զարգացնել:

Եղած կազմակերպութիւնը ամէն բանէ առաջ պիտի աշխատի ՎԵՐԱՇԻՆՆԵԼ ԱՑՍ ՀՈԳԱՄԱՍԸ ԵՒ ՇԱՏՑՆԵԼ ՐՆԱԿՁՈՒԹԵԱՆ ԹԻՒԸ»:

Այս առթիւ, աւելցուցած են սահմանուած վարկը, որ անբաւական կը համարուէր:

Ուրեմն, քէմալապետութիւնը, որ իրրեւ թէ հարեւանցի կը նայէր եւրոպական Թուրքիոյ վերջին մնացորդին վրայ, վճռած է ամուր պահել զայն: Ոչ միայն պահել, այլ եւ զարգացնել եւ չէնցնել, բազմապատկելով բնակչութիւնը:

Թուրք չի պակսիր արտասահմանի մէջ, ներգաղթի համար: Թողո՛ւնք Ռումանիան, դեռ վերջերս լուր կը չրջէր թէ Մ. Քէմալ կ'ուզէ Թրակիան չէնցնել Փոմաքներով: (Պուլկարացած Իսլամները):

Ի՞նչ կասկած որ, քէմալապետութեան այս նոր ձեռնարկը պատասխան մըն է Պուլկարիոյ Թրակիացիներուն, որոնք վերջերս բաւական աղմուկ հանեցին, ցոյցեր կատարելով Թուրքեւպուլկար սահմանին վրայ:

Ինծի՛նք ըսին,— «Այս հողերը մերն են եւ մերը պիտի մնան»: (1934 յունուար):

Եւ այս՝ ճիշդ այն պահուն երբ ջանքեր կ'ըլլային Պուլկարիան ալ կապելու պալքանեան ուխտին: Այսինքն, անգամ մը եւս նուիրագործելու համար ներկայ սահմանները:

Պուլկարիա ուխտին չմասնակցելով հանդերձ, անհրաժեշտ հաւաստիքները չտալեց եւ պարասուեց Թրակիացիներուն ցոյցերը:

Բայց, ի՞նչ արժէք ունին պաշտօնական հաւաստիքները, երբ ժողովուրդ մը արտով եւ մարդով կապուած է իսկապէս, երբ կը զգայ թէ անիրաւութիւններ գործուած, հայրենի հողեր կորզուած են:

Այս տեսակէտէն, իսկապէս արթուն են եւ փորձառու՝ հին Թէ նոր Թուրքերը: Եւ անոր համեմատ ալ ծրագիրներ կ'որոճան, «եավաշ– եավաշ», բայց միշտ հետեւողական:

Այդպիսի ծրագիր մըն է Թրակիոյ մարզպանութեան հաստատումը, չէնցնելու եւ ժողովուրդ զետեղելու առաջադրութեամբ: Էնկիւրի չուզեր կորնցնել եւրոպական ցամաքամասի վերջին պատառը, որ կրնայ նոր ռազմադաշտի մը վերածուիլ, ո՛ր եւ է փոթորիկի առեն:

Իսկ Թրակիան մէյն չէ նշանակեր, այլ եւ Պոլիս:

Միւս կողմէ, այս քաղաքականութիւնն ալ կ'ապացուցանէ թէ՝ արտասահմանի Թուրքերը երբեք տրամադիր չեն տեղաւորուելու արեւելեան նահանգներուն մէջ:

Բայց այս ուրիշ խնդիր է:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ ԵԼՄՏԱՑՈՑՑԻ ՀԱԻԱՍԱՐԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԻՆՉ ԶՈՀՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ՊԱՐՏԱԴՐԵՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ – ՕՐԵՆՔՆԵՐԸ

Նախարարական խորհուրդը առջի օր վերջապէս համաձայնեցաւ կարգ մը որոշումներու մասին, հաւասարակչռելու համար ելմտացոյցը, որուն բացը կ'անցնի չորս միլիառ ֆրանքը:

Տրուած որոշումները չատ աւելի խիստ են քան կը նախատեսուէր:

Այսպէս, պիտի արձակուին պետական պաշտօնեաներու հարիւրին 10ը, ինչ որ կը ներկայացնէ մօտ 80,000 հոգի, մինչդեռ 60,000 կը հաշուէին:

Միեւնոյն ատեն հարիւրին 5 — 8 տուրք մը պիտի դանձուի բոլոր պաշտօնեաներու թոշակներէն, այսինքն կրճատում՝ նոյն համեմատութեամբ: Պաշտօնեաներու կրճատման չնորհիւ կը յուսան խնայել մէկ միլիառ ֆրանք, իսկ թոշակներու կրճատումէն՝ 520 միլիոն: Կ'ըսուի թէ պատերազմական նախարարը յանձն առած է 300 միլիոն խնայել ազգային պաշտպանութեան ելարարը յանձն առած է 300 միլիոն խնայել ազգային պաշտպանութեան ելարարը յանձն առած է 300 միլիոն խնայել ազգային պաշտպանութեան ելմտացոյցէն: Այս եւ ուրիշ կարգադրութիւններով, կառավարութիւնը կը յուսայ խնայել 2 միլիառ 585 միլիոն ֆրանք: Ուրեմն, տակաւին բաց կը մնայ մէկ միլիառ 415 միլիոն: Ան այժմ յետաձգուած է նախկին պատերազմիկներու խնդիրը, նկատի առնելով անոնց վճռական ընդդիմութիւնը: Ելմտական նախարարը առաջարկած էր 560 միլիոնէն 160 միլիոնի զեղչել ընկերային ապահովագրութեան պետական բաժինը, 400 միլիոն խնայելու համար: Աչխատանքի նախարարը, նոր — ընկերվարական Մառքէ Հակառակած ըլլալով, այս առաջարկն ալ յետաձգուեցաւ:

Թուրք մամուլին իրաւացումը Մուսոլինիի վերջին ճառին առթիւ

Թուրք մամուլը ակներեւ շփոթութեան մը մատնուած է Մուսոլինիի վերջին ճառին առթիւ, որուն ամփոփումը հրատարակած ենք ժամանակին:

Այդ մասին գաղափար մը տալու համար, ստորեւ կ'ամփոփենք «Ճիւմհուրիէթ»ի խմբագրականը որ կը կրէ նուիրուն Նատիի ստորագրութիւնը եւ հետեւեալ խորագիրը.— «Տուչէին խօսքերը անկասկած փուշի մը պէս պիտի մխուին ամբողջ աշխարհի».

— «Զեմ գիտեր ինչո՞ւ, Մուսոլինի կրկին վերակենդանացուց ռազմաչունչ եւ յարձակողական ձայն մը, զոր աշխարհ մոռցած էր բաւական ատենէ ի վեր: Աչխարհակալական այս քաղաքականութիւնը, որ հիւանդութեան մը կրկնութիւնը ցոյց կուտայ, անտարակոյս խոր զարմանքի պիտի մատնէ բոլոր երկիրները, որոնք հոգիով մարմնով կ'աշխատին տեւական դարձնել խաղաղութիւնը: Հարկ չկայ ծածկելու թէ այդ խօսքերը որոնք կը թուին յորդոր մը ըլլալ ներկայ սերունդին եւ կտակ մը՝ ապագայ սերունդին, փուչի մը նման պիտի մխուին ամբողջ աշխարհի:

Մուսոլինիի համաձայն, Իտալիա թերակղզի մը չէ, այլ կղզի մը: Երեք կողմը ծով է, իսկ մէկ կողմը (հիւսիս) զոցուած է անանցանելի լեռներով: Հիւսիսային կողմը, գրեթէ չատ քիչ եւ կամ ոչինչ ունի ընելիք: Այսպէս է նաեւ արեւմտեան կողմը: Միայն Հարաւը եւ Արեւելքը, Ափրիկէի եւ Ասիոյ մէջ գործ կայ Իտալիոյ համար: Պատմութիւնը եւ աչխարհագրութիւնը այս ուղղութիւնները ճշդած են Իտալիոյ համար, եւ Մուսոլինիի այս ուղղութիւնները կը ցուցնէ ներկայ եւ գալիք սերունդներուն:

Իտալիա, որ կ'ուզէ դէպի այս ուղղութիւնները մղել իր տնտեսական եւ մտաւորական գործակցութիւնը, միւս կողմէ հաւաստիքներ կուտայ իր խաղաղասիրական ձգտումներու մասին: Արդ, եթէ այս հաւաստիքները, անոր աչխարհակալական բաց եւ ծանր նպատակները չկարենալ ծածկելու չափ թեթեւ եւ անիմաստ նկատուին, անտարակոյս յանգանքը այն ազգերունը չպիտի ըլլայ որոնք կացութիւնը այսպէս կը տեսնեն:

Մենք Թուրքերս, Իտալիոյ բարեկամ ըլլալով, բնականաբար տեղի չունինք ազդուելու Մուսոլինիի խօսքերէն որոնք Ափրիկէի կը նային մինչեւ Բելճուսոյ Գլուխը, եւ Ասիոյ՝ մինչեւ Մայրագոյն Արեւելքը: Միայն թէ, սկզբունքները զոր Տուչէն կը հանէ պատմութենէն եւ աչխարհագրութենէն, համոզմունք կը հակասեն ներկայ չրջանի խաղաղութեան մտահոգութեանց: Ահա թէ ինչո՞ւ պէտք է կը տեսնենք քիչ մը ծանրանալու անոնց վրայ:

Իտալիա եթէ ամբողջովին ապահով իսկ ըլլայ Եւրոպայի կողմէն, պէտք է հաշուի առնէ թէ միայն փափաքով գլուխ ելլելիք գործ մը չէ Ասիան եւ Ափրիկէն ընդունելեամբ Իտալիոյ տիրապետութեան յանձնելու պարագան, զոր կը ներկայացնեն «գործակցութիւն» անունին տակ: Եւ հետեւաբար մոյկերով պատելու ելլելու չէ այդ երկու հսկայ ցամաքամասերու մարդոց ազատ խիղճերուն վրայ:

Իտալիոյ վարչապետը, որուն հետ ունինք ոչ միայն բարեկամական դաշնակիցի մը, այլ եւ իրապէս բարեկամական յարաբերութիւններ, իր ճառին մէջ Ափրիկէի եւ Ասիոյ մասին խօսած ատեն, անտարակոյս չէ խորհած Թուրքիոյ մասին: Մենք բնաւ հաւանական չենք դներ այս տեսակ մտածում մը, նկատի ունենալով ոչ միայն գոյութիւն ունեցող բարեկամութիւնը, այլ եւ այն պարագան որ նոր Թուրքիան ի վիճակի է իր ուժով պաշտպանելու իր ազգային սահմանները եւ իրաւունքները:

Պատերազմի օրուան պայմանները ինչ ալ ըլլան, երբ խնդիրը վերաբերի երկրին ամբողջականութիւնը եւ ազգին անկախութիւնը ամենափոքր խախտումն ղերծ պահելուն, մենք վճռապէս վստահ ենք որ ոչ միայն մէկ պետութիւն, այլ ամբողջ աչխարհի թշնամութիւնն ալ եթէ մեր դէմ ելլէ, մենք պիտի կարենանք այնպիսի յաջողութեամբ մը դուրս հանել պաշտպանութիւնը, որ բոլոր թշնամիները պարտութեան մատնուին: Այս մասին ո եւ է մտահոգութիւն չունինք:

Մուսոլինիի խօսքերը այնպիսի բաներ են որոնք կ'անցնին երկու ցամաքամասերու սահմաններէն եւ ամբողջ աչխարհի քիչ շատ խորհիլ կուտան: Ահա թէ ինչո՞ւ ուզեցինք մասամբ թարգմանը հանդիսանալ այն մեկնութեանց զոր ամբողջ աչխարհ պիտի տայ Տուչէին խօսքերուն: Կարելի չէ ուրանալ թէ այդ խօսքերը այնպիսի խօսքեր են որոնց առջեւ իրենց ականջները լայնօրէն պիտի բանան բոլոր երկիրները, խորհելով թէ անոնք հաւանաբար ուղղակի կամ անուղղակի իրենց կը վերաբերին: Խաղաղութեան պատրաստութեանց մէջ գտնուող ազգերուն պատերազմի պատրաստութեանց մասին լուր տալ՝ քիչ շատ պակ լոգանքի մը տպաւորութիւնը պիտի գործէ»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՒԵԼՈՐԴ ՎՐԴՈՎՈՒՄ

»»»·«««

«Ծուսաթիր» խորին վրդովումով կ'արձանագրէ եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթին հետեւեալ ցնդաբանութիւնները.

— «Դաշնակցութիւնը Ռուսիոյ, Թուրքիոյ եւ ՊԱՐՍԿԱՒՍՏԱՆԻ մէջ բաժնուած պատմական Հայաստանի տիրանալու եւ հոն Դաշնակցական մեծ հանրապետութիւն մը հիմնելու ծրագիրը կը մչակէ, ներկայ քաղաքական կացութենէն բոլորովին անտեղեակ»: (Արեւ, 12 մարտ 1934):

Եւ էրբրելով Եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթին հաւաճածոն, դիտել կուտայ թէ՝ «բովանդակ հայ լրագրութեան պատմութեան մէջ» դարձեալ նոյն «Արեւ»ն էր որ կը գրէր, 1918 յուլիս 15ի խմբագրականով.

— «Հայաստան պէտք է ըլլայ բացարձակապէս անկախ: Անիկա պիտի ունենայ իր նախկին պատմական – աչխարհագրական սահմանները, տարբեր խօսքով՝ Ռուսահայաստան, ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՔԱՍՏԱՆ, Թրքահայաստան եւ Կիլիկիա միացած: Հայոց ըղդացումը կը թելադրէ որ այսպէս պէտք է սահմանուի Մեծազգի Հայաստանը եւ դէպի հոն պէտք է ձգտին մեր բոլոր ջանքերը»:

Ինչպէս ըսի, մեր պաշտօնակիցը խորապէս վրդովուած է ռամկավար օրկանին այս գրգռիչ յերիւրանիէն, եւ կ'ազդարարէ.

— «Բայց անկարելի է այսպէս: Անհնար է հանդուրժել, որ այս մթին մարդուկը տեւաբար թոյն ցանէ հայ ժողովուրդի չուրջ, օր մը Սուրիահայաստանի առասպելը հիւսելով, օր մը՝ Պարսկահայաստանի:

Ուրեմն պարտադրաբար կը պահանջենք յայտնել թէ՝ ո՛ւր, Դաշնակցութիւնը Ռուսիոյ, Թուրքիոյ եւ ՊԱՐՍԿԱՒՍՏԱՆԻ մէջ բաժնուած պատմական Հայաստանի տիրանալ եւ այդ հողերուն ամբողջացումով «մեծ հանրապետութիւն» հիմնադրել:

Բաւական է այսքան սրիկայաբար խազալ այս ժողովուրդիճակատագրին հետ:

Ուրեմն բարի եղէք պատասխանել վերի հարցումին»: (15 մարտ):

Յոռետեսաբար պիտի թելադրէինք՝ սաբերին՝ այս պատիւը չընծայել որ եւ է ռամկավար թերթի: Ո՛չ վրդովում, ոչ ալ հարցում:

Որովհետեւ, երկուքն ալ կապ ունին խելքի, խղճի եւ պատիւի հետ:

Եթէ այդ երեքէն մէկն ու մէկով օժտուած ըլլար ռամկավարներու մէկը, մենք ի՞նչու պիտի ունենայինք, օրինակ, դրօշամարտ, «Մայիս 28»ի, յոյնիսկ Ապրիլ 11ի վէճ, Ղեւոնդ արք.ի խնդիր կամ «Դաշտերգոհպաշկում»:

Տակաւին չեմ խօսիր Մագըմեան կոչուած թշուառականի մը պժգալի արարքին, «ափաշկարա»մտնութեան մասին, որ ոչ միայն չդատապարտուեցաւ, այլեւ շատ բնական եւ տրամաբանական՝ ընդունուեցաւ...

Վ.Ա.Հ.

Դատաւոր Փոէնսի ապաւիչները գտնուեցա՞ն

Ապահովութեան Տեսչութիւնը երկու օրէ ի վեր գիշեր ցերեկ հարցաքննութեան կ'ենթարկէ երեք խորհրդաւոր մարդիկ, որոնց վրայ լուրջ կասկածներ կը ծանրանան: Մէկուն անունն է Կէչքոն Լուսաց, որ կը կոչուի նաեւ Պառոն: Թերթերը կ'ըսեն թէ անունին չափ շողշողուն է նաեւ անցեալը: Ժամանակին մարդ մը սպանած է ատրճանակով: Միեւնոյն ատեն եղած է ընտրական գործակալ, փոխան իւղոտ չէ երեքու: Նոյն իսկ ըսողներ կան թէ տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած է Անգլիոյ մէջ: Կը բնակի Փարիզ: Տակաւին քանի մը օր առաջ, տեսնուած է Շան գ'Էլիզէի մէկ ճաշարանին մէջ, հռչակաւոր Անճէլոյի հետ որ նմանապէս կը փնտռուի:

Իր ձերբակալութենէն քանի մը վայրկեան յետոյ ոստիկանները բռնեցին երկրորդ կասկածելին, Փոլ վ.անթիւռ կամ Քառսրոնէ, Քորսիքացի: Այս մարդն ալ ընտրական գործակալ է եւ կը բնակի Մարսէյլ: Երկուքը գատ – գատ ամենախիստ հարցաքննութեան ենթարկուեցան առաջին օրը, կէս գիշերէն ալ անդին: Եւ ահա ոստիկանները բերին երրորդ մը, Միւլլէր, մինչ Մարսէյլէն կը հաղորդեն թէ չորրորդ մը եւս ձերբակալուած է:

Կը կարծուի թէ առաջին կասկածելին, պառոն Լուսացն է որ հեռախօսով սուտ լուրեր տուած է Տիկին Փոէնսի եւ Փարիզէն Տիժոն գացած է այն միտքով նյառախօսմբով ուր նստած էր դատաւորը:

Այս ձերբակալութեանց վրայ, հեռախօսով Փարիզ կանչուեցան Տիժոնի ընդհ. դատախազը եւ հարցաքննիչ դատաւորը: Երկուքն ալ անմիջապէս եկան: Վերջին լուրերու համաձայն, վախ կայ որ ոստիկանութիւնը այս անգամ ալ յուսախաբութեան մատնուի:

Պ. Քիափի նոր հարցաքննութիւնը

Ոստիկանութեան նախորդ վերատեսուչը չորեքշաբթի օր կրկին հարցաքննուեցաւ խորհրդարանական քննիչ յանձնաժողովին կողմէ: Պնդեց թէ Սթաւիսքին տեսած է միայն մէկ անգամ, քանի մը վայրկեանի համար եւ ի պաշտօնէ, թէ երբեք չէ ճաշած անոր հետ, ոչ ալ միասին թատրոն գացած, թէ Սթաւիսքի երբեք որ եւ է նուէր չէ տուած ոստիկանական հիւանդախոցին, թէ ուղղակի կամ անուղղակի եւ որ եւ է գործի համար կապ չէ ունեցած իրեն կամ ընտանիքին հետ եւայլն:

Իր յայտարարութենց եղրակացութիւնն այն էր թէ՝ ոստիկանութիւնը կատարած է իր պարտականութիւնը, բայց ընդհ. դատախազութիւնը ընթացք չէ տուած: Քննիչներէն մէկը հարցուց.

— Ինչպէս կ'երեւայ, ոստիկանական տեսչութիւնը կատարած է իր պարտականութիւնը: Արդ, ձեր կարծիքով ո՞վ է Սթաւիսքիի անպատիժ մնալուն պատասխանատուն:

Քիւկֆ.— Պայմանի խարերայութիւնը կարելի էր խափանել ժամանակին, եթէ տեղական ոստիկանութիւնը, ինչպէս եւ տեւեւրական եւ աչխատանքի նախարարութենց մասնագիտական գրասենեակները եւ ընդհ. դատախազութիւնը լրիւ կատարած ըլլային իրենց պարտականութիւնը:

Քիափի պաշտպան Թերթերը կ'ըսեն թէ անոր վերջին յայտարարութիւնները չախչախիչ ամբաստանութեան տակ կը ձգեն նախորդ վարչապետ Շոթանը եւ անոր քեռայրը՝ ընդհ. դատախազ Փուչար, որ պաշտօնանկ եղաւ:

Հետաքրքրական պարագայ մը եւս: Քննիչ մը հարցուց.

— Երբ դուք ոստիկանական տեսչութիւնը ձգեցիք պատմական պարագաներու մէջ, ըսիք,— «Հարուստ մտայ, աղքատ կ'ելլեմ»: Եթէ բարձրաստիճան պաշտօնատարները այսպէս կ'աղքատանան, ճարը խորհինք: Ի՞նչպէս կրնան աղքատանալ, իրենց պաշտօնը կատարելով:

Քիւկֆ.— Երբ պաշտօնատար մը միայն իր պաշտօնով կը զբաղի, կը մոռնայ անձնական գործերը: Ես ալ այսպէս կործանեցայ չնորհիւ կարգ մը սեռաղնաւորներու որոնք ազատութիւն կը վայելեն տակաւին:

(Յուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱԻԱԿՆԵՐ ՄԱՐՍԷԼԷՆ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԲԺ. Հ. ՕՀԱՆՋԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

Նախապէս կարգադրուած տեսակցութեան մը համար, կը չտապեմ ճիշդ ժամանակին ներկայանալ որոշեալ ժամադրավայրը:

Արդէն ժամադրութենէն բաւական կանուխ, մտերմական յարկի մը տակ, թաթաւուն ընտանեկան ջերմիկ մթնոլորտով եւ ընկերական սիրալիր հոգածութեամբ, կը դտնեմ Հայաստանի Հանրապետական կառավարութեան ներքինի վարչապետ, արտաքին նախարար եւ Համազգային Կրթ. Հրատարակչական ընկերութեան կեդր. վարչութեան անդամ բժշ. Հ. Օհանջանեանը:

Քաղաքավարական ձեւակերպութիւններէ յետոյ, կը նստիմ մօտիկ աթոռի մը վրայ, սեղանին դլուխը: Վարանքով կը պարզեմ տեսակցութեանս նպատակը՝ որ է ստոյդ եւ լիակատար տեղեկութիւններ ստանալ «Համազգային» ընկերութեան կեանքին, գործին եւ առաջադրութեանց մասին: Համեստօրէն կը ներկայացնեմ թուղթի կտոր մը, ինդրելով որ յայտնէ թէ կարելի՞ է պատասխանել ներկայացուած հարցերուն:

Ժպիտով մը կ'ընդունի թուղթի կտորը եւ աչք մը պատճենէ յետոյ, պատրաստակամութիւն ցոյց կուտայ սիրով պատասխանելու դրուած հարցերուն եւ առով դոհացնելու հետաքրքրութիւնս:

—Կարելի՞ է գիտնալ թէ ի՞նչ նպատակով Մարսէյլ եկած էք:

— Գլխաւորաբար Ահարոնեանի հիւանդութեան համար եկած եմ: Եկած եմ անոր ապաքինմանը նպաստելու, թէեւ իբրեւ բժիշկ պէտք չկար հեռաւոր Եգիպտոսէն մինչեւ հոս դալու՝ քանի որ բժշկական կարող ուժեր անպակաս են Մարսէյլի մէջ, եւ մեր ընկերները անհրաժեշտ նիւթական եւ բարոյական զոհողութիւնները չեն խնայած: Իմ դալս միայն բարոյական արժէք ունի: Իբր Ահարոնեանի քառասուն տարուան ընկերն ու մտերիմը՝ ես ինծի բարոյական պարտք սեպեցի այստեղ դալ, եւ ուրիշներու հետ, անոր ապաքինման աշակցիլ, իմ կարողութեան սահմանին մէջ:

— Ի՞նչ կը մտածէք դաղութներու ապագային մասին: Չէ՞ք կարծեր թէ մեր ինքնուրոյն դոյութիւնը վտանդուած է: Որո՞նք են այն դլխաւոր պատճառները որոնց չնորհիւ կարելի ըլլայ մեր դոյութիւնը իբր հայ երկրադործել:

— Մեր անցեալ պատմութենէն դիտենք, որ աշխարհագրական եւ քաղաքական պատճառներով, հայ ժողովուրդը չկարենալով տոկալ քաղաքական բռնի պայմաններուն, յաճախ մեծ զանգուածներով դիմած է արտադաղթի: Գաղթողները, մանաւանդ այն երկիրներուն մէջ որոնք մշակութապէս մեզմէ բարձր եղած են կամ հաւասար, միշտ ալ կորսուած են ինչպէս օրինակ, Մոլտավիայի, Թրանսիլվանիոյ եւ դանազան երկիրներու երբեմնի հայկական հոծ զանգուածները: Ներկայ դաղթականութիւնները զոհերն են քաղաքական պատճառներու: Պէտք է, այժմէն միջոցներ մտածել, սպառնացող չարիքը սահմանափակելու համար: Այդ միջոցներէն մէկն է «Համազգային»ը — դպրոցը— որ կը ձգտի հայ մանուկին կրթութիւնն ապահովել հայ լեզուով եւ հայ հոգիով, առանց երբեք անտեսելու եւրոպական լեզուներն ու կեանքի մէջ յաջողելու դործնական դիտելիքները:

— Իրբեւ «Համազգային»ի կեդր. վարչութեան անդամ, կրնա՞յիք ըսել թէ ե՞րբ հիմնուած է եւ ի՞նչ բանի կը ձգտի այս ընկերութիւնը:

— «Համազգային կրթական եւ հրատարակչական» այս ընկերութիւնը հիմնուած է 1928ին մայիս 28ի անկախութեան տօնին: Առաջին տարին դրեթէ ամբողջութեամբ յատկացուցած կազմակերպական եւ կարգ մը մանր աշխատանքներու, այլ խօսքով «Համազգային»ի ձեւաւորման: Երկրորդ տարուան ընթացքին, 1929 թը — ուականին արդէն հիմնուած էր Պէյրութի ճեմարանը, որ նախապատրաստական դասարանէն զատ պէտք է ունենար չորս հիմնական դասարան եւ երեք լսարան: Երկուքը ունի արդէն եւ մէկ լսարան ալ կ'աւելնայ այս տարեշրջանին: Որով ճեմարանի դասընթացքները ամբողջացած կ'ըլլան եւ իր առաջին շրջանաւարտները կուտայ 1935 յունիսին: Ճեմարանին նպատակն է պատրաստել հայ ոգիով եւ դաստիարակութեամբ անհատներ:

Ճեմարանին ծրագիրը եւրոպական մեծ վարժարաններու կրթական ծրագրին կը համապատասխանէ եւ մակարդակով ալ չատ ետ չի մնար: Այնպէս որ, ճեմարանի շրջանաւարտները առանց դժուարութեան, նոյնիսկ առանց քննութիւն տալու կրնան յետադային գոլէճ եւ լիսէ մտնել: Սակայն, առանց ատոր ալ արդէն բաւական ուսում ստացած կ'ըլլայ դրականութեան առեւտրական եւ այլն գիտելիքներու մասին:

Բացի այդ, ճեմարանին նպատակն է ապագայ հայ կրթական մշակները պատրաստել: Արդէն իսկ, ուսանողները կ'օդնեն իրենց ուսուցիչներուն չատ մը առարկաներու մէջ, փորձի եւ վարժութեան նպատակով:

Տնօրէններն են մեր դրականութեան յայտնի դէմքերէն եւ մանկավարժ մըչակներէն Լեւոն Շանթ եւ Նիկոլ Աղբալեան: Անոնցմէ դուրս կան վեց մնայուն եւ հինդ-վեց այցելու ուսուցիչներ: Ուսուցչական կազմը սերտօրէն եւ դաղափարական նուիրումով կապուած է ճեմարանին, եւ յաճախ չատ մեծ զոհողութիւններ կ'ընէ: Վարչութիւնը յաճախ չի կրնար անոնց ամսաթոշակները վճարել, սակայն դործը երբեք չի կաղար:

— Որո՞նք կը կազմեն ճեմարանի դրամական եկամուտները: Պիւտճէ՞ն:

— Եկամուտները կը կազմեն անդամատուրք, նուէրներ, օրացոյցէ եւ քարտերէ դոյացած դումարներ, աչակերտներու թոշակներէն եղած մուտքեր եւայլն: Պիւտճէն կը հասնի 9 — 10ը հազար սուրիական ոսկիի, 180 — 200 հազար ֆրանք:

Աչակերտութիւնը կը վճարէ ի հաչիւ թոշակներու այս դումարի մօտաւորապէս կէսն քիչ մը աւելի: Մնացեալը պիտի հայթայթեն «Համազգային»ի կեդրոնական վարչութիւնը եւ իր մասնախումբերը: Ամերիկահայ կարմիր Խաչը, իբր ուսման վարձ 25 դերեկեայ եւ հինդ դիշերօթիկ աչակերտներու կուտայ տարեկան (2000) երկու հազար տոլար: Այս դումարը թէեւ կը տրուի իբր կարմիր Խաչի անուներուն (թիւով 30) ուսման վարձ, սակայն չատ մեծ նպաստ մըն է ճեմարանի եւիմուտքը հաւասարակշռելու տեսակէտէն: Այս դումարը եւս կը մտնէ վերոյիշեալ 180 — 200 հազարի դումարին մէջ: Տոլարի անկման հետեւանքով այս խիստ կարեւոր դումարը իր արժէքի մօտաւորապէս հարիւրին 30 — 40ը կորնդուցած է: Որով կեդր. վարչութիւնը հարկադրուած պիտի ըլլայ ինքը ճարել իր մասնախումբերու միջոցաւ, քանի որ Ճեմարանը չի կրնար ձրի սաներ ընդունիլ:

— Ի՞նչ է աչակերտներու թիւը ներկայիս, եւ ի՞նչ կը վճարեն տարեկան:

— Ճեմարանի ուսանողներու թիւը այժմ կը հասնի 90ի, որոնց 30 — 35ը աղջիկ, իսկ մնացեալը՝ 55 մանչեր են: Իւրաքանչիւրը, իբր ուսման տարեվարձ կը վճարէ դիշերօթիկ՝ 40 (քառասուն) ոսկի հնչուն, դերեկեայ՝ 8 ոսկի հնչուն: Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան աղջիկ տղայ խառն, ինչ որ բարոյական տեսակէտով դրական մեծ օդուտ ունի: Դպրոցին տնօրէնները են Ն. Աղբալեան եւ Լեւոն Շանթ: Ուսուցչական կազմը եւս օժտուած է կարող ուժերով:

— Բացի Պէյրութի Ճեմարանէն, ուրիշ ի՞նչ ձեռնարկներ կատարած է Համազգայինը:

— Ճեմարանէն զատ հրատարակած ենք 5—6 տարիներու համար «Հայրենի աչխարհ» դասագիրքը եւ Լեւոն Շանթի հեղինակութեամբ՝ «Հայ լեզուի քերականութիւն»ը: Ասոնցմէ դուրս դրօչմանկարներ ազգային կարեւոր դէպքերու պատկերներով, տարեցոյցներ, բոլոր դաղութներու մէջ, ճեմարանի չէնքի եւ աչակերտութեան «քարտ փոսթալ»ներ, ինչպէս նաեւ դեղեցիկ օրացոյց մը՝ զարդարուած Արարատի ու կարեւոր դործիչներու նկարներով: Մուռուլի չրջանին մէջ, «Համազգային»ի աչակցութեամբ հիմնուած է նախնական դպրոց մը, որ կրնայ օրհնութիւն նկատուիլ այդ չրջանին համար:

— Ժողովուրդը վերաբերումը ի՞նչպէս է «Համազգային»ի հանդէպ: Քանի՞ մանուկներ ունիք հայ դպրոցներուն մէջ:

— Ժողովուրդը ամէն տեղ ալ ջերմ համակրութիւն ցոյց կուտայ Համազգայինի եւ անոր ձեռնարկներուն հանդէպ, տեսնելով անոր մէջ անկու-սակցականօրէն հայ ժողովուրդի լուսաւորութեան եւ հայ մշակոյթին նուիրուած մեծագոյն ազդակը: Այդ համակրանքին կարելի է վերագրել այն աճումն ու վերելքը զոր Համազգայինը կ'արձանագրէ հետզհետէ՝ զանազան դաղութներու մէջ: Ներկայիս արդէն մանուկներ դոյութիւն ունին՝ Եգիպտոսի մէջ՝ Գահիրէ, Աղեքսանդրիա եւ Սուեզ: Պաղեստինի մէջ՝ Երուսաղէմ, Եաֆա եւ Հայֆա: Սուրիա եւ Լիբանան՝ Պէյրութ, Հալէպ, Դամասկոս, Լաթաքիա եւայլն: Իտալիոյ մէջ՝ Միլանօ: Իրաքի մէջ՝ Պաղտատ: Պարսկաստանի մէջ՝ Թաւրիզ: Ֆրանսայի մէջ՝ Մարսէյլ, Վիչն Տէսին, Լիոն, Փարիզ եւ Ռըթէլ:

— Ի՞նչ տպաւորութիւն ունիք Ֆըրանսայի մասնաճիւղերու եւ մասնաւորաբար Մարսէյլի մասին: Որ եւ է դրամական չրջակցութիւն եղած է այս չրջաններէն:

— Տպաւորութիւնս չատ լաւ են: Գալով Մարսիլիոյ՝ կը յուսամ թէ ժամանակի ընթացքին Համազգայինի ամէնէն ուժեղ մասնաճիւղերէն մէկը պիտի ըլլայ: Մինչեւ հիմա դրամական օժանդակութիւն եղած է Ռըթէլէն, Փարիզէն, Վիչինէն եւ Մարսէյլէն՝ փետրուար 11ի Ահարոնեանի բանախօսութենէն դոյացած զուտ հասոյթը ամբողջութեամբ:

— Երկար պիտի մնա՞ք Մարսէյլի մէջ: Չէ՞ք փափաքիր աչակցիլ Համազգայինի ուժեղացման:

— Մարսէյլի մէջ կը մնամ տակաւին մէկ երկու չաբաթ եւ ի հարկէ պատրաստ եմ սիրով աչակցելու Համազգայինի զօրացման աչխատանքին:

— Իբր բժիշկ ի՞նչ է ձեր կարծիքը Ա. Ահարոնեանի առողջական վիճակի մասին:

— Ահարոնեանի վիճակը ծանր է: Երկարատեւ եւ մեծածախս խնամքներու կը կարօտի: Թէեւ բուն վտանգը անցած է, սակայն աղ կողմի անչարժութիւնը եւ լեզուի մունչ վիճակը կը տեւէ: Դիտակցութիւնը պարբերաբար կուգայ եւ կ'երթայ: Երեսի անդամալուծութիւնն ներկայիս անհետացած է: Ընդհանուր վիճակը կայուն է: Վեց — եօթը ամիսէն Թերեւս կարենայ խօսիլ եւ չարժիլ, բայց երբեք աչխատիլ: Պէտք է ապահովել տատապանքի մեծանուն եւ տաղանդաւոր երգչին հանդիստ կեանք: Մարսէյլի հայ աչխատաւորութեան խնամքը ամէն գնահատումէ վեր է, կը մնայ որ հայ դաղութները եւս աչխատին Մարսէյլի նմանիլ եւ անոր հասնելու»:

Պարտականութիւնս լրացած համարելով՝ հրաժեչտ կ'առնեմ ընկ. Հ. Օհանջանեանէն, հետաքրքրութիւնս կատարելապէս դոհացուցած: Որդեդածութիւնը կը թողում հայ ժողովուրդի դիտակից եւ մեր ազգային նախանձախնդիրը անհատներուն որ իրենց գործնական աչակցութիւնը տրամադրելով եւ անդամագրուելով Համազգայինին, չանան ծաւալուն պահել այն մչտավառ կայծը որ Հայոց Մչակոյթի կը կոչուի:

ՏԻԳՐԱՆ ԹԱՒՈՒՇԵԱՆ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ ԵՒ ՍԵՎՐԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

ԼՄԲ.— Թուրքիոյ կրթական գործավարը շարունակելով իր դասախոսութիւնը՝ թրքական յեղափոխութեան մասին, մարտ 22ին խօսեցաւ Լոնտոնի Խորհրդաժողովի մասին: Ահաւասիկ ամփոփումը դասախօսութեան, որ նոյնպէս կապ ունի հայկական հարցին հետ.—

1921 յունուար 27ին, բսաւ գործավարը, նոյն տաճկի եպարքոս Թէվֆիք փաչա Մուսթաֆա Քէմալ փաչայի հեռագիր մը ղրկեց ուր կ'ըսէր.—Համաձայնական պետութիւնները Լոնտոնի մէջ խորհրդաժողով մը դումարելու որոչում տուին եւ Օսմ. պետութիւնն ալ հրաւիրեցին: Միայն թէ պայման դրուած է որ Օսմ. պետութեան պատուիրակներուն մէջ դտնուին նաեւ Էնկիւրիի ներկայացուցիչները:

Այս հրաւէրը Պոլսոյ կառավարութեան մեծ ուրախութիւն մըն էր մեր թշնամիներուն ըսելու համար թէ երկրին իրական ուժն ու կառավարութիւնը Էնկիւրի կը դտնուի: Հակառակ այս մասին կատարուած երկար թղթակցութեանց, Պոլսոյ կառավարութիւնը պնդեց եւ իր անունով ալ պատուիրակներ ղրկեց: Էնկիւրի չէր կրնար պատճառ ղրկել, ուստի իր ներկայացուցիչները Հոմ ղրկեց, պայման դնելով որ անկէ անկախաբար Լոնտոն կանչուին:

Լոնտոն ղրկուած մարմինը չատ բազմանդամ էր ու նախագահն էր արտաքին գործավար Պէքիր Սամի պէյ որ ամէն պատասխանատուութիւն վրան առած էր: Լոնտոնի խորհրդաժողովը մեծ ուրախութիւն մըն էր մեզի փրոփականտի համար, որովհետեւ յայտնի էր որ Ազգային Ուխտը չէր ընդունուած համաձայնական պետութիւններէն:

Թէվֆիք փաչա Էնկիւրիի պատուիրակները հրաւիրելու միջոցին ըսած էր թէ «դոյութիւն ունեցող դաչնադիրը (Սեվր) վերջին դէպքերու հետեւանքով կարդ մը անհրաժեշտ փոփոխութիւններու պիտի ենթարկուի»: Ուստի, մեր պատուիրակներուն միակ պարտականութիւնը պիտի ըլլար այս կարեւոր ժողովի մէջողին ամէնէն առաջին կրկնել թէ Թուրքին ուղածը իր ազգային սահմաններուն մէջ բացարձակ անկախութիւն է եւ թէ մինչեւ այս իրաւունքին ստացումը պիտի պատերազմինք:

Մեր այս պնդումներէն Լոյտ Ճորճ եւ միւս թշնամիները պիտի բարկանային, բայց քանի որ արդէն համաձայնութիւն չպիտի դոյանար, ի՞նչ կ'ելլէր Լոյտ Ճորճի բարկութենէն: Լոնտոնի խորհրդաժողովը մեծ բեմ մըն էր· բազմաթիւ լրագրողներ եւ քաղաքագէտներ կային որ խազադութիւն կ'ուղէին· անոնք իրենց երկիրներուն հանրային կարծիքը պիտի վարէին Թուրքին պահանջներուն արդար ըլլալը յայտարարելով:

Մուսթաֆա Քէմալ այս մարմնի ղրկած մարդոց այս հրաւանդը առաւ: Եւ սակայն, Լոնտոնի խորհրդաժողովին այս առիթը փախցուցինք եւ Պէքիր Սամի պէյ, ընդհակառակն, կարդ մը անիմաստ պայմանագրութիւններ կնքեց Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ հետ:

Անգլիոյ հետ կնքուած պայմանագրութեան համաձայն, Էնկիւրի իր մօտ գտնուած բոլոր անգլիացի դերիները պիտի արձակէր, իսկ փոխարէն Անգլիացիները մաս մը միայն պիտի արձակէին, իրենց մօտ պահելով Մուլթանի կառավարութեան դէմ ըմբոստացող եւ հայկական դէպքերուն պատասխանատու նկատուած անձերը: Բնական է որ այս պայմանագրութիւնը չընդունուեցաւ եւ յետոյ դերիները ապատ ձգուեցան երկու կողմի հաւասար պայմաններով: Ֆրանսացիներու, Իտալացիներու հետ կնքուած պայմանագրութիւններն ալ մերժուեցան, որովհետեւ անոնք իրենց գրաւած չրջանակներուն մէջ կարգ մը պայմաններ կ'առաջարկէին, որոնք ըստ էութեան Սեվրի դաշնագրէն տարբերութիւն չունէին: Իսկ բնական է որ էնկիւրի չէր կրնար ազգային ուխտէն դուրս եւ անոր դէմ որ եւ է պայման ընդունիլ:

Գալով դոյութիւն ունեցող դաչնադրին «վերջին դէպքերուն» պատճառով կրելիք փոփոխութեանց, այս դէպքերը Հայաստանի պահանջներուն չուրջ էին, որովհետեւ Հայաստանի խնդիրը պատերազմով լուծուած էր արդէն, եւ հետեւաբար ինքնին դոյութիւն չէր կրնար ունենալ:

Լոնտոնի Խորհրդաժողովը փետր. 23էն մինչեւ մարտ 12ի իրիկունը տեւեց: Թուրք եւ հելլէն պատուիրակներուն հաղորդուեցան համաձայնութեան պայմանները, թելադրելով որ երեքն համոզեն իրենց կառավարութիւնները»:

Հելլէն պահանջներն ու կոստանդինեան Ծունաստանի պատուիրակութեան ընթացքը մանրամասն բացատրեց դասախօսը, Անատոլուի արշաւանքին չուրջ կարեւոր ու այն ատեն գաղտնի պահուած փաստաթուղթեր կարդալով: Ցոյն պատուիրակներուն մանակցութեամբ կատարուած ժողովի մը ստորագրութիւնը կարդաց, ուր կ'երեւէր թէ ի՞նչպէս Ֆրանսայի պատուիրակը Պ. Պոհան եւ մանաւանդ ղին. պատուիրակները՝ զօր. Կուրօ եւ դնդապետ Ժորժ կ'ըսէին թէ Անատոլուն դրաւելու համար մեծ բանակ մը պէտք էր, ինչպէս յայտնած է մարաջախտ Ֆոչ, եւ թէ Ծունաստանի ուժերէն վեր է այս գրաւումը: Հելլէն պատուիրակը՝ Ծունաստանի վարչապետ ու զօր. Սարրեանիս, ամէն կերպով կը պնդէին թէ իրենք իբր ազեւելքցի, Թուրքերը աւելի լաւ կը ճանչնան եւ թէ Ծունաստանի ուժը բաւարար է յաղթանակը տանելու: Լոյտ Ճորճ ուժ կուտար Հելլէններուն, եւ ինչպէս կ'երեւի ուրիշ փաստերով եւ Անատոլուի ազէտին առթիւ Ծունաստանի պատերազմ. տաճանին առջեւ վկաններու յայտարարութենէն, Անգլիա կը դրկէր Ծունաստանը որ կռիւը չարունակէ եւ նոր ու նպաստաւոր պայմաններ ստեղծէ հաչտութեան հիմերը փոխելու համար: Եւ իրաւ ալ, դեռ պատուիրակները իրենց տեղերը չհասած իսկ, յունական մեծ յարձակումը սկսաւ:

Այս հաչտութեան պայմանները, ըսաւ գործավարը, Իզմիրի ամնմազը Թուրքերուն կը վերադարձնէին, բայց քաղաքին մէջ հելլէն զինուորներ միւս տեղերն ալ խառն ասոիական զինուորներ պիտի դտնուէին: Ազգերու Դաչնակցութիւնը քրիստոնեայ կուսակալ մը պիտի նչանակէր: Թրակիոյ մասին ոչ մէկ խօսք· այդ տեղին համար Սեվրի պայմանը իւ զօրու կը մընար: Այս առաջարկները Թէեւ Ծունաստանի կորուստ կը պարտադրէին, բայց մեղի ալ ոչ մէկ չահ կուտային:

Պէքիր Սամի պէյ վերադարձին այլ եւս չկրցաւ արտաքին գործավար մընալ: Կ'ըսէր թէ համաձայնական պետութիւնները պատրաստակամ են Ազգային Ուխտը ընդունելու, եւ թէ իր կնքած պայմանագրութիւնները

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

— 55 —

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ամառ էր խիտիվիհիմի աթաթց տարի. ձյուն դեռևս. ձիաքարշ տաքսի վաղահասով կանգնած էր Ռուսական հյուրանոցի մուտքի մոտ։

— Ո՞ւր ես գնում, տեսչական պարոն։

— Մի քանի օրով Ղարաբաղ։

— Մենք էլ կարծում էինք, թե ձմռան մնում ես մեզ հետ։ Ինչ խոսք, ձմեռը ձիով ճանապարհորդելը հաճելի չէ, բայց ամառը ավելի վատ է։ Ամառը ճանապարհորդելը անտանելի է։ Ամառը ամեն ինչ ուրիշ տեսք է ստանում։ Ամառը ամեն ինչ ավելի տգեղ է դառնում։ Ամառը ամեն ինչ ավելի ձանձրալի է դառնում։ Ամառը ամեն ինչ ավելի ծանր է դառնում։ Ամառը ամեն ինչ ավելի անտանել

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

ԴԱԻԱՌ ԸԼԼԱՔ ԹԷ ՓԱՐԻԶ, ԶՆՐ ԶԱՏԻԿԸ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՊԻՏԻ ԶԸԼԼԱՑ, ԵԹԷ ԶՆՐ ՍԵՂԱՆԻՆ ՎՐԱՑ ՁՈՒՆԵՆԱՔ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ *ՁԷՕՐՔԸ*, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԻՒՂՈՎ, ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԻՒՂԻ, ԹԱՐՄ ԵՒ ՀՈՏԱՒԻՑ *ՄԻՄԻԹ*ՆԵՐ, ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ *ԴՈՒՐԱՊԻՃՆԻ* ԴԵՂԵՑԿԱՁԵՒ *ՇԱՔԱՐ*ՆԵՐ, ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՔՕԳԱԼԵԼԵԱՆԻ ՆԱԽԿԻՆ ՇԷՖ ՓԱՔԻՍԻԷԻՆ ԿՈՂՄԷ, ՈՐՈՆՔ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ՁԵԶ ՊԻՏԻ ՑԻՇԵՑՆԵՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ԵՒ ՓԱՌԱՒՈՐ ԶԱՏԻԿՆԵՐԸ։

ԱՑՍ ԲՈԼՈՐԸ ՊԻՏԻ ԴՏՆԷՔ ՄԻԱՑՆ ԵՒ ՄԻԱՑՆ **ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ "ԱՐԱՐԱՏ„** ՄԵՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ։

ՀՈՆ ԿԸ ԴՏՆՈՒԻ ՆԱԵՒ ԲՈԼՈՐԷՆ ՍԻՐՈՒԱԾ ՈՒ ՓՆՏՌՈՒԱԾ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՍԱՏՐԻ ԲՐԻՆՁ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՐՄ ՍԵՒ ԽԱՎԵԱՐԻ ՄԷԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻՆ

La Maison de l'Huile
18, Rue Bleue, Paris, Tél. Prov. 79-57

"ARARAT„
39, Rue de Trévise, Paris Tél. Prov. 05-91

Ծաղկախաղը կը բժշկուի՞ ծակ-ծակ ընելով մարմինը

Հնդիկ դաստուր մը եւ ոստիկանական սպայ մը սպանդուեցան Մատրոսի մէկ դիւղին մէջ, եղերական պարագաներու տակ։

Վերջերս ծաղկախաղ համաձարակ մը ծագած ըլլալով, հինգ հազար բնիկները սկսեր էին երեքժանիներով եւ նիզակներով ծակծկել իրենց մարմինները, Մարիամմայի կուռքին առջեւ, իբրեւ քաւութիւն։ (Մարիամմա Հնդիկներուն աստուածուհին է այս հիւանդութեան համար)։ Կառավարութիւնը արդիլած ըլլալով այս բարբարոսական սովորութիւնները, ոստիկան ղրկած էր։ Հարկ եղաւ կրակ բանալ։ Ամբոխը կատղելով յարձակեցաւ ոստիկաններուն վրայ, քաշկռտելով Մարիամմայի մեհեանը տարաւ դաստուրը եւ մորթեց զայն, խոբանին առջեւ։ Ոստիկանները կը չարունակէին կրակ ընել։ Ուժանը այս անգամ ալ բիրերով յարձակեցաւ եւ սպաննեց սպան։

Փախստական միլիոնատէրը Պոլի՞ս գացած է

Սամուէլ Ինսըլ, ամերիկացի գեղձարար միլիոնատէրը, որ վտարուեցաւ Ճունատատանէն, ծովէ ծով կը նաւարկէ իր վարձած զբօսանաւով։

Վերջին լուրերու համաձայն, նաւը Պոլիս հասած է չորեքշաբթի առտու, եւ քիչ յետոյ հեռացած է, իբրեւ թէ Ռումանիա երթալու համար։ Բայց միլիոնատէրը մէ՞ջն էր թէ ոչ։ Զրոյցի մը համաձայն, Ինսըլ Հոդոսի բացերը հասած առեն, մտեր է ուրիչ օտար նաւու մէջ որուն պետութիւնը չանցաւորները չանձնելու զաչնագիր չունի Մ. Նահանգներուն հետ... Թրքական պահականաւ մը Տարտանէլէն մինչեւ Սեւ Ծով հետեւեցաւ միլիոնատէրին վարձած նաւուն։

Վիճակախաղի նոր օրէնք Անգլիոյ մէջ

Անգլիական կառավարութիւնը հրատարակութեան տուաւ նոր օրինագիծ մը, ձիարշաւներու գրաւին եւ այլն տեսակ վիճակախաղերու մասին։ Օրինագիծը կ'առաջարկէ տարուան մէջ որոշ եւ սահմանափակ օրեր նշանակել, ձիարշաւներու գրաւին համար, իսկ բոլորովին ջնջել բոլոր վիճակահանութիւնները, բացի բարեսիրական նպատակներով սարքուած մասնաւոր վիճակախաղերէն։ Այս արգելքին տակ կ'իյնան նաեւ իբլանտական, ֆրանսական եւ ուրիչ ազգ. վիճակախաղերը։ Օրինագծին համաձայն, անոնք որ կը մասնակցին այսպիսի վիճակահանութեանց, պիտի դատապարտուին երեք ամիս բանտարկութենէն մինչեւ 200 անգլ. ոսկի տուգանքի։

Երկու սպասատեսներ վտարուեցան

Աւստրական ընկերվարական կուսակցութեան Վարիչ Մարմինը վտարեց իր անդամներէն երեսփոխաններ Իւլէնը եւ Փրուսթը, որոնք մեղսակից եղած են Սթավիցքիի գայթակղութեանց։

■■■■■■■■■

ԻԳԻՊՏԱԿԱՆ ՔՈՒԷՏԻ ՓՈՆՍԻԷի ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եգիպտական Քուէտի Փոնսիէի վերջին վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ մարտ 15ին։ 50,000ական ֆրանսի շահած են 1886ի պարտատոմսերէն 203,292, 1903ի 544,520 եւ 1911ի 287,176 թիւերը։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ Զ. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի, 1 Ապրիլ կէս օրէ վերջ ժամը 2ին մինչեւ 7.30

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Նուագ, Հայկական եւ եւրոպական պարեր։

ընդհանուր խնջոյք բոլոր ներկաներու մասնակցութեամբ։

Մուտքերուն մասնակցելու համար 5 ֆրանք։

Հասցէ՝ 13, rue Pierre Curie, Kremlin-Bicêtre.

Métro: Porte d'Italie.

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ - ՀԱԻԿԱԽԱՂ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի գիշեր ժամը *8.30*է մինչեւ առաւօտ

ընկ. ֆէնտիրեանի ճաշարանը *14*, rue François Garcin

Ձեռքդ էկայ։ Մուտքը՝ ազատ է։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ԽՆՋՈՅՔ-ՀԱԻԿԱԽԱՂ ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. «ԽԱԺԱԿ» ԱԿՈՒՄԲԻ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, խաժակ Ակումբին մէջ։

Գեղարուեստական բաժին։ Ժողովրդական պիւֆէ։

կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

Մուտքը՝ ազատ է։

ՖՐ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ ԱՆԿԷՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ ՕՐ»Ը

կը փօնէ 29 Ապրիլին, Թէյասեղանով մը։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

ՖՐ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ Թէյասեղանը «ԿԱՐՄԻՐ ԽԱԶԻ ՕՐ»ի առթիւ տեղի կ'ունենայ 7 Ապրիլ Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին երրորդ Թաղապետարանի սրահին մէջ։

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՄԱՔՅԱԼԻ

ԴԻՄԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ՁԱՏԻԿԸ ԵՐԳՈՎ ՈՒ ՊԱՐՈՎ

ՓՈԽԱՐԱՐՈՎ ՍԱԼՕՆ ՄԱՍԻԼԻԱ

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

երկսեռ խումբ, ղեկավարութեամբ՝ Վ. *ՄԱՐԳՈՍԵԱՆի*

վօնտէր ժազ — *ՄԱԹԻՒ*Ո իր ամբողջ խումբով

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է։

Մուտք.— Զոյգ՝ 25 ֆրանք. Այր՝ 15 ֆրանք. Կին՝ 12 ֆրանք։

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ փարիզի

ՀԱՄԱԽԱՐԲԵՐԴԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

14 Ապրիլ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 3.30էն մինչեւ առաւօտ

Salle des Ingenieurs Civils *սրահին մէջ* 19, Rue Blanche

Metro: Blanche *կամ* Trinité

Բանախօսութիւն, երգ. նուագ. արտասանութիւն: Orchestre ARIS

ՁԱՏԿԻ ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻԻ

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ ԱՂՔԱՏԱՆՆԱՄԱՐ ՊՆԱԿԸ։

ՁԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Իզմիրի եւ Պոլսոյ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ քիլօն՝ սկսեալ 12 ֆրանքէն

ԴՈՒՐԱՊԻՃ, ՔՈՒՇԱԴԱՍԻ » » 12 ֆրանքէն

ԲԱԿԱՎՈՒ, ՔԱՏԱԼԻՃ մէկ կտորը 75 սանթիմ։

Ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ արեւելեան անուշեղէններ ամենաժամն գիներով։ Դիմեցէք՝

MAISON S. LAMBROU

20, Rue de la Huchette, 20, Place St. Michel

Téléphone: ODÉON 33-29 *LIVRAISON à DOMICILE*

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԽԱՆՁԷՐԵԱՆԻ

ՍՐԴԻԿԱՑԱՆ ԴԵՐՁԱԿԱՑՈՒԻՆԸ

97 Route d'Orléans. Cachan

Անգլիական եւ ֆրանսական ընտիր կերպասներ, վերջին նորաձեւութիւն, խնամուած կար։ Գիներուվրայ կարելի է ըսել զեղչ։

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած էլեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հարսանեկան հանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն.։ Դիմել **13**

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ *13 rue Pierre Curie.* K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52.73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԱՐԹԻՆԵԱՆի ՓԼԱՔՆԵՐԸ

COLUMBIA *ամենավերջին սքանչելի փլաքները յաղեցանք Զատկի առթիւ ունենալ, որոնք* exclusivité *են մեզի, երդուած նշանաւոր արուեստագէտներէ՝*

Սաֆիա, Էֆթալիա, Մաիմուրէ հանըմներէ, եւ եէսարի Ասըմ, Զաֆուզ Պուրհան պէյերէ, *եւլլն., որոնք են.—*

եօ-եօ եւ արեւելեան գեղեցիկ եղանակներու քսան նոր տիսքեր,

ԱՐԹԻՆԵԱՆ՝ **26 rue Lesage. Paris**

Métro Belleville **Tél. Ménil. 61-85**

ԵՓՐԱՏ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

ՀԱՐԱՒԱՆԻՐՆԵՐՈՒ, ՆՇԱՆԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ, ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍՆԵՐՈՒ եւ ՀԱՒԱԴԷՄՆԵՐՈՒ համար գիմեցէք «ԵՓՐԱՏ» նուագախումբին որ կը նուագէ հայկական, եւրոպական, կովկասեան եւ արեւելեան եղանակներ։ Մասնչելի գին բոլորին համար։ Դիմումները կատարել նախօրօք, անձամբ կամ նամակաւ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի, 15, Rue Pourtour, Clamart, Seine.

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

Ջ. Ո. Միութեան փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկը։ կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ալֆորվիլի Մեծ-Նոր-Գիւղ նորակազմ Հայրենակց. Միութիւնը, որուն գլխաւոր նպատակն է Հայաստանի մէջ Մեծ-Նոր-Գիւղ անունով տուն մը շինել, Զատկի առթիւ կազմակերպած է հանդէս - խնջոյք մը, որ տեղի կ'ունենայ այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս Ալֆորվիլի մէջ, rue Etienne Dolet *112bis թիւ սրճարանը։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն ներկայգտնուիլ։*

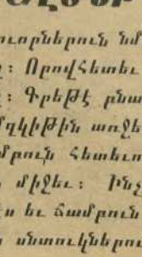
ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԷ

Հայ կին մը (37 տարեկան) տնական աշխատանքներու համար, օրավարձքով կամ ամսականով։ Դիմել՝ Պ. *ՄԽԻԹԱՐԵԱՆի*, 6, rue Blanqui, փարիզ (*13*)։

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Ց.

Գաւառ

Հ. Դ.

ՄԱՐՍԷՑԻՒ «Ռոստոմ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ընդհանուր ընկերական ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՎԱՀԱՆՍԻ Քրիստափոր ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Պազաեանի սրճարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

ԳՈՒՍԷՆՎԻԼԻ Հ. Ը. Դ. *ՏԱՒՐՈՍ* խումբի Հանդէս-Բանախօսութիւնը կիրակի, *15* Ապրիլին, կէս օրէ վերջ։

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

×

ՌՈՍՏՈՄ խումբի վարչութիւնը մեռելոցի առթիւ 2 Ապրիլ, երկուշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը *2.30*ին կազմակերպած է այցելութիւն մը ընկ. ՄԱՏԱԹԻԱ ԼՈՒՍԻԿԵԱՆի դամբարանին։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։ Գտնուիլ ժ. *2.30*ին մէթրօ Porte d'Italieի դիմացի անկիւնի սրճարանը։

ԻՆՋՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (87)

"ԹԷՇՔԻԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ„

(ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՐՏԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Զինուորներուն նման չէին կրնար փախիլ։ Որովհետեւ հնարաւոր չէր փախիլ։ Գրեթէ բնաւ տարբերութիւն չկար մղկիթին առջեւ գտնուողներուն եւ ճամբուն հետեւողութեամբ վաթսունն միջեւ։ Ինչպէս մղկիթին, նոյնպէս եւ ճամբուն վրայ ձգուած ռումբի սնուցիչներուն կրնային հանդիպիլ ռուսական նաւուն ռումբերը։

Նայիլ պէյ, տեսնելով որ վտանգը կ'աւելնայ, պատասխանատու պատուրակին ըսած էր։

— Հոս մնալ կը նշանակէ մեռնիլ։ Եկուր քաշուինք պատսպարեալ անկիւն մը ու հոն սպասենք մինչեւ որ ռմբակոծումը դադրի։

Բայց, պատասխանատու պատուրակը չէր գտներ յարմար վայր մը՝ փախչելու եւ պահուըռտելու համար։ Որովհետեւ, ռումբերը կ'իյնային ամէն կողմ, եւ, հետզհետէ, կը մօտենային նաեւ նշանակէտին՝ կամուրջին, ինչպէս նաեւ մղկիթին։ Պատասխանատու պատուրակը մէկ առ մէկ աչքին առջեւ կը բերէր այն վտանգները որոնց ենթարկուած էր թէշքիլաթին մաս կազմելէն ի վեր, և, վերջապէս, նկատի ունենալով որ այս անգամ ծանր կացութեան մէջ է, համոզուած էր որ այլեւս պիտի չկարենայ փրկուիլ։ Բնաւ մաքէն չէր անցներ որ այդպիսի վտանգաւոր կացութեան մը պիտի մատնուի ճիշդ Պոլիս վերադառնալու օրերուն։ Որով, Նայիլ պէյին փախչելու առաջարկին ի պատասխան ըսած էր։

— Նայիլ պէյ, կը տեսնէք թէ այս պէս կամ այնպէս մեռած ենք։ Այս կացութեան մէջ մեզ համար փրկութիւն չկայ։ Եկէք երթանք մղկիթին եռեւը։ Ռումբերէն պաշտպանուելու համար ամենապահով տեղը հոն է։ Եթէ ռումբերէն մին մղկիթին հանդիպի, ներսի հազարաւոր ռումբերը յանկարծ պիտի պայթին ու մենք եւս մղկիթին հետ օդը պիտի ելլենք։ Ու պիտի չզգանք իսկ թէ կը մեռնինք։ Իսկ եթէ ռումբ չդպի, կը սպասենք ու կ'ազատինք։ Միանգամայն, պինուորները տեսնելով որ մենք չենք փախած ու հոս կը սպասենք, իրենք եւս չեն փախիր ու մեզի կը միանան։ Ու անոնց օժանդակութեամբ, ամբակոծութենէն յետոյ կը շարունակենք ռումբերու փոխադրութիւնը։

Նայիլ պէյ քիչ մը մտածելէ եւ չուրջ բոլորը նայելէ վերջ, ոտիպաշ, պատասխանատու պատուրակին հետ անցած էր մղկիթին եռեւը։ Իրենց կէնդանիները եւս տարած էին հոն եւ ամէն բոպէ մահուան կը սպասէին։ Ռումբերը մէկ առ մէկ կը պայթէին եւ անոնք ալ մահուան կը պատրաստուէին։

Բայց, մահը այս անգամ եւս խնայեց, քանի որ պայթող ռումբերէն ոչ մէկը մղկիթին հանդիպած էր։ Նայիլ ու պատուրակը, մղկիթին եռին, մինչեւ ամբակոծման վերջանալը, զողզոլով սպասած եւ ամէն կողմ հանգստանէլ վերջ, կրկին մէջտեղ էին ելած։ Հինգ տասը վայրկեան վերջ, փախող պինուորներէն ոմանք եւս սկսան երեւիլ, եւ, վերսկսելով ռումբերու փոխադրութեան, յաջողցան զանոնք փրկել թշնամիէն։

Այս անուանները ուղղակի Տրապիզոն ու անկէ Պոլիս ղրկուեցան։ Մուրկուլի ամերիկեան պղնձի հանքէն առնուած այս ռումբերը յետոյ, Զանաքքալէի պաշտպանութեան համար իսկ գործածուեցան, ինչպէս գրեր էինք սկիզբը։ Թէշքիլաթը Մախսուսէի վերջին պարտականութիւնը այս էր եղած Կովկասի ճակտին վրայ։ Ճակատէն քաշուելու առեն, ան բանակին նուիրած էր 4 — 5 հազար քիլօ ռումբ։

Այս գործը վերջացնելէ քանի մը օր վերջ, պատասխանատու պատուրակը, իր հետ ունենալով Թէշքիլաթի ամենայանդուգն ջոկատի հրամանատարը՝ Ռեամիլ պէյը, պատրաստուած էր Տրապիզոն վերադառնալու։ Եւ, առտու մը, ցայգալոյսին, իրենց ձիերը հեծած, ուղղուած էին դէպի Տրապիզոն։

« Կովկասը պիտի գրաւենք, պիտի մնանք Ռուսիոյ Թուրքերուն, Օսմանեան հսկայ պետութիւն մը պիտի հիմնենք »ով սկսած էին այս գործերը։ Ու այդ նպատակով գործի գլուխ բերուած անձերէն հիմա կովկասեան ճակատը մնացողները բռնած էին Տրապիզոնի ճամբան, եւ, իրենց ձիերը հեծած, մէկ օթեւանէն միւսը կ'այցելէին...։

Պատասխանատու պատուիրակն ու Ռեամիլ պէյ օրերով ճամբորդելէ յետոյ, վերջապէս հասած էին, Սեւ Ծովի ափին, Աթինան նաւահանգիստը։ Շոգեշարժ նաւակ մը կը պատրաստուէր զանոնք յաջորդ առաւօտ Տրապիզոն տանելու։

Երբ երկու ընկերներ այս գործով էին զբաղած, լուր էին առեր թէ մէկ օր առաջ Աթինա եկած էր նաեւ հազարապետ Ալի Բիւա պէյը, զոր Պոլսէն նշանակած էին իրենց տեղ։ Որով, մարդ ղրկած ու փնտռած էին զայն։ Վերջինս ալ, լսած ըլլալով անոնց հոն գտնուիլը, փնտռել տուած էր Թէշքիլաթը Մախսուսէի մարդիկը։ Վերջապէս երկու կողմերը իրար գտեր եւ կացութեան մասին սկսեր էին խորհրդակցիլ։ Իրրեւ հետեւանք այդխորհրդակցութեան, հասկցած էին թէ Ալի Բիւա պէյ կովկասի ճակատը կուգար այն ենթադրութեամբ որ կանոնաւոր զօրաբաժիններու եւ չէթէներու պիտի հրամայէ։

Կացութեան ծանրութեամբ, բոլորովին յուսահատ էր եղած։ Այդ պատճառաւ կ'ուզէր մէջտեղ մը գտնել ու ետ դառնալ։ Ալի Բիւա պէյի համար հազար անգամ աւելի նախընտրելի էր բանակ վերադառնալ, քան թէ այդպէս անգլուխ ու անկապ «չէթէներով» զբաղիլ։

Բայց, պատասխանատու պատուրակը ու Ռեամիլ պէյ որ եւ է պատճառ չունէին Ալի Բիւա պէյով զբաղելու։ Իրենց պարտականութիւնները վերջացած էին։ Պոլիս կը վերադառնային։ Երկու ընկերները, Տրապիզոնի ճամբուն վրայ, բաւական նորութիւններ տեսեր էին։ Տրապիզոնի կուսակալութեան հրամանին համաձայն, փախտականները հաւաքած եւ սկսած էին հոդէ ճամբայ մը շինել Տրապիզոնէն մինչեւ սահման։ Այդ գործին կ'ընկերանային նաեւ այն գիւղացիները որոնք գինուորութենէ դերծ մնացած էին։ Այդ ճամբան կարող չորեքուկէս վրայ ամուր կամուրջներ կը շինէին։

(Շար.)

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70
(ԵՐԹԵԼԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ,—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
31
ՄԱՐՏ
SAMEDI
31 Mars
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2459 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՌԻ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՑՑ «ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՍՏԷՐ»Ի ՄԸ ՀԵՏ

— կարելի չէ՞ աստիճանաբար մեղմացնել ձեր թշնամական ընթացքը, Ֆ. Հայաստանի հանդէպ: Չէ՞ք ընդունիր որ մեր միակ ապաւէնն ու խարիսխն է ան, տուեալ պայմաններուն մէջ:

— Նախ մերժելով կը մերժենք «թշնամական» բառը: Զախտանոց երկար տեւեց այդ անորակելի վերագրումը, իբրեւ զրահապուլիւ ծառայելով հակադաշնակցական խաչակրութեան: Ի՞նչ կը նշանակէ «թշնամական»: Թշնամութի՞ւն է սեւին սեւ եւ ճերմակին ճերմակ ըսել, հայրենիքի վերաշինութեան երգերուն հետ արձանագրել, վերլուծել, մատնանշել անոր անպարտակելի վէրքերը...

— Բայց դուք միայն սեւ լուրերուն տեղ կուտաք, ձեր ընթերցողներէն կը պահէք Երեւանի մէջ կատարուած աշխատանքները, չինարարութիւնը, յառաջդիմութիւնները...

— Նոյն անմիտ եւ անպարկեշտ վերագրումը: Դուք լրագիր կը կարդա՞ք: Բարեխղճօրէն հետեւա՞ծ էք Դաշնակցական մամուլին, գոնէ «Ցառաջ»ին:

— Ո՛չ կանոնաւորապէս, բայց յաճախ կը հետեւիմ:

— Ուրեմն, բարեհաճեցէք խօսիլ միայն ձեր դիտցածին վրայ, փոխանակ թուխակի պէս կրկնելու փողոցէն լսուած խօսքեր: Թերթերը մէկդիէն են, կրնաք պրպտել, բաղդատել Դաշնակցականն եւ «Հայաստանի բարեկամ» կոչուած թերթերը, եւ յետոյ կարծիք յայտնել: Որ եւ է «բարեկամ» թերթ այնքան բովանդակալից նիւթ չի մատակարարեր Հայաստանի մասին, որքան «Ցառաջ»ը կամ ուրիշ դաշնակցական թերթ մը: Եւ մեր ամէնէն անպատ ազրիւրը խորհրդային հրատարակութիւններն են, օրաթերթ, պարբերական կամ գիրք: Ցառաջ խմբագիր մը մասնաւորապէս կը զբաղի այս գործով, կը պրպտէ, կը դասաւորէ, ԿԸ ԹԱՐԳՄԱՆԷ, յաճախ կ'օրինակէ բառ առ բառ: Եւ այս քանուորական աշխատանքին պտուղն է որ կը վայելեն ուրիշ թերթեր, նոյնիսկ թեամբ ընդօրինակելով: Երբ կ'ըսենք թէ ԿԸ ԹԱՐԳՄԱՆԵՆ, պիտի ըմբռնէք թէ կրկնապէս նախանձախնդրութիւն կը ցուցնենք, որովհետեւ, եթէ նոյնութեամբ օրինակենք այդ լուրերը— ինչպէս կ'ընեն «բարեկամ»ները — ոչինչ, բացարձակապէս ոչինչ պիտի հասկնաք: Ահա «Մորմ. Հայաստան» մը, կարդացէք եւ բացատրեցէք:

— Բայց դուք յատկապէս աննպաստ լուրերը կ'առնէք, վարկաբեկելու համար իշխանութիւնը:

— Ինչպէս կ'երեւայ, դամեր զամուած են ձեր գլխուն մէջ, եւ դժուար է իրար հասկնալ: Մէկ խօսք միայն, իբրեւ առաջին եւ վերջին պատասխան,— կը կարդաք որ եւ է տարուան քանի մը ամսուան թիւերը, կը բաղդատէք ազրիւրներուն եւ «բարեկամ»ներու հրատարակութեանց հետ, յետոյ կը խօսինք: Մենք մեզ արդարացնելու պէտք չունինք: Ընդհակառակն, ունինք խղճահարութիւն մը,— յաճախ կը քաղենք լուրեր որոնք հասարակ «ոչ ըլամ»ներ են, եւ սակայն կը հրատարակենք, որպէսզի տուած ըլլանք ամբողջական պատկերը տիրող կացութեան: Եթէ միջոց ունենայինք թղթակիցներ ալ պահելու, ազատ եւ անվախ, անշուշտ լիուլի կատարած կ'ըլլայինք մեր պարտքը:

— Բայց եւ այնպէս կը չարունակէք ձեր ժխտական դիրքը, անխնայ հարուածելով Հայաստանի կառավարութիւնը:

— Դուք ի՞նչպէս կ'ըմբռնէք մամուլին դերը: Միայն գովաբանական տադե՞ր հիւսել, միայն «փառիշահըմ չօք եաշա՞» աղաղակել, կարծիք չյայտնե՞լ այս կամ այն գործի, ծրագրի, քաղաքականութեան կամ դէպքի մասին: Մենք ամբոխային լրատու չենք, բարեկամ: Մենք մէկ մասնիկն ենք հզօր կազմակերպութեան մը որ ամէնէն պատկառելի վաստակն ունեցած է ներկայ Հայաստանի կազմութեան մէջ, եւ ունի որոշ տեսակէտներ, անոր զօրացման եւ զարգացման մասին: Դուք այս կոչուած չէզոք — թեամբ ընդօրինակելով: Երբ կ'ըսենք թէ ԿԸ ԹԱՐԳՄԱՆԵՆՔ, պիտի ըմբռնէք թէ կրկնապէս նախանձախնդրութիւն կը ցուցնենք, որովհետեւ, եթէ նոյնութեամբ օրինակենք այդ լուրերը— ինչպէս կ'ընեն «բարեկամ»ները — ոչինչ, բացարձակապէս ոչինչ պիտի հասկնաք: Ահա «Մորմ. Հայաստան» մը, կարդացէք եւ բացատրեցէք:

— Բայց դուք յատկապէս աննպաստ լուրերը կ'առնէք, վարկաբեկելու համար իշխանութիւնը:

— Ինչպէս կ'երեւայ, դամեր զամուած են ձեր գլխուն մէջ, եւ դժուար է իրար հասկնալ: Մէկ խօսք միայն, իբրեւ առաջին եւ վերջին պատասխան,— կը կարդաք որ եւ է տարուան քանի մը ամսուան թիւերը, կը բաղդատէք աղ

ՕՐՈՒՆ ԸՆԴԱՀԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅՏ

Ի՛ՆՉՊԵՍ ԿԱ ԽՆԴՈՒՄ ՈՒՐԻՇԻՆ ՓՈԽԱՐԵՆ

ՊԱՏԱՐԱՏՈՒ ՄԵԾ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ ՄԵՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀՐԱՆՏ ՏԻՐԱՑՅԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԾ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

ՀԱՍՈՒՆ ՄՈՍՏԻ ՀՅՈՒՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Թեմա՝ Ս. Մ.

— ՕՕ —

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ծանր խորհրդածության մեջ ընկղմված՝ Ռուբեն Ռուբենյանը ոտքի էր ելել և դանդաղ քայլերով անցնում էր իր ընդարձակ աշխատասենյակի մի ծայրից մյուսը։ Ամեն անգամ, երբ նա հասնում էր սենյակի պատերից մեկին, կանգ էր առնում, ձեռքերը ետևում խաչաձև դրած՝ կանգնում էր մի քանի վայրկյան պատին կախված նկարների առաջ և ապա նորից սկսում էր իր ճանապարհորդությունը։

Ռուբեն Ռուբենյանը ամենից շատ սիրում էր նկարչություն։ Նրա սենյակի պատերը զարդարված էին հայ նշանավոր նկարիչների գործերով։ Ռուբեն Ռուբենյանը ինքն էլ նկարչություն էր սովորել, բայց հետո թողել էր այդ արհեստը և զբաղվում էր միայն նկարների հավաքմամբ։

Ներկայումս նա մտածում էր մի նոր նկարի մասին, որ պատրաստվում էր նկարել մի հայ նշանավոր նկարչի կտավի վրա։ Նկարի գաղափարը նրան տրված էր մի ուրիշ նկարչի կողմից, որ նրա ընկերն էր։ Ընկերը նրան ասել էր, որ նկարի նյութը պետք է վերցնի հայոց պատմության մի դրվագից։ Ռուբեն Ռուբենյանը ընտրել էր Հասուն Մոսի հյուրը։

Ինչպես հայտնի է, Հասուն Մոսին հայոց պատմության մեջ հանդիպում է մի քանի անգամ։ Նա եղել է Տիգրան Մեծի ժամանակ, Վարդան Մամիկոնյանի ժամանակ և Ներսես Շինողի ժամանակ։ Ռուբեն Ռուբենյանը ընտրել էր Հասուն Մոսի կյանքի այն դրվագը, երբ նա Ներսես Շինողի հրամանով գնում է Հռոմ՝ Հռոմի պապի մոտ։

Ռուբեն Ռուբենյանը ուզում էր նկարել Հասուն Մոսին Հռոմի պապի առաջ կանգնած։ Նա ուզում էր նկարել Հասուն Մոսի դեմքի վրա այն զգացմունքները, որ նա ունեցել է Հռոմի պապի առաջ կանգնելու ժամանակ։ Նա ուզում էր նկարել Հասուն Մոսի դեմքի վրա այն զգացմունքները, որ նա ունեցել է Հռոմի պապի առաջ կանգնելու ժամանակ։

Ռուբեն Ռուբենյանը

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

ԴԱՒԱՌ ԸԼԼԱՓ ԹԷ ՓԱՐԻԶ, ԶՆՐ ԶԱՏԻԿԸ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՊԻՏԻ ԶԲԱՂԱՑ, ԵԹԷ ԶՆՐ ՍԵՂԱՆԻՆ ՎՐԱՑ ԶՈՒՆԵՆԱՓ ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՀԱՄԵՂ *ԶԷՕՐԷԿԸ*, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԻՒՂՈՎ, ԵՒ ԱՌԱՆՑ ԻՒՂԻ, ԹԱՐՄ ԵՒ ՀՈՏԱԻԷՑ *ՍԻՄԻԹ*ՆԵՐ, ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ *ԴՈՒԲՈՊԻ*ՆԵՐ ԳԵՂԵՑԿԱԶԵՒ *ՇԱՓԱՐ*ՆԵՐ, ԲՈՒՐՆ ԱՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԹՕԹԱԹԼԵԱՆԻ ՆԱԽԿԻՆ ՇԷՓ ՓԱՓՈՒԽԻԷԻՆ ԿՈՂՄԷ, ՈՐՈՆՓ ԱՆՊԱՏՄԱՆ ԶԵԶ ՊԻՏԻ ՑՒՇԵՑՆԵՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՀԻՆ ԵՒ ՓԱՌԱՒՈՐ ԶԱՏԻԿՆԵՐԸ:

ԱՑՍ ԲՈՒՐԸ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՓ ՄԻԱՑՆ ԵՒ ՄԻԱՑՆ **ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ "ԱՐԱՐԱՏ„** ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ:

ՀՈՆ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՆԱԵՒ ԲՈՒՐԸՆ ՍԻՐՈՒԱԾ ՈՒ ՓՆՏՌՈՒԱԾ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՍԱՏՐԻ ԲՐԻՆՁ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԱՐՄ ՍԵՒ ԹԱՎԵԱՐԻ ՄԷԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

La Maison de l'Huile
18, Rue Bleue, Paris, Tél. Prov. 79-57

"ARARAT„
39, Rue de Trévise, Paris Tél. Prov. 05-91

Diplôme d'Honneur 1931

"ՇԻՐԱԿ„ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Téléphone: Prov. 38-63

26, RUE TRÉVISE, PARIS (9)

Ինչպէս ամէն տարի այս տարի եւս ունինք ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՀԱՄՈՎ ՀՈՏՈՎ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ

Միակ կեդրոնատեղին եւ ամենամեծ մթերանոցը արեւելեան եւ արեւմտեան ընտիր նպարեղէններու:

Ստացած ենք պարսկական *ՍԱՏՐԻ* բրինձը:

Livraison à Domicile

Médaille d'Or 1930

Ց.

Գաւառ

ՎԱՂԱՆՍԻ Քրիստափոր Ենթակամիտէի ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին Պազաեանի սրճարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատեւորով: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

×

ՌՈՍՏՈՄ խումբի վարչութիւնը մեռելոցի առթիւ 2 Ապրիլ, երկուշաբթի, կէս օրէ վերջ ժամը *2.30*ին կազմակերպած է այցելութիւն մը ընկ. ՄԱՏԱԹԻԱ ԼՈՒՍԻԿԵԱՆի դամբարանին: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները: Գտնուիլ ժ. *2.30*ին մէթրօ Porte d'Italie դիմացի անկիւնի սրճարանը:

Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Ցակոբեան եւ զաւակները՝ Նէնի եւ Սօնա Ցակոբեան, Այրի Տիկ· Մէնտուճ Սեթեան, Տէր եւ Տիկ· Արիս Ցակոբեան, Այրի Տիկ· Ադաւնի Ցակոբեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ· Լեւոն Ցակոբեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ· Հայկ Յովակիմեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ· ՃԷզվէճեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ·Պէազեան (Քոնսթանցա), Տէր եւ Տիկ· Օն· Տիօնեան ինչպէս նաեւ Փափազեան, Գօլօլեան, Սեթեան ընտանիքները, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ազգական, բրոջ եւ ազգականուհիին՝

ՍԵԴԱ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 14 տարեկան ծաղիկ հասակին մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը երկուքին 1·30ին: Հաւաքատեղի Սալփէթրիէր հիւանդանոց 22, ռիւ Պուխաս, Մէթրօ Շըվալըռէ եւ կամ Քամփօ _ Ֆօռմիօ:

Հանգուցեալին մարմինը կ'ամփոփուի Թիէի գերեզմանատունը ժամը երկուքին 2·30ին:

Հաղորդակցութեան միջոց.— Քլաս տ'Իթալիէն առնել SS օթօպուսը: Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

⁂ Հ· Մ· Ը· Մ·ի Շրջ· վարչութիւնը կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ սկաուտները ներկայ գտնուիլ Հ· Մ· Ը· Մ·ի հիմնադիր եւ սկաուտ ազգային պետ Գրիգոր Ցակոբեանի աղջկան յուղարկաւորութեան:

Հ.Մ· Ը· Մ·ի Շրջանային Վարչութիւն

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ - ՀԱԻԿԹԱԽԱՂ

կազմակերպուած՝ Շ· Ց· Դ· ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

վաղը կիրակի գիշեր ժամը *8.30*է մինչեւ առաւօտ

Ընկ. ՔԷնտիրեանի ցաշարանը *14*, rue François Garcin

Ձմուրդ չկայ: Մուտքը՝ ազատ է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի Շրջանի Վարչութիւնը, Միութեանս 15 ամեակին առթիւ, որոշած է երկուշաբթի, Մեռելոցի օրը, Պատարագ եւ Հոգեհանգիստ կատարել Մարսէյլի մէջ մեռած Հ. Մ. Ը. Մ.ի մարզիկ եւ սկաուտ անդամներու յիշատակին:

Առաւօտուն Պատարագ եւ Հոգեհանգիստ Ս. Թարգմանչաց Եկեղեցիին մէջ Ave. Prado *ժամը 10ին: Կէս օրէ ետք ժամը 3ին Մէն Փիէրէի գերեզմանատան մէջ տեղի ունենալիք Հոգեհանգիստէն վերջ Վարչութիւնն ու Սկաուտները ծաղկեպսակ պիտի դնեն հետեւեալ անդամներու գերեզմաններուն վրայ:*

Թիրայր Տէրտէրեան, Մկրտիչ Միլտոնեան, Սարգիս Աւանեան, Ռուբէն Էկիլեան, Վռամշապուհ Վարպետեան, Անդրանիկ Գուշակեան, Վահան Քէօսէեան, Մարգար Մարգարեան, Տիրան Լիւլճեան եւ Մատթէոս Գազանճեան:

Կը հրաւիրուին հանգուցեալներու պարագաները եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամներն ու համակիրները:

Ծանօթ.— Այս առթիւ բոլոր ֆութպոլի մրցումները յետաձգուած են պաշտօնական դիմումով ինչպէս նաեւ արշաւանքները: (*Կնիք*)

Tricots TERZIAN

Tél.: Central 93-75 3, rue Poissonnière. Paris (2)

Nouvelle Série d'Été: Tricots d'enfant et maillot de bains d'anfant
à partir de 4 frs. Gillet et pullover femme, etc. etc.

Լաւ տեսակի ապրանք, խիստ աժան գիներ եւ ուղղակիտ աշխատելակերպ. ահա՛ այս յատկութիւնները որ կազմեցին **Tricots TERZIAN** *Տան համբաւը:*

Արագ առաքումներ Ֆրանսայի ամէն կողմը:

ԵՐԿՈՅՔ-ԽՆԴՈՅՔ-ՀԱՒԿԹԱԽԱՂ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ *Հ. Յ. Դ. «ԽԱԺԱԿ» ԱԿՈՒՄԲԻ ՎԱՐԶՈՒՀԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը *8*ին, *Խաժակ* Ակումբին մէջ:

Դեղարուեստական բաժին: Ժողովրդական պիւֆէ:

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

Մուտքը՝ ազատ է:

ՑԵՐԵԿՈՅԹ ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած՝ **Զ. Ո. Մ. ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ**

Վաղը Կիրակի, 1 Ապրիլ կէս օրէ վերջ ժամը 2էն մինչեւ 7.30

Գեղարուեստական ճոխ բաժին: Նուագ, Հայկական եւ Եւրոպական պարեր:

Ընդհանուր խնջոյք բոլոր ներկաներու մասնակցութեամբ:

Ծախքերուն մասնակցելու համար 5 ֆրանք:

Հասցէ՝ 13, rue Pierre Curie, Kremlin-Bicêtre.
Métro: Porte d'Italie.

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ ԵՒ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՅ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻԱ

ԴԻՄԱՒՈՐԵՑԷՔ ԶԱՏԻԿԸ ԵՐԳՈՎ ՈՒ ՊԱՐՈՎ

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ՍԱԼՕՆ ՄԱՍԻԼԻԱ

ԱՑՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9.30ԻՆ

Երկսեռ խումբ, Ղեկավարութեամբ՝ Վ. *ՍԱՐԳՍԵԱՆի*

Վճռտէր ժազ — *ՄԱԹԻԼՕ* իր ամբողջ խումբով

Տոմսերու թիւը սահմանափակ է:

Մուտք.— Զոյգ՝ 25 ֆրանք. Այր՝ 15 ֆրանք. Կին՝ 12 ֆրանք:

ԱՐԹԻՆԵԱՆի ՓԼԱՔՆԵՐԸ

COLUMBIA *ամենավերջին սքանչելի փլաքները յաջողեցանք Զատկի առթիւ ունենալ, որոնք* exclusivité *են մեզի, երգուած նշանաւոր արուեստագէտներէ՝*

Սաֆիա, Էֆթալիա, Մաիմուրէ հանըմներէ, եւ եէսարի Ասըմ, Շաֆուզ Պուրիան պէյերէ, *եւլչն., որոնք են.—*

եօ· ես եւ արեւելեան գեղեցիկ եղանակներու քսան նոր տիսքեր:

ԱՐԹԻՆԵԱՆ՝ **26 rue Lesage. Paris**

Métro Belleville Tél. Ménil. 61-85

Մ. ՀՐԱՉԵԱՆ

11, Rue FLEGIER. MARSEILLE. Tél. Nat. 31-59

Ներածում եւ արտածում ամէն տեսակ նպարեղէններու, Պուլկարական քաշքաշալ, Պոլսական եւ Յունական ամէն տեսակ գանեղվաներ, ձիթապտուղ, Իզմիրի չամիչ, տերեւ, ճերմակ պանիր, քաշէր եւ համեմներ:

Raki ERIVAN. p. r.

Ներկայացուցիչ **NIEL** *ճերմակ պանիրի ընկերութեան:*

13 ՏՐԱՄԱԴՐԵԼԻ ԵՆ գեղեցիկ եւ ընդարձակ սրահներ՝ (ամէն յարմարութիւններով եւ օժտուած ելեկտրական գոյնզգոյն լամբարներով) հայրասանեկան ճանդէսներու, ժողովներու, ցերեկոյթներու, պարահանդէսներու եւլն. Դիմել ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի *13 rue Pierre Curie.* K. Bicêtre. Metro: Porte d'Italie **13**

ԶԱՏԿԻ ԱՌԹԻԻ

Իզմիրի եւ Պոլսոյ Զէօրէկներ քիլօն՝ սկսեալ 12 *ֆրանքէն*

ԳՈՒՐԱԳԻՒ, ՔՈՒԼՈՒՐԱՔԻԱ » » 12 ֆրանքէն

ԲԱԿԼԱՎԱ, ՔԱՏԱՒԻՖ մէկ կտորը 75 սանթիմ:

Ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ արեւելեան անուշեղէններ ամենաժամ գիներով: Դիմեցէք՝

MAISON S. LAMBROU

20, Rue de la Huchette, 20, Place St. Michel

Téléphone: ODÉON 33-29 LIVRAISON à DOMICILE

ԶԱՏԿԻ ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻԻ ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ ԱՂԲԱՏԱՒՆԱՄԻ ՊՆԱԿԸ:

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱՒ 1915Ի ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ (88)

"ԹԷՇՒԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷ„

(ԻԹԹԻՀԱՏԱԿԱՆԻ ՄԸ ՅՈՒՇԵՐԸ, ԻՐԵՆՑ ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ)

Երկու պէյերը, այդ ճամբուն հեռեւելով, առանց դժուարութեան Ա. Թիւնա եկած էին: Լուր առնելով որ այդ ճամբան մինչեւ Տրապիզոն կ'երկարի, հրաժարած էին նաւակէն ու որոշած էին ձիով երթալ Տրապիզոն: Եւ, գեղեցիկ առաւօտ մը, Աթինայէն բաժնուած էին:

ՏԱՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔԸ

Հայկական հրոսախումբերու վերաբերեալ հրահանգէն եւ ուրիշ բազմաթիւ փաստաթուղթերէ կը հասկցուէր թէ երկրին ներսը կազմակերպուած և մեր բանակը կռնակէն հարուածել ուզող ներքին թշնամիները կը պատրաստուին: Տօքթ· Պէհաէտտին Շաքիր պէյ այս բոլորը յանձնելով, Պոլսոյ մէջ, իթթիհատ եւ Թէրագգիի ընդհ· կեդրոնին ուշադրութեանը, կը խորհրդակցէր ձեռք առնուելիք այն մի-ջոցներու մասին, որոնց շնորհիւ բանակը պիտի փրկուէր մեծ վտանգէ մը:

Այս խորհրդակցութիւնները յանգած էին տարագրութեան օրէնքին: Տօքթ· Պէհաէտտին Շաքիր պէյ, ատեն մը վերջ, երբ կովկասի ճակատն էր վերադարձած, նոր կացութիւնը բոլորովին ճշդուած էր այլ եւս: Բայց, մեծ դարձեալ այս կէտերուն պիտի չանդրադառնանք: Որովհետեւ, Հայերու տարագրութիւն խնդիրը բոլորովին դուրս կը գտնուի Թէշիլաթըմախսուսէի նիւթէն:

Կովկասի ճակատին վրայ պատահած եւ Թէշքիլաթը Մախսուսէի յատուկ վերջին դէպքերը, Արդուինի շրջանէն վերջ, ընդհանրապէս Արհաւիրի կողմերը տեղի կ'ունենային:

Ճամբաները ամբողջովին լեցուն էին նահանջող զինուորներով եւ զաղթա-

կաններով: Անոնք եւս նոյն ուղղութեամբ կը յառաջանային՝ հաւաքուելու համար Արհաւիրի մէջ: Վերջապէս, պատասխանատու պատուիրակը, անցնելով լեռներէ ու զագաթներէ, այն գիշերը հասած էր Արհաւիր: Շեթանկէ պէյի գունդը, Ռուսերուն հետ ունեցած իր վերջին բախումի միջոցին, բոլորովին կորսնցուցած էր իր կարգ կանոնը:

Պատասպատուիրակին ու Քեամիլ պէյ Տրապիզոն հասնելէ վերջ, այցելած էին Տրապիզոնի կուսակալ Ձէմալ Ազմի պէյի: Հոն կը գտնուէր նաեւ Բիզա պէյ, որ աւելի առաջ վերադարձած էր: Կուսակալ պէյը Թէշքիլաթըմախսուսէի անդամները ճաշի հրաւիրած էր՝ Տրապիզոնի չէջքակայքը, պաղ ջուր կոչուած վայրը:

Այդ ճաշկերոյթին ներկայ ըլլալու համար, պատասխանատու պատուիրակը ստիպուած էր վրան գլուխը քիչ մը շտկել: Մինչեւ Տրապիզոն գալը՝ բնաւ կարեւորութիւն տուած չէր իր արտաքինին: Բայց, Տրապիզոնը քաղաք մըն էր: Կարելի չէր բանակէն վտխողի ձեւով պատկիլ այդ քաղաքին փողոցներուն մէջ: Բայց, ոչ հագուստ, ոչ ճերմակեղէն եւ ոչ ալ դրամ ունէր: Այն պայուսակը զոր Պոլսէն Տրապիզոն բերել տուած էր, կը գտնուէր Իթթիհատ եւ Թէրագգիի ատկումբը: Բայց, այդ չէնքը, երբ ինք ճակատն էր, այլուած էր ռուսական ռմբակոծումի միջոցին: Հիմա, այդ չէնքէն միայն չորս պատեր մնացած էին:

Նոյն գիշերը ռուսական նաւատորմը եկած ու ռմբակոծած էր Տրապիզոնը: Հակառակ անոր որ երկուքն ալ խոնջած դարձեր էին ճակատէն, չէին կրնար, անշուշտ, հանգիստ քնանալ այդ սաստիկ ռմբակոծման պատճառով: Երկուքն ալ, յաջորդ օրուընէ իսկ, սկսած էին պատեհ առիթ մը փնտռել՝ ժամ առաջ Պոլիս վերադառնալու համար եւ վերջապէս, մէկ երկու օր յետոյ, չդնահատելով Պոլիս վերադարձած էին՝ առանց հանդիպելու ռուսական նաւատորմին:

Բիզալի եւ պատուիրակին Տրապիզոն վերադառնալէն մէկ քանի օր առաջ հոն վերադարձած էին նաեւ զերման երկու գործակալներ՝ Շէմիթ եւ Մայէր, որոնք մինչեւ վերջ կը գտնուէին Բիզա պէյի ճակատը: Իրենց պաշտօնն էր Վրացիները Գերմանիոյ նպաստ սիրաշահիլ այն պարագային երբ մենք կովկասը դրաւէինք: Անոնք եւս պատկան իշխանութենէն հրամանի կը սպասէին՝ իրենց ապագայ գործունէութեանը մասին:

Բիզա պէյ, Պոլիս վերադառնալէ յետոյ, աշխատած էր Թէշքիլաթըմախսուսէի Պոլսոյ կեդրոնին մէջ եւ ուրիշ ճակատ մեկնած չէր: Իսկ պատասպատուիրակը անցած էր Թուրքիոյ սահմաններէն դուրս՝ ուրիշ պարտականութեան մը գլուխը: Նայիլ պէյ, ճակատի Թէշքիլաթի հրամանատար — բուն իւնը փոխանցելէ վերջ, երկար ատեն մնացած չէր հոն, եւ վերադարձած էր Տրապիզոն:

Թէշքիլաթը Մախսուսէի կովկասեան ճակատի գործունէութիւնները, որոնք մեծ յոյսերով պատրաստուած էին, այս կերպով մարած էին իրենք իրենց, եւ՝ առաջին չաբաթներու զբաւումի փափաքներուն յաջորդած էր հայրենիքը թշնամիին յարձակումներէն պաշտպանելու մտահոգութիւնը: Տօքթ· Պէհաէտտին Շաքիր պէյ, Պոլիս վերադառնալէ առաջ, իր ընկերներուն հետ նիստ գումարած, նոր կացութեան մասին խորհրդակցած եւ ի գործ դրուելիք աշխատանքներու մասին ծրագիր մը պատրաստած էր:

Այս ծրագիրը կը բովանդակէր հետեւեալ կարեւոր եւ ուշադրութեան արժանի կէտերը·

« Հարկ է գործօն եւ արդիւնաբեր ձեւի մը վերածել Թէշքիլաթը Մախսուսէի ընդհ· կեդրոնը: ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԻՒՆԸ ՊԷՏՔ Է ԹՈՂՆՈՒԻ ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐՈՒՆ: ԱՆՈՆՑ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ՆԱԽՈՐԱՊԷՍ ԹԷՇՒԼԱԹԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԿ ԵՂԱԾ ՄԻԱՑՆԵՐՈՒՒ ՃԷՊՈՒՄԸ: ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ԱՐԴԻԵԼԻՒ ԹԷՇՒԼԱԹԸ ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ԿԵՆԴՐՈՆ ՆԻՒ ՆՈՒԹԱՐԿԵԼ ԱՑՆ ՁԷԹԷՃԻՆԵՐԸ, ԱՆՁՆԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՈՐՈՆՔ ԱՐԴԻԵԼԵԱՆ ՇՐՋԱՆԸ ՊԻՏԻ ՊՐԿՈՒԻՆ:

« Պալով Գերմանացիներու խնդրին, մեր՝ պատերազմի մասնակցելէն առաջ, Թուրքիա եկող Գերմանացի գիտնականներուն եւ սպաներուն քիւրտ օրտի կ'ուղեկցայ:

(Շար·)

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
Le Gérant: H. STEPHAN
17, Rue Damesme, PARIS (13e)